EDITURA DACIA

Lei 18,50

PETRE SĂLCUDEANU • UN BIET BUNIC ȘI O BIATĂ CINSTE

1980

PETRE SĂLCUDEANU

un biet bunic și o biată cinste

SCORPIONUL

Editura Dacia

Coperta de Ioan Horvat-Bugnariu

PETRE SĂLCUDEANU

UN BIET BUNIC ȘI O BIATĂ CINSTE

EDITURA DACIA
CLUJ-NAPOCA 1980

UN BIET BUNIC ȘI O BIATĂ CINSTE

1

Călătoreau de mai bine de patru ore cu micul vas de pasageri, o relicvă a unei foste Companii dunărene străine, acum aparținînd Navromului. *Pescărușul* fusese scos de pe apele bătrînului fluviu și făcea curse „interne“ între satele aruncate, ici și colo, în marele pustiu al Deltei. Cîteva lamele de la zbatul din dreapta erau rupte dar, cu toate astea, vasul, ușor înclinat într-o parte, își croia drum ca o rață bătrînă prin hățișul de canale, plictisit și dezolat de aceleași ape tulburi, de aceleași frumuseți care pentru vîrsta lui de peste o sută de ani nu mai putea însemna mare lucru. Numai Bunicul era fericit că norocul îi scosese în cale taman această coajă plutitoare, cum o numise Panaitescu în bătaie de joc, despre care citise în vremea de demult ca despre o mare navă ce unea gurile Dunării cu marile porturi pînă la Viena. Vaporul făcea parte din leatul lui și cu toți anii trecuți peste el strălucea și acum din alămuri ca oglinda.

O telegramă ciudată îl determinase pe Bunic și pe Panaitescu — Alsacianul, se înțelege de la sine, nu putea fi decît cu ei — să vină pînă la *T* cu avionul și de acolo să se îmbarce pe primul mijloc de transport spre satul unde îl chemase Nichita Varlaam. „Te implor Bunicule, vino în douăzeci și patru de ore și petrece-ți concediul la mine“. Bunicul se conformase și iată că, în cea de a douăzeci și patra oră de cînd plecase din București, se afla pe acest vas a cărui viteză nu depășea nici pe departe mersul unui cocostîrc pe uscat. De ce-l chema oare Nichita? Bunicul mai pipăi o dată telegrama aflată în buzunarul pardesiului dar se feri s-o scoată. Panaitescu dădea semne de o imensă plictiseală și revederea acelui petec de hîrtie pentru a nu știu cîta oară cu siguranță l-ar fi enervat profund. Bunicul mai mult îl obligase să vină cu el. Fostul lui șofer nu iubea marea și pace, iar cît despre

Deltă, indiferent de frumusețile ei, în afară de pește n-avea pentru el nici un haz. Fusese de sute de ori la pescuit și aproape că nu exista colțișor din baltă pe care să nu-l fi străbătut. Chiar și acest lac în care *Pescărușul* intra acum prin gura unui canal, ca un proiectil pleoștit printr-o gaură de tun prea largă, îl străbătuse cu barca de la un capăt la altul de *n* ori, cum îi argumentase Bunicului refuzul de a face o asemenea plimbare acum cînd țînțarii se aflau la al doilea rînd de pui. „*Te implor*“, auzi, un fost deținut care stătuse aproape opt ani la pîrnaie, prins și băgat la dos de Bunic, să-l implore să-și petreacă concediul la el! De ce tocmai la el, doar locuri de odihnă se găseau slavă domnului și pe urmă, Bunicul, nu mai era la anii cînd își putea permite eforturi peste puterile lui. Acest drum era un efort, nu un concediu, își spuse Panaitescu, și ca să nu mai vadă ochiul de sticlă al cîinelui, se întoarse supărat cu spatele la el.

Fuseseră scoși la pensie în aceeași zi, și el și Bunicul primiseră hîrtiile la aceeași oră și supărarea lui Panaitescu nu se stinsese nici acum deși trecuse din acea clipă memorabilă mai bine de un an; nu-i chemase nimeni să le spună nici măcar mulțumesc pentru anii îndelungați puși în slujba societății. Mai mult ca sigur că în dosul acelor rînduri primite de la Nichita, Bătrînul detectiv să fi văzut vreo aventură, altfel nu l-ar fi sculat cu noaptea în cap, uitînd din această cauză să-și scoată frigiderul din priză. În timp ce Panaitescu se remonta sufletește, neîndrăznind însă să scoată un cuvînt, Bunicul se întreba oare de ce Nichita nu-l așteptase la *T* așa cum îi scrisese în telegramă, nici acolo și nici la celălalt port de transbordare, aflat undeva pe brațul stîng al Sulinei. Să nu fi fost vreo glumă cu telegrama, își zise Bunicul și la această idee își pipăi portofelul; avea bani puțini, nu știa cum avea s-o scoată la capăt. Cu toate acestea nu credea ca Varlaam să-și fi bătut joc de el. Cunoscuse destui hoți la viața lui ca să-i poată tria și cataloga aproape fără putință de a greși. Varlaam fusese un hoț cu personalitate, unul din acei oameni care ajunsese să înfrunte legea nu din patimă ci din nevoie. Furase, fusese condamnat, își ispășise pedeapsa, se reîntorsese printre ai lui în inima Deltei și cum Bunicul avea obiceiul să se

interereseze de foştii lui inculpaţi, după eliberarea lui Nichita aflase despre acesta numai lucruri bune. „De ce nu m-a chemat acum un an sau acum cinci, îşi puse nu ştiu a cîta oară Bunicul întrebarea, şi pentru că nu găsi un răspuns care să-l mulţumească, îşi scoase tarţa cu ţigări, o cutie de tablă subţiată pe la margini, şi voi să-şi aprindă o jumătate de mărăşească. Dar chiar în clipa aceea, *Pescăruşul*, care pînă atunci îşi văzuse de drum, pînă aproape de mijlocul lacului, se poticni uşor, din partea dreaptă se strîmbase spre stînga, apoi se ridică încet de provă, ca în cele din urmă, scoţînd un abur albicios pe coşul prin care pînă atunci ieşise fum negru, să se oprească, în ciuda celor două zbaturi care mai opinteau apa dorind să-şi facă drum înainte. Bunicul renunţă la ţigară şi involuntar cercetă marginile lacului. Nu se vedeau. Doar înspre Nord o dungă neagră anunţa că acolo trebuia să fie unul din ţărmuri, cel de unde se desprindea alt canal, spre o altă inimă neumblată a Deltei. Panaitescu nici măcar nu se clinti de la locul lui. Îşi permisese doar să împrăştie aerul cu mîna din pricina unui *vînt* tras pe furate de Alsacian, prea plictisit şi prea bătrîn şi el ca să mai ţină cont de uzanţe.

Dinspre pupă se auziră vociferări, cîteva femei vorbeau mai tare ca de obicei, speriate de ideea de a petrece o noapte pe puntea îngustă a vasului, în timp ce un tînăr lipovean, ajutat de o femeie, îşi făcea de lucru cu o cameră de tractor, ea ţinînd rotocolul pe care bărbatul se căznea să-l umfle.

— Ce ţi-am spus Bunicule, începu Panaitescu, deşi nu-i spusese pînă atunci absolut nimic.

— O pană de motor, dragul meu, sper să fie repede remediată, cu toate că îndeletnicirile acelui tînăr şi, mai mult ca sigur ale surorii lui, care se pregăteşte să coboare în apă cu camera aceea uriaşă, mă face să cred că asemenea avarii s-au mai petrecut fără a putea fi înlăturate cu graba cu care eu sper.

— Te pot informa exact, ne aflăm la mijlocul lacului, pînă la cel mai apropiat ţărm avem zece mile, adică aproape douăzeci de kilometri, şi după cum ai putut observa şi dumneata, *pluta* asta n-are nici măcar o barcă de salvare. De fapt, dacă stai bine şi te gîndeşti, nici n-ar avea nevoie de aşa ceva. De cine şi pentru ce să te salvezi?

conchise Panaitescu sceptic şi în continuare dezinteresat pentru orice s-ar fi întîmplat.

Bunicul nu auzi însă ultimele cuvinte, în dreapta lui, rezemînd balustrada, îl văzu pe Nichita Varlaam. Nu l-ar fi recunoscut pentru nimic în lume dacă n-ar fi văzut pe fruntea lui pleşuvă, împinsă mult în spate de calviţie, resturile unor litere albastre cîndva, acum cicatrizate, un tatuaj mai vechi pe care Bunicul îl vedea parcă şi acum pe chelia fostului deţinut. *„Nu-i dreptate“*. Aşa scria pe fruntea lui, motiv pentru care la proces Nichita fusese singurul din sală obligat să şadă acoperit, juraţii nedorind ca publicul să creadă că acel înscris putea fi un afront la cumpăna dreaptă a judecăţii lor. Dar asta fusese demult, cu opt ani în urmă, iar acum Nichita, cine ştie din ce motive, nu socotise necesar să mai poarte semnul clar exprimat al credinţei lui despre obiectivitatea care guverna lumea. Dealtfel nici la proces, nici mai apoi, Nichita nu voise să mărturisească la ce se refereau acele două cuvinte, la o nedreptate în general sau la o alta referitoare la el. De ajuns doar că acel însemn îl făcuse pe Bunic să-l apere pe răufăcător atît cît permitea legea, cu căldură, să şi-l apropie şi poate tot imperativul albastru de pe fruntea altădată senină să-l fi determinat să pornească, la apelul lui Varlaam, pe drumul fără pulbere al Dunării.

Bunicul se pregătea tocmai să-i întindă mîna, dar un gest de teamă al omului de lîngă el îl opri. Se uită şi el în stînga şi în dreapta, copiind de fapt instinctiv teama adîncă întipărită pe chipul lui Nichita, şi cînd acesta se convinse că în preajma lor nu era decît Alsacianul şi Panaitescu, Varlaam privi înainte peste apele tulburi ale lacului şi vorbi de parcă s-ar fi adresat unui ins aflat undeva în cuprinderea nevăzută a undelor.

— Eu am avariat motorul. Pînă mîine dimineaţă nu vom putea porni. Vino după mine . . .

Nichita Varlaam se despărţi de bara de metal de care fusese rezemat pînă atunci şi Bunicul, înţelegînd dorinţa lui ascunsă îl lăsă să meargă cîţiva metri singur, apoi se întoarse şi el şi, uitîndu-se la ceas, se îndreptă pe urmele omului dispărut.

Nichita trecu peste cîţiva saci aşezaţi lîngă trapa deschisă de la motor, îndepărtă în trecere o uşă reze-

mată de o bancă și cînd se convinse că Bunicul îl urmează, coborî scărița de metal unsuroasă pe care înainte o șterse cu niște cîlți scoși dintr-un buzunar. Deci Varlaam lucra pe vas, îl observase de la început, cînd se îmbarcase, cu toate astea preferase acest moment ca să-și divulge prezența și Bunicul acum intui exact semnificația acelui imperativ din telegramă pe chipul abătut și grav al fostului deținut. Coborî și el cele cîteva trepte unse, căldura de la cazanul motorului aproape îl sufoca, dar cu toate astea nu se dădu bătut și merse mai departe după Nichita, spre inima șubredului *Pescăruș*, din loc în loc astupat cu cîlți și cu smoală ca apa să nu pătrundă în el.

Se opriră undeva sub motorul din care se prelingea o subțire dîră de ulei — Bunicul îi simți căldura la ceafă — și bătrînul detectiv avu un moment de spaimă cînd înregistră lîngă picioarele lui scurgerea lunecoasă a unui șobolan și oprirea calmă a altuia în față. Stătea pe o scîndură groasă aruncată între două nervuri de metal ruginite și la lumina palidă a becului, aflat undeva în sala mașinilor, Bunicul putu vedea la cîțiva pași de el cum Nichita se străduia să scoată din corpul de lemn al vasului o ușă ce dădea spre unul din zbaturi. Pînă la urmă ușa cedă scîrțîind din balamale și detectivul înțelese că presupunerea lui nu dăduse greș nici de data asta; în fața lui se vedea osia mare a zbatului și lamelele de metal, roșii de vopsea și rugină. Nu înțelegea de ce îl adusese Nichita anume acolo, ce voia să-i arate — că voia să-i arate ceva de asta era sigur — și se enervă cînd fostul deținut îi făcu semn să se apropie și mai mult deși, ca să facă acest lucru, trebuia să facă un salt peste o băltoacă prin care guzganii înotau într-o spectaculoasă netulburare. „Curiozitatea, curiozitatea", își spuse Bunicul și, cu grijă de acrobat, trecu peste altă scîndură pusă de Nichita peste apa și mai adîncă în acea porțiune a calei. Prin ferestruica ce spărgea de fapt peretele vasului spre a se putea ajunge mai ușor la osia zbatului, Bunicul nu văzu decît apa clipocind încet, o apă tulbure, nămoloasă din pricina impactului dintre vas și duna de nisip în care intrase. Apoi Bunicul rămase consternat. Prinzînd o frînghie verzuie, pe care se vedeau din loc în loc cochilii de scoici, Nichita trase spre el o vîrșă

neagră cu cercurile rupte într-o parte în care se vedea ceva plutind. Ajunsă sub zbatul nemișcat, Nichita legă capătul de sfoară de osie lăsîndu-l pe detectiv să contemple imaginea stranie a femeii prinsă de moarte în plasa verzuie. Lîngă capul ei cîțiva pești nemișcați erau încurcați în părul lung arătîndu-și doar bronhiile căscate și ochii bulbucați. Cine era femeia a cărui chip aproape că nu se ghicea din pricina mîinilor aduse în fața fetii de parcă moarta, înainte de a trece în lumea neființei, voise să se roage și degetele îi rămăseseră crispate și desfăcute ca un soi de giulgiu înaintea ochilor? Ar fi vrut să-l întrebe pe Nichita, dar fostul deținut, cu buzele strînse, rezema peretele curbat al vasului cu ochii într-o stranie meditație.

— Fata mea, murmură el.

Bunicul nu mai înțelegea nimic. Și pentru că se așteptase atît de puțin la această întîlnire tragică acolo, în fundul vasului, se clătină pe scîndura șubredă și numai suprema voință îl ținu în piciare. Se uită din nou la vîrșa care se rotea învîrtită de curent, la îmbrăcămintea sumară a fetei, la piciorul din care pantoful lipsea, de o culoare ciudată, apoi din nou la rochia albă, singura vie în mișcarea ei continuă din pricina apei. Mai mult simți prezența lui Panaitescu care temător din pricina absenței Bunicului călcase pe urmele lui și dăduse de el în această neclintire bolnavă.

— Cine-i Bunicule? întrebă el în șoaptă nevoind să tulbure liniștea celor doi oameni și după ce bătrînul detectiv arătă cu capul spre Nichita, Panaitescu înțelese de ce fostul hoț trimisese o telegramă atît de încurcată.

Ce putea să-l întrebe Bunicul pe Nichita? Și cu toate astea s-ar fi cuvenit să-i comunice că el nu mai profesa de mai bine de un an de zile, că dreptul de anchetă nu-l aveau decît organele în drept etc., dar oare putea el să-i spună omului, care-și privea cu o tristețe nemărginită fata înecată în vîrșă, asemenea argumente care țineau de latura formală a lucrurilor? Se auziră pași pe scărița de metal și Nichita închise cu grabă fereastra de lemn, nu înainte de a slăbi frînghia vîrșei și Bunicul cît și Panaitescu mai putură vedea alunecarea verde a plasei spre și mai verdele adîncului.

Primul ieși Bunicul. Pe scări se întîlnise cu cel ce

părea să fie căpitanul vasului, un marinar tînăr, îmbrăcat în cămaşă albă şi cu chipiul aşezat pe-o parte şi Bunicul neştiind ce să zică îşi ridică pălăria mimînd mai mult un salut.

— Ce facem, nea Varlaame, dădurăm de dracu... Acu cine o să plătească oalele sparte? şi neputincios căpitanul lovi cu piciorul o scîndură ivită în cale.

Simţind că acolo jos se întîmplase ceva neobişnuit, Alsacianul, care moţăise tot timpul lîngă cele două raniţi şi uneltele de pescuit, deveni mai activ, se gudură la picioarele Bunicului şi cînd acesta îl scărpină sub urechea stîngă, înţelese că odihna pentru care veniseră acolo n-avea să mai fie odihnă.

— Bunicule, criminalul se află pe vas. Pentru asta te-am chemat. Numai dumneata îl poţi prinde, auzi Bunicul o voce din spatele lui, dar cînd se întoarse nu văzu pe nimeni şi Panaitescu, care auzise şi el vocea, se scărpină la ceafă mirat de acel glas ce nu voise să-şi arate înfăţişarea omenească.

2

Cum putea fi criminalul pe vas? se întrebă Bunicul mărşăluind nervos de la un capăt al punţii la celălalt; făcuse drumul de cîteva ori dar figurile omeneşti, pe care ochii lui versaţi le observase, n-aveau nimic comun cu cele cu care avusese el de-a face în lunga lui carieră criminalistică. Pe puntea îngustă, înţesată de bănci, acoperite deasupra cu prelate din foaie de cort, se vedeau cîţiva lipoveni, unii pregătindu-şi culcuşul pentru noapte, alţii rămînînd în aceeaşi nemişcare de la început. Numai tînărul bărbos, asudat şi roşu la faţă de atîta suflat în camera de tractor, acum după ce îşi încheiase treaba, sorbea cu nesaţ o sticlă de bere adusă de femeia cu care era, de undeva din interiorul vasului. Deci exista şi un bufet, îşi spuse Bunicul şi temător la început pentru propriul lui stomac, deşi raniţa lui Panaitescu era plină cu toate bunătăţile, se îndreptă spre uşiţa cu geam care marca

intrarea într-un compartiment necunoscut pînă atunci de bătrîn. Într-adevăr, dincolo de sala maşinilor, înconjurată din toate părţile de geamuri înrămate în alamă strălucitoare, se afla o altă parte a punţii. Băncile erau înlocuite cu scaune pluşate, cu mese de forma unor ciuperci, iar în partea stîngă o mică tejghea, de alamă, în jurul căreia roiau un stol de muşte verzi, indica existenţa unui bar. Tocmai atunci, de undeva de dedesubt, apăru capul unui tînăr blond şi la scurt timp mîinile aşezară, în faţă, opt sticle de bere ţinute de barman între degetele ambelor mîini. Altă lume era adăpostită aici şi Bunicul, aproape fără să vrea, asistă la o discuţie destul de aprinsă între cel pe care îl bănuise căpitan şi cîţiva pasageri vădit supăraţi că *Pescăruşul* era în imposibilitate de a-şi continua cursa.

— A, uite o veche cunoştinţă, auzi Bunicul şi se uită în spate crezînd că tînărul aşezat pînă atunci la o masă şi ridicat în picioare se adresase altcuiva, nu lui. Nu, cel vizat era el. Bărbatul de statură atletică, îmbrăcat într-o cămaşă cu mînecile scurte, cu o cravată aşezată mai mult de formă sub gulerul descheiat larg al cămăşii, se îndreptă spre el cu braţele desfăcute.

— Ciupercea, Alexandru Ciupercea, Bunicule... nu mă mai ţii minte?... Am lucrat cîţiva ani în Miliţie, apoi mi-am zis că nu-i de mine şi mi-am continuat studiile... Acum sînt procuror la *T*...

Cum să nu-şi aducă aminte Bunicul de el, de Sandu care leşinase la morgă atunci, demult, cînd tînărul îl însoţise ca să vadă rezultatele unei autopsii.

— Am auzit c-ai ieşit la pensie. Chiar acum două săptămîni, cu prilejul unei anchete, căpitanul Alexiu mi-a dat vestea. Cred că ţi-a ajuns, Bunicule. Bag mîna în foc că ai venit la odihnă, să pescuieşti şi pot pune pariu că se află cu dumneata şi Panaitescu. Era să uit, ce-ţi mai face cîinele... De-ai şti, Bunicule, cîte glume se făceau pe seama dumneatale şi-a cîinelui cu ochiul de sticlă... Nu vrei să vii să-ţi prezint nişte prieteni...? Ne trecem vremea, unii cu bere, alţii cu coniac şi cum n-avem nici o şansă să plecăm curînd de aici...

Ciupercea vorbea grăbit, trecea de la una la alta şi ar fi continuat în acelaşi fel manifestîndu-şi bucuria unei reîntîlniri plăcute dacă Bunicul nu l-ar fi prins de mînă

şi cu delicateţe, făcîndu-l să înţeleagă că nu de băut îi ardea lui acum, îl trase după el. Pe culoarul dintre spaţiul rezervat călătorilor de clasa-ntîi şi puntea din spate, se deschidea un coridor destul de îngust, un fel de terasă unde cîţiva pasageri, rezemînd trupul cald al sălii de maşini, fumau, privind undeva în gol, sau sporovăiau între ei.

— Dragul meu, scuză-mă că mi-am permis să te aduc aici, dar aş vrea să-ţi comunic ceva deosebit de important.

Bunicul stătu cîtva timp pe gînduri. Nu ştia dacă e oportun sau nu să-l anunţe pe procuror de cele aflate, era una din tehnicile lui, dar pînă la urmă îşi spuse că era dator, mai ales că lîngă el era un om al legii, singurul în drept să se ocupe de asemenea cazuri. La această reflecţie bătrînul detectiv zîmbi trist, dîndu-şi seama de situaţia deloc de invidiat în care se afla ca pensionar.

— Dar ce s-a întîmplat, Bunicule, sper că n-ai avut vreun necaz tocmai în raionul nostru, m-aş simţi de-a dreptul...

— Îl cunoşti pe Nichita Varlaam? Sigur, cum să nu-l cunoşti, lucrai încă la noi...

— Cine, Nea Vîrşă... pe aici aşa i se spune... Sper că nu s-a dedat la vreo tîlhărie, din asta măruntă, din care i s-a tras de fapt porecla... A fost prins furînd peşte dintr-o vîrşă şi dacă întîmplător n-ar fi trecut pe acolo o barcă l-ar fi găsit a doua zi, înecat, cu capul băgat în ea... Oamenii acestor locuri mai păstrează obiceiuri de răzbunare... Uneltele de pescuit şi zonele de pescuit, mai ales, sînt tabú... Adică erau... De cînd cu Cooperativa piscicolă se mai trec asemenea fapte cu vederea...

Ciupercea vorbise la fel de repede numai că de data asta buzele, pînă atunci roşii şi umede, se înăspriră uşor şi Bunicul nu-şi putu da seama dacă de vină era vîntul ce se pornise atunci sau o stare interioară pe care tînărul legiuitor şi-o ascundea cu destulă greutate...

— Ce s-a întîmplat, Bunicule... sigur că-l cunosc, îl cunosc chiar foarte bine, într-un fel sînt prieten cu fata lui... poate nu ştii, are şi o fată... A înfiat-o imediat ce s-a întors din închisoare, o lipoveancă rămasă fără părinţi în urma unor inundaţii... El a ţinut-o la

şcoală... Vera... locuiesc amîndoi... Nevasta lui Varlaam l-a părăsit şi a plecat la Jurilovca cu un gestionar, încă pe vremea cînd el era în detenţiune...

— E moartă, am văzut-o acum cîteva minute. Nichita mi-a spus că acel care a omorît-o se află pe vas...

Zîmbetul muri pe faţa lui Ciupercea, buzele i se învineţiră, mai întîi la colţuri, apoi culoarea bolnăvicioasă cuprinse şi restul umed al gurii, pînă în clipa cînd dinţii lui puternici prinseră buza de jos gata s-o rupă în strînsoare.

— Nu se poate...

— El a provocat şi defecţiunea la motor... Cred că în disperarea în care se află e gata de orice...

Bunicul îi povesti în amănunt tot ce văzuse, nu uită să-i amintească şi de telegrama primită, motiv pentru care acum se afla aici, de credinţa lui că moarta era ţinută în apă cel puţin de douăzeci şi patru de ore şi că Nichita nu va vrea să fie scoasă la lumină decît după prinderea criminalului.

— Criminalul e printre noi? întrebă ca pentru sine Ciupercea, de unde Bunicul deduse că în timp ce era ascultat, procurorul nu scăpase din vedere afirmaţia făcută la început, privind existenţa pe vas a presupusului făptuitor.

— Cred că Varlaam s-a scrîntit Bunicule, nu mă refer atît la ceea ce crede el despre posibilul făptaş al crimei, ci la felul cum a ascuns moarta de ochii lumii. Ce interes o fi avînd să procedeze aşa?

— Asta m-am întrebat şi eu. Putea foarte bine să anunţe Miliţia locală sau dacă tot te cunoştea ce l-ar fi costat să vină să-ţi spună direct. Poate amiciţia noastră mai veche să-l fi îndemnat să mă cheme, dar mă întreb ce-ar fi făcut dacă n-aş fi apărut, aş putea să spun că numai în ultimul moment m-am decis să plec din Bucureşti. Ca să fiu cinstit, am bănuit în dosul acelor cuvinte din telegramă existenţa unui alt adevăr şi acest adevăr m-a făcut să vin. Uite că el s-a adeverit.

— Bunicule, poate n-a avut încredere în noi, poate...

— În orice caz stranie poveste, mai spuse Bunicul şi îşi aprinse şi el o jumătate de ţigară.

Prin fumul albăstriu se uită la judecător, la faţa îngîndurată a acestuia, de unde deduse că relaţiile dintre

el și fata lui Nichita depășiseră faza de simplă cunoștință; un judecător prin natura meseriei are aproape zilnic de-a face cu fel și fel de cazuri, cazul Verei putea foarte bine să fie unul în plus, dar întreaga reacție a lui Ciupercea era alta decît una obișnuită și detectivului îi păru rău că întîmplarea făcuse ca tocmai lui să-i povestească primul.

— Lucra la cooperativa piscicolă, contabil șef. N-avea decît douăzeci și patru de ani... Pe aici se stă prost cu cadrele, fiecare face ce face și pleacă la *T*, alții își găsesc de lucru te miri unde... Anchetam pe vechiul contabil, ajuns la ananghie din pricina altora, cel puțin asta a fost convingerea ei... Atunci am cunoscut-o, ea i-a luat apărarea cu vehemență și poate mărturia ei să fi fost aceea care pînă la urmă... Aici este altă lume, Bunicule... Răspund de jumătate din Deltă, sîntem doi procurori care douăzeci de zile, din treizeci, sîntem mereu pe aceste ape, fie iarnă, fie vară. Peste jumătate din cei pe care i-am anchetat, firește, nu pentru lucruri prea grave, se află în libertate, prinde-i dacă poți. Află ca prin minune de sosirea noastră și se ascund în baltă. Nu-mi pot închipui însă ce s-a putut întîmpla cu Vera... Cooperativa lor e fruntașă, pe primele două trimestre a avut un beneficiu de cîteva milioane, spun asta ca să înțelegi că nu defecțiuni pe linie de muncă au putut-o determina sau... De sinucidere nici nu poate fi măcar vorba...

Bunicul se uită la oamenii adunați pe punte...

— Îți dai seama, dragul meu, este aproape imposibil să anchetezi un caz în aceste condiții... Eu sînt pur și simplu dezarmat... Mă bucur nespus că am dat de dumneata și cred că n-ai nimic împotrivă să-ți fiu de folos în aceste cercetări... Aș vrea să mă consider mîna a doua în această afacere...

Ciupercea stătu pe gînduri cîtva timp. Își scoase și el pachetul de țigări, carpați fără filtru, trase cîteva fumuri, apoi uitîndu-se spre intrarea de unde abia ieșiseră, îi spuse Bunicului.

— Crezi că este obligatoriu să ne supunem dorinței lui Nichita...? Nu-ți mai zic că asta, adică ceea ce a făcut, înseamnă pur și simplu... Dar oare să-ți spun

eu ce înseamnă, Bunicule? Practic a sechestrat oamenii, un vapor, ne pune în situația...

— Dragul meu, vrei să-mi pară rău că ți-am dat amănunte care în mod obișnuit un anchetator le-ar ține pînă la momentul oportun pentru el? M-am simțit obligat să-ți spun deoarece ești omul legii și eu tot în virtutea acelorași legi nu mai am dreptul să...

— Bunicule, dreptul să anchetezi acest caz ți-l dau eu, nu despre asta este vorba... Trebuie să fiu convins că Varlaam este normal, că nu și-a ucis el fata, există o mie de motive pe care în mod firesc ar trebui să le știu înainte de a avea dreptul să facă ce-a făcut... Știi cine se află pe vas? Un director general din Ministerul Industriei Ușoare, doi președinți de cooperative piscicole...

— Și o moartă de douăzeci și patru de ani, care putea să trăiască la acest ceas și un tată care din pricina durerii a făcut ce-a făcut... Ilegal, firește. Dar dacă el are convingerea că pe vas se află criminalul, pot eu oare sau dumneata să nu luăm în considerare...

— Atunci de ce nu ni-l arată el pe criminal, pe vas e și șeful postului de Miliție de la Mila treisprezece, deci după cum vezi destule autorități ca să-i venim de hac unui criminal... Acum o jumătate de oră m-am plimbat și pe puntea cealaltă, sînt oameni pe care îi cunosc, toți din aceeași comună cu Varlaam, oameni onești după cîte îi știu, cîțiva ciobani pe care i-am mai văzut în desele mele peregrinări pe aici... Cine și ce interes ar fi avut să o omoare pe fata lui Nichita? Și mai ales de ce s-o bage în vîrșe...

Bunicul aruncă mucul peste bord. De jos nu auzi sfîrîitul apei. Apoi văzu mucul plutind, luat de valuri, și numai în clipa aceea înțelese că vîntul, deloc puternic, avea asupra acestui lac, nu prea adînc, influențe mai mari decît și-ar fi închipuit; valuri înalte se loveau de bordaj într-un clipocit de apă stătută. Bunicul se apropie de balustradă și privi la roata ce stătea nemișcată cu partea de sus de-acum uscată de vînt și de soare. Mai erau cîteva ceasuri bune pînă la căderea nopții și detectivul, pentru prima dată în lunga lui carieră, avu un moment de teamă cînd privi soarele tot mai roșu cum își lățea puntea de lumină pe cenușiul vînăt al apei. Ciupercea se apropie și el de balustradă. Bănui la ce se uită

Bunicul și pentru că ar fi dorit să vadă și el acel ceva la care bătrînul se uita cu atîta insistență, se aplecă peste balustradă. Nu se vedea însă nimic, apa se lovea de zbat și pleca mai departe în învîrtecușuri mărunte, dar ce se afla dedesubt nu se lăsa vederii; vîrșa îngreunată de cadavrul din ea se lăsase undeva la fund și doar funia ce se vedea legată de osie, tresărind din cînd în cînd, îl făcu pe legiuitor să intuiască ce anume se putea afla la capătul acelui otgon. Pe întinsul lacului nu se vedea nici urmă de barcă, doar zgomot îndepărtat de trestie și fîlfîit înalt de aripi și cînd Bunicul privi în sus văzu un vultur cum plana în rotocoale mari deasupra lor și fu cuprins deodată de un tremur.

— Eu zic să nu spui la nimeni, nimic, vorbi Bunicul ca pentru sine. La momentul oportun am să vin să te caut. Am nevoie de cîteva date pe care numai de la Nichita le-aș putea afla, mai spuse bătrînul și trecu pe lîngă Ciupercea spre puntea de unde venise.

De departe văzu privirile nemulțumite ale lui Panaitescu și mai mult decît privirile, acel spate, întors brusc ca unui nepoftit, fu dovada cea mai concludentă că fostului ajutor îi displăcea total situația în care îi băgase întîmplarea, o întîmplare de care Bunicul, cel puțin în ceea ce îi privea pe ei doi, singur se făcea vinovat.

— Colega citesc în ochii tăi nu numai săgeți pline de reproș dar chiar un soi de injurie pe care altădată ai fi încercat măcar să ți-o ascunzi. Oare faptul că nu-ți mai sînt superior să-ți fi stricat acest echilibru interior care vreme de ani și ani a lucrat în folosul nestinsei noastre prietenii? Ar fi trist ca respectul față de mine să fi fost impus vreme de-o viață doar de cele cîteva stele în plus, agățate simbolic pe o uniformă purtată de mine atît de rar. Iată că viața a ținut ca în acest ceas de singurătate și de uitare — de ce să nu recunoaștem că de la ieșirea la pensie am fost niște oameni uitați — să ne arunce în cale o posibilitate de a ne pune din nou mintea la contribuție, de a-i da sensul acela profund pentru care ea a fost zămislită. Oare atît de puțin ți-ai iubit meseria încît mai bine de patruzeci de ani de prodigioasă activitate să fie anihilată de douăsprezece luni de trîndăvie spirituală? Înseamnă, dragul meu coleg, că toate elogiile

pe care ți le-am adus în acest răstimp au fost rodul incapacității mele de a cunoaște oamenii, că...

Panaitescu se întoarse spre Bunic și cînd îi văzu privirile încețoșate îi păru rău că se purtase mitocănește cu un om, fără de care, acum, era mai sigur ca oricînd, n-ar fi putut supraviețui. Niciodată nu simțise ca acum, în urma acestor cuvinte simple și calde, că el de fapt existase ca persoană doar cu numele, tot așa cum Bunicul reprezenta o entitate aparte doar în scripte, în realitate amîndoi fiind un singur om, un om cu două fațete complementare, incapabile însă să viețuiască una separat de alta. Ajungînd la această concluzie, Panaitescu avu sentimentul că doar acum, la acești ani venerabili pe care îi avea, a ajuns la deplina maturitate, și judecata lui mestecată calm doar cu cîteva minute înainte îi produse chiar un fel de duioșie vis-à-vis de persoana lui, pe a lui socotindu-și-o în acest întreg, nu numai datorită burții și semnelor vădite de obezitate, mai prezentă, mai activă dar și mai practică, spre deosebire de a bătrînului detectiv voalată și fină și din această cauză mai inconsistentă în traiul acesta comun.

— Maestre, poate că în clipa aceea eu nici nu eram așa cum credeai dumneata, recunoaște că nu e prima dată că dai cu tifla în sentimentele mele care sînt puse și acum, ca din totdeauna, în slujba unui țel care ne-a unit, ce mai, timp de atîta amar de vreme.

Panaitescu rămase mulțumit de fraza lungă, aproape intelectuală, cum ar fi categorisit-o Bunicul în alte împrejurări, mai calme, și ca nu cumva să dea greș preferă să tacă o bună bucată de timp înainte de a continua.

— Eram exact pe fază, dacă vrei să știi, și am chiar acționat nu numai mintal. Altfel de ce crezi mata că amicul de colo înjură de mama focului că i s-a dezumflat camera de cauciuc abia umflată. Împreună cu Alsacianul am considerat că deplasarea acelui individ ne-ar pune în situația de a pierde chiar pe presupusul criminal, nu-i așa, lucru pe care nu l-ar fi dorit nimeni. Și ca să nu poată pleca, lipoveanul cu surata lui, am preferat ca, într-un moment de neatenție din partea lor, să-l trimit pe Alsacian să-și înfigă colțul acela, știi matale care, singurul întreg în gura lui bătrînă, și culmea,

acțiunea a reușit de minune, fără să lăsăm cel mai mic dubiu că agresorii acelei camere umflate am fi noi.

Într-adevăr camera rotundă, ca un imens colac de salvare, așa cum o văzuse Bunicul înainte de a se întîlni cu Ciupercea, zăcea acum pe punte fsîind jalnic și Alsacianul, stimulat de acel zgomot și mai ales la adăpostul lui, trase un vînt, apoi privi cu ochiul treaz și viu la stăpîn să observe dacă simțul lui olfactiv va înțelege sursa deloc plăcută a mirosului.

— Probabil prin apropiere se află un stîrv, dragul meu, sau mirosul meu nu mai e atît de sigur ca altădată, spuse Bunicul și la aceste cuvinte Alsacianul închise ochiul viu liniștit, lăsîndu-l treaz doar pe cel mort, de sticlă, pe care în ultima vreme și-l închidea tot mai greu, ochi ce împrăștia destulă curiozitate în jur de vreme ce și acum cîteva femei și copii se uitau la irisul albastru de sub fruntea cîinelui, fără să înțeleagă de ce celălalt ochi avea o cu totul altă culoare.

— Sînt măgulit, dragă colega, se mai întîmplă în ultima vreme să greșesc și eu, semne de trecere într-un alt anotimp al vîrstei.

— Lasă Bunicule, ce mai, ramoleală, parcă numai cu matale se întîmplă, îl completă Panaitescu brutal. Asta-i viața... Că dacă stau bine și mă gîndesc mă apucă un soi de revoltă, așa cum te-apuca pe matale în zilele bune de altădată; de ce să moară dom'le o fată așa tînără și eu de exemplu, dar ce să mai zic, și Panaitescu se opri la timp nedorind să fie prea sentimental.

— În orice caz, dragul meu, sînt fericit că în forul intim nu mă certi, că în loc de un concediu binemeritat pe aceste meleaguri atît de încîntătoare nu-ți pot oferi decît un caz ieșit din comun deoarece, dragul meu, trebuie să recunoști că în vasta noastră carieră așa ceva n-am mai întîlnit. Într-un fel și noi sîntem sechestrați aici, alături de criminal, dacă Nichita nu cumva exagerează în presupuneri, deși, dragul meu, îmi vine greu să cred că un om ca el și-ar permite să ne cheme de pomană. Deocamdată pornim de la premisa că el are dreptate și în consecință trebuie să vedem în fiecare pasager, în fiecare marinar, mi se pare că în total sînt trei, cu Nichita cu tot, un posibil criminal și aș merge chiar mai departe spunînd că nici pe gazda noastră nu

trebuie s-o excludem din acest calcul făcut chiar de ea. Viața este plină de surprize, colega, și nu o dată am fost obligați să ținem cont de ele. Aș dori în măsura posibilului să stai de vorbă cu acești admirabili lipoveni, cu rugămintea ca de partea lor slabă, adică de femei, să te apropii cu atenția cuvenită, sîntem bătrîni și n-avem la noi nici un mijloc de apărare, ori curtenitor cum ești...

Panaitescu zîmbi, perorația bătrînului detectiv, măgulitoare în esență, nu era lipsită de reproșuri care țineau de alte vremi, acum, acum era și el un bătrîn oarecare, cu mult mai atrăgător și în putere decît prietenul său, dar un bătrîior totuși, la care nimeni — Panaitescu se uită la puținele femei așezate pe bănci sau pe sacii lor plini — n-ar mai fi aruncat o ochiadă și ca să se convingă că vorbele de fapt contraziceau esența, se înfoie, își supse burta și își lărgi umerii, încît oasele supuse unui efort neobișnuit de multă vreme pîrîiră ușor.

3

Îl găsi pe Nichita în sala mașinilor, de fapt un podium dreptunghiular, înconjurat de bare de alamă, în mijlocul căruia trona cazanul încins, acum cu presiunea scăzută din pricina cărbunilor aproape stinși. Un fochist cu toate însemnele alcoolului de proastă calitate înscrise pe obrajii scofîlciți, nasul borcănat și roșu la vîrf și ochii încețoșați, îl ajuta pe Varlaam să strîngă șuruburile la o bielă a cărui lagăr zăcea jos pe podeaua de lemn, rupt în două.

— Într-adevăr, o bijuterie acest motor străvechi, se introduse Bunicul în discuție privind la cazanul strălucitor, ca toate alămurile vasului dealtfel, singurele înfloritoare pe acea ambarcație ce ar fi trebuit de mult să ia drumul unui cimitir naval.

— Bijuterie, pe dracu, spuse fochistul ștergîndu-și cu șapca umedă ceafa groasă, cu numeroase încrețituri dispuse cînd în linii drepte, cînd în romburi și închizînd

între ele nesecate izvoare de transpirație. Să te văz eu pe mata că trebuie să bagi într-una la cărbuni pe căldura lui cuptor...

— Gura, spuse molcom Nichita, și fochistul, văzînd că Varlaam îi face semn cu capul, urcă vesel scara de metal.

— O bere, doar o bere, spuse el din capătul ultimei trepte și se făcu nevăzut. În trecere pe lîngă o femeie o ciupi vîrtos fără însă ca aceasta să reacționeze în vreun fel.

— Iar ți-ai pus pătura sub rochie Lena, se mai auzi de pe punte și odată cu ultimul cuvînt pluti spre cărbunii așezați în fața cuptorului un pumn de resturi de semințe de floarea soarelui.

— Dragă Nichita, îmi dau seama că ai nevoie de o voință nemaipomenită ca numai la doi pași de... să-ți faci totuși treaba ca și cînd nimic nu s-ar fi întîmplat. Aș vrea însă să stăm puțin de vorbă, altfel nu pot întreprinde nimic în acest drum al cunoașterii spre care singur m-ai împins. Trebuie să-ți mărturisesc că la salonul pasagerilor de clasa-ntîi m-am întîlnit cu Ciupercea, o veche cunoștință de a mea, și de a ta, se pare. Împreună cu el o să-mi fie mai ușor să ajung acolo unde amîndoi dorim, la descoperirea adevărului despre moartea fiicei tale. Dar chiar și în aceste condiții, cînd providența mi-a adus în cale un ajutor atît de prețios, am nevoie de fapte care să mă pună în situația să trag primele concluzii.

— Îți stau la dispoziție, Bunicule, cu ce pot.

— Cînd ai găsit-o pe Vera, în ce loc și, mai ales, cum. Pentru mine este deosebit de important. În meseria noastră un amănunt ne poate ajuta să ocolim de multe ori drumurile întortocheate ale pistelor false. Mai ții minte, nu se poate să nu ții, dragul meu prieten, acel memorabil amănunt cu ajutorul căruia am reușit să te fac să recunoști lovitura, de ce să nu fiu de acord, magistral pusă la punct. Ei bine, vopseaua aceea găsită între unghii și pe care ți-am remarcat-o din primul moment, m-a făcut să nu dau...

— Bunicule, îmi aduc foarte bine aminte cum a fost și încă o dată îți mulțumesc că ai reușit să mă prinzi atunci și să mă prinzi dumneata. Și te rog să nu te

superi că ți-am trimis telegrama. Ai să pricepi de ce nu m-am adresat organelor locale mai tîrziu, cînd vei înțelege totul exact. Pe Vera am găsit-o în acest loc în care ne-am oprit acum. Alaltăieri mai erau aici vîrșele cooperativei piscicole, vreo patruzeci la număr. Eram în cursa de seară și cum n-aveam decît vreo patru pasageri am schimbat ușor cîrma și am agățat cu zbatul din dreapta plasa dintre doi pari. Procedeu cu care nu odată îmi făceam rost de cîțiva pești. De data asta plasa nu s-a lăsat trasă așa de ușor. Cînd am reușit s-o ridic... La început nu mi-am dat seama despre ce e vorba. M-am speriat și am dat drumul plasei imediat. *Pescărușul* a pornit mai departe. Seara m-am întors cu barca cu motor. Poate te întrebi de ce m-am întors, de ce m-a ațîțat curiozitatea. Ajuns acasă mă aștepta la poartă milițianul, cel care e acum cu Ciupercea și ceilalți; el mi-a spus să-i zic Verei să se astîmpere că altfel îi de rău. Vera nu era acasă și n-am văzut nici un semn că s-ar fi întors de la lucru. Pînă la cherhana e o palmă de loc. Ceva îmi spunea să nu zăbovesc la bufet și n-am zăbovit. M-am dus într-un suflet acolo, în cămăruța unde își ținea ea scriptele. Pe ușă era pus un lacăt, iar un băiat de la magazie mi-a spus că Vera nu fusese în ziua aceea la lucru. Asta m-a făcut să mă întorc pe lac. Cînd m-am apropiat de vîrșe am înțeles că numai ea putea fi. Un gînd al meu ascuns îmi zicea că ea era cea înecată. Am tras vîrșa fără spaimă convins că trebuia doar s-o scot ca să mă conving. Și m-am convins.

Bunicul se scărpină la tîmpla dreaptă; deși Varlaam povestise coerent, povestea lui părea la prima vedere lipsită de logică. Ca să fi ajuns în mijlocul lacului Vera trebuia să fi străbătut cel puțin douăzeci de kilometri. Ce anume căutase ea la vîrșe, iar dacă nu venise singură, ci fusese adusă de cineva, care era interesul criminalului s-o vîre în plasa cu cercuri cînd putea ști foarte bine că nu vor trece douăzeci și patru de ore și pescarii vor veni să-și scoată plasele?

— Știu la ce te gîndești Bunicule, să știi că și eu de atunci numai la asta mă gîndesc... De ce tocmai acolo?... Ea singură nu putea ajunge în vîrșe, iar dacă a băgat-o cineva de ce a ținut cu orice preț să fie găsită, nu? Putea foarte bine s-o arunce în alt loc... Am stat

și mi-am bătut capul să înțeleg dacă cineva n-a vrut să se răzbune pe mine pentru că uneori le mai iau din pește... Dar oare ăsta să fie prețul pentru cîteva kilograme pe care dealtfel le-aș fi putut lua oricînd de la cherhana?

— Bine, dar atunci de ce nu le luai de la cherhana, de ce trebuia să umbli în plasele oamenilor?...

— Asta era plăcerea mea, Bunicule... Trebuie să-ți spun că deși m-am lecuit de furat, cîte puțin tot mai furam, e o boală și furtul ăsta și uite așa, la cîteva zile, cum bețivii nu pot să nu meargă la crîșmă, nici eu nu puteam să nu fur cîțiva crapi. De multe ori, pe urmă, îi aruncam la un kilometru, doi de la locul faptei, dar de luat nu m-am putut lecui să nu-i iau.

— Hm, se mulțumi să spună Bunicul, deloc satisfăcut de aceste vești aflate de la un om pe care nu o dată îl dăduse ca exemplu altor infractori. Ce anume a căutat aici în mijlocul lacului și, mai ales cine anume i-a curmat zilele, o să aflăm noi, dragul meu, uite îmi iau un angajament solemn să nu mă las pînă ce nu elucidez acest caz interesant sub raport criminalistic, de un tragism aparte pentru mine, fiind vorba de un om pe care, în ciuda unor antecedente apuse de mult, l-am stimat și-l stimez. Aș vrea însă să știu dacă n-a avut dușmani, dacă serile sau în ceasurile de răgaz, cînd rămîneați amîndoi, nu ți-a împărtășit necazuri de serviciu sau de alt ordin. O crimă, dragul meu, nu se săvîrșește fără un mobil oarecare, atunci, firește, cînd nu e cazul unui maniac, ceea ce e puțin probabil în aceste condiții în care natura prin firea ei îl face și pe om mai generos...

De pe punte se auzi un căscat aprig, semn că Panaitescu, care veghea la marginea scării ca superiorul lui să nu fie deranjat, era în total dezacord cu termenii laudativi aduși acelui mediu, după părerea lui, nu numai lipsit de generozitate, dar dimpotrivă, aspru și capabil să-l scoată pe un om normal din minți. Știa foarte bine, doar fusese în Deltă în toate anotimpurile și nu era el omul care să nu intre în contact cu oamenii, să nu le afle bucuriile și necazurile. Bunicul se mulțumi să tușească la rîndul lui, o tuse din cale afară de discretă, dar suficientă ca să fie auzită de Panaitescu; un semn de-al lor mai vechi, un fel de alfabet morse al sentimentelor

prin care Bunicul îi dădea de știre fostului său șofer că remarca lui va fi luată în seamă.

— Bunicule, își reluă Varlaam povestirea după un anumit timp de tăcere, nemulțumiri avea, dar nu din acelea, știu eu, care să ducă...

— Dragul meu, lasă-mă pe mine să trag concluzii ca unul ce m-am pregătit ani îndelungați în această meserie, tu povestește-mi doar fapte, cît mai multe fapte, altfel stăm pe loc și timpul, acest dușman contracronometru pe care singur mi l-ai limitat, trece fără să ne fie de folos.

— Bunicule, în ultima vreme aproape nu ne vedeam, ce mai... Venea seara foarte tîrziu, mereu udă de hățișurile prin care umbla. La un moment dat am văzut-o că tîra după ea o undiță și un coș și se mai întîmpla ca noaptea cînd ajungea acasă să pună în lighean cîțiva pești, adică îți dai seama ea, care lucra la cherhana, prefera să pescuiască în loc să-și aleagă marfa cea mai de soi... N-am zis nimic știind că meteahna mea de a umbla în vîrșele străine era tot o pasiune și am pus această îndeletnicire a ei pe seama acestei pasiuni, adică de ce n-ar fi putut într-adevăr pescui... Pînă într-o seară cînd întîmplarea a făcut să merg la cherhana și, fără să mă vadă, am observat cum își bagă în coș cîțiva pești; deci Bunicule înseamnă că ea voia de fapt să se justifice față de mine, pardon de acest termen pe care l-am învățat în pușcărie și pe care îl mai folosesc din cînd în cînd și în această sălbăticiune în care trăim. Am așteptat-o acasă și am întrebat-o că pe cine vrea să ducă de nas și că dacă n-are încredere în mine, în tatăl ei care a crescut-o de la vîrsta de zece ani, atunci nu văd ce rost mai are să trăim împreună. Am jucat cam tare, mi-am dat seama după lacrimile ei, dar nici chiar în atmosfera aceea, deloc prietenoasă, n-a vrut să-mi mărturisească nimic. A zis doar atît că ea nu e... că de ea n-o să-și bată nimeni joc, dar cine anume n-o să-și bată joc și ce nume voise să pronunțe, asta nu mi-a spus cu toate insistențele mele. Am ajuns pînă acolo încît m-a amenințat că dacă mai insist se mută în sat la o gazdă, că în general s-a săturat de mine să mă vadă în fiecare seară duhnind a... cam știi matale Bunicule a ce... Acum te întreb eu pe dumneata, meritam din partea ei un

asemenea afront? Avea ea dreptul, ea, pentru care într-un fel m-am sacrificat, să mă amenințe că se mută de la mine în casă străină? Bunicule, nu vreau să mă crezi un sfînt, n-am fost și nici nu sînt, din cînd în cînd mai beau, dar niciodată să întrec măsura și pot să-ți aduc martori că nu m-a cules nimeni din vreun canal cum se mai întîmplă cu alții și nici n-am venit vreodată acasă în patru bărci. Ca să mă înțelegi bine trebuie să-ți spun că pe mama acestei fete am curtat-o de tînăr, ea a fost prima femeie care mi-a răsucit mințile și poate tot ea m-a împins, din deznădejde, la fapte necugetate. A preferat un haidamac care putea omorî vițelul cu un pumn, un pescar analfabet, în loc să vie cu mine ... Și ce visuri am avut eu, Bunicule ... Aveam șapte clase și eram înscris în *T* la un curs de pilot pe Dunăre, meserie bine plătită și cu fața în ochii lumii; puteam să-i ofer un cămin ca lumea nu o casă de lut, dar ce să mai spun, l-a vrut pe Luca și Luca din bătăi n-o scotea și cu toate astea ea pe el l-a iubit. Au murit amîndoi, nici acum nu înțeleg cum, doar aveau barca lîngă casă ... Lumea zice că ea de cu seară a închis ușa cu cheia și a aruncat-o pe fereastră ca să nu meargă el la crîșmă și peste noapte a venit apa mare și ei n-au mai putut fugi. Dimineața i-au găsit lîngă ușă, unul în brațele celuilalt și din clipa aceea am iertat-o. Toate astea le-am aflat la „pension"; mai aveam cîteva luni și după ce-am ieșit m-am dus după fată, locuia la un neam de-al ei într-un sat pe brațul Sfîntu Gheorghe și-am luat-o la mine s-o fac doamnă. Din pricina ei nu m-am recăsătorit și-am făcut tot ce-am putut să-i dau o educație aleasă și, atît cît mi-a stat în puteri, i-am dat-o. În fiecare zi mă întorceam acasă cu drag, asta era pe vremea cînd era la școală și în ea vedeam pe femeia aceea ce nu m-a vrut și rodul dragostei ei parcă era fructul dragostei mele, Vera mea, și eram fericit și nu mai doream altceva de la lume nimic.

Nichita își șterse fața transpirată cu o batistă roșie, pătată de uleiuri, apoi își suflă nasul în ea mai mult ca să-și ascundă tulburarea din ochii deveniți apoși. Luă o cheie de jos, dar în loc să strîngă șurubul bielei lovi cu ea în cazanul de forma unui butoi și metalul scoase

un sunet ascuțit, ca un țipăt ce venea de undeva din adînc.

Bunicul îl ascultase cu atenție, capul lui înregistrase povestirea lui Varlaam, simțul lui înăscut triase aceste fapte în compartimente separate, după importanță, și acum, reluîndu-le spre a le judeca, înțelese că tot ceea ce îi spusese Nichita, cel puțin pentru acea fază a cercetării-lor, nu avea prea mare importanță. Se scărpină la ceafă. Îi era cald și picioarele îl dureau, de multă vreme nu mai fusese supus obligației de a sta într-o asemenea poziție incomodă, și detectivul își strînse buzele la aducerea aminte a anilor, de demult, cînd acel efort făcut acum ar fi fost considerat o nimica toată pe lîngă marile eforturi la care îl supunea meseria. Dar asta era atunci, acum avea altă vîrstă și Varlaam văzîndu-l că-și mută greutatea de pe un picior pe altul veni cu un scaun unsuros și ca Bunicul să nu-și murdărească pantalonii lui kaki, de pescuit, își așeză șapca lui de marinar ... cu nimic mai puțin unsuroasă decît scaunul pe care o puse.

— Dragul meu, dar o fată la vîrsta ei nu se poate să nu fi avut un prieten mai apropiat. Singur ai povestit că încă la o vîrstă cu mult mai fragedă, acel sentiment nemaipomenit care este dragostea, ți-a dat dureroase tîrcoale, zic, nu se poate ca Vera la anii ei să nu fi avut un suflet mai apropiat căruia să i se destăinuie; să mă înțelegi bine, tinerii între ei, chiar străini fiind, au capacitatea de a se despovăra unul în fața celuilalt, ceea ce nu totdeauna își permit cu părinții. Un asemenea tînăr n-a existat în viața ei?

— Bunicule, începu Nichita după ce lăsă cheia pe o margine de lemn, suport pentru bidoanele cu uleiuri, mare lucru nu pot să-ți spun. Ca părinte aș fi dorit să-și aleagă pentru viață un om mai ales, nu-ți ascund că mă bucura cînd o vedeam uneori cu Ciupercea și cu toate că el avea studii superioare și ea numai liceul, nu era tîrziu să și le facă și ea, doar și el cum prea bine știi, înainte de a fi ceea ce este a fost un băiat sărman care și-a dat examenele la seral. Îmi pare rău că n-ai văzut-o pe Vera altfel, și grăbit Varlaam se căută într-unul din buzunarele de la piept și scoase dintre o sumedenie de alte hîrtii, unsuroase și ele, o fotografie. Bunicul tresări la vederea acelor ochi verzi și cu toate că poza era în alb-negru

cineva, poate chiar Nichita — îl știa cu înclinații artistice — cu ajutorul a cîteva culori voise să transforme negrul, albul și cenușiul în altceva, și părul blond, de un galben cam aprins, era o dovadă că artistul amator, ori care ar fi fost, nu era lipsit de îndemînare. Bunicul privi în continuare, gura mică, ajustată, cine știe din ce motive, cu creionul roz, bărbia fermă, așa cum fusese prinsă de aparat, fără nici un amestec din afară, gîtul zdravăn, bine înfipt pe umerii lați, pieptul ferm, neverosimil de ascuțit și îndreptat în sus și avu imaginea unei fete voinicoase și triste în același timp.

— Dragul meu Nichita, cît de rău îmi pare pentru ea, și Bunicul cu greu își putu înfrîna un suspin, semn că și din acest punct de vedere îmbătrînise, altădată, oricare ar fi fost victima, latura sentimentală nereușind să-l copleșească.

— Nu știu pînă unde a ajuns prietenia cu Ciupercea, eu aș fi dorit, ca un părinte, ce își vrea copilul ajuns cît mai bine, să se căsătorească, dar ori de cîte ori am întrebat-o a ridicat din umeri și pînă la urmă am încetat s-o mai sîcîi. N-am să uit niciodată, asta a fost mai acum vreo patru ani, abia absolvise clasa a douăsprezecea, venise de la *T* cu *Pelicanul*, pe atunci eram fochist, și unul cam făcut, la bufet, s-a legat de înscrisul meu de pe frunte; a început să facă caragață de mine. Eram în exercițiul funcțiunii, nu puteam să-i rad vreo două ca să mă țină minte, dar după ce tipul și-a rîs de mine cîtva timp, nu s-a mulțumit cu atîta, a început să roadă cuie în privința mea și față de altul și atunci Vera s-a dus la el și numai două palme i-a dat. L-au cules ceilalți de pe jos. Ți-am spus întîmplarea asta ca să știi că nu se lăsa ea cu una cu două, avea puterea unui bărbat în toată firea și după cele întîmplate m-am întrebat cine a putut-o dovedi; de aproape, fără vreo armă, Vera era greu de pus la pămînt. M-am uitat, n-are nici urmă de rană, doar la gît se văd niște vînătăi. Și ce semăna cu mamă-sa, avea mersul ei, cu un șold parcă mai înainte; dintr-o parte se grăbea și din cealaltă voia să rămînă în urmă, alunecătură de trestie printre trestii, ăsta era mersul ei.

Bunicul simți nevoia să mai fumeze o jumătate de mărășească, dar o tuse — semnal de deasupra scărilor,

îi dădea Bunicului de veste că martorul principal o luase cu desăvîrșire razna și că spusele lui nu contribuiau cu nimic la prinderea făptuitorului. Bunicul îi dădea lui Panaitescu întru-totul dreptate. Nichita nu numai că nu-i lumina măcar o potecă prin care el apoi, cu mintea pusă pe asociații, să-și facă drum de pornire, dar de fiecare dată se străduia să ocolească întrebările detectivului; îi arunca o nadă ca pînă la urmă tot el s-o tragă din apă ca și cum i-ar fi fost teamă ca Bunicul să nu prindă vînatul prea iute.

— Stimate prieten, interveni Bunicul cu o finețe imediat considerată ca exagerată de omul aflat de pază, tusea în reprize a lui Panaitescu asta și însemna, de trei ori săritură peste cal, adică un comportament lamentabil, într-o exprimare mai delicată, termen pe care detectivul îl înregistră ca atare din primul moment și rapid voi să se corecteze. Devenise prea sentimental, îl trata pe Varlaam ca pe un amic prea apropiat și neamestecat în cazul pe care îl cerceta, lucru neadevărat, deoarece pînă la proba contrarie, toți cei aflați pe vas, trebuiau implicați în comiterea crimei. Că era vorba de o crimă Bunicul nu se îndoia. Deci, stimate prieten, continuă Bunicul, cu voce tare, propriile gînduri interioare, în felul acesta nu văd cum vom împinge cercetările mai departe. Îmi aduc perfect de bine aminte că atunci demult cînd a trebuit să găsesc motivele cu ajutorul cărora pînă la urmă te-am deferit justiției, te-ai comportat similar. Și acum ai vrea să-mi ascunzi ceva. Or, dragul meu, în clipa de față nu este vorba de tine, sper că nu ești amestecat în nici un fel în această tragedie, dar în loc să mă ajuți, mă faci să-mi pierd drămuita vreme cu povești interesante, ce-i drept, dar nefolositoare pentru anchetă. Ce căuta ea în Deltă, mimînd pescuitul?, uite acesta ar fi un fapt uluitor de interesant și, ca să-ți ajut mintea îndurerată și incapabilă în aceste clipe, deloc ușoare pentru tine, hai să parcurgem amîndoi, inventînd evident, aceste drumuri ale ei și să încercăm să ghicim adevărul. Poate avea vreo întîlnire cu cineva și, ca să nu-ți dai seama unde se duce, prefera acest joc de-a pescuitul. Poate nu voia să fie văzută în sat, poate avea vreun motiv special să-și păstreze această taină numai a ei. Oare în dorința ta firească de a-i pregăti un cămin

deosebit n-ai împiedicat-o de la o dragoste mai simplă, dar pe placul ei? Deseori părinţii dorind bine copiilor le fac, fără voia lor, rău. Tot ce se poate ca Vera să fi mers în baltă să se întîlnească cu cineva, nefiind în cunoştinţă de cauză prefer să o socot o întîlnire banală, dar oare în realitate să fi fost tocmai aşa? Ce nu face un om pentru a-şi apăra dragostea, şi Bunicul privi spre tavanul unsuros gîndindu-se la anii aceia în care nu odată se sacrificase şi el pentru marea şi unica lui dragoste, acum adăpostită la cimitirul Sf. Vineri, alături de comisarul Isbăşescu. Varlaam se încruntă la sugestiile făcute de Bunic, nu numai că nu-i plăceau, dar o asemenea explicaţie de care el să nu fi ştiut nici nu putea intra în raţionamentele lui; nu, Vera nu-şi putuse bate joc de el mergînd în baltă cu un fietecine, cu un pescar de rînd, fată cu liceul terminat şi ajunsă în urma eforturilor ei contabilă şefă la cooperativă. Cu toate astea tînărul de pe punte, cel care îşi umflase roata de cauciuc, îl obligă la anumite reflecţii şi fără plăcere spuse:

— Maestre, începu el folosind apelativul utilizat de Panaitescu şi care de fapt îi descoperea şi mai mult starea emoţională de care era cuprins, poate ai văzut pe punte un tînăr blond, un porcar la ferma la care lucra ea. Am uitat să-ţi spun că în afară de peşte, cooperativa, deşi se numeşte piscicolă, are o avere frumuşică adusă an de an de ferma de porci, cam vreo două mii de capete, ţinuţi în nişte saivanuri pe grindurile dinspre Chilia. Gligora Vasile, că aşa îl cheamă, cel care e cu soră-sa pe punte, băiatul acela blond, cu umerii de docher, o plăcea pe Vera şi cred că dacă ar afla care îi e soarta ar rămîne înmărmuit. Nu o dată l-am auzit la fereastra ei cîntînd din armonică şi aş minţi dacă nu ţi-aş spune că de două ori am dat drumul la cîini pe urmele lui. Vera nu era fată pentru el. Cu toate astea el a insistat şi Vera nu o dată m-a apostrofat pentru felul meu necivilizat de a mă purta. Auzi, necivilizat. Cu toate astea nu-mi vine să cred că în afară de o apărare aşa, care nu ascundea nimic în spatele ei, să fi avut ceva cu Gligora, băiat frumos, dar atîta. Ce-i putea oferi el? De cum dădea verdele bălţii pleca cu traista de merinde la porcii lui şi dacă mai venea de două-trei ori pînă toamna era mare lucru deoarece, Bunicule, mai trebuie să ştii

că aşa cum se fură peşte se fură şi porci şi nu o dată am fost martor la certurile dintre oameni pentru asemenea procedee. Înainte asemenea furturi nu se prea petreceau, oamenii se răzbunau cumplit, era lucru ştiut că un furt de porci însemna de fapt, dacă pişicherul era prins, moartea hoţului; în baltă legea e aspră şi aşa a domnit această lege pînă la rînduielile cele noi. Acum nu prea au voie să crească porci fără ştirea Sfatului popular, o molimă ar putea distruge saivanele statului şi îţi dai matale seama ce-ar ieşi de aici. Că mai acum trei ani nu ştiu cum a trecut o turmă de porci peste Chilia şi porcii au adus cu ei o boală şi dacă nu erau cîţiva vînători dibaci, care au bătut balta, mai bine de o săptămînă, crescătoriile Cooperativei ar fi fost în mare pericol. Or, Bunicule, crezi dumneata că o fată ca Vera era capabilă să se ducă la dracu în praznic pentru unul ca Gligora? Eu unul nu cred şi n-aş ierta-o nici moartă dacă ar fi aşa.

— Deci, Cooperativa are şi porci, uite un element nou care trebuie să intre în cercetări, dragul meu, de unde deduc că această metodă a întrebărilor este cît se poate de utilă.

4

Soarele aluneca încet spre orizontul lăptos al lacului; căpătase dimensiuni uriaşe şi Bunicul, care rezema balustrada privind acest spectacol feeric, avu la un moment dat impresia că de fapt întregul lac era un soare din care miezul de foc se ridicase cu ceva mai sus, rotund şi cu scînteieri de sînge. Pe lîngă vas, duse de un curent puternic, se văzură zeci de păsări moarte şi la o cercetare mai atentă detectivul înţelese că era vorba de raţe sălbatice. Numai în clipa aceea simţi lîngă cotul lui o mînă străină şi cînd se întoarse văzu chipul unui om a cărui figură o remarcase în salonul de unde Ciupercea ieşise în întîmpinarea lui. Bunicul se dădu un pas mai spre dreapta, nu voi să incomodeze pe nimeni; fusese

chiar gata să spună un scuzați, inutil de altfel, deoarece străinul se apropie de Bunic și dînd din cap arătă mut spre șirul de păsări răpuse, asemănător unei cozi uriașe de zmeu ce se încolăcea dusă de cine știe ce curent nevăzut.

— Prietenii noștri, italienii, le împușcă, nu le iau cu ei, dar în schimb plătesc gras. Mă iertați, Golgea mă numesc, Ion Golgea, mă ocup cu carnea, poate din pricina aceasta să fi pus ceva mai mult suflet în apărarea acestor păsări care nu sînt vinovate cu nimic. Mi-a spus Ciupercea că vă cunoașteți, de fapt, cine n-a auzit de dumneavoastră... Sincer să fiu n-aș dori să am de-a face cu dumneavoastră decît așa, cît se poate de pașnic...

— Păsările moarte totdeauna mi-au umplut inima de tristețe, spuse Bunicul ca să nu fie nevoit să vorbească despre el însuși așa cum ar fi așteptat Golgea. Păsările ar trebui lăsate să trăiască, așa cum dealtfel ar trebui lăsați și oamenii, nu-i așa domnule Golgea? văd, după zîmbetul dumneavoastră, că sînteți de acord cu mine numai în privința oamenilor.

— Bunicule din cînd în cînd mă ocup și cu vînatul, cum să spun, nu-l poți lipsi pe om de plăcerea de a se destinde, chiar dacă distracția lui... dar nu în stilul ăsta firește, arătă el spre păsările ce curgeau cine știe unde prin spatele vasului, unele dintre ele trase spre fund de știuci ce scînteiau doar ca un vîrf de cuțit roșietic sub apă. După cîtva timp păsările reveneau la suprafață, răpitorii adîncului nefiind în stare să le înghită.

— Ai să vezi că peste un an, doi vor închide vînătoarea în Deltă, iar cei ce vor avea de suferit... Măcar dacă le-ar strînge cineva... Deși, Bunicule, dacă vrei să fiu sincer, mai mult distrug din fondul de vînat paznicii noștri de vînătoare decît... dar uite că în loc să mă bucur de o cunoștință ca a... vorbesc de rațe, parcă ele ar fi cele mai importante... Din spusele lui Ciupercea am înțeles, că ați venit la pescuit, dealtfel se vede după îmbrăcăminte, deși mie cineva îmi spune la ureche că acolo unde Bunicul se duce să se distreze nu se poate să nu se ocupe și de un caz interesant... De fapt, nici nu-i de mirare, continuă Golgea și își șterse cu o batistă imaculată spuma ivită într-un colț al gurii. Și eu, cînd merg undeva în concediu, fără voie mă gîndesc adesea

la obiectul muncii mele; carnea, și cînd o mănînc tot planul îl am în față încît uneori îmi stă biata de carne în gît, spuse Golgea și rîse copios ca de o glumă bună... dar mi se pare că nu mai aveți voie să profesați... da, da... am citit ultimul roman în care apăreați dumneavoastră și autorul anunța...

— Autorii mai pot greși, domnule Golgea, dealtfel nu scrie nicăieri că un om ieșit la pensie n-are voie să se ocupe de adevăr. Știu, mai există căpoși, am avut chiar eu de-a face cu cîțiva care socotesc pensia un fel de aruncare la coș... Dar ia închipuiți-vă dumneavoastră ce s-ar întîmpla dacă pe acest vas, aflat acum în imposibilitate de a ajunge la țărm, s-ar petrece o crimă și criminalul s-ar afla printre noi. Ca pensionar aș putea să nu mă amestec?...

— Bunicule, bineînțeles, numai că pe vas avem un plutonier major adjutant, ar putea prelua el cazul pînă la repararea *Pescărușului*, urmînd ca după aceea să înainteze cazul Procuraturii, adică lui Ciupercea care se află și el pe vas, și Golgea rîse din nou. Ne mai trebuie o crimă că, slavă domnului, oameni care să se ocupe de ea am avea destui.

Golgea se șterse cu batista pe fruntea înaltă, cărnoasă, cu două riduri adînci, în ciuda anilor nu prea mulți pe care îi avea, cam patruzeci, patruzeci și cinci, după aprecierile Bunicului, apoi cu aceeași batistă își netezi colțul unei mustăți. Avea o înfățișare plăcută Golgea și dacă n-ar fi avut cele cîteva kilograme în plus s-ar fi putut spune că făcea parte din categoria oamenilor bine, își mărturisi Bunicul ca pentru el. Cu toate acestea zîmbetul lui confecționat strica de fiecare dată armonia feței, ca și cum peste portretul unui autor de talent un ageamiu puncta cu răutate de fiecare dată un însemn ce nu se încadra deloc întregului. Dar dincolo de aparențe, bătrînul detectiv simți în spusele omului de lîngă el o prost mascată dorință de a-l păstra pe el neutru chiar și în acest joc al vorbelor. Oare îi spusese Ciupercea ceva din cele aflate de la el și Golgea se prefăcea doar că nu știe sau într-adevăr nu știa nimic și sincer credea că adevărul se cere apărat doar de cei aflați ferm pe schema de

salarizare? Mai mult ca sigur, Golgea era străin de tot ce se întîmplase cu Vera, dar oare era chiar atît de străin? Nichita spusese că făptaşul se afla la bordul *Pescăruşului*, or Golgea făcea parte dintre pasagerii lui şi datoria anchetatorului era, pînă una alta, să fie atent cu fiecare în parte, aşa cum îşi propusese încă de la bun început.

— Că eu am venit la pescuit, se pare că se vede de la o poştă, în schimb stau şi mă întreb ce v-a adus pe dumneavoastră în aceste locuri, şi Bunicul ca să fie mai pe înţeles arătă cu mîna roată, ca şi cum locul unde venise Golgea trebuia să se afle în spaţiul acela imens desenat cu mîna pe cer de el.

— Carnea, Bunicule, în diferitele ei faze... Ca să fiu sincer de data asta am venit pentru lucrarea mea de doctorat, un subiect interesant cred eu. Creşterea porcinelor aici în Deltă. Vezi dumneata, Bunicule, şi Golgea îşi încreţi fruntea devenind brusc grav, pare curios, dar în condiţiile de aici porcii cresc aproape fără mîncare... Nu, nu, nu chiar fără mîncare, reveni Golgea nedorind să facă o afirmaţie hazardată... Li se duc din cînd în cînd de către stăpîni porumb, dar nu atît pentru a-i îngrăşa cît pentru a se face cunoscuţi de aceşti patrupezi care în sălbăticiunea de aici îşi simt proprietarii chiar şi atunci cînd se află în barcă la mari distanţe. Nu mai spun că e suficient să-i fluieri sau să-i strigi într-un anumit fel ca să gonească în întîmpinarea stăpînilor şi în asemenea momente simţi pur şi simplu că de tine se apropie parcă o herghelie uriaşă de cai.

— Înseamnă că de dumneavoastră s-a apropiat o turmă foarte mare de vreme ce aţi avut o asemenea senzaţie, spuse Bunicul şi Golgea rămase cu gestul nedus pînă la capăt mirat de spusele Bunicului.

— Exact, dar de unde ştiţi?

— Simplu, domnule Golgea, altfel aţi fi spus că seamănă cu altceva, aţi fi redus proporţiile la scară, o herghelie este o herghelie şi ea nu poate fi confundată în mişcare nici ca zgomot şi nici ca număr.

— Ce-am spus eu? pensionar, pensionar, dar... şi Golgea rîse din nou aproape fericit de remarca făcută de

Bunic. Acesta a fost sentimentul pe care l-am simţit atunci cînd o fată care mă însoţea fluiera bărbăteşte, termenul este impropriu, un fel de boncăluit artificial, mă înţelegeţi, un urlet pe care îl scot cerbii înainte de a începe lupta pentru supremaţie. Ei bine, fata care mă însoţea în peregrinările mele — de ce să nu le zic ştiinţifice — ducea la gură un ţoi, un fel de cinzeacă, dublă însă ca dimensiuni, de forma unei sticle de lampă. Ei bine, la acest zgomot auzeam pămîntul cutremurîndu-se, parcă nişte oşti îndepărtate porneau la atac, mai întîi cavaleria grea, apoi cea uşoară şi abia la urmă pedestrimea formată din pui şi scroafe, cu sutele la număr. Mă căţăram în primul copac întîlnit, sau pur şi simplu mă ridicam pe un muşuroi de pămînt şi priveam cu binoclul acea tălăzuire de carne vie îndreptîndu-se spre noi. Desigur, poate crezi că erau în stare să treacă peste trupurile noastre firave. Te înşeli, la mai bine de o sută de metri, cînd simţeau miros de om străin se opreau grohăind, apoi o linişte de mormînt punea stăpînire pe ei. Nu se mai auzeau în asemenea clipe decît răsuflările lor înfierbîntate şi dacă afară era frig se vedea deasupra stufului aburul umed al trupurilor. Opriţi la această distanţă, fata se ducea şi lăsa la mijloc, mijlocul fiind distanţa dintre ei şi noi, sacii de porumb, apoi ne îndepărtam ca să se poată ospăta în voie.

— Interesant, interesant, spuse Bunicul vădit impresionat de povestea lui Golgea şi mai ales de felul pătruns în care povestea. Cuvintele lui parcă nu erau simple vorbe ci o paletă în care culorile de bază stăteau neatinse pînă cînd el, grosolan, dar nu în afara artei, le amesteca scoţînd de acolo comparaţia sau metafora de care avea nevoie şi această metaforă colorată avu darul să-l impresioneze pe detectiv, străin de Deltă şi de tainele ei. Era pentru prima dată într-un asemenea loc şi dacă pînă în clipa aceea, mai precis pînă la venirea lui Golgea, trăsese din cînd în cînd cu coada ochiului spre Panaitescu, care stătea de vorbă cu Gligora şi cu sora lui, acum era numai ochi şi urechi aşteptînd ca Golgea să-şi reia povestirea. Intuindu-i parcă gîndurile Golgea scoase din buzunarul din spate al pantalonilor o sticlă plată şi fără

nici un fel de ceremonial i-o întinse Bunicului. Bunicul bău un gît bun, era o țuică de cea mai aleasă calitate, adăpostită sub o altă etichetă, dar detectivul fu fericit că băuse licoarea autohtonă; după un pahar nu mai avea chef să-l încerce și pe al doilea. Se strîmbă amarnic, își duse o mînă la gura schimonosită de puterea multelor grade, apoi respiră puternic aerul curat.

— Turț, Bunicule, Turț. În Deltă altă băutură nici n-ar merge, asta și *Motorina,* dacă ai băut vreodată; la un borș de pește ar fi un sacrilegiu să consumi altceva. Deci cum îți spuneam, lăsam sacii cu porumb apoi ne îndepărtam binișor și numai după ce ne apropiam de barcă porcii începeau să mănînce. Îți poți pune întrebarea cum puteau să mănînce sute de porci din doi saci de grăunțe; mai mult ca sigur îți închipui că se ducea o luptă pe viață și pe moarte pentru supraviețuire. Nu, ai greși profund. Masculii înconjurau cireada, apoi femelele și purceii erau primii care se hrăneau și se hrăneau pînă ce un vier scotea un grohăit autoritar și atunci femelele se retrăgeau împingînd cu boturile purceii nedisciplinați. Apoi venea rîndul masculilor aflați și ei acolo în număr impresionant cu niște colți pe care i-ar fi invidiat orice mistreț. Ei bine, Bunicule, cu toate că trăiesc mai mult cu rizom, cu rădăcini, deci, cu toate că nu au mîncarea porcilor de crescătorie, au o carne deosebit de gustoasă, domină carnea la ei, nu grăsimea, iar izul acela de mușchi aflat în continuă mișcare dispare prin noiembrie cînd li se aduce în baltă cantități mari de porumb pentru îngră-șare. Atunci aproape că nu-și mai părăsesc locurile și culcușurile, hrana fiindu-le servită la discreție. Într-o lună, două pun pe ei zeci de kilograme.

— Intreseant, interesant, spuse Bunicul plăcut impresionat de noutăți, și Golgea, fericit că își găsise un interlocutor atît de docil povesti mai departe.

— Ce urmează după această îngrășare este lesne de înțeles, spuse Golgea, capitol, dealtfel, de loc puțin important în lucrarea mea. Mai important însă din punct de vedere al cunoașterii este altceva, cum știu porcii să se apere de lupi și braconieri și mai ales cum reușesc să-și păstreze integritatea turmei neadmițînd în mijlocul lor intruși.

— Cum, nu se amestecă între ei? întreabă Bunicul oarecum întristat de această veste, motiv pentru care se și simțise dator să pună acea întrebare.

— Nu, purceii mai pot fi amestecați, maturii însă nu. Cred că instinctul de conservare i-a obligat la această măsură de precauție, o celulă nouă, în capul lor, le spune că aceeași mîncare la un număr mai mare de porci ar însemna reducerea propriei lor rații. S-ar putea să umanizez cu această teorie o categorie biologică socotită din toate timpurile pe cea mai joasă scară a evoluției, cu toate astea nu găsesc altă explicație. Ca să nu mai spun cum trec canalele după ce au consumat vegetația, sau atunci cînd simt venirea apelor mari. Am asistat la o asemenea trecere; cred că erau cîteva mii de porci, încît apele canalului au crescut brusc cu aproape o jumătate de metru. Tot așa ca la mîncare, în față se aflau purceii cu femelele, flancați din ambele părți de masculi. Dacă se întîmpla ca un pui mai slab să fie luat de curent, atunci un mascul îl proptea cu spatele lui osos, din care se vedea din apă doar șira spinării și în felul acesta, ajutat, purcelul ajungea la liman. Desigur, atunci cînd vierii sînt mai tineri și fără experiență și nu țin seamă decît de forța lor, se întîmplă numeroase accidente. Am văzut odată plutind o turmă moartă de porci așa cum plutesc aceste biete păsări. Voiau să treacă un lac. Nu le-a ajuns puterile și pe parcursul traversării i-a mai apucat și furtuna. Nici nu-ți dai seama, Bunicule, ce înseamnă o furtună pe acest lac pe care ne aflăm și care n-are mai mult de patru metri adîncime. Vîntul puternic, pur și simplu, îi dezgolește fundul și atunci se formează valuri uriașe, iar pentru o fracțiune de secundă vezi peștii cum rămîn pe uscat, adică pe nisipul incredibil de strălucitor de la fund.

Bunicul dădu din cap mirat de veștile aflate. Într-adevăr, Golgea nu numai că era un cunoscător al obiceiurilor porcilor, dar era un admirabil povestitor, fiecare cuvînt ieșit din gura lui fiind însoțit de gesturi, ele însele avînd singure o putere de sugestie aparte care adăugată cuvintelor le întregeau pînă la a le da o plasticitate cu totul deosebită.

— Și în timpul acestor cercetări vă ocupați, evident, și de plan, adică faceți și contractările de rigoare.

Golgea își stinse un zîmbet pornit cu puțin înainte pe buzele lui.

— Nu, Bunicule, asta fac oamenii de la achiziții, desigur nu strică ca un om de rangul meu să știe exact ce cumpără, dar contractările au un alt nivel și un alt regim...

— Fata aceea care vă însoțea în științificele dumneavoastră peregrinări era una din...

Golgea rîse de data asta din toată inima.

— Bunicule, Bunicule, spuse el apostrofîndu-l cu un deget cu unghia roz, proaspăt chiuretată de pielițe, strălucitoare și ușor rotunjită la capăt. Unde te duce gîndul, unde, crezi că... Uite-o, colegul dumneavoastră tocmai stă de vorbă cu ea. E sora lui Gligora, are șaisprezece ani, spuse Golgea ca să-i iasă Bunicului din cap orice asociație și detectivul se apără cu o palmă ținută scut, dîndu-i de înțeles lui Golgea că în nici un caz nu se gîndise la ceea ce crezuse el.

— Fratele ei e porcar, ea vine în baltă și-i aduce de mîncare. Sau poate nu știi nici acest amănunt *maestre*, ca să te numesc ca Panaitescu, ei stau de cum dă colțul ierbii pînă în decembrie, iar uneori cînd turmele nu sînt vîndute, veghează și iarna asupra averii obștești.

Bunicul își trase pălăria mai spre frunte, soarele coborît tot mai mult pe luciul apei îl orbea pur și simplu cu lumina lui puternică.

— Nu înțeleg, domnule Golgea, de ce atîtea precauții și atîta pază din moment ce ei au însușiri cu totul deosebite și un instinct de conservare cu totul aparte?

— Golgea, Golgea, se auzi strigat de directorul din fața ușii de lîngă bufet, și Golgea, ridicîndu-și piciorul de pe bara intermediară a balustradei, îi strînse puternic cotul Bunicului.

— Mîncărica, dacă n-aveți nimic împotrivă...

— Nu, nu, sînteți foarte amabil dar...

— Atunci am să-ți răspund la întrebare cu altă ocazie, ocazia nu se va lăsa mult așteptată, deoarece chiar dacă se repară motorul tot mai avem de făcut vreo patru ore, și Golgea se depărtă, din mers mai ducîndu-și o dată mîna în buzunarul din spate unde avea sticla de pălincă.

5

Fata despre care Golgea spusese că-l însoțise nu o dată în inima Deltei se apropie de balustradă; pesemne o plictisiseră discuțiile fratelui ei, Gligora, cu Panaitescu și văzîndu-l pe Alsacian că și-a scos capul prin cele două bare de metal, adulmecînd ultimul șir de rațe moarte, ce trecuseră mai bine de o jumătate de oră ca un cortegiu funebru prin fața vasului, se apropie de el, și ca un om ce știe să umble cu cîinii, îi puse prietenoasă mîna pe spate. Alsacianul nu reacționă în nici un fel, dar părul ridicat la coamă în sus fu un indiciu și fata cunoscătoare a reacției cîinilor își retrase mîna lată, bărbătească, cu două inele, unul de argint și unul de aramă, amîndouă în degetul inelar. Doar ochii o dădeau de gol spunîndu-i într-un fel vîrsta, mereu jucăuși și surîzători și poate dezinvoltura cu care băga în gură semințele de floarea soarelui, pe o parte, ca pe cealaltă să le arunce coaja afară, ca o mașină de decorticat. Bunicul rămase surprins de această dexteritate a fetei, și Valera, la surprinderea lui, zîmbi și, fără să se oprească din îndeletnicirea ei, îl îmbie pe detectiv cu un pumn de semințe atunci scos din buzunarul larg al șorțului.

— Mulțumesc domnișoară, vă mulțumesc din toată inima... Numai pe cap să nu-i puneți mîna, știți, lupii oricît de bine dresați ar fi sînt imprevizibili, și Bunicul se lansă într-o pledoarie lungă privind inteligența acestor animale, cei mai buni prieteni ai omului.

— Așa cîini să aibă Gligora la stînă, spuse ea printre cele două maxilare aflate într-o mișcare contrară, ca pietrele de moară și buzele albe, cu urme de sîmburi pe ele, se opriră pentru o clipă din decorticat și mestecat.

— Aveți o stînă, stimată domnișoară, întrebă Bunicul cu delicatețea lui arhicunoscută și la cuvîntul *stimată* fata se uită pieziș, încruntînd din sprîncene, apoi puse din nou mîna pe spinarea cîinelui. De data asta Alsacianul o adoptă definitiv și semn că era așa o dovedea însăși părul rămas la locul lui, lucios și negru în acea porțiune și poate mai mult decît părul, ochiul sănătos care o fixă o clipă pe fată cu înțelegere, dar cu o superioritate vădită.

— Avem și de porci și de oi, adică are statul, noi n-avem nimic, noi lucrăm la fermă, atîta tot. Mi-a spus domnul cela de colo că sînteți maior și prindeți hoți și criminali și că vă spune Bunicul, așa-i?... și fata rîse arătîndu-și din nou dinții perfecți și de un alb de data asta imaculat. Mie Valera îmi zice și nu-s lipoveancă, ținu ea să marcheze distanța dintre ea și ceilalți lipoveni aflați pe punte. Cel cu ușile și ferestrele bătea cine știe de ce cu două ciocane unul în altul. Țipătul metalului lovit se auzi pînă departe și lipoveanul după ce ascultă cîtva timp mai bătu o dată.

— Poate să tot bată că i-am văzut fecioru la T., n-are cum să-l audă. Doar dacă n-o fi acasă fată-sa.

— Uite că este cineva, totuși, acasă, spuse Bunicul auzind din străfundul lumii parcă un sunet stins, dar asemănător cu cel făcut de lipoveanul de pe punte.

— Adică știți că așa se anunță la noi dacă se întîmplă ceva, spuse Valera și ochii ei de un verde de papură îl țintuiră o vreme pe Bunic. Acuma dacă băiatul lor ar fi acasă ar pune motorul la barcă și pe la miezul nopții ar fi aici, dar așa, Lena, singură... Noi sîntem de prin Ardeal, așa mi-o spus tata că bunicul lui era de pe la Brașov, din Schei, acolo aveau casă și o venit iarna în baltă cu oile și cu o fată și n-o mai vrut să se întoarcă la ai lui. S-a căsătorit aici, fata era bogată pe-acolo, prin părțile ei, și ca să nu-i prindă bătrînii s-or aciuat aici, la capătul lumii.

— Și n-ai fost niciodată în Brașov să vezi dacă mai aveți ceva rude?

— Nu, nu m-am dus, mi-e frică. Am auzit că mama a vrut odată să meargă la ai ei, dar or pus cîinii pe ea și amărîtă s-o întors din nou în baltă. Nimic n-or vrut să-i deie ca zestre și pentru asta nu ne-am putut și noi sălta ca alții, cu toate că aici cu greu te poți sălta.

— Adică ce înseamnă a te *sălta*, întrebă Bunicul curios.

— Să strîngi bani și să pleci unde îi vedea cu ochii, asta înseamnă, să pleci la oraș, ori la fabrică... Lipovenii nu se pot sălta, doar cîte unul așa, își beau toți banii și pe urmă lor le place aici. Și mie îmi place, lui Gligora ba, el zice că după ce mă mărit pleacă de aici. Numai noi am rămas, tata și mama or murit, mama de moarte

bună, tata înecat pe un grind cînd or venit apele mari acum cîțiva ani. N-o vrut să-și lase turma și o murit cu ea cu tot. Un singur berbec a scăpat și ne-am pomenit cu el la Cooperativă și atunci am știut că tata o murit, că berbecul ăsta îl ura pe tata și tata îl ținea legat și dacă l-o deslegat înseamnă că tata i-o dat drumul de frica apelor și uite că berbecul a avut zile.

— Mi-a spus domnul acela cu care am stat de vorbă de tine...

— Ce v-o spus? întrebă Valera, și roși ușor fără să i se șteargă zîmbetul de pe buzele ce încetaseră să mai primească în rîșniță seminţe.

— Mi-a povestit cîte a învățat din deltă, mai ales despre porci și că fata care îl însoțea în aceste drumuri erai dumneata.

— Da eram eu și nu numai eu. Dumnealor vin să petreacă și noi petreceam cu dumnealor. Dar să nu mereți cu gîndul prea departe, ori dacă vreți n-aveți decît să mergeți, mie mi-e tot una. Am stat eu așa și m-am gîndit că dacă oamenii uită de casă, de nevastă și de toate însamnă că nici căsnicia asta nu-i făcută pe veșnicie, eu așa cred. Dumneavoastră ce credeți?

— Eu consider că o căsnicie este o căsnicie, Valera, eu cred într-o căsnicie fericită pentru totdeauna, minți bătrînul detectiv și din nou își aduse aminte de soția lui aflată la Sfînta Vineri și de comisarul Isbășescu îngropat alături. De cîte ori nu încercase să suprime trandafirul răsărit pe mormîntul lui și care fără pic de jenă se încolăcise și pe crucea ei, într-un soi de desfrîu transmis privirilor de dincolo de pămînt. Cu toate acestea n-avea dreptul să n-aibă o părere bună despre căsnicie, dacă nu despre a lui, despre căsnicie în general, mai ales că în fața lui avea un copil, în ciuda staturii muntoase de bărbat, a picioarelor zdravene și a mîinilor de salahor cu care o dăruise natura pe Valera.

— Eu stăteam așa pe marginea apei și mă uitam și dumnealor mă credeau copilă, că după ani așa și sînt, dar necazurile m-or învățat multe și ce m-or învățat ele înseamnă că ce făceau ei nu era frumos. Chiar domnul acela care o zis că l-am purtat eu. Uite inelul acesta de argint e de la el, spuse Valera și pe dată se încruntă și tăcu.

Bunicul înțelese că fata și-a dat seama că nu e bine să bată din gură și într-adevăr oricît o întrebă apoi Bunicul ce însemnau în înțelegerea ei acele petreceri, ea se mulțumea să dea din cap și să surîdă într-un fel copilăros, încît ochii i se vedeau de sub genele dese și galbene ca două tăieturi mici într-o floare galbenă de păpădie.

— Și eu am fost de cîteva ori cu Vera, minți Bunicul și la auzul acestui nume Valera își căscă ochii.

— Ați fost cu ea?

— Da am fost, ce ți se pare curios.

— Înseamnă că și dumneavoastră?

— Ce și dumneavoastră, ori eu n-am voie să văd Delta, spuse Bunicul pe un ton arțăgos.

— Ba aveți, că și ea venea cîteodată cu noi și eu cred că Ciupercea avea de-a face cu ea, tot amîndoi erau de fiecare dată cînd veneau să vadă porcii.

— Veneau în baltă să vadă porcii?

— Păi, n-ați spus dumneavoastră că domnul Golgea v-a povestit? Și dacă v-a povestit el de ce vă mirați că vă povestesc și eu.

— Uite Valera, vreau să-ți spun un mare secret. Îl afli numai tu, n-ai voie să-l spui la nimeni. Dealtfel, dacă scoți o vorbă într-un fel sau altul această vorbă va ajunge la mine și eu o să-mi dau seama de unde a pornit.

Valera își băgă restul de semințe nedecorticate în buzunarul șorțului înflorat iar din colțul gurii zbură ca o muscă mică și neagră ultima coajă.

— Cînd ai văzut-o ultima dată pe Vera?

— Asta-i secretul? întrebă ea și rîse cu toată gura, apoi copilărește își ridică ciorapul de bumbac trei sferturi, căzut de sub genunchi în jos. Văd eu că vreți să mă trageți de limbă ca și cînd eu aș fi așa o hoață, da eu vă zic că noi, adică eu și cu Gligora ne vedem de ale noastre, noi treabă cu alții n-avem pînă nu ne *săltăm*.

Fata își ridică și celălalt ciorap, și după cum se întorsese spre Bunic, era limpede că după terminarea acelei trebi are să plece la frate-său, dar vorbele Bunicului o ajunseră din urmă și ea se opri ca trăznită.

— Vera e moartă, domnișoară, acesta e secretul pe care ți l-aș fi spus oricum după ce ți-aș fi pus cîteva întrebări în legătură cu ea.

Valera se întoarse, rezemă balustrada cu coatele fără să-l slăbească pe Bunic cu ochii ei, de-abia acum, în mirarea lor imensă, copilărești și buzele încă umede și alburii din pricina semințelor, se mișcară cîtva timp într-un tremur nervos, înainte de a putea rosti.

— Cine a omorît-o?

— Eu n-am spus că a fost omorîtă, copila mea, eu am spus doar că e moartă. Pentru asta mă și interesează cînd ai văzut-o ultima dată?

— Lui Gligora pot să-i spun?

— Dacă ți-am spus că e un secret înseamnă că nu ai voie să-l știi decît tu.

— Gligora o iubea, el a vrut să se căsătorească cu ea, dar . . .

— Fetițo dragă, o întrerupse Bunicul cu sinceră părere de rău, eu te-am întrebat altceva. Nu mai am la dispoziție decît douăsprezece ore și vreau să profit de ele organizat, după un plan bine stabilit de mine, nu de alții . . . Deci, scumpa mea, cînd ai văzut-o ultima dată pe Vera.

— Acum două zile, m-am întîlnit cu ea în baltă. Veneam de la Gligora și ea se ducea nu știu unde și era tare îngîndurată. Dacă vreți să mă credeți am trecut pe lîngă ea și Vera nici că m-a văzut, numai cînd am strigat eu: „fată hăi“ a întors capul și m-a privit ca și cum atunci s-ar fi trezit dintr-un vis urît. Am întrebat-o ce-i cu ea și ea a tăcut cîtva timp, am simțit eu că vrea să-mi spună ceva, dar pînă la urmă a ridicat doar din umeri și a grăbit pașii de unde am înțeles că e bine să o las în pace.

— N-ai avut curiozitatea să mergi după ea, sau poate altă dată, fără să-ți dai seama, n-ai dorit să vezi care era ținta peregrinărilor ei, a acelor plimbări? întrebă Bunicul speriat de acel termen „peregrinări“ pe care fata nu-l înțelegea și pe care el în graba de a găsi un capăt de pistă nu-l putuse ocoli.

— Într-o zi am văzut că numără porcii, porcii cooperativei au cîte un semn ca să-i poată mai ușor deosebi de ceilalți, că în baltă mai fiecare om are porcii lui, cu toate că nu-i voie, că așa se răspîndesc bolile, mi-o spus Gligora odată. Și ca să existe o evidență, porcii se însemnă cu o literă și litera aia e roșie că și vopseaua e

roşie. Şi cum mă uitam aşa la ea cu ciudă, că era tare frumoasă, şi toată lumea ştia că e cea mai frumoasă din baltă, am văzut că se uită la un număr ori la litera aia de pe porc şi ceva nu i-a convenit ei şi s-o dus val vîrtej la Gligora şi l-a întrebat cine a însemnat porcul ăla care era străin de turmă. Gligora o zis că nu era străin şi nu l-a însemnat nimeni, toţi porcii or fost însemnaţi odată, atunci cînd or fost număraţi şi de faţă la numărătoare a fost şi contabilul şef şi un brigadier şi preşedintele cooperativei, Criţan Miron, e şi el pe vas că o vrut să întîmpine personal pe cel cu care aţi stat dumneavoastră de vorbă şi-i mai mare cu carnea nu ştiu pe unde. Aşa că porcul nu putea fi străin, asta pot spune şi eu, am văzut litera, era la fel ca celelalte şi culoarea era la fel, culoare din aia cu care ungi vapoarele să nu ruginească, miniu îi zice, dacă nu vă e cu supărare. S-o dus apoi la colibă cu Gligora şi eu i-am lăsat în pace, credeam că poate îşi spun alte lucruri, eu ştiam că Gligora o place şi mie îmi plăcea de ea... Da după cum se auzeau vorbele dinlăuntru eu cred că nu despre dragoste discutau ci despre altceva. Asta pînă cînd s-o auzit un motor şi atunci Vera a ieşit afară şi în barcă era Ciupercea, domnul procuror, că el venise. O luat-o pe Vera şi au plecat amîndoi şi l-am văzut atunci pe Gligora cum loveşte de neputinţă cu bîta în pămînt, apoi în capul unui purcel de cît colo i-or zburat creerii. M-am dus să-l îmbunez şi l-am mîngăit şi el s-o liniştit şi nu mi-o zis nimic, el pe mine mîna n-o pus-o niciodată, el îmi era şi tată şi mamă şi numai eu de mică puteam să-l domolesc.

— Îţi mulţumesc, domnişoară, nici nu-ţi dai seama de ce folos îmi eşti, se vede că ai sufletul curat, şi Bunicul negăsind o comparaţie care să-i măsoare sufletul fetei, se mulţumi să înghită în gol şi ca tăcerea lui bruscă să nu fie interpretată în vreun fel neîngăduit îşi aprinse o ţigară. Alsacianul veni lîngă el, îi linse mîna şi detectivul dînd din cap scoase din buzunar o bucată de biscuit şi i-o dădu cîinelui. Alsacianul cu singurul dinte rămas sănătos începu să mestece pe-o parte ca o babă şi atunci Bunicul ca să nu-şi supună prietenul la un efort prea mare udă cel de-al doilea biscuit şi cîinele îi şi arătă recunoştinţa dînd din coadă.

— Dar nu se poate să nu ştii, domnişoară, celălalt contabil şef de ce a fost închis, ar fi aproape imposibil să nu fi auzit, aici în baltă, nu sînt prea mulţi oameni şi un asemenea eveniment...

— Ce mult vorbeşti dumneata şi ce frumos, spuse fata şi rîse copilăreşte strîngîndu-şi pumnii mari în faţa gurii. Că dumneata nu întrebi aşa direct cum se întreabă, dumneata coşi cu arnici înainte, flori şi floricele, şi numai după aia întrebi.

— Asta-i impresia dumitale, Valera?

Fata dădu din cap că asta era impresia ei.

— Cum să nu ştiu, ştie toată lumea, la un control, acum vreo patru ani, Ciupercea şi preşedintele au zis că scriptele n-au fost ţinute bine şi că în ciurda de porci erau cu patru sute de capete mai mult şi acest plus contabilul nu-l putea justifica. Dar tot lumea zice că Magdău, domnul Magdău că aşa îl chema pe fostul contabil, nu putea fura, el era sectant şi ăştia nu fură. Cu toate astea plusul era plus şi l-au condamnat şi pe urmă Magdău...

— Bine, dar fratele tău nu ştia de aceşti porci care s-au găsit în plus? oricum el e cioban din cîte am înţeles...

— Ciobani sînt vreo patru şi turme tot atîtea şi plusul nu s-a găsit la turma lui ci la alta, a lui Pafnutie.

— Se spune totuşi că Vera i-ar fi luat parte lui Magdău, poate ştii în ce împrejurări şi...

— Eu eram mică, Bunicule, spuse Valera rîzînd, pe atunci aveam doar unsprezece ani, am auzit ce spune lumea, asta v-am spus şi eu. Eu mă duc, şi cînd Bunicul observă că fata îşi freacă genunchii zîmbi în sinea lui şi se uită curios dacă Valera se duce acolo, unde credea el. Da, într-adevăr, fata fugea glonţ spre W.C.

Bunicul rămase pe gînduri. Era total nemulţumit de rodul discuţiilor de pînă atunci. Rar i se întîmplase ca de la bun început să nu găsească măcar o treaptă pe care să pună piciorul în lunga scară cu urcuşuri şi coborîşuri a cercetărilor, dar iată că de data asta, deşi trecuse mai bine de o oră şi patruzeci şi şase de minute, se afla tot la început şi vremea, vremea aceasta care trecea impasibilă, orgolioasă şi puternică alergînd nestingherită pe lîngă lucruri, începu să-i calce pe nervi. Era nervos şi

din altă pricină. Panaitescu anume nu scotea din raniţa lui bine burduşită nimic de-ale mîncării; asta era pedeapsa la care îl supunea pentru nesăbuita lui dorinţă de a veni în Deltă şi mai ales pentru că se împotrivise înainte de plecare să mai fie luată cantitatea uriaşă de provizii, aranjată de Panaitescu pe o masă cu scopul de a fi băgată în rucsacul mare cu etajere şi despărţituri multiple. Îl apostrofase pentru lăcomia lui şi uite că acum auzea în propriul stomac ecourile acelei răzmeriţe verbale împotriva prietenului şi colegului de meserie. Desigur, starea lui sufletească ar fi fost alta dacă Golgea l-ar fi invitat mai cu insistenţă la masa ce fără îndoială trebuia să fie copioasă, altfel omul de la bufet n-ar fi cărat într-una, de la gheţăria de la marginea punţii centrale, băuturi aburite şi cotlete de carne fragede, bine împănate cu grăsime, exact ce cere un grătar, cum ar fi spus Panaitescu şi Bunicul la aducerea aminte a unor zile înfloritoare, din acest punct de vedere, înghiţi în gol.

Nu-l chemaseră deoarece aveau de discutat între ei, asta era motivul, altfel Golgea ar fi insistat să cineze împreună. Bunicul scontase pe această lipsă de insistenţă, ea se adeverise, dar stomacul avea legile lui şi pînă şi peştele acela lipsit de frăgezime, cu miros ascuţit de usturoi pe care îl ducea în clipa aceea memorabilă Gligora Vasile la gură, îl făcu pe bătrîn să se strîmbe dureros, cu toate că din principiu nu suporta usturoiul. Era neplăcut pentru el ca după aceea să stea de vorbă cu oameni aflaţi într-un fel sau altul în caruselul cercetărilor şi dăunător în acelaşi timp pentru un detectiv; mirosurile celorlalţi erau o sursă de informaţie şi nu avea voie să piardă o posibilitate de cercetare din pricina unei pofte pe care un om de meserie trebuie să ştie să şi-o domine. El se putea domina, dar cu toate astea un ochi, unul pe care în ultima vreme îl socotea mai slab şi deci mai lipsit de caracter trăgea tot timpul ochiade spre peştele acela barbar rămas dintr-o dată fără cap, capul fiind locul cu care Gligora îşi începuse dezmăţul culinar. Nu-i nimic, pe viitor va fi mai atent cu latura critică, îşi zise el şi mîngîindu-şi Alsacianul cu discreţie, între urechi, se apropie de botul lui şi ca o răzbunare gîndită meticulos la adresa celor ce mîncau înşurubă la

ochiul de sticlă al cîinelui un mic dispozitiv care se pierdu pe dată sub pleoapa umedă şi uşor inflamată din pricina imobilităţii corneii şi irisului fals şi departe de a fi suportate de organism cu calmul şi înţelegerea cu care îşi suporta propriile organe.

Alsacianul clipi de cîteva ori, apoi îşi aduse singur botniţa aflată lîngă uneltele de pescuit şi Bunicul i-o legă sub bărbie mai mult de formă, ca patrupedul să nu sperie pe cineva, porniri belicoase nemaiavînd demult. Cîinele îşi încercă gratiile de metal, dădu de înţeles că nodul ţine, apoi trăgîndu-şi limba ce atîrnase pînă atunci ca o pipă, se furişă evitînd cît mai mult oamenii şi mai ales copiii şi ca într-o doară — să zicem, ademenit de miros — se strecură în salonul călătorilor de clasa-ntîi.

Soarele încerca să intre din nou în pasta roşie din care ieşise; lacul îl înghiţise pe jumătate şi razele lui luminau acum deopotrivă nu numai capătul de orizont ci şi adîncul apei şi pînă la vas se văzură felii de lumină prin care sîngerau în trecerea lor speriată cîrdurile de bibani, pentru o clipă poleiţi cu aurul astrului ceresc. Şi Bunicul uitînd de stomac trase pe nările largi, cam stufoase, din pricina părului crescut în dezordine, aerul curat şi înmiresmat de parcă corabia aceea a lor, coajă de nucă, s-ar fi aflat deasupra unui cazan în interiorul căruia ciorba de peşte dădea primele semne de fierbere. Hotărît, am îmbătrînit şi nu tocmai frumos de vreme ce mi-e gîndul cu atîta insistenţă numai la mîncare, îşi mărturisi Bunicul şi se întrebă oare ce anume or fi povestind Gligora şi Panaitescu, ultimul uitînd cu desăvîrşire de fostul lui superior şi înfruptîndu-se fără jenă din bucatele lui Vasile, făcînd o economie substanţială propriilor lui bucate. Mai mult ca sigur că discutau tot despre mîncare, ce altceva putea vorbi Panaitescu arătînd cu mîna spre un stol de raţe sălbatice, de data asta vii, ce se îndreptau ca nişte săgeţi cu aripi spre locul de înnoptare. Şi într-adevăr, Bunicul nu greşise în aprecierile lui. Subiectul preferat al fostului său şofer acesta era, cu singura deosebire că Panaitescu nu uitase adevăratele motive pentru care se dusese la Gligora; printre mestecături nu uita să pună întrebări în timp ce Bunicul voia să găsească potecuţa aceea minusculă pe care min-

tea lui prodigioasă în combinații avea mai apoi s-o transforme cu ajutorul multiplelor raționamente în drum larg în care criminalul devenea vizibil ca la lumina soarelui.

6

— Uite, stăm de vorbă, îți mănînc din bucate, eu din tovarăș, așa cum scrie la lege, nu te scot și dumneata îmi tot dai cu *domnule* de parcă eu aș fi moștenit castelul Peleș, și Panaitescu, ca să marcheze supărarea de care era cuprins, nu luă unul din peștii mari, așezați pe hîrtie, așa cum intenționase la început ca să-i dovedească lui Vasile prietenia, ci unul pricăjit, cu coastele ca niște vîrfuri de furculiță ieșite prin pieptul subțire și prea prăjit.

Gligora dădu din cap; înțelese că omul de lîngă el era supărat, dar și supărarea lui și-o cerea respectată și nu-l pofti pe musafir nici să-și alunge supărarea nici să înfulece peștele spre care avea îndreptați ochii.

— Tovarăș, adică asta te supără pe dumneata. Cum să fiu eu tovarăș, eu un porcar oarecare, tovarăș îs cu porcarii mei, numai că noi ne zicem direct pe nume, alteori folosim, ca lipovenii, cele două nume mici, adică și al părintelui, nu, tovarăș nu putem fi cu domnii, că domnii vin aici nu să trudească, vin să se distreze. Poate oi veni și eu odată aici ca domn, poate, cine știe. Dumitale să nu-ți fie cu supărare că-ți spun așa, tare aș vrea să-mi zică și mie, dar odată și odată ne-om sălta și atunci poți să-mi zici domn, ori cum vrei, noi din atîta lucru nu ne facem probleme... Nici vreme n-avem să ne supărăm... Àia care duc greul n-au vreme să se supere...

— Și cu toate astea Vera s-a supărat, și să nu-mi spui că nu s-a supărat pe dumneata, aruncă Panaitescu vorbele, așa, fără nici o siguranță, mai mult din intuiție decît din convingere că Gligora avusese vreo legătură cu ea.

Vasile lăsă coada de pește jos pe hîrtie, sorbi din sticla cu țuică, după ce întîi o scutură să vadă dacă n-are cumva depuneri, apoi se șterse cumpătat cu batista la gură.

— Pe mine de ce să se supere, rosti tărăgănat Vasile Gligora, întrebîndu-se ce anume o fi știind străinul acela de legătura dintre el și Vera. Îl văzuse pe Panaitescu și pe bătrînul îmbrăcat în trenciul pătat stînd de vorbă cu Varlaam și își zise că dacă cei trei se cunoșteau nu se putea ca Vera să le fie străină.

— Ea se *saltă*, uite, dă-mi și mie așa un prieten ca Ciupercea sau ca Golgea și-ai să vezi că într-un an-doi mă *salt* și eu. Că dumneata, domnule dragă, poate că nu știi că omul e bun sau rău, deștept sau prost, după cum îi sînt prietenii și dacă prietenii ei sînt mari și tari și pe deasupra și deștepți apăi de ce n-ar fi și Vera. Crezi dumneata că îl place pe Ciupercea? Să nu crezi așa ceva. Uită-te la el și după aia aruncă-ți ochii la mine și vezi care-i mai bărbat și ea la rîndul ei pentru cine e mai potrivită. Pentru el sau pentru mine? Și cu toate astea ea e cu ei, pentru mine, de cînd l-a cunoscut pe Ciupercea, nu mai are ochi. Nu mă cunoști și nu te cunosc, azi ne-am văzut și poate nu ne mai întîlnim niciodată în viață. Țara-i mare și nici balta nu-i mică și pe deasupra nici eu nu-s de găsit la tot pasul. Cîteodată se întîmplă că și Valera mă caută cîte două zile pînă dă de mine. Asta ne e viața la cei ce nu ne putem *sălta*. Dă-mi un prieten *săltat* și să vezi cum mă *salt* și eu, poți să-mi dai? Ori nici dumneata nu prea ești săltat de vreme ce plutonierul Firică nu v-o chemat la masă cu tăte că ați lucrat unde lucră el. Și Firică e încă om bun, ca să nu zic altfel. Acum, domnule dragă, nu s-or mai fi adunînd oamenii după rang și averi, cum se adunau înainte, cum îmi povestea bietul tata, dumnezeu să-l ierte, acum se adună după foncții, cine are cu cine are, și eu cu ai mei și dacă dumneta ai venit la mine nechemat și mănînci din prînzul meu se cheamă că și dumneta stai prost cu foncția.

— Și dacă nu stau chiar așa de prost? spuse Panaitescu, uitîndu-se pieziș, și ca din nebăgare de seamă

scoase dintr-un buzunar mic al raniţei un pachet de Kent, recuzita lui de zile mari cu care îşi trata superior uneori interlocutorii.

Gligora luă o ţigară, apoi îşi scoase pălăria soioasă pe la margini şi mucegăită la pamblică de atîtea generaţii de transpiraţie, şi după ce o aprinse şi trase primul fum stima faţă de Panaitescu îi dispăru pe dată.

— Cam slabe, lungi da slabe, şi ustură şi la limbă. Eu am la stînă cîteva tufe de tutun, pămînt bun, odată se prinde sămînţa primăvara şi mă poftesc direct de la tulpină, bag seamă că astea îs făcute din frunzele alea mici de sus, alea fine şi cu nicotină slabă. Pe Vera am văzut-o odată cu ţigări din astea, dar nu mi-a dat.

— Cum, Vera fuma? Uite asta n-am ştiut.

— Înseamnă că o cunoşti chiar, că eu de-aia v-am întrebat, să văd ce ziceţi, dar acum că ştiţi că nu fuma vă cred pe cuvînt că o ştiţi şi că nu mă întrebaţi aşa într-o doară despre ea. Dar chiar, ce vă veni să mă întrebaţi?

Panaitescu îşi cumpăni bine vorbele înainte de a spune ceva. Ştia din proprie experienţă că atunci cînd era pus în situaţia de a ancheta un caz, pe cont propriu, se umfla în pene, pierdea simţul măsurii dn pricina îngîmfării şi deseori o lua razna. Trebuia să fie atent cu Gligora, deşi era porcar, tînărul nu era prost deloc, iar ochii verzi, strălucitori, uşor migdalaţi îi dădeau de înţeles că omul de dinaintea lui nu era un tîmp aşa cum crezuse la început, capabil să simtă şi să discute doar la nivelul instinctelor. Îl verificase, ori dacă îl ducea mintea la un asemenea procedeu se cădea să fie cu mult mai atent, poate în faţa lui avea pe însăşi criminalul Verei. Că era vorba de o crimă, el cel puţin nu se îndoia nici o clipă.

— Îmi veni că îmi veni, răspunse Panaitescu glumind, sau poate ştiu prea multe şi vreau să aflu şi mai multe. Ori poate nu ştiu nimic şi doresc să ştiu ceva, ia-o cum vrei, stimatul meu tovarăş încă *nesăltat*. Te previn, însă, că, mai devreme sau mai tîrziu, spusele dumitale s-ar putea să aibă mare valoare, nu numai în faţa mea dar şi a legii. Mai multe deocamdată nu pot să-ţi spun. În

schimb, dragul meu, Gligora, poate îmi spui tu de ce n-ai mai văzut-o de două zile pe Vera? Nu-i aşa, voi care vă vedeaţi aproape în fiecare zi... Sau pot să formulez altfel întrebarea, de ce crezi că acum, aici, pe acest vas, ca vai de capul lui, alături de cei *săltaţi* cum îţi place să-i numeşti, nu se află şi ea, care doreşte atît de mult să se *salte?* Răspunde-mi la întrebarea care vrei, dar pe prima nici într-un caz să n-o uiţi, mă interesează în mod deosebit. Şi dacă se poate repede pînă ce sora, minunata dumneavoastră soră, nu termină discuţia cu bătrînelul acela care îşi tot pipăie uşile şi ferestrele şi care nu ştiu de ce trage cu coada ochiului la noi. Poate am speriat-o eu şi nu-mi dau seama, or poate a speriat-o tovarăşul maior, cel cu care ai avut onoarea să mă vezi. Nu, nu, te rog nu te teme, n-ai nici un motiv, spuse Panaitescu sătul de peşte şi supărat că nu-şi putuse înfrîna pofta. Motiv pentru care aproape că simţea cele două sute patruzeci de grame adăugate la cele mai bine de nouăzeci de kilograme pe care le avea; de la ieşirea la pensie cinci kilograme adăugase în plus.

— De ce să-mi fie teamă, mie nu mi-e teamă de nimeni. Un om care a crescut în baltă, care a văzut mai în fiecare an apa dărîmîndu-i casa şi luînd oamenilor avutul, n-are de ce să se teamă. Şi nici gradul domnului acela nu mă sparie, pe mine nu mă sparie nici un grad. Numa de ruşine şi de necinste mi-o zis tata să mă sparii, dumnezeu să-l hodinească acolo unde o fi în fundul bălţii, ca şi taică-său şi ca bunicu-său, hodinească-se în pace cu tăţii. Ori eu nici necinstit nu-s şi ruşine n-are de ce-mi fi, şi Panaitescu îi văzu faţa colorată spre vînăt semn că tînărul se înfierbîntase.

— Dragul meu, dragul meu, păi în condiţiile astea, se poate, atenuă tonul de ceartă Panaitescu dîndu-şi seama că şi el sărise peste cal. Este vorba de o discuţie prietenească şi te asigur, în favoarea tuturor, mai ales a Verei, ai să vezi. Să nu-mi spui că dintr-o dată te-ai săturat de ea şi nu vrei s-o mai vezi, aşa cum m-am săturat eu de peştele ăla al dumitale care a fost prăjit ieri, că azi n-ai avut cum. Că în motivul ăsta al meu este amestecată şi ea şi poate şi dumneata. Şi mai vreau să-ţi spun că vasul nici nu va porni de aici pînă nu rezolvăm acest motiv al nostru. În zadar ţi-ai umflat roa-

ta asta de tractor, știu că aveai de gînd să pleci cu ea, dar uite că s-a dezumflat și poate e spre norocul dumitale că s-a dezumflat, altfel poate eram obligați să te chemăm înapoi. Și pentru că ți-am spus prea multe dintr-o dată și asta numai din simpatie, te rog să rămîie între noi tot ce-am discutat și vom discuta de aici înainte.

— Domnule, adică dumneata vii și mănînci cu mine, bei din țuica mea și de-adevăratelea dumneata ești...

— Exact dragul meu, asta sînt, în cazul că știi exact ce sînt. Sînt ajutorul marelui detectiv, hai să bem în sănătatea lui, și Panaitescu bău din sticla rămasă multă vreme neatinsă, crezînd că înăuntru Gligora are simplă licoare de baltă.

— Și de ce neapărat trebuia s-o văd acum două zile, de ce n-o puteam vedea acum o zi sau...

— Acum o zi n-aveai cum s-o vezi decît la *T*, dar mă îndoiesc că ai putut-o vedea acolo. De acum două zile pe Vera n-a mai văzut-o nimeni, nici taică-său și nici altcineva și tocmai asta ne interesează de ce n-a văzut-o nimeni și, mai ales, am vrea să știm unde se află acum.

Gligora rămase pe gînduri. Se uită fix la Panaitescu, cu ochii lui verzi, dorind să știe ce ascunde omul în dosul întrebării, dar cu toate că nici o trăsătură de pe fața ajutorului Bunicului nu se schimbase Vasile avu un moment de slăbiciune și de spaimă.

— S-a întîmplat ceva cu ea? întreabă el pe șoptite, cu o voce nesigură.

— Omule, pricepi odată că întrebările le pun eu? Ce, vrei să îmbătrînesc aici în balta asta pe care o cunosc la fel de bine aproape ca tine? În fiecare an am fost de cîteva ori și dacă stau bine și mă gîndesc te-am văzut și pe tine și pe Vera lîngă Triozeri, mi se pare că anul trecut acolo aveai turma.

Gligora se miră. Într-adevăr, acolo avusese turma cu un an în urmă. Cu toate acestea nu-și amintea să-l fi văzut acolo pe acest străin, devenit tot mai arțăgos acum, după ce-i terminase bucatele.

— Păi acum două zile, se hotărî în sfîrșit Vasile, a venit pe la mine la colibă. Avem noi o colibă pe un grind unde ținem turma, un grind de cîțva kilometri cu ridicături mari de pămînt rămase de la canalele mai vechi, ca

porcii să poată rîma în voie. M-am bucurat la început c-am văzut-o acolo, am crezut că a venit în vizită. Nu, nu pentru asta venise. Ar fi trebuit să mă uit la ochii ei atunci cînd a coborît din barcă și aș fi priceput mintenaș de ce-a venit; porcii se oglindeau în ochii ei, nu eu. I s-a părut ei nu știu ce cu o scroafă, ceva nu i-a plăcut la litera aia, ori roșul era prea roșu, ori litera prea mare, dumnezeu știe, că porcii cînd cresc își lățesc litera din pricina grăsimii și a creșterii și m-o făcut cum i-o venit la gură pentru porcul ăla, după părerea ei, străin în ciurda mea. Să ne apucăm să numărăm porcii n-am putut și nici nu poate cineva, sînt mulți, îi numărăm cînd îi vindem și cînd îi găsim morți. Noi pornim la drum cu un efectiv, ori în scriptele ei efectivul ăla trebuia să iasă la socoteală, nu altul. Aici porcii trăiesc liberi, nu ca la fermele mari, înghesuiți unul în altul, cu ventilație și cu altele, de nici oamenii nu visează la așa ceva. Aici ventilația îi cerul, cerul cald vara, aerul rece ca ghiața iarna și hrana rădăcina de trestie ori de papură, rizoame cum le zic domnii, rădăcini cum le zicem noi. Dar supărarea ei nu era de-atunci, cu supărarea venise, și se descărcase pe mine, asta era. I-am spus să nu se încurce cu Ciupercea, nu-i el *domnul săltat* de nasul ei și mai ales ea nu-i de el, nu că el ar fi mai bun, dimpotrivă, am zis eu. I-am zis că atîta școală cît are ea am să am pînă la urmă și eu și dacă vrei, domnule dragă, îți pot dovedi și Gligora scoase de la buzunarul dinlăuntru al hainei un carnet și-i arătă lui Panaitescu notele luate în anul acela. Acum am terminat cu clasa a zecea, două mai pot face, mă ține capul și nici ambiția mea nu mă lasă să stau așa, între ape, neterminat adică. I-am spus cîți bani am puși deoparte și ce ne putem face cu ei și că eu sînt gata să mă iau cu ea, după ce se mărită soru-mea că doar nu m-oi însura înaintea ei. Și-atunci s-a uitat lung la mine, așa cum nu s-o uitat niciodată. M-o sărutat pe obraz și iar s-o uitat în ochii mei. Mi-o zis că viața ei a luat altă cale, că deși mă are drag nu se poate mărita cu mine, are gîndurile ei, dar să nu-l pizmuiesc pe Ciupercea că nici cu el nu se mărită, cu atît mai mult cu cît nici lui nu-i trece așa ceva prin cap. O chinuia gîndul că Magdău era la pușcărie, și într-un fel era și din pricina ei, ea cercetase

hîrtiile, le controlase adică din porunca lui Ciupercea, și lui Magdău nu-i ieșeau acolo în scripte trebile la socoteală.

— Cine a ordonat verificarea? întrebă Panaitescu, voind să-l îndrepte pe Gligora pe un anumit făgaș, știut numai de el.

— Golgea, dumnealui, atunci venise proaspăt în funcție; parcă acum țin minte că nici pește prăjit de la noi n-o vrut să mănînce, ca să nu mai vorbesc de vin. Mi-am zis, no, acum ați dat de dracu, cu ăsta nu vă merge...

— Stai, adică pe cine aveai în vedere cînd ai spus că vor da *de dracul*, sper că nu te-ai referit așa, în general, ci la cineva concret.

Gligora rămase cu gura căscată, numai o frîntură de secundă.

— Păi îi aveam în vedere pe cei care pînă la urmă or fost vinovați de plusul ăla de carne. Numai că Vera și atunci și mai apoi mi-o zis că Magdău nu-i de vină și pentru că avea ea ceva pe suflet nu odată cît o fost viu, s-o dus la el, că pușcăria și-o făcea pe un bac, aici în baltă, la tăiat stuf. Numai că Magdău nici n-o vrut să stea de vorbă cu ea. La un an cînd treceau pe aici, cu bacul încărcat cu stuf, Magdău o sărit în apă. Nici n-or tras oamenii de pază după el, n-aveau de ce să tragă, înot nu putea ajunge la mal, bacul se afla cam pe aici unde sîntem noi, îmi aduc bine aminte că a doua zi am venit și eu să-l caut. Au strigat la el milițienii să se întoarcă, unul o chiar rîs zicîndu-i că are să se înnece, dar Magdău după ce s-o îndepărtat vreo sută de metri de bac o ridicat mîinile în sus și s-o dus la fund, și dus a rămas. Nici în ziua de azi nu l-au găsit. Poate a ieșit înecat la suprafață noaptea, dus de curent cine știe unde și zace acum în burțile somnilor, că ei se hrănesc cu mortăciuni, or o fi acolo de-a dreapta tatălui, unde stau oamenii cinstiți, că și eu cred că era cinstit.

— Bine, dar dacă și tu crezi că era cinstit, cine era acel necinstit, nu... se naște întrebarea...

Gligora iar îl fixă pe Panaitescu neașteptîndu-se la o asemenea replică.

— Uite, asta nu știu și nu-i treaba mea. E treaba legii, eu cel mult îmi pot spune o părere despre Magdău, că doar de multe ori mi-o venit la stînă. Era un om cu credința în Dumnezeu și nu o dată a încercat să mă ducă și pe mine pe calea lui dreaptă, dar eu nevoie de o asemenea cale n-aveam, cu Dumnezeu nu te *salți* din baltă, așa să știți. Că mai Dumnezeu e Golgea și Ciupercea aici decît oricare alt Dumnezeu. Dar după un an Golgea nu mai era cel venit cu un an înainte, bag seamă că s-a dedat și el la gustul lumii și din prima zi a petrecut ca nimeni altul. Altfel om de lume și popular, nu o dată i-am povestit cîte și mai cîte despre porci și cînd am văzut că dumnealui nu se prea pricepe, pentru că îmi dădea bani, pentru povestitul meu, le mai și înfloream și dumnealui mă credea. Numai că de iertat nu-l iert, domnule dragă. N-am vrut să mă fac de rîs și nici să mă pui rău cu ei, că fără ei nu mai ies eu din baltă pînă-i lumea. Adică nu-l pot ierta pentru soră-mea, care-i mare și proastă, mare la carne și puțină la minte, că altfel n-are decît șaisprezece ani. Acum nu că aș vrea eu să fie ca maica precista, pe aici maici din alea nu prea avem, noi patru luni pe an nu prea ieșim din casă, n-avem ce face în lunile de iarnă, adică am în vedere pe Valera, ea rămîne singură acasă cînd nu vine la mine. Cu școala o pus-o și ea în cui, opt clase le-a dus în cîrcă, mai mult n-a putut și poate că nici n-a vrut, ori de vină să fie gustul ăsta al vieții prea de timpuriu. Că am venit așa într-o seară îndemnat de spusele Verei în sat, numai eu știu cum am alergat peste balta înghețată, prin vîntul ca tăișul de cuțit. Și cine crezi că era în casă la noi dacă nu Golgea, Golgea și Valera și atunci fata n-avea mai mult de paisprezece ani, cu tăte că arăta ca și acum. Am scos cuțitul, dar și ea și el s-o jurat că n-o fost nimic între ei, dar poci eu oare să știu dacă a fost ori ba? Ea și acum zice că ba. Golgea nu s-o purtat de atunci cu mine nici mai bine nici mai rău, de unde mi-am zis că s-ar putea ca el să fi spus adevărul, da mie prăvăleala aia a lui peste proasta de Valera nu mi-o plăcut. Și nici acum n-am uitat-o. Și zici, domnule dragă, că s-a putut întîmpla ceva cu Vera? Adică de ce să se fi întîmplat tocmai cu ea? Putea să se întîmple cu mine, or cu altcineva, de ce tocmai cu ea? Dumneata glumești, că dacă s-ar fi întîmplat, Varlaam

n-ar fi aici, n-ar vedea de motorul ăla stricat, așa-i că am dreptate?

Panaitescu nu-i spuse nici că are, nici că n-are dreptate; brusc îl apucase un soi de plictiseală, poate nu era nici plictiseală ci altceva, o revoltă interioară împotriva lui însuși. Niciodată pînă acum, în îndelungata lui carieră nu-și pusese întrebarea de ce nu-i lasă pe oameni în pace și de ce nu-și vede el de-ale lui. Trudise destul, avea și el dreptul la odihnă. Ajungînd însă la un asemenea raționament Panaitescu se înfurie pe propria lui persoană și mai tare, și asta deoarece își dădea seama că se minte, sau voia să se mintă cu bună știință. Dezlegaseră zeci de infracțiuni, toată viața alergaseră după făptuitori, de cele mai multe ori dăduseră de ei, legea îi luase în stăpînire, dar condițiile care generaseră majoritatea dintre faptele reprobabile rămăseseră aceleași, ele nu se schimbaseră cu nimic. Nu o dată îl luase în derîdere pe Bunic pentru desele lui referiri la condițiile care pot genera manifestări antisociale, pe-atunci le luase în derîdere ca brusc să-și aducă aminte de ele și acum să le dea importanța pe care altădată le-o refuzase. De ce trebuia să-l prindă cu ocaua mică pe acest Gligora Vasile, băiat necăjit care voia să se *salte*. Poate tocmai această nouă stare la care aspiră tînărul să-l fi obligat să se gîndească din nou la condițiile în care trăiesc oamenii, și dacă Bunicului această baltă uriașă, care era Delta, i se părea unică în lume și frumoasă ca nimeni alta, privită prin viața acestui Gligora, aflat în fața lui, și care acum era muncit de necunoscutul și spaima pe care el le sădise, i se părea tristă și hrăpăreață ca moartea. De ce nu-l lăsa în pace și în general ce le trebuia lor să se mai amestece în viața oamenilor de aici, acum, cînd pensionari fiind nu mai aveau nici un drept să-i deranjeze.

Scoase din rucsac pachetul de Kent și din alt buzunar sticla de turț, primită în dar de ziua lui onomastică și fără nici un gînd ascuns îi oferi și din țigări și din băutură lui Gligora.

— Domnule dragă, dar ce-i cu dumneata, ce s-a întîmplat?

— Nimic Vasile, uite așa mi-o venit mie să-mi bag picioarele în ea de viață și să te las în pace. În fond, ca să utilizez termenii prietenului meu, eu n-am nici o obligație să mă ocup de acest caz și pe urmă îmi ești un om simpatic și din tot sufletul aș dori să te *salți*. Cu toate că nu sînt nici eu prea *săltat*, cum prea bine-ai zis, poate îți pot fi de ajutor, și Panaitescu copleșit de tăria țuicii și de profunzimea propriilor lui sentimente nici nu luă aminte la detectiv care se uita la el cu jind și înghițea în gol.

7

Stăteau unul lîngă altul. Bunicul așezat cu grijă pe un scaun cu trei picioare, Panaitescu direct pe puntea mirosind a pește. Cu grijă, fostul șofer ungea tartinele cu unt, tartine nu mai mari ca un nasture de palton, apoi punea peste ele salam Caraiman, iar pentru culoare și gust împopoțăna feliuțele cu cîte o bucățică de ardei și Bunicul astfel tratat se simți pe dată mai bine, și vorbele de ocară stîrnite în adîncul sufletului său delicat, rămăseseră acolo, Panaitescu, prin felul cum se purta, plătindu-și lipsa de delicatețe de dinainte cu vîrf și îndesat. În timp ce Bunicul mînca, Panaitescu îi povestea ce aflase de la Gligora; îi povestea fără participare ca și cum cazul acesta, cu totul special, unic în felul lui, nu numai că nu se lipea de el stîrnindu-i interesul, dar îi era complet străin. Bunicul remarcase acest plictis al relatării, dar fiind prea preocupat de propriul lui stomac nu voia să dea importanță acestor ifose arhicunoscute în îndelungata lor colaborare. Numai că de data asta, după ochii lăcrimoși ai ajutorului său de-o viață, și mai ales după cuta, una singură, dar adîncă și care putea rivaliza cu zeci de cute pe o frunte oarecare, doar aparent gînditoare, supărarea părea să nu fie de moment.

— Constat, dragul meu colega, că n-ai pierdut nimic din îndemînarea de altădată în prepararea acestor savuroase tartine. Aș putea spune, fără să exagerez deloc, că ai aprofundat tema lor prin acest adaus de ardei care face gustul salamului mai puțin odios iar untului îi dă savoarea pe care untul vegetal, aflat în celălalt într-un

amestec destul de mare, i-o distruge, şi Bunicul, ca să verifice cele spuse scoase un mic aparat şi cu ajutorul unei bucăţele de unt transformă falsul în cifre dîndu-i o concreteţe ce nu mai putea pune spusele la îndoială; patruzeci şi patru la sută margarină, mai adăugă el.

— Băcanului din colţ de multe ori i-am spus că untul lui special, vîndut în calup este falsificat. Dă-l în brînză! şi la această delăsare a celui care altădată ar fi fost în stare să plece din Deltă şi să-l pună la punct pe negustorul necinstit, îl făcu pe bătrînul detectiv să rămînă cu tartinuţa la jumătatea drumului spre gură.

— Dragul meu, dar ce s-a întîmplat, trebuie să recunosc că este pentru prima dată în lunga noastră carieră că necinstea nu te mai deranjează, ba mi-aş îngădui să spun că îţi este aproape indiferentă.

— Şi ce-am cîştigat cînd nu mi-a fost indiferentă, Bunicule? Poţi să-mi spui... Eu ca eu, am casa mea personală, mică, dar personală, am zece mii la C.E.C. şi Buikul pe care oricînd aş putea căpăta de la cinematografie douăzeci de miare. E un regizor care le aruncă în aer. Dar numai gîndul că maşina care m-a slujit o viaţă ar putea fi făcută ţăndări de unul care pune distrugerea în slujba propriului orgoliu mă face s-o ţin în garaj şi s-o închid cu şapte lacăte. Auzi, să le arunce în aer, cele mai frumoase maşini, după care plînge tot Bucureştiul de altădată. Da ia să arunci în aer o Dacie, plînge cineva? Nici Tomisul, te asigur. Aşa că, Bunicule, cu toate că nu sînt un om *săltat*, în orice caz sînt mai *săltat* decît dumneata. Dar pentru că ştiu că totdeauna la mîncarea de seară îţi place să asculţi confidenţele mele, nu trec nici acum peste această sfîntă obişnuinţă şi mă încumet să-ţi spun, nemaifiind superiorul meu în grad, că mi se cam fîlfîie de toate cercetările astea surplus de inventar.

— Panaitescule, mă uluieşti pur şi simplu, şi mîna Bunicului începu să tremure.

— Păi asta şi vreau, să te uluiesc. Nu pot să le iert că nu ne-au chemat să ne zică o vorbă, o vorbă, după o viaţă de om pusă în slujba cinstei şi dreptăţii. Matale ştii, Bunicule, că în toţi aceşti ani eu n-am suferit nici o penalizare, n-am fost pedepsit decît o singură dată, şi asta din pricina matale că a trebuit să gonesc cu maşina

mai tare decît permitea legea, ştii că n-am întîrziat de la slujbă niciodată? Matale, maestre, le ştii toate astea? Drept răsplată, poate îmi spui dumneata, drept răsplată, cine mi-a spus cuvîntul acela bun, cu care omul se desparte de fapt de viaţă, că doar ieşirea la pensie cam asta înseamnă, meştere, nu? Ei uite, mă simt ca acest biet Gligora pe care l-am masacrat cu întrebările, mă simt *nesăltat* şi mărunt şi nu mai vreau să mă leg de oameni. Au un plutonier adjutant pe rahatul ăsta de vapor? Au. N-are decît să se ocupe el de toată tărăşenia asta cu Vera, eu nu mă mai ocup. Nici de Varlaam al dumitale nu-mi pasă. Adică dumneata poţi să cheltui o groază de bani să vii cînd te cheamă un hoţ, şi ei n-au putut cheltui cinci lei pentru o floare, o floare îmi era de-ajuns, ca răsplată.

— Dragul meu, dar...

— Nici un drag, Bunicule, să nu-mi vorbeşti de buchetul adus de dumneata şi de sticla de şampanie şi mai ales să nu le-o pui lor în cîrcă. Stricăm prietenia. Gestul a fost al matale, maestre, de dimineaţa pînă seara, şi pentru acest gest şi altele de acest fel sînt aici cu dumneata şi nu la Amara să-mi tratez cu nămol reumatismele.

— Panaitescule, îmi pare rău că vorbeşti aşa de Alexiu şi prietenii noştri, de Leonte şi...

— Ce amestec au ei, Bunicule, parcă Alexiu m-a angajat sau Leonte?... Ce-l costa pe ministru, da pe ministru, nu te uita aşa, să ne cheme, pe noi, sarea pămîntului şi să ne...

— Panaitescule, şi Bunicul, temător, se uită împrejur ca vorbele fostului său coleg de anchetă să nu ajungă la urechi nedorite. Pur şi simplu îmi tai pofta de mîncare, nu mai ştiu ce să cred. Te opresc din aceste peroraţii străine mentalităţii tale, mă refer la acea mentalitate care ţi-a guvernat întreaga activitate de pînă acum. Pentru o floare eşti gata să arunci cincizeci de ani de activitate peste bord. Desigur n-aş putea spune că ar fi stricat cele cîteva cuvinte de apreciere de care ai amintit, dar cuvinte de laudă ai avut din partea mea destule şi eu nu le rosteam niciodată numai din proprie iniţiativă. Şi pe urmă, dragul meu, tu vrei să dai prin comportamentul tău negîndit apă la moară celor care mai cred că

adevărul, dreptul ca acest adevăr să fie scos la lumină, să-l aibă doar cei aflați pe statele de salarii? Mă uluiești, pur și simplu.

— Mai bine mănîncă o tartinuță și nu te mai ului așa, meștere, cui să-i spun necazurile mele dacă nu dumitale? Rătăcire, ce mai, un moment de rătăcire, uite ce titlu mișto pentru una din cărțile matale de memorii. Cu toate astea, Bunicule, nu cred că nu ai reținut remarca mea din cursul celor povestite: crimele, de obicei, sînt făptuite de oameni, dar cauza acestor crime are totdeauna un suport social... cum să mă exprim...

— Am înțeles, dragul meu, și mă bucur că te-ai întors la cazul nostru, asta mă face să înțeleg că momentul de derută sufletească a trecut, adevărul ieșind și aici, în acest caz particular, ca untdelemnul deasupra apei. Numai că pe noi nu ne interesează cauzele, pe noi ne interesează crima ca atare, datoria noastră este să prindem pe făptuitor sau pe făptuitori, acesta este țelul nostru. Panaitescu abia terminase de uns pîinea cu unt și Bunicul și întinsese mîna după ea dar, voind să-l pedepsească, fostul șofer o băgă grăbit în propria lui gură.

— Adică cum, maestre, cum nu ne interesează? Cînd lucram în vechiul regim toată ziua îmi băteai capul cu condițiile care generează, și așa mai departe și acum... Adică acum dacă este regimul nostru condițiile care *generează* nu ne mai *interesează* ca să fac cu ocazia asta și eu o poezioară. Adică de ce nu ne interesează, te rog să-mi spui, altfel adio tartinele. Bătrînul se uită la feliile de pîine așezate pe șervețele, ca niște soldați ce trebuiau să fie îmbrăcați cu unt, salam și ardei, și după privirile prietenului său, aproape înghețate, înțelese că tainul lui va îngheța și el la cele cîteva felioare pe care le înghițise pînă atunci și care de fapt mai mult îi stîrniseră pofta decît să i-o alunge.

— Dragul meu, în vechiul regim condiții de viață generale duceau la cazuri particulare, pe cînd acum, hm, hm, condiții particulare, generează cazuri la fel de particulare. Uite, mi-e greu să-ți explic acum în momentul acesta de presiune morală și alimentară la care mă supui... Un altul în locul meu ar putea face o crimă din pricina foamei, asta tradus în limbajul comun al meseriei noastre, înseamnă un caz particular, generat de foamea cu totul individuală a celui în cauză, deci a mea. La fel și în cazul Verei. Cineva, cineva mititel și bun, ascuns în partea aceasta a creierului meu, detectivul de care ți-am povestit de atîtea ori și care mă fierbe pînă în ultimul moment, de data asta îmi șoptește că și aici este vorba de interese particulare. Că ele, aceste interese particulare, au dus la crimă sau altele mai generale, rămîne de văzut, stimatul meu coleg, concluziile le vom trage la urmă. Ceva îmi spune că nu întîmplător vasul a oprit aici, dincolo de explicația pe care ne-a furnizat-o Varlaam. Dacă am înțeles bine, Magdău, fostul contabil șef, tot în această zonă s-a înecat. Atunci stau și mă întreb oare între aceste două cazuri să nu existe o legătură mai adîncă decît aceea întîmplătoare și ușor de explicat pentru orice muritor de rînd? De ce Magdău nu s-a aruncat de pe bacul cu papură sau trestie, cum îi zice, la cinci kilometri de aici, sau de ce n-a așteptat să facă acest pas cu cinci kilometri mai încolo. Există o cauzalitate a motivelor, dragul meu, omul pînă și moartea nu și-o alege întîmplător și nici locul unde vrea să moară.

— Și crezi dumneata că Vera n-a fost omorîtă, ci s-a omorît?.

— Am spus eu asta, colega? N-am spus și nici nu voi putea face vreo afirmație pînă în clipa cînd faptele nu vor scoate singure la lumină adevărata cauză a morții ei.

— Bunicule, vreau să știi că băiatul ăsta, Gligora, nu poate fi străin de disparația ei, ascultă ce-ți spun. Un om care iubește simte; doar dumneata mi-ai spus, ca un om ce ai fost îndrăgostit, că simțul acesta nobil, poate cel mai nobil dintre toate, sau sentimentul, zi-i cum vrei, pentru mine e totuna, că n-am știut ce-i aia dragoste, trebuie să-ți comunice prin telepatie că ceva s-a întîmplat cu femeia iubită. Or sînt sigur că moarta a comunicat cu el, dar Gligora, din dorința de a nu se da de gol, face pe niznaiul, pe mortul în cucuruz, și tace.

— Să nu ne pripim, dragul meu, cu toate că raționamentul tău nu e lipsit de interes. L-am trimis pe Alsacian să verifice; am văzut în timp ce stăteam de vorbă cu Ciupercea pe președintele cooperativei piscicole cu o geantă ministerială în mînă, mai mult ca sigur că nu era a lui și pot să-ți spun cu siguranță că dacă în cli-

pa aceasta aş putea-o deschide am da în ea de o sumă frumuşică.

— Ce să facă cu banii, adică cu o sumă frumuşică, în balta asta unde cu un miar te poţi îmbăta douăzeci de zile la rînd, *motorina* se vinde aici un pol burta.

— Toate la timpul lor, dragul meu, la timpul lor. Simt că dacă mai mănînc cîteva tartinele pregătite de tine mintea are să lucreze altfel, va căpăta acel imbold datorat proteinelor şi albuminelor existente în untul şi salamul chiar de proastă calitate. Panaitescu se apucă grăbit să ungă tartinele, din cînd în cînd făcîndu-şi şi pentru el cîte una, cu untul mai gros decît felia de pîine.

— Şi ce va putea face Alasacianul, meştere? Ştii doar foarte bine că e ramolit complet şi că la testul pe care l-ai făcut, n-a răspuns decît la patru întrebări din zece, de unde singur ai dedus că s-a întors voiniceşte spre vîrsta prunciei, aşa cum dealtfel o să ne întoarcem şi noi.

— Dragul meu, tehnica ne-a dat posibilitatea să ne completăm sau să întregim calităţile pierdute sau în curs de a fi pierdute. În cazul de faţă n-am făcut altceva decît să-l trimit pe Alsacian să vadă în mîna cui e servieta şi mai ales să strînesc între ei o modestă panică. Prezenţa lui acolo nu va fi considerată întîmplătoare şi tot ce nu-i întîmplător, dragul meu...

— Te-ai şmecherit, bătrîne, spuse Panaitescu şi rămase şi el trăznit de acest termen pe care nu-l folosise niciodată. Bunicul se făcu că nu aude, dar faţa lui jovială pînă atunci se întunecă uşor, semn că lipsa de stimă a colegului său a diminuat simţitor de cînd pensionari fiind, gradele nu-i mai deosebeau cu nimic.

— Am devenit datorită tehnicii mai înţelepţi, spuse Bunicul ca să nu-i dea lui Panaitescu posibilitatea să vadă că barbarismele lui l-au şocat.

Cu toate astea ele îl şocaseră profund fără a-l supăra însă. Constatase Bunicul, de cînd nu mai semna nici unul, nici altul statele de salarii, ci simplele cupoane galbene de pensionari, că Panaitescu nu numai că a devenit, mai brutal, dar îşi permite şi judecăţi de valoare deloc lipsite de însemnătate. Îi surprinsese chiar în unele discuţii, cu totul şi cu totul particulare, că fostul lui ajutor şi şofer emitea păreri de-a dreptul surprinzătoare, e adevărat, în contradictoriu cu ale lui, dar pînă

la urmă în aprecierile detectivului aceste păreri se dovedeau profunde şi adevărate. Şi fără să vrea Bunicul îşi mărturisi: oare cîţi subordonaţi, poate cu o pregătire mai sumară decît a superiorilor lor, n-ar da dovadă de iniţiative cu mult mai preţioase dacă nu le-ar fi teamă de grad dacă... detectivul alungă ultimele gînduri. În armată nu poate fi vorba de democraţie, în sensul civil al cuvîntului, ce fel de armată ar mai fi... Îşi aruncă din minte acest monolog ce tindea să devină dialog, între el şi detectivul acela mic, a doua lui conştiinţă, cea care o verifica totdeauna pe prima, şi nu o dată îi dădea cu tifla.

— Dragul meu, constat la tine, în ciuda vîrstei venerabile, o luciditate de care înainte nu totdeauna ai dat dovadă. Ca să fiu mai bine înţeles, aş vrea să pricepi că dacă în lunga noastră activitate criminalistică ţi-ai fi exprimat părerile atît de deschis şi, de ce să nu recunosc, tăios chiar, poate nu o dată cercetările noastre ar fi evoluat mai iute.

Panaitescu îşi scoase ochelarii de soare din buzunarul de sus al hainei, şi-i şterse meticulos şi numai cînd îşi dădu seama că razele soarelui nu-l mai puteau deranja renunţă la ei cu părere de rău.

— Meştere, cred că de data asta porneşti de la un caz particular care ar generaliza o situaţie mai... Ce vrei şi mata, toţi sîntem egali dar nu prea, hai şi mănîncă şi lasă discuţiile astea, acum tot nu ne mai ajută cu nimic.

— Discuţiile sînt todeauna bine venite, dragul meu, mai ales cînd ele se aşază cărămidă peste cărămidă peste cunoaşterea mai veche despre oameni. Uite, încep să te văz într-o altă ipostază şi trebuie ră recunosc că de-abia de cînd am ieşit la pensie mi-am dat seama că meritai pe deplin gradul de locotenent.

Panaitescu nu îşi mai încăpu în pene. Bunicul auzi o mică pîrîitură şi abia cînd fostul lui şofer îşi ridică haina să descopere distrugerile văzu că de la gaură cureaua se rupsese în două, spre disperarea lui Panaitescu.

— Am eu o frînghioară de rufe, dragul meu, singur mi-ai spus s-o pun în raniţă că nu se ştie la ce ne poate folosi. Cîtă dreptate ai avut.

— Îngîmfarea, Bunicule, numai ea, uite cum m-a pe-

depsit, deși poate dumneata intenționat m-ai făcut să-mi pierd uzul rațiunii din cauza cantității exagerate de laude la care m-ai supus. Eu pur și simplu nu rezist de la un anumit barem în sus.

Panaitescu își legă pantalonii cu sfoara dată de Bunic, își umflă burta să vadă dacă rezistă și cînd se convinse că frînghia ține se liniști și continuă să-și expună părerile întrerupte din pricina modestului accident.

— Ca să fiu sincer, meștere, în afacerea asta cred că sînt băgați mai mulți. La ce concluzii putem ajunge acum, cu toate că mata spui că la sfîrșit se trag concluziile. Eu le trag la un sfert de drum și pe sfert, în fond le pot trage unde vreau, e dreptul meu, nu-i așa? Gligora o iubește pe Vera, Vera umblă tot timpul cu Ciupercea, Golgea umblă după minore și în același timp își dă doctoratul în porcine. Varlaam umblă prin uneltele de pescuit ale concetățenilor, un președinte poartă cu el o geantă ministerială în care ține bani luați, după credința dumitale, cine știe de la cine, Vera este găsită într-o vîrșă iar tatălui ei i se spune *nea Vîrșă*. Astea sînt primele fapte care puse unul lîngă altul duc...

— Unde duc, dragul meu? Nu duc nicăieri... De cîte ori nu ți-am spus că unele defecte de care dau dovadă oamenii, defecte omenești, sau chiar firești poate pentru indivizi de o anumită vîrstă, ceea ce nu-i cazul nostru, nu sînt suficiente pentru a duce la crimă. Și pe urmă știm noi, cum prea bine ai zis dealtfel, că e vorba de o crimă? Nu știm, iar concluziile sînt doar niște mici constatări fără valoare prea mare din moment ce stabilesc doar relațiile dintre oameni nu și cantitatea de vină ce-i revine fiecăruia. Dar vom ajunge și la acele concluzii, dragul meu, sigur vom ajunge. Și atunci vom avea marea satisfacție a descoperitorului.

— Cristofor Columb s-a bucurat la fel cînd a descoperit America, spuse Panaitescu, apoi se scărpină la ceafă dîndu-și sema că nu-l părăsise îngîmfarea din moment ce-și permitea să facă cu voce tare asemenea comparații. Bunicule, ca întotdeauna, merg pe mîna și priceperea dumitale. Tot stăm împotmoliți aici și n-avem ce face, îi dăm bătaie mai departe. Poate ne trezim aruncați în apă și eu îți spun de pe-acum, nu mai am supletea de altădată la înot.

— Fii liniștit, colega, nici nu poate fi vorba de așa ceva. Un gînd însă mă bate, dragul meu, de ce Vera se ducea pe la Magdău, cînd încă era închis. Ce-o determina să meargă în Deltă după el dacă n-avea conștiința întinată? Pe de o parte toți recunosc că Magdău, din principiu, nu era în stare să bage mîna în avutul altuia, atunci... Uite, în timp ce îmi relatai discuția ta cu Gligora, capul meu era fixat asupra acestui amănunt.

— Meștere, poate l-a săpat ca să-i ia locul, și remușcările...

— Nu cred că l-a putut săpa sau în orice caz nu poate fi vorba numai de atîta lucru... Cred că la mijloc e ceva mai profund, dar, dragul meu, hai să nu pierdem vremea și conform planului discutat să ne împărțim sarcinile. Cred că n-ar fi rău să-ți pui farmecele la bătaie și să stai de vorbă cu băbuța aceea simpatică, aceea singurică, ce moțăie pe desaga ei cu pepeni. Cred că pepeni are. Îți dai seama dacă nu-i deteriorează cu șezutul cît de fragilă e. Cred că n-are mai mult de patruzeci de kilograme în ciuda picioarelor prea groase și care de fapt anunță o boală vasculară. În acest timp eu voi sta de vorbă cu președintele cooperativei piscicole, uite cel ieșit din salonul călătorilor de categoria-ntîi. De fapt, dragul meu, după cum se uită, sînt sigur că pe mine mă caută.

8

Într-adevăr Tilișcă Dezideriu Ivankin pe el îl căuta. Veni spre Bunic cu mîna întinsă, ca o veche cunoștință ce nu și-a văzut prietenul de multă vreme, și dacă detectivul nu și-ar fi păstrat ținuta fermă și puțin țeapănă, cu siguranță că Tilișcă Dezideriu Ivankin și-ar fi lăsat pe pomeții Bunicului urmele unui damf de usturoi, amestecat din belșug cu untdelemn.

— Bunicule, mi-a vorbit Ciupercea de dumneata... Îmi pare nespus de rău că la insistențele lui n-ai vrut să iei masa cu noi. Nu-i nimic, timpul nu-i pierdut. De-

altfel, dacă mi-ar fi spus de la început cine ești, nu te lăsam să stai aici pentru nimic în lume. Auzi, domnule, o personalitate ca dumneata. De fapt, ca să fiu sincer, și cu acest prilej îmi cer scuze pentru felul familiar în care te-am tratat de la început, cărțile citite despre dumneata sînt de vină că pentru mine nu mai ești un maior oarecare, ci simpaticul și foarte apropiatul detectiv din serialul Bunicul. Într-o seară chiar am stat de vorbă cu soția, mîncasem copios și nu ne prea ardea de somn; de ce dom-le să n-avem și noi serialele noastre, că uite, de exemplu, toate televiziunile au serialele lor, numai noi nu le avem pe ale noastre... Fumezi, un?...

— Mulțumesc, m-am obișnuit cu ale mele, sînt mai aspre...

— Și eu tot *mărășești* fumez, Bunicule, dar de Sfîntul Gheorghe, au un tutun mai ales.

Dezideriu Tilișcă aprinse întîi jumătatea Bunicului apoi pe a sa și cîtva timp, parcă obosit de sporovăiala de la început, se mulțumi să absoarbă fumul dens și iute în inspirații adînci, cu care ocazie Bunicul putu observa ambele potcoave ale dinților, cu măselele lipsă pe toate cele patru părți.

— Cară la stuf, cară la stuf, se porni din nou Tilișcă, uitîndu-se la un bac ce trecea la vreo patru sute de metri remorcat de un vaporaș a cărui denumire nu se putea citi de la o asemenea distanță.

Se auzi sirena de pe *Pescărușul* de trei ori, dar șalupa își văzu mai departe de drumul ei fără măcar să dea vreun semn celor rămași că ar fi trecut pe acolo.

— Lasă Miliutca, te văd eu mîine la bufet și-ți rup oasele, măgarule, strigă Apostov, căpitanul *Pescărușului*, mai mult pentru pasagerii lui decît pentru șalupa a cărui conducător se afla în interiorul navei și n-avea, nici dacă ar fi stat afară, cum să-l audă.

— Uite așa, distrug Delta, și pentru că Bunicul nu voia să se amestece deocamdată în discuție, Dezideriu se simți nevoit să continue. Te rog să nu mă interpretezi greșit, aici tot n-are cine să ne audă, spuse el și făcu înconjurul navei cu privirile, dar asta este părerea mea, o distrugem pur și simplu. Am un prieten la *ape*, un foarte bun cunoscător al mediului acesta și relatările lui m-au uluit. Cînd și-a spus părerea în scris, au dat cu el

de pămînt. Țin minte că trebuia a doua zi să meargă să-și ridice nu știu ce decorație pentru o descoperire importantă în domeniul lui de activitate și cînd s-a dus la cadre i-au dat hîrtia de transfer, undeva la dracu în praznic, la Jurilovca să se sature de apă și de propuneri.

— Interesant, interesant, spuse Bunicul, deși n-ar fi vrut să se pronunțe de la început atît de favorabil, unei păreri rostite despre un oarecine.

— Păi de ce crezi Bunicule, că în vremea inundațiilor, Dunărea a ras tot ce-a întîlnit în cale, desigur în preajma malurilor. Ce crezi mata că reprezentau lacurile astea, cu zecile, pe malul nostru, dacă nu niște rezervoare în care Dunărea își lăsa surplusul de apă, cu pești cu tot, și toamna, cînd apele veneau din nou mari, își lua avuția depusă primăvara și o ducea pe Dunăre ca s-o bage apoi în Deltă, un alt rezervor uriaș al Dunării. Asta ca să-ți explici mata de ce nu poți uneori mînca nici aici pește proaspăt. Păi de-aia nu poți mînca. Crapul nu mai are bălți călduțe unde să-și depună icrele, ca să iau așa un exemplu, și nici în Deltă, din pricina canalelor, peștele crescut în ochiurile de apă nu mai are cum intra în largul lacurilor. Uite aici unde sîntem, vezi pămîntul dedesubt? Dacă te-ai uita mai atent s-ar vedea, pînă și acest lac nu se mai poate alimenta și canalul de navigație săpat pînă acum de vreo zece ori, se înfundă din pricina apelor tot mai scăzute. Dar asta n-ar fi nimic, crește papura cu mult mai repede decît trestia și rădăcina de papură e de cîteva ori mai rezistentă decît cealaltă. Închipuie-ți mașinile care culeg iarna stuf, cum trec șenilele peste rizom, cum afundă roțile uriașe de cauciuc rădăcinile trestiei, făcînd în același timp un mare bine papurei. Dar poate matale n-ai văzut mașinile de recoltat și eu îți spun... Important e Bunicule că deja pe sute și sute de hectare papura a înlocuit trestia, așa că în curînd adio celuloză... Nu vor să asculte, acolo de la București toți știu mai multe decît noi, care stăm aici din moși strămoși. Dădeam iarna foc trestiei și în felul ăsta îngrășăm pămîntul. Acum nimic, tăiem. Cînd o crescut papura în locul trestiei o lăsăm baltă și mergem acolo unde se află altă trestie. Nu se gîndesc frații că aceste condiții naturale au fost făcute de-a lungul a sute de

ani şi noi vrem într-un deceniu să schimbăm... schimbăm pe dracu. Ştii cum arăta apa acestui lac numai cu zece ani în urmă? Cristal... De aici se scoteau exemplare de ştiucă de cincisprezece, douăzeci de kilograme. Mai scoate acum ceva... Au băgat vasele de pescuit electric, abatoare inutile, nu pescuit, că mor şi îşi pierd însuşirile naturale milioane de peşti cu care pescadoarele n-au ce face, adică omoară puietul, generaţiile de mîine... Am spus pe unde am putut, crezi că m-a ascultat cineva? Nu, tovarăşe Tilişcă, dumneata să te ocupi de plan, planul este meseria dumitale, pentru asta eşti preşedinte că altfel una-două punem un altul... Şi atunci Tilişcă şi-a zis, bine fraţilor, vă dau plan şi restul nu mă interesează şi le dau, şi ei nu mă întreabă cum pescuiesc, le dau carne de porc şi ei nu mă întreabă cum îi cresc, dacă le fac planul. Poate îmi spuneţi că sînt iresponsabil, da, răspunsul ăsta este, sînt iresponsabil, dar îmi permit să vă întreb pe dumneavoastră, Bunicule, ei cum sînt?... În loc să fi lăsat Delta ca monument al naturii, să o fi deschis larg turismului, nu vapoarelor de toate tonajele care în cîteva curse distrug malurile a sute de kilometri de canale naturale că de cele artificiale ce să mai vorbesc, au pus dopuri la ieşirile de apă, încît scurgerea nu se face în Deltă, ci din Deltă în Dunăre. Zeci de grinduri rămase uscate şi fără putinţa ca vreodată să mai poată fi populate cu peşte. Asta ţi-o spune Dezideriu Tilişcă după mamă, şi Ivankin după tată, inginer zootehnist, mai bine m-aş fi făcut altceva, şi Dezideriu supărat îşi aruncă ţigara în apa ce începea să se întunece tot mai mult.

Nu înţelegea Bunicul de ce această năruire de fapte privind neajunsurile din Deltă, dar pînă la urmă pricepu motivul acestei descătuşări. În dezordinea generală, micile dezordini interne, chiar dacă în ele se mai întîmpla şi cîte-o crimă, aveau mai puţină importanţă. Detectivul refuză însă şi teoretic să ducă raţionamentul mai departe, deoarece chipul răvăşit al lui Tilişcă nu era al unui om cu conştiinţa întinată de cine ştie ce nereguli, ci pur şi simplu a unui om care îşi iubea partea de ţară în care s-a născut şi-l durea, ceea ce în concepţia lui însemna, o crimă împotriva naturii.

— Nu mă îndoiesc, domnule Dezideriu, că lucrurile povestite sînt în general cunoscute, ar fi păcat să nu se

întreprindă măsuri pentru ameliorare, măcar atît cît este posibil, nu-i aşa, a acestei situaţii care sincer vă tulbură atît. Am văzut şi uriaşul şir de raţe moarte, un alt aspect cred al aceloraşi deficienţe întîlnite aici, în acest pămînt, pare-se, al nimănui, cum singur i-aţi spus, deşi trebuie să recunosc, mie mi se pare de o fascinaţie deosebită. Atunci ce să mai vorbim de deficienţe mai modeste, la nivelul simplilor oameni, sau a cooperativelor, ca să dau şi eu un exemplu; ele sînt egale cu zero în comparaţie cu ce mi-aţi povestit. Ca să fiu sincer, nu o dată mi-am pus şi eu întrebarea de ce se găseşte pe piaţă aşa de puţin peşte şi atît de puţină fasole; dacă aţi observat, domnule Tilişcă, ele au devenit alimente de lux cînd înainte erau alimentele săracului. Acum găsesc explicaţia, cel puţin cu peştele, şi cred că şi cu fasolea s-a întîmplat ceva, deşi pe plan naţional este un admirabil înlocuitor al proteinelor animale. Desigur, fasolea n-are proteinele pe care le are un purcel sau un porc, este cu mult mai modestă, dar cu toate astea reprezintă un anumit cuantum dintr-un întreg ce revine acum cărnii, în cea mai mare măsură carnea fiind chemată să suplinească grăsimile vegetale, ceea ce este foarte dificil.

— Şi cu carnea, Bunicule, am putea produce incomparabil mai mult şi de mai bună calitate dacă s-ar gîndi nu numai la producţie, ci şi la mijloacele de producţie. Uite, este aici tovarăşul Golgea, mi-a spus că a discutat cu dumneavoastră, este un om admirabil pînă în momentul cînd îi ceri ceva. Nu, din clipa acea devine de nerecunoscut. Să-i dai, asta da, cît mai mult peste plan, dar să nu ceri; autoutilare, asta este deviza acum, uitînd că eu din papură şi apă nu mă pot autoutila şi nici construi nimic. Majoritatea porcilor noştri sînt sacrificaţi toamna, uneori sîntem datori în iernile mai grele să sacrificăm şi reproducătorii din lipsă de alimente. Nu-i uşor să asiguri hrana pe timp de iarnă cînd aici nu poate circula nici măcar o barcă. Porcii nu ştiu de scripte şi nici de plan, ei rîmă cît rîmă, dar cînd îngheţul este puternic nici spărgătorii de gheaţă, cum numim noi o anumită categorie de vieri, anume lăsaţi ca să spargă terenul pentru turmă, nu sînt în stare cu colţii lor să ajungă la rădăcinoase. Şii mor, mor cu sutele uneori. Am

propus să facem zone de porumb, bine îndiguite, să depozităm porumbul pentru iarnă în preajma saivanelor de porci, nu, tovarăşii n-au timp decît pentru plan. Dar uite cu ce-ţi împui eu capul... Am şi uitat, sînt preşedintele cooperativei dintr-o altă zonă a Deltei şi am venit la colegul de la Mila treisprezece în schimb de experienţă, poate v-a spus Ciupercea de Criţan, Gheorghe Criţan, ajuns din porcar preşedinte şi să ştii, nu o spun fără invidie, creşte porcii mai bine ca mine şi se descurcă incomparabil mai uşor... Pe cuvînt, fără... nici o exagerare. Poate ştii dumneata, Bunicule, am auzit că pe la Bucureşti vor fi schimbări.

— Ce schimbări?

— Aşa, schimbări, uneori simt că mi se împrospătează sîngele cînd aud de schimbări.

Bunicul rămase surprins nu numai de formulare, inedită şi ea, dar şi de conţinutul ei; pe el niciodată nu-l preocupaseră schimbările, iată, era în anul de graţie una mie nouă sute şaizeci şi trei şi el nu prea avea idee cine a fost schimbat şi mai ales cu cine, chiar în ministerul lor era printre ultimii de care se loveau asemenea ştiri şi se loveau ca un ecou, întorcîndu-se la sursă în stilul alarmant al ecourilor, el fiind impenetrabil şi străin sufleteşte noutăţilor de acest fel. Datoria lui era să prindă criminali şi să descopere pe cei ce îşi făcuseră din fraudă o meserie, şi el putea să-şi ducă la îndeplinire meseria indiferent de schimbări. Uite că Dezideriu nu putea, el aştepta schimbări crezînd că odată cu ele s-ar putea să se schimbe şi mult iubita lui Deltă.

Dezideriu Tilişcă după mamă şi Ivankin după tată, bătu aerul cu mîna nesimţind în privirile bătrînului interesul pe care el l-ar fi dorit.

Veni Alsacianul; burta imensă aproape îi atîrna de pămînt semn pentru Bunicul că patrupedul fraternizase cu cei aflaţi într-un fel în anchetă, şi nu mai avu nici un dubiu cînd văzu la ochiul lui, minusculul aparat sucit pe-o parte, semn că îl lovise în pofta lui hulpavă de peşte proaspăt. Da peşte mîncase, mirosea a mujdei de-ţi muta nasul. Bunicul îi scoase aparatul prefăcîndu-se că-l şterge cu o batistă la ochiul aflat într-o permanentă lăcrimaţie din pricina plasticului, şi odată cu batista îl vîrî în buzunar. La primul prilej avea să developeze

pelicula ultrasensibilă ca să-şi dea seama la cine se aflase, în timpul prînzului, servieta ce lipsea acum din mîna lui Tilişcă.

— Domnule Dezideriu, din cîte am înţeles nu sînteţi din partea aceasta a Deltei, ba chiar dacă reprezentarea mea geografică nu dă greş, sînteţi preşedinte într-o localitate...

— La patruzeci de kilometri de aici pe linia dreaptă a canalelor, Bunicule, dacă ţi-ar trece prin cap să vii la mine cu barca, ceea ce nu te sfătuiesc. Dar dacă vrei cu adevărat să te saturi de peşte şi de pescuit atunci bucură-mă pe mine cu o vizită, n-are să-ţi pară rău. Nu-i vorbă şi terenul e mai bun la noi, avem şi un mal ridicat unde molanul se coace mai repede ca în restul ţării cu trei săptămîni.

— Dragul meu, îţi mulţumesc din toată inima pentru invitaţie, dar acum sînt invitatul lui Varlaam Nichita, bietul de el, tocmai acum i s-a întîmplat avaria asta nenorocită...

— Cum, Nichita te-a invitat?

— Chiar el, domnule Tilişcă.

— Am auzit c-a fost hoţ cîndva şi avea scris pe frunte... Exact, Ciupercea mi-a povestit că l-a obligat să-şi ardă inscripţia aia marinărească de pe creştet.. Era şi firesc... putea fi interpretat în fel şi chip.

— Şi pe fata lui aţi cunoscut-o?... Mai mult ca sigur, am auzit că e renumită pentru frumuseţea ei...

— Vera, cum să n-o cunosc... Cine n-o cunoaşte în Deltă... Mulţi au vrut să pună mîna pe ea dar, crescută între peşti ştie, să se strecoare ca o mică răpitoare...

— Interesant, interesant, spuse Bunicul contrariat de ultimul cuvînt.

— Ce-i interesant, Bunicule, pe-aici pe la noi e greu să găseşti ceva interesant... M-am întîlnit cu ea acum cîteva zile la o unitate C.E.C., cred că depunea ceva bani... Într-adevăr, frumoasă fată... Numai că mie nu-mi prea place de ea... Cu toate că s-ar putea să-mi dai patruzeci de ani, să ştii Bunicule că n-am decît treizeci şi şase, deci suficient de tînăr, zic eu, şi Tilişcă rîse, ca să mă mai pot însura, că de două ori am mai fost. Eu în Deltă şi nevestele mele cu petrecăreţii. Noroc cu mama care le vede şi mi le spune pe toate. Le-am făcut

pașaportul în doi timpi și trei mișcări. Să nu crezi că nu mi-a trecut prin cap s-o iau pe Vera asta a lui Nichita. Adevărul este că cine a cunoscut-o și a încercat un pas cu ea, în aceeași clipă a făcut pasul înapoi la vestea că e fata unui fost pușcăriaș. Mă încadrez și eu în lumea celor reduși, Bunicule, nu mi-am putut depăși condiția socială din care am ieșit.

— Dacă o cunoști așa de bine, mai mult ca sigur că sursele acestei cunoașteri sînt două, spuse Bunicul zîmbind și trase discret cu ochiul, nu pentru că ar fi agreat un asemenea gen golănesc de conversație, dar chiar atunci îi intrase un firicel de sgură în ochi de la coșul nu prea înalt și care fumega alene și plictisit.

— Adică ce vrei să spui, Bunicule? îl întrebă Tilișcă, interpretînd ochiada detectivului doar într-un singur sens. Și ca să elimine orice dubiu zise: chiar două, cum prea bine ai zis, din venirile mele aici și, dacă nu mă înșel, din cele trei vizite ale ei la noi. O țin bine minte pe ultima, cînd am invitat-o eu, și nu fără un gînd anume, ca să fiu sincer. Primele două vizite mi se pare că s-au datorat unor cumpărări de porci, da, da, exact, a fost acum doi ani, avea nevoie Crițan de niște masculi de prăsilă; ai mei totdeauna au fost buni reproducători, și Tilișcă rîse arătîndu-și cele patru jumătăți de potcoave cu dinții lipsă la apel. Dar ultima dată, cum am zis, era amărîtă. Avea ceva în suflet, dumnezeu știe, da ceva ce o făcuse nervoasă și neliniștită. Țin minte că toată seara n-a mîncat aproape nimic, deși pregătise mama ceva special pentru ea. A băut, și a băut, țuică tare și pe urmă monopol, că țuica se terminase. Era zdravănă, ținea. Numai că mamei pentru asta nu i-a plăcut și mi-a zis: Tilișcă mamă, asta îți mănîncă, dacă o iei, nu numai solda dar și hainele de pe tine și nu ca să le vîndă ci ca să le dea la altul. Dar simt, Bunicule, un anumit interes la dumneata în privința acestei fete și trebuie să recunosc, deși nu sînt polițist, că m-ai adus la subiectul acesta cu destulă abilitate. S-a întîmplat ceva cu Vera?

— Ce să se întîmple, domnule Dezideriu, absolut nimic, în orice caz cred că dumneata ai fi mai în temă dacă s-ar fi întîmplat ceva. Eu nici măcar n-o cunosc și nici n-am văzut-o în viața mea. Este fata prietenului

meu, știu, nu numai dumitale ți se poate părea curioasă o asemenea prietenie, cu toate astea Varlaam îmi este prieten și asta pentru că a fost un hoț deștept, aș spune aproape genial în a-și masca frauda — poate îți aduci aminte despre ce-a fost vorba — și pentru că mi-a dat posibilitatea în acest fel să-mi desfășor întreaga gamă de procedee ca să-l pot prinde. Nici o brutalizare, nimic nelegal, în metodele mele și numai inteligență și perspicacitate din partea lui. După ce l-am convins, cum te-aș convinge pe dumneata de un anumit lucru, că el este hoțul, mi-a întins mîna și a recunoscut, cu toate că dacă nu recunoștea nu l-aș fi putut da pe mîna justiției pentru nimic în lume. A înțeles frumusețea și inteligența planului meu și nu i-a rezistat pur și simplu. De atunci am rămas prieteni și țin minte că pe vremea detențiunii nu o dată i-am trimis familiei bani, din banii mei, neștiind că soția lui îi cheltuia altfel decît aș fi dorit.

— Soția lui e la Sulina . . .

— Fosta lui soție.

— De ce fosta? . . . S-ar fi putut, Bunicule, ca șmecherul ăsta de Vîrșă să nu-ți fi povestit chiar totul despre viața lui, sau poate n-o fi avut timpul necesar, sau dumnezeu știe. Toată lumea știe că fata este înfiată, adică Vera, vezi dumneata, n-ar fi fata lui. Nu-i adevărat. Este fata lui, dar pentru că a făcut pușcărie nevastă-sa a divorțat, dorind în felul acesta să-și salveze avutul și fata. Unde se putea duce biata Vera, la școală, sau în altă parte, cu un tată pușcăriaș? Doar știi și dumneata cum era mai acum cîțva ani în această privință. Să nu crezi că numai eu știu. Știu și alții, știe și Ciupercea și tace, tăcem cu toții, pentru că din acest punct de vedere el a avut dreptate. Procedeele noastre nu sînt întotdeauna cele mai bune; adică vreau să spun ce vină a avut fata că taică-său a fost pușcăriaș, nici una, zic eu. Cum îți spuneam, Frosa a divorțat de el și s-a dus la Sulina, zice-se cu unul de acolo, un gestionar la un depozit apicol. După ce s-a întors, Varlaam și-a luat fata și a înfiat-o, maică-sa între timp schimbîndu-și numele. Dar să nu crezi că Varlaam în cursele lui pînă la Sulina merge să vadă doar albastrul mării. Tot la Frosa se duce. Acum iar e drept, Varlaam a iubit-o pe femeia asta ca un apucat și ea nu prea a fost ușă de biserică și cred

că nu e nici acum. Om cu imaginație bogată, singur ai spus, Bunicule, că a fost aproape genial în a-și ascunde hoția, a fabulat o veche iubire, un înec și alte baliverne despre care vorbește toată Delta. Îi place să se vorbească de el. Chiar și această împotmolire eu o pun pe seama lui; numai el a putut-o face, cum iarăși numai el ne putea duce pe canalul cel bun. E cel mai iscusit pilot al acestor locuri și cel mai bun mecanic. În tot ce face, să știi de la mine, că e cel mai bun.

— Interesant, interesant, spuse Bunicul și o ușoară transpirație îi apăru la una dintre cutele frunții, cea care se adîncea ori de cîte ori avea dubii în privința unui anumit lucru. Trebuie să recunosc că nu eram la curent chiar cu toate amănuntele acestei legături, spuns Bunicul mințind, deoarece Varlaam nu-i relatase nimic de Frosa și de faptul că Vera era fata lui adevărată, nu cea înfiată, cea înfiată neexistînd în realitate decît în scripte.

— E ceva cu ea, Bunicule, prea era întoarsă pe dos cînd a fost la mine. S-o fi certat cu Ciupercea, deși nu cred că între ei să fi fost ceva serios, sau dumnezeu știe, zîmbea așa și bea pahar după pahar, spre supărarea mea și a mamei, că doar eu ca s-o cunoască mama am adus-o. A plecat. Și nu se clătina și n-avea pasul greu cu toate că eu în locul ei aș fi umblat în toate părțile. S-a dus la o prietenă de-a ei și acolo a dormit, iar dimineața, cînd încă nu s-a ridicat ceața, era pe vas, am văzut-o de pe chei, am întîrziat cîteva minute și *Izvorul* nu m-a așteptat. Șmecherul de Maliutin era căpitan, ăsta de trecu acum cu *Trestia* și se făcu că nu-l aude pe Apostov.

— Deci aveați intențiile cele mai serioase, îmi dau seama, domnule Dezideriu.

— De ce să te mint, Bunicule. Cînd a văzut-o mama a plăcut-o pînă..., dar ce să mai spun... Cred că o durea moartea lui Magdău, fostul contabil, cu toate că n-avea de ce să-i pară chiar atît de rău. Nu-i era rudă, nici prieten, nici... dar uite că îmi aduc aminte că în seara aceea atîta mi-a spus la plecare, s-o însoțesc pînă la primul stîlp unde era lumină, că lîngă stîlpul acela era casa prietenei ei... Îi era frică... Se pare că cineva o amenințase. Dar ca să fiu sincer, în afară de spaima

aceea, nimic concret nu mi-a spus... dacă-mi spunea...

Bunicul se uită la apa tulbure ce ieșea dusă de curent prin spatele vasului, rotund în acea parte și începu să scuipe așa cum făcea în copilărie de pe podul Grand, pe acoperișurile trenurilor. Dezideriu se uită la el întîi mirat, apoi zîmbi ca pînă la urmă să rîdă și să scuipe și el.

— Domnule Tilișcă, ți-a spus Ciupercea ce s-a întîmplat cu Vera?... Tilișcă se șterse la gură. Zăbovi cîtva timp apoi înghițind în gol zise:

— Mi-a spus.

— Îți mulțumesc pentru sinceritate. Mi-am dat seama din povestirea dumitale că ai vrut să mă ajuți, ai depus chiar oarecari eforturi să-mi fii de ajutor, motiv pentru care am înțeles că participarea dumitale la acest caz era dictată de faptul că știai de dispariția ei.

— Dar cum a dispărut, Bunicule?

Bunicul nu răspunse. Sau Ciupercea nu-i spusese totul lui Tilișcă sau îi spusese și Tilișcă prefera să audă restul de la detectiv. În orice caz gestul lui Ciupercea nu era de lăudat și Bunicul chiar se amărî că omul legii nu-și ținuse cuvîntul. Divulgarea morții Verei complica puțin lucrurile. Criminalul, dacă exista într-adevăr un criminal, își putea lua măsurile de precauție, știa că este urmărit, or într-o asemenea situație prinderea lui era incomparabil mai dificilă. Dar stînd puțin pe gînduri, detectivul își mărturisi că Ciupercea chiar, fără voia lui, procedase totuși bine. O anumită nervozitate va cuprinde oamenii de pe vas, nervozitatea care-l precipitase chiar pe Tilișcă să-i povestească cît mai multe fapte despre ea, din care reținuse un singur element bun de luat în seamă și anume faptul că în ultima perioadă Vera se ascundea de ceva și era neliniștită. Dar după ce Bunicul îl absolvi pe Ciupercea de vina de a fi divulgat un secret convenit a rămîne între ei, își puse, de data asta eliberat de orice supoziție, din nou întrebarea: de ce făcuse Ciupercea acest lucru fără să-i ceară consimțămîntul? Mizase probabil pe faptul că Bunicul, pensionar fiind, nu mai avea dreptul să ancheteze, și atunci cel care de drept și de fapt trebuia să se ocupe de cazul

Verei urma să fie chiar el şi sub acest aspect, desigur, Ciupercea, avea dreptul să procedeze cum dorea. Dar chiar şi în acest drept, intra lipsa lui de loialitate şi Bunicul dădu din cap nemulţumit de fostul ofiţer de miliţie ajuns între timp procuror la *T*.

— Domnule Tilişcă, amănunte despre moartea ei nu cunosc. Poate ţi le va spune domnul Ciupercea, văd că a ţinut să fii la curent. Dar pentru că tot eşti în temă aş dori să stau de vorbă cu Criţan, cu Gheorghe Criţan, omologul dumitale la Mila treisprezece. Şi-ţi mai spun ceva, domnule Dezideriu. Cineva mi-a mărturisit că cel care a suprimat-o, deoarece despre aşa ceva este vorba, se află aici, pe vas. Pînă la descoperirea adevăratului făptuitor toţi sîntem criminali, inclusiv eu. Aş fi dorit să nu-ţi spun acest lucru, dar văd că Ciupercea a voit să afle şi alţii despre această nefericită întîmplare. Cred că a procedat bine neţinînd nici un secret. În fond toţi oamenii de pe această ambarcaţiune sînt cunoscuţi şi cunoscîndu-se ştiu mai bine ca mine răspunderea fiecăruia în această moarte prematură a Verei.

9

Bunicul tocmai developa, ascuns după prelata cortului, pelicula scoasă din aparat, cînd auzi lîngă el o tuse seacă, mai mult un semn din partea cuiva că se afla în preajmă.

— Imediat, developez un film, spuse detectivul şi după cîteva minute bune îşi aruncă acoperămîntul de pe cap. Îşi netezi părul răvăşit, şi-l acoperi cu pălăria căzută undeva jos, apoi la puţina lumină care mai răzbătea pe punte, de la ultimele raze de soare fragile, se uită la pelicula lungă doar de cîţiva centimetri şi lată cît o scobitoare. Filmul era în stare perfectă şi detectivul, ca să se convingă de claritatea imaginii, îşi scoase dintr-un buzunar lupa lui de care nu se despărţea niciodată şi privi cu luare aminte. Imaginea era clară. Restul, deocamdată, nu-l interesa şi Bunicul, cu meticulozitate,

introduse filmul într-o cutiuţă de plastic şi abia pe urmă se gîndi să recompenseze cîinele, şi aşa recompensat din belşug de cei pe care îi spionase. Bunicul îi dădu o bucăţică de zahăr, uşor cenuşie din pricina căptuşelii nu prea curată a buzunarului şi în timp ce cîinele literalmente sugea dulciul, Bunicul îşi zise că n-ar strica la întoarcere să-şi spele pardesiul. Nu fusese la vreo curăţătorie cu el, stătu multă vreme pe gînduri, aproape de patruzeci de ani. Acum la *Nufărul* era o plăcere să-ţi curăţi hainele, constatase ultima dată cînd fata de la primire îl recunoscuse şi în loc de şaptezeci şi două de ore îi curăţase lenjeria de corp şi de pat în douăsprezece şi patruzeci şi cinci de minute. Numai după ce îşi băgă căptuşeala la loc în buzunarul mare şi destul de uzat se uită la omul de lîngă el. Era Criţan, numai el putea fi, şi aşa se şi recomandă cînd detectivul îi zîmbi, aşa cum avea el obiceiul în ultima vreme să zîmbească la toată lumea, din pricina vederii pronunţat slăbite. Îşi duse lentila ovală la un ochi şi cînd îl privi mai atent pe Gheorghe Criţan avu o uşoară tresărire. Pe omul ăsta îl cunoştea de undeva. Criţan avea ochii neobişnuiţi de mari; de vină era probabil tiroida, albul corneii domina întregul chip, în timp ce irisul vioi se ascundea parcă cu teamă în zonele acelea alb-cenuşii, mişcîndu-se cu iuţeală ca o vietate neagră de sine stătătoare. Gura largă cu buzele groase, purtau deasupra un nas mic, primit parcă de Criţan cu împrumut. Impresia ciudată pe care ţi-o lăsau buzele şi ochii era în parte atenuată de fruntea lată şi senină, de părul blond, frumos dat pe spate, fără o preocupare anume din partea celui cel purta şi, ca şi cum ar fi vrut să dovedească acest lucru, Criţan îşi trecu degetele răsfirate prin coama aurie arătîndu-şi cu acest prilej o mînă neobişnuit de mare cu păr crescut din abundenţă pînă aproape de buricele degetelor. Unde oare îl mai văzuse pe acest individ, îşi spuse Bunicul, dar pentru că omul se afla lîngă el, lăsă asemănarea lui Criţan, cu celălalt chip, aflat undeva într-o amintire nedescoperită încă, pentru cînd avea să se afle singur, şi întinse mîna spre cealaltă ce aştepta în aceeaşi poziţie cam de multă vreme.

— Mi-a spus Dezideriu că vreți să stați de vorbă cu mine. Dar mi-a spus în așa secret de parcă aș fi omorît pe cineva sau ar fi trebuit să mă păzesc că voi fi omorît. În afară de porci și pești, să știți, n-am omorît în viața mea, nici măcar o găină, spuse el în timp ce ochii, ca niște găluște cu prune, se învîrteau cleios în orbitele cu pleoapele roșii. Dar n-ar fi fost mai bine să veniți înăuntru, uite se întunecă și ar fi păcat să pierd mușchiulețul de porc acum adus de la grătar. Eu nu fac excepție de la regulă, ținu să precizeze Crițan, eu nu sînt ca Tilișcă, el nu ți-ar mînca pește și carne de porc nici să-l omori, el cu orătăniile și bovinele pînă va ajunge șef de fermă la vreo crescătorie de găini sau de vaci, atunci are să treacă pe porc și pe pește, știți cum e omul, tot ce are nu-i place, vrea altceva.

— Ador aerul, domnule Crițan, dumneavoastră care-l aveți din belșug nu mai țineți cont de el, în schimb eu... Sînt pentru prima oară în Deltă și...

— Bunicule, am auzit că așa ți se spune, eu de felul meu sînt învățat să joc tare, n-am făcut nici clase de liceu, nici facultăți, eu cunosc oamenii după ochi, de aia am ochii așa mari să văd și să înțeleg cu cine am de-a face. Ce vrei de la mine? Mi-e foame de mor și dacă nu vrei să fii invitatul meu...

— Domnule Crițan, nu ți-ai pus întrebarea de ce oare vreau să stau de vorbă cu dumneata?

— A încercat să-mi spună ceva, Dezideriu, ceva cu Varlaam, cu pungașul ăsta de-și bagă nasul prin toate vîrșele cu Vera, dar ca să fiu sincer mi-am cam ieșit din pepeni și am făcut pariu cu el că în două minute sînt nu eu la dumneata, ci dumneata la mine, firește, fără să te arestez.

— Îmi plac oamenii care joacă tare, trebuie să recunosc că și eu fac parte din categoria asta, deși nu-mi convine să-mi afișez decît forța convingerii și dacă se poate pe un ton cît mai calm cu putință. Văd că pe dumneata moartea unui om te interesează mai puțin decît un cotlet de porc, cotlet, bag mîna în foc, nu din ciurda dumitale de porcine.

— Ce vrei să insinuezi, Bunicule?

— Absolut nimic, sîntem încă la începutul toamnei și toamna în Deltă, cel puțin din spusele lui Golgea, porcii sînt încă slabi, ori un cotlet adevărat trebuie să fie împănat cu...

— Despre ce mort e vorba.

— Vera, Vera Varlaam...

— Vera moartă... Uite asta... poți să mă omori și nu cred...

— De ce nu crezi, domnule Crițan? În fond toți sîntem muritori, toți mai devreme sau mai tîrziu... Aici însă este vorba de o moarte prematură și să știți că asemenea dispariții par, într-adevăr, neverosimile.

— Bine, dar de patru ore sînt cu Vîrșe pe vas, de ce nu mi-a spus, doar nu ne cunoaștem de ieri de azi și fiică-sa lucrează la mine la fermă... e șef contabil.

— A lucrat, domnule Crițan, a lucrat...

— Va să zică de asta era Ciupercea întors pe dos, el știa și ca să nu ne strice nouă cheful...

— Probabil ca să nu vă strice dumneavoastră cheful a preferat să țină acest secret pentru el, așa cum l-am rugat.

— Bine, dar nu înțeleg, taică-său, și Crițan, dintr-o dată, se apucă să strige după Varlaam cît îl ținu gura.

— Vă rog, domnule Crițan, vă rog, nu alarmați oamenii, criminalul se află printre noi, l-ați putea alerta ori în acest caz aș putea ajunge la concluzia că și dumneavoastră sînteți amestecat în..., că dinadins l-ați pus în gardă pe presupusul făptaș.

— Eu să-l pun în gardă pe făptaș? dar dumneata cum îți permiți, dar...

— Liniștește-te, domnule Crițan, nu mi-am închipuit să fii un om așa de nervos, cu toate astea tot ce-am spus este purul adevăr. Vera este moartă, iar pe Varlaam n-are rost să-l deranjezi. Lasă-l să-și repare motorul și să-și plîngă necazul, timp în care noi vom încerca cu mijloacele noastre omenești să descoperim pe cel ce a comis această oribilă crimă, deoarece, mult stimate domnule președinte de cooperativă piscicolă, este neîndoios că este vorba de o crimă.

Crițan se mai domoli, cu toate astea obrajii i se împurpurară, iar pe albul ochilor apărură cîteva vinișoare roșii gata, gata, să se spargă din pricina tensiunii nervoase. Hotărît, Crițan suferea de hipertiroidă, pînă și tîmplele calme începură să se zbată ușor și o clipă Bu-

nicul se temu ca omul din fața lui să nu facă vreo criză de isterie. Mai văzuse asemenea cazuri. În același timp nu era dispus să scape acest moment de tensiune. La nervi oamenii spun mai multe decît ar dori, or dintr-o dispută cîștigă totdeauna cel care își păstrează calmul pînă la sfîrșit.

— Stai, domnule, își reaminti Bunicul, acum vreo treizeci de ani nu vindeai dumneata gogoși pe Lipscani? Să nu-mi spui că nu, nu te cred. Înseamnă că atunci aveai vreo douăzeci de ani de vreme ce acum arăți și ai de fapt mai bine de cincizeci.

Crițan se îmbujoră; într-adevăr vînduse gogoși în vremea amintită de detectiv, dar se întrebă de unde anume putuse Bunicul să-și dea seama că fusese el. Pe timpul acela ochii stăteau în găvanele lor la locul cuvenit și pe urmă avusese și cu vreo patruzeci de kilograme mai puțin.

— Știu, te întrebi în clipa aceasta cum de mi-am adus aminte, de fapt din momentul cînd mi-am dat prelata de pe cap te-am recunoscut, numai nu știam exact de unde să te iau. Strigai: „Haideți la gogoși, la Crițan cel care vorbește opt limbi“ și numeai gogoșile noastre strict autohtone în cîteva limbi de circulație mondială și în altele, după cîte mi-am dat seama, orientale. Dar să nu uit, sînt sigur că asta te interesează pe dumneata, cum de te-am recunoscut; ei bine, buzele și ochii într-o asemenea îngemănare este dificil să mai găsești, cu toate că ochii au suferit între timp ușoare modificări din pricina tiroidei. Bată-te să te bată, domnule Crițan, adică dumneata vrei să joci cu mine tare, tocmai dumneata, care vindeai gogoșile cu cincizeci de grame mai slabe decît prevedea stassul burghez, da, da și ei aveau un barem, stimate domn. Țin minte că m-am dus cu gogoșile acasă, nevastă-mea era moartă după gogoși, dar fiind dintr-o familie mai acătării, cum îi plăcea ei să se considere, îi era rușine să meargă pe stradă să-și cumpere, și atunci îi cumpăram eu, cîte cinci la o săptămînă și în ziua aceia îi luasem două, că una o mîncasem eu... Vezi memoria, domnule Crițan, este suficient să-i dai primul imbold că pe urmă celulele se regenerează pe dată și tot ce-ai crezut de mult uitat își revine cu o prospețime de negîndit. Deci de pe vremea aceea înșelai, să nu-mi

spui că acum nu-ți iei tainul la cîntar sau într-o altă modalitate, ceea ce se învață în copilărie și se cimentează în tinerețe nu moare niciodată, indiferent că furtul se face la altă scară.

Crițan rîse ca de o aducere aminte plăcută, într-adevăr era uluit că Bunicul își aducea cu atîta exactitate aminte de micile lui furtișaguri de pe vremea adolescenței. Fusese ajutor de marinar la Sulina, colindase de la paisprezece ani marea pînă la Bosfor și înapoi, acolo devenise poliglot, deși din fiecare limbă nu cunoștea decît atît cît să se poată lăuda, lăsînd la o parte turca și greaca pe care le vorbea cu un accent străin, nu de lipovean și nici de turc, un accent întîlnit deseori la cei care nu stăpînesc ca lumea nici o limbă.

— Și-acum că ți-ai adus matale aminte, Bunicule, vreau să-ți spun că nu-mi pare rău că te-am înșelat, în fond cele cincizeci de grame din fiecare gogoașă era salariul meu, patronul socotind că ne face cinste suficientă că ne dă de lucru. Banii trebuia să-i cîștigăm, asta era deviza lui și în felul amintit de dumneata îmi cîștigam salariul. Mă mir că nu ți-ai adus aminte cît te-ai certat cu mine din pricina a cinci bani, n-aveam restul și mi-ai zis că dacă n-am restul să-mi iau gogoașa înapoi. Pînă la urmă ți-am dat restul, chestia cu restul era tot un truc, se practică și astăzi din belșug, slavă domnului, n-ai decît să te duci la magazin sau în tramvai, că de autobuz ce să mai zic. Uite dom'le ce mică e lumea.

— Mică și cu un mort în ea, îl aduse Bunicul la realitate. Poate acum, că ne cunoaștem mai bine, domnule Crițan să-mi spui fără prea multe întrebări din partea mea ce știi despre prima perioadă din viața Verei și mai ales să-mi luminezi, poți în orice limbă de pe pămînt, relațiile cu Magdău și, firește, și ale dumitale cu ei. Nu-ți ascund faptul că dumneata fiind președintele unei coperative de unde un om a fost băgat la închisoare și altul moare, fără a avea încă la acest ceas dezlegarea motivului morții ei, o anumită umbră planează și asupra dumitale, nu în sensul că dumneata ai fi amestecat în acest caz, moral vorbind ai și dumneata o oarecare răspundere de tot ce se întîmplă în cooperativă.

Crițan se uită în jur, găsi o ladă și ca să nu-și obosească un picior, ce și-l tîra ușor din pricina unei sciatici, se urcă cu șezutul pe balustrada destul de lată și întinse piciorul bolnav pe lada din preajmă.

— Bunicule, cotletul tot s-a dus, dar nu din pricina lui voi fi scurt. Pentru mine *vorba lungă sărăcia omului* a ajuns o deviză — om fi avut și om avea noi defecte în cooperativă, dar cum ți-am spus, oameni nu omorîm — Magdău a fost prins cu un surplus de patru sute de porci. Scriptele lui nu-i evidențiau.

— Bine, am mai auzit asta, dacă scriptele nu-i evidențiau, cum au ajuns totuși porcii acolo?

— Simplu, poate erau ai lui, poate erau ai altora și trăiau din alimentele cooperativei, fără să fie trecuți în scripte. Adică hrana destinată porcinelor noastre se lungea și pentru gurile străine; în plus ciobanii aveau grijă de toată turma și îi plăteam numai noi. Nu vreau să-ți fac socoteală cît mă costă pe mine capul de porc furajat pe vreme de toamnă și iarnă. Ți-o pot face dacă vrei. Eu am introdus alimentele din făină de pește, amestecată cu papură verde și cu urluială de porumb, cu un mic adaus de sare și de cartof. Dă-i porcului papură goală sau făină de pește goală; ți-o scuipă și te scuipă și pe dumneata în ochi. Or, pentru asemenea hrană trebuie să umbli, să te zbați, să ungi, da, nu face niște ochi ca ai mei, să ungi uneori fețe destul de alese să-ți repartizeze ție hrana și nu altora care pot unge mai tare. De ce nu-i merg afacerile lui Tilișcă? Simplu. A avut un contabil care nu-i semna hîrtiile pe niște amarnice de sume. Unde a ajuns? Ce-i de la centru dau hrana prin Moldova ori pe la dracu mai știu eu unde, cu toate că făina de pește se face la *T* și Tilișcă aduce porumb din Slobozia cînd l-ar putea lua de la Topologu, ca să dau așa un exemplu. Dar el nu unge, el e cinstit. În schimb, planul și-l face cu ajutorul meu, îi dau cît nu merită pentru reproducătorii lui, singurii pe care știe să-i crească și de care, de fapt, se ocupă. Bate toamna, dar în Deltă cînd bate toamna la ușă, de la o zi la alta, poate să bată și iarna și Tilișcă e fără hrană, el preferă să taie porcii iarna, eu prefer să-i înmulțesc în toate anotimpurile anului. Mor și la mine destui, dar tot nu mor atîția cîți se nasc așa că atunci cînd la regiune se stă prost cu planul unde crezi că vin tovarășii? La Crițan-șapte limbi, că așa mi se spune. Du-te și toarnă-mă că dau bacșișuri pe unde nu trebuie, îți vor întoarce spatele. Dar eu frauda și furtul nu le suport așa să știi. Stop. Știu ce vrei să zici că și bacșișu... și așa mai departe... Este lege să nu dau? Nu este. Dau din cîștigul meu, una peste alta, eu am beneficii de miiloane anual. Tilișcă are pierderi, cînd nu vreau să-l ajut. Dacă mă ascultă și o ia pe nepoată-mea de nevastă îl fac om. Crițan le spune pe nume. Crițan nu minte, dar Crițan nici nu fură, așa să știi. Tilișcă a trebuit să-și concedieze contabilul, pe cinstitul ăla, și acum de cînd i-am făcut eu rost de altul se descurcă cu mult mai bine. Crezi că numai noi procedăm așa? S-o crezi matale, Bunicule. Mai acum cinci ani, că de la el am învățat-o, mă întîlnesc eu cu un director de fermă de la Miercurea Ciuc. Omul fruntaș pe țară. E adevărat că toți de la centru se înghesuiau la el. De ce? Simplu ca bună ziua. Îi ducea omul pe cei de la contractări pe la un pescuit de păstrăvi, la o vînătoare, la cîte-o puicuță. Oamenii primeau comenzi, utilaj și pe ei ce-i costa, mai nimic. Dar iată că unul de la regiune s-a sesizat, ca să utilizez și eu o vorbă domnească și l-a schimbat pe șeful de unitate. A adus altul, băiat bun, cinstit, că doar l-am cunoscut și pe el. Nu-i duce pe cei de la centru la vînătoare, nu-i așteaptă cu mașina la gară, nu le dă și el, acolo, un cerb legat de picioare, ca să-l împuște și cei care au în mînă pîinea și cuțitul s-au topit prin alte părți omul și-ar face planul dar n-are cu ce, că el nu produce carne, ci mașini-unelte. Și ca să produci mașini-unelte ai nevoie de materie primă și mai ales de comenzi. Pentru noi e mai ușor, comenzi de carne sînt slavă domnului, numai să le putem onora.

Bunicul pufăi din țigara abia aprinsă; nu putea împărtăși punctul de vedere al lui Crițan, dar după cum se purta celălalt își dădea seama că președintelui de fermă puțin îi pasă dacă îi împărtășea sau nu punctul lui de vedere, Crițan se purta ca un mic rege și Bunicul chiar se miră că președintele, în simpla lui infatuare, nu-i cere să-i frecționeze piciorul bolnav ce se ră-

succea pe ladă, pricinuind grimase de durere proprietarului său.

— Domnule Crițan, ai evoluat, ce să mai zic, ai evoluat frumos, deși anumite practici trebuie, sînt dator să v-o spun nu le împărtășesc, deși poate, în acest moment, n-ai alte soluții ca să le înlocuiești. Unde am ajunge dacă . . .

— Ia-te de mînă cu Tilișcă, Bunicule, numai el îmi spune așa și eu îi demonstrez negru pe alb, arătîndu-l cu degetul pe el, unde aș ajunge nefăcînd așa ceva . . .

— Această prosperitate necontrolată mă deranjează domnule Crițan, da, da, te rog să mă înțelegi cum trebuie. Dumneata profiți de pe urma faptului că la un anumit capitol alimentar sîntem deficitari și atunci îți permiți, în virtutea faptului că-ți onorezi comenzile . . . Dar, ca să fiu sincer, n-ar trebui să mă amestec în procedeele dumitale atîta vreme cît ele nu se amestecă în cercetările mele. Or, ca să fiu drept, am senzația că ele se amestecă și încă destul de serios. Din cele aflate pînă acum reiese clar că Magdău a înfundat pușcăria pentru acel surplus de patru sute de capete porcine, dar te întreb eu, domnule Crițan, cine a avut interesul să scoată la lumină acest surplus și mai ales de ce? Că l-a scos la lumină intră în respectarea legii, dar de ce l-au făcut vinovat pe Magdău de toată tărășenia, uite asta aș vrea să pricep. S-a făcut o numărătoare a porcilor ca ulterior să se poată constata printr-o altă numărătoare surplusul? Din cîte am aflat pînă acum, nu-mi dau seama, dar fiind dumneata de față poate îmi poți răspunde la fel de scurt, cum ți-e obiceiul, la această modestă întrebare.

— Adică dumneata, Bunicule, mă bănuiești pe mine, eu care dau statului și regiunii două procente din cota totală de carne?

— Dragul meu, poți să dai și șapte procente, nu ele mă interesează în această anchetă, hai să-i zicem neoficială, ci dacă atunci cînd Magdău a luat în primire gestiunea, porcii au fost numărați?

— I-am spus eu să nu-i numere? Poate și, mai ales, are cineva dreptul în ziua de azi să preia o gestiune fără să știe ce preia? Eu l-am întrebat omenește, măi

Ioane, numărata-i tu porcii ăia, că tu ești cu credința în ăla de sus și încrezător cum ești s-ar putea ca ceilalți care nu cred și care-s pe pămînt să te tragă pe sfoară. I-am numărat, mi-a zis. Cum i-ai numărat? l-am întrebat. I-ai băgat în țarcuri și i-ai trecut cîte unul prin numărătoare sau cu grămada? Cu grămada, individual e imposibil, așa mi-a răspuns. Vezi, dacă e imposibil să nu ai necazuri pe urmă că la mine degeaba vii. Uite, așa am vorbit cu el, Bunicule, cum am vorbit cu dumneata. La sesizarea cuiva, că dacă aș știi cine a fost ăla multe aș avea să-i spun, Ciupercea cu miliția și cu o echipă a venit în control și numărînd bucată cu bucată a ajuns la surplusul de care am amintit.

— Interesant, interesant, spuse Bunicul și Crițan își căscă ochii și mai mari neștiind ce anume putea fi atît de interesant pentru detectiv.

— Dacă aveam vreun interes sigur că puteam să mușamalizez treaba cu surplusul, că doar n-am băgat și nu puteam băga patru sute de porci în buzunar, și într-un fel, și în altul, tot statului îi dăm, cum i-am și dat dealtfel. Dar eu vreau în litera ei mare ca legea să fie respectată. Pentru o ungere, două, unde trebuie, eu sînt răspunzător și sînt gata să răspund și în fața lui Dumnezeu. Pentru restul nu.

— Domnule Crițan, desigur n-aș insista, problema porcilor este ultimul capitol care mă interesează și n-aș investiga această zonă dacă în perimetrul ei nu s-ar afla și oamenii pe care împrejurările acestea nedorite m-au obligat să-i cercetez. Pentru mine este limpede că cel ce a făcut denunțul, în privința surplusului, avea un interes, adică nu l-ar fi făcut dacă nu urmărea un scop. Care era acest scop îmi pun eu întrebarea ca un novice ce sînt în aceste chestiuni? Sau credea că surplusul îți aparține dumitale și dușmănindu-te dorea un scandal, sau pur și simplu, un om cinstit, din cadrul cooperativei voia să limpezească o situație ce i se părea neclară și atîta tot. În condițiile acestea apar anonimele, adică vezi mata eu mi-am făcut datoria, mi-am spălat conștiința, în rest n-au decît să se spele pe cap. Există din păcate și o asemenea logică printre oameni. Ce este

ciudat însă că Vera i-a luat parte lui Magdău, din cîte sînt informat, chiar a pledat cauza lui înainte de a fi arestat și judecat. Nu putea să-i ia apărarea dacă nu avea un motiv serios și iarăși, cred eu, nu întîmplător se ducea, cînd Magdău era în viață, atît de des la el. Din datele mele reiese clar că soția lui Magdău mai rar îl vizita decît Vera. Oare de ce?

Crițan își fixă ochii osupra Bunicului. Unele din aceste amănunte, spuse de detectiv, erau noi și pentru el și se întreba cînd avusese babalîcul timp să le afle pe toate, unele chiar înaintea lui.

— Mi-e greu, Bunicule, să spun ce o făcea să meargă la el la pușcărie și mai ales ce-a determinat-o să-i ia apărarea. Dealtfel, să știi că nu numai ea l-a apărat. Și plutonierul adjutant a fost pînă în ultimul moment de partea lui, de fapt ai să-l cunoști, asemenea om al ordinii mai rar, este totdeauna de partea vinovaților, simte el așa o părere de rău cînd este prins cîte un hoț și este obligat să-l defere justiției. Un tip care se apropie de pensie și care în viața lui n-a amendat pe nimeni. Asta este lauda lui, că n-a făcut rău nimănui. Suferă pur și simplu cînd află că unul și-a băgat nasul în vîrșa vecinului și preferă să stea ore întregi cu împricinații înainte de a le întocmi actele, poate, poate îi împacă. Țin minte că a venit la mine și m-a implorat să reverific cazul, unul ca Magdău, după părerea lui Firică, neputînd avea nici un interes personal în acest surplus. Acum, ca să fiu sincer, am stat și eu puțin în cumpănă în privința lui Magdău. Că a fost el hoț, sau nu a fost, asta eu nu pot să spun. Și eu i-aș fi luat apărarea dacă cineva l-ar fi făcut hoț. Dar pentru scriptele lui ținute anapoda nu puteam să-i iau apărarea. Poate că, așa cum am zis, s-ar fi aranjat în vreun fel, dar băiatul lui Magdău n-a vrut să se ducă la încorporare, pe urmă s-a dus... Vezi și dumneata, Bunicule, există uneori în viața unui om un complex de împrejurări nefavorabile și în asemenea împrejurări a picat Magdău. Simt de fapt și la dumneata o părere de rău, ca la Firică, vă e mai dragă amintirea lui Magdău decît averea statului și cinstea noastră.

— Am spus eu asta, domnule Crițan? Desigur, nu mi-e indiferentă moartea unui om, nici măcar atunci

cînd este vinovat. Ce motiv avea Magdău să se sinucidă, deoarece înecul lui asta a fost.

— Asta o fi fost, dar în scriptele celor de la deținuți motivul n-a fost ăsta; simplu accident prin tentativă de fugă. Vreți să inventez eu un motiv care neapărat să vă stoarcă lacrimi, că văd că sînteți și sentimental. Nu, asta n-am să fac. Și îți dau un sfat, Bunicule, ori cît mi-ai fi de drag, și mai ales ori cît ai fi lucrat dumneata la miliție, acum nu mai lucrezi. Dacă vrei să te joci de-a ancheta, joacă-te, dar nu ne amărî zilele că avem ce face cu ele. Firică n-are decît să-și întocmească el actele în privința morții Verei și dumneata dacă ai venit în Deltă vezi-ți de pescuit.

— Ce să înțeleg, domnule Crițan? Îmi ceri să renunț la cercetări?

— Aș putea face acest lucru oficial. Nu-l fac, dar dacă omul legii vine și-ți cere el acest lucru să știi, nu eu m-am amestecat. Pot de pe acum să-mi dau cuvîntul de onoare, că am și așa ceva, și Crițan scuipă cleios, în apa cleioasă și ea, se dădu jos de pe balustradă și se îndreptă grăbit spre locul de unde venea un miros ademenitor de friptură.

10

Panaitescu se dusese la bătrîna indicată de Bunic cu un soi de plictiseală; ce putea afla de la această femeie îmbrăcată în negru, un pumn de om cu nenumărate încrețituri pe față și cu pielea dezgolită a mîinilor ca un pergament crăpat în zeci de locuri. Aceasta fusese impresia cu care se apropiase de ea, dar uite că stătea de vorbă de mai bine de jumătate de oră și Panaitescu aproape că prinsese drag de bătrînica ce se dovedi pînă la urmă mai tînără ca el cu aproape douăzeci de ani. Era sora mamei lui Magdău și sacul pe care stătea nu era plin cu pepeni, așa cum crezuse Bunicul, ci cu covrigi tari ca piatra, înșirați pe ață. Se împlinea peste o zi un an de la moartea lui Magdău și voiau să-i facă

pomană cum se cuvine sufletelor aflate într-o plutire nestatornică pe întinsul apelor. Femeia își trăgea din cînd în cînd rochia neagră, din batist, peste genunchii osoși sub care, legați cu șiret negru, niște ciorapi din bumbac mai mult cădeau de pe picioarele subțiri și fără nici o formă. Dar în ciuda acestei arătări de om, ca o scîndură, cu nasul, și el turtit, cu chipul îmbătrînit înainte de vreme, Paulina Nichifor avea o dantură neverosimil de albă și Panaitescu nu se sfia la fiecare deschidere de gură să se uite cu atenție să vadă dacă nu cumva are de-a face cu niște dinți falși. Nu, dinții erau adevărați, incredibili de adevărați, se vedea de la o poștă.

— Dar nu știți cine a anunțat cooperativa de acest surplus? întrebă Panaitescu și pentru că nu se întîlnea pentru prima dată cu oamenii acestor locuri, nu se sfii să întindă femeii sticla cu vinars, adăugînd că băutura era pentru sufletul lui Magdău.

Femeia duse sticla la gură, o mirosi ca un cunoscător, vărsă o picătură pe puntea încă încinsă de soare, apoi i-o înapoie bărbatului care nu știu ce să creadă.

— Noi nu bem, ne-am zis noi așa să nu bem, cu toate că Dumnezeu ne lasă și n-are nimic cu noi. E un legămînt al nostru, prea mulți de-ai noștrii or murit înecați din pricina băuturii... Paulina Nichifor vorbea încet, aproape pe șoptite, și asta nu pentru că s-ar fi temut de cineva. Nu putea vorbi mai tare. La fiecare vorbă pieptul scofîlcit se zbătea în bîlbîiri mărunte și femeia trăgîndu-și sufletul continua fără să se plîngă, fără să arate că o doare ceva.

— N-aș putea ca să zic, fără teamă de cel de sus, cine a anunțat cooperativa și pe Crițan. Oamenii zic multe, dar după gura lumii nu te poți lua, gura lumii azi te poate duce la pușcărie dacă nu te ferești de ea. Ce pot să spui fără frică de păcat că Ionu nostru n-o furat de la nimeni un leu și nici de acel surplus nu știa. Și pe urmă, domnule dragă, hai să zicem că el putea greși numărătoarea la grămadă, dar la grămadă oricît ai greși, nu poți să aduni sau să scazi mai mult de un porc ori doi, țarcurile așa-s făcute încît pot încăpea atîția porci și deloc mai mulți, și asta nu de ieri, de azi, ci de totdeauna, de cînd sînt oameni pe aceste locuri. Și atunci te întreb eu: de unde în doi ani patru sute

de porci în plus? Înseamnă că porcii ăștia erau, și cei care i-or numărat, știau de ei de vreme ce le-o fost așa de ușor să-i numere. M-am dus la Ionu nostru cînd l-a închis Firică în pivnița aia udă, unde are el sediul, și l-am întrebat și el n-o zis nicicum, n-o vrut să supere pe dumnezeu cu vreun păcat și nici pe oameni cu vreo minciună. I-am zis că e vorba de viața lui, de a copiilor și de a nevestei, dar el tot dădea din cap și zicea că el scăpare n-are, dar de ce n-avea el scăpare asta nu mi-o spus, nici atunci și nici mai pe urmă. Dar că Firică avea ceva în cap asta-i sigur, eu pot să mă jurui pe Dumnezeu drăguțu, fără spaimă de mînia lui.

Panaitescu scoase dopul de la sticlă și bău el un gît. Îi plăcea felul de-a fi al femeii, vocea ei legănată și limpede și mai ales că nu se abătea cu nimic de la subiectul ce-l interesa. Era neam din neamul lui Magdău și Paulina din cînd în cînd, la rostirea numelui său, se oprea și parcă ar fi vrut să-i picure ceva din ochii ei uscați, dar nimic nu picura.

— Noi toți am ținut cu dragoste mare la Ionu nostru, era singuru cu șapte clase și două de liceu, noi nu am prea învățat și nici vreme de așa ceva n-am avut. După ce-or venit ăștia noi, regimul adică, ne-or adunat în fiecare seară la crîșmă, numai așa i-au putut strînge pe oameni și dacă învățam zece cuvinte pe seară ne dădeau cîte un țoi de țuică. Uite, așa am învățat și eu, și alții să scriem și să ne semnăm, ca să ne deosebim de viețuitoarele necuvîntătoare ale cerului.

Paulina tăcu din nou, își duse o mînă la gură ca și cum ar fi putut să oprească vorbele necugetate ce voiseră să-i iasă pe gură, apoi scoase de sub șezut doi covrigi și după ce suflă de pe unul imaginarul praf i-l întinse lui Panaitescu.

Panaitescu, nu voi s-o refuze; luă covrigul, îl băgă între dinți și cînd simți, în interior, că protezele se ridică în neputința de a sparge coca întărită ca fierul, renunță uitîndu-se cu năduf la Paulina care ronțăia întăritura de făină ca pe un biscuit oarecare.

— Stimată doamnă Paulină, îl parafrază Panaitescu pe Bunic, m-ar interesa nespus de mult să știu de ce îl vizita Vera pe Ionu al dumneavoastră la pușcărie, nu se poate ca anumite sentimente mai adînci să n-o fi de-

terminat să se ducă la el. Pe urmă, cum mi-ai spus, două zile după moartea lui, ea n-a mai fost om, unii ziceau, tot din spusele dumitale am aflat, că umbla noaptea hăbăucă prin baltă cîntînd de una singură cîntece bisericeşti.

— Dragă domnule, că te văd om fin şi cu credinţa în cel de sus, ce-o fost între ei mi-e greu să spun. Ea mergea des şi pe la Gligora şi cu toate că plusul n-o fost în turma lui, ci a altuia, pe mine mă bate gîndul că ea ştia ceva de porcii ăia care erau peste număr, altfel de ce să meargă ea la Ionu nostru, de ce să se căiască. Da eu sigur acum de ce mergea la el nu prea ştiu. Într-o seară, eu eram în bucătărie şi ei amîndoi în camera mare din faţă şi cum era cald şi sub seară, au lăsat fereastra deschisă şi pe fereastră, ca să nu intre ţînţarii, nu era decît o bucată de tifon. Atîta am auzit din gura lui: „De ce-ai făcut asta tu Veră, Dumnezeu te poate aspru pedepsi", da ce anume a făcut ea şi cu ce-o putea pedepsi cel de sus, iarăşi nu ştiam. Nici nu l-am întrebat pe Ionu nostru la ce anume s-o gîndit cînd o certat-o şi nici acum nu mi-ar fi trecut prin minte dacă nu-mi spuneai dumneata să mă gîndesc...

— Poate că Vera ştia, stimată doamnă, de surplusul acela şi tot ce se poate ca ea să-i fi adus la cunoştinţă vestea lui Magdău.

— Ce interes ar fi avut? se pomeni întrebînd Paulina ca cel mai priceput şi mai calm detectiv.

— Un interes personal, să zicem.

— Un asemenea interes nu putea avea. De ce să-l mintă pe Ionu nostru? Atîta ştiui, domnule dragă; să nu-ţi înmoi eu covrigu, că văd că nu prea ai putinţă în dinţi?

— Nu mulţumesc, stimată doamnă, bolmoji Panaitescu, jenat de spusele femeii. Dar cu toate astea ceva s-a petrecut între ei, s-a petrecut şi noi nu ştim... Din toată relatarea dumitale n-am reţinut acel element capabil să-mi deschidă o per-spec-tivă, sublinie Panaitescu cuvîntul şi se uită spre Bunic ca acesta să nu-i audă cumva sfătoşenia şi mai ales importanţa pe care şi-o da.

— Dragă domnule, eu ţi-am spus ce-am ştiut, mai mult... ba, că era să uit, Varlaam, taică-său, ăla de-o

făcut puşcării, Vîrşă cum îi mai spunem, io cred că umblă cu fofîrlica.

— Ce înseamnă asta, stimată doamnă?

— Cum să-ţi explic eu, dragă domnule, dară da, el află de unele şi altele şi pe urmă le spune nu ştiu cui. Că dacă Vera s-a scăpat faţă de el, atunci nici nu trăbă să mergi prea departe, atunci numa Nichita o spus-o de-or venit ăia în control.

— Adică vrei să spui că fofîrlica înseamnă că-i...

— Asta şi înseamnă la noi, domnule dragă. Că dacă nu-i aşa atunci de unde or ştiut ăia să-l ia pe Mitru lui cumnatu-meu, răposatu Magdău, la armată că doar el n-o vrut să meargă, o vrut să fugă şi l-or luat ca din oală. Că seara, Varlaam a fost la noi şi Magdău, adică Ionu nost, i-o spus lui Mitru să meargă la Gligora în baltă şi să stea acolo pînă cînd o să-i spună el ce şi unde să se ducă. No, şi a doua zi de la Gligora l-or luat pe Mitru. Păi fă şi dumneata pe Firică, miliţianul, şi socoteşte un pic, dacă taică-său nu l-a spus, cine putea să-l spună? Numai Varlaam.

— Interesant, interesant, se pomeni Panaitescu apelînd la cuvintele Bunicului.

— Şi io zic că-i interesant... da îi şi mai interesant dacă bagi covrigu în ţuică... lumea crede că mănînci covrig şi...

— Băbuţă, băbuţă, îşi dădu drumul Panaitescu admonestînd-o cu degetul...

— Eu băbuţă, păi nu ştii cu cine ai de-a face, domnule dragă, spuse Paulina înveselită la gîndul ţuicii. Dacă n-aş fi în doliu ţi-aş arăta eu cine-i băbuţă... şi Paulina rîse cu toată gura şi Panaitescu de mirare se uită iar în străfundul ei; da, dinţii erau sănătoşi se vedeau gingiile roze şi puternice cum îmbrăcau măselele albe şi mari din toate părţile. Mîine-seară dacă vrei ne putem vedea că al meu s-o dus la *T* după usturoi.

— Îmi pare rău, stimată doamnă, dar de ce să zic, s-ar putea, nimic nu-i pierdut, încercarea moarte n-are, spuse Panaitescu transpirînd din belşug.

Paulina făcu un semn că vrea să fie aşteptată, se duse la W.C.-ul pe unde dispăruse cu cîtva timp în

urmă şi Valera şi reapăru după cîtva timp parcă mai proaspătă la obraz şi cu buzele abia ghicit fardate.

„Măi al dracului, îşi spuse Panaitescu“ şi îşi promise că va fi plin de prudenţă cu această femeie căreia, promiţîndu-i ceva, s-ar fi putut ca pînă la urmă să-l şi oblige să se ţină de cuvînt.

— M-am refrişată, că aşa zice tovarăşul Ciupercea cînd vine la noi şi se spală pe obraz, d-apăi că are şi dreptate că uite, parcă mi-o trecut osteneala şi cu dumneata aici nici nu mi-e teamă că-mi mai fură cineva covrigii. Că toată lumea duce covrigi şi odată îţi fură un colac şi prinde-i urma hoţului dacă poţi. Da cu Vera, dragul meu, eu zic că tot mai bine e să stai de vorbă cu ea, doar ştie mai bine ca oricine ce-a vorbit cu Ionu nostru.

— Aş sta eu de vorbă, stimată doamnă, dar mi-e teamă că n-am cu cine, Vera nu numai că nu-i pe vas, dar cineva îmi spune că s-a întîmplat cu ea o nenorocire.

Paulina îşi încruntă sprincenele; cele patru cute adînci şi galbene cu ramificaţii în toată pielea frunţii şi obrazului se strînseră ca în urma unei urzicături şi în vîrful nasului cîteva firişoare, pînă atunci roze, deveniră vineţii.

— Adică ce vrei să spui, domnule dragă, că cineva...

— Uite că ştii şi dumneata ce i se putea întîmpla...

— Eu una nu cred. De ce şi pentru ce?

— Adică ce, de ce, şi pentru ce? Adică ia spune precis, şi pe loc, şi Panaitescu deveni agresiv, spune de ce crezi că putea fi omorîtă că doar la asta te gîndeai.

Paulina îşi strînse şi buzele şi fără strălucirea dinţilor deveni dintr-o dată de nerecunoscut, treizeci de ani aşezîndu-i-se brusc cu toate descompunerile lor pe faţa cumplit ridată.

— La asta mă gîndeam, domnule, spuse Paulina într-un tîrziu. Că într-o altă seară dădeam la raţe şi a veni la noi ea, Vera. Ionu nu era acasă şi ea ştia că nu e. S-a aşezat aşa pe mal, lîngă mine şi-o tăcut şi dacă am văzut că tace am tăcut şi eu şi aşteptam să spună ceva doar pentru asta a venit la noi. „Numai să nu-mi găsească şi mie surplus“, a vorbit la plecare şi-a zis

treaba asta veselă ca şi cum ar fi făcut o descoperire, ca şi cum atunci i-ar fi luminat domnul mintea.

Panaitescu stătu pe gînduri. Nu văzu însă nici o legătură între moartea Verei şi acel surplus pe care fata bănuia că o să i-l găsească şi ei, şi pentru că socoti zona lipsită de interes se strădui să împingă discuţia spre alt făgaş. Dar nu mai fu chip. Paulina se aşeză în genunchi spre capătul acela de soare rămas aprins între cer şi apă, şi multă vreme se rugă înclinîndu-se cînd înainte, cînd înapoi, pînă ce ultimele raze se stinseră în apa ce începea să devină albastră. Apoi se puse pe cîntat şi Panaitescu îşi zise că bătrînica era o apucată cu care în zadar îşi pierduse timpul.

11

De două ori trimisese Ciupercea pe barman după Bunic şi tot de atîtea ori Bunicul refuzase să intre în salonul călătorilor de clasa-ntîia. Era amărît bătrînul. Cu siguranţă că dacă ar fi fost pe funcţie, Ciupercea n-ar fi trimis pe nimeni, ar fi venit singur şi l-ar fi implorat să mănînce împreună cu ei. Acum trimisese pe băiatul de la bar ca şi cînd ar fi vrut să scape de o obligaţie, nutrind speranţa, care se dovedi ca intuiţie exactă, că bătrînul în mîndria lui are să-l refuze. Şi într-adevăr, detectivul rămase la locul lui, rezemînd balustrada vasului şi privind spre cerul spart de ţipătul păsărilor întîrziate spre culcuşul de noapte. Panaitescu mai stătea încă de vorbă cu Paulina şi detectivul văzîndu-l cum încearcă să rupă din covrigul întărit se întoarse cu spatele la el, să nu audă scrîşnetul protezei. O ştia din proprie experienţă şi acest gînd care îi dădea adevărata dimensiune a vîrstei, îl întristă şi mai mult. Încercă să-şi alunge gîndurile aplecîndu-şi mintea asupra cazului aflat în cercetare şi îşi spuse că, în fond, nimeni şi nici o lege de pe lume nu-l poate împiedeca să stea de vorbă cu oamenii. Dar ce aflase pînă atunci de la cei cu care vorbise? Mai nimic. Ar fi dorit să mai vadă o dată trupul moartei,

dar îi era penibil să-l roage pe Varlaam să-şi scoată încă o dată fata din apă. Cu toate astea, mai devreme sau mai tîrziu, o cercetare în acest sens se impunea. În condiţii normale cu asta ar fi trebuit să înceapă, cu autopsia, cu fotografierea exterioară a întregului trup sau a acelor părţi care prezentau pentru el interes. Nu putea. Nu lucra în condiţii normale. Reluă mintal datele aflate pînă atunci de la cei cu care vorbise şi încercă să le aşeze una lîngă alta, aşa cum aşezi cărţile la o pasienţă, dînd unui anumit grup de fapte sensuri precise, dar cu toată aşezarea corectă a cărţilor, conform unor modele şi experienţe mai vechi, ele însele nu voiau să-şi dezlege tainele ca altă dată. Nu putea să tragă concluzii definitive în privinţa celor cu care stătuse de vorbă. Nu putea să elimine pe nimeni din cercetări, iar cei cu care mai avea de vorbit, era aproape sigur, nu-l puteau ajuta suficient ca în cele douăsprezece ore, ce îi mai rămăseseră pînă în dimineaţa celeilalte zile, să poată rezolva şi explica moartea Verei. Şi dacă criminalul nu se afla printre ei? Cu toate acestea Varlaam îi spusese că se află acolo şi numai ideea că cel ce o omorîse, în clipa aceea se putea uita la el, îi dădea o prospeţime de gîndire aparte şi forţe pentru noaptea ce se anunţa albă. Voi să scoată din raniţă un biscuit, dar îşi simţi mîna atinsă. Se ridică speriat. Era bătrînul lipovean care moţăise pînă atunci pe uşile şi ferestrele aşezate la marginea pupei. Îi cerea un foc la ţigară, o ţigară răsucită rudimentar în hîrtie groasă de ziar, o ţigară cît degetul pe care bătrînul o mai uda încă într-o parte.

— Am auzit de la Valera că dumneata cauţi pe cineva. Poate că mă cauţi pe mine şi nu ştii. Păi dacă mă cauţi pe mine aicea sînt.

— Nu caut pe nimeni în mod special, stimate domn, spuse Bunicul în timp ce încerca bricheta pentru a doua oară. Nu reuşi. Luă chibritul, dar bătrînul mai rapid în mişcări scoase el din buzunar o brichetă marinărească, de vînt, şi la o simplă apăsare faţa i se lumină la flacăra puternică, cu miros încins de benzină. Nu vrei să-ţi răsuceşti una? Tutun de la mine din grădină. Detectivul dădu din cap şi în acelaşi timp se uită insistent spre Panaitescu, sprijinul lui direct, neştiind dacă în persoana bătrînului lipovean are un duşman sau pur şi simplu

un călător oarecare, plictisit să tot şadă pe uşile şi ferestrele lui.

— Nu vă supăraţi, dar îmi pot permite să vă întreb cu cine am onoarea?

Lipoveanul îşi trecu mîna prin barba albă, şi-o despărţi în două, apoi cu o voce ascunsă de parcă ar fi spus o mare taină zise:

— Vasilii Vasilievici Gurmaşin, dacă vrei să-mi ştii numele întreg şi simplu Vasile, dacă nu te supără cu nimic.

Figura blîndă a omului, ochii mari şi albaştri, tulburaţi şi sclipitori în acelaşi timp, şi mai ales un miros caracteristic de băutură, îl făcură pe Bunic să înţeleagă curajul lipoveanului de a da pur şi simplu buzna peste el.

— Ascultă, spuse Vasilie şi-l trase pe Bunic spre el cu o forţă care-l uimi pe detectiv, Gurmaşin fiind mic de statură şi din pricina picioarelor strîmbe şi mai puţintel la trup. Am venit în nouă sute şaptesprezece şi am nouăzeci şi opt de ani, am avut cinci neveste şi acum o am pe-a şasea. Numai cu a cincea am avut copii, o fată şi un băiat, fata mai treacă, meargă, băiatul vai de lume.

Toate astea Vasile Gurmaşin le spusese pe un ton scăzut ca şi cum i-ar fi fost ruşine sau teamă de tot ce zisese.

— Aşa, cînd mai beau cîte un pahar, mi-e tot teamă să nu apară cineva şi să mă întrebe ce-am făcut pînă în nouă sute şaptesprezece.

— Ce să vă întrebe? îl chestionă detectivul luminat la faţă şi scăpat de spaimele de la început după ce aflase vîrsta venerabilului lipovean. Adică ce-aţi putut face?.

— Dumneata nu ştii istorie? Te credeam un intelectual, şi Gurmaşin îl trase pe Bunic spre balustradă.

Vîntul bătea dinspre lac aşa că Vasile nu se mai temu să vorbească cu glas tare.

— Păi dumneata nu ştii ce-s ăia ruşi albi? Alb am fost şi uite ce-am ajuns, dar nu-mi pare rău... Noroc c-am scăpat cu viaţă. Ce brad de om murea dacă nu mă ascundeam între ape, spuse el şi tăcu ca şi cum Bunicul ar fi trebuit neapărat să cunoască restul povestirii. A venit Valera şi mi-a spus că nuş pe cine căutaţi şi am crezut că pe mine. Şi mi-am zis, bea Vasile un pahar şi dacă e să te prindă atunci măcar să ai curajul să te pre-

zinţi tu. În ciuda cuvintelor oarecum stîlcite şi cu puternic accent străin, Vasile vorbea curgător şi Bunicul intui în spatele acelei frunţi boţite, care acum nu mai spunea mare lucru, o minte mai mult decît lucidă.

— Sînt cazac de pe Don, am avut o moşioară şi după revoluţie am fugit aici în baltă. Aproape cincizeci de ani am tot aşteptat să vină cineva după mine şi n-a venit. Şi uite aşa m-am obişnuit cu viaţa de aici şi n-aş da-o pentru nimic în lume. Păcat că n-am un băiat aşa cum aş fi vrut, aşa cum am fost eu... I-am dat semn din toacă şi n-a apărut, cu toate că au trecut două ore şi are barcă cu motor. Eu la vîrsta lui veneam înot, tu-i mama lui de slăbănog. S-a căsătorit, dar cred că nici la pat nu-i bun, nevastă-sa, tu-i mama ei, mai greşeşte cîteodată patul şi zice că al meu îi mai bun. Uite ce copil am făcut, vai de capul lui. Deci nu mă căutaţi pe mine? Bun, atunci hai să bem un pahar.

Bunicul bău, numai cînd licoarea îi ajunse pe gît îşi dădu seama că ţuica aceea era cu totul altceva, dar nu mai avu voce s-o numească.

— Alb, curat, un alb nu bea decît alb, spuse Gurmaşin şi ca să potolească arsura Bunicului îi dădu una după ceafă, apoi o bere pe care atunci o scoase din buzunar. Cu un lat de palmă lovi măiestrit dopul de metal şi acesta sări în apa tulbure şi întunecată a lacului.

— Ce mi-ai dat, stimate domn, puteam să mor, şopti gîtuit Bunicul.

— Apa vieţii... Deci nu pe mine mă cauţi... Nici nu m-ai găsi, anul ăsta îmi fac casă pe alt grind. În fiecare an îmi fac casă, pînă acum am avut patruzeci şi şase. În fiecare an le ia apa şi Vasilii Vasilievici face una nouă. Cred că aş muri dacă nu mi-aş face casă în fiecare an şi tot în alt loc, casă frumoasă cu uşi şi ferestre, casă de lut, de cărămidă nu merită, de ce să strice apa bunătate de cărămidă. Altădată cînd veneau apele o stricam eu; îmi luam uşile şi ferestrele, cele de trebuinţă şi le urcam în barcă şi acolo aşteptam urgia. Acum eram la *T* după cumpărături. Mi-a luat şi uşile şi ferestrele. Pentru asta mi-am cumpărat altele. Lemn ud. Nu ţin două veri. Mucezesc.

— Dar te-au urmărit vreodată? Nu înţeleg, de ce te tot muţi?

— Nu m-a urmărit nimeni, dar aşa am rămas cu fuga în suflet. Vrei să-ţi recit din Lermontov? Un mare poet. Deci nu pe mine mă cauţi.

— Nu, stimate domn, nici n-am avut intenţia, dar dacă tot ai venit dumneata la mine n-am nimic împotrivă să stăm de vorbă. Noaptea e lungă şi din cîte am înţeles băiatul dumitale n-are cum să mai ajungă pînă aici.

— Poate să ajungă, dar e leneş, cîcîit. Pînă pune motorul la barcă trece un ceas. Pînă ridică fusta unei femei se face ziuă. Nu tragi din ţigara mea? Bine faci. Te-ar omorî. Eu am şcoli, dragul meu domn, că domn te văd că eşti, altfel nici nu veneam aici şi nici nu stăteam de vorbă cu dumneata. Eu nu vorbesc cu nimeni în Deltă decît cu domnii, fie albi sau roşii, dar domni să fie. Mai vine pe la mine domnul Golgea şi Ciupercea, domni de paie, ascultă ce spune bătrînul Vasilii, n-au vînă, au dorinţi, dar n-au vînă. Ehei, cînd eram eu tînăr. Trei fete ţineam pe-o mînă, uite aşa stăteau cu bucuţele pe-un braţ, şi două pe celălalt, pe stînga, că în pruncie stînga mi-a fost de două ori ruptă, şi jucam cazaciocul cu ele şi pe urmă, noaptea îmi luam plata în natură. L-ai citit pe Gorki? Are el o povestire, şi nu minte, să ştii de la mine, cu toate că bătrînul Tolstoi e încă o dată cît el de mare. Dar viaţa e cu celălalt, ălălalt are viaţa mujicului în sînge, bătrînul Karenin în cap. Eu de cînd stau aici am pierdut-o pe cea din cap, o mai am doar pe cea din sînge, am devenit pescar, eu, cu liceul la maicile din Kiev. Domnule, un roman viaţa mea. Un roman de care n-are nevoie nimeni. Bag seamă că nici dumneata.

— Vai de mine, se poate, cum să nu, cu toate că în mod special mă interesează o fată, stimate domnule Vasilii, Vera Varlaam, dacă ai auzit de ea.

— Fata lui Vîrşă? Cum să n-o ştiu. Eh, ce mai casă mi-aş fi făcut cu ea, pe un vîrf de trestie şi i-aş fi cîntat din Puşkin. Vrei să-ţi recit Ţiganii?. Aici nimeni nu citeşte poezie, aici nu se discută decît despre plan şi bani. Cum să facem planul şi cum să luăm banii. Romantismul, romantismul a dispărut, domnule dragă.

— Mie, Bunicul, îmi spune.

Vasile stătu pe gînduri, apoi brusc îşi smuci barba.

— Detectiv. Am citit, numai eu citesc de la biblioteca comunală, n-ai să găseşti acolo decît numele Verei şi al meu. Varlaam, mi-a zis să citesc cărţile despre dumneavoastră şi Vasile dintr-o dată îşi trase cămaşa la mijloc şi îşi ridică centura lată ca să pară mai ţanţoş. Spune că îi sînteţi prieten.

Vasile se încruntă din nou.

— Cum o căutaţi pe Vera dacă taică-său e aici şi v-am văzut stînd de vorbă cu el.

Bunicul se uită împrejur ca să cîştige timp.

— El nu ştie nimic. Numai eu şi prietenul meu am aflat că a dispărut de două zile de acasă. Am venit s-o căutăm.

— Ea a dispărut? Adică pe ea o căuta-i? O fi prin stuf, cine ştie cu cine, spuse Gurmaşin calm şi bătu aerul cu mîna. Eu acolo aş duce-o, mai spuse el, dar văzînd faţa crispată a Bunicului dădu din cap. Bisericoşii ăştia, cu ei a avut de-a face, ei trebuie să ştie spuse el şi arătă spre Paulina şi Gligora.

Ca să nu mai explice, Bunicul îl luă pe Vasile de mînă şi-l trase mai spre maginea vasului, spre zbatul din dreapta. Ceva verde alburiu de forma unei vîrşe se vedea în apa aproape neagră.

— Pare a fi un om, spuse Vasilii.

— Om şi este şi dacă rămîne între noi îţi pot spune că este Vera.

Bătrînul Gurmaşin nu păru impresionat. Îşi făcu doar o cruce şi scuipă în stînga, apoi grăbit se întoarse cu spatele şi reveni la locul de unde îl adusese Bunicul.

— Ai spus că numai credincioşii ăştia au avut de-a face cu ea. Ce-ai vrut să spui domnule Vasilii.

— Mai nimic, dădu moşneagul înapoi. Uite, ce mi-a trebuit am găsit, să mă bagi pe mine în daraveruri din astea.

— Nu-ţi fie teamă, în fond, de la revoluţie au trecut atîţia ani, pe cine îl mai interesează că dumneata ai fugit în baltă de aproape cincizeci de ani. Sper că n-ai omorît pe nimeni.

— Eu omorît? Cu sufletul meu de privighetoare? Aveam de ales între a fi omorît sau a fugi, şi-am fugit. N-am fugit departe de ţară, nu m-am dus nici în Franţa unde aveam rude, nici în Germania unde n-a fugit

nimeni. Şi aici am avut de ales, între şi între, şi-am ales aceste locuri. Credeam că am să mă întorc să-mi iau pămîntul înapoi. Cînd a venit regimul ăsta şi aici mi-am zis: Vasile acum dacă n-ai plecat nici în Franţa şi nici în Germania stai aici cuminte şi taci din gură, că întoarcere la o altă viaţă nu mai e. Şi uite că de-atunci Vasile spune numai poezii, nu bîrfeşte şi n-are treabă cu nimeni. Dar mie îmi spune inima că Vera, dacă ea e acolo în apă, a fost ucisă din răzbunare, ascultă-mă pe mine.

— Cum din răzbunare?

— Cu vreo patruzeci de ani înainte nu o dată au fost găsiţi oameni în vîrşe. Furau peşte şi drept pedeapsă. Ea n-a furat peşte dar tot din răzbunare a fost omorîtă. Văd că vă impresionează moartea în general. Pe mine nu mă interesează decît viaţa... Nu, nu, să nu-mi spui că şi moartea face parte din viaţă... O ştiu, biologic, dar eu cînd trăiesc nu fac biologie. Vedeţi, domnule, cred că sînteţi cam cu vreo patruzeci de ani mai mic ca mine. Vă dau un sfat. Umblaţi mai mult prin natură şi mai puţin prin sufletul oamenilor şi-atunci o să vă impresioneze căscatul ştiucii incomparabil mai mult decît moartea cuiva. Moartea este un dat al naturii, unul odios, este adevărat, dar atît, în schimb natura are lucruri uluitoare pe care nimeni nu se străduie să le descopere. Te-ai băgat vreodată la fund, să zicem, printre bălăriile acestui lac la vreme de dimineaţă cînd ştiucile îşi iau ospăţul? Atunci ai vedea cît de simplu se rezolvă problemele vieţii şi ale morţii. Să nu-mi spui că avem de-a face cu animale iraţionale şi aşa mai departe, domnule, la nivelul instinctelor lor, viaţa şi moartea au pentru ele o importanţă incomparabil mai mare decît a noastră care ne umplem spaţiul dintre aceste adevăruri vitale cu o mie de fuste şi cu vagoane de spirt, cu uşi şi ferestre şi cu legi scrise pe care nu le respectă nimeni. Eu m-am scufundat şi acum la anii mei rezist mai bine de un minut în adîncuri şi aud tinere, nu te supăra că nu-ţi spun Bunic, ar fi o impietate la anii dumitale să te numesc aşa, aud trosniturile fălcilor ca nişte cleşte care se închid şi se deschid şi văd scînteierile colţilor. Să nu încerci să deschizi, atît timp cît este vie, fălcile unei simple şi biete ştiuci. Are o forţă de a le ţine încleştate

uluitoare. Dar pentru mine această cunoaştere a naturii înseamnă viaţă cum şi trecerea prin tot ce e femeie mi se pare tot un extraordinar drum al cunoaşterii. Ştii care e femeia cea mai teribilă din Deltă, ţi-o spun eu care am fugit tot timpul şi dintr-un sentiment ciudat şi de ce să mint, plăcut inimii mele, am fost permanent ocrotit de ele, în fel şi chip. Uite, Paulina. Nimic nu te ţine, tinere, atît de strîns în ea cum te ţine muieruşca asta cu ambele guri de ştiucă. Deci Vera te interesează, dacă te-ar interesa Paulina...

Bunicul se înroşi, noroc că era de-acum întuneric şi bătrînul Gurmaşin nu-l putea vedea, cu toate astea emoţia unor imagini, de mult apuse, îl făcu să-şi scoată grăbit, tabachera cu ţigări şi fără să stea prea mult pe gînduri îşi aprinse o mărăşească întreagă. Nu-i displăcea acest bătrîn plin de viaţă, lipsit de discreţie şi de o oarecare lăudăroşenie. Nu voi însă să-l judece pripit. Latura simplă a vieţii, acea de toate zilele, îi era incomparabil mai puţin cunoscută decît cea de care se ocupa acum şi din care îşi făcuse o meserie. Nu iubea moartea, dar se lovise de ca aproape în fiecare zi şi prin natura acestei meserii îi devenise apropiată, socotind-o uneori ca pe o fiinţă vie căreia trebuia să-i faci curte şi să te porţi cuviincios ca să-ţi ofere ceva din multele ei taine. Vera era o taină nedezlegată. Ce-i putea spune acestui om atît de iubitor al celor lumeşti, despre pasiunea lui pentru cei intraţi în lumea nefiinţei? Gurmaşin parcă scăpase de moarte; poate desele lui fugi de pe un grind pe altul, poate pasiunea de constructor, acel clădit simplu, ca pe vremuri, din pămînt, trestie şi balegă, să-l fi ferit de doamna în negru sau pur şi simplu o vitalitate cu totul aparte să-i fi lungit viaţa atît de mult. Şi nu i-o lungise oricum, bătrînul era lucid, mintea îi umbla ca spirtul şi vedea şi în clipa aceea cum îi fremătau nările uitîndu-se la Paulina. Pentru el băbuţa era pur şi simplu o fetişcană.

— Tinere, începu Gurmaşin, văd în dumneata un om plin de fineţe, cu toate că este întuneric ţi-am citit în mişcări sfioşenia pentru tot ce ţi-am povestit. Nu te supăra pe mine. Asta mi-e felul. Dacă vrei să discutăm probleme pur filozofice să ştii că putem şi asta, dar filozofia în general nu mi-a adus niciodată nici cea mai

elementară bucurie. Nu există decît o singură filozofie şi sînt sigur că ţi-ai pus întrebări în legătură cu ea, fireşte, avîndu-mă în vedere pe mine. Cum am făcut pînă acum de am scăpat de moarte. Ştiu, nu tăgădui că ţi-ai pus această întrebare şi poate crezi că teama mea de a nu fi prins poate fi confundată cu teama de moarte şi că în realitate de moarte fug. Aici, la acest punct, n-ai greşit. Dar la intervale regulate îmi şi bat joc de ea, nu alerg numai din cauza ei. Păcătuind, tinere, aşa îmi bat joc de moarte. Vera era prea mîndră pentru condiţia asta simplă în care s-a născut. Prea a vrut să iasă repede din acest mediu care i-a dat viaţă şi frumuseţe şi mediul se răzbună. Am observat, dealtfel, ca o nouă trăsătură de caracter a tineretului de astăzi, chiar dacă studiul aprofundat nu l-am făcut decît asupra nevolnicului meu de băiat, că toţi aleargă după himere, fireşte, numind himeră viaţă bună şi pentru ea se bagă pînă în gît în noroi. Uite la Gligora, cine ştie ce ţi-a trăncănit, dacă ai vorbit cu el, dar cu mîna lui şi-a împins sora în braţele lui Golgea, numai să se poată *sălta* cum îi aud că vorbesc tot mai mult pe aici. Am eu un nepot din partea unei verişoare, are şi ea vreo şaptezeci de ani, şi nepotul ăsta al meu, rod al unei iubiri în stuf, a ajuns mare sportiv. De atunci toţi au înnebunit, toţi au vrut să devină mari. Dacă ai avea urechea formată ca mine ai auzi şi acum lopeţile cum taie apa ca undelemnul, un om obişnuit nu numai că nu aude de la distanţa asta, dar n-ar auzi apa clipocind lîngă ei; au ajuns atît de experimentaţi încît trag la vîsle ca nişte stafii de nu-i vede şi nu-i aude nimeni şi cu toate astea Gurmaşin şi alţii ca el îi aude; ies noaptea ca să nu-i ghicească viitorii adversari că fac antrenamente în plus. Dimineaţa la lucru sînt albi ca varul şi prind peştele proaspăt de cap şi cu putere uriaşă, scot din el toată materia cenuşie pe care o sorb ca nişte prunci, ştiind că acolo e forţa omului, în capul de peşte. Acum e la purtare *„săltatul“*, sportul nu mai ajunge, acum în Deltă se fac bani. Păcat că n-ai fost prin părţile pe unde au început să se construiască blocuri să vezi ce lume subţire a năpădit pe aici. Strîng bani şi tăvălesc noaptea stuful, un an-doi, cel mult trei, apoi pleacă de unde au venit, ca cei mai cinstiţi oameni din lume şi cu cecurile doldora. Dar cu

toate astea nu știu să trăiască, ei fură viața, n-o trăiesc. Așa o fura și Vera, fără să se bucure de ea, așa o fură și Gligora. Cu singura deosebire că pe lîngă *săltat* Gligora vrea să pună mîna și pe fata lui Vîrșă, fata apelor cum i se mai zice pe-aici, deoarece iese noaptea înot și merge kilometri întregi ca să-și verse Dumnezeu știe unde amarul pe care nu i-l știe nimeni.

— Cum, ieșea noaptea și înota zeci de kilometri?.

— Ce te miri, tinere, dacă zici c-ai văzut-o atunci de ce te mai miri? Are o forță în ea ca doi bărbați, în plus și forma de fus pe care o are orice putoare cu nume de femeie, o face ca apa să o îmbrățișeze mai ușor și tot voind s-o prindă în brațele ei nu face altceva decît s-o alunge înainte. Uite pentru asta nu cred că Vera s-a putut îneca, ea care a înecat și a călcat cu pîntecul și coapsele toți bărbații aflați în măruntaiele apelor. Nu, ce mi-ai arătat acolo jos nu-i ea. Sau dacă-i ea, e acolo ca să se odihnească o clipă, două ca apoi să pornească mai departe în căutarea visului ei.

— Ai văzut-o dumneata înotînd noaptea?

— Adică te îndoiești, tinere detectiv, de spusele unui om de aproape o sută de ani. Mai pot eu exagera în privința femeilor, dar nu atunci cînd e vorba de viața și de moartea lor.

— Nu înțeleg ce să caute o fată în toiul nopții înotînd prin bălțile astea? își puse Bunicul întrebarea scontînd, de fapt, pe participarea bătrînului Gurmașin la propriile lui întrebări rostite cu voce tare.

Gurmașin rîse, își despărți iar barba în două, trase cu coada ochiului spre Paulina.

— Ce să caute? Senzații tari, tinere. Noaptea, pe aici, oamenii înoată goi, și ea nu făcea excepție de la regulă. Cînd obosești faci pluta, apoi o pornești din nou. Totul este să nu-ți fie frică de apă și s-o știi călca la nevoie fie cu picioarele, fie cu fundul sau cu pîntecul. Eu cred că ea o călca cu toate trei. Tocmai din pricina asta stau și mă întreb cum a ajuns acolo unde mi-ai arătat-o? Oare n-a pescuit-o Nichita undeva și a băgat-o el în vîrșe? Stau și mă gîndesc ce interes ar fi avut el și nu văd nici unul. N-avea dușmani și nici prea mulți prieteni. De cînd a venit din pușcărie, a umblat tot timpul cu nasul sus. Învățase acolo o meserie și pe deasupra și

șoferitul. Poate dușmani mai vechi să se fi răzbunat pe fata lui neputîndu-se socoti cu el? Poți să mă tai și nu-mi pot da seama. Sau n-o fi nici una nici alta. Dar să le lăsăm astea cu toate că dumitale nu-ți vine să le lași, cum prea bine îmi dau seama. Aș vrea să te am musafir după ce-mi ridic casa. Uită-te la nevastă-mea cum mă pîndește. A văzut că mi-a tras Paulina cu ochiul. Moare de gelozie baba, dar nu îndrăznește să-mi spună nimic. Uite așa mă domină, tăcînd și făcînd pe înțeleapta. Și pentru că tace n-am motiv, domnule, să mă despart de ea. Mîine m-aș despărți. Nu-i bună de nimic, toată ziua se plînge ba de șolduri, ba de ovare ca și cînd la anii ei ar mai avea și așa ceva. Spun acum la prostii... dacă ai știi că tot timpul mă gîndesc la ceva și vorbesc de fapt altceva. Și în timp ce-ți vorbeam de Paulina și de Vera eram cu capul la orășelul meu natal, am auzit că acum locuiesc acolo aproape cinci sute de mii de oameni. O să ți se pară ciudat, dar cu toată teama mea — și îmi dau seama că e teamă de nimic — m-aș întoarce pe locurile unde am crescut. Acolo aș vrea să mor. Îmi zic, Vasilii Vasilevici, nu te mai gîndi la moarte, omul n-are voie să glumească cu așa ceva. Și cu toate astea chiar cînd o pișc pe Paulina de fund tot la stepă mă gîndesc și o simt în nări cu mirsul vechi al hergheliilor de cai. Noaptea numai cai visez și iarbă pînă la brîu și prin iarba și printre hergheliile astea pe cine crezi că văd: pe Gurmașin tînăr cu părul ca spicul de grîu înroșit, și căzăcioaicele cîrd în jurul lui. În vis, Gurmașin nu mai poate de fericire. Și mă trezesc că-mi strîng stearpa asta în brațe și atunci mă scol și scuip în lături și îmi zic: Gurmașin e vremea să te muți și să-ți faci altă casă. Numai că acum merge greu și cu inundațiile astea. Ca să-mi ia apa coliba a trebuit să trag toată noaptea cu tîrnăcopul la gura unui canal astupat. Au pătimit și alții dar mai puțin, eu însă am pierdut totul și nu-mi pare rău. Numai cînd mă mut în casă nouă îmi trec gîndurile negre și visele. Știu atunci că un an iarăși sînt stăpîn pe soarta mea. Și acum nu te supăra. Uite că s-a dus nevastă-mea la gînditoare. Vreau să discut ceva cu Paulina, și Vasilii Vasilievici se duse grăbit spre femeia care îl întîmpină scuipîndu-l de departe.

Bunicul tocmai voia să se îndrepte spre compartimentul călătorilor de clasa-ntîi cînd îl văzu apărînd pe scărița de la sala motoarelor pe Varlaam. Era uns pe față de uleiuri. Fruntea îi era năclăită de transpirație. Ochii roșii cu rădăcina genelor împurpurată dovedeau că omul sau băuse sau, acolo singur în cală, își plînsese pe tăcute pierderea singurului copil.

— Bunicule, vino să vezi.

Fără să mai adauge un cuvînt, Varlaam o luă înaintea detectivului și refăcu drumul cercetat și străbătut numai cu cîteva ore înainte de amîndoi. Ușița de la zbatul din dreapta era deschisă, lamele de fier stăteau cuminți la lumina chioară a unui bec întins pe un fir în timp ce capătul de otgon de care fusese legată vîrșa în care se afla Vera se unduia ușor din pricina curentului, slobod și nu întins cum fusese înainte. Varlaam se cățără pe un butuc, prinse cu mîna funia albăstrui-verzuie și trase de ea. Frînghia veni ușor spre el și Varlaam îi arătă Bunicului locul unde otgonul fusese tăiat sau rupt. Bunicul își scoase grăbit lupa din buzunar, cercetă cu minuțiozitate firele care mai spînzurau încă din funie și ajunse la concluzia nemărturisită că cineva tăiase mai bine de jumătate din frînghie, apoi greutatea vîrșei dusese pînă la capăt singură restul de treabă.

— Ce să fac? murmură Varlaam și din ochii lui unsuroși cîteva lacrimi se prelinseră pe obrazul murdar de uleiuri.

— Cum ai descoperit?.

— Mi-am dat seama că ți-ai început investigațiile și dinadins am stat aici să repar motorul. Un moft, deoarece în cinci minute l-aș putea pune la punct, dacă aș vrea. Din cînd în cînd mă duceam la capacul din peretele vasului și mă uitam în adînc. Nu voiam s-o las singură în răceala și umezeala de acolo și cîteva clipe stăteam de vorbă cu ea. Poate nu mă crezi, Bunicule, dar nu pot să înțeleg că nu mai e; atîta vreme cît o știam aici lîngă mine trăiam cu gîndul că dintr-o clipă în alta are să bată în lemnul ușiții să-i deschid ca să vină la mine. Și

tocmai cînd mi s-a părut că aud o ciocănitură ușoară și m-am dus să mă conving că e ea vie și nevătămată am văzut frînghia mișcîndu-se prea ușor.

— Ai plecat undeva de aici? vreau să te întreb ai părăsit acest loc în tot acest timp de cînd nu ne-am văzut?

— Nu, Bunicule, Știu la ce te gîndești. Pe aici n-a putut intra nimeni fără să-l văd. Numai pe afară. Cineva a coborît pe zbat și a tăiat otgonul.

— De unde știi că a fost tăiat?

Varlaam se uită la Bunic încruntînd sprincenele.

— Doar se vede, Bunicule, sau mă bănui pe mine!

Bunicul își șterse lentila cu o batistă, se uită prin ea la becul chior, apoi o băgă în suportul de catifea, în unul din multele lui buzunare în care își ținea aparatele de investigare. În spatele pardesiului avea chiar o modestă despărțitură unde își depozita lucrurile mai puțin trebuincioase dar necesare meseriei lui dificile, printre care un mic ciocănel cu un capăt de gumă, o balanță minusculă și cîteva soluții a căror întrebuințare n-o știa decît el. Acolo, în acea despărțitură, își vîrî Bunicul mîna și scoase o sticluță de praf din care presără cîteva straturi de pulbere pe capătul otgonului.

— Dragul meu, mi-ai ascuns destule lucruri ca să am dreptul să-mi pun întrebări și în legătură cu tăierea acestui otgon, după cîte văd, optzeci la sută fibră sintetică și abia restul iută. Dacă era iută umedă tăierea s-ar fi făcut incomparabil mai greu dar introducerea plasticului în navigație și în viața de fiecare zi înlesnește... De ce nu mi-ai spus, de exemplu, că Vera este fata ta, Nichita? De ce mi-ai ascuns acest adevăr, desigur, puțin important pentru tot ceea ce s-a întîmplat, dar revelator pentru prietenia noastră. Prietenii care se mint la modul la care ai făcut-o tu, nu mai sînt prieteni.

Varlaam își lungi cu o mînă mîneca cămășii răsucite de la brațul drept și cu ea își șterse sudoarea de pe frunte și de la găvanele ochilor.

— Bunicule, ai perfectă dreptate. Dar toată lumea știe că e înfiată și atunci, mi-am zis, de ce să-ți spun matale altceva? Acest altceva ar fi necesitat o seamă de explicații pe care în situația în care sînt... Infiată sau nu, este fata mea și moartea ei m-a lovit în aceeași

măsură cu toate că, îţi repet, nici acum nu mă pot obişnui cu ideea că sufletul vieţii mele nu mai e printre vii. Tot din pricina ei m-am dus şi pe la maică-sa, la Sulina, cu toate că nu merita din partea mea nici cel mai mic efort; şi acum trăieşte cu gestionarul ei, deşi mi-a promis că în curînd ne vom recăsători. La ce bun să mă mai recăsătoresc acum?

Bunicul mai cercetă o dată otgonul, puse puţin praf dintr-o altă sticluţă pe partea de sus a funiei, acolo de unde o ţinuse Varlaam cu mîna, suflă praful cu nişte foale mici şi cu aceeaşi îndemînare luă un mulaj discret al amprentelor. Varlaam începu să nu se simtă în apele lui cînd văzu întreg ceremonialul desfăşurat sub ochii lui, ceremonial care îi aducea, fără doar şi poate, aminte de o altă perioadă a vieţii, cînd aceleaşi metode aplicate de bătrînul detectiv spărseseră carapacea în care îşi închisese propriul lui furt. Bunicul îl privea din cînd în cînd pe sub coada ochiului, neştiind nici el ce să creadă în legătură cu dispariţia vîrşei în care se afla Vera. Cine tăiase otgonul şi, mai ales de ce? Bunicul măsură cu ajutorul unui fir, plumbuit la capăt, tăria curentului de lîngă zbat şi dădu din cap. Sub vapor apa nu era mai adîncă de trei metri şi jumătate, în schimb curentul era foarte puternic, acelaşi curent care adusese mîlul de la încrengătura canalelor de nord şi-l depozitase cu o repeziciune uluitoare, din spusele lui Varlaam, pe toată porţiunea traseului pe care veniseră ei. Deci, din pricina curentului, vîrşa se putea acum afla la cîteva zeci de metri de *Pescăruş*, dacă nu cu mult mai departe. Cel ce tăiase otgonul, mai mult ca sigur, dorise dispariţia cadavrului fetei, una din probele principale ale morţii ei. Cui mai putea să-i spună Bunicul acum că Vera e moartă şi mai ales cum putea proba acest lucru? Numai Ciupercea văzuse cadavrul, dar la nevoie Ciupercea putea spune că existenţa unei femei înecate nu era altceva decît rodul închipuirii unui bătrîn detectiv ieşit la pensie şi care la urma urmei nici nu mai avea dreptul să profeseze fără o dispoziţie specială. Acea dispoziţie o dăduse el, verbal, şi tot el putea opri în faşă strădania detectivului de a duce cercetările mai departe. Bunicul era acum curios să vadă reacţia lui Ciupercea la dispariţia cadavrului şi, în acest sens, mintea lui organiză grăbită un

plan. Se opri la timp. Tot ceea ce întreprindea era de fapt o semiconvingere a vinovăţiei lui Ciupercea în dispariţia Verei. Avea oare vreun motiv să-l bănuiască pe tînărul magistrat? Nu, n-avea. Dar ceva îi spunea bătrînului detectiv că întreg comportamentul judecătorului era pripit şi că dacă n-ar fi avut nici un amestec, felul lui de a se comporta ar fi fost altul. Simple supoziţii, îşi spuse detectivul.

Bunicul îşi băgă prafurile şi uneltele la loc în buzunar, fiecare obiect în spaţiul rezervat cu rigurozitate lui, apoi se întoarse pe acelaşi drum şubred pe postamentul de lîngă motor.

— Dragul meu prieten, la toate m-aş fi aşteptat numai la această încurcătură nu. Închipuieţi cît de greu are să ne fie acum să descoperim cadavrul — iartă-mă dar nu-l pot numi altfel — al Verei şi nu ştiu cîte şanse vom avea în această strădanie ulterioară. După cîte ţin minte, din spusele celor cu care am stat de vorbă, nici Magdău n-a fost găsit deşi s-a marcat exact locul unde s-a înecat. Cu toate astea, dragul meu, nu vom depune armele. Aceasta este o dovadă în plus că afirmaţia ta în privinţa existenţei criminalului pe vas este mai mult decît plauzibilă. Dacă vom prinde pe cel ce a tăiat otgonul, înseamnă că nu sîntem departe de cel ce i-a curmat tinereţea, dar asta, dragul meu, implică greutăţi în plus, greutăţi de natură să ateste existenţa nu numai a unui criminal ci şi a unui posibil complice. Dar pentru că sîntem aici, în acest loc, aş dori, stimatul meu prieten, să te întreb cîteva lucruri care s-au relevat în cursul anchetei abia începute şi, să încerci, să mi le explici cît se poate mai amănunţit. Ca părinte nu poţi să nu ştii ce căuta Vera noaptea în baltă, şi mai ales de ce era amărîtă atît de rău, Am aflat chiar amănuntul că pleca în larg, înot, fără să-şi ia cu ea absolut nimic. Nu se poate să nu ştii cînd pleca, doar îmi închipui că locuinţa în care staţi nu e un palat cu o sută de camere, din care să fi putut ieşi cînd voia.

Nichita se miră. Ştia şi el cîte ceva despre propria lui fată dar faptul că pleca noaptea în larg îi era cu desăvîrşire străin.

— Bunicule, poate pleca în larg cînd eu eram în tură. Altfel nu-mi explic. Uneori eu rămîn pe vas două-

zeci și patru de ore, alteori chiar mai mult, ca să nu mai vorbesc de reparații la *T*. Atunci stau și cîte o lună. În acest răgaz cred că a văzut-o cineva și a tras concluzia că noapte de noapte umblă prin Baltă. Cît despre tristețe, asta e adevărat, am observat-o și eu, cu toate că nu am dat prea mare importanță amărăciunilor ei.

— Nu erau legate aceste amărăciuni, voi Bunicul să-l ajute pe Varlaam, de surplusul de porci cu care a fost găsit Magdău, surplus, din cîte am auzit de natură să...

— Bunicule, îl întrerupse Nichita, țin minte că într-o seară a venit mai devreme. Nu știa că sînt acasă. Am văzut-o pe fereastra neluminată că dă ceva la cîine de mîncare. Abia a doua zi am înțeles de ce cîinele se rotunjise în fălci și la pîntec. Am găsit lîngă el un os pe care, pur și simplu, carnea mai stătea de un lat de palmă, de unde am dedus că javra era sătulă și rămășița nu era altceva decît un rest pe care nu l-a mai putut mînca. Am luat osul și am venit cu el în casă. Vera nu mai era. Avem două cămăruțe, cu două intrări, era fată și nu-mi convenea să trec, la orice oră, pe la ea și nici ei nu-i plăcea să mă deranjeze. Am păstrat carnea pînă seara; soarele o stricase, muștele roiau în jurul ei, cu toate că legată cu o sfoară am aruncat-o în ghețăria de lîngă bufet. Noi acolo locuim. Ai să vezi, dealtfel, cînd vom ajunge pe uscat. Am întrebat ce-i cu carnea aceea și cum își permitea să dea la cîini hălci întregi cînd noi luni de zile nu mîncam decît pește sau, rar, cîte un pui tăiat, dintre orătăniile noastre. A spus că tocmai din pricina aia a dat carnea la cîine ca să nu o mîncăm noi. Mai mult n-a vrut să-mi spună. Am luat-o și cu buna și cu răul dar nici cum n-a mers. M-am gîndit că ar fi meritat o palmă, dar mi-am dat seama că e cu mult mai puternică decît mine și poate nu atît sentimentul că era mai tare m-a oprit de la acel gest necugetat, dar era fata mea, o iubeam ca ochii din cap și nu țin minte să o fi bătut vreodată. Pe mamă-sa, da, pe ea nu. Acum vreo două săptămîni, a venit acasă cam băută și mirosind îngrozitor a parfum. Parfum fin, Bunicule, eu care cunosc parfumeriile Istambulului mi-am dat imediat seama că nu era de-al nostru. Am prins-o de mînă și am împins-o spre pat. Am crezut că bruscînd-o

are să-mi spună singură unde a fost și ce-a făcut, dar ea a adormit imediat în poziția în care eu am împins-o și o clipă mi-a fost teamă să n-o fi vătămat cu ceva fără vrerea mea. A doua zi a venit și și-a cerut iertare, așa cum își cerea cînd era mică și mi-a spus că n-are să mai meargă niciodată la chefuri cu Ciupercea.

— Deci, cu Ciupercea fusese.

— Așa a zis.

— Interesant, interesant...

— Pentru că și-a cerut iertare, de bucurie, n-am mai întrebat-o de ce a venit acasă în halul ăla. Era pentru prima dată cînd venise băută, crede-mă, pe cuvînt, Bunicule, Vera nu era din fetele acelea... ca să mă exprim așa.

Bunicul făcu cîțva pași pe postamentul din jurul motorului, așa cum avea obiceiul altădată în anchete să facă în propria lui cameră, dar pentru că era gata să lunece spre cală, unde se vedeau ca prin ceață puzderia de șobolani, se opri și, spre mai mare siguranță, se agăță de un mîner de alamă de care motoriștii legaseră o frînghie spre a se ajuta în urcatul abrupt al scării.

— Dragul meu prieten, cred că îți dai seama cîtă amărăciune încerc că am venit la tine tocmai într-o asemenea situație și cît de neplăcut îmi este să cer de la tine fapte și amănunte care să-mi dea putința să dezleg acest caz de-a dreptul ciudat. Știu, un tată în asemenea momente este bine să fie lăsat în liniștea amintirilor lui, în tăcerea aceea de moarte care adună rana și o vindecă, dar întrucît menirea mea este acum alta, nu de prieten și consolator, ci de om menit prin truda lui de-o viață să descopere un vinovat, mă văd pus în situația de a nu-ți putea lăsa liniștea dorită atît demult. Am aflat, cu ajutorul lui Panaitescu, că între Gligora și Vera existau relații în care tînărul îngrijitor de porci și-a pus mari speranțe. Ca să fiu cinstit, diferența de înțelegere a anumitor fenomene, spuse Bunicul în continuare, era prea mare ca el să fi putut avea pretenția vreodată să aspire la mîna ei, în ciuda claselor pe care băiatul, dintr-o ambiție demnă de toată lauda, și le-a dat între timp. Ce părere aveai, ca tată, de aceste relații și dacă nu cumva ele ar putea să-mi lumineze pista necesară pe care să merg în prinderea făptuitorului. Pun atî-

ta sîrg în descoperirea lui grabnică deoarece în toată durerea prin care treci există o singură consolare; prinderea criminalului şi pedepsirea lui exemplară de către lege.

Varlaam, cu o mînă tremurîndă, îşi căută buzunarele de la pantaloni, apoi înţelese că de fapt de multă vreme îşi ţinea ţigările în cealaltă mînă. Aprinse o mărăşească, dar sub mustaţa rară şi galbenă ţigara tremura parcă bătută de vînt.

— Bunicule, ce pot să-ţi spun? Mie mi-ar fi convenit să se înţeleagă, nu-ţi ascund deloc acest lucru. Poate sînt şi eu de vină că într-o seară, cînd m-am întors de la bufet cam făcut, i-am spus că n-ar avea decît de cîştigat dacă s-ar mărita cu Ciupercea. I-am zis că Gligora e pe departe un bărbat mai frumos, că e harnic şi nebăutor, dar pînă se *saltă* el şi pînă îşi termină şcoala mai e, şi timpul trece şi mîine, poimîine se va trezi fată bătrînă, nemăritată. I-am spus că asta e sfatul meu, dar judecata să fie a ei, şi ea singură să hotărască deoarece nu voiam să fie o nefericită cum am fost eu. Am iubit-o şi o mai iubesc pe mamă-sa, dar ea căuta în bărbat, aşa cum ţi-am mai spus, nu fineţea şi spiritul, şi la cuvîntul spirit Varlaam ridică un deget noduros în sus, în dreptul frunţii, ci brutalitatea, forţa, ori eu la capitolul acesta... Mi-am dat seama după cîteva zile că a ţinut seamă de spusele mele şi apoi mi-a părut rău că a ţinut. L-am văzut de cîteva ori pe Ciupercea în Baltă cu Valera şi Golgea şi eu cred că Gligora intenţionat o împingea pe soră-sa în braţele lui Golgea şi Ciupercea ca să şi-o scape pe Vera din mîinile lor. Acum s-ar putea să exagerez, dar la *T*, într-o zi, Ciupercea m-a întrebat cine are armă la Mila deoarece cu o seară în urmă a auzit pe la urechile lui un snop de alice. De unde să ştiu eu cine are armă ilegală? Cine are armă legală putea să-l întrebe pe Firică doar el cunoaşte paznicii de vînătoare şi pe cei care au permis să vîneze. S-ar fi putut foarte bine ca cineva să fi găsit arma vînătorului italian, unul care a căzut din barcă şi arma i s-a dus la fund sau dumnezeu ştie, că prin baltă mai sînt arme şi din timpul războiului, îngropate în mîl, cel puţin aşa mi-a spus Ciupercea care m-a rugat să-i spun dacă aflu ceva în această privinţă.

— Aveai obligaţia să-l informezi pe Ciupercea sau îl informai dintr-un sentiment de necesitate socială.

— Ştiu eu ce să zic, Bunicule, te rog să nu mă judeci... Cînd am văzut că-i face curte Verei am vrut într-un fel să-i fiu de folos, ca să zic aşa, o făceam şi pentru el şi pentru a scăpa balta asta de fel şi fel de răufăcători. Cum scapă unul de la pîrnaie unde crezi că se duce? Pe marile şantiere, or aici, dar aici se pot ascunde cel mai bine. Avem numai la noi vreo patru care-s însuraţi, bine merçi, pleacă cîte o lună, două de acasă şi vin apoi şi se odihnesc alte două luni şi îmi permit să te întreb eu, din ce trăiesc? Doar am fost om de meserie şi dacă n-ai fi existat dumneata cred că şi acum mi-aş fi continuat-o în cele mai oneste condiţiuni. Cu alte cuvinte cunosc marfa şi ştiu că ăia pleacă la furat şi pe urmă vin la dospit ca să li se şteargă urma. Ca să mă înţelegi bine, o făceam din două motive, acum le-ai priceput. Cu toate astea doream ca Ciupercea să creadă că îl ajut numai pe el şi mai voiam să-mi fie şi recunoscător pentru asta, iar recunoştinţa lui nu putea fi alta decît cea legată de Vera. M-am şi dus într-o seară la Gligora şi i-am zis că Vera nu-i de nasul lui, s-o lase să-şi urmeze calea. Şi el a răspuns, parcă acum îl aud: n-o las eu, poţi să zici dumneata ce vrei, n-o las şi dacă i-ai fi tată cu adevărat n-ai vorbi aşa. Vera e mai potrivită pentru mine şi ar fi mai fericită cu mine decît cu el şi nici pe înşcolatul ăla n-am să-l las să-şi facă de cap şi pe urmă să-şi rîdă de dragostea mea. Înainte de a pleca de acolo a plîns şi m-a rugat să nu-i stric fericirea că va veni ziua cînd se va *sălta* şi atunci poate că traiul Verei are să fie mai bun cu el decît cu Ciupercea, care n-avea decît un salar.

— Interesant, interesant, dar ce-a vrut să spună, că el avea două salarii sau mai avea altă sursă de venit?

— Nu ştiu, Bunicule, eu ca fost profesionist ştiu ce însemnătate are fiecare cuvînt în faţa anchetatorului, cum te poate prinde aşa, cu un fleac, cum m-ai prins dumneata. Eu nu-mi pot permite să am păreri prea personale asupra oamenilor, atunci cînd ştiu că asemenea păreri pot băga oamenii la zdup. A zis, asta ţi-am povestit şi nimic mai mult. Da, exact, acum, obligat să refac vizita la el, mi-am amintit că a mai spus că n-o

să-i meargă nici lui Ciupercea prea mult, că va veni şi vremea să dea socoteală, dar la ce s-a referit cînd a pomenit toate lucrurile astea iar nu ştiu, Bunicule, crede-mă pe cuvînt.

Bunicul stătu cîtva timp pe gînduri. Era pentru prima dată în cariera lui cînd nu ştia ce anume să întreprindă pentru a da mai repede de acel fir salvator care, urmat cu perseverenţă pînă la capăt, l-ar fi dus la rezultatul dorit. Aproape toţi cu cei cu care stătuse de vorbă o avuseseră mai puţin în vedere pe Vera, ea parcă nici n-ar fi existat, vorbiseră mai mult de porci, traiul lor era pe primul plan, nu moartea sau viaţa cuiva dintre ei. Oare în acest caz nu porcii puteau să fie pricina morţii fetei? Desigur, era foarte important într-o cercetare, motivul unui deces, deseori el se transforma în mobil, în acel ceva care stă de obicei la baza unei infracţiuni.

Bătrînul voi să se plimbe din nou, la vederea calei, preferă să stea agăţat de balamaua de metal caldă încă, deşi motorul fusese demult stins. Nu ştia ce anume să facă în clipa acea. Trebuia să întreprindă ceva în privinţa dispariţiei cadavrului şi în acelaşi timp să continue investigaţiile pentru prinderea făptuitorului şi Bunicul se întrebă cu ce să înceapă mai întîi. Nu era convins, de asemenea, dacă e bine sau nu să-i spună lui Ciupercea de dispariţia vîrşei în care se afla corpul neînsufleţit al fetei şi pînă la urmă îşi zise că Ciupercea, fiind omul legii şi avînd într-un fel mandat de la el pentru cercetări, nu numai că era firesc să-l ţină la curent dar şi dator să-l informeze cu fiecare nou amănunt demn de luat în seamă. Ar fi dorit în acelaşi timp să sondeze şi zona din jurul vasului, poate, poate ar fi dat, printr-o întîmplare fericită, de cadavrul Verei, dar asta ar fi însemnat ca pasagerii vasului să ia cunoştinţă nu numai că murise cineva dar că acel cineva între timp, mort fiind, şi dispăruse.

Zărind într-un colţ al calei cîteva carmace şi furci de agăţat buşteni, Bunicul nu mai stătu pe gînduri. Luă un carmac, cu care probabil, cineva, de pe vas, în timpul liber dădea ilegal la sturioni, şi cu propria lui mînă încercă apa de lîngă zbat. Cîtva timp Varlaam se uită la el neştiind de ce bătrînul arunca în apa lacului cîrligul acela uriaş, ascuţit la vîrf ca un simplu ac şi cînd pricepu îşi duse mîinile la faţă.

— Nu cu ăla Bunicule, dacă o prinzi pur şi simplu o desfigurezi, cîrligul odată intrat nu mai iese afară fără rupturi din... ori eu, te rog, Bunicule...

Dar Bunicul nu lău aminte la rugăminţile lui Nichita. Continuă să cerceteze apa şi cînd Varlaam îl văzu pe prietenul lui plin de năduşeală se duse şi, cu ajutorul furcii, cercetă aproape centimetru cu centimetru apa din jurul sbatului.

— Nu-i Bunicule, spuse Varlaam aproape fericit că nu dăduse de corpul dispărut... Prefer să o ştiu întreagă, acolo unde e, aşa cum am văzut-o ultima dată, mai zise el şi îşi duse din nou mîinile la ochii înroşiţi.

13

Alsacianul moţăia lîngă cele două raniţi; treaz în el nu era decît ochiul de sticlă veşnic deschis şi înşelător pentru cei ce treceau pe lîngă cîine şi priveau la globul albastru, uşor mişcător sub pleoape. Nici urechile nu mai stăteau în poziţia de ascultare, aşa cum era normal, iar despre limbă ce să mai vorbim, atîrna pur şi simplu ca o bucată de cîrpă printre dinţii lipsă. Cu toate acestea, simţul mirosului era la post, altfel Alsacianul n-ar fi sărit în sus, gata, gata să-l doboare pe Firică, apropiat prea mult de averea celor doi pescari, fiecare în altă parte, ceruţi de trudnica lor meserie. La mîrîitul şi lătratul gutural al cîinelui, Bunicul ieşi din sala motoarelor şi la vederea omului îmbrăcat în uniformă avu sentimentul că vede un prieten, cu toate că Firică îi era cu desăvîrşire necunoscut. Auzise vag de la cineva, nu-şi amintea nici el de la cine, de acest subofiţer, incapabil în toţi anii lui de serviciu, nu puţini la număr, să taie o amendă, motiv pentru care fusese mutat de vreo patruzeci de ori în acei ani dăruiţi ordinii, şi el se dusese acolo unde fusese trimis, fără să crîcnească,

dar cu sentimentul tot mai acut că este persecutat tocmai pentru faptele lui omenoase, așa cum le numeau cei care îl știau. Nu este mai puțin adevărat că acolo unde lucra Firică, bețivii se culcau la ore fixe, hoții nu făceau decît mici pungășii, uneori renunțînd și la ele dintr-un sentiment de simpatie față de milițianul ce voia să iasă la pensie în uniformă. Cine nu-și amintea în Deltă de Oprițan care, într-o seară, venise și se predase singur lui Firică; furase patru porci din turma lui Gligora și pentru că Firică fusese la un pas de infarct, internat la dispensarul comunal, Oprițan, ca să nu i se întîmple ceva venise la patul lui și-i spusese că el furase porcii și că e gata să se ducă oriunde îl trimite, numai să se facă sănătos. Pentru că Firică, la indicația singurului medic aflat acolo, și acela veterinar, nu putea să se scoale din pat, Oprițan, însoțit de o hîrtie scrisă de Firică către comandamentul din *T* și cu cătușele în buzunare, date tot de Firică, se înfățișase la locul indicat, spre stupoarea tuturor celor de la raion care făcuseră mare haz pe seama plutonierului adjutant și mai ales a felului cum reușea el să prindă hoții.

— Să trăiți, tovarășe maior, eu știu că sînteți maior, îl întîmpină Firică pe Bunic luînd poziție de drepți și la vederea acelui om mic de statură, cu burta mare, peste care cureaua ajunsese la ultima ei gaură, Bunicul își zise că cel aflat în fața lui nu era altul decît omul ordinii, așa cum i-l prezentaseră cei cu care stătuse pînă atunci de vorbă.

— Am auzit, tovarășe maior, că ceva nu-i în regulă, spuse el luînd cu de la sine putere poziția pe loc repaus, chiar acum am tras cu urechea la ce discută Ciupercea cu Golgea și aflînd că e vorba de dumneavoastră mi-am zis că de la început ar fi fost de datoria mea să vă ies în întîmpinare și să vă întreb cu ce vă pot fi de folos. Dacă am auzit de dumneavoastră, pînă acum n-am avut însă marea plăcere ostășească să vă cunosc, drept care mă declar profund fericit că sînteți aici cu prietenul dumneavoastră nedespărțit care acum, care acum... poate s-a dus ca tot omul. Cu ce vă pot fi de folos tovarășe maior, vă rog din tot sufletul spuneți-mi și iertați-mă că din necunoștință de cauză n-am fost pe fază. Eu nu fac parte dintre oamenii care să respecte ofițerul

numai în uniformă. eu respect gradele chiar ieșite la pensie, pentru mine gradul este grad și cînd dorm și așa va fi și cînd voi muri. Am mare respect pentru dumneavoastră, tovarășe maior, și acuma, că sînteți aici în perimetrul meu, vă pot spune că atunci cînd am fost chemat la un instructaj la București am dat unui coleg un pachet de carpați ca să-mi arate în ce loc stăteați la prezidiu, așa eram de doritor să vă văd. De auzit, am auzit atîtea despre dumneavoastră încît, ce să mai zic. Îmi pare rău că n-ați venit cu noi, acolo în compartimentul călătorilor, dar ca să fiu sincer dacă nu era tovarășul Ciupercea nici eu nu mă duceam, mie nu-mi place ca cineva să mă vadă în uniformă stînd la o bere, cu toate că nu sînt în orele de program, viu de la *T*, de la o conferință cu recoltatul trestiei și sînt complet liber, prefer să stau pe punte să mă vadă oamenii din toate părțile, că știți dumneavoastră proverbul, „Ochiul stăpînului îngrașă...". Firică își dădu seama că zicătoarea lui nu era prea convingătoare cu mediul ambiant și de rușine luă din nou poziția de drepți, încît călcîile trosniră din pricina forței cu care bocancii fuseseră loviți unul de altul.

— Mă bucur că te cunosc, dragul meu, îmi permit să folosesc acest apelativ deoarece ești aproape la jumătatea vîrstei mele și în virtutea acestei diferențe de ani cred că îmi pot îngădui să te socot prieten și să te numesc ca atare. Deci, dragul meu prieten, desigur, numai faptul că erai cu niște cunoscuți te-a împiedicat să vii să mă vezi, dealtfel și eu am auzit cîte ceva de dumneata și în memoriile mele pe care am să le dau cîndva tiparului vei figura printre reprezentanții de seamă ai ordinii, oameni fără de care societatea s-ar descurca atît de greu.

La acest potop de vorbe din care Firică intuise exact laudele la adresa lui, plutonierul adjutant aproape lăcrimă și pentru că detectivul îi întinse mîna, el o strînse cu ambele palme înclinîndu-se binișor din spate pentru a marca și în acest fel profundul respect ce i-l purta.

— Sper că nu s-a întîmplat nimic deosebit, tovarășe maior, în perimetrul meu. Ca să fiu sincer, în clipa cînd am aflat că sînteți aici am avut un moment cînd mi s-a tăiat respirația, știu că acolo unde apăreți dum-

neavoastră răsare cîte o crimă chiar dacă pînă atunci n-a existat așa ceva nici în vis.

— Exact, dragul meu, dar acest lucru se datorează nu prezenței mele aici ci, ca să fiu mai explicit, am ajuns aici datorită dispariției nefericite a Verei Varlaam.

Bunicul îi povesti plutonierului adjutant cîteva amănunte legate de moartea fetei, mai mult pentru a nu-l pune pe omul ordinii în situația de a-i pune el întrebări, cum se întîmplă de obicei la aflarea unor asemenea vești. Firică se îndoi de spate și pe măsură ce detectivul, cu calm, îi relata cele întîmplate, Bunicul simți pur și simplu — deoarece era noapte și n-avea cum să vadă așa cum stătea el cu fața la becul chior și Firică cu spatele — cum i se urcă omului sîngele la cap și ca să nu se întîmple un eveniment nefericit, preferă să prezinte cazul cu ambiguitate, lăsînd multiple portițe deschise, pe unde Vera ar fi putut pînă la urmă să dispară ceea ce nu era chiar așa departe de adevăr, cu singura deosebire, că Vera dispăruse așa cum era, moartă, moartă de-a binelea.

— Tovarășe maior, dar eu am văzut-o acum două zile, ca să fiu mai precis joi seara la orele douăzeci și unu și treisprezece minute. Și era vie, mergea, mi-a spus, în baltă la pescuit, lucru destul de straniu pentru o femeie, dar acest obicei tot mai mult a cuprins tineretul nostru drag atît de bine educat și crescut de...

— Dragul meu coleg, desigur tineretul nostru are calități nebănuite, dar acum cred că, cel puțin între noi, nu despre ele trebuie să discutăm. Scriu ziariștii destul despre felul cum acționează în toate împrejurările acest tineret nemaipomenit, fie că este vorba de școală, unde învață pur și simplu excepțional, cît și la recoltat, fiind mîna dreaptă a țărănimii noastre truditoare. De asemenea și la locul lor de muncă, după terminarea învățăturii, dar ce să mai pierdem vremea. Pornim de la premisa că este un tineret nemaipomenit, firește, cu micile excepții cu care noi oamenii ordinii mai avem de-a face. Dacă n-ar fi așa nu văd de ce ar mai exista miliție, ca să vorbesc numai de acest organ căruia noi i-am dăruit și-i dăruim întreaga noastră capacitate de muncă. Deci

să nu-l lăudăm. Am făcut-o destul. Acum este cazul să-mi spui ce anume putea căuta Vera noaptea la pescuit deoarece, dragul meu, din datele pe care le dețin, știu foarte bine că nu se ducea la pescuit, ci cu totul în altă parte. Ca om al ordinii sînt sigur că nu ți-a scăpat acest amănunt deosebit de important relatat mie de unul dintre consătenii ei și al dumitale.

— Să trăiți, tovarășe maior, eu știu că mergea la pescuit. Eu cred omul pe cuvînt, eu nu pornesc în activitatea mea niciodată de la ideea că am de fiecare dată în fața mea un hoț sau un mincinos, oamenii au părțile lor bune și eu pe ele mizez și trebuie să vă mărturisesc că în îndelungata mea carieră, cu toate că n-am avansat prea mult, datorită puținelor clase pe care le am, și a anilor destul de înaintați și ei, n-am avut de-a face cu infractori de marcă și nici nu s-au produs manifestări care să mă oblige la măsuri drastice. Eu cred că răul poate fi prevenit, că...

— Dragul meu, te văd, fără să vrei, pus în situația de a-mi dezvălui metode de lucru deosebit de interesante pe care aș prefera însă să le ascult cu ocazii mai liniștite și relaxante. Acum am de rezolvat acest caz dificil, dificil deoarece mă aflu pentru prima oară în Deltă și nu cunosc nici ambianța care poate favoriza o crimă și nici caracterele oamenilor, ca să știu exact cu cine am de-a face. Deci, fiind în această situație delicată, te rog mult, stimatul meu coleg, să-mi spui ce cazuri interesante ai avut în ultimul timp de rezolvat, ca la nevoie să pot face legăturile de rigoare și mai ales să-mi răspunzi la toate particularitățile care au dus la această dispariție nefericită. Uite, sînt la curent că i-ai spus Verei să se potolească că altfel... nu mai rețin exact de ce natură era insinuarea pe care ai făcut-o, dacă într-adevăr ai făcut-o, dar întrucît tatăl ei mi-a mărturisit acest lucru, mă îndoiesc că fostul meu deținut mi-a vîndut gogoși cînd era vorba de viața și de moartea propriei lui fiice.

— Tovarășe maior, acum înțeleg ce vreți, dumneavoastră aveți convingerea că Vera a fost omorîtă. În perimetrul meu ar fi o lovitură groaznică pentru pensia și pentru activitatea mea, de aceea prefer să nu cred că este adevărat.

— Colega, acum puţin interesează ce crezi dumneata, contează evidenţele şi una dintre ele este această dispariţie de care ţi-am vorbit.

— Eu ştiu că mergea seara la pescuit, m-am întîlnit, aşa cum v-am spus, la ora douăzeci şi treisprezece minute. Poate n-aş fi ţinut minte ora aceasta dar fiind vorba de numărul acelor minute, mai bine zis de cifra aceea pe care n-am putut-o suporta toată viaţa, nu mi-am putut-o scoate din cap pentru nimic în lume. Aşa mi-a spus, aşa vă spun, poate însă că se ducea la o întîlnire şi dacă m-aţi fi întrebat în acest fel atunci puteam să deduc şi o asemenea întîlnire.

Bunicul începu să dea semne de nervozitate; ori plutonierul adjutant era redus mintal, ori încerca să-l enerveze cu aceste mici şmecherii de procedură.

— Dragul meu, ştiu că un om al ordinii trebuie să fie precis şi să spună numai ceea ce ştie. Acum, la acest ceas al presupunerilor, nu văd că ai încălcat legea presupunînd cîte ceva şi despre viaţa ei particulară, chiar dacă această viaţă nu intră în perimetrul preocupărilor dumitale.

— Bunicule, eu în viaţa oamenilor, vă rog să mă scuzaţi că vă spun aşa, dar lumea aşa vă numeşte şi dacă mi-aţi permite... Ştiţi, distanţa dintre oameni, aşa că Bunicule, cred că se ducea, dar nu sînt sigur, la Gligora. De cîteva ori i-am chiar surprins discutînd pe şoptite, în sat, la intrarea în bufet; îşi cumpărau cîte o bere şi ieşeau afară sub pretext că ea nu suportă fumul. Odată nemaifiind, într-adevăr, aer de respirat, am ieşit şi eu lîngă uşă şi am auzit doar atît: „Ţi-i aduc la noapte". Putea să-i aducă orice, eu n-aveam de unde să ştiu ce-i poate aduce, dar pentru că meseria noastră n-are ore libere, cînd e vorba de a prinde infractori, m-am prefăcut că merg la post, dar în loc să mă duc acolo m-am aşezat în barca miliţiei şi am stat la pîndă în stuf. Aproape de miezul-nopţii am văzut-o cum trece cu barca pe lîngă mine. Era ea, singură şi trăgea la vîsle mai dihai ca un bărbat. Am înţeles că nu mă pot pune la întrecere cu ea şi am preferat să o aştept tot acolo. Am stat eu ce-am stat şi cînd am văzut că nu se întoarce mi-am zis că n-ar strica să-i ies în întîmpinare şi, ca să-mi duc gîndul la capăt, am pus mîna pe vîsle. N-am

făcut nici un kilometru cînd i-am văzut pe marginea canalului, la intrarea în lac. În barcă erau hainele ei, absolut toate, tovarăşe maior, că am aprins lanterna şi am văzut, nu lipseau nici cele mai intime lucruri. Ce eră să fac? Am aşteptat acolo lîngă hainele ei, dar noaptea era noapte şi simţeam cum îmi intră frigul în oase, că stau prost şi cu tensiunea, adică o am mai mică decît s-ar cere şi mor uneori de frig în plină vară, cu toate că doctorul veterinar a spus că s-ar putea să am malarie. Deodată, tocmai cînd era să aţipesc, am văzut în baltă o vîlvătaie mare şi temător m-am îndepărtat spre sat ca la nevoie să pot lua măsurile de urgenţă. Ciudat însă, focul aducea cu el un miros încins, de carne arsă şi de grăsime. Spre dimineaţă eram tot treaz şi aşteptam la debarcaderul de unde plecase Vera. O văd apărînd de departe, moartă de oboseală şi murdară de funingine. S-a făcut că nici nu mă vede cînd a coborît din barcă, drept pentru care, mi-am permis, avînd în vedere ce auzisem la bufet şi de plecarea ei înot, dumnezeu ştie unde, să-i zic ceea ce v-a spus Varlaam. Dar ameninţarea mea era doar o punere în gardă, Bunicule, de formă, ca să zic aşa, deoarece n-aveam nici un motiv s-o iau la ochi.

— Şi n-ai întrebat-o ce-a fost cu focul din baltă?

— Am întrebat-o, cum să n-o întreb. Mi-a spus că au găsit cîţva porci înecaţi şi i-au ars ca să nu se işte vreo molimă.

— Cum, au găsit porcii noaptea, şi tot noaptea le-au dat foc?

— N-aş putea ca să spun, Bunicule, eu n-am fost de faţă, dar şi mie mi s-a părut nu ştiu cum. Adică ea pleacă la pescuit, cel puţin aşa mi-a spus mie la orele douăzeci şi treisprezece minute, îi găsesc barca cu hainele, apoi văd focul şi dimineaţa ea îmi spune ce v-am zis. Nu mi-a venit să cred şi cu toate că eram frînt, m-am urcat din nou în barcă şi am vîslit din răsputeri. Cînd am ajuns pe la mijlocul lacului, adică pe aici pe unde sîntem acum, îl văd pe Gligora că vine din faţă cu barca lui cu motor şi înainte de a putea spune ceva, valurile mi-au şi luat pe sus botul bărcii şi m-am trezit ud ca după o baie. În condiţiile acelea, un om al ordinii obişnuit s-ar fi întors la ale lui, dar eu am mers tot înainte.

Am ajuns aproape de amiază la locul cu pricina și, într-adevăr, am văzut între două grinduri urmele unui foc mare. Printre funingine se vedeau resturi de oase și, ca să nu greșesc, m-am apropiat cu un băț și am răscolit spuza. Vera nu mă mințise; erau oase de porci, numai că numărul porcilor arși era cu mult mai mare, mi-am dat seama după căpățîni și după aerul care și atunci, la aproape o zi de la foc, era de nesuportat.

Bunicul căzu pe gînduri. Povestirile în sine, de pînă atunci, și ale lui Firică și ale celorlalți, aveau în ele o doză de straniu dar erau lipsite de elementele de care el avea atîta nevoie. Trebuia, fără doar și poate, să afle ce anume căuta Vera noaptea în baltă; aici era un mister ce se cerea dezlegat și poate de el, de acest mister, era legată și moartea ei. Își mai aprinse o jumătate de mărășească și cîtva timp, atît maior cît și plutonier adjutant, stătură gîndindu-se fiecare la ale lui, Firică puțin speriat că povestirea lui n-a fost în stare să-i dea Bunicului cheia de care acesta avea atîta nevoie.

— M-am întors, Bunicule, ce era să fac, cu gîndul să i-o plătesc lui Gligora pentru baia pe care mi-a făcut-o și, odată ajuns la țărm, pe la șapte patruzeci și trei seara, m-am dus direct la bufet să-mi astîmpăr frigul. La ieșire m-am întîlnit cu Crițan și nici tu bună seara, nici tu bună ziua, începe să mă repeadă că nu-mi fac treaba ca lumea. Ce crezi, Bunicule, că-mi arunca mie în cîrcă? Nici mai mult, nici mai puțin că în baltă s-a constituit o bandă de hoți care fură din averea statului. N-am întrebat de unde știe el asta și dacă a știut de ce nu mi-a spus, deoarece eu n-aveam cunoștință de așa ceva. A zis că ar trebui, ca om al ordinii, să știu absolut totul. Că numai cu o seară înainte s-au furat treisprezece porci și pentru că în fuga lor hoții au scăpat patru godaci, dimineața Gligora i-a găsit înecați la vreo patru kilometri de grind, singuri și plutind umflați. Bunicule, n-am mai știut ce să cred. Pe de o parte, Vera îmi spune că au ars niște porci morți, eu îl văd pe Gligora venind spre sat, bine merçi, cu barca cu motor, mă udă din cap pînă în picioare, și seara președintele îmi vinde mie verzi și uscate că în baltă ar fi o bandă de hoți. Ce să mai crezi? N-am zis nimic, eu îl respect mult pe tovarășul Crițan, și pe dinăuntru îmi venea să

plîng cînd a plecat de lîngă mine fără să-mi zică *bună seara*, doar sînt cu treisprezece ani mai mare decît el. Am intrat în bufet și acolo îl văd pe Gligora și Paulina. Vera nu era. M-am dus la el și cînd m-a văzut, Paulina a scuipat în dreptul meu și a ieșit afară, spre rîsul celor adunați înăuntru. „N-ați fost în stare să-i prindeți pe cei care mi-au omorît cumnatul", a zis ea. N-am știut ce să fac. Să merg după ea, n-aveam nici un motiv deosebit. Mi s-a adresat nu numai mie, ci tuturor, așa că puteam să închid ochii și să cred că de fapt a avut treabă cu Gligora. Așa am și făcut, pe mine mă interesa Gligora, nu Paulina. M-am dus la el și tînărul respectuos își cere iertare pentru cele întîmplate, el n-a dorit să mă ude, dar tocmai își aprinsese țigara și i-a scăpat maneta motorului din mînă și din cauza asta barca a luat-o razna. N-am vrut să dau amploare nici la ce mi-a spus Crițan, nici la ce mi-a povestit Vera. Voiam să văd ce zice el, dacă vine cu vreun element nou, față de spusele ei.

— Sper că l-ai întrebat și pe el ce-a fost cu focul?

— Cu asta am început, Bunicule. Și aici e aici, mi-a zis, rîzînd, că focul a fost pus de cineva, nu la el pe grind, ci pe apă, acolo în mijlocul lacului, dar cine a cărat trestia acolo și cine a dat foc trestiei, și mai ales, de ce, nu știa nici el.

— Foarte interesant. Cazul începu să-l pasioneze tot mai mult prin cantitatea de straniu de care era înconjurat. Deci un foc se face pe un grind și altul pe lac. Desigur, amîndouă, de departe, dacă erau privite din același unghi, nu puteau însemna pentru privitor decît un singur foc. Dar cine îl aprinsese pe cel de-al doilea. În orice caz, nu Gligora, altfel n-ar fi mărturisit, și dacă ar fi mărturisit, întrebarea ar fi venit de la sine. Ce rost avea o vîlvătaie de trestie pe lac? Și mai ales de ce noaptea, de ce nu fusese aprins ziua?

Firică își ceru voie și la îngăduința tăcută a Bunicului își aprinse și el o țigară. Trăgea cu nesaț din fumul acriu, cu miros de salcîm și de cînepă și nările Bunicului fremătară încet, gîdilate de acel miros straniu și el.

— Ce fumezi?

— Carpați, tovarășe maior.
— Au un miros cam ciudat.
Firică își scoase țigările din buzunar, le întinse Bunicului, și la lumina chioară acesta se uită la ele. Erau țigări obișnuite, pătate din pricina umezelii.
— Fumezi puțin, spuse Bunicul.
— De unde știți, tovarășe maior?
— Sînt țigările pe care le-ai avut în buzunar cînd ai fost stropit de Gligora.
— Exact. Nu fumez mai mult de patru, cinci, rar trec de șase.
Alsacianul se gudură la picioarele Bunicului și detectivul îl scărpină întîi în dosul unei urechi, apoi în dosul celeilalte și simțind la pipăit mici asperități își zise că iar au dat puricii iama în prietenul său, altfel resturile acelea mici, dar pipăibile totuși, nu i-ar fi gîdilat buricele degetelor. Își luă angajamentul că neapărat, într-una din zilele următoare, să-i facă baie, dar cîinele nu se mulțumi cu acel scărpinat, schelălăii ușor, în continuare, apoi se îndreptă șchiopătînd, din pricina multiplelor reumatisme spre zbatul din dreapta. Bunicul ascultă cu atenție. Se auzea din acel loc apa clipocind. Se îndreptă pe urmele cîinelui, dar cînd ajunse la balustradă nu văzuse în noapte decît ultimele cercuri făcute de un obiect ce fusese de curînd înghițit de apă. Probabil cineva a dat de mîncare la pești și a aruncat peste bord vreo bucată de mămăligă sau pîine, își mărturisi Bunicul și împreună cu Firică, ce ținuse să-l urmeze, se întoarse la mijlocul provei, locul unde tangajul se simțea mai puțin ca în celelalte părți.
— Tovarășe maior, dacă îmi permiteți, aș avea și eu o chestiune, personală, și nu tocmai personală. Poate în timp ce eu vă povestesc micile necazuri ale pescarilor de-aici, dumneavoastră vă puteți ordona mai bine gîndurile spuse de mine în privința Verei și la nevoie să-mi puneți întrebări suplimentare. Dumneavoastră tot sînteți la pensie, nu mai aveți nimic de pierdut, eu, vai de capul meu. Am pus odată pe hîrtie numai un sfert din ce-am să vă zic și de la comandament mi-au spus că treaba mea e să păstrez ordinea în perimetrul încredințat, nu să mă amestec în treburile altora și că dacă se mai întîmplă... Mi-am rupt hîrtia în fața superiorului,

dar din inimă n-am putut s-o scot. E adevărat, eu mă ocup cu ordinea, dar în același timp, nu-i așa, sînt și eu cetățean al acestei... nu mi-e indiferent ce se petrece și mai ales cum se procedează în baltă...
— La ce te referi, dragul meu? întrebă Bunicul.
— Se extermină peștele în baltă și-i păcat de dumnezeu. Știți, eu merg la bufet, nu-s cu nasul sus, și în orele libere stau la taifas cu pescarii; n-au secrete față de mine de unde deduc, Bunicule, că le sînt un om apropiat, că au respect dar și dragoste față de organul de ordine. În cîțiva ani n-o să mai fie pește în baltă, ascultați ce vă spun. Poate acolo la București aveți pe cineva mai mare, puteți să-l influențați să se ia măsuri...
Firică se uită la Panaitescu care tăifăsuia cu Valera și văzînd că nimeni n-are de gînd să-l deranjeze continuă:
— Un jaf, asta se face cu peștele... Nu i se lasă puietului timp să crească, nu sînt respectate cele trei luni de dragoste și de pus icrele. Peștele e viețuitoare și el, Bunicule, și mi-a fost dat să văd cu ochii mei, la o încrengătură de canale, cum punea șalăul-tată lapții peste puzderia de icre, și citeam în ochii lui blegi nu numai dragoste ci gînduri, Bunicule, cum să-și perpetueze bietul de el specia, el care e cel mai vînat dintre toți. Acum, că balta e a statului, toți se consideră stat și fac ce vor. Ia întreabă-l mata pe Crițan dacă în afară de plan respectă el vreun termen, termen pe care îl știe din moși-strămoși, doar e om al apei și știe mai bine ca oricine că și peștele are nevoie de răgaz și odihnă să se reîmprospăteze. El nu. Planul. Dacă face planul micile potlogării sau chiar cele mai mari pot fi trecute cu vederea și pentru asta, cînd e vorba de plan, n-are mamă, n-are tată. Dar cea mai mare crimă, Bunicule, sînt șetcile, n-au ochiurile decît de patru pînă la șase centimetri, înainte erau de patruzeci, adică avea peștele mic pe unde să iasă și să scape ca să se facă și el mare și pescarii să aibă ce să prindă și peste un an, doi. Cu ochiurile așa mici la setci puietul nu mai poate ieși și dacă ai vreme să vii cu mine, îți arăt locul unde pescarii îngroapă puietul mort, zeci de tone de pește ce nu va mai crește niciodată mare. Pescarii îmi povestesc și eu dau din cap și își dau și ei seama că au dreptate și că

dreptate le dau şi eu, dar n-am nici o putere să-i ajut. M-am gîndit într-o zi să facem o scrisoare către cel mai mare, dar pe urmă i-am zis lui Firică să stea cuminte, scrisoarea asta a lui şi semnăturile pot fi interpretate şi ca să fie interpretate nu doresc. De ce crezi matale, Bunicule, că s-au dat pe creşterea porcilor; carne să fie li s-a spus de către Golgea, şi ei carne dau, că peşte nu mai prea au de unde. Ca să nu-ţi mai spun cum pleacă sturionii şi găleţile cu icre mai ştiu eu unde, ca să se deschidă uşi şi ferestre şi case de bani şi toate se deschid, că peştele acuma a ajuns rar, şi mîine, poimîne va fi un adevărat lux. Asta dacă poţi să spui cuiva, Bunicule, că altfel dintr-o ţară cu atîtea ape mîine, poimîne nepoţii noştri vor cunoaşte peştii numai din poze şi ar fi păcat. Printr-o exploatare omenească s-ar putea bieţii de ei înmulţi în voie, loc e destul şi pentru ei şi pentru oameni. Că într-o zi am plîns, Bunicule, uite eu om al ordinii, cu pistol la cingătoare şi cu armă cu cinci cartuşe la post, am plîns, da, te rog să mă crezi. Era vremea cînd crapul îşi depune ouăle şi la cererea tovarăşului plan, cum se zice pe aici, pescarii au pornit la prins; ei bani iau slavă domnului în fiecare lună, mii de lei, dar în acelaşi timp ştiu că nu vor mai lua şi pentru asta m-a chemat unul dintre ei la cherhana să văd şi să nu cred. Veniseră bărcile acoperite cu papură şi papura se ridica în sus în bărci, parcă acolo dedesubt ar fi fost oameni care se zbăteau între viaţă şi moarte. Poate nu ştii, tovarăşe maior, că peştele plin de icre are altă viaţă, are şi viaţa puilor ce ar trebui să se nască, nu moare aşa uşor şi se chinuie cînd e plin de ouă. Şi mişcarea aia a papurei nu era altceva decît zbaterea peştelui dedesubt şi cînd au luat verdeaţa am căscat mai întîi ochii mari de ce-am văzut. Crăpoaicele îşi lăsau icrele acolo în barcă, kilograme întregi, încît abia se mai vedeau capetele din pricina burţilor mari care scoteau fără pauză icrele din ele şi masculii tot acolo, din nevoia de a supravieţui, îşi lăsau lapţii peste icre, crezînd în prostia lor că din ce fac ei va ieşi puiet. Mi-am dus mîinile la ochi şi am plecat de acolo să nu văd ce-am văzut.. Am auzit în spatele meu cum dădeau fraţii cu măciucile în cap crăpoaicelor, crăpoaice de cîte douăzeci şi cinci de kile, ca să moară odată, şi ele nu

mureau, parcă vorbeau şi cereau ocrotire. Poate nu numai ca să intervii ţi le-am spus toate astea, tovarăşe maior, dar ţin minte că la bufet m-am întîlnit seara şi cu Vera; eu am cumpărat o sută de monopol, aici fără familie poţi înnebuni, monopolul ţi-e şi nevastă şi copil şi cînd am ieşit afară am văzut-o pe fata lui Varlaam. I-am povestit şi ei ce-am văzut. M-a ascultat pe tăcute, ca şi cum nu-i povesteam nici o noutate şi la urmă mi-a zis: „Plîngi, tovarăşe Firică, pentru nişte peşti care mor şi mor oameni nevinovaţi şi nu-i plînge nimeni."

— Cînd ţi-a spus asta? interveni brusc Bunicul cu toate că voise să-l lase pe Firică să-şi ducă povestirea pînă la capăt, fără să intervină.

— Acum mai bine de jumătate de an.

— Magdău cînd s-a înecat? întrebă Bunicul şi grăbit îşi aprinse o ţigară.

Firică căzu pe gînduri, apoi începu să numere cu voce tare lunile care trecuseră din ziua cînd el îşi dăduse drumul în mijlocul lacului şi nu mai ieşise de acolo.

— Cam de un an şi ceva.

— Interesant, interesant, şopti bătrînul şi se scutură cuprins parcă de frig.

14

Bunicul se plimbă pe punte de la un capăt la altul; numărase de cîteva ori paşii făcuţi, în total adună peste optsute patruzeci şi trei şi cînd îşi aduse aminte de Firică şi de cifra atît de des pomenită de el, de care se temea atît, încetă să mai zîmbească. Nu credea în semne şi cu atît mai puţin se putea spune despre el că era superstiţios; fusese în copilărie din pricina povestirilor cu care îl înspăimîntase Bunica, dar odată cu trecerea anilor şi cu înţelegerea vieţii, tot ceea ce pentru alţii constituia prilej de spaimă, pentru el nu era altceva decît o curiozitate pur omenească, amuzantă chiar. Cu toate astea pe măsură ce anii se scurgeau cu repeziciune de gînd,

reperul numărătorii lor fiind tocmai el, desele coincidențe privind unele întîmplări greu de explicat din cîteva cuvinte, îl făcură din nou să fie atent și poate din această pricină cînd o pisică neagră ieși din cabina căpitanului, Bunicul avu un moment de ezitare și nu trecu mai departe decît în clipa cînd felina făcu cale întoarsă. Se supără pe el și, ca să învingă această purtare copilărească, ademeni vietatea la el și după ce se apropie, Bunicul îi aruncă spre dreapta un biscuit, dar pisica nu numai că nu se repezi spre el, ci în fugă alergă spre locul cald de unde ieșise. Bunicul auzi distinct niște miorlăituri și curios privi în dosul ușii de la cabină; patru pui fără păr, se înghesuiau unul în altul cu boturile deschise în căutare de hrană. Pisica se uită de pe un scaun cîtva timp la ei apoi, văzîndu-l pe Bunic strecurat cu capul în încăpere, sări direct în culcuș și își acoperi puii zbîrlindu-și părul de pe șira spinării.

— Nu știam, Bunicule, că te interesează pisicile, auzi detectivul o voce din interior și numai cînd becul se aprinse într-o margine a cabinei, acționat de omul aflat în hamac, Bunicul îl putu vedea pe căpitanul *Pescărușului* întins în plasa din fir gros de bumbac.

— Îmi cer scuze, bolborosi Bunicul; faptul că intrase în cameră fără să ceară voie i se păru de neiertat și fîstîcit se apucă să explice amănunțit ce căuta acolo, insistînd asupra puilor cu toate că pe ei îi văzuse în ultima clipă.

— Poftește și ia loc, se oferi căpitanul și dintr-un salt coborî din hamac și-i întinse Bunicului un scaun.

Bunicul se așeză, cu toate că ar fi preferat aerul de afară; înăuntru mirosea puternic a usturoi, ceapă și cartofi fierți, dar după primul contact cu acel miros greu, amestecătura de izuri îi făcu chiar poftă, așa că nu-l refuză pe căpitan să bea cu el o țuică și să se înfrupte dintr-o scordolea ce i se păruse, la halul de foame în care se afla, de-a dreptul dumnezeiască.

Căpitanul căută pe măsuța de lîngă fereastră o carte anume din maldărul amestecat cu caiete de toate grosimile și cînd Bunicul citi titlul de pe copertă avu un zîmbet de copil bucuros care primește în dar ceva deosebit. Tratatul de artă culinară a preparatelor din pește explica gustul delicios al felului abia îngurgitat și mulțumit că îi făcuse bătrînului detectiv o plăcere deosebită, Inochentie Apostov mai turnă în păhărelele, cam murdare, încă două porții de țuică.

— Știu că ești prietenul lui Varlaam, Bunicule, uneori m-a înnebunit cu prietenia asta reciprocă sau mai mult a lui către dumneavoastră, se corectă Inochentie și rîse dezvelindu-și dinții cu strungă. Cred că de cîteva ori a scăpat de la concediere tocmai datorită acestei prietenii; să vezi ce gură făcea la *T* cînd se lega vreunul de el cu gînd să-i plătească într-un fel desele defecțiuni ale motorului și din această cauză a vasului. Altfel, mecanic bun, n-am ce zice, cu toate că l-am prins repede că șantajează lumea cu amiciția ce v-o poartă.

— Îmi pare rău, domnule Inochentie, din cîte am aflat de la Varlaam, așa te cheamă, un nume biblic și de o rezonanță cu totul aparte, dar prietenia noastră este reală chiar dacă nu ne-am curtat des așa cum, probabil, cred unii că trebuie să întrețină amicițiile. O vorbă din popor spune că prietenii la greu se cunosc și iată-mă că la greu sînt aici lîngă el și gata să-i sar în ajutor, firește atît cît sînt în stare.

— Dar ce necaz are, și Inochentie, după ce își aprinse o țigară, se așeză din nou în hamac și luă de pe măsuță o carte de fizică. Îmi cer scuze, Bunicule, dar cînd ai venit tocmai repetam capitolul despre căldură, un amănunt îmi scăpase și vreau să dau de el. Așa procedez de fiecare dată, învăț apoi sting lampa și repet cu voce tare; cred că, de fapt, nu atît pisica te-a atras în cabină, ci vocea mea care turuia despre principiile... dar ce necaz are Varlaam?, din cîte știu este un om fără dureri deosebite, ca să fiu mai exact, n-are examen ca mine, tocmai mîine... Nu-mi prea pare rău că s-a împotmolit vasul, trebuie să învăț, pasagerii, atîția cît sînt, se pot descurca, în schimb, dacă acostam la țărm eram trimis imediat în altă cursă și adio notă de trecere. Aici cînd frații de la Navrom aud că vrei să-ți depășești condiția socială te iau la ochi și dinadins te freacă de-ți sar ochii... Varlaam nu știe, el crede că motorul lui e de vină... Să creadă el... Motorul se putea strica și în apă adîncă nu numai aici, pe acest mîl de pe care apa ne va lua mîine dimineață, cînd vor deschide ca-

nalul mare, ca pe o plută. Dar pînă atunci eu termin acest ultim capitol care-mi mănîncă zilele.

— Adică dumneata, domnule Inochentie, nu știi ce s-a întîmplat cu el...

— Nu știu nimic, și Apostov se ridică din nou din hamac și coborî pe scăunelul de lîngă masă.

— Cum, tocmai dumitale nu ți-a spus nimic de fata lui?

— De Vera? Ce să-mi spună, adică ce poate el să-mi spună de ea? Cred că nu se omoară pentru bătrîn, i-am spus-o de cîteva ori, numai că nu m-a pocnit. Să am așa o fată i-aș da cel puțin două bătăi pe zi, mai bine zis i le-aș fi dat la vremea cuvenită, nu acum cînd nu se mai poate face nimic. Cred că în întreaga lui viață poate număra de cîte ori l-a așteptat la țărm, așa cum e obiceiul pe aici, și tot pe degete ar putea socoti de cîte ori masa a fost așezată și pe ea aburea o mîncare caldă. În schimb, Nichita își cheltuie ultimul ban pentru ea, din rochii de mătase n-o scoate și din inele de argint și aur așișderea. Ultima dată a întîrziat la vas douăzeci de minute și această ultimă dată să nu vă închipuiți că era acum un an, nu, acum două zile, cînd era să plecăm fără el, deci fără mecanic, ceea ce e interzis. Puteam foarte bine să menționez în raport această întîrziere dar n-am făcut-o; mie mi-e ca un tată, cu toate că la infinit nu-i pot duce abaterile în cîrcă. Aș putea spune că el îi face de mîncare Verei și tot ea cu mofturile. Odată eram la el și am văzut cum s-a purtat cînd s-a întors prințesa acasă. A gustat două linguri din ciorbă și pe urmă ostentativ s-a dus și a aruncat-o afară dulăului. Uite pentru felul lui de-a fi, ca tată, îi trec cu vederea felul lui de-a fi ca mecanic, cu toate că, repet, e mecanic bun... Numai că dacă voi fi prins că închid ochii la fel și fel de măgării voi avea eu de suferit și asta n-o vreau. Nu doresc să îmbătrînesc pe *Pescăruș*, am douăzeci și șase de ani și știu că fabricăm la japonezi pescadoare ultramoderne... Acolo vreau să-mi fac veacul și, să mă înțelegeți, nu ca matelot sau simplu secund. Pentru asta învăț.

Bunicul îl lăsă pe Apostov să vorbească mai departe despre planurile lui de viitor și rămase mirat cînd și din gura acestuia auzi de cîteva ori cuvîntul *săltat*, atît

de des pomenit și de ceilalți oameni cu care stătuse pînă atunci de vorbă. Voia Inochentie să se *salte* și el, avea planuri mari, din cauza aceasta nu se însurase și nici n-avea de gînd; un marinar de cursă lungă trebuie mai întîi să-și termine planurile de viitor și numai după aceea să întemeieze o familie, nevasta aduce după sine copii și griji și cînd grijile și plozii te năpădesc, adio școală și libertate de acțiune, adio Oceanul Pacific. Tînărul pomenise nu odată numele marelui ocean, se părea că iubirea lui cea mai adîncă și cea mai durabilă era această întindere de apă și Bunicul aproape că îi văzu ochii lăcrimînd cînd pomenea de el.

Nu știa ce să facă: să-i spună lui Apostov marea durere a lui Varlaam sau nu, dacă prietenul său nu-i amintise nimic de ea însemna că nu era rău să tacă și el, cel puțin pentru o bucată de timp. Într-un fel vorbesc oamenii despre concetățenii lor vii și cu totul altfel după ce s-au înfrățit cu neființa, se gîndi Bunicul și preferă încă multă vreme să-l asculte pe Inochentie despre visurile lui, înainte de a abate din nou discuția spre Vera.

— Nu pot avea decît cuvinte de sinceră apreciere, stimate tinere, pentru ambiția cu totul și cu totul justificată de a promova prin muncă pe scările ierarhice atît de largi și generoase, puse la dispoziție de realitățile luminoase de la noi. Trebuie să mărturisesc că pe vremea mea era mai greu și mai dificil să-ți faci loc în viață, chiar dacă munceai pe brînci. Astăzi condițiile sînt incomparabil mai ofertante, și Bunicul după ce ținu o prelegere lungă despre realizările de azi se înroși la gîndul că sărise peste cal și regretă lipsa lui Panaitescu, singurul capabil prin anumite semne existente între ei să-i tempereze exagerările.

— Bunicule, sincer să fiu, îl întrerupse Apostov, nu înțeleg de ce te-a invitat Varlaam în acest început de lună. În baltă se vine ori primăvara devreme ori în octombrie cînd țînțarii au dispărut cu desăvîrșire și cînd știucile mari își încep ieșirile spectaculoase la lansetă.

— Dragul meu tînăr, te rog să nu te superi că te numesc așa, dar pur și simplu sînt fascinat cînd văd oameni de această vîrstă, am acceptat invitația pentru că știam că Varlaam are anumite necazuri cu fata și vo-

iam să-i dau eu ceea ce văd că dumneata i-ai refuzat, adică un ajutor dezinteresat. Am înțeles că numai faptul că ai fost foarte ocupat te-a determinat să nu fii mai aproape de el deoarece, dragul meu tînăr, să nu-mi spui mie că nu ții la el, altfel, cum singur ai spus, nu-i treceai cu vederea desele abateri pe care le manifestă în serviciu. Eu văd o explicație a acestor nereguli tocmai pornind de la problemele insurmontabile pe care i le pune fata, și Bunicul înghiți greu după ultimul neologism. Nu se poate ca prieten apropiat să nu știi ce se petrece în familia amicului dumitale mai în vîrstă, cum nu-mi vine să cred că nu cunoști oamenii aceștia care stau la taifas pe vasul dumitale la acest ceas de amurg tîrziu.

— Mai întîi, Bunicule, n-am de unde să-i cunosc chiar pe toți. În afară de cei care sînt cu Ciupercea, de Paulina și Gligora cu soră-sa, de bătrînul Pafnutie, restul, adică ceilalți trei pasageri, sînt din altă localitate, cred că vin la rude, așa că n-am de unde să-i știu... Dealtfel, acum îi văd pentru prima dată.

Bunicul făcu un gest și înainte de a-și aprinde jumătatea de mărășească își permise să întrebe:

— Ai amintit de bătrînul Pafnutie, cred că n-am avut plăcerea să-l văd pînă acum.

— Cum să nu, Bunicule, dacă nu mă înșel, și nu mă pot înșela, ai stat de vorbă cu el mai bine de o jumătate de oră și bag mîna în foc că ți-a povestit că a fost căpitan de cursă lungă, dacă între timp nu și-a schimbat ocupația.

— Cum, Vasilii Vasilievici... Gurmașin...

— Asta a fost identitatea de acum cîțva ani, de atunci și-a schimbat-o de cîteva ori: pateomchinist, aviator în primul război mondial, dar ce meserii n-a avut Pafnutie la viața lui...

— Cum, adică m-a mințit?

— Minte de îngheață balta și în timpul verii. Îi e frică de moarte, dealtfel nimeni nu prea știe cîți ani are, Paulina spune că a bătut de mult suta, cu toate că nevastă-sa, femeia acea care stătea cu el pe uși și ferestre, e gata să jure că are o sută paisprezece și jumătate. Dacă soața nu-l știe atunci... De cînd vin turiștii prin Deltă inventează povești despre el, unii spun că

le și scrie. Povestea cu Gurmașin nu-i decît o poveste, cu toate că un asemenea Gurmașin a existat, l-am cunoscut chiar eu la Jurilovca. Ca să nu-l prindă moartea, Pafnutie își schimbă, firește, nu numai pentru oameni numele, socotind în mintea lui șireată că moartea merge ca o oarbă după cel înscris în scriptele ei într-un anumit fel, cînd de fapt respectivul nu numai că și-a mutat casa la dracu-n praznic, dar are și alt nume și altă viață.

— După anii pe care îi are, se pare că reușește, totuși, s-o înșele.

— După ani da, dar și din viața lui și a altora face un chin.

— Nu s-ar părea că din a lui face, își permise Bunicul să spună mai ales că nu avusese deloc impresia că falsul Gurmașin e prea marcat de desele schimbări de identitate. Dar nu vreau să te abat, dragul meu, prea mult, de la ceea ce ai vrut să-mi povestești, se pare că ai vrut să-mi spui ceva de Vera, adică eu ți-am sugerat că nu se poate ca existența unei fete atît de frumoase să nu-ți fi atras atenția cel puțin în măsura în care ai observat felul ei de a se purta cu propriul tată.

— Ce-aș putea eu să-ți povestesc, Bunicule, mai mult decît ți-a putut povesti Varlaam? Eu mai tot timpul sînt în cursă, iar cînd stagnăm mă aflu cu vasul în docuri la reparații. Ca să fiu drept mai mult îl reparăm decît navigăm cu el. Am auzit că vom construi și noi nave de mare tonaj, eu cred că sînt simple zvonuri, dar dacă m-ar întreba cineva pe mine, eu aș zice că românul prin datină e marinar și tot prin datină ar trebui să fie și constructor de vapoare. Ce poate, deci, știi un asemenea om? Țin minte că mai acum un an și jumătate, dacă nu mai mult, eram cu *Vulturul*, un vas cu care remorcam un dormitor, în baltă, și pe vasul ăla, nu mai mare cît o barcă cu șaisprezece crevace, s-a întîmplat să fie și Vera și Magdău. Era tocmai după descoperirea nu știu cărui surplus, pe atunci habar n-aveam că era vorba de un surplus de porci. Dar cum vasul era mic și stăteam întins pe una din băncile, din așa-zisa cabină, i-am auzit vorbind; îi duceam la Mila, era tîrziu și își petrecuseră toată ziua în baltă la numărătoarea de porci. La început n-am vrut să aud, le-am și spus să vorbească

mai încet, n-aveam de gînd să intru în secretele lor, dar ori nu m-au auzit, ori m-au auzit şi puţin le păsa de ce puteam auzi, că au continuat pe acelaşi ton de ceartă. Al ei era tonul de ceartă, nu al lui, el era din fire blînd. Am încercat să dorm, n-am putut şi pentru că n-am putut am încercat să repet materia, şi atunci aveam un examen, toată viaţa, de cînd mă ştiu, am dat numai examene. Şi acest Magdău, mare cît un munte, avea o voce de îngeraş şi cu ea, nici mai mult nici mai puţin, susţinea că răului nu i te poţi împotrivi şi că răul este dat de la dumnezeu şi trebuie luat aşa cum este. Vera a sărit cu gura la el şi i-a spus să-şi caute dreptatea, că dreptatea era de partea lui, şi că n-are să-l lase în pace pînă nu va ieşi adevărul la lumină. Îmi aduc aminte ca acum ce-a zis el, deoarece mi s-a părut a fi un moment important al discuţiei lor. „Dacă vrei să te împotriveşti răului atunci de ce te-ai apucat să numeri porcii, de ce n-ai lăsat adevărul aşa cum era?" Nu ştiu exact la ce se referea, ce numărase ea şi ce adevăr lăsase sau nu-l lăsase în voia soartei, destul doar că ea a început să ţipe, făcuse băşicuţe la colţurile gurii şi Vera, care de felul ei e frumoasă, mi s-a părut din cale afară de pătimaşă şi de urîtă. Se pare că descoperise ceva, din vina ei sau din vina altuia, nu ştiu, şi-l sufoca pe el cu necesitatea de a-şi căuta dreptatea cînd de vină pentru nedreptatea în care se afla el era tocmai ea. Acum nu-mi aduc aminte exact sensul fiecărei fraze dar atunci, şi aici nu greşesc cu nimic, logic mi s-a părut Magdău nu Vera. Am repetat apoi o lecţie, nici nu mai ştiu care, mi-am pus pîine în urechi ca să nu-i aud şi, într-adevăr, cu toate că erau lîngă mine, cuvintele lor veneau parcă de la o mare depărtare.

Bunicul deschise cartea cu preparatele culinare din peşte, se uită la cîteva fotografii, apoi o închise brusc.

— Tinere, la început n-am vrut să-ţi spun, eram de fapt aproape convins că ştii tragedia care s-a întîmplat cu fata prietenului comun Nichita Varlaam. Vera e moartă. Nu-mi cere deocamdată amănunte şi nici nu discuta cu nimeni evenimentul deşi, cei mai mulţi de pe vas ştiu acest lucru. Eu n-am spus decît la trei oameni, dar aceşti oameni, în ciuda rugăminţii mele, au bătut din gură, lucru pe care îl doream, deşi, aşa cum

ţi-am spus, îi rugasem să tacă. Dar asemenea evenimente nu pot fi ţinute secret şi eu aştept acum reacţia acestor oameni, mai ales că am sentimentul că omul care i-a curmat tînăra viaţă se află aici, pe punte. Indiferent ce vină a avut fata asta în viaţa părintelui ei sau în viaţa altora, nimeni n-are voie să curme anii cuiva în scurgerea lor firească şi eu pe acel om vreau să-l prind. La început am bănuit şi eu că nu putea fi vorba doar de avarierea motorului. Cum prea bine ai spus, motorul se putea strica oriunde, dar el s-a stricat taman aici, aici unde dumneata ai împotmolit această relicvă a Navromului. Aş vrea să te întreb, tinere, de ce Nichita a stricat motorul tocmai aici şi de ce n-ai împotmolit dumneata *Pescăruşul* în altă parte, de ce taman în acest loc unde de fapt s-a sinucis şi Magdău, cu toate că declaraţia celor ce i-au înregistrat ultimele momente de viaţă sună altfel în spusele celor cu care am vorbit.

Apostov Inochentie se uită cîtva timp la bătrîn, avu un uşor zîmbet, apoi stătu cu capul în mîini, uitîndu-se spre cărţile aflate pe noptieră.

— S-a dus examenul, dar fie, zise Apostov şi-l privi pe bătrîn direct în ochi, multă vreme în tăcere. Bănuiam că va muri, ca să fiu mai precis, singură şi-a pregătit moartea. Şi dacă dumneata ai să cauţi un singur criminal poate ai să-l găseşti, dar criminale sînt în egală măsură condiţiile care nu dau posibilitatea oamenilor să lupte pentru adevăr în aşa fel ca adevărul să iasă la lumină. N-am prea vrut să stau de vorbă cu dumneata, adică să mă înţelegi exact, doream să-mi văd azi de carte, de poimîne puteam fi al dumitale, dar înţeleg că n-o să am linişte pînă nu-ţi spun tot ce ştiu. S-ar putea, în sinea dumitale, să zici că sînt aprins, că vorbesc necugetat, adică verzi şi uscate, că n-am responsabilitatea omului matur care şi spune, dar îşi şi poate lua răspunderea lucrurilor spuse. Uite,eu mi-o iau. Am cîştigat în anii ăştia foarte mult, ţi-o spun eu care în vechiul regim, ca minoritar, nu numai că n-aş fi avut dreptul la căpitănia *Pescăruşului* dar nici la o barcă cu motor. Adică am luptat ca să fim oameni şi am ajuns ca dintr-o dată să ne dăm seama că dărîmînd ceva n-am construit totul aşa cum ar fi trebuit şi că oamenii pornind de la ideea că sînt stăpîni, fac pe stăpînii, dar în sensul prost al cuvîntului. Noi mai demult,

adică părinții noștri și stră-părinții lor, aveau obiceiul să omoare un om dacă-l prindeau furînd din setcile străine și astfel stăteau plasele pline și nimeni nu se atingea de ele, nici de ele și nici de avutul oamenilor. Nu vedeai lacăt în baltă și casele goale nu erau vizitate de răufăcători, lumea n-avea a se plînge de hoție. Acum fură toți, care cum poate și deviza unora este că-i o crimă să nu furi statul, chiar eu am auzit, cu urechea mea, aceste spuse. Știu, Bunicule, că ești nerăbdător să ajung la Vera, dumneata ca om al faptelor te interesezi de ele, ca pe baza lor să prinzi pe criminal, dar în afara faptelor, care pot duce la crimă, mai sînt și altele care alcătuiesc climatul unde se poate petrece așa ceva. Despre acest climat vreau să-ți vorbesc. Să vii să vezi casa lui Crițan din baltă; patru pereți, o ușă și două ferestre, o lodcă pe mal, așa cum au toți oamenii simpli, cu toate că el nu e chiar așa de simplu cum crezi. Dacă te duc în București, la un anumit loc, ai să vezi o altă casă cu etaj și să știi că această casă nu este a mea, ci a lui. De ce și-a făcut-o acolo? De ce nu și-a făcut-o pe malul unui canal sau la Mila? De ce vrea el să se rupă de noi și să plece, atunci cînd și-a făcut suma, la București, acolo unde de fapt vrea să-și mute, îmi închipui, și familia. Toți vor să plece, dar nu toți vor să fie curați, cu inima deschisă, ca o carte albă, unde fiecare om, fiecare trecător, să poată citi în voie ce se ascunde înlăuntrul lor. Cartea asta a lui Crițan nu e curată, cu toate că nu pot să zic că tot ce-a făcut, a făcut din munca altora. Știu ce înseamnă calomnia și nu mă joc cu legea. Eu vreau să ajung stăpînul Pacificului nu al Milei și n-am timp de zugrăvit pe cineva în negru dacă mie inima îmi spune că nu merită să-l zugrăvesc așa. Păi și-a făcut casă acolo pentru că nu-i mai e dragă *balta*, pentru că din clipa cînd a înșelat-o, i-a înșelat și pe oameni și cu oamenii pe care i-ai înșelat nu mai poți trăi. Să mă înțelegi bine. Eu nu spun că a furat. N-am nici o dovadă și cred că nici alții n-ar găsi asemenea dovezi. Merg chiar mai departe și zic că tot ce-a făcut, a făcut din truda lui și să știi că n-aș fi cinstit dacă n-aș recunoaște că a trudit cît trei la un loc și aici, în baltă, cine lucră cît trei și cîștigă de trei ori. El altceva a furat, după mine, a furat încrederea străbunilor și cinstea lor față de avuția bălții, asta a furat. După ce va pleca el, aici, dacă nu

se va găsi cineva să pună lucrurile la punct pînă atunci, potopul va rămîne. E ca și cum un pădurar ar tăia toată pădurea, e ca și cum un crescător de vite și-ar tăia toate vitele, și odată tăiate, cum te mai poți numi tu pădurar, crescător și cum se mai poate numi el pescar, cînd a făcut din baltă un abator? De asta vrea el mai încolo să plece, deoarece oamenii l-ar scuipa, acei oameni pentru care balta n-a încetat să rămînă patrie, parte din patria asta mare ce se cere și ea ocrotită. Omul lacom de altădată a devenit de zece ori mai lacom, hoțul de zece ori mai hoț, necinstitul de zece ori mai necinstit și toate astea pentru că, deobicei, cei ce-și apără păcatele nu le apără altfel decît invocînd dragostea cea mai fierbinte față de rînduielile noi, de lumea și vremile ce au venit, dar de fapt, în sinea lor, fiindu-le indiferent aceste vremi, aceste rînduieli. Și Crițan tot așa e, ca să vă dau doar un simplu exemplu. De vină nu-i el, sau nu numai el, de vină sînt cei care primind planul îndeplinit, nu-i interesează cum l-au îndeplinit, cu ce jertfe. Știți, victorioșii totdeauna au dreptate, a zis cineva, și așa se întîmplă și aici. Cine își face planul e boier, lui i se dă chiar scîndură și geamuri, i se dă și ciment să-și facă fundația ca să nu-i mai ducă apa casa. Și atunci simplul pescar, ca să-și facă planul, își bagă nasul și în vîrșa prietenului de petreceri, și în rezervația statului, nu-i mai pasă de puiet și de nimic. Se fură unul pe altul și seara beau împreună și în sinea lor se judecă cine dintre ei e mai deștept și cine e mai hoț. Să mergeți într-o zi la rezervoarele de benzină sau de motorină din baltă. Cine vrei și nu vrei hrănește motoarele cu benzina statului. Ia apucă-te și trage-l la răspundere pe Golgea de ce petrece în baltă, cu damele lui, care pot fi și damele noastre și vezi care-i răspunsul? O ridicare din umeri, Bunicule, ăsta e. Vera a cunoscut un hoț în casă și n-a mai vrut să aibă de-a face cu el, în afară. Multă vreme i s-a spus *fata hoțului* și dacă Varlaam a preferat ca ea să rămînă în scripte ca înfiată atunci să știți că motivul acesta e, să nu creadă lumea că ea e fata unui hoț. Dar ea știa și știa și el. Și atunci în tot ce făcea, Vera voia să fie de o cinste desăvîrșită, exagerînd chiar această cinste, afișînd-o cum ai pune de sărbătoare un drapel la poartă, numai că drapelul ei era permanent, deoarece iubea balta și oamenii de-aici, ea nu voia să se

salte pe umerii altora; ea voia rînduielile astea noi respectate, nu numai în spiritul lor, dar și în literă, adică voia prea multe pentru o fată, și mai ales pentru o fată de hoț. Cînd te crezi tu prea cinstit și pe alții sub tine, în materie de cinste, atunci începi să-i suspectezi pe oameni, să nu mai ai încredere în ei, socoți că fiecare la rîndul lui este hoț, ori oamenii sînt oameni, cu păcatele lor, dar oameni în primul rînd. Nu apăr pe nimeni în mod deosebit și nici pe ea, dar și cinstea asta are nevoie de o mlădiere, nu trebuie folosită numai cum folosești glontele în armă, cu el poți răni și omorî pe alții, dar, în egală măsură și pe tine. Era acum vreo patru ani, ba chiar patru și jumătate, cînd s-a luat în clonț cu Crițan, și cine se ia în clonț cu el n-are sorți de izbîndă. Un tovarăș de pe la regiune, pripășit nu pentru multă vreme pe la noi, a înființat o seră legumicolă modernă, trimitea el nu știu unde zarzavaturi de-ale lui și, trebuie să recunosc, că am văzut la el roșii de două kile și gogoșari cît capul unui om. Ceva nu i-a convenit acestui șef de fermă, nu-i plăcea că inginerii lui polenizau artificial, se zvonise că zarzavaturile n-ar fi așa gustoase, ba chiar dăunătoare, rezultate prin această metodă, și atunci Crițan, care e plin de idei, odată s-a oferit să găsească metoda cea mai naturală cu putință și a găsit-o pînă la urmă. A cerut voie să polenizeze natural zarzavaturile și a băgat albinele; vreo sută de stupi, sub plasticul și sticla serelor. Zarzavaturile s-au polenizat, dar albinele au murit, așa cum dealtfel era firesc, albinele nu prea cunosc tehnicile omenești, chimicalele și nu prea știu să iasă pe ușă. Cunosc această poveste, deoarece fiind în *T*, m-a dus cineva să văd masacrul de albine și ce-am văzut m-a uluit. Dînd de plastic, albinele doreau să iasă și înțelegînd că dușmanul le oprește îl înțepau, și miile de trupșoare era o dovadă că n-aveau altă scăpare. Cele care n-au murit așa, au murit din cauza căldurii și a umezelii, pe jos, printre roșii și ardei grași, printre vinetele și gogoșari era un covor de albine cu picioarele strînse arc în jurul capului, așa cum și-au dat duhul. Suta de stupi a fost scoasă din scripte din cauza albinelor sacrificate pentru polenizare naturală, dar cel ce-a avut ideea asta creață, adică Crițan, a rămas cu vreo două mii de kilograme de miere de la stupii distruși,

și nu vreau să fac matematică și nici alte socoteli ca să înțelegi cît a cîștigat el vînzînd mierea tot gospodăriei ăleia speciale. A cîștigat? A cîștigat. Legal? Legal zic eu, dar cu ce sacrificii? Vera a aflat de treaba asta, stupii erau ai cooperativei, ne cam dădeau ei bătaie de cap, dar mierea de baltă este unică în felul ei, florile din Deltă nu pot fi găsite decît aici și nicăieri în altă parte. Ce n-a făcut să-l dea în gît pe Crițan, știu că i-a făcut o hîrtie și la Miliție, dar nu era Firică prost să se dea rău cu el, din pricina unei mucoase care voia să fie mai cinstită chiar decît legea care-i dăduse dreptul lui Crițan să facă ce-a făcut. Țin minte că președintele de fiecare dată cînd se întîlnea cu ea rîdea și o prindea de cozi, îndemnînd-o să se potolească și ea nu se potolea. Și atunci a angajat-o Crițan ajutor de băgător de seamă, adică ajutor de contabil și a făcut tot ce-a putut ca s-o determine pe Vera să-i găsească lipsuri lui Magdău și ea în cinstea ei le-a găsit, adică surplusul acela de porci. Dînd de porci, Vera a uitat de albine, oricum, porcii sînt porci, și după descoperirea asta, Magdău a fost arestat, apoi s-a înecat și ea a ajuns șef contabil și n-a mai ieșit din cuvîntul lui Crițan, dar dîndu-și, totuși, seama că prin cinstea ei a omorît un om. Astea, ultimele, firește, sînt bănuielile mele. Deci Crițan, președinte cu patru clase primare, dar plin de experiență și uns cu toate alifiile a scăpat de albine vîrîndu-i pe gît Verei o altă afacere și după ce Magdău a murit a înțeles că sînt mai multe metode de a fi cinstit și mai multe metode de-a fi hoț. De ce-a murit, dacă într-adevăr a murit, eu nu știu și nici cine a omorît-o nu-mi dau seama, dar uneori, așa cum am spus la început, mi se pare că cel mai mare criminal este climatul în care se poate naște o crimă. Sau poate nici nu e vorba de o crimă, ci tot de o sinucidere. Ori nici de una și nici de alta, și mîine-dimineață, bine merçi, o găsim pe Vera așteptîndu-ne pe țărm și făcîndu-ne semn cu batista.

— N-are cum să ne facă tinere. Vera este moartă, pînă acum o oră atîrna, băgată în vîrșă, de zbatul din dreapta, dar cineva a tăiat otgonul de care era legată și acum nu știu unde poate fi. Poate acolo unde se află și Magdău, în tăcerea aceea pe care noi sîntem chemați să-i dăm glas și dezlegare.

Apostov se ridică din aşternutul lui ca un leagăn, de data asta definitiv, altfel nu şi-ar fi trecut mîinile prin păr şi nu şi-ar fi aşezat chipiul de marinar pe cap.

— Bunicule, eu îţi stau la dispoziţie cu tot ce doreşti. Nu ştiu dacă ţi-am putut fi de folos cu cele povestite, dar atîta ştiam. Poate mi-am permis să trag eu anumite concluzii înaintea matale, scuză-mă, dar pot răspunde pentru ele. Nu vreau să pierd examenul de mîine. Este ultimul din clasa a douăsprezecea, un examen care îmi dă dreptul, sau îmi taie putinţa de-a-mi îndeplini visul. Mă întristează moartea Verei, dacă într-adevăr a murit. Dar viitorul meu viu mă interesează incomparabil mai mult, şi Apostov ieşi pe punte urmat de pisica lui neagră, ca şi noaptea care se lăsase între timp.

15

Bunicul, împreună cu Panaitescu, discutaseră cu aproape toţi pasagerii de pe *Pescăruş* — cei care erau străini de acele locuri deocamdată nu intrau în vederile lor — şi cu toate astea, detectivul, acum, în acea clipă de meditaţie, însoţit de tăcerea prietenului său, care rezema balustrada, şi de sforăitul molcom al cîinelui, nu putea spune că evoluase în deducţiile lui prea mult. Ceva parcă se tocise în puterea lui de discernămînt. Parcă intrarea în pensie automat omorîse şi nişte celule, pînă atunci treze şi gata oricînd la orice solicitare. Un an de pauză îi golise imaginaţia şi mintea, pusă de obicei pe combinaţii multiple, nu era acum capabil să descopere o pistă solidă în stare să se dezvăluie de la sine ca singura adevărată. Se afla pe mai multe drumuri, dar între ele nu întrevedea legăturile care la nevoie să adune faptele la un loc, constituite într-o singură cale. Era amărît Bunicul şi în noaptea tot mai neagră Panaitescu — chiar dacă nu-l vedea — îi ghicea faţa îngîndurată.

— Maestre, îl flată şoferul, s-a întîmplat ceva cu detectivul acela mic, persicopul matale, cum îi spuneai, şi prin care puteai vedea mai departe decît oricare dintre

noi. A îmbătrînit sau s-a ramolit şi el deoarece, uite, ne apropiem tiptil de miezul-nopţii şi sforăitul pasagerilor este egal, nimeni nu e speriat de ce s-a întîmplat şi nimeni un vrea să fugă de pe vas, aşa cum mi-am închipuit la început. Eram aproape sigur că cel ce a făcut din Vera o victimă are să încerce să evadeze şi în acest sens am crezut că Gligora este făptaşul, din vreme ce el îşi umfla camera de tractor cu care voia să navigheze în zone mai calde. Uite, roata lui stă cuminte şi el nici măcar nu mai încearcă s-o lipească, cu toate că am constatat că are cu el tot ce-i trebuie pentru a o aduce din nou pe linia de plutire. Dar de trist e trist băiatul, mărturisi Panaitescu şi privi spre locul de unde se vedea un jar roşu al unei ţigări ce se fuma singură.

— Dragul meu coleg, faptele adunate pînă acum enunţă o stare de lucruri generală, dar nu-mi dau posibilitatea să aflu cine anume ar fi putut atenta la viaţa tinerei fete. Că este vorba de o crimă nu mă îndoiesc, dar ce fel de crimă? Din ce categorie? Din dragoste nu poate fi. Atunci?

— Atunci, Bunicule, eu zic să-l strîngem puţin cu uşa pe Gligora sau poate pe soră-sa, mie mi se pare că aici e nodul acela de care îmi ziceai matale, şi care la acest ceas îmi scapă. Sînt şi eu obosit, ce dracu. Aici în baltă se consumă mari pasiuni, vînturile puternice şi izolarea din timpul iernii, soarele puternic şi dogoarea din timpul verii, îi fac pe oamenii mai altfel decît sîntem noi, cei crescuţi şi trăiţi într-un climat cu adevărat temperat. Pasiunea, meştere, pasiunea. Bag mîna în foc că Vera a găsit un surplus şi la Gligora, adă-ţi aminte de cearta lor pe chestia cu litera roşie scrisă pe un porc şi ai să înţelegi că băiatul n-a vrut să-i stea nimenea în drumul lui spre *săltare*. Cu toată dragostea i-a făcut vînt în apă apoi, ca să deruteze organele de cercetare a băgat-o în vîrşă ca anchetatorii să creadă că cineva a vrut să se răzbune pe tatăl ei. Dar să nu excludem, Bunicule, şi altă posibilitate, spuse Panaitescu atent la o ideie ce-i ieşise atunci din minte şi, ca s-o menajeze, şoferul îşi ridică pălăria mai bine. Dacă vreun duşman de-al lui Nichita a vrut să se răfuiască cu el la modul indirect, adică prin fiică-sa? Să nu uităm nici o clipă că Nichita umblă cu fundul în două luntri, cum singur mi-ai spus, cînd mi-ai povestit chestia

aia cu Ciupercea. Cineva a aflat că el e sfătuitorul procurorului, turnătoraşul lui, ca să mă exprim foarte delicat şi atunci...

— Dragul meu, cred că din dorinţa de a pleca cît mai repede de aici te grăbeşti în supoziţii. Să nu uităm nici o clipă că pentru orice faptă avem nevoie de multiple probe, or noi n-avem deocamdată nici toate faptele şi nici probele ca să le susţinem. Vechea noastră colaborare ne-a învăţat, în egală măsură pe amîndoi, că la jumătatea unei anchete avem nevoie de un răgaz pentru a trage perdelele peste drumul parcurs, cum prea bine te-ai exprimat odată. Iată-ne aproape la jumătatea nopţii şi la jumătatea acelui drum care ne poate duce unde trebuie sau nici unde. Dar ca să fiu mai concret trebuie să-ţi spun că am citit minusculul film cu care m-am înarmat la plecarea din Bucureşti şi pe care l-am developat în timp ce ai avut amabilitatea să stai de vorbă cu stimata doamnă Paulina şi filmul arătă fără tăgadă că valiza ministerială se află în mîna lui Dezideriu, cel după tată Ivanchin. Ciudat însă, atunci cînd a venit la mine a venit fără ea. Bine, vei spune, a lăsat-o pe bancă sau pe scaun, poate a lăsat-o în grija cuiva. Te rog, priveşte însă acum, ca să te convingi, că ceva s-a petrecut cu servieta, şi Bunicul, la lumina unui chibrit îl făcu pe Panaitescu să privească printr-un minuscul diapozitiv, noua bucată de film proaspăt developată. Nu se vedea nici urmă de servietă, deşi repartiţia oamenilor pe scaune nu se schimbase de la filmul precedent.

— Bunicule, am impresia că-ţi iroseşti banii. Să nu uităm că sîntem pensionari şi că nimeni nu-ţi mai onorează cheltuielile de deplasare şi nici materialele intrate în recuzita cercetărilor. Dă-o dracului de treabă. Eu dacă aşa stă chestiunea zic s-o lăsăm baltă, mai ales, că acest Nichita mie nu mi-a plăcut niciodată. N-am să uit şi mă mir cum uiţi mata, darul pe care l-a făcut muzeului de criminalistică, acel bust de ceară care nu seamănă cu dumneata deloc, ca să nu mai zic că şi-a permis cu de la sine putere să-ţi atîrne în gură o pipă de parcă ar fi fost limba bătrînului nostru alsacian. De cînd a oprit vasul a venit pe covertă de două ori, uitînd pur şi simplu că eşti invitatul lui. Nu ţi-a oferit nici măcar una din multele lui pîrjoale pe care le are în sacul de merinde,

sac cercetat de mine din proprie iniţiativă pentru a putea descoperi niscai probe. Mi-ai spus că din moment ce criminalul se află pe vas el se poate constitui în persoana oricui, deci şi a lui, aşa că printre chiftelele de bună calitate, cam usturoiate, dar bine pipărate şi cu suficient zarzavat în ele, ca să asigure o bună digestie, am descoperit un cuţit marinăresc de dimensiuni neobişnuite cu care foarte bine putea să taie singur otgonul.

— Bine, dragul meu, dar de ce să-l taie? Te întreb în primul rînd acest lucru şi abia pe urmă îmi permit să te apostrofez că ai îndrăznit să guşti din acele chiftele, nu mă îndoiesc, bine preparate. Cu siguranţă că erau din carne de ştiucă, cartea pe care mi-a dăruit-o Apostov le anunţă ca pe nişte minuni ale lumii.

Panaitescu se strîmbă, noroc că era întuneric şi Bunicul nu putea să-l vadă; bătrînul lui prieten nu numai că vorbea în ultima vreme cam mult, dar observase şi acest lucru îl întrista, era tot mai preocupat de mîncare, fapt care îl punea pe şofer pe gînduri.

— Putea în felul acesta să încîlcească cercetările, Bunicule, sau să arunce vina pe unul de pe vas, îngreunîndu-ne nouă ancheta. Se mai poate întîmpla ca fata să se fi înecat pur şi simplu, el să o fi cules cu scopul de a o aduce acasă şi în acest sens, pentru a o păstra la rece, pînă la înfrăţirea cu natura din care s-a născut şi din care am ieşit cu toţii, s-o fi băgat în vîrşă, apa fiind locul cel mai indicat pentru aşa ceva din această baltă de peste cincisute de mii de hectare. Din moment ce tot era moartă, ce şi-a zis, pezevenchiul de Nichita, hai acum să aruncăm vina pentru dispariţia ei pe capul celor ce mi-au băgat beţe în roate...

— Interesant, interesant, îl întrerupse Bunicul şi rămase o clipă pe gînduri.

— Ce-i interesant, Bunicule, nu vezi că inventez pur şi simplu? Cum poate un tată să facă aşa ceva, să exploateze moartea propriului copil în scopuri personale?

— Dragul meu coleg, ca invenţie spirituală eşti, observ acest lucru cu plăcere, inepuizabil de unde deduc posibilitatea existenţei în tine a unui veritabil povestitor încă nedescoperit, deoarece, ce-i talentul dacă nu capacitatea individului de a fabula adevăruri despre viaţă? Pentru asta mi-am şi permis să-mi manifest simpatia

față de modul cum ai încercat să-ți explici una din căile existenței pe vas a cadavrului Verei, cadavru ce din păcate a dispărut mai repede decît a intrat în calculele mele pentru că, dragul meu, trebuie să recunosc că la un anumit moment el trebuia, teoretic, să dispară. El a dispărut însă mai repede și asta îmi dă socotelile peste cap.

— Asta înseamnă, Bunicule, că dumneata te afli...

— Dar ce-ai crezut, dragul meu, că sînt atît de obosit, numai după un an de pensionare? O nu, nici pe departe, cred că această odihnă nedorită va influența cu totul și cu totul pozitiv capacitatea mea de a discerne faptele care, finalmente, vor duce acolo unde doresc, la criminal.

— Atunci dă-i drumul bătrîne, ce mai stai, spuse Panaitescu și numai după jarul ce tremura în mîna Bunicului șoferul înțelese că întrecuse măsura și că se purtase față de fostul lui șef ca un mitocan de rînd. Maestre, te rog să nu te superi că uneori îmi ies din pepeni și dau cu bîta în baltă, în fond sîntem în baltă iar bîta ar fi nerăbdarea mea care a ajuns la margini. Nu-mi place noaptea în mijlocul acestei nesfîrșite întinderi de apă și nici sentimentul că la cotul meu se află un pasibil criminal. M-am sensibilizat și am vrut să arunc această nălucă, dar ea, ca o ordinară oarecare, îmi tot dă tîrcoale și atunci ca să scap de ea mi-am permis să vă zic într-un fel nepermis pentru un prieten, cu toate că vîrsta îmi dădea dreptul să mă pronunț așa.

Bunicul zîmbi. Exact în clipa acea becul de pe catarg, ce se stinsese cu cîteva minute în urmă, se aprinsese din nou, dar nici unul, nici altul, așa cum nu-i remarcaseră prezența înainte, nu se miraseră nici acum de lumina gălbuie venită de la o ciosvîrtă de lună. Numai Panaitescu realizînd sursa galbenă, respiră mai ușurat și, ca să-l înveselească pe bătrîn și să-l scoată din muțenia lui ivită brusc, scoase din rucsac lampa de spirt și la iuțeală pregăti o crăticioară de aluminiu pentru o omletă cu șuncă. Bunicul se uită la mîinile grăbite ale prietenului său și numai cînd văzu șunca și ouăle făcu legătura dintre ele. Se bucură nespus, semn că Panaitescu nu și-a pus în cap să-l lase flămînd. Mirosul se răspîndi pe punte, uleiul încins și ouăle bine prăjite bucurau

ochii detectivului care de plăcere își strîngea mîinile una în alta.

— Unde ai găsit de Praga, dragul meu coleg, femeia mea de servici a căutat în zadar, știi că șunca este deliciul vieții mele.

— He, he, păi nu știam eu ce-ți place, maestre? se lăudă Panaitescu și aici, la acest sector alimentar, trebuie să ai relații, să știi să te împrietenești cu cine trebuie și cu cine nu trebuie, pentru a putea cîntări exact bunăvoința primei categorii de amici. La vîrsta noastră este mai mult decît necesar să ai prieteni, un farmacist, cîțiva vînzători de la alimentara, de preferință femei și un lăptar. Ce ne-am face dacă ar trebui să stăm la coadă și la lapte? Vai și amar de sufletul nostru. Așa, Agripina, vînzătoarea din colț, de fiecare dată cînd primește delicatese, ca aceasta pe care ai remarcat-o, îmi dă de știre. Atîrnă de ușă o lopățică de omorît muștele, din astea de plastic, care se vînd cu nemiluita, și eu atunci știu că trebuie să mă duc cu sacoșa mare că am ce cumpăra.

— Ai putea să-mi faci și mie cunoștință, dragul meu, cu adorabila vînzătoare, am remarcat că din clipa cînd am ieșit la pensie mă vizitezi mai rar și la fel de rar îmi bucuri inima cu produse de calitate excepțională, trebuie să recunosc.

— De fapt ar trebui să fiu egoist, meștere, dar nu sînt.

— De ce, dragul meu?.

— Simplu, te simt după miros că ai mîncat la căpitan scordolea și la fel de precis știu că nici nu te-ai gîndit la mine. Pe cînd eu în timp ce mîncam peștele acela mizerabil de la Gligora mi se rupea inima că nu te puteam chema să te înfrupți din el.

— Dragul meu, dar știi că ai dreptate? Într-adevăr, nu m-am gîndit deloc în timp ce mîncam scordoleaua. Dar motivul e simplu, cît se poate de simplu, și Bunicul se apucă să povestească acel pasaj în care Apostov îi vorbise de condițiile sociale care generează infracțiunea.

— Ce ți-am spus eu! mai sînt și alți oameni care gîndesc la fel, și Panaitescu, după ce puse șervetul alb la gîtul Bunicului, îi dădu acestuia scaunul pliabil cu trei picioare și pe o măsuță, făcută din raniță și un fund

de lemn, așeză tigăița din care aburea șunca și ouăle bine prăjite.

— Dragul meu, de plăcere îmi vine să lăcrimez spuse Bunicul și se apucă să ciugulească, cu o finețe ce-l scotea pe Panaitescu din sărite, din bucatele cu aromă de piper.

Panaitescu ca să oficieze festinul pînă la capăt, cum se cuvine, tăie cîteva felii de pîine și le unse cu unt și cînd detectivul duse o felie la gură și simți pe limbă amestecul untului, al oului și al șuncii, avu un moment de exaltare maximă și își permise să zică:

— Ce bine ar fi, dacă tot am ieșit amîndoi odată la pensie, să și murim împreună, dragul meu. Deși nu cred în puterea cerească s-ar putea, totuși, ca unele zvonuri să se adeverească și atunci, în acele condiții, ne-am revedea din nou în aceeași postură ca acum. Ne-am putea uita pe pămînt și ne-am aduce aminte de toate bucuriile vieții și uneori, de ce nu, și de necazuri. Că dacă există o asemenea lume cerească, stimatul meu prieten, te asigur că în atîtea secole a înflorit și acolo infracțiunea și s-ar putea ca cei ce se ocupă cu ordinea să aibă nevoie de noi. Închipuiește o urmărire pe un nor de catifea cu dorința de a prinde un îngeraș ce a încălcat legile bunei cuviințe. Ar fi o plăcere. Apoi să oprim lîngă o oază și să bem apă rece și să mîncăm în balta dumnezeiască, de ce n-ar fi bălți și delte și acolo, o scordolea sau o șuncă cu ouă fără să mai fim obligați să stăm ca aici, pe pămînt...

— Visuri, Bunicule.

— Deșarte, dragul meu. Tot mai mult mă gîndesc că ar fi fost chiar nostim să existe lumea de apoi, cu tot tacîmul pămîntesc; nu ne-am plictisi deloc, împreună poate am face sau, în sfîrșit, am deschide un mic birou de detectivi particulari, cum a fost odată, și n-a fost deloc rău. Deși, dacă stau bine și mă gîndesc, desființarea lor a fost binevenită Cu ajutorul unui detectiv particular mi-am dat seama că Isbășescu nu mi-a fost un prieten fidel...

— Ce fidel, Bunicule, a încercat pur și simplu să-ți pună coarne...

— Exact, dragul meu prieten, aceștia sînt termenii, deci ca să revin, dacă nu existau detectivi particulari nu

l-aș fi prins într-o situație delicată și aș fi iubit-o pe nevastă-mea pînă la moarte. Așa, din pricina lor, n-am avut decît de pierdut. Mi-am stricat imaginea despre ea și am suferit ca un cîine. Nu, prefer ca acolo sus, să nu fie detectivi particulari.

— Bine Bunicule, dar atunci ai prefera ca acolo să fie tot...

— Dragul meu, nu vreau să mă amestec în treburile lor interne, dar cred că acolo sus nefiind mijloace de producție este greu de conceput ca rangurile să fie dictate de avuție. Rangurile sînt rezultatul cantității de spirit ce animă sufletele cele mai neîntinate pe pămînt și din acest punct de vedere cred că și acolo aș fi avut un rang mai mare ca tine.

— Adică eu sînt un păcătos, meștere?

— Unul mic, prietene, unul mic, și Bunicul satisfăcut și sătul se șterse cu șervețelul la gură.

— Am observat că totdeauna ești mai aspru cu mine în aprecieri după mîncare și cu mult mai laudativ înainte.

— Pe lumea cealaltă, dacă ne-om întîlni, am să mă port invers, dragul meu, și Bunicul rîzînd își aprinse o țigară.

Din salonul călătorilor de clasa-ntîia își făcu apariția o umbră. Cîtva timp omul rămase în slaba lumină ce pătrundea prin sticla mată, apoi intră în întunericul ce domnea pe punte. Becul buclucaș, aflat undeva deasupra catargului principal, se aprinse din nou și atunci Bunicul uitîndu-se în sus înțelese că vîntul care bătea peste capul lui, deci și peste balustradă, era destul de puternic.

— Face filamentul undeva atingere, spuse Bunicul, simțind nevoia să vorbească mai mult pentru a-și auzi vocea, deoarece omul ce intrase acum în conul de lumină al becului palid nu era altul decît Ciupercea.

— Bunicule, s-ar putea să ai un musafir. Îmi vine să cred că planul dumitale s-ar putea să dea roade deși, ca să fiu sincer pînă la capăt, așa cum sînt de obicei, ar trebui pur și simplu să ne oprim aici, să declarăm grevă anchetei și să-i lăsăm în plata domnului. Sîntem tratați, chiar de acest Ciupercea, de parcă am atenta cu ancheta la liniștea lor.

— De unde știi că nu atentăm, dragul meu, poate atentăm chiar mai mult decît îți închipui. Te rog însă nu-i fă jocul și nu pleca de lîngă mine. În fond, tot atît de bine poți spăla vasele și mîine și chiar ți-aș sugera ideea de a lăsa bliduțele în această stare pînă dimineață, întunericul și lipsa de apă nedîndu-ți posibilitatea să faci o treabă ca lumea.

Ciupercea se învîrti cîtva timp în jurul coșului cald al vasului, pipăi metalul negru, își privi apoi degetul și văzînd că s-a murdărit își scoase batista albă și se șterse îndelung.

Bunicul își turnă apă în pahar, își clăti gura, apoi aruncă peste bord restul din pahar și, satisfăcut, începu să fredoneze o melodie.

— Nu mi-aș fi putut închipui că ai o asemenea ureche muzicală, spuse Panaitescu, cred că puteam la nevoie să fim nu numai detectivi dar și cîntăreți, eu bas, dumneata sopran, cu toate că ai ușoare accente melodice de bariton, insinuă Panaitescu și grijuliu șterse cratița cu un șervet, apoi se apucă s-o spele cu tot sfatul potrivnic al Bunicului.

— Dragul meu coleg, pînă voi sta eu de vorbă cu Ciupercea aș spune că n-ar strica să tragi un pui de somn. Poate ar fi indicat să nu adormi chiar de la început. Neavînd nici un mijloc de înregistrare gata pregătit s-ar putea să avem nevoie amîndoi de o analiză amănunțită a textului și cum am putea oare să intrăm în posesia acestui text, fără o ureche chiar nemuzicală, dar cu experiență, capabilă să prindă din zbor cele mai mici amănunte.

Sfatul nu-i conveni lui Panaitescu. Ideea celei de a doua roți de la căruță, postură în care trebuia să se afle, îi displăcu profund, altfel n-ar fi aruncat cratița cu zgomot lîngă celelalte oale de aluminiu și n-ar fi scuturat șervetul cu micile resturi de pîine la picioarele Bunicului.

— Fie meștere, fie, dar pe viitor te rog, să-ți pregătești magnetofonul din timp, n-am chef să înregistrez în cap chiar toate prostiile, spuse el și supărat adormi înainte ca ceafa lui lată și scurtă să ajungă pe cortul înfășurat sul și care fusese pus lîngă balustradă anume ca să slujească de înlocuitor al pernei.

Sforăiturile lui Panaitescu îl făcură pe Ciupercea să rămînă o clipă locului, apoi grăbit se îndreptă spre Bunic neștiind ce s-a întîmplat deoarece nu auzise în viața lui un asemenea sforăit asemănător fluieratului continuu de locomotivă.

16

Era degajat Ciupercea și Bunicul avu un moment de îndoială, chiar de nesiguranță, cînd îl văzu sincer prietenos și interesat de felul cum evoluaseră cercetările.

— Bunicule, să nu te superi că n-am insistat să vii la masă. Din clipa cînd mi-am dat seama că dorești să te ocupi de acest caz nefericit, am înțeles că trebuie să te las în pace. Dealtfel, să știi, fripturile n-au fost nici așa grozave; resturi de acum două zile, ținute ce-i drept la gheață, dar departe de a avea acel suc de care se vorbește atît de des în cărțile scrise despre dumneata. Sper că ai ajuns la anumite concluzii?

— Concluzii? Dragul meu, ești om de meserie și știi că nici timpul și nici datele de pînă acum nu mi-au putut oferi material suficient, nu pentru a trage concluzii, dar nici pentru a găsi măcar o potecă prin care să mă strecor spre adevăr. Apropo, în discuțiile avute pînă acum, numele tău a fost rostit nu o dată și trebuie să-ți mărturisesc sincer, nu totdeauna la modul laudativ așa cum m-aș fi așteptat.

— Și dumneata crezi, Bunicule, că aici, unde sarcina mea este să judec și să condamn oameni pot fi iubit cu adevărat de cineva?

— Totdeauna am luptat ca, în urma judecăților mele, să nu-mi fac dușmani printr-un posibil neadevăr sau injustiție... dar, în fond, nu acesta este lucrul cel mai important. Doream o discuție și puțin a lipsit să nu vin să te caut. M-am ferit, nu voiam să dau de bănuit colegilor dumitale, deși îmi dau seama că strînsa colaborare dintre noi mi-ar fi permis acest lucru fără să mă supun la întrebări inutile și fără teamă că te voi compro-

mite. Am uitat, pur şi simplu, că eşti omul legii. Ciupercea, dragul meu, intră Bunicul brusc în subiect, înainte de a te pune la curent cu cele aflate, aş dori foarte mult să ştiu care erau relaţiile tale cu Vera. Nu te supăra că te întreb atît de direct şi brutal poate, dar ştii că într-o anchetă dacă nu posezi toate datele rişti să apuci pe căi greşite, ori timp pentru a greşi în această noapte de coşmar eu nu mai am.

— Înseamnă, tovarăşe maior, că cineva a spus vrute şi nevrute despre mine, zise Ciupercea pe un ton aproape oficial şi Bunicul simţi că acel *tovarăşe* ieşise din gîtlejul lui aspru şi autoritar, ca şi cum detectivul ar fi trebuit să înţeleagă că distanţa care există între ei era în favorul lui Ciupercea şi nu invers.

— Exact, dragul meu. Am rămas chiar mirat, de ce să nu recunosc, ca un om cu formaţia dumitale să fie atras de o fată frumoasă ce-i drept, dar fără pregătirea pe care o ai, spuse Bunicul folosind anume acel *dumitale*, nerostit pînă atunci între ei. Dar ca să-ţi fie mai uşor şi în acelaşi timp să poţi deduce o parte din lucrurile aflate de mine aş vrea să te ajut intrînd şi mai adînc în intimitatea acestor relaţii. Se pare că-i făceai curte Verei şi nu mă îndoiesc cu gîndurile cele mai serioase, ştiu acest lucru de la tatăl ei şi de la alţi cîţiva oameni cu care am vorbit. Desigur, fiecare om e liber să-şi aleagă jumătatea şi din clipa aceasta chiar că nu mă interesează că între dumneata şi ea existau acele diferenţe de pregătire scoase la lumină fără voia mea. Ele existau pur şi simplu. Am dedus însă că legăturile nu s-au redus doar la un schimb de idei sentimentale, ele au evoluat mai profund...

— Bunicule, simt nevoia să te întrerup. Vrei să-mi iei un interogatoriu? Mă consideri ca făcînd parte dintre posibilii vinovaţi sau sînt întrebări care pornesc dintr-o curiozitate personală? Dacă vrei să-ţi satisfaci această curiozitate acum, cînd unul dintre oamenii aflaţi în discuţie este mort, ei bine, n-am s-o fac.

— Dragul meu, spuse Bunicul pe un ton blînd, aşa cum am spus, întrebările mele vizează un cadru mai larg şi chiar dacă nu vrei să răspunzi eu voi insista atîta vreme cît nu-mi iei acest mandat de anchetă pe care mi l-ai dat fără să insist în mod deosebit. Nimic mai simplu, poţi să-mi spui: Bunicule, te rog lasă dosarul aşa cum este, şi atunci am să-l pun deoparte fără a te mai deranja cu felurite întrebări care îţi displac. Dar dacă faci acest lucru să nu mă întrebi, personal, la ce concluzii am să ajung.

— Şi dacă te întreb la ce concluzii ai să ajungi? Sau poate ţi le spun eu, Bunicule. Oricînd mă poţi considera şi pe mine unul dintre făptaşi în virtutea afirmaţiei unuia dintre martorii principali, tatăl Verei.

— Exact.

— N-am să-ţi iau mandatul şi doresc să-ţi şi răspund la întrebări şi asta nu pentru a mă disculpa. Motivul este sentimentul pe care îl încerc la dispariţia acestei fete ce nu-mi era atît de indiferentă şi de care nu mi-am bătut joc aşa cum poate ţi-au spus unii.

Ciupercea se uită la faţa Bunicului voind să citească pe chipul lui reacţia la ultimele cuvinte, dar becul de pe vîrful catargului îşi tremură iar de cîteva ori lumina, apoi se stinse. Ciupercea continuă.

— Într-adevăr, relaţiile dintre noi au fost mai intime decît ai fi bănuit la început. Nu ţi-am amintit de ele în discuţia noastră deoarece eram sigur că le vei afla şi aş fi fost curios să ştiu ce amploare li s-a dat şi mai ales ce răspundere mi se aruncă în cîrcă pentru ele. Ei bine, n-am nici o vină că s-a întîmplat aşa.

— Nu-ţi fac nici un reproş pentru tragedia la care s-a ajuns, dragul meu. N-am nici date pentru aşa ceva şi apoi îmi vine greu să cred că un om al legii s-a amestecat personal în treburi care de obicei pe el ar trebui să-l implice numai ca judecător. Cu toate astea, desele ieşiri pe teren, poate mai dese decît ar fi necesar, au favorizat, nu direct, indirect, aş spune, comportamente care altfel ar fi fost dificil să se producă. Am sentimentul, ca să fiu şi mai precis, că ai fost folosit ca un paravan, în spatele căruia, acoperiţi prin persoana dumitale aureolată de legea pe care o reprezinţi, posibili răufăcători au acţionat liber şi degajat.

— La ce te referi? întrebă Ciupercea brusc şi Bunicul îi intui tremurul din glas.

— Pentru mine este limpede că Vera a fost omorîtă sau a murit din pricină că a vrut să apere un adevăr şi să scoată la lumină altele. Nu ştiu care este acest

adevăr şi cu atît mai puţin am cunoştinţă de celelalte. Dar motivul crimei, sau al morţii ei, acesta este şi pe acest canal am să-l caut. Ce a vrut să descopere? Am oarecari supoziţii, dar nu-mi cere să le rostesc pînă în momentul cînd voi avea certitudini. Ca om al legii aşa ai proceda şi dumneata. În clipa cînd am să fiu sigur care adevăr a dus-o la moarte nu-mi va fi atît de greu să-l descopăr şi pe vinovat.

— Bunicule, s-ar putea ca şubreda dumitale pistă să se năruie şi aşa e construită pe nisip, într-un soi de deşert al apelor şi cel mai mic vînt ţi-o poate acoperi definitiv, dacă pleci de la premisa că cineva dintre noi, cei pe care i-ai cunoscut, ar fi capabil, în intenţie sau în fapt, să o fi atins pe Vera măcar cu un deget.

— Dragul meu, şi Bunicul îşi aprinse de la jumătatea lui de ţigară o alta, nu e vorba aici de un amestec brutal în viaţa cuiva, de o crimă barbară aşa cum am întîlnit eu şi probabil şi dumneata în cariera de procuror. Un om poate fi omorît şi altfel, cu mult mai elegant, întrebuinţîndu-i propria lui demnitate pentru a face pasul pe care, altădată, un criminal sadic l-ar fi făcut cu cuţitul. Nu, n-am impresia că s-a acţionat cu mijloacele arhicunoscute din reţeta răufăcătorilor de rînd. Am evoluat, dragul meu, azi şi adevărul poate omorî, cum omoară laşitatea, impostura, lipsa de demnitate, sau o demnitate rău înţeleasă. Cine ştie care dintre acestea au stat la baza morţii Verei. Poate au fost alte motive şi eu încă nu le cunosc dar eu tot din sfera abia enunţată aş alege cauzele care au dus-o la moarte. Nu trebuie să te deranjeze faptul că am întrebuinţat cuvîntul paravan. Uneori propriile noastre legi, alte ori oamenii noştri, de cea mai bună credinţă, pot constitui un paravan pentru infractori. Pornim deseori de la premisa reală că sîntem stăpînii acestei ţări, că tovarăşii noştri apropiaţi sînt incapabili să ne ofere altceva decît cinstea lor, uitînd că în realitate lucrurile se mai schimbă; timpul sapă înţelesurile cu care am pornit la drum şi nu o dată ne trezim pe parcurs că utilizăm termeni care în realitate acoperă alte sensuri morale.

Ciupercea stătea tăcut şi Bunicului aproape îi păru rău că aruncase în spatele tînărului procuror posibile vinovăţii, dar o făcuse nu din răutate, ci dintr-o reală

răspundere pentru cazul aflat în anchetă şi poate şi pentru a-l face pe Ciupercea să înţeleagă că viaţa personală a celor ce se ocupă de lege trebuie să fie inatacabilă. Ciupercea înţelesese reproşul nerostit al detectivului şi în clipa aceea se gîndea exact la acelaşi lucru la care îl obligase Bunicul să se gîndească.

— Bunicule, începu Ciupercea folosind din nou acelaşi apelativ familiar, care stingea între ei orice animozitate, relaţiile mele cu Vera... Sînt în viaţa omului momente care ulterior sînt socotite de el slăbiciuni capitale. Cred că de o asemenea slăbiciune am dat dovadă. Să mă înţelegi bine, nu regret că am făcut acest pas, regret doar că am fost împins să-l fac, că nu cugetul meu a fost primordial în această hotărîre, ci voinţa altora. Cînd mi-am dat seama, pasul era de-acum făcut.

Era într-o seară, aici în baltă, în partea aceea a ţărmului, parcă acuma văd focul care lingea cerul negru ca smoala. În barcă, în afară de mine, mai era Criţan şi Golgea, dacă nu mă înşel. Se chema că mergem pe teren în schimb de experienţă, dar acest schimb de experienţă trebuia să înceapă a doua zi; deci noi eram cu o seară înaintea celei de a doua zile cînd Criţan, văzînd focul a zis într-o doară că n-ar strica să mergem pe la Gligora. Focul numai la el putea fi şi acolo unde este un foc nu se poate să nu fie în jar şi un purcel şi ceva molan pus la răcoare pe fundul apei. Puteam foarte bine să spun că nu mă duc, dar nu numai că n-am refuzat, dar nimeni nu s-a opus şi atunci l-am văzut pe Criţan cum pune el mîna pe o pereche de vîsle. M-am bucurat pentru seara ce avea să urmeze. Pentru că ţin foarte bine minte sentimentul încercat atunci, aş vrea să povestesc că încă în timp ce mă bucuram pentru această hotărîre colectivă sufletul se căina din pricina ei şi intim mă condamnam că am acceptat cu atîta uşurinţă invitaţia. Încă din *T* mi-am dat seama că ar fi posibilă o asemenea invitaţie, altfel la ce bun să plecăm de seara, şi cu toate astea am aşteptat materializarea ei şi în egală măsură clipa de nemulţumire cu care îmi însoţesc de obicei puţinele bucurii. Viaţa noastră într-un fel este asemănătoare monahilor şi dumneata o ştii foarte bine. Pînă la acea dată nu ţin minte să nu fi re-

zistat ispitei de a mă duce undeva la vreo petrecere, singura distracție prin aceste locuri pustii, bîntuite cînd de prea mult soare cînd de prea mult frig. Așa că doream să nu mă duc și în același timp o revoltă surdă, dar calmă pusese stăpînire pe mine pentru traiul meu plictisitor. Am vrut să mă însor de cîteva ori, dar credința că femeile, care alergau după mine, iubeau funcția și starea mea materială și nu pe mine, m-au pus în gardă. Știu că am greșit și aici, prea îmi aureolam meseria și nu puteam crede că cineva mă poate dori numai pe mine, cinstit. Dar să nu divaghez. Am ajuns la țărm și de-abia acolo mi-am dat seama că treaba era aranjată, altfel n-aveau ce căuta acolo cîțva muzicanți și nici cei doi purcei nu puteau fi puși pentru Vera, Gligora și Valera, singurii în afara muzicanților, aflați pe grind. Nu mi-a scăpat nici coliba nouă aruncată la cîțiva zeci de metri pe o insulă și la care puteai ajunge doar cu barca, dacă voiai să te odihnești. Aceasta era opera lui Crițan și un moment am vrut să-l iau de mînă și să-i spun ce aveam pe suflet. În loc să fac acest lucru mi-am zis că ar fi păcat să stric seara celorlalți, că n-aveam nici un drept să suflu în iaurt de vreme ce Golgea se arăta fericit de această întrerupere ivită întîmplător în drumul nostru spre Mila. Eu știam că nu este întîmplătoare. Am amînat cearta cu Crițan spunîndu-mi că efectul discuției va fi același și a doua zi. Numai că a doua zi nu mai eram noi în stare de asemenea discuții. Toată noaptea am dansat și mîncat, însoțiți de o veselie simplă, și aș minți dacă n-aș mărturisi că m-am simțit foarte bine. Cînd mi-am dat seama că aș putea întrece măsura m-am dus să mă culc. Vera m-a însoțit trăgînd la vîsle spre coliba nouă pe care o remarcasem pe celălalt grind. Nu mai știu dacă eu am vrut-o sau ea m-a vrut, destul doar că din noaptea aceea am simțit c-o iubesc și în noua dimensiune sufletească în care mă aflam nu-mi mai venea să-i spun lui Crițan ce voisem să-i zic cu o seară înainte. Din noaptea aceea venirile mele în baltă căpătaseră un sens suplimentar, iar acesta devenise mai important decît obligațiile mele profesionale. Cu diferite prilejuri m-am întîlnit și cu tatăl ei, cu nea Varlaam, cum îi zic eu, și am înțeles că noua mea legătură nu numai că nu-i displace dar o aprobă

și tocmai această bucurie a lui pentru prietenia cu Vera m-a pus pe gînduri. Ca om al ordinii îmi venea greu să înțeleg că puteam avea un socru certat cîndva cu legea, cu toate că teoretic știam foarte bine, și nu numai teoretic, că un om care și-a ispășit pedeapsa este un om cinstit și societatea trebuie să se poarte față de el ca atare. Pe măsură ce evoluau lucrurile și timpul se scurgea, reproșurile pe care mi le făceam erau tot mai mari și sînt dator să mărturisesc că în sinea mea nu o dată, din lașitate sau din teamă, am fost gata să rup legăturile cu ea; eram convins că acesta e singurul pas rezonabil, că eram dator să găsesc o modalitate elegantă de a ne despărți. Poate că aș fi găsit acel cadou în stare să-i plătească sinceritatea și sacrificiul ei dacă n-ar fi început să-mi povestească unele abuzuri, cum le numea ea. Spun că le numea ea, deoarece din toate datele mele, cei care între timp îmi deveniseră prieteni, erau departe, după credința mea, de acest calificativ. M-a întrebat ce cred despre numirea ei în locul lui Magdău și dacă surplusul acela de patru sute de capete de porci nu aparținea legal altcuiva decît cooperativei, porcii hrănindu-se doar din porumbul obștei. Nu mi-a numit nici un particular din cei la care se referea și, trebuie să recunosc, nici n-am împins-o spre asemenea destăinuiri. Din moment ce Crițan scosese la iveală surplusul însemna că nu avusese nici cea mai mică intenție de a-l mușamaliza și cu acest argument i-am închis gura cel puțin pentru un timp. Întîlnirile noastre pe grindurile părăsite își pierduseră însă ceva din farmecul lor. Vera încetase pentru mine să mai fie o noutate și credința că vine la întîlniri mai mult pentru a-mi sonda opinia în legătură cu ideile ei fixe, m-a făcut nu o dată să-mi pierd răbdarea. Doream s-o rup cu ea cît mai repede, dar înainte de asta trebuia s-o conving. Începuse un soi de cercetări pe cont propriu pentru a vedea dacă are sau n-are dreptate. Am repezit-o spunîndu-i că nu-i treaba ei să se amestece acolo unde nu-i fierbe oala. Bunicule, știu că în sinea dumitale mă condamni. Am dorit să fiu sincer și deschis cu dumneata, n-am vrut pînă aici să trec sub tăcere absolut nimic și nu voi trece nici de aici înainte, chiar dacă povestea mea îmi va fi nefavorabilă.

— Dragul meu, îl întrerupse Bunicul, desigur relațiile foarte intime n-au darul să împingă cercetările prea departe, dar simt în această spovedanie o dorință de despovărare și n-am să te opresc să de descătușezi de sentimente și credințe care te pot acuza în ochii mei dar în același timp îmi lasă și libertatea să te absolv de alte vini pe care eu mi le închipuiam cu mult mai mari. Desigur, pentru formația mea, oarecum perimată, bătrînească, felul cum ai vrut să scapi de Vera mi se pare nu numai nedelicat dar de-a dreptul... dar mai bine să nu folosesc termeni care pînă la urmă s-ar putea să dispară, anulați de alte date și fapte pe care ai să mi le pui la dispoziție tot din dorința, nu de a te disculpa, ci liniști pur și simplu. Nu pot însă să înțeleg cum de n-ai ajutat-o în efortul ei de a stabili adevărul în privința condamnării lui Magdău? Nu numai că n-ai încurajat-o, dar din cîte înțeleg ai obligat-o să nu creadă în varianta ei. Știu că făceai drumul din *T* pînă în baltă nu atîta ca să-i asculți problemele ei, veneai pentru cu totul altceva, or fata vedea în tine pe omul iubit, pe viitorul tovarăș de viață pentru care adevărurile ei, mari sau mici, ar fi trebuit să găsească înțelegere. Acum îmi dau seama de ce Vera a luat cercetările, în privința surplusului, pe contul ei și desele plecări în baltă cu undița, la așa-zisul pescuit, luminează încercările de a stabili un adevăr la care nu i-ai dat concurs. Știu, în perspectiva acestei tragedii întîmplate, faptele capătă un alt înțeles, mai pregnant și condamnarea ta morală de asemenea este incomparabil mai mare, decît dacă lucrurile ar fi evoluat normal. Dar ca om de meserie n-am de gînd să mă las impresionat de tragism ci doar de faptele care au dus la el.

Ciupercea își scotoci buzunarele și cu toate că Bunicul știa ce anume caută nu scoase tabachera lui cu mărășești, știind că tînărul procuror l-ar fi refuzat politicos. După un timp nu-și mai dădu seama ce caută deoarece mîinile după ce mai zăboviră cîtăva vreme în buzunarele pantalonilor fură scoase afară și acum se odihneau cumințí pe marginea rece de metal a balustradei.

— Am înțeles și eu că întreprinde ceva cu propriile ei puteri, dar acest lucru nu mi-a displăcut din două motive: primul, mă lăsa pe mine în pace cu întrebările

ei sîcîitoare, al doilea, omul cînd se convinge singur de anumite lucruri este de două ori mai încrezător decît dacă cineva străin l-ar împinge spre aceeași convingere. Cu toate astea, nu o dată s-a întîmplat s-o urmăresc, doream să văd ce are de gînd să pună la cale, încăpățînarea ei servindu-mi într-un fel și mie pentru a nu ne mai întîlni în intimitatea colibei numai în doi. Îmi era jenă că apelam la asemenea soluții facile de despărțire, dar am simțit și din partea ei o anumită răceală pentru care n-am vrut să-i cer nici o explicație.

— N-a fost niciodată la *T*? Adică, vreau să întreb, nu v-ați întîlnit niciodată în oraș?

— Nu, la *T* n-am vrut s-o duc. Locuiesc cu tata și nu voiam să oficializez un lucru pentru care nici eu nu aveam destulă convingere.

— Dar, dragul meu, nu se poate să nu știi că în timp ce te aflai cu Vera în coliba de pe grinduri de care ai amintit, Gligora vă urmărea, el a iubit-o sincer pe această fată și sînt convins că și acum tristețea lui este fără margini.

— A lăsat impresia asta, Bunicule, și nu mă mir că te-a putut duce și pe dumneata. Toată lumea știe de marea lui dragoste, aici în baltă, dar stau și mă întreb, dealtfel ca și atunci pe grind, de ce n-a trecut apa să vină la mine și să-mi ceară socoteală? La un moment dat chiar i-am mărturisit Verei că s-ar putea să avem musafiri, că Gligora știind că sîntem acolo s-ar putea să aleagă o soluție radicală. A rîs și mi-a spus că nu-l cunosc pe Gligora. El voia să se *salte* cu ajutorul ei, în această *săltare* stînd marea lui dragoste, reală dealtfel și ea. N-a îndrăznit niciodată să mă întrebe nimic în legătură cu natura relațiilor dintre noi cu toate că nu odată împrejurările ne-au pus față în față. De ce n-a făcut-o? Pentru că eram omul legii și îi era teamă sau pentru că ascundea ceva și nu voia ca, stricîndu-și relațiile cu mine, să descopăr cine știe ce? Eu fabulez, n-am de unde știi de ce nu și-a apărat dragostea.

— Dragul meu, interveni Bunicul, ridicîndu-și gulerul balonului, oare nu Gligora să fi fost autorul acelui foc de armă a cărui glonte din cîte am aflat, ți-a trecut pe la urechi?

— Gelozia l-ar fi putut împinge spre așa ceva, Bunicule, cu toate că n-am nici un element capabil să susțină această presupunere. Nu știu dacă a fost el și nu știu dacă el a tras. Nu mi-a plăcut să acuz oamenii de pomană și n-am făcut-o nici în cazul lui. Desigur, primul om la care m-am gîndit a fost el și în noaptea aceea m-am dus cu barca pe grind. Dacă ar fi fost el cel care a tras cu arma n-avea cum să ajungă pe jos, la saivan, înainte mea. Deci iată că s-ar fi putut ca altul să-mi pîndească venirile și plecările și în acest caz lucrurile sînt cu mult mai grave. Gelozia mai trece, dar dorința de răzbunare cu mult mai greu. Cine voia să se răzbune? Varlaam? De ce și mai ales pentru ce? Îi părăsisem fata? El încă n-avea de unde să știe, și adevărul este că în realitate o părăsisem doar în sufletul meu. Nimeni nu știa de adevăratele mele intenții care de fapt oscilau între hotărîri de despărțire definitivă și împăcări care să se termine cu căsătoria. Sînt însă convins că dacă i-aș fi cerut mîna mi-ar fi refuzat-o. De cîteva ori i-am citit pe chip un fel de dispreț și cu toate că am eliminat acest sentiment socotindu-mă deasupra lui, el m-a pus totuși pe gînduri. În ochii ei eram vinovat și nici eu nu știam de ce. Odată am reluat întreg firul relațiilor noastre și am înțeles că de fapt mă acuza și de întîmplarea cu Magdău. Venise la *T* la proces și într-o pauză a deliberărilor a dat buzna în camera în care mă aflam și am fost obligat să-i ascult rugămințile ei de a fi indulgent cu Magdău, deoarece, după părerea ei, omul era nevinovat. Cert este că Magdău și-a îngreunat simțitor situația nerecunoscînd nimic, dar nefăcînd în același timp nici cel mai mic gest ca să se apere. A refuzat pînă și avocatul din oficiu și pentru că eram obligați să-i dăm un apărător a preferat să spună că Dumnezeu e sus și le vede pe toate, inclusiv nedreptatea care i se face.

— Dragul meu, dragul meu, spuse Bunicul coborît parcă din gîndurile lui atunci, în acea clipă. Ce mi se pare ciudat este faptul că tocmai ea a fost aceea care a descoperit acest surplus și tot ea vine să te roage să fii indulgent cu Magdău socotindu-l nevinovat. Dacă ea considera că e nevinovat înseamnă că în concepția ei alții erau de vină. Cine anume? Încerc să acreditez ideea

că descoperirea ei inițială îl viza pe altcineva și că abia ulterior vina a căzut asupra lui Magdău.

— Tot ce se poate, Bunicule, eu nu m-am ocupat de amănunte.

— Poate că era cazul.

— Am primit dosarul de la Firică, neregulile erau clare și nu mai aveam nevoie să caut alte amănunte. Pînă și asesorii populari, oameni ai sentimentelor, au căzut de acord cu propunerile noastre fără nici cea mai mică ezitare, semn al convingerii vinovăției lui.

— Dragul meu, mi se pare că va trebui să întrerupem deocamdată discuția, văd că se petrec lucruri neobișnuite... spuse Bunicul și se uită spre catargul din mijloc unde un bărbat îmbrăcat în cămașă se aburca tinerește pe el în sus.

17

Nu se vedea cine era omul care se urcase; de acolo de unde se afla părea mai mult un tînăr, tinerețe desconspirată de mișcările agile, amenințătoare, către o femeie ce stătea cu șorțul desfăcut lîngă catarg, ca și cum ar fi avut intenția să prindă trupul dacă printr-o nefericită întîmplare el s-ar fi desprins de acolo de sus.

— Dar ce s-a întîmplat, stimați domni? întreba Bunicul în stînga și-n dreapta, dar nimeni nu era în stare să-i dea vreo explicație cît de cît plauzibilă, și deoarece bătrînul detectiv era curios, se uită spre Panaitescu oprit și el la marginea balustradei să urmărească spectacolul ce se derula sub ochii lui.

— A pus pariu cu Paulina, strigă Gligora aflat în apropiere și Valera confirmă spusele fratelui ei. Bunicul nu numai că nu înțelese mare lucru dar păru și mai nedumerit de acea explicație.

— Vezi Paulină că am putut, strigă omul din vîrful catargului și, spre a da și mai mare satisfacție femeii, aflată pe sacul ei cu covrigi, începu să țopăie pe minuscula platformă metalică aflată deasupra.

— A zis că numai așa îl lasă să mai meargă la ea dacă se urcă pînă sus, se amestecă din nou Gligora vădit impresionat de performanța omului și trecu destulă vreme pînă cînd Bunicul află că de fapt tinerelul cocoțat între cer și apă, pe vîrful de catarg, nu era altul decît Gurmașin sau Pafnutie cum îi spusese Apostov, căpitanul *Pescărușului*.

— O performanță extraordinară, spuse Bunicul și îmbiindu-l pe Gligora cu o țigară întreagă, îl trase de braț mai la o parte și ca să nu-i audă lumea și ca să nu cadă printr-o nefericită întîmplare sacul acela omenesc peste ei.

— Am văzut că ați stat de vorbă cu tovarășul Ciupercea și bag seamă că ați vorbit și despre mine. Eu eram în întuneric, dumneavoastră din cînd în cînd în lumină, și mi-am dat seama după cum vă uitați că nu va trece mult timp și va veni rîndul meu la pălăvrageală; văd că de cînd ați venit aici pe vas asta faceți, cînd cu unul cînd cu altul.

— Poate nu e o simplă pălăvrăgeală. Sau o pălăvrăgeală cu un sens precis și ca să te convingi, tinere, că e așa aș vrea să te întreb cîți porci în plus ai în turmă, dar te rog să-mi răspunzi cu precizie și în cazul că îmi vei spune adevărul promit că n-am să folosesc destăinuirea dumitale împotriva unui om care s-a dovedit a-mi fi de folos.

Gligora rămase înmărmurit, nici maimuțărerile lui Pafnutie nu-l mai interesau, gura deschisă lăsa să se vadă vîrful roșu al limbii rămas nemișcat, exact la mijlocul unei întrebări la care nu s-ar fi așteptat pentru nimic în lume.

— Tovarășe...

— Am pus o întrebare, eu aștept răspuns, și așa cum am spus, cît se poate mai repede. Poate că cifra o cunosc, doresc însă să văd cît de cinstit ești cu mine și, mai ales, cu dumneata, și Bunicul dădu semne de nervozitate cînd își cercetă ceasul rotund cu două capace scos atunci din buzunarul puloverului-vestă.

— Două mii, spuse Gligora, dar Bunicul, părîndu-i-se că n-a auzit bine mai formulă o dată întrebarea numai că de data asta, tînărul văzînd pe chipul detectivului mirarea, înțelese că Bunicul l-a atras într-o cursă și

se puse pe rîs voind să amestece adevărul dezvăluit înainte cu o pretinsă minciună formulată în glumă ca să-l încurce pe bătrîn.

— Deci așa știați, adică vă prefăceați că știați, spuse Gligora, iar eu mă prefăceam că vă spun adevărul, se îmbățoșă el.

— Să presupunem că cifra de două mii este o minciună tinere, deși pînă la urmă se va stabili exact cît adevăr conține și cîtă minciună. Dar eu ți-am cerut nu numai o mărturisire, ți-am cerut dreptul de a te putea salva și această salvare văd că o refuzi. Ai lăsat impresia că ești îndrăgostit de Vera, că erai capabil să faci orice pentru ea și pentru fericirea ei, ca să înțeleg că de fapt și acest adevăr exprimat în doi peri nu s-a dovedit a fi decît tot un fals. Ei, uite, eu sînt convins că n-ai mințit la început, că ți-a ieșit pe gură adevărul gol goluț și numai teama de consecințele acestui adevăr te-a determinat să retractezi propria-ți depoziție. Ți-e frică, îmi dau seama, dar acum trebuie să-ți fie incomparabil mai puțin frică decît în fața judecătorului. Acolo numai adevărul triumfă.

— S-o crezi dumneata, tovarășe, dumneata s-o crezi. Adică Ciupercea să mă cerceteze pe mine? Da ce, el nu e amestecat? Asta s-o crezi matale, că văd că orice ți se spune crezi.

— Asta este părerea dumitale, tinere, se zborși Bunicul, pierzîndu-și pentru o clipă calmul lui proverbial în fața obrăzniciei acestui porcar destul de înșcolat și șmecher ca să nu se teamă de fite-cine, și destul de amestecat și el în treburi dubioase din vreme ce nici numele lui Ciupercea nu-l impresionase.

— Nu numai a mea. Pînă și Ciupercea i-a spus lui Crițan cînd a trecut pe aici că... dar de ce să spun eu ce-am auzit? Pînă la urmă tot cei mari se înțeleg între ei și cei mici care n-au apucat să se *salte* rămîn cu pătimitul.

— Deci surplusul de porci îl căuta Vera la dumneata. Era sigură că ai un surplus, un surplus care a fost găsit și la celălalt porcar de pe urma căruia a avut de suferit Magdău.

— Tovarășe maior, am auzit că maior ați fost cînd aveați dreptul să lucrați și să prindeți hoți, că acum

sînteţi la pensie şi n-aveţi nici un drept să vă amestecaţi în viaţa oamenilor, cată dumneata şi dovedeşte că am surplus, dar cată să dovedeşti bine acest lucru că altfel eu te pot da în judecată, eu ştiu că statul apără oamenii de calomnie. Toată turma mea are două mii de porci, nici unul mai mult şi nici unul mai puţin, îi număr în fiecare săptămînă la grămadă că altfel nu pot, dar mai mulţi nu-s.

— Bine, tinere, văd că faci tot ce-ţi stă în putinţă să-ţi tai calea atît de mult dorită de a te *sălta* de aici din baltă, *săltare* pe care trebuie să recunosc că pînă la un punct ţi-am apreciat-o şi ţi-o apreciez. Dar un asemenea surplus ai şi mie puţin îmi pasă că nu recunoşti. Eşti cu mine pe această punte şi nu poţi pleca nicăieri cu toate că la început ai intenţionat s-o ştergi pe acel cauciuc care între timp, datorită cîinelui meu s-a dezumflat. Intenţia asta îţi era: să mergi şi să ascunzi parte din porci sau în orice caz să-i pui la adăpost de ochii neaveniţi. Un asemenea ochi puteam fi eu. Nu cred că eu am tăiat purceii şi nu eu i-am prăjit pentru Ciupercea şi Golgea, dumneata i-ai sacrificat şi vina nu poate să apese decît asupra făptaşului. Astea sînt însă nimicuri, tinere, spuse Bunicul şi făcu o pauză, ştiind din proprie experienţă că în răgazul dintre două idei faţa celui cercetat va da semne de nervozitate. Aşa se şi întîmplă.

— De unde ştii, dumneata, că eu am tăiat purceii?

Bunicul nu răspunse, nu credea că e de datoria lui să dea explicaţii unui om care, în orice caz, era cu mult mai adînc amestecat în toate neregulile existente acolo, nereguli de care fusese legată şi viaţa Verei. Făcea pe băţosul Gligora şi bătrînului îi plăcea să vadă cum treptat această băţoşenie avea să se topească ca o lumînare în faţa unui foc prea puternic.

— În orice caz, nu i-am tăiat din proprie iniţiativă, se simţi dator Gligora să spună, lucru care îl bucură nespus de mult pe bătrîn.

— Cum nu i-ai tăiat din proprie iniţiativă? Asta-i bună, doar n-ai de gînd să spui că la acel ceas de noapte, cînd te aflai acolo doar cu Vera şi cîţiva muzicanţi, a venit altcineva să-ţi spună ce să faci. Este bine, tinere, să ai curajul propriei răspunderi. Ai chemat-o pe Vera

acolo şi ai vrut să-i faci o surpriză plăcută, înainte de ea invitînd şi pe cei doi muzicanţi pe care ştiu că a trebuit să-i plăteşti nu glumă.

Gligora nădusi abundent, se şterse la ochii adînciţi în orbite, pe care detectivul n-avea cum să-i vadă în obscuritatea lăsată de becul deşurubat de Gurmaşin. Pafnutie continua să ţopăie pe catarg cu toate injuriile lui Apostov care-l aştepta jos cu cureaua lată, marinărească, îndoită, lăsînd cătărămile metalice libere ca bătrînul pezevenghi să le simtă greutatea şi durerea.

— Bunicule, este adevărat, aşa a fost cum spui, dar să ştii că purceii erau ai mei. Nu-i nici un secret că fiecare porcar are în turmă şi cîţiva porci de-ai lui, altfel nimeni nu s-ar duce în baltă numai pentru avutul cooperativei; nu-ţi ascund, am şi eu douăzeci de porci. Am vrut să-i fac o surpriză Verei şi cel care ţi-a spus că eu am adus muzicanţii minte, nu i-am adus eu. Valera m-a văzut plecînd cu fata lui Nichita şi atunci, pentru că la Mila de cîteva zile se pripăşiseră doi muzicanţi, a crezut că-mi face plăcere să mi-i aducă. Mi i-a adus. Am vrut, într-adevăr, să fac din seara aceea ceva deosebit, acesta mi-a fost gîndul şi pentru asta am adus-o pe Vera la mine. Voiam să-i cer mîna, dar să i-o cer altfel, povestindu-i toate gîndurile mele ca să nu mă poată refuza aşa cum a făcut-o înainte. Nu fac un ascunziş din ce i-am zis pentru că ce i-am zis nu poate nici Dumnezeu controla şi eu numai dumitale îţi spun. Cată şi povesteşte, n-o să-mi fie ruşine să tăgăduiesc. Vreau să ţi le spun toate pentru că nu-mi pasă ce va fi de aici înainte, pentru mine viaţa fără ea tot nu-i viaţă şi, în al doilea rînd, ţi le spun ca să-ţi iasă din cap că un om ca mine i-ar fi putut curma zilele pe care nu eu i le-am dat. Te-am minţit în privinţa celor douăzeci de purcei; am cu mult mai mulţi şi nimeni nu ştie de ei decît eu şi ea, nici soră-mi nu i-am spus. Fiecare leuţ pe care îl luam pentru zilele mele muncă, pentru căldurile neomeneşti şi pentru gerurile fără inimă, i-am băgat în porci, în porcii mei, şi aveam grijă de ei ca de capul meu. Sînt singurul porcar care stau şi iarna în baltă, pentru asta cooperativa lui Criţan merge cum merge şi el îşi face planul cu porci de calitate nu cum îi are Dezideriu. Mi-am petrecut şi-mi petrec

tinerețea în baltă, acolo între cer și apă, între guițaturi și scîrnă de porc, de nici un spălat de pe lume nu mai poate scoate acest miros din mine, el se află în fiecare fibră, în fiecare respirație. Dumneata nu știi ce înseamnă să te întîlnești cu o fată și să fii porcar. Dar *săltîndu-mă* de aici aș fi scos eu și mirosul din mine și de pe mine, asta i-am spus-o și Verei în seara aceea după ce i-am înșirat veniturile mele și averea mea din baltă. În loc să mă laude și să-mi spună un cuvînt bun a zis să-i dau lodca să plece acasă, dar eu nu i-am dat-o, cheia de la lacătul lanțului era la mine în buzunar. Gîndisem și o asemenea întorsătură din partea ei și m-am asigurat în toate cele. A zis că tot așa l-am băgat la apă și pe Magdău, cu toate că pot jura că surplusul nu s-a găsit la mine, la mine nimeni nu poate găsi vreun surplus.

— Cu toate astea, într-o seară, Vera ți-a găsit un porc ce nu făcea parte din turmă, după însemnarea de pe el era limpede că nu aparținea cooperativei.

Gligora avu o scurtă tresărire, parcă ar fi fost atins de o arsură sau de glonț, își opri mîna la jumătatea drumului dintre gură și buzunarul cu țigări și înlemni neștiind ce să mai spună.

— Ești surprins, domnule Gligora, te văd, nu tăgădui. Ca să nu-ți pui prea multe întrebări să nu crezi că Vera a venit, din neființă să-mi spună acest adevăr, altcineva a venit și în zadar vei tăgădui că ea n-a găsit un porc străin în turma cooperativei. Acum cînd singur ai recunoscut că ai proprii dumitale porci, ce mai contează unul pe lîngă atîția care îți aparțin.

— Dar nu era porcul meu, spuse Gligora gîtuit și de unde știți, în afară de mine și de ea . . .

— N-are acum importanță de unde știu, important e că porcul era străin de fermă și din cîte înțeleg străin și de turma proprietate personală.

— Da, era străin, afirmă Gligora cu glasul stins.

— Cuiva trebuia însă să-i aparțină, nu-i așa? n-a picat acolo din senin, iar din cîte înțeleg, Dezideriu are crescătoria cu totul pe alt canal, porcii lui n-aveau cum să rătăcească în turma ta.

— Nu știu, mă puteți spînzura, tot nu știu, porcul nu era al cooperativei și nici al meu, eu atît știu și asta i-am spus Verei.

— Bine, tinere, să mergem mai departe. Dar ce ți-a mai spus Vera cînd v-ați certat pentru porcul străin; mă interesează foarte mult acest lucru înainte de a reveni la povestirea cu seara cînd i-ai cerut mîna pentru ultima dată.

Gligora înghiți în sec și Bunicul mai mult intui înghițitura după felul cum spatele tînărului se curbă brusc de parcă ar fi avut în gîtlej un dumicat prea mare.

— N-a vrut să mă creadă că nu este porcul meu. Mi-a zis să recunosc că am turma mea și cînd n-am recunoscut mi-a spus că ce pretenții mai pot avea la dragostea ei dacă nu eram în stare să-i ofer viața mea deschis așa cum ea și-o oferea pe a ei. Și avea dreptate, îmi dădeam seama, ea era cu mult mai deschisă decît mine și cu toate astea . . .

— Cu toate astea nu i-ai spus nici măcar că ai turma dumitale, din cîte înțeleg.

— Atunci nu i-am spus. A încercat să-mi dovedească cu hîrtiile în mînă că o parte din porumb se duce pe apa sîmbetei și ea voia să știe unde se duce. S-a uitat la bonurile mele de recepție și m-a întrebat dacă eu am acceptat să primesc o cantitate așa de mare de porumb. I-am răspuns că eu n-am cîntărit porumbul, în baltă e și greu un asemenea lucru, dar că din moment ce mi-au spus cantitatea n-aveam nici un interes să nu-l cred pe Crițan.

— N-aveai nici un interes să nu-l crezi, pentru că din porumbul acela un sfert îl dădeai porcilor tăi, tinere, nu-i așa?

Gligora înghiți din nou în gol și răspunse aproape cu furie.

— Dumneata văd că pe toate le . . .

— Nu chiar pe toate, dragul meu. Vroiam doar să-ți spun adevăratul motiv pentru care niciodată nu i-ai reproșat președintelui că-ți trimite porumb mai puțin deși în scripte el figura în altă cantitate. Așa-i?

— Așa, așa, cum spuneți.

— Atunci înseamnă că cealaltă cantitate, care nu venea la turmă, se ducea în altă parte.

— Tot ce se poate, dar la cealaltă turmă nu se dădea nici atît pentru că porcii pentru îngrășat erau la mine, dincolo, acolo unde s-a găsit surplusul lui Magdău, erau porcii de reproducere.

— Atunci unde se putea duce porumbul, tinere, și dacă ești amabil să-mi spui, cam în ce cantitate?

— Zece, cincisprezece tone.

Bunicul nu schiță nici un gest de mirare.

— Interesant, spuse el alb pentru a marca într-un fel vestea aflată.

— Ce-o să se întîmple acum cu mine că v-am spus ce nu...

— În primul rînd, tinere, nu mi-ai spus nimic din ceea ce nu știam, minți Bunicul, ca să-l scape pe Gligora de marea spaimă ce pusese stăpînire pe el. Deci din cîte am înțeles, Vera n-a vrut să-ți ofere mîna cu toate că a doua oară, cînd o așteptai cu purceii prăjiți, i-ai mărturisit și averea pe care o dețineai în baltă.

— N-a vrut. M-a amenințat că mă dă pe mîna lui Firică dacă nu-i spun cine consumă porumbul pe care trebuiau să mi-l aducă mie și i-am zis și ei ceea ce v-am zis și dumneavoastră; n-are decît să-l întrebe pe Crițan, doar el e președintele, nu eu. Dar felul ei de a se purta m-a întristat. În seara aceea eram curat, îmi adusesem de acasă hainele de duminecă și o sticlă de vinars așa cum îl făceau străbunii prin Ardeal, țuica trasă de două ori și nici măcar n-a vrut să guste din pălinca mea. Pentru o clipă mi-a venit așa s-o strîng de gît; mă uitam la ea și nu vedeam pe chipul ei urmă de dragoste, numai dispreț și disprețul ăsta, domnia asta din ea, care nu era a ei, aș fi vrut s-o omor, să nu mai vadă în mine un simplu porcar. N-am făcut nimic din tot ce aveam în cap. Mă pot jura. Dealtfel, la puțin timp, am auzit o barcă cu motor și înainte de a putea stinge focul l-am văzut pe președinte și pe Ciupercea împreună cu Golgea. Ceva s-a rupt în mine. Însemna că ea îi spusese lui Ciupercea unde are să meargă și el a venit pe urmele ei numai ca să-mi facă mie în ciudă. La țuica pe care am avut-o s-a adăugat vinul adus de Crițan și am băut în neștire. M-am uitat la coliba pe care o făcusem anume pentru mine și ea; credeam cu mintea mea puțină că o să sfințim în noaptea aceea legămîntul dintre noi.

Numai că acest legămînt ea l-a sfințit cu altul, l-a sfințit fără dragoste, murdar după mine, deoarece Ciupercea n-o iubea și nici ea nu putea să aibă în suflet ce-avea pentru mine. Acum după tot ce știți și tot ce s-a întîmplat, stau și mă întreb dacă *săltatul* acesta al meu are vreun rost, dacă sufletește mai pot pleca din balta asta. De aici trebuie să pleci întîi cu sufletul, ca să poți fugi. Dar eu nu mai am suflet, în locul lui zace piatră fără simțire și nu mai e nimeni s-o scoată de acolo. Mi-a trecut prin cap atunci să merg la ea și să nu i-o las, dar m-am gîndit că dragostea cu de-a sila nu-i dragoste, e silă goală și eu de silă nu aveam nevoie. Dar să nu mă întrebe nimeni ce a fost în sufletul meu. Numai a doua zi m-am liniștit. Cînd am văzut-o că trece pe lîngă mine cum ar fi trecut pe lîngă o slugă oarecare, ceva s-a rupt în mine și am știut că n-are să trăiască mult, că moartea-i pîndește pe cei ce rănesc pe oameni de moarte. Or, ea de moarte mă rănise. Le-am făcut de mîncare liniștit și numai Crițan a înțeles că se petrece cu mine ceva. S-a uitat la purceii tăiați, a văzut că-s din turma mea și a înțeles că la ospețele lui n-am de ce să fac eu pe bogatul. M-a pîndit tot timpul și la un moment dat a venit la mine și a zis că-mi dă purceii înapoi și unul pe deasupra numai să nu fac vreo prostie, să nu cumva să mă leg de prietenii lui și nici pe Valera să n-o cert, de-acum îi tîrziu. Avea dreptate. Am vrut după plecarea lor s-o bat pe stricata asta de soru-mea, dar a luat toporul și m-a așteptat cu el ridicat în sus. Mi-a spus că dacă mă ating de ea îmi crapă capul în două. Păcat că e stins becul, să-i vedeți mîinile, sînt cît ale mele și dacă Valera zice o vorbă...

— Cu toate astea, dragul meu, am date care atestă fără putință de tăgadă că la început ai privit cu simpatie prietenia ei cu Golgea. Tot pe atît pe cît nu ți-a plăcut amiciția Verei cu Ciupercea, prietenia sorei dumitale cu Golgea ți-a convenit, să nu spui că nu-i așa.

— Nu mai spun nimic. Am spus și așa destul, bine că mi-am ușurat sufletul, acum fie ce-o fi, mai spuse Gligora și se uită în sus spre catarg. Gurmașin striga și arăta ceva cu mîna spre prova vasului, spre puntea de lumină a lunii.

18

Într-adevăr, Gurmaşin sau Pafnutie, cum îl numise Apostov, ţinîndu-se cu o mînă de catarg, arăta ceva în spatele vasului, dar vorbele lui nici nu erau prea auzite, din pricina înălţimii, şi oamenii văzîndu-l mişcîndu-se atît de caraghios, nici nu-i prea dădeau crezare.

— Acum că a cîştigat pariul îi e frică să coboare să şi-l ia, striga Paulina în timp ce ducea un covrig la gură şi cei cîţiva oameni aflaţi pe punte se puseră pe rîs, probabil ştiau despre ce fel de pariu era vorba şi în ce anume trebuia el plătit. Numai Bunicul nu rîdea şi nici nu se amuza. În primul rînd îl impresiona figura aceea a lui Gurmaşin, fără doar şi poate într-o ureche, după tot ce aflase de la el şi mai ales de la alţii, barba lui albă de apostol şi gestul cu mîna aruncată spre un punct pe care ar fi dorit să-l continue pînă la luciul apei, ca lumea să-l înţeleagă şi să-i dea crezare.

— E ea, acolo, moartă, strigă el şi glasul prins de o pală de vînt răzbătu pînă pe punte. Dacă pînă atunci oamenii chicotiseră, brusc rămaseră tăcuţi, pînă şi Apostov îşi lăsă cureaua lată să atîrne pe jos, ca apoi cu un gest mut să şi-o încătărămeze la loc.

— E acolo, se vede, mai spuse Gurmaşin o dată şi Bunicul, stimulat parcă de veste şi întinerit de tinereţea lui Gurmaşin care se căţărase pe catarg, deşi avea cu treizeci şi ceva de ani mai mult decît el, se duse la locul unde stîlpul de lemn era înfipt în punte şi pe scăriţa care îmbrăţişa trunchiul cu cîte un fuştel, cînd într-o parte a catargului, cînd în alta, se căţără şi el spre mirarea oamenilor şi mai ales a lui Panaitescu care de teamă îşi băgase un deget în gură. Pînă şi Alsacianul altfel pasiv şi străin de toate întîmplările acelea ciudate, unde sarcina lui pînă atunci fusese minoră şi uşor de îndeplinit chiar şi de un căţel oarecare, fără experienţă, se zgîi cu ochiul teafăr spre lemnul mult prea subţire în concepţia lui cîinească, ca bunul lui stăpîn să ajungă acolo sus întreg şi nevătămat. Se auziră chiar cîteva vociferări, una era a Valerei înspăimîntată de

temerara încercare a omului cu care abia stătuse de vorbă şi care, în ciuda faptului că era incomparabil mai în vîrstă decît Golgea, avea o fineţe şi un fel de a vorbi care-i făcuseră o deosebită plăcere. Bunicul nu se lăsă înduioşat de frica celor rămaşi jos şi nici nu se lăsă biruit de teama ce se cuibărise pentru cîteva clipe în el. Acum, dealtfel, era şi prea tîrziu. Trecuse de jumătatea care marca locul egal dintre cele două părţi ale catargului şi, ca să nu ameţească, preferă să privească spre pantalonii largi a lui Gurmaşin care, voind să vină în sprijinul tînărului de sub el, îşi scoase sfoara de sub cămaşa largă şi i-o întinse detectivului. Sfoara venise la timp. O uitătură în jos spre mulţimea adunată sub becul chior, fu suficientă ca detectivul să simtă o uşoară ameţeală şi numai sentimentul puternic al datoriei invocat pe tăcute îi tăie panica ce se pregătea hrăpăreaţă să-l cuprindă. Apucă sfoara groasă şi bine unsă de atîta întrebuinţare şi cu un minim efort ajunse lîngă Gurmaşin pe platforma metalică. Pafnutie îi arătă locul unde cu cîteva clipe înainte văzuse arătarea acea marină sau omenească, ce-l făcuse să stîrnească în jurul lui atîta gălăgie, şi Bunicul după ce îşi scoase micul lui binoclu văzu la lumina clară a lunii, ce bătea în alămurile cazanului, şi apoi se reflecta în apă, un corp alungit nefiresc şi oricît încercă să-şi dea seama dacă era sau nu era al Verei nu putu deoarece valuri nestatornice ştergeau imaginea fărămiţînd-o şi cînd apa se linişti din nou pentru o fracţiune de secundă lăsînd să se reconstituie în focarul prismei de lumină trupul întins pe fundul lacului, luna se ascunse după un nor şi imaginea dispăru cu desăvîrşire. Bunicul se uită în sus. Nu mai era nici o speranţă. Astrul nopţii intrase adînc sub perdeaua groasă de nori şi nu se întrevedea nici o şansă apropiată ca să apară din nou. În întunericul aşternut pe punte, Bunicul coborî scăriţa pe care suise, de data asta cu mult mai precaut ca la urcare, drept care nu lipsi mult să se dea de-a berbeleacul din pricina sforii încurcate într-unul din fuşteii catargului.

În capul lui imaginea acelui trup ce putea fi al Verei, cum tot atît de bine al unui om străin, începu să se recompună din nou şi ajunse la concluzia că acel trup văzut existase şi înainte de moartea fetei, altfel la

ce bun acele focuri aprinse la miezul nopții pe lac și a căror menire era, după părerea lui, tocmai aceea ca să surprindă nemișcarea cadavrului întins dedesubt. Acum era limpede pentru el, Vera era aceea care aprindea noapte de noapte focuri de trestie pe luciul apei în dorința de a descoperi ceea ce văzuse la o lumină cu mult mai puțin puternică Gurmașin și chiar el. Acel trup fusese căutat de Vera și el nu putea să fie decît a lui Magdău, își zise Bunicul și cînd puse piciorul pe punte primul lucru fu să-și facă o cruce cu limba în cerul gurii drept mulțumire că ajunsese nedeteriorat. Panaitescu îl luă imediat în primire și, ca să nu-l audă oamenii îl trase pe detectiv mai la o parte. Îi ținu o pledoarie despre curaj și inconștiență atît de fundamentată încît bătrînul rămase uimit de puterea de convingere a fostului său coleg de miliție.

— Dragul meu, mi-am asumat acest risc imens deoarece nu o dată în acest răstimp de cînd s-a oprit vasul în acest loc mi-am pus întrebarea în legătură cu cine a putut aprinde un foc pe imensitatea acestui lac. Poate aș fi uitat acest amănunt dacă pe retină nu mi s-ar fi întipărit imaginea acelui întreg aproape artistic, roșul încins pe fundalul negru al cerului, clipocitul apei și misterioasa mișcare a valurilor ce legănau trestia aprinsă. Acum îmi pot da răspuns la cel puțin una dintre întrebările fundamentale, dar asta nu înainte de a-mi povesti, dragul meu, ce date noi ai cules de la cei cu care ai stat de vorbă între timp.

— Adică vrei să ocolești imprudența pe care ai făcut-o cerîndu-mi să-ți... Bunicule, dacă te mai prind o dată că te cațeri ca...

— Dar eu am încetat, stimate coleg, demult să mai fiu copil și pe urmă nu puteam apela la tine, cu toate că ești mai tînăr cu aproape un an și jumătate, fie și numai pentru faptul că erai într-o discuție mult prea aprinsă cu acea tînără care prin întregul ei comportament își depășește vîrsta pe care o are.

— Bunicule, te-ai urcat degeaba pe catarg. În primul rînd că un maior, chiar ieșit la pensie, nu se dă în spectacol așa cum te-ai dat dumneata, apoi, n-o face numai pentru că un... și Panaitescu își duse un deget la frunte, a pus pariu cu o femeie pe ceva foarte lumesc...

— Nu cred, dragul meu prieten, mie îmi spune detectivul cel mic că Pafnutie sau cum l-o fi chemînd, fuge nu numai de moarte dar și de propria lui viață despre care vrea să ne încredințeze că este mai mult decît cinstită. Poate ai observat; din clipa în care ne-am început investigațiile, el n-a părăsit această parte a punții și nici nu ne-a slăbit din ochi. Dar să lăsăm acest amănunt mai la urmă, dragul meu, și spune-mi, mor de nerăbdare să aflu, de ce crezi că Vera nu căuta trupul lui Magdău. Eu sînt convins că numai așa ceva putea să caute.

Panaitescu își scoase o scobitoare din buzunarul de ceas al pantalonilor, o rupse din economie în două și după ce-și maltrată cîtva timp o ureche, spre nedumerirea bătrînului detectiv, începu plin de sine.

— Fie și pentru simplul motiv că Magdău era mort de mai bine de un an de zile și este puțin probabil ca trupul lui să fi rămas atît de intact încît Gurmașin, acest om pentru mine mai mult decît agreabil, împreună cu dumneata să fi putut vedea cadavrul fostului contabil, primo; secundo, meștere, nu uita că în baltă sînt raci și Panaitescu arătă degetele unei mîini, degete cu care începu să taie într-un fel caracteristic, încît detectivul își duse o mînă la ochi.

— Racii...

— Exact, maestre, spuse Panaitescu mîndru că, în sfîrșit, remarca lui era imbatabilă. Și dacă ar fi numai ei dar, în egală măsură, aceste locuri atît de calme pe dinafară, sînt un adevărat Auschwitz pe dinăuntru, din pricina milioanelor de știuci, bibani, ca să amintesc doar cîteva din multele specii cu care noi deseori ne înfruptăm. Deci, terțio: Magdău nu mai poate fi la acest ceas decît oale și ulcele, cum se exprimă tot mai des istoricii noștrii, a căror activitate în ultima vreme, în ceea ce privește descoperirile arheologice este de-a dreptul impresionantă. Atunci stau și te întreb, ce anume ai căutat dumneata sus pe catarg dacă nu niște himere, dacă nu pe Vera de care simt... Nu, nu, Bunicule, să nu negi, meteahna asta, eu ți-am descoperit-o demult, dar n-am avut niciodată curajul să ți-o spun, dumneata cam pui la suflet fiecare cadavru feminin, adică, să fiu mai clar,

pui pasiune, iar muieruştile astea moarte nu o dată te-au făcut să lăcrimezi. Asta mie mi se pare anormal.

— Dragul meu, te înşeli dacă îţi închipui că fac un secret din acest comportament ce ţie ţi se pare atît de bizar. În această meserie pe care o practicăm amîndoi de aproape cincizeci de ani, nici n-ai face prea mari descoperiri dacă obiectul cercetat n-ar avea, dincolo de valoarea lui obiectivă, şi una subiectivă. Întotdeauna am pus la suflet cazurile şi cînd porneam la o cercetare aveam senzaţia că trebuie să descoper nu pe nişte criminali care au curmat viaţa unei fete sau femei oarecare, ci viaţa unui om foarte apropiat mie.

— Acum înţeleg de ce totdeauna l-ai refuzat pe Alexiu să primeşti un dosar în care era vorba de moartea unui bărbat.

Bunicul roşi.

— Nu credeam că eşti dotat cu o asemenea perspicacitate încît să descoperi şi acest amănunt, dragul meu, dar dacă viaţa mea l-a scos la lumină atunci trebuie să-ţi mărturisesc că viaţa lor pasională m-a interesat întotdeauna în cel mai înalt grad. Pe urmă, femeile, sînt mai nevinovate prin structura lor intimă decît bărbaţii, dispariţia lor dîndu-mi permanent posibilitatea să pun un surplus de suflet în descoperirea făptaşilor. Închipuie-ţi că ar fi trebuit să descoperim, să zicem, pe criminalul lui Gurmaşin? Nu-i aşa, ancheta ar fi fost cu mult mai plictisitoare. Eu sînt un sentimental, dragul meu, un sentimental incorigibil.

— Un poet, meştere, spuse Panaitescu voind cu orice preţ să-şi flateze colegul de-o viaţă, faţă de care îl lega atîtea şi atîtea amintiri.

Bunicul se gîndi puţin.

— Poate că ai dreptate, spuse el şăgalnic şi emoţionat îşi aprinse o ţigară refuzînd cu delicateţe Kentul-recuzită al lui Panaitescu.

— Cu toate astea, Bunicule, faptele sînt fapte; dacă Gurmaşin şi dumneata nu l-aţi văzut pe Magdău atunci te întreb ce-aţi văzut şi dacă Vera în timp ce era încă în viaţă căuta ceva la lumina trestiei aprinse, şi pe Magdău nu-l putea căuta, pe simplul motiv că nu avea ce să găsească din el, stau şi te întreb, ce anume căuta ea? Uite. din discuţia cu Valera am aflat ceva, ceva ce

te-ar putea interesa deşi, ca să fiu sincer, nu ştiu în ce anume măsură. Puştoaica asta după ani, nu mai e puştoaică deloc, meştere, aşa cum singur ţi-ai putut da seama. Ea nici măcar nu-şi face probleme, e sigură că Golgea într-o bună zi are s-o ducă cu el la oraş. Nu vrea nici căsnicie, nici altceva, vrea o funcţie modestă, pe puterile ei, dar la oraş, indiferent care ar fi acela şi Golgea i-a promis că în vara viitoare are s-o bage la o şcoală de ospătăriţe pe litoralul însorit ce începe să se construiască acum, dumneata mi-ai spus, cu o viteză uluitoare. Ei bine, această Valera, care la prima vedere nu se înţelege cu fratele ei, împreună cu el ascund ceva. Acum un an şi ceva, deci cînd nu împlinise încă cinsprezece ani, se afla tot pe acest vas împreună cu Varlaam şi Apostov, Apostov fiind atunci simplu fochist. Ei bine, într-o noapte motorul s-a defectat în acelaşi loc, ca şi acum, şi Varlaam toată noaptea a făcut scufundări de pe zbatul drept, deci de pe zbatul de care era agăţată vîrşa. Ştie de acest lucru deoarece Golgea se îmbătase şi nemaiputînd suporta mirosul din compartimentul călătorilor aleşi de soartă, să ducă o viaţă mai bună, a ieşit la aer. Voise să plece la Gligora care era cu turma pe un grind dar şi atunci camera de tractor s-a înţepat în ceva şi noroc că s-a întors la timp, că altfel ar fi trebuit să vină la vas înot. La întoarcere l-a văzut pe Varlaam ieşind din apă şi trăsnită de teamă nici măcar n-a încercat să mai dea la vîsla de lemn pe care o avea în mînă. Se uita năucă la omul care, odihnit cîteva clipe, s-a băgat din nou în apă. Pînă cînd el a revenit la vas, ea era sus pe punte şi dintr-un loc ascuns a urmărit reapariţia lui Nichita, prietenul bun al dumitale şi din păcate, prin dumneata, şi al meu. Ce căuta Nichita acolo, te întreb eu, Bunicule, şi ce căuta Vera la focul trestiei în acelaşi loc, după un an de zile? În clipa cînd vom găsi răspuns la această întrebare cheia enigmei e în mîinile noastre.

— Tot ce s-ar putea, dragul meu, să fie aşa, cum spui, deşi cheia enigmei nu înseamnă totdeauna şi prinderea criminalului. În orice caz ceea ce ţi-a povestit Valera e plin de însemnătate cu toate că, în povestea ei, văd şi o încercare a fratelui ei de a abate cercetarea

de la el. În timp ce eu discutam cu Ciupercea i-am văzut exact din acest loc unde ne aflăm acum; n-aş putea spune că discuţia lor era lipsită de animaţie, dimpotrivă, am chiar senzaţia că se certau şi rodul acelei certi sînt faptele cu care ţi-a luminat noua supoziţie. Trebuie să-ţi mărturisesc că în acest caz ancheta se complică, adică datele noi intervenite ne obligă la un plus de cercetare pentru a stabili exact ce anume am văzut noi în apă şi ce anume căuta Varlaam şi Vera în acelaşi loc. Ciudat însă că Gligora nu mi-a spus nimic de acest lucru.

— Nu ţi-a spus deoarece putea foarte bine să nu-şi aducă aminte. A fost suficient însă ca Gurmaşin să se caţere pe catarg, şi dumneata după el, că o amintire ştearsă să se lumineze brusc şi să constituie argument pentru propria lor nevinovăţie, dacă cumva îi ai în vedere ca posibili făptuitori pe ei.

— Interesant, interesant, spuse detectivul şi, pentru că frigul îi înfundase o nară, Bunicul scoase un creion mentolat şi apăsînd cu un deget pe nas, cu mîna cealaltă introduse creionul în partea înfundată şi Panaitescu îşi văzu prietenul cum se chinuie să tragă aer prin locul abia descongestionat.

— Bunicule, un al doilea fapt, de data asta mai puţin important, începu Panaitescu. Nu ştii încă un lucru şi dacă nu ţi l-a spus Gligora, uite mie mi l-a spus sora lui. Gurmaşin este porcarul celei de a doua cirezi de porci şi desele lui mutări, nu sînt aşa cum voia el să credem, numai fuga de o moarte reală sau imaginară ci şi peregrinările lui cu porcii prin baltă. Neavînd porci de îngrăşat umblă cu ei prin stufărişuri, în acest fel cooperativa făcînd economii importante de porumb. După şase, şapte luni de plimbări prin baltă porcii ajung la aproape o sută de kilograme, se înţelege, fără a avea pe ei urmă de grăsime; cu două, trei luni înainte de sacrificare sînt duşi la Gligora unde sînt hrăniţi cu porumb.

— Dragul meu, dar acest amănunt este deosebit de important, spuse Bunicul şi de bucurie îşi vîrî creionul mentolat la loc, şi îşi aprinse o ţigară. Fumul ieşi gros pe ambele nări, semn că emoţia veştii aflată de la Panaitescu avusese şi un dar medicamentos. Dragul meu

coleg, se apucă detectivul să spună cu sinceră vervă, dar eşti nemaipomenit. De-abia acum observ că spiritul de iniţiativă liber duce uneori la descoperiri nemaipomenite şi imediat ce am să mă întorc la Bucureşti am să-i spun lui Leonte că n-ar strica să lase gradelor inferioare mai multă participare la rezolvarea multiplelor cazuri pe care le avem.

19

Ce văzuse atunci Bunicul şi Gurmaşin, din vîrful catargului, dacă Magdău nu era de văzut, aşa cum prea bine îi demonstrase Panaitescu? Nu putea fi decît trupul Verei cu toate că în acest caz era imposibil să nu se fi zărit şi vîrşa în care fusese băgată. Cu toate astea cercurile de lemn care constituiseră la început, acolo lîngă zbat, coşciugul precar al fetei, nu se lăsaseră vederii, semn că fata fusese scoasă din vîrşă înainte de a se fi tăiat otgonul sau pur şi simplu ieşise singură. Dar în acest ultim caz cum? Cum putea să iasă singură. Bătrînul detectiv se gîndea la toate aceste lucruri odihnindu-se pe raniţa pusă la dispoziţie de Panaitescu, dar Bunicul nu se aşezase pe ea decît în clipa cînd fostul său subaltern îi demonstră că trupul lui şubred nu putea face nici un rău alimentelor aflate înăuntru. Aşa cum stătea pe rucsacul burduşit de haine şi mîncare, acoperit pînă mai sus de mijloc de o pătură groasă, Bunicul se gîndea la multiplele fire ale aceluiaşi ghem ce refuzau să se întîlnească într-un punct. Acum după aproape şase ore de la oprirea *Pescăruşului* nu era prea departe în privinţa prinderii celui care o omorîse pe Vera, în plus aflase nenumărate fapte şi indicii ce atestau fără putinţă de tăgadă climatul unde se putuse naşte moartea ei. Dacă pînă atunci, în clipa aceea, nu făcuse nici o legătură între moartea lui Magdău şi a Verei, acum era tot mai convins de existenţa unor canale subterane puternice, unind între ele destine comune şi detectivul nu mai avea îndoieli că prinzîndu-l pe cel ce o omorîse pe Vera va

putea descoperi și adevăratele fapte care au dus la moartea lui Magdău. Dar dacă pornea de la Magdău la Vera? Acest drum invers nu-i trecuse prin cap și Bunicul, la această legătură simplă, simți că transpiră ușor și ca de atîtea ori cînd descoperea pe neașteptate mari adevăruri cu mijloacele cele mai comune simți în fesa din dreapta ușoare mîncărimi, semn că ficatul se umflase din pricina emoției și a bucuriei spontane. Cum dumnezeu de nu realizase această legătură de la dreapta spre stînga? Mai mult ca sigur că dacă în urmă cu două săptămîni s-ar fi aflat aici în baltă și Varlaam i-ar fi relatat cazul lui Magdău și el ar fi purces, așa cum era firesc, la deznodarea tuturor ițelor care dintr-un motiv sau altul l-au învăluit pe contabil, nemeritat, ar fi putut preveni moartea Verei. Nu mai avea îndoieli că dispariția ei urmase același traseu ca a lui Magdău, cu singura deosebire că Vera încercînd să descopere adevărul legat de moartea fostului contabil șef căzuse singură în capcană și fusese înlăturată. Criminalii scontaseră pe desele accidente banale ce se petreceau în deltă, pe amestecul direct sau indirect al lui Ciupercea la desfășurarea tuturor evenimentelor și acționaseră fără teamă. Dacă Vera trebuise să plătească tocmai dorința ei de a scoate adevărul la lumină, adevărul lui Magdău, se punea întrebarea pînă unde ajunsese cu descoperirile ei și mai ales cine îi făcuse felul dintre cei aflați pe vas? Bunicul stătu cîtva timp cu privirile în gol trecînd în revistă personajele cu care avusese de-a face și încercînd să lege între ele faptele memorate. Dar faptele din nou nu se legau. Lipsea un element important, o probă care să demonstreze culpabilitatea unuia sau altuia din cei aflați acolo, or asemenea probă nu exista. Deodată Bunicul se înfurie fără motiv anume. Se înfurie pe Varlaam care îi tăinuise cu bună știință anumite adevăruri și le ținea ascunse și acum cu toate că era vorba de moartea fetei lui. De ce făcuse cu un an înainte scufundări în acest loc, așa cum îi relatase Valera lui Panaitescu? Trebuia ca în afara corpului lui Magdău, acolo pe fundul lacului să se mai afle ceva, din vreme ce și Vera căutase nu o dată la lumina focului de trestie în perimetrul respectiv. De ce nu-i vorbise nimic de treaba asta Varlaam? De ce-i îngreuna cercetările după ce singur îl deranjase cu telegrama aceea în urma căreia se afla aici? Ar fi putut foarte bine la acel ceas să fie la televizor, da, la ora aceea chiar se dădea un film, dar cu toate că în ultima vreme adora viața tihnită a căminului preferase să vină aici, să îndure frigul nopții în timp ce gazda lui nu numai că se arătase zgîrcită cu informațiile, dar îi și ascundea esențialul. Dacă și Vera căutase în aceeași parte a lacului e cert că atît ea cît și tatăl ei doriseră să afle același lucru, deci și unul și celălalt stătuseră de vorbă și știau pentru ce își primejduiesc viața sau, pur și simplu, căutările lor erau întîmplătoare. Bunicul înclină să creadă ultima variantă. În acest caz, se putea foarte bine ca Nichita să fi căutat ceva și Vera altceva. Cu Vera nu mai putea sta de vorbă și nici nu considera necesar. Acum în acest moment al anchetei se cuvenea să-l ia la rost pe Varlaam. Ce căutase el acolo pe fundul lacului? Din spusele aceleiași fete, Varlaam căutase cu un an în urmă pe cînd Vera chiar cu cîteva zile înainte de a muri, deci cu atît mai mult era valabilă ideea că tată și fiică în întreprinderea lor, nu știau unul de altul. Se pipăi la buzunar. Scoase un mic calendar. Avea nevoie de el pentru a confrunta cîteva date, dar Bunicul în zadar își căută ochelarii cu multele lor dioptrii. Nu-i găsi și nici lentila ținută într-un buzunar socotit de el secret, nu se mai afla la locul ei. Se ridică în picioare. Cine îndrăznise să-i fure lui ochelarii și mai ales lentila primită, cu mai bine de o jumătate de veac, cadou de la Isbășescu, fostul comisar care se dovedise ulterior un fals prieten. Se cercetă din nou prin toate buzunarele, dar nici la pipăit și nici la un control amănunțit, al întregului inventar, lupa lui încastrată în lemn de abanos nu era de găsit. Rememoră ultima ei întrebuințare și își aduse aminte că cercetase otgonul cu ea, deci, din acea memorabilă clipă, nu trecuseră după ceas decît două ore și patruzeci și trei de minute și Bunicul cînd repetă cifra trei avu un moment de enervare. Nemulțumit făcu trei pași la stînga și alți trei la dreapta, dar abia după ce consumă mișcarea înțelese că destinul începea să-i aducă și lui în față cifra trei și ca să spargă lanțul acelei preocupări făcu patru pași înainte. Îi numără cu glas tare ca să nu mai aibă nici un dubiu și abia după aceea respiră ușurat. Deci să recapitulăm, își

spuse detectivul şi, tot cu voce tare, reluă întîmplările petrecute în cele două ore şi patruzeci şi trei de minute. Reţinu din ele două care i-ar fi putut prilejui pierderea lupei: sau o scăpare în apa murdară din cală, ori nici un ori, se contrazise singur Bunicul, dacă lentila ar fi căzut de pe catarg s-ar fi auzit şi ar fi găsit cioburile la o adică. Îşi cercetă încă o dată buzunarul din căptuşeala pardesiului şi văzînd aţa deşirată nu mai avu nici o îndoială că lupa se strecurase de la locul ei şi căzuse într-un clipocit surd în apa nămoloasă din cală şi acum cine ştie ce şobolan se hlizea în luciul ei socotind că are un cap de hipopotam. Bine, dar ochelarii? Buzunarul de la haină era intact, deci nu putea fi vorba de nici o pierdere. Pînă la urmă, amărît foc pentru pagubele importante, îşi zise că acolo unde vieţuieşte un criminal, nu este imposibil să existe un hoţ mic, de mîna paisprezece, un cleptoman a cărui obiect de distrugere ajunsese el. Se aşeză din nou pe rucsac supărat şi cu bucuria pentru proaspăta descoperire complet anulată. Se uită la calendar ca la ceva inutil şi l-ar fi băgat la loc dacă Gurmaşin nu i-ar fi luat petecul de hîrtie din mînă.

— Ce vrei să vezi, tinere, observ că de un sfert de oră te tot foieşti şi nu mă laşi să dorm. Ce vrei să vezi pe acest calendar, un calendar pur feminin după miros şi bun pentru a nota unele cifre lunare, în orice caz, nu un calendar bărbătesc...

— Dragul meu, spune-mi te rog în ce zi a căzut data de paisprezece septembrie, am mare nevoie de această zi deoarece atunci trebuia să-mi plătesc chiria, ultima fără majorări... Ştii, cred, ce se întîmplă cînd nu-ţi plăteşti datoriile faţă de stat la timp...

— Miercuri, spuse Gurmaşin şi aruncă hîrtia peste bord după ce înainte o rupse în bucăţi minuscule. Ascultă, tinere, continuă Gurmaşin şi se aşeză pe vine lîngă Bunic. Ce-am văzut noi de acolo de sus, poţi să-mi spui? Eu unul bag mîna în foc că nu era altceva decît moartea într-un linţoliu alb. Pentru acest motiv am aruncat şi calendarul, îţi dai seama ce înseamnă pentru doamna în negru aflarea exactă a datei în care ne aflăm. Ori cînd, în virtutea acelui petec de hîrtie, poate veni la noi să ne ia ca din oală. Sau poate n-am văzut nimic şi o

simplă halucinaţie de-a mea te-a făcut şi pe tine, tinere, să vezi ce-am văzut eu, adică să nu vezi nimic.

— Tot ce se poate, răspunse Bunicul, şi cîtva timp se gîndi dacă într-adevăr sub impresia puternică a lui Gurmaşin nu văzuse şi el o himeră.

— Adică n-am văzut nimic, repetă bătrînul şi-şi trecu o mînă prin barba albă împărţită egal în două. Dacă venea mucosul meu de băiat ne urcam în barcă şi te duceam la el. Îl dădeam pe urmă afară şi făceam un chef, cu nevastă-sa şi cu Paulina, clasa-ntîia.

— Ascultă, domnule Gurmaşin sau Pafnutie, sau Iusuf, sau cum te-o mai fi chemat în ultimii treizeci de ani, de cînd joci aşa de bine rolul cu moartea care aleargă după dumneata? Cu mine să nu faci pe nebunul, auzi?

Bătrînul Gurmaşin se minună de două ori, o dată că detectivul aflase de multele lui nume şi a doua oară pentru că îl lua aşa de tare, brutal aproape, fapt care nu i se mai întîmplase poate din copilărie.

— Tinere, tu vorbeşti cu mine aşa?

— Pot vorbi şi altfel dacă nu-mi spui cîţi porci ai în turma de la grindul caprei.

Gurmaşin tăcu, îşi scoase mîna din barbă şi fără acel despărţitor ca o lopată firele dese de păr, albe şi cîrlionţate, se reînfrăţiră cu o iuţeală nemaipomenită de parcă între cele două părţi ar fi existat doi magneţi, fiecare avînd îndreptat spre celălalt polul opus.

— Tinere, văd că ai aflat de păcătoasa mea de meserie şi n-are nici un rost să-ţi ascund, din moment ce ţi-am povestit de unde am plecat, unde am ajuns. Gurmaşin cu mîna lui noduroasă îşi mîngîie sprîncenele stufoase, unite deasupra nasului. Dar să ştii că şi eu am aflat cine eşti. Acum sînt liniştit. Eram convins că bestia în negru s-a deghizat, şi a luat chipul unui pămîntean milostiv pînă ce Gligora mi-a divulgat ce porţi sub anteriul acesta de om paşnic. Poartă-ţi pistoalele sănătos. Deci n-ai nimic comun cu moartea. Cînd te-am văzut, tinere, că urci după mine pe catarg era cît pe-aci să-ţi dau de acolo un brînci, de la înălţimea aceea nu m-ar fi observat nimeni şi numai credinţa că eşti un om, ca oricare altul, m-a determinat să nu te trimit lîngă închipuirea aia a mea din fundul lacului.

— Domnule Pafnutie sau Gurmaşin, mă bucur că nu mi-ai făcut vînt, deşi în ciuda tinereţii mele, cam trecute, sînt încă destul de verde, şi ca să-i dovedească cele spuse, Bunicul luă mîna bătrînului şi-o strînse pînă ce citi pe faţa acestuia că apar cîteva cute în plus, cutele unei dureri ce nu se mai poate suporta.

— Te-am strîns numai pe jumătate, ca să înţelegi că gestul dumitale putea să te coste scump, adică, să fiu mai precis, s-ar fi putut foarte bine ca cel ce urma să cadă în apă să nu fiu eu. Dar să lăsăm copilăriile la o parte. Răspunde-mi la întrebarea mea. Cum a fost cu surplusul de porci din pricina căruia Magdău a ajuns unde l-am văzut amîndoi.

Gurmaşin avu un moment de teamă, apoi îşi scoase punga de piele în care avea tutunul şi pentru că mîinile îi tremurau luă o priză de tabac. Nemulţumit îşi umplu şi cealaltă nară după care strănută copios.

— Deci te interesează porcii, nu oamenii, nici nu-i de mirare. În ultima vreme tot mai des aud vorbindu-se de peşte, de porci, de stuf, am fost chiar chemat la o şedinţă unde s-a pomenit de patru sute treizeci şi cinci de ori cuvîntul utilaj şi niciodată cel de om, de unde deduc că trăim în marea vreme a utilajelor. Nu te uita în dreapta şi-n stînga, mie mi se rupe în paisprezece de toate temerile de pe lume. Tinerelule, eu am venit aici, în această dumnezeiască parte de ţară după revolta de pe Potemkin, da, eram nostrom, dacă ştii cu ce se mănîncă această meserie şi primul am aruncat moartea peste bord cuibărită într-un secund care în loc de coasă avea o biciuşcă şi un pistol de unde slobozea pedepsele cu nemiluita. Încă de pe vremea cînd eram fochist pe acea navă de pomină, dacă o mai fi existînd, mi-am zis să ucid pe ofiţeraşul ăla şi, crede-mă, pînă la urmă a făcut marea ce n-am fost eu în stare, marea cu adîncurile ei nevăzute. Să ştii că n-am fost un revoluţionar ci un nemulţumit, pur şi simplu, cum am rămas de fapt toată viaţa, dar atunci, în acel an de pomină, cu revolta şi ea de pomină, am fugit împreună cu camarazii mei pe acest ţărm binecuvîntat de cel de sus şi dintre ei numai eu din lene sau din prea multă tristeţe am rămas definitiv aici. Nu aveam acte şi nici legături cu ai mei n-am mai vrut să am. Lăsasem acasă o babă şi dădusem

aici de una frumoasă şi cum ochii care nu se văd se uită, pe cei de dincolo i-am uitat şi am întemeiat un cămin aici, unul la început, că pe urmă au venit şi celelalte. Regimul apus ne-a urmărit el cît ne-a urmărit, dar pînă la urmă, din plictiseală, sau pentru că nu voia să facă pe voia ţarului, ne-a lăsat în pace. Dar eu de spaima pentru ofiţerul aruncat peste bord n-am scăpat şi din această cauză mi-am luat felurite nume şi m-am mutat din loc în loc ca pînă la urmă să nu mă poată găsi nimeni. Cu timpul, spaima aceasta de autorităţi, spaimă de moarte, s-a transformat în moartea însăşi şi pentru că vremurile s-au schimbat şi autorităţile ne căutau acum să ne proslăvească revolta noastră de-atunci, am ieşit la lumină, dar nu prea mult, deoarece eu încredere prea mare în schimbări n-am avut niciodată. Am ajuns porcar tot din teamă, un porcar umblă cu porcii, nu-i de găsit nicăieri, azi e aici şi mîine în balta Brăilei, pupă-i urma dacă poţi. Ştiu, tinere, după felul cum te uiţi la mine, că nu mă crezi, eu am ochi de viezure, nealteraţi de poluarea urbană şi spălaţi în fiecare zi cu spirt şi grăsime de morun, dacă ai auzit pe acolo, pe la Bucureşti, de un asemenea monstru marin care, cum e scos din apă, cum face aripi, cu icre cu tot, cerînd viză de ieşire printr-o graniţă pustie ca să nu-l vadă lumea. Te poţi întreba, ca om inteligent ce eşti, de ce am preferat această viaţă sau una din cele pe care ţi le-am povestit că dacă ţi le-aş fi spus pe toate nu m-ai fi crezut nici atît cît nu mă crezi acum. În suta mea de ani am avut timp să fac de toate, să văd de toate şi să le miros pe toate şi, crede-mă, că în nopţile de iarnă, de cînd cu bibliotecile astea săteşti care cultivă poporul, am devenit un cititor de primă mînă şi nu te mint, dar am şi cap care să bage în el. Eu sînt, şi nu de ieri, de azi, adeptul unei filozofii aparte, pe care din păcate n-am putut-o propaga aşa cum aş fi dorit din pricina ipocriziei oamenilor. Nimeni, de exemplu, nu vrea să recunoască deschis că e curvar, eu recunosc şi pentru asta nu mă bucur de stimă pe cînd alţii nu recunosc deşi sînt incomparabil mai mari curvari decît mine. Pe ăştia am vrut să-i atrag în filozofia mea liberă despre viaţă. N-a vrut nimeni, toţi preferă morala, teoretic vorbind, ca practic să-i dea cu tifla cînd vor. Dar cu toate că nu am cotizanţi la această

filozofie lumea cu vederi largi mă iubeşte şi mă sprijină. N-am putut să adun în jurul meu nici măcar atîţia adepţi cîţi a adunat Magdău, care prorocea resemnarea şi un soi de masochism credincios la care, din fericire, cu toată îndoctrinarea Paulinei n-am răspuns şi asta pentru că a dat de un om iubitor de viaţă şi adevăr. Ce-or fi găsit acolo nu înţeleg şi în general nu pricep ce găsesc oamenii într-o religie care dă cu tifla oricărei iniţiative de veselie dezlănţuită, căci, tinere, ca să nu-ţi zic, puşti, trăind atîtea am putut trage linii sub toate filozofiile şi sub toate religiile şi singura religie şi filozofie adevărată este viaţa. Poate nu mă crezi, dar la mine în baltă vin femei din toate religiile şi eu le trec frumos pe un carnet, n-am timp totdeauna pentru toate şi nici chef, şi milostivele oiţe fură băutura de la bărbaţii lor, bucatele cele mai bune şi mi le aduc mie, apoi se duc la staroverul Ilarion şi bătrînul le iartă pe iepşoare ca ele să poată păcătui din nou. Uneori mă mustră cugetul şi atunci ca să mai pierd din păcate i-am dat lui Ilarion icoana pe care am purtat-o cu mine pe unde m-a împins viaţa, o icoană din şcoala lui Rubliov; din păcate am aflat asta abia după ce-a atîrnat-o în biserică şi de-colo, cu toate încercările mele, n-am putut s-o fur. Auzi, să dau aşa o podoabă. Dar te văd arzînd de nerăbdare, chiar înfuriat, că în loc să-ţi vorbesc de maşini şi alte chestii eu îţi ţin o pledoarie despre viaţă şi oameni, bag seamă că nici pe tine, tinere, viaţa asta a mea nu te lasă rece în simţuri deşi, pe deasupra, morala te împiedică să recunoşti. Ei bine, n-am făcut altceva decît să-ţi explic ce m-a îndemnat să mă ocup de porci. Porcii cer puţin sau nimic, lupi hulpavi în baltă n-avem, hulpav e omul aici şi din dispreţ faţă de el am preferat să mă ocup de porci. Aşa am ajuns porcar. Am un porc care mă tratează ca pe un om şi eu pe el la fel şi cînd mă îmbăt criţă — se mai întîmplă şi unui om în vîrstă — vine la mine şi dacă sînt pe mal mă aruncă cu rîtul pe ţărm ca să nu cad în apă şi să mă înec. Spune-mi de ce mă tratează cu atîta dragoste? Nici un om n-ar face gestul pe care l-a făcut el nu o dată. Ştie, domnule, că-l iubesc şi oamenii la rîndul lor ştiu că-i dispreţuesc. Fiecare se poartă după cum îl împinge dragostea de semen. Deci vreau să-ţi spun un lucru, din capul locului,

las-o baltă cu surplusul de porci, aşa i-a fost soarta lui Magdău să moară, de fapt el a murit pentru că nici nu merita să trăiască. Şi nici să nu încerci să mă tragi de limbă, cu mine nu-i merge nimănui, şi nici ţie, tinere. Îţi pierzi timpul de pomană, ascultă ce-ţi spun. Pe Vera aş fi adus-o la filozofia mea dacă n-ar fi fost moraliştii ăia de la clasa-ntîia, care una zic şi alta fac. Eu n-am avut nici un surplus de porci, cată şi dovedeşte sau dacă-ţi dă cureaua vină şi numără-mi porcii. De fapt, ca să nu-ţi faci griji, să ştii că i-am spus lui Criţan ce hram porţi şi sub ce patrafir te înclini. El îmi dă pîinea, eu îi dau lui încrederea. Atît pot să-ţi zic ca să fii liniştit. Ştiu, cauţi un criminal. N-ai să-l găseşti pentru că el nu există. Noi nu omorîm oameni, numai porci. Iar dacă Vera a intrat în această ultimă categorie atunci nu bag mîna în foc pentru nimic. Eu unul însă nu cred. Ea umbla după cai verzi pe pereţi. O mustra conştiinţa pentru Magdău, dar ea l-a băgat, cu intransigenţa ei la apă. Nu-i aşa că-ţi place termenul de intransigent? L-am găsit într-un articol de ziar de o sută treisprezece ori...

Bunicul dădea semne de nerăbdare. Cu toate acestea nu-l întrerupse pe falsul Gurmaşin din povestea lui. Nici nu se simţi jicnit la desele lui afronturi, rezultat, într-adevăr, al unei filozofii asimilate într-un singur sens. Tipul i se părea pitoresc şi anii lui, ca şi părul alb cu mici irizaţii fosforescente, erau o pavăză în apărarea lui. Dar sub aparenta lui dedublare, Bunicul intui un caracter ferm şi lucid, o personalitate distinctă şi îşi zise că dacă ar fi dorit, cu siguranţă Gurmaşin i-ar fi putut da cu mult mai multe date de care ar fi avut nevoie. De fapt, omul din faţa lui îl dezarmase. Nu cu teoria lui despre viaţă, ci cu însăşi viaţa care gîlgîia nestăvilită în el. Argumentul cel mai eficace al vieţii nu poate fi decît însăşi viaţa şi atuul acesta îl făcu pe detectiv nici să nu-i cînte în strună bătrînului dar nici să nu-l apostrofeze, aşa cum ar fi meritat-o. De fapt avea certa convingere că şi povestea cu crucişătorul de pe care fugise era tot o simplă poveste, ca şi prima, ca şi celelalte cu care umpluse balta, poveşti pe care, probabil, dacă ar fi avut timp să le strîngă şi să le analizeze ar fi dat, în toate, la un loc, de adevărata lui viaţă. Şi invidia nu era numai în el, în Bunic, ci şi în Paulina care stătea pe

sacul ei de covrigi cu nişte ochi ca nişte cuţite îndreptaţi spre el că îndrăznea să i-l răpească pe ibovnic atîta amar de vreme.

— Deci, stimate domnule Pafnutie...

— Eu, Pafnutie? De unde pînă unde? Din o mie nouăsute treizeci şi trei nu mi-am mai folosit acest nume, aparţinător unei credinţe căreia nu-i aparţin. A, cu siguranţă că Apostov ţi-a împuiat capul, lui i-am povestit într-o seară de pomină ceva. N-a reţinut cît a fost treaz decît numele. Băiat de viitor Apostov. Ascultă ce-ţi spune Pafnutie. Toţi cei cu care ai stat de vorbă n-au un vis mare, nici visul meu nu e departe de al celorlalţi, el are un singur vis şi va ajunge unde vrea.

Bunicul îşi dădu seama că Gurmaşin din nou voia să schimbe vorba şi cu greu îşi reţinu enervarea.

— Domnule Gurmaşin, ceea ce ai văzut dumneata în apă, şi eu, era însăşi moartea, ascultă ce-ţi spun, o moarte în carne şi oase, era Vera şi faptul că se afla acolo şi mai ales că dumneata ai văzut-o primul, e un semn. Nu ştiu în ce măsură eşti legat de dispariţia ei, dar cert este că la turma dumitale s-a petrecut primul pas spre toţi ceilalţi care au urmat în răul care a dus la moartea a doi oameni. Chiar nu vrei să vorbeşti nimic de ei? Sau poate crezi că pentru mine este mai important să aud povestioare inventate de dumneata pentru o viaţă pe care n-ai avut-o? Din cele spuse de oameni nu eşti altceva decît un starover plecat din turmă şi rămas singur şi al nimănui, uitat şi de dumnezeu şi de moarte, deşi fugi de amîndoi. Ai venit aici cu convingerea că în baltă nimeni nu va atenta la credinţa dumitale şi uite că primul care a lovit în ea ai fost dumneata. De ce nu recunoşti că, de fapt, ai fost preot şi că ai rupt cu cele bisericeşti de mult, descătuşarea asta de viaţă nefiind altceva decît rodul vieţii de monah pe care ai dus-o vreme de atîţia ani.

— De unde ştii? întrebă Gurmaşin şi pe faţa lui, pînă atunci veselă şi lipsită de griji, se săpară brusc sute de cute de parcă adevărata vîrstă ar fi apărut atunci în clipa aceea de adîncă întristare.

Bunicului îi păru rău că dăduse în vileag adevărata identitate a lui Gurmaşin. Procedase ca un copil care

foloseşte ultimul atuu, cel mai convingător, prin faptul că e cel mai dureros. Varlaam îi povestise de vechea îndeletnicire a lui Pafnutie, îndeletnicire avută de acesta înainte ca Nichita să se nască, dar aflată de la staroverul Ilarion, şi el aproape să bată suta de ani, şi care-i primise valoroasa icoană numai ca să înalţe rugăciuni pentru iertarea multelor păcate săvîrşite de cel ce-l înşelase nu o dată pe dumnezeu.

— După cîte ţin minte nimeni nu mai trăieşte de pe vremea aceea, cine ţi-a putut spune această minciună despre mine şi ca dovadă că-i minciună nici n-o primesc, mai mult, o sfidez în numele lipsei mele de credinţă şi să ştii că pe mine nu mă poţi ponegri, şi nici calomnia cu meserii pe care nu le-am avut, tinere, ai săvîrşit faţă de mine un imens păcat. Dar ca să-ţi fac un rău pe măsura celui pe care mi l-ai făcut, pot doar să-ţi spun că, într-adevăr am o turmă în plus. Am grijă de ea. Tot ce se poate să fie a lui Criţan, cum tot atît de bine ar putea să fie a Verei, sau a primului de la raion, nu-i menirea mea să întreb şi să ştiu; menirea mea în baltă este să cresc porci şi să iubesc soarele şi apa şi femeia cît oi mai pute-o iubi. Ţi-am aruncat peştele în plasa dumitale deşteaptă, tinere, acum n-ai decît să-l scoţi, dar să ştii, că cine bagă prea mult mîna în plasa altuia, aici, în baltă, are toate şansele să n-oi mai scoată afară. Nu ţi-aş fi făcut acest pustiu de bine dacă n-ai fi rupt ceva în mine. Dacă vrei să afli, de pedeapsa lui Dumnezeu mă temeam. El în furia lui a trimis după mine moartea ca să mă pedepsească. Ce-ai cîştigat că lucruri uitate le-ai răscolit din nou, în mine, le-ai învîrtit cum învîrt eu cuţitul în porcul cel mai drag, ca să moară mai iute şi să nu se chinuie? Dumneata nu mă iubeşti, se vede de la o poştă, din invidie sau din răutate deoarece nu-mi vine să cred că pentru o moartă vrei să oropseşti un viu. Şi acum te las să-ţi pierzi frumoasa noapte căutînd pe stăpînul turmei. Vezi, poate o fi Dumnezeul cel părăsit de mine. Sau poate te-am minţit. Te urăsc pentru că mi-ai spus adevărul, şi Gurmaşin se îndreptă spre Paulina care îl întîmpină scuipînd în dreapta şi-i pregăti loc pe covrigii ei, fără să-i pese de femeia lui Pafnutie, lumînare topită pe uşile şi ferestrele fără geamuri.

20

Bunicul rămase încurcat. Nu mai știa ce să creadă. Intuise existența unei turme în plus față de cea trecută în scripte la Gligora, dar iată, Gurmașin îi declara că și el păstorea una. Sau intuiția lui în privința turmei lui Gligora era falsă sau Gurmașin îl mințise ca să-i încurce cercetările și de unde bătrînul detectiv căutase pînă atunci ore în șir existența unei turme, care într-un fel sau altul l-ar fi dus la adevăr, aproape simultan apăruseră două.

Gurmașin plecase glonț la Paulina și acum stătea cu ea pe sacul de covrigi fumîndu-și una din țigările lui uriașe răsucite în hîrtie de ziar în timp ce el, Bunicul, îl înjura în gînd pentru dezinvoltura lui vecină cu inconștiența și obrăznicia.

De acolo de unde se afla, detectivul îl văzu pe Gurmașin ridicîndu-se. Trecu peste Alsacian, fără să-i pese de prezența lui, știindu-se urmărit de privirile stăpînului se întoarse și îi puse o cizmă pe ceafă. Alsacianul de mirare nici nu avu timp să protesteze. Se uită din ochiul sănătos spre locul unde se afla Bunicul, dar pînă primi de la el încuviințarea să atace, Gurmașin era departe cu satisfacția deplină că fusese în stare să umilească dulăul celui care într-un fel îl umilise pe el. Dispăru în salonul călătorilor de clasa-ntîia. Bunicul știu că nu va trece mult timp și din interior își va face apariția un om, putea pune pariu că omul ce urma să apară, precipitat și oarecum speriat, nu putea să fie decît Crițan și Bunicul nu greși în deducțiile lui. Nici nu-i mai întoarse spatele președintelui cooperativei pescărești *Balta nouă*, așa cum intenționase, îl primi întors cu fața la el, ca și cum îi aștepta vizita.

— Tovarășe maior, nu credeți, totuși, că exagerați în cercetările dumneavoastră? Nu ne-ați spus la toți, dar am aflat, nici nu se putea altfel, că Vera e moartă, că se află legată undeva aici pe vas. Bun, nu-i plăcut să știi că un om cu care ai trudit, un om care pînă mai ieri...

— Alaltăieri, ținu să precizeze Bunicul...

— Bine, fie, alaltăieri, a condus destinele contabile ale cooperativei în loc să-l vezi viu și plin de viață se află atîrnat de zbat ca o plasă oarecare de prins pește. Numai că eu mă îndoiesc de realitatea acestei morți și nu cred că ar fi atîrnată acolo unde mi-a spus Ciupercea. Nu-ți ascund că asta discutăm noi în salonul unde dumneata ai refuzat să vii! Poate ți-a fost frică să nu te cumpărăm cu ceva, sau să nu fii obligat să dai în vileag marea crimă pe care am făcut-o.

— Cine a spus că ați făcut o crimă, domnule Crițan? se apără Bunicul.

— Bine, dar atunci ce căutați?!

— Evident, criminalul, dar n-am spus că sînteți dumneavoastră. O asemenea greșeală nu pot să fac eu, tocmai eu, obligat să apăr legalitatea în toate formele ei de manifestare. Dar dă-i drumul, domnule Crițan, tonul cu care ai început este promițător, credeam că ai să mă sfîșii și nici acum nu sînt convins că nu ții în buzunar vreun instrument de tortură cu care vrei să mă intimidezi și să-mi curmi cercetările.

— Eu să le curm? De ce să le curm? Una că nici nu pot, în al doilea rînd... Vreau pur și simplu, domnule, să te întreb, ce vrei de la noi? Crezi că vreunul dintre cei aflați în salon este în stare să curme viața unui om? Dacă o crezi spune-o, direct, nu să fim tratați ca niște infractori obișnuiți. Asta n-o să permitem. Eu personal, să știi, i-am cerut lui Ciupercea ca înainte de a se ocupa Firică de acest caz, să vedem dacă, într-adevăr, Vera este moartă. S-o vedem cu ochii noștri.

Bunicul zîmbi, chiar în clipa acea becul de deasupra catargului se aprinse și spre mirarea detectivului lumina lui era incomparabil mai puternică decît cea de acum o jumătate de oră de unde Bunicul deduse că cineva se urcase din nou pe catarg și schimbase becul buclucaș, tremurător la bătaia vîntului, cu unul nou de cel puțin trei sute de wați, motiv pentru care întreaga punte din spate era luminată ca ziua.

— Nu înțeleg, de ce vă deranjează așa de mult aceste cercetări care nu au decît modesta menire să scoată la lumină adevărul despre viața și moartea unui om. Un om care nu numai că nu vă era străin, dar lucra chiar la ferma dumneavoastră, vă întîlneați în fiecare zi și care

răspundea, domnule Crițan, de gestiunea acestei imense cooperative. Cu ce vă deranjează, întreb, ancheta unui om aflat cu totul întîmplător pe vas, un simplu cetățean aș spune, la această oră, dar care prin mai vechea lui experiență are posibilitatea să vă fie de un imens ajutor? Simt domnule Crițan, o schimbare de ton în atitudinea dumneavoastră față de mine, binevoitoare cînd ne-am cunoscut, ostilă acum și crede-mă nu cunosc motivele. Eu nu m-am schimbat, n-am devenit, între timp, nici mai rău și nici mai bun, nici mai indulgent și nici mai intransigent, sînt același om aflat la odihnă în locuri unde aș fi dorit să fiu primit cu căldură și inima deschisă. Dar chiar noul ton nu mă poate abate de la aflarea adevărului, adevărul stă în obligația fiecăruia dintre noi, de a-l apăra și scoate la lumină. Încerc să cred că aceste cercetări vă deranjează și din pricina lor ați prefera ca de acest caz să se ocupe Firică. Știu, este un om admirabil, în viața lui n-a tăiat o amendă și scontați pe un comportament asemănător din partea lui în continuare. S-ar putea să vă înșelați, dragii mei. Firică este bun și îngăduitor pînă la proba contrarie, dar această probă contrarie i-o pot furniza eu, în puterea mea stă să-i spun adevărul aflat pînă acum și atunci vă asigur că și atitudinea lui se va schimba radical. Oricum, am să aștern pe hîrtie toate datele și am să i le dau ca un particular, ca un simplu cetățean ce se constituie parte lezată în interesele ei, deoarece, dragul meu, ca om al acestei țări, ca proprietar și beneficiar al bunurilor materiale vă pot acționa în judecată pentru tot ce-ați făcut. Observ pe fața dumitale, domnule Crițan, o ușoară îndulcire a trăsăturilor, de unde deduc că un om practic ca dumneavoastră, un om care a distrus peste o sută de stupi ca să polenizeze natural ferma nu știu cărui grandoman, cu scopul indirect de a valorifica mierea, fără să prejudicieze în mod nelegal pe cineva, își pune întrebări dorind să nu strice niște relații care ar putea să-i pună sub semnul întrebării marele prestigiu de care se bucură. Dacă aș avea posibilitatea să intru în creierul dumneavoastră, cu siguranță că aceasta este marea întrebare pe care v-o puneți, cum să mă tratați, cu superioritate de președinte, trecut pe un stat de salarii important, sau de la egal la egal, indiferent că aveți în față un biet

pensionar aflat întîmplător în această împărăție a apelor. Dacă îmi permiteți să vă dau un sfat de bun simț, atunci, în locul dumneavoastră, domnule Crițan, aș adopta poziția medie a omului obișnuit, interesat în viabilitatea adevărului; mai mult, aș lăsa deoparte tonul arogant și fals autoritar, deoarece, pentru un om ca mine, autoritar nu poate fi decît adevărul, indiferent de ipostazele în care se află. Știu, mi-am putut da seama că am de-a face cu un om care respectă legea, dar care în același timp o abordează în punctele ei cele mai vulnerabile, deoarece o lege, oricît de bine ar fi făcută, și oricît de mult timp s-ar pierde pentru alcătuirea ei, pentru infractori ea este totdeauna, pe ici pe colo, vulnerabilă. Am aproape convingerea că seară de seară vă așezați la un pahar de vin cu tomul de legi în față și vă bucurați cînd găsiți în el locul pe unde un mic interes personal se poate strecura fără să compăreți vreodată în fața judecătorului ca un infractor oarecare. Așa îmi explic și povestea cu mierea de albine, trebuie să recunosc admirabil rezolvată din punct de vedere juridic, cu atît mai mult cu cît polenizarea se făcea în interese superioare... Deci, domnule Crițan, calmul cu care mă ascultați poate să fie de bun augur. Dacă vei mai avea puțină răbdare cred că ai să fii cu totul și cu totul de partea rațiunii, ea singură îndemnîndu-te să nu fii prea dur cu oamenii care au, ca mine, o singură vocație, aceea de a afla, cu prețul îndelungat al cunoașterii, adevărul oricît de bine dosit ar fi el. Ce mi se pare ciudat este tocmai faptul cum de un om ca Magdău a putut marșa la toată treaba cu stupii. Cred că a mers pe mîna dumitale deoarece i-ai arătat că nu există nici un pericol. Și pentru că sîntem la acest capitol important, Magdău, vreau să-ți spun, domnule Crițan, că pentru dumneata el era un om care știa prea multe și trebuia înlăturat legal; ca să fiu bine înțeles, un om care știe atîtea, nu trebuie să fie dat afară, cu toate că probabil nici atunci nu s-ar fi împotrivit, el trebuia dat afară cu tinicheaua de coadă, ca ulterioarele lui plîngeri sau nemulțumiri să nu mai poată căpăta credibilitate nicăieri. Desigur, pentru dumneavoastră, astea erau doar simple măsuri de precauție deoarece Magdău, așa cum a și făcut, n-a apelat la justiție pentru a-și căuta drepturile, iar dacă, să zicem, prin absurd,

îndemnat de Vera sau de altcineva, ar fi apelat, justiția prin prezența lui Ciupercea era permanent cu dumneavoastră și mă îndoiesc că l-ar fi ajutat cu ceva. Din toate datele mele, culese de la oamenii care vă cunosc, reiese fără putință de tăgadă că a existat un număr de porci în plus, surplus descoperit de Vera și aruncat în cîrcă lui Magdău. Numai că Vera descoperise patru sute de porci pe cînd, în realitate, ei erau cu mult mai mulți. Tocmai acest argument, al numărului mai mare de porci existenți în turma ce aparținea — vom vedea cui — v-a făcut să-i cedați cu atîta ușurință pe cei patru sute și odată cu ei și pe Magdău, de data asta în imposibilitatea de a vă ajuta, așa cum a făcut-o cu mierea de albine.

Crițan calm pînă atunci dădu semne de nervozitate și Bunicul înțelese că în judecata lui, pînă atunci dreaptă, s-au strecurat și anumite erori. Era curios să afle din gura interlocutorului care erau acestea. Crițan nu aștептă prea mult. Aruncă restul de țigară în apa care se scurgea lină pe sub vas, apoi cu un capăt de chibrit începu să se scobească printre dinți, scuipînd peste bord cu un fel de plăcere ce nu-i scăpă detectivului.

— Pe dumneata cine te-a plătit ca să vii aici să le afli pe toate astea? întrebă Crițan, brusc, și din clipa aceea ochii lui apoși, dar strălucitori, nu-l mai slăbiră pe bătrîn. Cineva dintre noi, și el arătă cu mîna spre compartimentul călătorilor de clasa-ntîia, ți-a promis probabil marea cu sarea ca să descoperi lucruri pe care numai unii dintre noi le știau. Poate Golgea nemulțumit cu cît i-am dat? Uite ce-i moșule, eu merg cu dumneata cu cărțile deschise pentru că motive pipăibile n-ai, așa că legea e de partea mea. Sufletul? Sufletul, să creadă în el cei care se ocupă cu sufletele, eu am ceva mai bun de făcut. Vreau să-ți spun că n-am omorît-o pe Vera și nici n-aveam de ce. În materie de muieri pentru mine nu era bună, nu mă interesa, iar ca fată ce se ocupa de cifre era tocmai ce-mi trebuia, nici prea proastă, nici prea deșteaptă. Nu-i vina mea că s-a băgat prea tare în daraverurile mele, ea și taică-său poate, mai ales el, care după ce a fost un hoț oarecare a vrut să devină mai cinstit decît noi. Asta n-a priceput el că un hoț chiar dacă nu mai fură, pentru unul ca mine, tot hoț

rămîne. Am avut patru sute de porci în plus, găsiți, cum prea bine ați spus, de Vera. Ea i-a descoperit, ea i-a băgat în scripte, ea a întocmit procesul verbal de constatare cînd Magdău a fost arestat. Așa că eu n-am nici o vină, nici în privința lui, și nici a ei. Că a avut apoi remușcări o privește. Pe dumneata, moșule, te interesează însă altceva și anume ce surplus real am eu în baltă, adică ce porci sînt ai mei, porci, cum s-ar spune, particulari. Am, acesta-i adevărul. Vrei să știi cîți? Du-te și caută-i, vrei să știi a cui sînt? Du-te și întreabă. Și dacă vei găsi un om care să-ți confirme bănuielile să-l aduci la mine să stau de vorbă cu el, să-l întreb cine umple an de an buzunarele statului cu bani, cine face planul și cine aprovizionează raionul cu carne dacă nu eu. Și dacă în cumpănă vor sta mai mult porcii pe care îi am, porcii mei particulari, atunci du-te la Primul și vezi și părerea lui. I-am spus că am porci în turma cooperativei și știi ce mi-a zis?

— Că dacă mie îmi faci planul și-l depășești nu mă interesează ce ai tu.

— Exact, spuse Crițan.

— Numai că Primul, la care te referi, nu știe că din pricina acestor cîțiva porci, care de fapt sînt cu miile, au murit doi oameni și nici n-a avut de unde afla că dumneata, din banii cîștigați ți-ai ridicat o vilă de toată frumusețea la București și iarăși n-are de unde afla că mîine, poimîine, cineva se va duce și va căuta lîngă salatele pe care le-ai răsădit lîngă casă, va căuta ce-i drept mai adînc, eventual pînă la fundație și tot căutînd acolo, și în alte părți, va găsi banii luați pe cei cîțiva porci vînduți din ferma dumitale personală.

Crițan se puse pe rîs și rîse de se auzi pînă în celălalt capăt al punții.

— Adică așa, am ascuns banii lîngă casă, bată-te să te bată, că dacă voiam să-i ascund n-aveam destul loc în baltă, că balta asta-i cît o țară.

— În baltă vin apele mari și, pe urmă, n-ai de gînd să-ți faci veacul în baltă. Ca să nu mai spun că aici oamenii te știu iar acolo nu-ți cunoaște adevărata identitate decît un văr pe numele căruia ai construit casa fără să-ți dai seama că procura pe care o ai asupra dumitale și care-ți dă dreptul, la orice oră din zi și din

noapte să dispui de casa ce aparține pentru moment altcuiva, a mai fost văzută de cineva. De ce te ferești, domnule Crițan, și mai ales de cine vrei să fugi? Dacă vrei să-ți dezleg tainele și pe mai departe îți pot spune că, de fapt, Vera urma să aibă soarta lui Magdău. Dacă un control ar fi descoperit noul surplus vina avea să cadă pe ea. Fata n-a vrut și pentru asta a încercat, atît cît a putut, să afle adevărul singură, să nu cadă în capcana în care a căzut Magdău. Aș putea să spun exact suma pe care ai primit-o într-un an și apoi, cu o mică ecuație, să încerc să adun veniturile și pe anii care au trecut. Chiar am să fac această mică socoteală dacă-mi spui pentru ce ai ținut, cu orice preț, ca într-o noapte, ca să fiu mai exact acum patru săptămîni și trei zile — Bunicul avu o ușoară tresărire — să-l duci pe Ciupercea la turma lui Gligora.

— Nu l-am dus cu un scop anume, răspunse Crițan calm și Bunicul fu fericit că începuse cu această întrebare nevinovată, cu această nadă de care președintele se agățase ca apoi să-l oblige să cadă în plasa în care dorea să prindă peștele cel mare.

— Adică n-ai urmărit nici un gînd ascuns?

— Nu, ce gînd să urmăresc, l-am dus pe om la o petrecere despre care nici eu nu știam. Am crezut că tai un purcel, doi și cînd colo ei erau gata tăiați.

— Din purceii lui Gligora.

Crițan își șterse fruntea.

— Ai lui.

— Deci, ca să-ți păzească turma dumitale, mă refer la turma personală, n-ai avut nimic împotrivă ca porcarii să-și crească în baltă propria lor avuție, doar tot sînt plătiți de stat, așa că pe deasupra de ce să n-aibă și mica lor turmă. Dacă președintele Crițan n-ar fi procedat așa s-ar fi putut ca Gligora să te întrebe unde sînt tonele de porumb lipsă. Nu-i așa că te-ar fi întrebat? Ca să nu te întrebe ai preferat să închizi ochii la turma lui, el să-i închidă la a dumitale și la porumb.

Crițan se puse din nou pe rîs, de data asta rîsul era sticlos, ușor prefăcut și Bunicul își frecă palmele în gînd de mulțumire.

— Toată lumea are porci în baltă. Întreabă mata de la Sulina încoace, sau pe orice braț te-ai duce, cîți porci rîmă rizomul și ai să auzi că nu există om care să nu-și țină turmele pînă dă înghețul în Deltă. Desigur, nu-i prea legal, trestia și pămîntul sînt ale statului, dar te întreb eu, de cîte tone de carne scutește populația statul?, că statul ar trebui s-o producă și s-o vîndă, dacă n-ar produce-o ei, populația, nu-i așa? Atunci ce rău vezi dumneata în asta. Și cu porumbul, nu știu de unde ai scos-o. Dacă vrei, pe viitor, te luăm cantaragiu.

Bunicul își scoase țigările. Tarța era goală și Crițan se grăbi să scoată din buzunar pachetul lui de carpați. Bunicul se servi. N-avea încotro, rezervele lui se aflau la fundul rucsacului și, pe urmă, nu strica să facă și niște mici economii pe spatele acestui îngîmfat de președinte care își închipuia că din moment ce-și face planul își poate permite orice.

— A, era să uit, domnule Crițan, ce uituc am ajuns. În noaptea cînd ai fost cu Ciupercea la Gligora, oare n-ai încurajat-o dumneata pe Vera să meargă cu Ciupercea în coliba de pe ostrov, știind că în felul acesta îl ai și dumneata la mînă la o adică? Cu ce obraz mai putea Ciupercea să vină la dumneata să-ți numere porcii și tonele de porumb, în minus, dacă dumneata știai că el, în exercițiul funcțiunii fiind, se îndulcește cu contabila dumitale șefă. Voiai într-un fel să deveniți și mai apropiați și mai prieteni, cum tot așa n-ai avut nimic împotriva relațiilor lui Golgea cu Vera, nici dumneata, nici fratele ei.

— Tot stau și mă întreb dacă dumneata, de fapt, anchetezi moartea Verei sau faci parte din Miliția economică și ne numeri nouă rahații care ies pe sub coada porcilor. Omule, pricepe odată, pentru dumnezeu, nimeni n-a avut nimic cu femeia asta. Cît despre miere, așa cum singur ai spus, actele sînt mai legale decît ar putea fi vreun act legal, iar banii, ca să-ți satisfac curiozitatea, i-am depus la CEC, pot fi controlați acolo și, crede-mă, au și fost. N-am ce ascunde. Crițan se puse din nou pe rîs și ca și cum toată discuția n-ar fi fost decît o glumă, îl servi pe Bunic din nou cu o țigară, deși acesta nu și-o terminase încă pe prima.

Bunicul fu nemulţumit de felul cum abordase discuţia cu acest preşedinte, anunţat de ceilalţi rudimentar ca intelect, dar în realitate mai şmecher şi mai dotat în comparaţie cu cei ce se doreau burduşiţi de carte. Detectivul înclina să creadă că multe din cele spuse de Criţan erau adevărate, iar în privinţa banilor, depuşi la CEC sau în altă parte, avea să se convingă dacă nu cumva pînă atunci Criţan avea să-şi ia măsurile cuvenite, dacă nu cumva o făcuse.

Din cabina călătorilor de clasa-ntîia îşi făcu apariţia Ciupercea. Era agitat. Se uită în stînga şi-n dreapta, se opri o clipă deasupra zbatului unde fusese agăţată vîrşa în care se afla Vera, apoi se îndreptă spre Bunic.

— Am auzit că vîrşa în care a fost băgată Vera a dispărut.

— Cine v-a spus? întrebă Bunicul mai mult de formă, deoarece ştia foarte bine că numai Varlaam putuse face acest lucru.

— Varlaam. Dar mă întreb, Bunicule, cine ar fi avut interesul să dispară cadavrul cu toate că reîntorşi în port aveam de gînd să-l pun sub acuzaţie pe Nichita pentru deţinere ilegală de . . .

— Dragul meu, oare după tot ce s-a întîmplat crezi că, în acest moment, Varlaam este de vină, sau el poartă cea mai mare vină, că şi-a legat copilul de zbat, să poată dovedi că n-a fost vorba de un simplu accident ci de o crimă? Uite, colegul dumitale, Criţan face eforturi disperate să-mi dovedească că niciodată nu va fi prins, are cinismul să-mi spună făţiş că are propria lui turmă, dar pentru asta mai trebuie să şi dovedesc că o are.

Ciupercea se uită la Criţan vădit contrariat.

— Am zis eu aşa ceva? De unde pînă unde, se miră Criţan, ai dumneata vreun martor?

— Poate o să am, spuse Bunicul, care se aştepta ca preşedintele să nege afirmaţia pe care o făcuse înainte. Numai că te previn, domnule Criţan, în clipa cînd voi avea martori cu siguranţă că martorul meu nu-ţi va mai acorda nici o circumstanţă atenuantă.

— La ce martor te referi Bunicule întrebă Ciupercea?

— La un martor poate mai puţin viu, dar elocvent, pipăibil, ce nu poate fi contestat.

21

Îl găsi în apropierea bufetului, stătea la o ţuică cu Firică, în timp ce la o masă, într-o stare avansată de bună dispoziţie, se afla Dezideriu, Paulina şi Gurmaşin, ultimul strecurîndu-şi fără jenă printr-o felie de pîine spirt metilic. Odată trecut prin miez lichidul ajungea în pahar gălbui şi bulbucat de parcă cineva ar fi spălat în el un rest de săpun.

— A, uite şi pe călăul nostru, nu-i aşa că eşti un admirabil călău? întrebă Golgea voind să glumească, fără să-şi dea seama că Firică luase cuvintele lui otova, aşa cum sunaseră, şi se uita să vadă în mîna detectivului cel puţin un satîr.

— Tovarăşe Golgea, vă rog, nu glumiţi cu tovarăşul maior, eu am plătit cîteva beri ca să mi-l arate un agent de la circulaţie cînd am fost la Bucureşti, te rog, îi fi matale director general dar dumnealui e maior şi eu miliţian şi te rog, deci, spuse Firică, cald şi doritor ca Golgea să nu mai comită cine ştie ce impietate.

— Domnule Golgea, am ceva de discutat cu dumneata, dacă se poate între patru ochi, mai spuse Bunicul uitîndu-se de data asta la Firică. Plutonierul adjutant luă poziţie de drepţi şi se îndreptă spre masa lui Gurmaşin.

— Aici sau preferaţi aerul curat? Dacă tot aţi venit în concediu eu zic să ieşim afară, şi Golgea, fără să aştepte răspunsul Bunicului, ieşi primul, în dreptul bufetului deschizîndu-se o mică terasă înconjurată cu bare groase de alamă.

Luară loc pe banca liberă, lîngă nevasta lui Gurmaşin, care dormea pe ferestre sforăind bărbăteşte.

— Ce doreşti, tovarăşe maior? Mi-a spus Ciupercea, care te ştie dinainte, că în anchete eşti fără milă. Te rog, dă-i drumul. La un moment dat n-a lipsit mult să te rugăm, cu toţii, să-ţi vezi de pescuitul pentru care ai venit în Deltă. Nu, şi eu şi Ciupercea am protestat. De ce să nu se joace omul de-a ancheta. Tot n-aveam altceva mai bun de făcut, ne plictisim de moarte, aşa avem cel puţin sentimentul ineditului aici, unde de fapt,

nu se întîmplă niciodată nimic special. Dar să lăsăm gluma la o parte Bunicule, ai chiar credința că cineva de pe vas a ucis-o pe fata nefericitului acela de Varlaam? Fără să vreau, crede-mă că n-am acordat nici un fel de importanță faptului, am aflat că ești invitatul lui personal și gurile rele, de ce n-am avea și așa ceva pe coaja asta de nucă, spun că el nu e străin de oprirea *Pescărușului*, aici, între ape, ca să mă exprim ca un nefericit de scriitor. Deci dumneata știi, nu, eu nu te acuz, întreb pur și simplu, de această exagerare, de acest abuz ca să fiu mai exact, și cu toate astea îl încurajezi pe Varlaam să abuzeze mai departe de răbdarea și timpul nostru. Fie, am pierdut la viața mea atîtea nopți din vina altora încît o trec și pe aceasta la capitolul sacrificiu. Numai de n-ar fi inutil. Cît ești dumneata de detectiv nu știi un lucru, pe care eu îl știu, încă de acum un an și ceva; în acest loc se presupune că unul din cei care au vrut să mă plătească pe mine, sau pe Crițan, sau pe Ciupercea, vezi, în concepția Verei toți eram mai mult sau mai puțin certați cu legea, mai bine zis cu imaginea ei despre o lege proprie, ar fi aruncat o geantă cu bani. Ține minte, asta s-a întîmplat acum mai bine de un an de zile. Eram pe vas, tovarășe maior, hai să stabilim odată ca definitiv acest apelativ, ca să nu mai oscilăm nici în termeni, nici în sentimente. Deci, tovarășe maior, eram pe vas cînd cineva din pură neglijență, un pescar dacă îmi aduc bine aminte, acum, nu mai e în baltă, a plecat, n-aș putea spune unde, și-a scăpat servieta cu cele cîteva kilograme de țuică și cum pe vas se afla o echipă economică în control, echipă chemată de nu știu cine, ca să reia cazul Magdău, s-a răspîndit zvonul că intenționat cel ce venise să achite nota pentru porci ar fi aruncat banii, cum se spune pe la noi, pe fereastră. La cîteva zile, cînd Vera a extins aceste zvonuri, personal am chemat o dragă și am greblat locul cu pricina ca să dăm de servieta respectivă și, într-adevăr, am dat. Erau înăuntru cele cîteva sticle pe care le bănuiam de la început și o rudă de salam, pe jumătate mîncată de raci. Asta s-a găsit. Vera nu ne-a crezut. Îmi pare rău pentru această fată care avea probabil conștiința încărcată de răul făcut cîndva societății de tatăl ei, acum doritoare să iasă la lumină printr-o cinste

ireproșabilă. Trebuie să recunosc, din spusele președintelui, că era pedantă cu cifrele pînă la enervare și atentă cu banii de parcă n-ar fi avut în mîini niște hîrtii oarecare de un leu, ci adevărate lingouri de aur. Pînă aici toate bune. După găsirea acelei serviete ar fi fost cazul să se liniștească și să-și lase colegii de muncă în pace. Nu-ți ascund că am încercat în fel și chip să o aduc la realitate, mergînd uneori pînă la modeste amenințări cu pierderea slujbei, dar n-am avut cu cine vorbi. Am încercat și cealaltă cale, a bunăvoinței, încercînd să-i explic că se află pe un butoi cu pulbere, că nu e bine să calomnieze niște oameni care n-au nici o vină în ceea ce s-a întîmplat cu Magdău. Am chemat-o la cîteva petreceri nevinovate, despre care nu mă îndoiesc că ai auzit enormități, dar dacă ai sta mai mult în baltă, te asigur, discuția dumitale cu Valera sau Paulina, vîrsta lor nu contează, ar fi interpretată cu totul altfel și dacă vrei o monstră este suficient să spun cuiva de aici, de pe vas, că te-am văzut strîngîndu-i Paulinei mîna ca pînă dimineață să-ți iasă vorbe că ești amantul ei. Asta e lumea și cu ea lucrăm. Dar să revin. Nu i-am putut scoate această idee a banilor și atunci Vera a început să-i caute singură, ba aprinzînd focuri în baltă, ba încercînd prin felurite tertipuri să afle alt adevăr decît cel real. Ciupercea a căzut primul victimă. El a crezut că fata s-a îndrăgostit de el și pentru asta s-a dovedit mai înțelegătoare în anumite raporturi strict lumești pe cînd în realitate, aceasta este varinta mea însă, acceptarea ei rapidă, s-a datorat dorinței de a afla de la el ceea ce n-a putut afla de la alții. Un om ciudat, Vera aceasta, tovarășe maior și trebuie să-ți mărturisesc că nu încerc regrete deosebite pentru dispariția ei. Ne făcea greutăți. Desigur, aș fi dorit să dispară altfel, de fapt eram pregătit să-i ofer un transfer la *T*, un post oarecare, nu pentru a o alunga de la adevărul ei, o simplă fixație, ci pentru a o scăpa de boala ei, deoarece aceste căutări zadarnice se transformaseră în boală.

Bunicul se foi, monologul curgător și calm al lui Golgea îi displăcea tocmai prin lipsa de participare a interlocutorului, prin sentimentul că vorbea despre un obiect și nu despre un om. Cu toate astea nu-l întrerupsese, veștile noi aflate, și într-un fel intuite de el îi erau

necesare și nu dorea ca Golgea, enervat de un amestec poate brutal, să dea înapoi sau să-l lipsească de alte destăinuiri. Așa că tăcu.

— Sper că nu vă plictisesc cu balivernele mele, spuse Golgea diminuînd voit importanța veștilor lui.

— Deloc, tovarășe Golgea.

— M-ați făcut tovarăș. Înseamnă că ceva v-a determinat să mă scoateți dintre posibilii infractori.

— Stimate tovarășe director general, nu mă scot nici pe mine dintre ei pînă la proba contrarie și n-am de gînd să scot pe nimeni, în primul rînd, pentru că n-am implicat și n-am de gînd să implic pe nimeni, pînă la existența unor dovezi concludente.

— Bine, dar am aflat că posibilul criminal se află pe vas.

— Nu-i exclus, cum la fel de bine s-ar putea să fie în altă parte, dormind bine merçi într-un pat cald. Cu toate astea sînt dator să răsplătesc sinceritatea dumneavoastră, s-o recompensez într-un fel, spunîndu-vă, că părerea mea personală, nu-i departe de ceea ce mi-a spus Nichita, tatăl victimei. Și eu cred, tovarășe Golgea, că cel care a stins prematur această viață nobilă — nu exagerez deloc utilizînd acest epitet — se află aici, poate în clipa asta se uită la mine sau, de ce nu, la dumneavoastră, sau la amîndoi, neștiind ce discutăm și mai ales ce punem la cale.

Golgea își șterse cu o batistă imaculată mustața deasă sub care se vedea buza umedă de prea deasa trecere a limbii jilave peste ea, un obicei de afemeiat, își zise Bunicul și își luă privirile de la limba care și acum se modela după forma groasă a buzei de sus, dură și cu contururi precise.

— Deci matale susții că s-ar putea totuși să fie printre noi...

— Nu știu, dragul meu, tot ce se poate, dar să nu schimbăm discuția, sincer n-o doresc. Am aflat cîteva amănunte nevinovate, dar prețioase pentru mine și aș vrea să continuați. Socotiți că nu v-a întrerupt nimeni.

— Ușor de zis, spuse Golgea și își trecu o mînă peste bărbia țepoasă. Voiam să susțin ideea necesității transferării ei de aici și ca dovadă că nu a fost doar o dorință ce s-a materializat în capul meu aici, pe vas, din clipa

cînd dumneata ai început cercetările, iată hîrtia pe care mi-a înaintat-o Crițan și pe care am lăsat-o în suspensie neștiind dacă procedează bine, și Golgea scoase din buzunar o hîrtie în care, într-adevăr, i se cerea forului tutelar, scoaterea din funcția de șef contabil a Verei Varlaam. După cum vezi, tovarășe maior, se cerea desfacerea contractului de muncă pe motiv că la o asemenea instituție un contabil șef era de prisos și eu nu m-am grăbit nici să infirm, nici să resping cererea lor, eu doream un trasfer onorabil, atîta tot.

— Dar de ce acest transfer, tovarășe Golgea, ce nu făcuse ea pe placul dumneavoastră, în afară de propriile ei cercetări în legătură cu adevărul despre Magdău? Ca să fiu sincer, chiar această cerere de desfacere a contractului de muncă, nu face altceva decît să reediteze, într-un fel, cazul Magdău. După desfacerea contractului noul contabil ar fi găsit în gestiunea ei nenumărate lipsuri și fata poate pînă la urmă ar fi fost condamnată așa cum a fost predecesorul ei. Vera a învățat totuși ceva din acest mecanism al vieții noastre sociale.

Golgea avu o ușoară strîmbătură de plictiseală. Bătrînul acesta pisălog nu înțelegea că dăduse și așa dovadă de prea mult calm și că ar fi preferat să doarmă decît să stea de vorbă cu el. Nici n-ar fi discutat dacă Ciupercea nu l-ar fi îndemnat să preia într-un fel cercetările și să le limpezească cu autoritatea lui, dar uite că bătrînelul acesta fără odihnă, nu numai că nu-i mulțumea pentru efortul de a lămuri anumite lucruri, dar îl presa cu întrebări nedorite.

— Se putea întîmpla și așa, putea însă să fie cu totul altfel. Cred că nimeni n-avea vreun interes să arunce în capul ei neregulile existente în unitate, pentru că anumite nereguli nu pot să nu existe, dar nu înțeleg de ce ajungi dumneata la această concluzie cînd eu, ca un om cinstit, ți-am arătat hîrtia nesemnată de mine. Urma să o semnez, dar după o matură chibzuință și în nici un caz înainte de a sta de vorbă cu ea. Deci, dacă n-am mai putut sta de vorbă cu ea, nici eu și nici Ciupercea, înseamnă că, de fapt, a murit înainte. Și în acest caz nu știu de ce mai... A, plăcerea dumitale de a culege neajunsuri din cooperativa piscicolă. Bine, dar

asta este un amestec brutal în afacerile forului tutelar pe care, îţi place dumitale sau nu, eu îl reprezint.

— Eu nu mă amestec, domnule Golgea...

— Iarăşi am ajuns la domn...

— Pentru mine este oricum mai indicat să-l folosesc şi îmi este şi mai la îndemînă. Dar să lăsăm procedura la o parte. Domnule Golgea, mă amestec întîmplător în problemele care ţin de cooperativă, ca un rezultat direct al celuilalt amestec, singurul care mă interesează. Ce s-a întîmplat cu Vera Varlaam? Că îmi sînt aduse la cunoştinţă şi alte elemente aparent străine cazului, asta nu mă poate decît ajuta. Uite, de exemplu, cred că n-ar fi fost neapărat nevoie să ştiu de întîlnirile dumitale cu Valera... Ştiu că vă deranjează, dar ce vină am eu. Fratele ei vă urăşte, dar în acelaşi timp este prea doritor şi este prea legat cu multe fire de Criţan ca să-şi manifeste într-un fel dezaprobarea pentru o legătură, eu i-aş zice nefirească.

— Dumneata, Bunicule, la anii mei socoteai legăturile dintre un bărbat şi o femeie nefireşti?

Detectivul roşi fără să-şi dea seama.

— Eram căsătorit la vîrsta dumneavoastră, domnule Golgea.

— Ei bine, şi eu am fost. Soţia a divorţat şi nu văd ce amestec ai dumneata în legăturile mele, hai să zicem, chiar cu Valera. Dacă vrei să ştii exact, după cîteva luni am aflat abia ce vîrstă are. După cum arată eram sigur că are aproape încă pe-atît şi ca experienţă, pot să-ţi mărturisesc că, într-adevăr, nu-i departe de vîrsta pe care i-am dat-o eu la început. Sîntem bărbaţi, ce dracu, Bunicule, nici măcar atîta înţelegere să nu avem unul faţă de altul? Cum am aflat cîţi ani are am terminat cu ea şi am martori că de-atunci nu m-am întîlnit decît sporadic cu ea şi nu pentru altceva decît pentru a o îndemna să-şi facă un rost. M-a mustrat conştiinţa, crede-mă, mai mult decît pe ea, sau pe fratele ei care ar fi în stare să o omoare şi pe maică-sa, dacă ar trăi, numai să plece de aici. Poate nu ştii că într-o comună de lîngă Braşov şi-a cumpărat un teren şi a început construcţia unei case, vrea omul să-şi... Dar ce vină, am eu că sora lui... hai să lăsăm acest subiect, sînt oricînd gata să răspund pentru ce s-a întîmplat şi apoi

Valera, şi relaţiile ei cu mine, nu pot lumina în nici un fel cazul Verei Varlaam.

— Asta-i adevărat, consimţi bătrînul detectiv. Deci s-a găsit servieta pescarului, intră Bunicul brusc în subiectul pierdut pe parcurs sau voit eliminat din discuţie de Golgea.

— S-a găsit.

— Ştii ce, domnule Golgea, nu înţeleg de ce multele zile petrecute pe teren au avut în vedere doar această porţiune din Deltă. Din datele mele reiese că doar o singură dată l-aţi vizitat pe Dezideriu Ivanchin. Am tot stat şi m-am întrebat de ce? Oare el cu cooperativa lui nu este subordonat forului tutelar?

Golgea se încruntă.

— Ce anume aveţi în vedere?

— Domnule Golgea, Dezideriu Ivanchin avea gînduri serioase cu Vera. Chiar el mi-a mărturisit că ar fi dorit să se căsătorească şi ar fi făcut-o, mai ales că mama lui era de acord. Ceva s-a petrecut între timp. Chiar în noaptea aceea cînd se afla în vizită la el, Vera a aflat ceva despre Ivanchin şi v-aş fi recunoscător din cale afară să ştiu ce anume a aflat.

— De ce nu-l întrebaţi pe el?

— Poate o consultare între dumneavoastră ar fi mai eficace, vedeţi, el mai uşor v-ar spune dumneavoastră decît mie. Am stat de vorbă cu el şi nu mi-a zis nimic de acest lucru.

— Dar de unde pînă unde bănuiţi că a aflat ceva de la Dezideriu?

— Deci ştiţi că au avut o asemenea întîlnire.

— Ştiu, şi ce-i cu asta?

— Aproape nimic. Un singur lucru este cert, totuşi, privind acea seară. Vera din clipa aceea nu l-a mai crezut cinstit nici pe Dezideriu, altfel s-ar fi ataşat de el, s-ar fi lipit de el, în căutarea acelei dreptăţi disperate după care umbla. Şi nu s-a lipit de el tocmai pentru că şi-a dat seama că şi Dezideriu este amestecat în ceva. Nu mi-aş fi permis, fireşte, să discut această prezumţie dacă nu aş fi avut sentimentul că ţineţi la adevăr ca şi mine şi, cu anumite deosebiri între noi, ca şi Vera. Vizitele dese la Gligora, şi mai ales la ferma lui Criţan, se datorau siguranţei că aici, în acest loc, lucrurile merg

bine. Ce control ar mai fi acela, chiar din partea dumneavoastră, dacă producțiile n-ar fi fost peste plan, dacă marfa n-ar fi fost livrată la timp. Am aflat că la Deziderìu lucrurile merg rău și cred că merg rău tocmai pentru că la Crițan merg mai bine decît trebuie și mi-am zis, atunci, că nu se poate ca între cei doi să nu existe o legătură pe lîngă cea firească între doi președinți, care vor să învețe unul de la altul.

— Eu nu cunosc nici o legătură care te-ar putea interesa, spuse Golgea și se uită la ceas, ca și cum în curînd ar fi trebuit să înceapă cine știe ce ședință deosebit de importantă.

— Domnule Golgea, domnule Golgea, cum am îmbătrînit. Poate îți par de-a dreptul ridicol cu întregul meu comportament. În credința dumitale, desigur, ai convingerea că de fapt eu vreau, cu orice preț, să apăr legea, ori adevărul este altul. Apăr în primul rînd concepțiile mele despre viață. Am aderat la ele și le apăr și stau și mă întreb cărui motiv îi datorați această ascunsă luptă cu legea și cu niște adevăruri la care nu v-a obligat nimeni să aderați.

— Ce vreți să spuneți, întrebă Golgea contrariat.

— Tot ce se poate ca spusele mele să vi se pară ușor anacronice, din partea mea numiți-le cum vreți, dincolo de termeni există o stare sufletească ce-i determină pe oameni să procedeze într-un fel sau altul. Nu înțeleg de ce dumneata procedezi așa, ca și cum eu ți-aș fi dușman, ca și cum acest stat ți-ar fi furat din averea dumitale cine știe ce valori și pe alte căi te străduiești să le recuperezi. Pe Crițan îl înțeleg, poate și pe Ciupercea, dar pe dumneata nu, adică nu vreau să te înțeleg. Știu că faci parte dintr-o familie cu tradiții muncitorești, că toți frații dumitale au făcut în vechiul regim pușcărie, inclusiv tatăl dumitale. Mama a murit de inimă rea iar dumneata, la ora actuală, ești singurul din familie care ocupi o funcție importantă, o funcție importantă, aș zice, pe meritul celorlalți care stau la locul lor și își văd de treabă ca niște simpli oameni ce au fost și sînt. Numai dumneata ai evoluat. Fiind mai mic ca vîrstă ai avut posibilitatea să înveți și stau și mă întreb la ce ți-a folosit această învățătură, la ce-a folosit suferința celor legați atît de strîns de dumneata, dacă

dumneata nu respecți nici această lume pentru care ți-au luptat părinții și nici criteriile care au dus la statornicirea ei? Dumneata, în concepția mea, ești un fel de parvenit politic, un fel de culegător de bucurii din durerile și suferințele altora indiferent de carapacea de cinste în care încerci să te îmbraci. Domnule Golgea, domnule Golgea, este imposibil ca în sufletul dumitale să nu ai remușcări față de această fată pe care ai cunoscut-o, cu care în anumite împrejurări ai gustat un pahar de vin, ca acum să spui că n-ai nici o părere de rău pentru dispariția ei. Chiar atît de mult timp a trecut de atunci de cînd eu, străin și temător pentru lumea asta nouă, auzeam zecile de mii de oameni demonstrînd pentru libertate și adevăr? Ce s-a întîmplat? Uite pentru asta am spus că am îmbătrînit, poate m-am ramolit și nu mai pricep resorturile intime ale acestei lumi în care trăiesc.

Golgea își aprinse o țigară, lungă, cu filtru și privi imensitatea lacului liniștit.

— Adică te-ai interesat și de trecutul meu?

— Întîmplător mi-am adus aminte de un coleg, bun prieten cu un frate al dumitale, cu cel care a stat cîțiva ani la Caransebeș și la Jilava. Numele de Golgea nu este chiar atît de des întîlnit, nu se scufundă în marea masă a Popeștilor și Ioneștilor. Este un nume destul de rar și așa, aici pe această punte mi-am adus aminte de familia dumitale.

— Mă incriminezi de pomană, tovarășe maior. Tocmai pentru că mă cunoști și îmi știi familia, îți dai seama că n-ai nici o șansă într-o luptă deschisă cu mine.

— Eu n-am discutat despre luptă, domnule Golgea, nici prin cap nu mi-a trecut așa ceva. Eu am văzut de la început un aliat în dumneata ca acum să-mi dau seama că, de fapt, nu ești. Tocmai această putere de familie, această siguranță pe care ți-o dă dosarul te-a determinat să riști, crezînd că din orice situație vei scăpa. Numai că nu este așa, domnule Golgea, eu n-am să las lucrurile în gol, indiferent ce măsuri va lua Ciupercea în privința acestei anchete făcută mai mult în joacă. Și pe urmă, vorbind de luptă, înseamnă că ești conștient că ai ce apăra și dacă ai ce apăra cu siguranță că trebuie să ai și ce ascunde, altfel care să fie mobilul luptei din-

tre noi? Femeile nici într-un caz. Orice vei face, vei apăra o cauză pierdută, domnule Golgea.

— Bunicule, stau şi te ascult şi, pe cuvînt de onoare, dacă n-am sentimentul că vorbeşti despre altul. Cu ce sînt încriminat, te rog explică-te, clar şi precis, fără prezumţii şi mai ales fără insinuări. Crezi că am omorît-o pe Vera Varlaam? Că am furat din porcii lui Criţan sau care este crezul dumitale cinstit în privinţa mea?

— Că le-ai favorizat pe toate acestea, domnule Golgea, deocamdată atît, spuse Bunicul şi îl lăsă pe directorul general singur, el avînd grabnică treabă cu Varlaam Nichita pe care, dacă ar fi putut l-ar mai fi băgat încă o dată la puşcărie.

22

Varlaam era tot în cală. Lipea cu un letcoln o ţeavă spartă. Nici nu-l observă pe Bunic în clipa cînd acesta se opri lîngă el. Numai cînd Varlaam ghici că în apropiere se află cineva se întoarse şi speriat scăpă apa tare din mînă. Podeaua metalică, la atingerea cu lichidul coroziv, sfîrîi îndelung degajînd un miros înecăcios.

— Ce s-a întîmplat, meştere?

— Ţeava asta era spartă de la început sau ai spart-o tu?

— Am spart-o eu, altfel nu puteam opri vasul.

Bunicul îşi măsură prietenul din cap pînă în picioare şi Nichita se simţi dator să reia cu privirile traseul privirilor Bunicului. Nu descoperi nimic deosebit:

— Te văd pornit împotriva mea, Bunicule, ce s-a întîmplat?

— Dragul meu, dacă n-ar fi vorba de fiica ta cred că, într-adevăr, nu ţi-aş trece cu vederea cam multe. Este vina mea, ştiu, uit oamenii şi atunci îmi creez în singurătatea mea un anumit ideal despre ei, şi despre tine acest ideal nu numai că era exagerat, dar am impresia că era şi fals.

— Pentru dumnezeu, dar ce-am făcut? Ce puteam

face eu, aici, înconjurat de toţi oamenii aceştia care îmi pîndesc fiecare mişcare, fiecare gest? şi Varlaam se uită spre scăriţa de unde apăruse Bunicul şi spre cealaltă care ducea în cabina comandantului.

— Nu ce-ai făcut acuma mă deranjează, ci ce-ai făcut înainte şi mi-ai ţinut ascuns. De ce nu m-ai ţinut la curent cu măsurile pe care le-ai întreprins împreună cu Vera. Să nu tăgăduieşti, ea te-a pus la curent cu anumite lucruri.

— Nu tăgăduiesc. M-a pus.

— Şi-atunci de ce mă laşi să orbecăi, cheltuind o groază de timp cu deducţiile, pentru a ajunge la concluzii pe care altfel le-aş şi putut dobîndi incomparabil mai repede?

Varlaam tăcu cîtva timp. Deasupra punţii nişte paşi grei se opriră din călcat şi Nichita, ca să scape de musafirul ce putea trage cu urechea, dacă şi-o lipea cumva de podea, dădu drumul la un jet de abur şi de sus de pe punte ţipătul nu întîrzie să se audă însoţit de cîteva înjurături fără perdea.

— Poftim, spuse Nichita ca o confirmare şi înjură şi el însă cu mult mai delicat. Cum să-ţi spun, Bunicule, dacă aveam siguranţa dumitale în ceea ce făceam şi convingerea că mai am şi dreptate, nu mai apelam la dumneata. Ce ţi-am trecut cu vederea de m-ai privit cu atîta ură, nu, nu, să nu tăgăduieşti, ură ţi-am citit în priviri cînd am dat cu ochii de dumneata.

— În schimb pînă ai dat cu ochii de mine eu n-am citit în ochii tăi, dragul meu fost puşcăriaş, decît seninătate şi aproape deloc durerea cu care m-ai obişnuit în primele ore.

— Durerea, Bunicule? durerea se află în mine şi poate că acum, la acest ceas, cînd sînt cu ceva mai deştept decît înainte, nu durerea este cea care mă chinuie, ci ura, o ură mocnită, dar oricînd gata să iasă din mine cum a ieşit jetul de abur din ţeava asta, în luciul căreia nu poţi citi absolut nimic. Să nu crezi că descoperirile făcute de dumneata nu mi-au ajuns într-un fel la urechi. Iar cele care n-au ajuns le-am dedus din privirile celorlalţi, din şuşotelile lor, din teama întipărită pe chip, din acea dumnezeiască spaimă ce le colcăie în suflet cum colcăie viermii pe un stîrv oarecare.

Bunicul se uită la buzunarul de sus al halatului cu care era îmbrăcat Varlaam. Acesta ghicindu-i dorința, scoase repede o țigară, dar spre mirarea Bunicului, țigara nu era una din cele obișnuite, ci asemănătoare țigărilor-recuzită folosite adesea de Panaitescu.

— Cine crezi că mi le-a adus, dacă nu Ciupercea, cel ce trebuia să-mi fie ginere. Dacă vrei să fiu drept, Bunicule, abia acum am înțeles că acest băiat ținea la fata mea, că sentimentele lui nu erau atît de pe deasupra cum le-am crezut... A vrut să-mi spună că n-are nici un amestec în dispariția Verei și nici în celelalte afaceri nu e amestecat, afaceri pe care deocamdată doar le bănuie datorită discuțiilor avute cu dumneata. Tocmai îmi căutam țigările și, atunci galant, m-a servit cu acest pachet să-mi trec urîtul în această cală.

Deasupra scării de la intrare se văzu un cap bărbos, dar înainte ca Varlaam să se întoarcă, figura curiosului dispăru, apoi de pe punte se auzi un fluierat și pentru cîtva timp Varlaam își ciuli urechile.

— Dragul meu, să lăsăm acum aceste țigări, recunosc, de o calitate excepțională, dar pe care nu le-aș schimba cu mărășeștile de Sfîntu Gheorghe; tot așa cum coropișnița n-ar schimba bălegarul cu un sac de îngrășăminte chimice, și spune-mi, te rog, ce căutai exact în acest loc mai acum un an și ce căuta Vera pe fundul lacului cu puțin timp înainte de-a muri. Am înțeles că făceai dese scufundări și nu mai e pentru mine un secret că Vera, cînd pleca în plimbările ei nocturne, făcea în acest perimetru, unde este oprit acum *Pescărușul*, exact ceea ce făceai și tu cu un an în urmă. Și pe urmă de ce nu mi-ai amintit dinainte de aceste amănunte poate importante, amănunte care mi-ar fi ușurat încîlcitele cercetări.

— Ce era să-ți spun Bunicule? Nu puteam să-ți divulg nimic din propriile mele constatări; eu nu sînt detectiv de meserie și pe urmă dacă aș fi găsit ceva, fii convins, n-aș fi stat o clipă pe gînduri să-ți spun. După ce Vera a fost la *T* ca să anunțe că Magdău, după părerea ei, era nevinovat, cei de acolo au trimis o echipă de control. Nimeni n-a știut cînd o vor trimite. De-ajuns doar că anumite informări i-au făcut pe cei ce veniseră în baltă, îmbrăcați în civil, să percheziționeze vasul exact în această zonă. S-a dovedit că informațiile lor fuseseră false sau hoții, preveniți, s-au debarasat de bani. Cert este că în ziua aceea, cineva trebuia să aducă banii în baltă, să plătească cîteva sute de porci cumpărați pentru tăiere de la Dezideriu Ivanchin.

— Bine, dar de ce trebuiau să-l plătească pe Dezideriu aici, și nu la cooperativa lui?

— Dacă aș știi, Bunicule. Aici trebuie să-ți pui dumneata detectivul acela mic la contribuție și să faci legături pe care eu nu le pot face. Dacă le-aș fi putut face singur, te asigur, că nu m-ai mai fi prins dumneata în vecii vecilor.

— Interesant, interesant, spuse Bunicul și tuși copios. Spre părerea de rău a lui Nichita aruncă țigara în apa unsuroasă din cală. Te rog continuă.

— Păi simplu ca bună ziua, Bunicule. Cineva a văzut că peste bord a fost lăsată să cadă o servietă, dar cel ce văzuse acest lucru era atît de beat încît ușor a putut fi dată peste cap informația lui. La o zi, Gurmașin, care văzuse servieta lunecînd în apă, a susținut că de fapt servieta arăta ca o traistă și, într-adevăr, a doua zi sau a treia zi s-a găsit servieta cu cele cîteva sticle de alcool. Numai că eu, Bunicule, nici atunci, nici acum, nu cred că era vorba de servieta pescarului. Acea servietă a fost improvizată peste noapte și adusă cu barca în acest loc, iar adevărata servietă cu bani sau a rămas pe fundul lacului sau a fost scoasă noaptea de cineva dintre cei care inițial voiseră să scape de ea. N-am crezut că au găsit-o și atunci am încercat să dau eu de ea. Am venit de cîteva ori aici și m-am scufundat, dar singur îmi era foarte greu. Lacul are în această zonă un curent puternic și mă ducea de fiecare dată la vale, eu nefiind legat cu nimic de barca ce se afla deasupra. După cîteva nereușite i-am mărturisit Verei. Cred că ea n-a tăcut din gură și, într-una din zile, cînd s-a dus în baltă unde se afla închis Magdău, i-a spus acestuia ceva despre servietă, deoarece, cînd a sărit din șlep, a sărit tot în acest loc și nu-ți ascund că intenția lui asta a fost, să găsească el ceea ce nu găsisem eu. Numai că Magdău n-a mai ieșit la suprafață. Nu pot să-mi dau seama ce s-a întîmplat, era doar un înotător bun, apa în această parte n-are mai mult de patru, cinci metri,

deci pentru un om al apei, cum era el, nu putea fi decît o jucărie să te scufunzi şi să ieşi la suprafaţă în timp util, ca să poţi respira.

— Da, da, se mulţumi să spună Bunicul, şi dintr-o dată se lumină la faţă ca în urma unei mari descoperiri. Spune-mi, dragul meu, nu s-a întîmplat ca în zona respectivă, la o zi sau două după ce a dispărut servieta, să vezi înfipţi aici nişte pari, aşa cum sînt acum?

Varlaam rămase cu gura deschisă şi cu ochii măriţi, nici el nu ştia, de spaimă sau de mirare.

— Ba da, Bunicule, au apărut, chiar a doua zi, ştiu asta din spusele Verei şi am putut constata şi eu cînd m-am scufundat, deoarece din pricina curentului era să mă agăţ de o plasă şi să nu mai pot ieşi afară. Am avut noroc cu cuţitul pescăresc de care nu mă despart niciodată, cu el am reuşit să tai setca şi să ies. De frică n-am mai coborît în apă. Tot de teamă ca nu cumva să se scufunde în acel loc, multă vreme nu i-am spus nici Verei şi poate nu i-aş fi spus niciodată dacă aş fi ştiut că intenţionează să se scufunde şi ea.

— Interesant, foarte interesant, spuse Bunicul. Mai mult ca sigur, dragul meu, că în felul acesta se şi explică moartea lui Magdău. A intenţionat să coboare ca să dovedească cu material palpabil nevinovăţia lui şi prins de setcă n-a mai putut ieşi la suprafaţă. Probabil, Vera a păţit la fel cu toate că nu-mi dau seama cum de a ajuns în vîrşă.

— În vîrşă eu am băgat-o, Bunicule, dar n-am spus nimănui pînă acum, şi nu ţi-am spus nici matale din considerente pe care ai să le afli mai tîrziu.

— Adică din nou îmi ascunzi ceva, dragul meu?

— Nimic deosebit, Bunicule. Era agăţată în plasă, aşa am dat de ea, aici în acest loc, unde s-a scufundat la lumina trestiei aprinse. Nu mi-a venit s-o atîrn de vapor legată de o sfoară, sau otgon, peştii ... dar ce să mai spun. Am preferat s-o bag eu în vîrşă ca s-o ştiu în siguranţă, mai ales că eram sigur că are să te intereseze fiecare sgîrîietură de pe corpul ei.

— Deci, crezi, că nu este vorba de un omor, ci de un accident?

— Dacă aş ştii, Bunicule, ce bine ar fi ... Tot ce pot să spun, că la gît avea nişte semne ca şi cum ar fi strîns-o cineva. Cred că au sugrumat-o pe uscat şi ştiind că ea seară de seară se scufundă, au adus-o aici şi i-au dat drumul să se agaţe de setcă.

Bunicul se încruntă. Nu văzuse prea bine cadavrul şi acum cînd avea cea mai mare nevoie de el pentru a-l cerceta cu de-a mănuntul cadavrul dispăruse. Era sigur acum că Ciupercea, spunînd cuiva din grupul cu care se afla, de existenţa vîrşei în care se găsea corpul Verei, făcuse o greşeală de neiertat. Ca om al legii n-avea dreptul să divulge, în cursul cercetărilor, acest secret. Ce putea face acum? Nu exista decît o soluţie, să caute cadavrul, dar cine s-ar fi încumetat la acel ceas de noapte să se afunde în apele reci? Detectivul elimină această soluţie, dar şi cea de a doua, pe care voia s-o pună în aplicare cerea din partea cuiva acelaşi sacrificiu.

De afară se auzi un clipocit, apoi nişte şoapte şi Varlaam grăbit se îndreptă spre uşiţa de la zbat. O deschise cu grijă, apoi îşi scoase capul, atît cît putu, printre lamelele de metal. Îi făcu semn Bunicului să vină spre el şi detectivul, nu fără teamă, din pricina scîndurilor nu prea largi şi destul de subţiri, care ţineau loc de punte între întăriturile de metal, ajunse, nu fără dificultăţi, lîngă Varlaam. La lumina becului din vîrful catargului văzu în conul de umbră al coşului o barcă nu prea mare, prevăzută cu motor şi cu două vîsle. În barcă tocmai cobora Gurmaşin ţinînd în mînă o servietă ministerială şi după chipul celui care-i întindea mîna, mai mult ca sigur, cel ce venise cu barca nu era altcineva decît băiatul lui. Ar fi vrut să-i oprească, un simplu strigăt ar fi fost suficient, dar detectivul îşi zise că n-are nici un rost. Gurmaşin se ducea acum în baltă să ascundă banii şi turma de porci ce nu aparţineau fermei, ori această descoperire, a numărului de porci ascunşi el o putea face şi printr-o simplă socoteală aritmetică.

— Ce zici, Bunicule?

— După cum vezi, nu zic nimic, dragul meu. Cred că nu pleacă din propie iniţiativă deşi, ca să fiu sincer, n-avea de unde să ştie că băiatul va veni după el, mai ales că Valera a spus că flăcăul lui a fost văzut astăzi la *T*.

— Poate a minţit, Bunicule, fetele astea mint de îngheaţă apa. Poate că intenţionat a spus aşa ca să înţelegi

că după bătrîn nu putea veni nimeni. A auzit altcineva semnalul de toacă dat de bătrîn și a venit, oprind motorul la o distanță destul de mare de vas, din vreme ce nu l-am auzit.

— Dar dacă, dragul meu, în gama de semnale utilizate de Gurmașin există și unul care anunță un iminent pericol, în acest caz cele trei bătăi scurte și două mai lungi, pe care le-am auzit, au tocmai caracterul de S.O.S. și în acest caz oamenii lui Gurmașin știu exact ce au de făcut.

— Bunicule, eu am auzit de fiecare dată sute de semnale, dar nu le-aș fi putut împărți după semnificații cum o faci dumneata. Am vrut să zic, la un moment dat, spre seară, cînd am oprit vasul, că bătăile lui Gurmașin au un sunet ciudat, dar repede mi-am zis că un semnal e un semnal și doar atît și omul poate utiliza pentru asta sunetele care-i convin. Să-i opresc, Bunicule?

— Nu, dragul meu, nu numai că nu trebuiesc opriți, dar mă bucur chiar de această evadare, ca s-o numesc așa. Mare lucru nu pot face, deoarece greșesc profund dacă își închipuie că am să mă duc în baltă să le număr porcii. De asta se tem ei și pentru asta cineva i-a dat semn lui Gurmașin să plece cît mai repede de cuviință să pună turma la adăpost împreună cu servieta compromițătoare. Am convingerea că tot Gurmașin va lua măsuri și pentru turmele lui Gligora, așa că vor avea o noapte de muncă nu glumă. Pînă mîine-dimineață nici nu vor termina și ca să te convingi că plecarea lui precipitată are caracterul pe care l-am enunțat eu, ai să vezi că în clipa cînd vom ajunge la Mila, el, Gurmașin, nici nu va fi acolo, ceea ce ne va demonstra mai mult supozițiile. Numai că, dragul meu, am o teamă și teama asta mă bîntuie mai mult ca niciodată. După toate investigațiile de pînă acum mă lovesc mereu de porci și de stăpînii lor, dar micul meu detectiv n-a dat de urma necesară ca să pot prinde criminalul. Or, noi de criminal avem nevoie. Spui că Vera avea niște pete la gît, semn că cineva a putut s-o sugrume. Dacă aș fi văzut acele pete mi-ar fi fost lesne să trag anumite concluzii. Dar nu numai că a dispărut corpul iubitei tale fiice, dar un hoț mărunt, un caută-buzunare, m-a deposedat în modul cel mai nerușinat și de unele obiecte necesare investigațiilor mele. Mi-au șterpelit lupa și ochelarii fără de care sînt, pur și simplu, mort. De aproape nu pot să văd mai nimic, nici măcar acel zîmbet pe care ți-l citesc pe chip și care, desigur, este o festă pe care mi-o joacă multele dioptrii, vreo opt la număr, și care nu-mi dau posibilitatea nici măcar să citesc literele mari de la un articol de ziar, ca să dau așa un exemplu, și Bunicul își scoase ziarul din buzunar, îl îndepărtă cît putu de ochi, dar privirile lui, în afară de pete albe și negre, nu erau în stare să descifreze nimic.

— Cine ar fi putut să-ți fure aceste obiecte de primă necesitate, Bunicule? Asta este o rușine.

— Dragul meu, să lăsăm aceste amănunte acum la o parte, și să încercăm să stabilim un plan pe care mai apoi am să-l verific cu Panaitescu, mîna mea dreaptă în investigații de acest fel. Acum am să te las și la scurt timp o să revin ca să vedem ce-i de făcut. Am sentimentul că cineva va trebui să coboare în adîncul acestui lac pentru a aduce de acolo, dacă nu trupul moartei, o altă probă convingătoare.

Varlaam transpiră abundent și Bunicul dacă nu putu vedea transpirația în schimb o simți și nasul lui format începu să amușineze aerul ca un copoi de rasă.

— Ce, dragul meu, ți-e frică?

— Bunicule, eu știu ce era să pățesc cînd m-am scufundat.

— Nu-ți fă probleme, spuse Bunicul, poate am să te scutesc de acest calvar, da, dragul meu, tot ce s-ar putea să te scutesc.

Bunicul urcă scărița și, după ce se asigură că nu-l vede nimeni, ieși pe punte. Primul lucru pe care îl făcu fu să-și aprindă o țigară de-a lui, atunci scoasă din rucsac. După multe căutări găsi și ochelarii de rezervă a lui Panaitescu și bucuros și-i puse la ochi. Nici pe departe nu vedea așa de bine cu ei, cum ar fi văzut cu ai lui, dar oricum, obiectele căpătau contururi la întinderea unei jumătăți de mînă și chiar ziarul se lăsă descifrat în titlurile lui mari, motiv pentru care detectivul împături foaia și o băgă în buzunar, știind că vor veni neîndoios și acele momente de acalmie cînd un ziar vechi putea fi citit cu interesul cu care ai fi citit unul nou.

— Dragul meu, cineva trebuie să facă două sau mai multe scufundări. Nu, nu, te speria, n-am de gînd să apelez la tine, pentru ce se află aici Alsacianul, dacă nu pentru a ne da mîna de ajutor de care avem nevoie. În schimb, va trebui neapărat să găsim un mic obiect al lui Dezideriu, o batistă să zicem, pe care să i-o dăm pe la nas patrupedului deoarece, dragul meu, sînt sigur că servieta lui a căzut în apă acum un an. Ce mi se pare ciudat este faptul că și acum un an cînd a venit echipa de control, Dezideriu era cu servieta și astăzi cînd ne-am urcat pe vas tot el o purta de unde deduc că...

— Meștere, pe mata te trage cineva pe sfoară, ascultă ce-ți spun. Eu nu văd criminalul aici pe vas, nici să mă omori. Hoți da, hoți cu ghiotura, dar criminalul? Și doar noi pe criminal îl căutăm.

— Nu te grăbi, dragul meu, nu te grăbi, hai să-l pregătim pe prietenul nostru comun cu toate cele de trebuință. Doresc să-l lăsăm la apă fără prea mare zgomot. Zic chiar că n-ar strica să-mi dai puțin ulei de floarea soarelui ca să-i ungem blana. Tare mi-e teamă ca apa prea rece să nu-i provoace ulterioare neplăceri.

— Nu, meștere, nu dau din uleiul meu pentru nimic în lume. Uiți unde mergem? Mîine terminăm cu acest caz împuțit și ne începem concediul. Te întreb, atunci, în ce prăjesc peștele? În ulei de soia.. Păi face un clăbuc de pastă Perla, de bărbierit, e un vax. Nu dau nimic.

— Numai cîteva picături atunci, dragul meu, nu uita că în partea dreaptă a feții a rămas fără păr din pricina exemei și tocmai pe acolo s-ar putea să pătrundă frigul.

— Fie, consimți cu greutate Panaitescu și scoase sticla de ulei cu care Bunicul îl unse pe Alsacian pe cap, spre plăcerea acestuia care, vreme îndelungată, se linse cu limba-i de un cot pînă aproape de urechi, așa că din uleiul prins de păr nu mai rămăsese nimic.

— Sînt bune și caloriile, sînt bune și ele, zise Bunicul, dar Panaitescu puse dopul la sticlă grăbit și nu voi să-i dea fostului superior nici o picătură în plus.

Îl legară pe Alsacian de ham cu o sfoară, nu prea groasă, dar rezistentă, și Panaitescu, fără nici cea mai

mică precauție, se duse la Dezideriu și față de toți îi ceru acestuia batista. Grăbit, Dezideriu Ivanchin își scoase cearșaful cadrilat din haină și Panaitescu îl lăsă îndelung la nasul cîinelui pînă ce acesta își îmbibă bine cu mirosul lui.

Acum lumina de pe catarg era din nou de prisos și Bunicul, tot prin Panaitescu, îl rugă pe Varlaam să stingă becul în vreun fel; Alsacianul n-avea nevoie de lumină, putea să culeagă de pe fundul lacului tot ce avea să găsească în zona lui de patrulare, dirijat de un mic aparat pe care Bunicul i-l introduse în locul ochiului de sticlă. Așa cum arăta cu aparatul în găvanul gol, Alsacianul părea ca un robot mecanic și detectivul avu chiar un moment de spaimă cînd conectă firele la mica baterie prinsă într-o mușama de hamul cîinelui.

— Dragul meu, îți doresc succes, spuse Bunicul și intră cu Alsacianul în cală, după ce se convinse că cei cîțva pasageri aflați în apropiere dorm buștean.

Lansarea cîinelui în apă nu fu o problemă. Pe ușița de la zbat, Alsacianul ieși cu ușurință, apoi de pe o lamelă de metal își pregăti saltul. Tuși întîi de două ori, semn că era pregătit și cînd Bunicul îi mîngîie vîrful cozii, cîinele înțelese că stăpînul îi dă liber pentru misiune. Într-o clipă nu i se mai zări nici coada, iar învîrtecușurile apei se liniștiră și ele, deasupra apei lăsîndu-se o mare liniște. Trecu timp îndelungat; bunicului i se păru o veșnicie pînă ce sfoara din mîna lui tremură ușor, semn că acolo jos Alsacianul găsise ceva și atunci Bunicul începu să înfășoare ața cu grabă deoarece cîinele, nemaiavînd aer, urca la suprafață cu repeziciune. Cîinele apăru ținînd în gură ceva alb și de dimensiuni nu prea mari și cînd Bunicul cercetă obiectul adus înțelese că Alsacianul găsise acolo jos o bucată de ceară de o formă ciudată, asemănătoare unei gambe. Ridică din umeri, topi ceara la flacăra unui chibrit, se miră din nou nemaiînțelegînd nimic și cînd îl văzu pe Panaitescu că se scarpină la ceafă înțelese că misiunea dăduse greș. Schimbă cifrul perimetrului de cercetare și cîinele tremurînd de frig se lăsă din nou în adînc de data asta cu o silă vizibilă.

23

Bunicul își masă cîinele la ceafă, strînse puternic de cîteva ori de mușchii întinși ca niște corzi între omoplați și rădăcina urechilor și cînd văzu că Alsacianul tremură în continuare, privindu-l supărat cu ochiul lui sănătos, detectivul, cu riscurile unei certe cumplite, scoase din sacul comun de merinde o bucată de salam, dar nici *italianul* împănat din belșug cu grăsime nu-l ademeni pe patruped. Ideea că i s-ar fi putut îmbolnăvi cîinele îl supără pe Bunic și, evident, supărarea se repercuta în primul rînd asupra posibililor infractori și nu în mai mică măsură asupra zgîrcitului de Panaitescu care nu voise să-i dea uleiul cerut pentru a-și proteja prietenul, a cărui vîrstă în ani cîinești, era cu mult mai mare decît a lui. Detectivul scoase atunci trusa lui personală de medicamente și, sub ochii speriați ai lui Panaitescu, îi trecu cîinelui diferitele buline pe la nas. Alsacianul strîmbîndu-se își alese o aspirină, dar nu una obișnuită, ci singura aspirină Bayer. Bunicul înghiți în gol, dar nu se împotrivi cînd mai vîrstnicul lui prieten o luă pe limbă, apoi cu vădită greață o purtă printre cei doi dinți, singurii, care mai făceau oficiul în gura știrbă, de a mai sparge ceva. Tremurăturile încetară însă abia în clipa cînd detectivul, încă temător pentru sănătatea prietenului său, îi dădu un degetar de afinată, de data asta introdus cu forța în gura largă, cu cerul gurii cîndva negru și acum de un maron zbîrcit. După licoarea neagră, în care intraseră și cîteva bobițe întăritoare, Alsacianul avu chiar chef de joacă și-i linse Bunicului nasul spre supărarea acestuia care socotea gestul cîinelui prea familiar.

— Dacă-i dai nas lui Gurmașin, spuse Panaitescu, scoțînd prosopul și frecționînd cîinele pe spate și sub burtă și mai apoi la picioarele din spate, lecție pe care Bunicul i-o dăduse în primii lor ani de colaborare, explicîndu-i pe larg influențele masajului asupra stării generale la cîini. Într-adevăr, Alsacianul se ridică pe două picioare, apoi își tîrî cu greu, de sub el, și pe cele din spate și, pînă la urmă, merse pe toate patru, clătinîndu-se. Era un semn bun. Cîinele se opri apoi lîngă Paulina și femeia obișnuită probabil cu cîinii voi să-l scarpine după urechi, dar spinarea Alsacianului se curbă și firele de păr de pe coamă se ridicară ca niște spice de grîu, semn pentru femeie că jigodia din fața ei era de soi.

— Acum culcă-te, dragul meu, ți-ai făcut datoria din plin, peste două ore ai să te scufunzi din nou și jur pe ce am mai scump, pe viața prietenului meu Panaitescu, că am să te ung cu o jumătate de kilogram de ulei, ca să nu se mai prindă apa de părul tău rar și bătrîn.

În această stare de spirit se duse Bunicul la Gligora, care se cinstea de unul singur, temător cine știe pentru ce și liniștit odată ce-l văzu pe detectiv, înțelegînd că de fapt acum nu mai avea de ce să-i fie frică din moment ce obiectul temerii lui se afla acolo, lîngă el.

— Ce-am mai făcut, de nu poate sta omul o clipă liniștit cu ale lui? întrebă Gligora și, într-adevăr, vocea îi era tristă, de unde Bunicul deduse că jumătatea de sticlă de țuică nu reușise nici să-l înveselească, nici să-i omoare proasta dispoziție.

— Domnule Gligora, domnule Gligora, începu Bunicul cu tristețe, stau și mă întreb cine va locui în casa aceea de lîngă Brașov, sau dacă vei ajunge să locuiești acolo cu ce suflet o vei locui? Poate goana după această *săltare* dintr-o stare și ajungerea în alta, prin orice mijloace, te-a făcut să uiți că omul are o conștiință și că această conștiință are nemaipomenitul dar să se revolte și atunci traiul omului nu mai e trai și viața nici pe departe viață. Am stat de vorbă de cîteva ori și de fiecare dată pe lîngă cîteva adevăruri, fără prea mare importanță în întortocheatul drum al cercetărilor mele, mi-ai spus nenumărate minciuni, iar alteori cu bună știință ai căutat să mă încurci. Să-ți spun eu ce salar ai? E inutil. Cum inutil ar fi să-mi dovedești că vila aceea cu șase camere ți-ai putut-o face din cei zece ani de slujbă cîți ai pînă acum. Nici dacă adaugi salariul părinților, în cazul că ei ar trăi, și ar avea salar, nici atunci n-ai fi avut de unde să ridici o asemenea construcție. Cum vrei să locuiești în ea, și încă o dată te întreb, cu ce suflet? Ai negat că în afară de turma cooperativei mai ai în îngrijire alta cu mult mai mare,

ai uitat sau pur şi simplu n-ai vrut să-mi oferi adevărul despre proprii dumitale porci în ambele turme, porci hrăniţi pe socoteala acestui stat care nu ştiu cum vă mai poate răbda.

— V-am spus, mai trebuie să şi dovediţi, ce credeţi că eu nu cunosc legea? adică hoţul care nu e prins nu e hoţ, asta vreau să vă spun, dumneavoastră încercaţi să mă prindeţi. Cu casa-i drept, dar n-am să stau să vă explic cum am făcut-o şi cîţi bani mi-au lăsat ai mei şi ce-am vîndut din averea familiei ca să mă pot *sălta* şi ajunge acolo de unde am plecat, doritor de o viaţă nouă.

— Dragul meu băiat, mi-e pur şi simplu milă de dumneata. Deocamdată am să las problema porcilor la o parte, deci vom vorbi mai tîrziu, acum mă interesează altceva, şi acest altceva se referă la moartea Verei Varlaam. După noaptea aceea de pomină cînd, sub ochii dumitale, Ciupercea s-a dus cu Vera în coliba de pe ostrov, s-a întîmplat ceva deosebit, ceva ce mă face să te acuz de crimă, dragul meu. Ştiu ce-ai încercat atunci în suflet, dar asta nu-ţi dădea dreptul ca în noaptea următoare, cînd Vera a aprins focul pe lac, dumneata să te duci la ea şi să... Un detectiv mai tînăr, în locul meu, ar fi tentat să spună că ai încercat s-o omori pe Vera din gelozie, dar eu ştiu şi dumneata ştii, de asemenea, că la mijloc nu de gelozie era vorba. În noaptea dinaintea celeia în care Vera a aprins focul pe baltă, Ciupercea a aflat de la Vera un lucru care constituia secretul ei; a fost o noapte de dragoste, femeia a crezut în acest om. Ciupercea i-a promis că o ia în căsătorie şi atunci fata s-a deschis şi i-a spus ce caută în adîncul lacului. Îţi dau o şansă să-ţi salvezi sufletul, spunîndu-mi ce anume ţi-a mărturisit Ciupercea înainte de a părăsi locul unde ţiganii v-au cîntat la ureche. Îţi dau şansa să te reabilitezi, nu în faţa legii, acest lucru e mai greu, în faţa propriului suflet, reabilitare uneori la fel de importantă. Ce ţi-a spus Ciupercea?

Gligora lăsă sticla jos, îi puse dopul şi rămase cîtva timp să contemple luna plină, ieşită din nou pe cer.

— A găsit cîinele ceva? întrebă el brusc, calm însă şi resemnat ca şi cînd ar fi ştiut exact ce anume trebuia să găsească patrupedul.

— Nu-i treaba ta, tinere, eu ţi-am pus o întrebare şi înţelege odată că n-are rost s-o ocoleşti.

— Deci a găsit, văd bine, altfel nu veneaţi la mine. Atunci n-am ce ascunde. Într-adevăr, Ciupercea a venit la mine şi mi-a spus că Vera caută o servietă cu bani aruncată de Dezideriu, atunci cînd vasul a fost oprit ca să se facă percheziţie. Numai că Ciupercea n-avea de unde să ştie că servieta a fost scoasă a doua zi şi în locul ei s-a aruncat alta, ca momeală, pentru ochii lumii. Eu ştiu, dar de dovedit nu poate dovedi nimeni. Mi-a spus s-o ajut pe Vera. Am înţeles că voia să aibă grijă de ea, dar Ciupercea nu ştia de porci, cum nu prea ştie exact nici acum, sau dacă ştie treaba lui, mie mi-e indiferent din vreme ce mi-a furat tot ce-am avut mai scump. Aşa că el m-o trimis să am grijă de ea, să-i păzesc barca, fără să-i treacă prin cap că înainte încă de a părăsi locul unde ne aflam, eu am să stau de vorbă cu Criţan. Şi am stat de vorbă cu el. I-am povestit tot şi Criţan mi-a lăsat mîna liberă s-o ajut, dar am înţeles din vorbele lui cam cum ar trebui s-o ajut. Sau poate n-am înţeles eu cum trebuie, nu ştiu. Într-un fel eram bucuros că îmi cerea să merg cu ea şi eram curios să văd ce-mi spune şi cînd i-am zis că Ciupercea mi-o poruncit s-o ajut, s-a uitat la mine lung, n-a zis nici da, nici ba. Toată ziua m-am gîndit la ea, la ce viaţă puteam să ducem împreună. Seara m-am urcat în barca cu motor şi într-o oră am fost la focul cel mare aprins de ea pe baltă. Nu s-a speriat cînd m-a văzut. Era în costum de baie şi stătea să se hodinească. Tremura, bătea vîntul. Am pus haina pe umerii ei şi i-am zis că nu-mi pasă ce-a fost între ea şi Ciupercea, că eu o iubesc şi că ne-am putea face traiul nostru lîngă Braşov, acolo unde casa mea şi a Valerei era aproape gata. M-a întrebat, aşa cum m-ai întrebat dumneata, de unde am avut atîţia bani şi dacă nu cumva casa este făcută din banii primiţi pentru moartea lui Magdău. I-am spus că eu n-am nimic cu Magdău, plusul o fost găsit la Gurmaşin, nu la mine, n-aveau de ce să mă plătească pe mine pentru nişte porci aflaţi în altă parte. M-a făcut cum i-a venit la gură, din hoţ nu m-a scos şi mi-a mărturisit că mai bine moare decît să trăiască cu unul ca mine strîngător de avuţii prin necinste. Am încercat să-i spun că nu-i drept că în afară

de cei patruzeci de porci care erau ai mei, în turma cooperativei, nu primeam nici un ban, că nu sînt amestecat și asta v-o spun și dumneavoastră, mă credeți sau nu mă credeți, n-am nici un amestec în turma mare, turmă care nici eu nu știu cui aparține. Nu m-a crezut. A spus să plec de acolo că vrea să intre în apă și eu am zis că nu plec. Atunci mi-a tras o palmă. Nu m-am lăsat. N-ați văzut-o pe Vera vie, e mai tare ca un bărbat, și nu m-am putut apăra de ea decît prinzînd-o de gît, dar tot de gît m-a prins și ea.

— Cum tinere, nu ți-a spus nimeni s-o suprimi și ai prins-o de gît din proprie inițiativă, numai pentru că te-a făcut hoț? Doar hoț te-a făcut și pe ostrov cînd ți-a găsit porcul acela în plus, vopsit altfel, și cu litera diferită de a turmei, și cu toate astea n-ai încercat s-o omori!

— V-am spus, nu mi-a zis nimeni, cu toate că am înțeles de la Crițan cam ce vrea, altfel n-ar fi zis, înainte de a ne despărți, că Vera e mai afurisită decît credinciosul ăla de Magdău, care nu se lupta nici pentru adevăr și nu se ridica nici împotriva răului.

— Și ce s-a întîmplat mai apoi?

— Mi-a fost frică de ea și i-am dat drumul. Am sărit din barca ei în barca mea și am plecat. Astăzi, adică la două zile de la întîmplare, am aflat că a murit. Uitați-vă dacă nu mă credeți, uite urmele mîinilor ei, n-aș dori să mă mai prindă o dată, mîini de fier, nu alta, și Gligora își descheie cămașa și își arătă dungile vinete de la gît, dungi clare de mîini care au strîns puternic, fără milă.

— Dar ce crezi că s-a putut întîmpla cu ea? Dumneata susții că te-ai urcat în barcă și ai plecat. Cînd ai plecat ea rămăsese în lodca ei?

— Da, acolo era, și mă amenința cu pumnul, strigînd că pune ea mîna pe mine.

Bunicul căzu din nou pe gînduri. Relatarea lui Gligora îl îndepărta din nou de adevăr. N-avea nici o îndoială că Gligora fusese în cea mai mare parte a relatării lui cinstit, înțelesese că pierduse, acum mai avea ceva de cîștigat și numai cinstea îl mai putea ajuta la acest cîștig. Nu era un secret de ce trecuse cu repeziciune peste proveniența banilor cu care își clădise case, deși Bunicul, după ce făcu un calcul în gînd, își zise că porcii,

proprietate personală, putuseră prin sacrificarea lor, an de an, să adune la un loc o sumă frumușică în stare să acopere în bună parte cheltuielile. Celelalte sume Gligora le trecuse sub tăcere, dar în zadar tăcuse, bătrînul detectiv era în posesia datelor pentru a justifica cu precizie restul de bani cheltuiți. Dar acum nu gîndul banilor îl obseda pe detectiv. Altul, cu mult mai important, cine o omorîse pe Vera? Gligora, în întreaga lui relatare, ar fi putut omite fapte importante, ca cel cu strînsul de gît, de exemplu, dar n-o făcuse pentru că se simțea nevinovat în moartea ei, pentru asta și povestise exact întîmplarea. Și pe urmă marea durere a lui Gligora, se vedea de la o poștă, nu era atît moartea fetei, la care după toate datele nu contribuise cu mare lucru, ci faptul că-i fusese dată în vileag turma și amestecul, direct sau indirect, la existența celeilalte, al cărui stăpîn nici Bunicul nu-l știa prea bine.

— Dragul meu, reluă discuția detectivul calm și oarecum protector, acum cînd se convinse că tînărul nu putea fi acuzat de crimă, ci doar de tentativă, tentativă datorată nu atît sfaturilor în doi peri ale lui Crițan, ci pur și simplu întîmplării, amestecului de gelozie și de respingere din partea ei, deci, dragul meu, după ce te-ai îndepărtat cu barca, n-ai avut curiozitatea să te oprești undeva și să contempli spectacolul acela feeric al focului pe lac și al fetei care plonja în adîncul apei? Nu-mi vine să cred că n-ai pîndit-o din dorința de a-i contempla trupul de sidef cum se aruncă în apă, acel trup pe care îl doreai poate la fel de mult ca și sufletul ei.

Gligora se uită la Bunic ca năuc, o clipă avu chiar senzația că Bunicul fusese undeva în apropiere, atunci, în noaptea aceea, că-l pîndise sau din barca Verei sau dintr-o a treia barcă, nevăzută de el, și poate neștiută și de fată. Începu să tremure, gîndurile și faptele acelei nopți, deci, îi fuseseră supravegheate, din vreme ce bătrînul polițai îi spusese cu atîta siguranță ce anume făcuse după ce plecase cu barca de lîngă Vera.

— Da, am așteptat, n-avea cum să mă vadă din pricina luminii răspîndită doar pe o anumită suprafață, eu eram acolo, în umbra mare a nopții, stăteam și o priveam cum se ridică din barcă, cum stă dreaptă pe scîndura din mijloc, cum își înalță mîinile în față ca apoi

să se arunce în apă. O clipă m-am speriat, s-a aruncat fără să fi făcut vreun zgomot, am crezut că s-a întîmplat ceva, chiar am pus mîna pe vîsle şi am tras cîtva timp la rame, dar cînd m-am apropiat, la cîteva sute de metri, am văzut-o apărînd din nou. Adusese ceva de pe fundul lacului deoarece i-am auzit clar ţipătul, un ţipăt de mare spaimă, apoi am auzit un clipocit şi parcă am văzut o ţeastă de om aruncată în apă, sau poate numai eu să fi văzut asta din pricina fricii. Ştiu doar atît că m-am înhămat la rame şi am tras vîrtos — dar poate ştiţi că la rame stai, de obicei, cu spatele spre locul spre care te îndrepţi — şi cînd am ajuns la locul unde trebuia să fie ea n-am mai văzut dacît parul de care fusese legată barca clătinîndu-se şi o ştiucă mare sbătîndu-se, într-o vîrşă. Vera dispăruse, cu barcă cu tot. Am căutat-o în zadar. Parcă a înghiţit-o adîncul. Neştiind ce să fac am venit înapoi la turmă, am băut două sticle de rom fără să mă îmbăt aşa cum aş fi dorit. Dimineaţă a venit Criţan, m-a întrebat unde-i Vera şi eu i-am arătat lacul. M-a ghicit după ochi că ceva nu este în regulă şi atunci a zis ca negreşit să mă duc la *T* să cumpăr douăzeci de saci de sare în drob, lucru pe care l-am făcut; sacii se află în partea cealaltă a punţii.

— Bine, dar cum a putut dispărea fără s-o vezi, din cîte am înţeles distanţa între cele două bărci nu era chiar aşa de mare încît să dispară una fără ca să fie văzută de omul din cealaltă?

Gligora ridică din umeri, îşi aprinse nervos o ţigară, strică trei chibrituri pînă ce tutunul să se aprindă şi, după ce trase primul fum, un fum puternic, gros, ca un fuior, zise:

— Nu ştiu, eu eram întors cu spatele la ea.

— Fără să te uiţi în ce direcţie te îndrepţi?

— O singură dată m-am uitat, barca era priponită de lemnul înfipt pe fundul lacului; noi ne orientăm şi aşa, cu spatele, sîntem oameni ai apelor, de mici tragem la rame. Aşa cum v-am spus, am întors capul o dată, se vedea şi focul, se vedea şi ea, îşi storcea părul, poate nu ştiţi că avea două cozi mari, blonde, mîndria ei, tare aş fi vrut la nervi s-o prind de cozile acelea şi s-o vîntur, să se sature să mă mai fiarbă pe jăratec. Dar cînd am

ajuns în preajma focului, aşa cum v-am spus, barca dispăruse şi odată cu ea şi Vera. Am stat şi m-am întrebat ce se putuse întîmpla? Focul era încă mare, lumina destul de bine locul, dar tot aşa cum eu mă ascunsesem în conul de umbră, putuse şi ea să facă acelaşi lucru, mai ales că ea trăgea la rame ca nimeni altul, parcă vîslea în ulei, nu în apă, nici stropi nu săreau de pe ramele ei. M-am speriat cînd mi-am dat seama că a dispărut, focul de trestie se făcea tot mai mic, curentul îl ducea undeva la vale, noaptea se întindea în jurul meu şi dacă spre foc venisem ca spre un reper sigur, acum în noaptea ca smoala îmi era greu şi mie să mă descurc. Ca să nu mă rătăcesc am fixat, la ultimele pîlpîiri, locul unde eram, în funcţie de partea de ţărm de pe care venisem, am dat drumul la motor şi, aşa cum v-am spus, dimineaţa am fost la turma mea. Vera însă n-a mai apărut de atunci.

— Interesant, interesant, spuse Bunicul gîndindu-se la un lucru ştiut numai de el.

Îşi înfăşură mai bine fularul la gît; se pornise din nou vîntul şi se auzea clipocitul apei cum se lovea de o latură a vasului. Pe catarg becul puternic începuse să se clatine din nou, aşa stins cum era; poate se lovea de ceva metalic deoarece clinchetul lui răsună de fiecare dată cu o stridenţă de clopoţel.

— Bine tinere, se adresă Bunicul lui Gligora, hai să-ţi acceptăm această variantă cu dispariţia misterioasă a Verei, deşi eu în mistere nu cred. Bănuiesc că în timp ce vîsleai, cu spatele spre ea, Vera, putea la fel de bine să fi vîslit în sens contrar şi să fi ieşit din raza focului aprins. Dar te întreb, dacă a plecat de acolo, de ce n-a ajuns la ţărm? Între plecarea ei şi timpul cît îi trebuia să ajungă la mal nu s-a petrecut nimic deosebit, n-a fost nici furtună nici...

— N-a fost furtună, lacul era ca oglinda, altfel nici nu s-ar fi putut scufunda, pe vreme de vînt valurile aici sînt foarte mari. Apoi vă pot şi eu întreba ceva, cu toate că nu-i treaba mea, dacă ea a plecat cu barca, de acolo de unde am văzut-o, cum s-a întîmplat de a fost găsită moartă tot acolo şi, în plus, băgată şi în vîrşă?

— Crezi că ea ar fi putut, din umbra aceea unde bănuim că s-a ascuns, să se întoarcă şi să se scufunde din nou?

— Nu cred. Asta ar fi însemnat să aprindă din nou foc, dar eu acel foc nu l-am văzut aprins şi cînd m-am uitat, prima dată, nici trestie de rezervă care să plutească pe apă n-am văzut. Aici nu mai pricep nici eu nimic. Cum poate muri un om în locul din care a fugit, deoarece pot jura pe ce am mai scump că în clipa cînd eu am plecat, pentru a doua oară de acolo, pe o rază de cîteva sute de metri nu era nici urmă de barcă şi nici nu se vedea vreun foc aprins.

— Fără foc nu putea să se scufunde?

— Pe lună plină, dar cerul era înnorat, noaptea era neagră ca funinginea şi ea n-ar fi putut să vadă nimic pe fund, cel mult să pipăie stratul de nisip cu mîna deoarece, acolo unde se presupune că a căzut servieta, ştiu că e o zonă nisipoasă.

Gligora avu o scurtă reţinere pe care Bunicul o sesiză imediat.

— De unde ştii că era nisip sau poate în anumite răgazuri te-ai scufundat şi dumneata?

Gligora tăcu.

— M-am scufundat şi eu.

— Cînd, după dispariţia Verei sau înainte?

— După n-aveam cum, deoarece am fost în *T.* Înainte, înainte chiar de noaptea aceea şi ca să fiu drept voiam chiar şi în acea noapte, dacă nu dădeam de ea acolo.

— Dar dumneata mi-ai spus, dacă nu mă înşel, că servieta cu banii fusese scoasă la o noapte după ce fusese aruncată şi că pe urmă, cei ce au dragat lacul, au pescuit o servietă aruncată acolo de ochii lumii?

Gligora tăcu din nou, de data asta mai mult ca prima dată. Nervos îşi căută pachetul cu ţigări fără să-l găsească imediat.

— Deci cînd m-ai minţit, tinere, acum cînd mi-ai vorbit de scufundare sau atunci cînd mi-ai spus că servieta a fost găsită?

— Nici atunci, nici acum. N-am minţit deloc, spuse Gligora repezit.

— Cu toate astea eşti de acord, că în depoziţia dumitale există cel puţin o contradicţie flagrantă. Pentru ce te-ai scufundat? Doar nu vrei să-mi spui că de plăcere? Asta nu pot să cred. Pentru o scufundare de plăcere nu trebuia să faci douăzeci de kilometri, în plină noapte, puteai găsi un canal în apropierea fermei unde lucrai.

Gligora, în sfîrşit, îşi găsi ţigările şi uitînd că numai cu cîteva clipe înainte o aruncase pe cealaltă, aproape nefumată, îşi aprinse o altă. La lumina flăcării buzele şi ţigara îi tremurau.

— Înseamnă că n-aţi găsit?

— Ce să găsesc? întrebă Bunicul... Tinere, de cîte ori să-ţi spun că întrebările le pun eu? Dumneata, se pare, eşti ultimul om care a văzut-o pe Vera Varlaam, deci singurul care poate fi învinuit pînă la proba contrară, de crimă. Ai recunoscut singur că ai prins-o de gît, că a avut loc o mică luptă. Poate după această luptă să i se fi făcut rău, să fi căzut din barcă şi să se fi înecat, dar înecul, cu siguranţă, nu s-ar fi produs fără acea încercare de a o gîtui, deoarece asta a-i încercat să faci. În locul dumitale aş înţelege exact starea în care mă aflu şi n-aş mai sta pe gînduri să spun tot ce ştiu.

— Nu mai am ce spune.

— Eu cred totuşi că mai ai.

— Nu, numai am. N-aveţi decît să staţi de vorbă cu ceilalţi, de la mine nu mai aveţi ce afla, spuse Gligora şi se aşeză pe roata lui de cauciuc, adunată pachet, şi legată lîngă un sac, ţinînd acum loc de scaun.

24

Trecuse miezul-nopţii. Pasagerii *Pescăruşului,* cea mai mare parte dintre ei dormeau. Paulina rămasă fără Gurmaşin, sforăia bărbăteşte cu capul rezemat de umărul nevestei lui Pafnutie. Tîrziu, după ce Vasilii Gurmaşin plecase, se apropiară una de alta, răutatea le dispăruse din priviri şi stătură de vorbă, ca între femei, nemaiavînd ce pizmui. Prima adormise Paulina, adormise cu covrigul în mînă şi cealaltă femeie, cu mult mai tînără, o privi vreme îndelungată, nepricepînd nici ea de ce o pizmuia pe baba aceea numai riduri pe obraz. Pînă la urmă aţipi şi Frosa, nevasta lui Gurmaşin; îşi alese poza în care s-o

cuprindă somnul, ca eventualii trecători să observe că e încă tînără şi în putere; adormise stînd numai în şezut, fără să se rezeme de nimic, ca o stană de piatră. Numai Valera nu dormea, pe puntea din spate bătea tactul cu un picior, în timp ce, ca dintr-o mare depărtare, buzele lăsau să iasă printre ele o melodie stîlcită. Gligora plecase demult în compartimentul călătorilor de clasa-tîia şi, rămasă singură lîngă sacii de pe punte, îşi trecea urîtul cîntînd şi trăgînd din cînd în cînd cu coada ochiului spre geamul luminat al încăperii de lîngă bufet, unde vedea jumătate din obrazul lui Golgea.

Bunicul şi Panaitescu mîncau; spirtiera arsese îndelung pînă ce cana de aluminiu începuse să aburească; ceaiul la ceasul acela de noapte era cel mai indicat şi Panaitescu era mare meşter în prepararea lui. Ştiau că din cabina luminată şi gălăgioasă trebuia neapărat să apară cineva, intra în calculele detectivului acea vizită obligatorie, dar iată că Bunicul se afla la ultima tartină şi uşa bufetului nu se vedea deschizîndu-se.

Pe deasupra trecu un stol de raţe şi Panaitescu neştiind ce se întîmplase cu ele dădu din cap mirat, sau poate era un semn, îşi zise el, şi ca să nu-l vadă fostul lui superior mîzgăli cu două degete, în dreptul nasturelui de la mijlocul hainei un cifru ce ar fi însemnat în propria lui traducere: ucigă-l toaca. Zgomotul păsărilor se pierdu în noapte, doar vibraţia aerului bătut de aripi se mai auzi cîtva timp în înalt, apoi liniştea se instaură din nou stăpînă peste lac. Din loc în loc se vedeau sărind peştii, semn că acolo în adînc, ca şi la suprafaţă, lupta pentru supravieţuire n-avea odihnă şi Bunicul privi cîtva timp la netedul de tuş al apei încercînd să surprindă zvîcnirea ştiucii şi ieşirea din apă a săbioarelor speriate de gurile întunecate din spatele lor.

Dar iată că liniştea punţii se sparse şi Bunicul, frecîndu-şi mîinile de mulţumire, îl privi pe Firică, oprit cîtva timp lîngă balustrada din dreapta, probabil insuficient de montat sufleteşte ca să vină la ei brusc, aşa cum îi fusese intenţia, uşor de dedus după felul cum trîntise uşa de la ieşire. În loc să vină supărat, aşa cum pornise, Firică, după ce se asigură că din spate nu-l urmăreşte nimeni sosi codindu-se şi fu nevoie de îmbărbătarea lui Panaitescu ca el să înceapă a vorbi.

— Hai, dă-i drumul amice, îl povăţui prieteneşte cel ce în exerciţiul funcţiunii avusese exact gradul lui Firică. Nu-i aşa că ai fost trimis să-i spui tovarăşului maior că gata, ajunge cu joaca şi că preiei dumneata cazul Verei Varlaam?

Firică îşi deschise gura, dar nu fu în stare să articuleze nici un cuvînt. Intenţia descoperită de Panaitescu îi tăie elanul şi el rămase cu buzele întredeschise.

— Spune colega, nu te lua după prietenul meu, cam obosit şi de aceea puţin brutal, deşi nu-i este felul. Spune-ne pentru ce ţi-ai lăsat prietenii şi-ai venit aici, la acest ceas cînd ziua se îngînă cu noaptea, în dumnezeiasca apariţie a zorilor.

Firică se uită spre răsărit şi, într-adevăr, cînd văzu geana alburie se şterse la ochi ca şi cum ar fi avut de-a face cu o nălucă.

— Tovarăşe maior, pe cuvînt dacă ştiu cum să încep. Tovarăşul Ciupercea, eu n-am nici o vină, dînsul a spus să vă comunic că de-acum gata cu cercetările, că am să preiau eu toată treaba, cu Vera. Nu-i bine, tovarăşe maior, că aţi făcut atîta vîlvă spuse Firică, aproape confidenţial, făcînd un pas spre Bunic, vă dau cuvîntul meu că nu poate fi vorba de... dar ce să zic, eu de cînd sînt aici n-am avut parte decît de linişte şi, gata, acum veniţi dumneavoastră s-o stricaţi.

— Deci Ciupercea te-a trimis cu acest mandat verbal de încetarea cercetărilor? întrebă Bunicul deşi înţelesese exact cine-l trimisese pe plutonierul adjutant.

— Exact, chiar dumnealui şi ştiţi că dumnealui e în exerciţiul funcţiunii.

— Bine, dragul meu, îţi mulţumesc pentru efort, ştiu că n-ai nici o vină şi că, la urma urmei, eşti dator să te supui justiţiei. Hai Panaitescule, îl îndemnă detectivul pe fostul lui şofer şi Panaitescu nu se grăbi deloc; mai întîi îşi spălă oala de aluminiu în care făcuse ceaiul, înveli restul de pîine în punga de hîrtie şi numai după ce făcu două noduri deasupra rucsacului se ridică privindu-l dispreţuitor pe Firică.

— Pe vremea cînd eram activ nu mi-aş fi permis ca plutonier adjutant să opresc nişte cercetări care sînt aproape pe terminate şi, mai ales să încerci să intimidezi un fost maior.

— Lasă, Panaitescule, nu-i nevoie, prietenul nostru a fost învățat ca din meseria noastră să nu ia dacît partea plăcută a lucrurilor și trebuie să recunoaștem că în truda, deloc simplă, pe care am onorat-o atîta amar de vreme, am avut parte și de bucurii, și Bunicul, luîndu-și bastonul din lemn de tek, de care nu avea absolut deloc nevoie, se îndreptă spre compartimentul călătorilor de clasa-ntîia urmat de Firică și de Panaitescu care ducea ceva acoperit sub braț.

Golgea, Dezideriu, Crițan și Ciupercea erau în jurul aceleași mese la care îi văzuse la început; printre sticlele goale se vedeau farfuriile strînse grămadă și resturi de pîine cu nemiluita. Abia în ultimul moment detectivul înțelese că cel care făcea cocoloașe nu era altul decît Ciupercea. Bunicul se opri în fața lor și Panaitescu, cu o considerație exagerată, aduse un scaun pentru Bunic, îl așteptă pînă ce acesta se așeză apoi, grăbit, își făcu și lui rost de un altul. Veni o fată pe care Bunicul n-o zărise pînă atunci: adormită, cu halatul soios, cu degetele roșii și arse și se apucă să adune resturile de pe masă, murdărindu-l cu firimituri, pe Panaitescu, din belșug.

Panaitescu așteptă pînă ce fata își termină treaba, apoi în liniștea care domni așeză pe masă obiectul adus de el. Numai după ce ochii adunați acolo zăboviră îndelung asupra mîinilor liniștite ce zăceau deasupra cuverturii într-o somnolență calculată, Panaitescu, printr-o mișcare de prestidigitator, dezveli o servietă cu balamalele ruginite, altfel într-o stare perfectă datorită îmbrăcămintii de mușama din care era confecționată. Cu aceeași tăcere șoferul deschise clapă după clapă, dar înainte de a-i desconspira conținutul se uită la Bunic. Acesta nu-i dădu aprobarea și atunci fostul șofer închise clapele la loc și se așeză pe scaun, în liniștea de mormînt care domnea la masă.

Inima lui Golgea se vedea bătînd puternic în gît, în vreme ce aburii țuicii dispăruseră cu desăvîrșire de pe fața lui Dezideriu, și Ivanchin chiar avu la un moment dat intenția să se ridice și să fugă, dar singur își dădu seama că de pe *Pescăruș* n-avea unde fugi. Numai Crițan privea calm la servietă dînd de înțeles că îi era străină în vreme ce Ciupercea, cu buzele strînse, una în alta, cocoloșea o bucățică de pîine cu atîta forță încît unghiile

de la degetul mare și arătător îi erau albe din pricina efortului.

— Tovarășe Firică, fă te rog un proces verbal, spuse Bunicul și scoase din buzunar cîteva foi de hîrtie și un creion. Esențialul doar, continuă el, restul îl vom înregistra, posteritatea va avea nevoie de vocile unora dintre noi, și detectivul apăsă pe butonul magnetofonului minuscul.

— Nu sînt de acord! strigă Golgea și voi să arunce de pe masă magnetofonul.

— De ce nu ești de acord? întrebă Ciupercea și brusc încordarea îi dispăru, pe fața lui apărînd o paloare de ceară.

— Nu-i servieta mea, nu-i! spuse Dezideriu, dar amuți și el dîndu-și seama probabil că istericalele la acel ceas erau de prisos.

— Ați vrut, domnule Golgea, să lăsați impresia că, de fapt, n-a fost vorba decît de o singură servietă. Uite că a mai apărut una și la momentul oportun am să vă arăt și ce conține.

— Bunicule, ne-am putea înțelege, spuse Golgea, și fața lui, aprinsă pînă atunci, își recăpătă culoarea normală.

— Cum să ne înțelegem? îl chestionă Panaitescu neînțelegînd la ce înțelegere se referea directorul general.

— De ce să facem atîta vîlvă, nu-i așa... vă pot spune cu mîna pe inimă că nu este vorba de o crimă, că nimeni dintre noi, nu numai că n-a văzut-o pe Vera în ultimele două zile, dar...

— Bunicule, te rog, despre ce... Nu vreau să mă disculp cu nimic, dar vreau să cunosc și eu adevărul... Aș putea să jur că nimic din ce am auzit de la dumneata și din ce mi-au povestit ei nu-mi era cunoscut, spuse Ciupercea și își șterse broboanele de sudoare de pe frunte.

— Dragul meu, dacă faptele ajunse la ureche îți erau necunoscute, atunci de ce l-ai trimis pe Firică să-mi ceară să întrerup cercetările? Îmi pare rău de dumneata, domnule Ciupercea. De fapt, singur va trebui să duci cercetările la capăt, eu considerînd misiunea pe care mi-ai încredințat-o încheiată, după ce vom lămuri unele lucruri.

Bunicul îl privi pe Ciupercea îndelung, cu un soi de milă și înțelese că încercarea de intimidare n-o făcuse din proprie inițiativă, cu toate astea nu se opusese ideii celorlalți, ceea ce în ochii detectivului, pentru un om al legii, era deosebit de grav.

— Domnule Ciupercea, în locul dumitale aș prelua acest dosar așa cum ți-am sugerat, și după lămurirea lui, în cazul că organele în drept vor stabili că partea dumitale de vină se reduce doar la... dar n-am de gînd să stabilesc eu niște termeni juridici pe care dumneata îi știi mai bine decît mine. Nu-mi dau seama cît ai fost folosit ca paravan și cît te-ai complăcut în această postură din dorința de a-ți vedea, la anii dumitale, lingușită puterea, puterea care aparține legii și pe care, în orice situație ai fi fost, erai dator s-o aperi.

— Tovarășe maior, să ne înțelegem...

— Cum să ne înțelegem? întrebă detectivul pe Golgea, care se oferea un fel de împăciuitor în situația nou creată între Bunic și procuror.

— Ciupercea n-are nici o vină, în cazul că ar exista în general vreo vină. Sînt convins că în sinea dumitale ne consideri niște...

— Domnule Golgea, eu nu stabilesc vini și nici nu dau verdicte, asta o face tribunalul, eu pot spune, cel mult, că investiți de stat cu anumite drepturi, v-ați folosit de ele și ați profitat de...

— Tovarășe maior, din cîte știu, ați anchetat dispariția Verei Varlaam. Ați ajuns cumva la convingerea că a omorît-o careva dintre noi? întrebă Crițan fără să-și alunge un zîmbet sigur, așezat pe fața lui și statornicit acolo din clipa cînd intrase Bunicul în încăpere.

— Domnule Crițan, sînt aproape convins că în raporturile cu colegii dumitale ești cel mai acoperit, adică vreau să zic că ai făcut toate eforturile ca legea să nu te poată atinge și, trebuie să mărturisesc, că din datele mele, cel puțin în parte ai reușit. Numai să nu-ți închipui că trimițîndu-l grabnic, pe Gurmașin, să ascundă turmele neînscrise în scripte și servieta cu documente, bănuiesc, compromițătoare, ai scăpat. Ca să fii liniștit pot să-ți spun că n-am de gînd să merg să număr porcii. Nu-i treaba mea, treaba mea este să prind criminalul Verei Varlaam și să nu vă supărați dacă, pe drumul sinuos al

acestor descoperiri, voi apela și la faptele care au dus la această crimă. Prea bine ați spus, am fost rugat să mă ocup de ceva, dar n-am nici o vină că pe drum au apărut date care duc în același loc. Domnule Crițan, din socotelile pe care le-am făcut cu prietenul meu Panaitescu, am ajuns la concluzia că acum un an și jumătate, trebuia să primești o sută treizeci și trei de mii de lei, pentru un lot de porci cumpărat de cooperativa condusă de Dezideriu. Numai că banii, deși erau la colegul dumitale de meserie, veneau din altă parte. Veneau de la domnul Golgea, Dezideriu fiind doar stăpînul lor formal și tot atît de formal, al porcilor ce trebuiau transportați de aici. La controlul făcut pe vas, chiar din ordinul procurorului aflat aici de față, Ciupercea, cineva a aruncat servieta în apă, așa că organele economice n-au putut descoperi nimic. Prietenia dumneavoastră cu Ciupercea s-a întărit iar în ochii lui, dumneavoastră, ați rămas niște oameni mai mult decît cinstiți. Nu m-aș mira ca într-un moment anume de sinceritate, Ciupercea să-și fi cerut scuze pentru intransigența lui care n-a dus de fapt la nimic din motivele pe care le-am enunțat. După numărul banilor aflați în servietă, și împărțind acești bani la kilogramele de carne, totul socotit la un preț mediu, reiese limpede, domnule Crișan, numărul porcilor vînduți, porci despre care statul nu știa nimic. Un singur om dibuise această afacere, Vera Varlaam și cu toate că în cunoștință de cauză erau și alții, doar ea a vrut să îndrepte această stare de fapt pentru care urma să plătească atît de cumplit.

— Stai, stai, tovarășe maior, că prea ușor ne învinuiești, spuse Crițan și bău un rest de vin aflat în pahar. Dori chiar să fie galant și făcînd fetei, care moțăia rezemată de bar, un semn, aceasta veni cu două pahare și Crițan le umplu, măsurînd apoi din ochi cît a mai rămas în sticlă. Deci, tovarășe maior... dar beți, beți nu vă sfiiți, încă n-ați dovedit nimic, așa că să nu aveți, pînă una alta, impresia că sînteți mai cinstiți decît noi, ce-am zis? Da, ca să știți cîți porci trebuiau vînduți, dumneavoastră trebuia să știți ce cantitate de bani a adus Dezideriu, că parcă așa ați spus... Ori eu cred că dumneavoastră n-aveați de unde știi cîți bani erau aici, spuse

Crițan și bătu cu mîna în geanta acoperită din nou de Panaitescu.

— Sînteți chiar atît de sigur? întrebă Bunicul.

— Mai mult decît sigur, răspunse Crițan și Golgea mirat de acest schimb de cuvinte se uita cînd la servietă, cînd la Crițan.

— Domnule Crițan, porcii au fost transportați, de unde deduc că vi s-au dat alte sume în schimbul celor aruncate în apă. Altfel nu erați dumneavoastră omul care să dați marfa pe nimic. Ca să fiu mai explicit, sînt convins că dumneata ai încasat banii de două ori, înșelînd nu numai statul, dar și partenerii de afaceri dubioase.

— Adică cum? întrebă Crițan și pentru prima dată zîmbetul îi dispăru de pe buze.

— Simplu, explică detectivul, dar cred că domnul Golgea știe mai bine ca mine dacă v-a dat banii de două ori, sau o singură dată. Și dacă, domnia sa, face începutul eu o să spun cum s-au petrecut lucrurile mai departe. Nu-i așa, domnule Dezideriu Ivanchin, că ești curios să știi cum a putut Crițan primi de două ori banii?

— Adică cum Crițane? se mulțumi să întrebe Deziderіu și pe fața lui, aproape cucernică pînă atunci și plîngăreață, apăru un alt chip, tăiat în piatră.

— Vină, dragă Panaitescule, pînă se vor lămuri dînșii, noi să stăm cuminte pe punte și apoi...

— Ba să stai aici, dacă dumneata susții că el a primit banii de două ori trebuie să aflăm și noi cum... spuse Deziderіu pe un ton mai mult decît autoritar...

— Cum mi-ai dat banii de două ori? se rățoi Crițan, după ce-și bău paharul pînă la fund... Uite, pentru mine e egal, eu n-am furat pe nimeni și legea nu mă poate atinge... Am dat din porcii mei, nu ai statului, ai statului sînt facturați pînă la ultimul purcel... Iar banii nu i-am primit decît o dată, o sută treizeci și trei de mii...

— Exact, spuse Bunicul...

— Dar dumneata de unde știi? întrebă Crițan, dumneata nici n-ai de unde știi, banii mi i-a dat Golgea. Nu mi i-ai dat tu la două zile după ce porcii au plecat spre Deziderіu?

— Ba da...

— Atunci de ce mănînci matale rahat și spui că știi, că nici nu erai aici, iar servieta asta pe care o ascunzi, de

parcă înăuntru s-ar afla moaștele sfîntului Avraam, pot să-ți spun, nu conține nimic...

— Măi Crițane, se răsti Golgea la el, dar de unde știi tu că nu conține nimic...

— Conține, cum să nu conțină, conține o hîrtie rămasă din neglijență după ce Crițan, prin omul lui, Gligora, sfîntul acela ce reazemă masa și sticla de votcă, a aruncat-o a doua oară, după ce a scos banii din ea. Și pe acea hîrtioară se vede scrisul lui Deziderіu și locul unde trebuia să semneze Crițan de primire. Dar de primire n-a semnat, deoarece banii i-a luat direct din apă, bineînțeles, nespunînd la nimeni. Mulțumesc, domnule Crițan, că te-ai dat de gol. După ce ai expediat porcii, ai cerut să ți se trimită banii și i-ai primit a doua oară de la Golgea, i-ai plătit chiar în... domnilor, domnilor, vă rog nu vă păruiți aici, aveți timp pentru asta, spuse Bunicul urmărindu-l de fapt pe Ciupercea care era alb ca varul...

— Las că-ți arăt eu, spuse ca pentru el, Deziderіu, și sub puterea încleștării paharul din mîna lui se făcu țăndări.

— Domnilor, domnilor, se poate, se zborși și Panaitescu cînd văzu mîna lui Deziderіu roșie de sînge.

— Adică din ăsta-mi ești, așa prieten te-ai legat cu mine, ne-ai înșelat pe toți, spuse Deziderіu și se îndreptă spre bufet ca să-și toarne pe rană puțină votcă.

Crițan își lăsă capul spre farfuria cu mucuri dinaintea lui, încercînd să inventeze ceva.

— Eu n-am omorît-o pe Vera, asta am de spus, zise Crițan ca și cum ar fi vroit să schimbe terenul discuției.

— De asta sînt sigur, spuse Bunicul și scoțînd din buzunar o bucată de hîrtie cu însemnările de care vorbise i-o întinse lui Ciupercea. Prima piesă de la dosar, domnule Ciupercea, spuse detectivul... Am o copie pe un modest negativ, mai adăugă el și Golgea la aflarea acestei vești se întunecă din nou la chip...

— Domnule maior, de ce nu vrei să înțelegi, că de fapt, nimeni n-a furat pe nimeni, încercă Deziderіu să explice...

— Parcă eu am zis că s-a furat? Eu am constatat niște lucruri, văd că dumneavoastră le-ați recunoscut. Cît a luat fiecare, în cîte părți s-a împărțit cîștigul, asta e treaba altora...

— Domnule maior, cu toate astea ești dator și dumneata, dincolo de cifre și bani, să afli adevărul adevărat asupra acestor turme neînregistrate...

— Eu sînt pensionar, domnule Golgea, am pierdut și așa o zi și o noapte din concediul pentru care am venit...

Golgea tăcu. Își dădea seama că partida era pierdută, cu toate acestea fața lui nu arăta nici pe departe supărarea pe care trebuia s-o încerce. Nu se știa vinovat de moartea Verei și acest sentiment plutea pe întregul lui chip ca o mare ușurare.

— Eu nu știu nimic de moartea Verei... noi n-am avut de-a face cu ea, spuse Golgea și ceru din priviri asentimentul celorlalți...

— Tot ce se poate, domnule Golgea, tot ce se poate... dar uite, îmi permit să vă întreb, ce s-ar fi întîmplat cu ea dacă n-ar fi murit, ce-ați fi intreprins împotriva ei în momentul cînd v-ați dat seama că știe tot atîtea lucruri cîte știu eu acum?... De fapt, părerea mea este că știa, chiar dacă nu totul, știa foarte mult. Știa, de exemplu, de existența turmelor particulare, știa de servieta aruncată în apă, știa chiar și de scufundările lui Gligora. Aș vrea chiar să vă spun că în noaptea aceea, de undeva din umbră, l-a văzut pe Gligora cum scoate servieta din apă, servieta pe care voia s-o găsească și ea ca să-i poată dovedi lui Ciupercea vinovăția acestor oameni... Ea a crezut în procurorul Ciupercea, i-a mărturisit credințele ei intime, dar procurorul după acea percheziție de pe vas nu i-a dat crezare... Nu-i așa, domnule Ciupercea, că Vera a cerut să se facă percheziție vasului exact în ziua cînd s-au aruncat banii în apă?

— Da, spuse alb Ciupercea...

— Numai că dumneata ulterior n-ai mai crezut-o, n-ai ajutat-o în cercetările întreprinse pe cont propriu. Și atunci ea a considerat că nu face rău să le continue singură.

— Adică așa, măi Crițane, începu din nou Dezideriu, în timp ce Bunicul învelea cu grijă servieta abia adusă și pe care, cine știe din ce motive, refuzase să o deschidă.

— Și eu acum ce fac, tovarășe maior? spuse Firică neînțelegînd mare lucru din cele întîmplate, dar sigur totuși că adevărul era de partea fostului criminalist. Eu cum mă descurc acum, înainte de pensionare...

— Oamenii au nevoie de adevăr nu numai înainte de pensionare dar și după, stimate coleg. Îmi pare rău că vei fi obligat să tai primul dumitale proces verbal, acum, la această vîrstă respectabilă, dar dacă ai fi făcut mai multe procese verbale, poate acesta n-ar fi cuprins niște cifre atît de mari și rotunde.

— Dar, tovarășe maior, din cîte reiese, nimeni n-a ucis pe nimeni, atunci...

— A murit Magdău și a murit o fată, pentru că n-a vrut să ajungă în aceeași situație ca predecesorul ei.

— Dar moartea, din cîte am înțeles, nu-i dovedită, încercă Firică să explice, ca și cum toată afacerea cu porcii în ochii lui nu însemna mare lucru.

— O vom dovedi, stimate coleg, o vom dovedi și nu te felicit decît pentru un singur lucru, pentru grija dumitale față de pești. Poate din pricina lor ai uitat că oamenii sînt mai prețioși, și Bunicul, cînd văzu că între Crițan și Dezideriu începe cearta, se ridică de la masă.

Uitaseră de prezența lui, parcă nici n-ar fi fost de față, nici el, nici Panaitescu. Se certau ca la ușa cortului, încercînd să-și demonstreze unul altuia cît a luat Crițan în plus, în timp ce acesta nega primirea banilor a doua oară, în ciuda hîrtiei pe care Bunicul i-o dăduse lui Ciupercea.

— Ești trist, domnule procuror, ești trist, și eu în locul dumitale aș fi la fel, spuse Bunicul și îl urmă pe Panaitescu.

25

— Dragul meu, tocmai tu să-mi faci una ca asta, spuse Bunicul în vreme ce Varlaam, spășit, asculta cu capul în pămînt.

Motorul era reparat, cazanul duduia și Nichita, uns de uleiuri de sus pînă jos, îl privea pe prietenul său neștiind cum să se scuze.

— Sînt sigur că tu mi-ai furat ochelarii.

— Eu, Bunicule.

— Ai făcut însă o greşeală, lupa mi-ai luat-o mult prea tîrziu, încît mi-am dat seama că otgonul a fost tăiat cu un cuţit. Cuţitul pe care ţi l-a găsit Panaitescu. Intenţia pe jumătate te disculpă, dragul meu, dar numai pe jumătate. Ai crezut că voi dori să cercetez cadavrul şi atunci ai tăiat otgonul care lega vîrşa, ca să nu-mi dau seama că în plasă se afla una din îndeletnicirile tale mai vechi, sculptura în ceară.

— Am vrut să-mi salvez fata, Bunicule, atîta am pe lume. Dacă nu-i prindeai, pînă la urmă Vera ar fi fost de vină, asupra ei ar fi căzut tot necazul, aşa cum a căzut asupra lui Magdău. Trebuia să fac ceva. M-am gîndit la dumneata şi am plîns că eram obligat să te mint a doua oară, dar să ştii, de data asta plătesc tot ce-am făcut, fără să-mi pară rău. Spune-mi ce puteam să fac? În fiecare seară o vedeam plîngînd de mi se rupea inima. Am sfătuit-o să-i spună lui Ciupercea ce descoperise, dar din păcate aruncarea servietei i-a scos din culpă, şi Ciupercea nu numai că n-a mai crezut-o, dar mi-a spus că n-ar strica să se caute la un doctor. În noaptea aceea, după ce Gligora a strîns-o de gît, şi cînd ea a văzut că el a găsit servieta cu bani, am înţeles că dacă doream să-mi trăiască copilul eram dator să întreprind ceva. Ţi-am trimis telegrama. Noaptea, în gheţărie, am confecţionat din stearină, amestecată cu ceară de albine, o Veră falsă, şi ca să nu se topească am băgat-o în vîrşă şi am legat-o de vas. De unde să ştiu eu că . . .

— Poftim, îmi pare rău că Alsacianul, în necunoştinţă de cauză a distrus o parte din opera ta, şi Bunicul deschizînd servieta scoase de acolo o mînă de ceară la vederea căreia Varlaam păli.

— Nu te speria, dragul meu, e de ceară, spuse Bunicul. Restul se află pe fundul lacului, acolo unde poate s-ar fi înecat Vera, dacă n-ai fi fost tu.

— Bunicule, cum să-ţi mulţumesc şi cum să-mi cer iertare?

— Personal, te iert, dragul meu, dar nu cred că te va ierta Apostov cînd va afla ce-ai făcut cu vasul.

— Ştie, Bunicule, el singur ştia şi ne-am oprit şi în interesul lui. Astăzi are examen, ori dacă nu opream mai

trebuia să facă o cursă şi, te asigur, Apostov cînd e în cursă, nu pune mîna pe carte.

— Dragul meu, dar am de-a face numai cu răufăcători, spuse Bunicul şi se frecă la ochii înroşiţi de oboseală. Cînd pornim?

Drept răspuns, Varlaam învîrti de o manivelă şi aburul se auzi trecînd prin conductele de alamă spre camerele de presiune. Zbaturile se încontrară cîteva clipe, apoi începură să se învîrtă încet şi Bunicul, prin fereastra din cală, se uită la roata de pe care apa începea să se prelingă tot mai repede.

Urcă pe punte. Panaitescu dormea buştean, cu capul rezemat de rucsac, în timp ce Alsacianul, acoperit cu un pled, sforăia mai abitir ca şoferul. Apăruseră zorile. Zori albe, lăptoase şi un stol de raţe zburară spre sud, mitraliind aerul cu şuieratul aripilor ce abia se vedeau.

Nu departe se distingea ţărmul şi Bunicul nici nu-şi dădu seama că lîngă el se afla Varlaam.

— E acolo, ne aşteaptă, i-am spus să nu iasă din casă pînă mă întorc.

Dinspre salonul călătorilor de clasa-ntîia îşi făcu apariţia Ciupercea. Se clătina în mersul lui lătăreţ şi nesigur.

— Bunicule, îmi eşti dator cu un răspuns, cine a omorît-o pe Vera?

— Tatăl ei, dragul meu, el a omorît-o şi el, ca s-o salveze, a înviat-o. Şi dacă faţă de morţi ai greşit, faţă de vii ai nişte obligaţii. Obligaţii mari, dragul meu.

Ciupercea se încruntă. Nu înţelegea nimic. Îi fu deajuns însă să-şi arunce privirile spre ţărm, acolo unde se afla pontonul. Îşi duse mîinile la frunte, apoi se făcu mic. Bunicul se îndepărtă. Socotea plînsul bărbaţilor nedemn şi pe deasupra îi făcea şi rău.

UN BUNIC ȘI O BIATĂ AVENTURĂ

1

Ideea ca Bunicul să-şi petreacă concediul anului 1964 la mare fusese a căpitanului Alexiu, şi tot el fusese acela care s-a ocupat de toate amănuntele plecării, inclusiv de găsirea unui frizer pentru tunderea Alsacianului. Bunicul n-ar fi plecat fără cîine pentru nimic în lume, şi ţinu să asiste personal la despărţirea patrupedului de părul lui mătăsos, mîngîindu-l între urechi ori de cîte ori acesta avea momente de nelinişte; şi le avea, deoarece maşina era de dimensiuni uriaşe, iar frizerul, după părerea bătrînului maior, brutal şi total lipsit de simţ estetic.

Plecarea la mare a unui om, aflat în prag de pensionare, a unui şofer aflat şi el în aceeaşi situaţie şi a unui cîine — datorită vîrstei, intrat de cîţiva ani în odihnă aproape totală — nu era un lucru chiar aşa de simplu, mai ales că Bunicul se afla într-o stare permanentă de melancolie. În plus, bătrînul avea tabieturile lui de care trebuia să se despartă pentru un timp, ca să nu mai vorbim că soarele putea să-i facă nu numai bine, ci şi rău, dacă nu se luau de la început toate măsurile de precauţie. Doctorul Dobrescu insista însă, susţinînd că pentru maior era indicat nămolul şi nu orice nămol, nămol rece, aşa că staţiunea Eforie Nord se dovedi cea mai potrivită. Pentru o mai mare siguranţă şi, în acelaşi timp, pentru ca Bunicul să poată fi supravegheat îndeaproape, căpitanul Alexiu hotărî, cu nevasta lui, să fie însoţit şi de Alina, fiica lor, a cărei veselie şi mai ales stimă faţă de Bunic erau atît de mari, încît nu puteau să-i fie decît de folos.

Buickul proaspăt vopsit, cu frînele verificate, fără ştirea lui Panaitescu, de un mecanic de înaltă calificare, era gata de drum. În portbagajul de deasupra caroseriei se aflau cîteva valize: una de culoare roşie, alta maron, alte două de culori incerte, iar între ele, învelit într-o salopetă, trona un borcan cu murături: gogonele amestecate cu conopidă şi morcovi, usturoi şi varză roşie, iar undeva, pe la mijlocul borcanului, ascuns vederii, un pepene roşu, murat şi el, surpriza cu care Panaitescu voia să-l mai înveselească pe bătrîn.

Alexiu îi dădu fiicei sale o hîrtie de cincizeci de lei, bani de buzunar, o sărută pe amîndoi obrajii, apoi, ridicîndu-se pe vîrfuri, ca să pară mai înalt, îi strînse mîna lui Panaitescu. Pe Bunic îl îmbrăţişă de parcă ar fi plecat cu o navă cosmică la depărtare de mii de ani lumină şi nu la Eforie Nord.

Prin portiera din spate, Alsacianul îl privi şi el pe căpitan cu recunoştinţă, linse geamul rece cu limba lui de un cot ca un adaus la dragostea lui, şi Panaitescu porni hardughia pe patru roţi cu mîndria unui căpitan de navă pornit spre larguri pline de neprevăzut.

Şoferul, îmbrăcat în pantaloni scurţi (îi confecţionase cu mîna lui dintr-o pereche de pantaloni lungi), cu ochelarii de soare la ochi, încălţat cu sandale cu talpă de cauciuc zimţat — ca să nu aibă dificultăţi la pedale — mergea pentru prima oară la mare şi această noutate îl atrăgea prin imensitatea ei şi îl speria totodată. Fusese la Dunăre de cîteva ori, dar marea era cu totul altceva: era *mare* în adevăratul înţeles al cuvîntului, atît de largă şi de întinsă, încît ochiul n-o putea cuprinde în toată dimensiunea ei, şi tocmai acest lucru îl înspăimînta pe şofer peste măsură. Dar nici Bunicul, nici Alina şi cu atît mai puţin Alsacianul, aflat pe bancheta din spate şi ocupat să-şi lingă un picior, n-aveau de unde să ştie că uşoara transpiraţie de pe fruntea lui Panaitescu era tocmai rodul acelei emoţii atît de caracteristică la unele structuri umane, incapabile să suporte spaţiile prea largi.

Alina şedea în faţă, în dreapta lui Panaitescu, îmbrăcată în şort; un şort de culoare galbenă, cu cordon violet, deasupra căruia purta un maiou subţire, strădania de multe nopţi a mamei ei, bucuroasă şi ea că fata putea să mai iasă în sfîrşit de sub papucul căpitanului. La o apăsare de buton, radioul minuscul începu să împrăştie în maşină o muzică de dans şi Alina, desculţă — imediat ce ieşiseră din Bucureşti îşi scosese pantofii de tenis — începu să puncteze melodia cu uşoare bătăi din tălpi, în ciuda lui Panaitescu, încruntat şi serios, a cărui teorie era

că în orice mașină, în timpul cursei, trebuie să fie liniște ca într-o cupolă de biserică pustie.

Nu-i prea convenea lui Panaitescu că mergea cu ei și fata lui Alexiu; în primul rînd pentru că greutatea repartizată pe cele patru roți cam uzate supunea motorul proaspăt spălat la un efort în plus, iar în al doilea rînd, nu-i plăcea să aibă de-a face cu sexul slab, mai ales atunci cînd trebuia să-i care bagajul; ori una din valizele Alinei se dovedise grea ca plumbul. În plus, la cei șaisprezece ani ai ei, Alina era după părerea lui prea gălăgioasă. Dacă adăugăm și faptul că fata îi arătase carnetul de șofer, este lesne de înțeles că Panaitescu avea motive reale să se teamă. N-ar fi dat volanul pe mîna unei femei nici cu riscul, Doamne ferește, de-a rămîne fără mîini.

Cîtva timp nimeni nu scosese o vorbă. Alina își asculta tranzistorul. Alsacianul moțăia legănat de mașină, iar Bunicul și Panaitescu se gîndeau amîndoi la același lucru, firește fără să știe unul de altul și în stări sufletești diferite: Bunicul, trist că după acest concediu avea să rămînă departe de o activitate căreia i se dedicase cu trup și suflet; Panaitescu, vesel, deoarece odată ieșit la pensie avea să se ocupe mai intens de grădina lui. Firește, șoferul ar fi dorit să iasă la pensie măcar cu gradul de plutonier major adjutant, dar — ce să-i faci? — faptul că nu-i plăcuse școala trebuia plătit acum, cu toate că nici gradul de plutonier major nu era de lepădat, se consolă el pînă la urmă. „Maestrul putea fi fericit, își spuse Panaitescu. Să ieși la pensie maior e o chestie pe cinste".

Panaitescu reduse și mai mult din viteză ca să se poată gîndi în voie, dar cu cît se gîndea mai mult, cu atît îi părea mai rău că pe galoanele lui, aflate acum acasă, în dulap, la naftalină, nu strălucea o plăcuță metalică, măcar una. Altfel s-ar fi uitat cartierul la el în zilele de sărbătoare cînd ar fi ieșit la crîșma din colț, altfel și-ar fi întors ochii femeile după el, dacă ar fi aflat că nu e plutonier major, ci plutonier major adjutant, cu toate că din fragedă copilărie manifestase față de acestea un dispreț suveran. Motiv pentru care nici nu se însurase.

— Nu te-am ascultat, maestre, nu te-am ascultat...

Bunicul tresări, nu știa anume la ce se referea Panaitescu și, curios să afle, tuși discret, dîndu-i prietenului său de înțeles că era dispus să-l asculte.

— De cîte ori nu mi-ai zis că vrei să mă ajuți să învăț... Uite că n-am învățat. Dacă m-aș fi ținut de carte, hehei, poate azi eram cine știe cine, aș fi lucrat la judiciar, aș fi ieșit la pensie cel puțin adjutant, dar așa...

— Dragul meu, spuse Bunicul, gradul de plutonier major mi se pare mai mult decît onorabil...

— Nimic de zis, meștere, nimic de zis, dar cartea e de vină... Dar, ca să fiu sincer, nu-mi pare rău. Viața a fost darnică cu mine și plină de neprevăzut, iar faptul că din cînd în cînd m-ai lăsat să lucrez și eu la anchete m-a făcut să-mi îmbogățesc experiența, încît pot să spun că, sufletește, aproape că am gradul de căpitan. La om sufletul contează, maestre, orice-ai zice... Ori eu de cînd mă știu am fost un mare sufletist...

„Deci și șoferul se gîndea tot la pensionare", își mărturisi Bunicul, și cu toate că ar fi vrut ca mintea lui să se ocupe de altceva, fără să vrea prin fața ochilor începură să i se perinde nenumărate evenimente prin care trecuse împreună cu Panaitescu, la anii mulți închinați ordinii, la prietenia lor — ciudată pentru cei mai mulți din pricina imenselor deosebiri care ar fi trebuit să-i despartă — și în această goană prin ani, Bunicul nu uită încrederea cu care îi înconjurase miliția, grija pe care le-o purtase și le-o mai purta încă, cu toate că înainte de Eliberare, atît el, cît și Panaitescu lucraseră în vechea poliție.

Pe lîngă ei trecu un șir de mașini în mare viteză și Bunicul, dornic să-și uite gîndurile, se uită pe geamul de la portieră, încercînd să găsească mai apoi un subiect de discuție ca să-l trezească la o altă realitate și pe colegul lui care, încruntat, conducea mai departe cu strașnica viteză de cincizeci pe oră.

— Cîte mașini! suspină Bunicul uitîndu-se la zecile de autovehicule care le-o luau înainte, plăcut surprins de această avalanșă pe patru roți, de diferite culori și mărimi, care atestau în ochii lui, înainte de toate, o creștere sporită a nivelului de trai. Cînd văzu la dreapta și la stînga șoselei și cîteva moteluri și locuri special amena-

jate pentru parcare, avu un sentiment de sinceră duioșie pentru edilii noii orînduiri și cîteva minute în șir nu mai încetă cu laudele pe care Panaitescu le considera nelalocul lor.

— Sînt și străini, maestre, printre ei, sublinie șoferul, ca să mai taie din entuziasmul bătrînului, și din precauție ridică ușor piciorul de pe accelerație, văzînd că acul vitezometrului depășise granița celor cincizeci de kilometri. (Îi spusese Alexiu, la plecare, ca această cifră să nu fie depășită pentru nimic în lume.)

Dacă pînă atunci Panaitescu circulase cu o viteză ce nu putea fi invidiată nici de camioanele obosite, ieșite de mult la pensie, ce se mișcau încă în virtutea inerției, acum Buickul alerga ca o căruță trasă de doi cai, dar Bunicului îi făcea plăcere oricum, deoarece avea timp să se uite în dreapta și-n stînga, putea observa cel mai mic amănunt cu ochii săi lacomi de noutăți.

— Și ce de fete sînt în mașini! Splendidă generație! conchise el.

Panaitescu, trăgîndu-și șapca cu cozoroc de carton pe ochi, dădu din cap dezaprobator și după ce scuipă prin geamul portierei fără pic de jenă, se simți dator să adauge:

— Unele cam ușurele, maestre, spuse el, ca să nu existe nici un dubiu în privința părerii lui despre femei. Privește la aia cu părul în vînt, mai adăugă el, uitîndu-se la mașini. Mașină străină, dar pun pariu că fata este de producție națională după aerele pe care și le dă. Generație de șocolată. Să fiu eu tatăl ei, mamă, mamă... Nu există copii răi, numai părinți răi, se grăbi să adauge șoferul, și de nervi și căldură începu să-și sugă un capăt al mustății, exact capătul pe care în fiecare dimineață și-l parfuma cu lavandă.

— N-aș putea spune că într-o anumită privință nu ai dreptate, stimate colega, mai ales în acea parte din aprecierile tale, plină de sensuri adînci și moralizatoare dar nu-ți pot împărtăși părerea în totalitatea ei. Mai ții minte cînd am anchetat cazul acela în uzină? Uite că-mi scapă numele ei, da, îmi scapă, dar nu asta este important. Ce de tineri și tinere lucrau acolo, cu sentimentul celei mai responsabile dăruiri... Acela este tineretul adevărat, dragă Panaitescule, acela reprezintă garanția

serioasă a schimbului de mîine. Și, pe urmă, fata care te-a contrariat așa de mult s-ar putea nici să nu facă parte din categoria ce cu atîta asprime ai catalogat-o. E o generație splendidă, plină de viață și avînt, dornică de soare și de veselie, așa cum dealtfel sîntem și noi, cu toate că anii nu ne permit să ne manifestăm în felul lor...

— Mie-mi vinzi gogoși, maestre, mie? Păi eu în afară de mare, care nu mi-a plăcut niciodată, și dacă n-ai fi fost dumneata nici nu m-aș fi dus, am umblat toată țara. Mai ales muntele, pentru mine, n-are chestii ascunse. Așa că pot să-ți spun că n-au pic de demnitate, ca să nu mai zic că toți mascalțonii care vin la noi sînt priviți ca niște îngeri, pardon, domnișoară Alina, că dumneata nu te asemeni cu ei...

— Ce-ați zis? întrebă Alina, care nu auzise nimic din pricina tranzistorului pe care-l ținea cu difuzorul lipit de scoica albă a urechii.

— Ziceam că am văzut la munte domnișoare care se dădeau în vînt după străini. La un moment dat, la Sfat — era la Sinaia — am vrut să-l pocnesc pe unul, unul de-al nostru, un părinte, că și-a dat fata după un fiștecine; fata avea șaisprezece ani și ăla vai de capul lui. L-am întrebat, nu m-am putut abține: „Mă nene, da' de ce îți dai fata după un tîrîie brîu? Numai că are mașină și vorbește străinește? Ai verificat cine e viitorul soț, te-ai interesat?“ A căscat ochii ca un bou și pe urmă m-a înjurat, zicînd că sînt huligan. Mai acu' un an, maestre, m-am dus din nou la Sinaia; mie Sinaia îmi place de nu mai pot, și așa, într-o doară, mă întîlnesc iar cu ăla de mă înjurase. L-am întrebat, că așa mi-e felul meu, matale știi că în meseria noastră trebuie să fim curioși, și aproape plîngînd mi-a spus că am avut dreptate, că soțul fetei lui era un golan: închiriase mașina pe o lună, făcuse pe marele mahăr la noi, îi mîncase banii și apoi i-a lăsat fata pe drumuri, pardon, domnișoară Alina, că dumneata nu ești ca alea.

— Ce-ați zis? întrebă din nou Alina.

— Nimic, domnișoară, nimic... Așa că, maestre, să nu-mi spui mie că așa și pe dincolo, că eu sînt un om care știe ce și cum...

— Dragul meu, eu nu spun că de vină nu sînt și

părinții, unii dintre ei, cu morala lor insuficient consolidată, dar să nu generalizăm... din pricina unui pom nu mai vedem pădurea.

— Ce pom, ce pădure, maestre, că totdeauna găsești scuze și vorbești așa de nu pricepe omul nimic? Dacă am zis că fetele astea nu știu altceva decît să se înfrupte din socialism, asta e. Nu fac nimic pentru el, să lupte și ele, să sufere... Asta ar trebui să învețe, nu mare și alte chestii...

— Fetițo, nu vii cu noi? Ce stai cu babalîcii ăia? auzi Panaitescu prin geamul portierei și cînd se uită în stînga văzu o mașină roșie și doi tineri care se uitau spre Alina.

— Poftim! zise Panaitescu, radios că un exemplar prompt, picat parcă din cer, venea să-i confirme presupunerile.

— Nu vii, scumpo? Cîți măgari putere are mașina cu care mergi? întrebă iar obrăznicătura aceea cu părul blond vîlvoi, jignire la care Panaitescu simți că se sufocă.

Apăsă pe accelerație la maximum și bătrînul Buick, supărat parcă și el de aprecierea înjositoare la care fusese supus, țîșni ca o ghiulea pe asfalatul topit din cauza arșiței.

Taunusul rămase oarecum surprins de această goană neașteptată a fratelui mai bătrîn, dar în cîteva minute se redresă și trecu pe lîngă Buick ca o săgeată.

Se auzi din nou chemarea tînărului și același epitet usturător la adresa mașinii.

Nu prea departe era un loc de parcare și Taunusul trase pe dreapta, spre satisfacția Alinei care atîta așteptase.

— Oprește, te rog, nea Panaitescule, te rog din tot sufletul...

— Dar ce-ai de gînd să faci, draga mea? Sper că nu vrei să ne părăsești...

— Nu, Bunicule, cum aș putea să te părăsesc, dar văd că generația mea e pusă în discuție și cred că și eu, ca făcînd parte din ea, am ceva de spus.

— Numai să nu faci vreo năzbîtie, dragă Alina. Sîntem bătrîni și eu și Panaitescu și n-aș vrea să fim puși în situația de a nu te putea apăra.

— Care bătrîni, maestre, eu bătrîn? Auzi colo, păi eu dacă... vai, vai de capul lor, bat un regiment...

Buickul opri și el pe dreapta, în spatele Taunusului, și Alina fu prima care sări din mașină, iar după ea Alsacianul.

— Nu vii cu noi, domnișoară? Într-o oră sîntem la mare, spuse tînărul blond, curtenitor de data asta.

Intenția Alinei de la început aproape că se schimbase, și n-ar fi lovit dacă blondul cu gura pînă la urechi n-ar fi adăugat cîteva cuvinte care o făcură pe fată să spumege de mînie.

Un genunchi plasat cu dibăcie în stomac și o mînă răsucită fură suficiente ca tinerelul să-și vînture părul prin praful de pe jos. Iar cînd celălalt voi să-i sară în ajutor, Alina se mulțumi doar să-i pună o piedică.

Cîteva mașini opriră și ele, posesorii lor dorind să asiste la spectacol, dar cînd curioșii își dădură seama că nu e vorba decît de o hîrjoană, își văzură mai departe de drum.

Alsacianul curios de cele întîmplate, se oprise din drumul lui spre borna kilometrică și, din lene sau din dispreț, stropi pămîntul, apoi se urcă cu același calm în mașină, dîndu-și desigur seama că ajutorul lui era de prisos.

— Dragă Alina, gestul tău a fost necugetat, începu Bunicul s-o critice, dar Panaitescu, mîndru de felul cum se descurcase fata, punîndu-i pe „golani“ la punct, sări îndată să-i ia apărarea:

— Care necugetat, maestre? Gestul ei m-a uns la inimă. Sărut mîna, domnișoară Alina, că le-ai dat peste bot. Așa le trebuie...

— Și pe dumneata sînt supărată, spuse fata adresîndu-se șoferului, și ca să marcheze supărarea opri cu un pocnet sec aparatul de radio.

— Pe mine, domnișoară? Pentru numele lui Dumnezeu, ce-am făcut?

— Parcă ai fi frate cu tata, numai el ne bagă pe toți în aceeași oală, spuse Alina, și ochii i se încețoșară ușor.

— Ba pardon, ba pardon, se disculpă Panaitescu, eu tot timpul am zis că nu-i vorba de dumneata.

— Să știi că și generația mea trage din greu, chiar dacă nu toți trag la lopată.

— Domnișoară, eu nu m-am referit, păcatele mele, dimpotrivă.

— Lasă, nea Panaitescule, că vorbiți de socialism de parcă numai dumneavoastră ați munci. Și pe urmă, dumneata, practic, ce-ai construit?

— Domnișoară Alina, îmi pare rău... Zău îmi pare rău... Vreme de ani și ani am fost în umbra maestrului, și împreună cu miliția am prins destui borfași. Am prins și criminali... Adică noi am asanat terenul, l-am curățat, din pricina asta nici nu-mi pare rău că ies la pensie; mi-am făcut datoria...

— Ne mai vedem noi, puicuțo, se auzi din nou vocea blondului din Taunus, dar de data asta mașina nu mai opri, dimpotrivă, trecu cu o viteză care-l uimi și pe Panaitescu.

În curînd nu se mai văzu decît un punct roșu.

— Au tehnică, fir-ar să fie! mai zise șoferul și se șterse cu dosul mîinii la frunte.

Cînd ajunseră pe colina de lîngă Ovidiu, Panaitescu trase pe dreapta și privi întinderea aceea fără margini, de un verde strălucitor. Bunicul era sigur că șoferul va rămîne cu gura căscată, dar se înșelă amarnic. Panaitescu se uită în zare disprețuitor, apoi, scuipînd într-o parte, trase puternic aer pe nările largi.

— Nu dau un brad pe toată plăcinta asta de mare.

2

Fură cazați la hotelul „Doina", în două camere ce comunicau între ele: în prima se instală Bunicul și Panaitescu — Panaitescu în patul de lîngă baie, ca să nu-l tragă curentul, Bunicul lîngă fereastră, ca să audă valurile stinse ale mării — iar Alina, în încăperea alăturată, mobilată cu mult gust, în ciuda tabloului din care nu se putea distinge cu claritate decît semnătura groasă a autorului. Panaitescu asudase aducînd împreună cu

Alina valizele, în timp ce Bunicul, înarmat cu buletinele de identitate, se ocupase cu formalitățile de cazare.

Nici nu apucase Bunicul să-și deschidă valiza, că femeia de serviciu pe etaj intră în încăpere cu pași discreți, nu înainte de a bate la ușă, și cu un zîmbet stîngaci, ca și cum ar fi recitat o poezie pe care nu o învățase prea bine, spuse:

— Tovarăși, nu vă supărați, aveți în dulap două umerașe, în baie patru prosoape, două de față și două pentru duș; geamurile sînt în ordine, dalele de faianță n-au nici o ciobitură, așa că, vă rog, la plecare să n-avem vorbe.

După fața chinuită a femeii și după zîmbetul încurcat, Bunicul avu la început impresia că supraveghetoarea glumește, dar cînd femeia se apucă să le arate umerașele și prosoapele nu mai avu nici un dubiu.

— Doamnă, vă rog să mă scuzați, dar am impresia că nu merităm cu nimic această jignire. După părerea dumneavoastră orice vilegiaturist este un...

— Paza bună trece primejdia rea, tovarășe. Nu că oamenii ar face intenționat, Doamne ferește, dar mai uită, așa că s-a luat măsura să anunțăm din timp ca să n-avem vorbe, și femeia, fără să mai aștepte vreun răspuns, ieși pe ușă la fel de discret precum intrase.

— Și la munte e așa, Panaitescule? întrebă Bunicul, știind că șoferul, în materie de munte, are o experiență serioasă.

— La fel, maestre, și dacă vrei să știi pe mine nu mă deranjează, zise el, și cu grijă își puse borcanul cu murături în dulap, după care își aruncă vraiște hainele într-un sertar, cu un fel de ciudă nemascată, disprețuitoare chiar, față de această vestimentație inutilă într-un loc unde aproape toată lumea se acoperea doar cu cîteva petice.

— Cafeaua e gata, Bunicule, spuse Alina triumfătoare ieșind din camera ei cu două pahare cu cafea așezate pe o tavă mică din plastic. Să nu vă supărați, sînt reci. Prizele nu funcționează, cu toate că numai în camera mea am numărat trei. Probabil le-au deconectat, ca să nu se folosească reșouri.

— Bine fac. Nu vreau să ard ca un șobolan, spuse Panaitescu, și numai cînd văzu că una dintre cafele îi era destinată lui se mai îmbună și catadicsi să se ridice de pe somiera care gemu din toate încheieturile.

Alina îl servi mai întîi pe Bunic, apoi pe şofer, aduse şi cafeaua ei din camera alăturată şi, aşezîndu-se la masă, se uită cu o veselie greu reţinută la bătrînul maior.

— Bunicule, îţi mulţumesc din toată inima că m-ai luat cu dumneata! Şi lui nea Panaitescu îi mulţumesc. Dacă n-aţi fi fost atît de buni cu mine, acum eram în satul lui tata şi ar fi trebuit să-i povestesc bunicii ce mare criminalist a adus pe lume.

— Viaţa la ţară e superbă, domnişoară Alina, habar n-ai mata... Pui la discreţie, ouă proaspete, o cană cu lapte, n-ai treabă, zise Panaitescu.

— Dragă Panaitescule, dumneata priveşti toate lucrurile sub aspect economic. Dar, în sfîrşit, pentru că nu vreau aici, în concediu, să mă aflu cu nimeni în discuţii contradictorii, concediul fiind concediu pentru toţi, aş propune să stabilim următorul program: fiecare face ce vrea, se duce unde vrea, cu respectarea precisă a orelor de masă şi de somn.

— Ura! strigă Alina de la locul ei.

Prin fereastra deschisă se auzi lătratul gutural al Alsacianului şi Bunicul se duse la geam. Nu se întîmplase nimic deosebit. Cîinele era la locul lui în maşină: voise doar să facă act de prezenţă la consfătuirea de la care lipsea, hotelul „Doina" neadmiţînd în incinta lui patrupedele, indiferent de rasa lor sau de rangul stăpînilor lor.

— Da, de cîine mă ocup eu, eu am să-i dau de mîncare, să nu vă faceţi griji, eu am să-l plimb. Are nevoie şi el de soare. Iarna aspră l-a făcut să se resimtă mai ales la urechi: da, scumpul de el, a făcut otită...

— Bunicule, atunci eu mă duc să fac o baie, spuse Alina, şi din mers începu să-şi scoată puloverul multicolor.

— Numai ai grijă, fata mea! Cu toate că am stabilit un program, cum se spune în armată, de bună voie, în privinţa dumitale mai am ceva de spus... Intri în apă numai pînă la genunchi, nu te culci pe valuri, nu mai baţi pe nimeni şi stai cît mai mult cu faţa la soare... Doamna Alexiu m-a rugat în mod expres să am grijă să stai cu faţa la soare, cu toate că...

— Ştiu, Bunicule, am avut pe faţă un coş şi mama care vede cu multiplicatorul a avut impresia că mă voi umple de bube. Dar cu faţa la soare voi sta, mai zise

ea, şi fără să mai aştepte ca Bunicul să-şi încheie lista cu instrucţiuni intră în camera ei, de unde în curînd începu să se audă o lălăială care-l făcu pe Panaitescu să-şi pună perna pe cap.

După numai cîteva minute, din încăperea Alinei răzbătură nişte bubuituri, ca şi cum cineva ar fi spart lemne, urmate de icnituri în toată legea şi Bunicul, pînă să-şi dea seama de provenienţa lor, se trezi în cameră cu femeia de serviciu. Se uită spre tavan, apoi pe jos, la dalele colorate în albastru şi ridică din umeri.

— Am crezut că s-a spart tavanul sau aşa ceva.

— Nu, doamnă, nu s-a spart, răspunse Bunicul şi după plecarea femeii bătu discret în uşa de la camera fetei, dar neprimind nici un răspuns îşi permise, ţinînd cont de vîrsta lui înaintată, să deschidă.

Alina, ţinînd o cărămidă între două scînduri, o lovea cu dosul mîinii şi cărămida, ca şi cum ar fi fost făcută din zahăr, se rupea în două, producînd bufnitura care se auzise.

— Îmi fac mîna, Bunicule! Pe ziua de azi gata cu antrenamentul, zise ea, şi adunînd resturile căzute pe o cuvertură anume pusă jos se îndreptă cu ele spre coşul de gunoi.

— Dragă Alina, sper că ai să te porţi în aşa fel încît să n-avem neplăceri. Îţi dai seama ce perdaf aş primi din partea tatălui dumitale; în plus, sînt sigur — doar îl ştiu de atîta timp — că n-ar pune nici o vorbă bună pentru noi dacă am fi la ananghie.

— Fii liniştit, Bunicule! Sînt totuşi obligată să-mi fac antrenamentul zilnic, de judo şi karate, altfel risc ca la plecare să nu mai pot lovi nici măcar o muscă.

Bunicul se uită la fată, la statura ei atletică, dar armonioasă, la mîinile fine, în ciuda forţei lor mai mult decît bărbătească, şi cînd îi întîlni ochii verzi, singurii care mai trădau vîrsta pe care Alina o avea, simţi pentru fată o duioşie sinceră, ca şi cum în faţa lui s-ar fi aflat propriul său copil, de care era fericit şi mîndru.

Alina se duse să facă baie; Panaitescu dormea sforăind cu perna pe cap şi Bunicul, singur, neavînd ce face, îşi îmbrăcă costumul de militar, se uită multă vreme în oglindă, apoi luă bastonul şi lesa cîinelui şi ieşi afară.

Văzîndu-l de departe, Alsacianul își scoase jumătate de bot prin geamul deschis al portierei, își ridică laba în sus, încercînd să deschidă ușa și văzînd că nu reușește scheună prelung, temător, ca stăpînul să-l bage în seamă. Cînd ușa se deschise, cîinele, recunoscător, linse mîna Bunicului de cîteva ori, îi mirosi hainele, neînțelegînd de ce stăpînul lui se îmbrăcase atît de oficial, apoi cu ochiul sănătos se uită în sus așteptînd bucata de zahăr cu care se obișnuise în ultimul timp. Bunicul i-o dădu ruptă în două și apoi, amîndoi, cu pas domol, bătrînesc, se îndreptară spre malul mării.

Era spre seară. Restaurantele aglomerate aruncau în spațiu frînturi de melodii și voci gălăgioase, străzile erau înțesate și ele. Lumea îmbrăcată pestriț circula agale, graba dispăruse și timpul, aflat parcă la odihnă și el, se scurgea lin, dar neiertător, înainte.

Plaja era pustie; doar ici-colo, perechi de îndrăgostiți stăteau pe nisipul încă fierbinte, cercetînd întinderea de ulei a mării și Bunicul avu un moment de tresărire, amintindu-și că în urmă cu foarte mulți ani, pe aceste locuri, pe atunci aproape pustii, își purtase pașii în tovărășia unei tinere, dar oricît încercă să-și aducă aminte de numele ei, memoria, supusă cu vremea și ea deteriorării, refuză îndemnul la împrospătare și maiorul renunță, știind că oricîte încercări ar fi făcut, ceea ce aparținea trecutului îndepărtat era sortit uitării. Se rezemă de un stîlp de beton, fiind absorbit deplin de frumusețea acelei nemărginiri. O senzație de tristețe puse stăpînire pe el. Cîinele, simțind că stăpînul nu se va mișca multă vreme de acolo, se lungi la picioarele lui și insensibil la boarea răcoroasă ce venea dinspre larg și la amintirile lui adormi pe dată, cu urechile pleoștite, semn de totală destindere.

În curînd plaja rămase complet goală. Doar umbra maiorului dreaptă, devenită una cu stîlpul de beton, mai stăruia pe cenușiul țărmului, ca un catarg al unei corăbii îngropată de veacuri în nisip. Bunicul tresări ușor la vederea unor puncte luminoase care brăzdau orizontul și o clipă își imagină fîșia de drum albită de razele lunii, răsărită deasupra întinderii întunecate, ca pe un drum anume croit pentru el, îmbietor și plin de promisiuni, ducînd spre oaza luminată din larg unde trebuia să ajungă pentru a pleca mai departe, pe drumul fără de întoarcere

al neființei. Fu chiar tentat să facă cîțiva pași spre țărm și de acolo mai departe, hipnotizat de calmul mării, și ar fi făcut-o dacă patrupedul, visînd cine știe ce, n-ar fi început să sforăie, aproape omenește, făcîndu-l să-și aducă aminte că era încă viu și sănătos și că asemenea gînduri nesăbuite de a călca pe mare nu puteau avea decît romanticii, chemați de visele lor spre adîncurile umbroase și reci.

Îl fascinase din totdeauna marea, și pe măsură ce anii treceau i se părea că această dragoste devine tot mai profundă, culminînd cu dorința nemărturisită de a se sfîrși aici. Simți că pe obrazul zbîrcit îi alunecă ceva, o fărîmă din verdele sărat al mării purificată de multele încercări ale vieții, doritoare poate și ea să se unească cu imensitatea din care se născuse înainte de a fi fost numită atît de simplu și de dureros, lacrimă. Știa că viața lui rămăsese în urmă; minutul de existență dăruit de natură se apropia de ultimele lui sclipiri, că odată cu pensionarea se va stinge uitat în puzderia de alte minute încă vii, hărăzite însă și ele, mai devreme sau mai tîrziu, aceluiași infinit. Asta era viața, nu avea nimic împotriva ei, era dator cu calm și inteligență să se supună legilor ei, implacabilei treceri din nimic în nimic, fulguire de-o clipă dar cu folos pentru oameni în traiectoria tumultuoasă a vieții. Simți un nod amar în gît, o durere ce-i strîngea inima și ca să nu-și piardă respirația, trase puternic în piept aerul sărat și umed; revenindu-și din starea de meditație și amorțeală, bătrînul se apostrofă pentru gîndurile sumbre ce-i trecuseră prin cap. Simți nevoia să se întoarcă printre oameni și tocmai cînd voi să părăsească grăbit plaja pustie auzi din depărtare ceva asemănător unui fîlfîit de aripi, apoi zgomotul luă forma concretă a unor brațe care modelau în mișcări sigure apa și după cîteva minute de așteptare văzu prin înserarea deasă cum din apă se decupează o siluetă superbă. Era Alina. La început Bunicul se sperie de apariția ei, se gîndi chiar să-i servească tinerei neascultătoare un potop de amenințări, dar în fața trupului zvelt, plin de tinerețe și forță, în fața acelei răsuflări vii, se dădu bătut și renunță la toate.

— Bunicule, nu te-am văzut îmbrăcat militar de nu știu cînd.

— Nu știu nici eu ce m-a apucat...

— Bunicule, pe cuvînt, cît vezi cu ochii apa e pînă la genunchi, schimbă Alina vorba, voind să-l scoată pe bătrîn din tristețile lui.

— Știu, am încercat-o și eu la vîrsta ta și avea aceeași adîncime, zise bătrînul, și voios se lăsă prins de braț. Răceala apei care îi pătrunse prin haină pînă la piele îi făcu un bine imens. Era ca și cum, în mod miraculos, cineva i-ar fi alungat într-o clipită toate gîndurile, tot ce ținuse de ele pînă atunci, insuflîndu-i altele, primenite, avînd darul să-i redea încă pentru mulți ani dragostea de viață.

— Sper că nu te-ai supărat, Bunicule. Nu-i așa? Înot foarte bine.

— Draga mea, eram pe aici cu totul întîmplător, spuse bătrînul.

— Nu-i așa că ai încredere în mine? Dacă ar fi fost tata, în locul dumitale mi-ar fi făcut o morală, mamă, mamă! Pentru el am rămas tot un copil.

Bunicul nu voi să comenteze în nici un fel părerile Alinei. Se simțea bine, era vesel, cu sufletul plin de imbolduri noi, și poate tocmai de aceea, după ce mîncă o friptură în sînge și bău un pahar cu vin — fără să-l uite pe Alsacian — după ce se schimbă iar cu hainele civile, împreună cu Alina se îndreptară spre sediul miliției, aflat în apropiere.

— Vreau să-mi văd un coleg. Căpitanul Constantinescu... Mi-a fost subaltern... Un băiat admirabil, Alina.

— Dacă a lucrat cu dumneata nu poate fi decît admirabil, spuse Alina, sinceră, uitîndu-se în ochii bătrînului.

3

Sediul spațios al miliției locale era compus din cîteva odăi proaspăt zugrăvite, plăcute la vedere, mobilate sumar, dar primitor, iar omul din dosul biroului furniruit,

prin statura lui înaltă, prin supletețea și eleganța cu care era îmbrăcat, dădea întregii atmosfere un calm aparte, ca și cum oamenii de aici, mereu la datorie, zi și noapte, n-ar fi avut altceva de făcut decît să privească cu îngăduință lumea gălăgioasă din jur.

Căpitanul Constantinescu, un tînăr de vreo treizeci de ani, la vederea Bunicului și a Alinei se ridică în picioare și veni în întîmpinarea lor.

— Bine-ai venit la noi, tovarășe maior, spuse Constantinescu.

După ce strînse mîna bătrînului se întoarse spre Alina, se aplecă și-i sărută mîna. Alina se fîstîcise: era pentru prima dată cînd cineva îi săruta mîna și cu toate că ar fi vrut să refuze un asemenea gest galant, pierdu momentul și pînă la urmă se bucură chiar că i se dădea atîta importanță.

— Alina, fata căpitanului Alexiu, șeful secției judiciare, o prezentă Bunicul, și Constantinescu la auzul numelui roși ușor.

— Cum, căpitanul are o fată așa de mare?! se miră el, apoi trase două scaune plușate spre musafiri.

Ușa se deschise și un sergent major îl anunță pe Constantinescu că îl așteaptă un solicitant grăbit, dar căpitanul, printr-un semn, îi dădu de înțeles subofițerului că oaspeții aflați la el erau cu mult mai importanți și că noul-venit n-avea decît să aștepte.

— Îmi pare rău, tovarășe maior, că nu ne-ați anunțat și pe noi. V-aș fi așteptat. Poate vă pot fi de folos. Cum stați cu cazarea? Sînteți mulțumiți?

— Am venit să ne odihnim, tovarășe căpitan, să ne odihnim și nimic mai mult. Am simțit însă nevoia să trecem pe aici. Ce prieteni apropiați poate avea un maior fie el și în prag de pensionare, în afară de cei cu care a lucrat de obicei...

Sergentul major intră din nou pe ușă, de data asta cu o bucată de carne prăjită pe care o așeză pe o hîrtie în fața Alsacianului tolănit pe podea. După ce cîinele primi prin ochiul teafăr aprobarea de a mînca, dintr-o înghițitură lichidă bucata de carne și, plescăind, se linse pe bot.

— Îți mulțumesc în numele lui și-al meu, tovarășe sergent, spuse Bunicul.

Sergentul major ieși.

— Am citit o carte despre dumneavoastră, Bunicule. Știți, zilele trecute era să-l amendez pe autor cu două sute cincizeci de lei. La cererea actelor, după nume mi-am dat seama că el a scris cartea despre dumneavoastră și cum greșeala nu era prea mare... Domnișoara cum se simte la mare?

— Splendid, apa e o minune! se entuziasmă Alina, în timp ce același sergent major își făcu apariția din nou, cu două cafele și cu apă rece de la frigider.

— Tovarășe maior, am auzit că la toamnă veți ieși la pensie. Am fost acum cîteva zile la București, v-am căutat, dar n-am dat de dumneavoastră.

— Dragul meu, vine o vîrstă cînd e firesc să lăsăm locul celor tineri, dar să știi, așa cum ani de zile mi-ai spus Bunic, faptul că ies la pensie nu-ți dă dreptul să-mi spui altfel...

— E un ordin, tovarășe maior? întrebă Constantinescu, zîmbind.

— Un ordin...

— Am înțeles, Bunicule!

Bunicul sorbi din cafeaua preparată după toate regulele artei, se uită la sergentul major în semn de apreciere, apoi îl privi pe căpitan. Nu se schimbase prea mult de cînd îl văzuse ultima dată, atît doar că devenise mai bărbat, umerii i se mai împliniseră, iar fața bronzată și plină de sănătate îl convinse că lui Constantinescu îi pria marea.

— Ce mai e nou pe aici? întrebă bătrînul. Sper că nu aveți prea multe dureri de cap.

— Bunicule, dacă mă crezi nici n-am văzut cum arată marea... E adevărat, n-avem probleme deosebite, dar cu toate astea, ținînd seama că turismul e în creștere, sîntem datori să veghem permanent... Cazuri mărunte: infractorii, de obicei, mărunți contrabandiști de țigări și ceasuri, cîteva furturi fără importanță rezolvate rapid. Cu alte cuvinte, liniște și pace. Da, era să uit, ieri a venit aici un cetățean pentru a doua oară... I s-a furat o bicicletă specială zice el, o bicicletă *Speziell zar Kinder*, iar astăzi a apărut un anunț în ziarul local că aducătorul primește o recompensă de cinci mii de lei.

Constantinescu scoase dintr-un dosar o cerere și ziarul cu anunțul și i le arătă Bunicului.

— Desigur, ne-am interesat de bicicletă, cu toate că reclamantul, din cale-afară de emoționat, n-a putut să ne ofere prea multe detalii. Mi s-a părut curios, Bunicule, ca un om să acorde o importanță atît de mare unei biciclete, chiar dacă este o bicicletă specială de copii, cum zicea el. În fond, la orice magazin o bicicletă nu depășește suma de cîteva sute de lei și am rămas mai mult decît mirat cînd am citit anunțul cu recompensa. Pentru cîteva sute de lei să oferi cinci mii... e cam mult.

— Interesant, interesant! spuse Bunicul citind declarația reclamantului, destul de agramată și neclară în relatarea faptelor. E un străin?

— Nu, Bunicule! De fapt nu eu am stat de vorbă cu el, ci un coleg de-al meu aflat acum la Mangalia tocmai pentru a întreprinde ceva în legătură cu acest caz. Colegul meu zice că în privința bicicletei nu există nici o speranță, dar cu toate astea s-a dus la un particular care închiriază biciclete... Poate, poate va afla ceva...

Pe coridor se auziră vociferări, apoi ușa se deschise brusc și în cadrul ei apăru un om între două vîrste, îmbrăcat cu pantaloni de culoare maron, cu cămașă în dungi albe și galbene. Deasupra purta un sacou de lînă.

— Vă rog să mă iertați, tovarășe căpitan, că mi-am permis, dar consider...

— Tovarășe căpitan, i-am spus că sînteți ocupat cu un musafir de la București, dar dumnealui...

— Sînt doctorul Bodea, tovarășe căpitan, și nu mi-aș fi permis, dacă nu era la mijloc... Băiatul meu mi-a făcut cadou un ceas de aur... Mijloacele lui financiare sînt strict controlate de mine și nu pot crede că din banii lui a putut să cumpere așa ceva, cu toate că soția mea... Poftiți ceasul... Am văzut la televizor un caz similar și am crezut de datoria mea să vă anunț. Nu doresc ca fiul meu să intre în cine știe ce afaceri neplăcute.

— Cînd vi s-a făcut cadoul? întrebă Constantinescu, nu înainte de a cere Bunicului scuze pentru faptul că era nevoit să se ocupe de altceva.

— Acum o săptămînă, răspunse medicul oarecum fîstîcit, știind și el că în urma acestui răspuns are să i se

pună negreşit o altă întrebare, directă, în privinţa întîrzierii cu care venise să reclame. Doctorul nu greşea.

— Şi de ce-aţi venit să ne anunţaţi aşa de tîrziu, tovarăşe Bodea?

Doctorul îşi şterse fruntea transpirată cu o încetineală plină de demnitate, zîmbi într-un fel aparte, solicitînd înţelegere, apoi, trecînd cu privirile peste oaspeţii căpitanului, zise într-un tîrziu:

— Soţia... Ştiţi, am avut discuţii cu ea... Nu e atît de simplu... De fapt, aş vrea să fiu bine înţeles. Nu-mi suspectez copilul şi nici nu-l bănuiesc de fapte necugetate, însă meseria nu-mi permite şi nici el nu mai e la vîrsta cînd îi pot urmări orice mişcare... N-aş vrea să cadă însă sub o influenţă dăunătoare... Unii tineri de azi... mai zise el şi se opri, dîndu-şi seama că în noţiunea lui vagă despre tineret intra şi tînăra aflată în apropiere şi pe care n-ar fi vrut s-o jignească printr-un cuvînt nesăbuit.

— Tovarăşe Creţu, se adresă căpitanul sergentului major, mergeţi în camera alăturată şi pune-i tovarăşului doctor la dispoziţie toate cele de cuviinţă... Avem nevoie de o declaraţie...

Doctorul se fîstîci şi mai mult, se tamponă cu batista din nou la frunte — într-adevăr, în încăpere era foarte cald — şi cu acelaşi zîmbet de scuză zise:

— Aş prefera să nu dau declaraţie... Sau dacă insistaţi... În orice caz, n-aş vrea să afle soţia că tocmai eu...

— Tovarăşe doctor, dumneavoastră veniţi la miliţie, dumneavoastră insistaţi, iar cînd vă cer o declaraţie în care să consemnaţi faptele povestite vă codiţi, ca să nu spun că refuzaţi. Ce să înţeleg din toate astea?

— Tovarăşe căpitan, în cazul acesta prefer să vin mîine cu declaraţia, vreau să mă consult cu soţia, sper că n-aveţi nimic împotrivă.

Constantinescu ridică din umeri, îi înapoie ceasul şi doctorul ieşi la fel de repede pe cît intrase, vădit nemulţumit de felul cum decursese întreaga discuţie.

— Bunicule, dacă dumneata mai vrei să rămîi... Eu aş vrea să fac o plimbare, spuse Alina şi, fireşte, Bunicul, îngăduitor, înclină din cap, n-o putea refuza, dar în

acelaşi timp nici nu-i putea da drumul fără un cuvînt de grijă părintească:

— Numai să nu stai prea mult, Alina.

Alina făcu o uşoară reverenţă spre căpitan, îl sărută pe Bunic pe un obraz şi mult prea grăbită, ca să nu-i dea Bunicului de bănuit, ieşi în stradă. Prin fereastră, maiorul o văzu cum aleargă în jos, spre Ghiol, şi îi păru rău că dintr-o slăbiciune prea mare pentru fată se învoise atît de uşor s-o lase singură.

— Cum îţi spuneam, Bunicule, astea-s problemele noastre. Din cînd în cînd, cîte un accident de maşină, iar acum cîteva zile s-a înecat o fată, o vînzătoare de la un magazin special. Vin la mare, nu ştiu să înoate, nu ţin cont de sfaturile anunţate prin megafoane şi pînă la urmă...

Uşa se deschise din nou, dar de data asta nu mai apăru sergentul major Creţu, ci un altul, cu mult mai solid, cu o mustaţă în furculiţă şi cu fruntea năclăită de sudoare.

— Tovarăşe căpitan, permiteţi să raportez? întrebă noul venit, uitîndu-se la Bunic.

Şi Constantinescu, după ce făcu prezentările ca plutonierul să fie liniştit că nu vorbeşte în faţa unui străin de treburile lor, ascultă raportul.

— Nu s-a înregistrat nici o vînzare de biciclete... Am fost şi la *Consignaţia* şi am dat sfoară pe la toţi oamenii noştri ca în caz de... Şi plutonierul Sotir ridică din umeri, dînd de înţeles prin aceasta că nu mai avea nimic de adăugat.

— Constantinescule, aş vrea, dacă n-ai nimic împotrivă, să profit de amabilitatea dumitale...

— Se poate, Bunicule? Te rog, cu ce îţi pot fi de folos?

— Am venit aici să-mi tratez piciorul cu nămol, am avut un accident banal, minţi bătrînul, adică m-a trimis să mă plictisesc plăcut... Te rog să mă înţelegi că şederea asta, fără ocupaţie, într-o staţiune plină de viaţă, mă omoară, aşa că dacă n-ai avea nimic împotrivă...

— Bunicule, nu se poate... Nu mi-aş permite pentru nimic în lume să abuzez de concediul dumitale. Atît mi-ar trebui, să se afle că...

— Dragul meu, dar nu e obligatoriu să afle cineva. Nu o să ştim decît eu şi dumneata, şi în cel mai rău caz colaboratorul meu Panaitescu, care se plictiseşte şi el de moarte...

Constantinescu bău din paharul cu apă, îşi scoase chipiul, îl aşeză pe masă şi după încruntătura întipărită între sprîncene, maiorul îşi dădu seama că şeful miliţiei locale, din stimă şi dragoste pentru el, n-are să fie de acord cu cererea lui.

— Bunicule, nu înţeleg, dumneata vii să te odihneşti şi eu... Asta ar însemna din partea mea pur şi simplu un abuz...

— Uite, tovarăşul Sotir sînt sigur că nu are nimic împotrivă, spuse Bunicul, adresîndu-se plutonierului, convins că-şi va face din el un aliat.

— Tovarăşe comandant, de ce să nu fiţi de acord?

— Tovarăşe Sotir! spuse căpitanul pe un ton autoritar, şi plutonierul luă poziţia de drepţi.

— Ziceam şi eu aşa, iertaţi că mi-am permis, dar eu dacă aş fi comandant, pentru mine ar fi o onoare să...

— Pentru mine ar fi o onoare dacă Bunicul şi-ar vedea de sănătate şi s-ar odihni. Mîine seară, Bunicule, eşti invitatul nostru, iar poimîine facem o plimbare cu barca pe lac... Şi dacă din tot acest program foarte încărcat, cu care o să te asasinăm cît ai să stai aici, o să găseşti timp şi pentru bicicleta aia, eu, Bunicule, n-am nimic împotrivă...

— Ştiam, dragul meu, că n-ai să mă refuzi. Pentru un viitor pensionar ca mine cea mai bună odihnă este munca.

4

Bunicul intră în holul hotelului „Doina" mult mai vesel decît ieşise. Lăsase cîinele în maşină, îl mîngîiase la despărţire şi Alsacianul, dînd vesel din coadă, îi promisese bătrînului, în limbajul lor cifrat, că va sta la locul lui, că va avea grijă de rabla lui Panaitescu; într-un cuvînt, că se va împăca cu soarta lui de cîine ostracizat. Bunicul îi lăsase şi o minge de nailon, făcută pentru a fi bătută cu piciorul, dar care acum avea cu totul alt scop: era de ajuns ca Alsacianul să prindă de ea cu dinţii, ca din rotundul ei să ţîşnească un firicel subţire de apă, în caz că patrupedul, peste noapte, ar fi avut nevoie de aşa ceva. În privinţa celorlalte nevoi ale cîinelui, Bunicul era liniştit: prietenul lui nu-l făcuse niciodată de rîs.

Bunicul nu zăbovi în hol. Era plin de străini: se vorbea în toate limbile posibile, şi cum nu avea cu cine să schimbe o vorbă, preferă să meargă în cameră, doritor să-i împărtăşească cît mai repede lui Panaitescu cazul modest pe care şi-l luase din proprie iniţiativă spre rezolvare. Cu siguranţă că Panaitescu nu se va lăsa înduplecat cu una cu două să participe în timpul lui liber la o acţiune de acest gen, dar Bunicul se şi gîndise la un mic vicleşug care, fără îndoială, avea să dea pînă la urmă rezultatul scontat.

Panaitescu nu era în pat şi nici nu sforăia, aşa cum îşi închipuise. Pur şi simplu lipsea din cameră, şi Bunicul se miră peste măsură. Îşi aduse aminte că şoferul putea fi la masă de-abia în clipa cînd pipăi în buzunar cartela primită la sosire, dar cînd îşi privi ceasul şi văzu că e trecut de ora nouă şi jumătate, ridică din umeri, ştiind că masa se serveşte mai devreme, iar în materie de mîncare Panaitescu nu era omul care să rămînă printre ultimii. Stomacul lui funcţiona perfect, sucurile gastrice intrau în acţiune la ore stabilite riguros de zeci de ani, şi cum Panaitescu nu lua la Bucureşti masa de seară niciodată mai tîrziu de ora şapte, Bunicul avu toate motivele să se îngrijoreze de lipsa lui.

Coborî din nou în hol, se uită la bar, dar nevăzîndu-şi prietenul ieşi în faţa hotelului, bănuind că şoferul, în căutarea verdelui alpin, s-ar putea afla undeva pe o bancă, în apropierea unui brad. Căutare zadarnică. Şoferul dispăruse. Mare-i fu însă mirarea cînd într-o cantină din apropiere, cu scaunele ridicate pe mese, auzi vocea autoritară a şoferului.

Bunicul urcă cele cîteva trepte, pătrunse în încăperea spaţionasă, dar şi după ce îi înregistră prezenţa, Panaitescu tot nu voi să renunţe la tonul lui, ton neîngăduit după părerea Bunicului într-un asemenea loc, creat anume pentru calm şi voie bună.

— Uite, Bunicule, se adresă Panaitescu maestrului, în timp ce punea pe un cîntar o bucățică de carne, mai mult zgîrci, învelită într-un șervețel pătat de unsoare. Dumnealui vrea să mă convingă că asta e porția, iar eu îi spun că — conform stasului — sînt furat ca în codru. Uite porția pe care am cules-o din farfuria mea. Treizeci de grame, cînd în mod normal trebuia să aibă o sută, zise Panaitescu, și-și luă proba materială de pe cîntar și o băgă în buzunar ca să poată dovedi și altora, la nevoie, că fusese înșelat.

Chelnerul, calm, înclina din cap, abia putîndu-și reține nervii.

— Poate a fost o greșeală, tovarășe, dacă binevoiți să luați loc vă servim întreaga porție, cu toate că trebuie să recunoașteți, ați întîrziat la masă și...

— Și dacă în concepția dumitale am întîrziat, asta înseamnă că pe banii mei trebuie să mănînc resturi, nu?

— Îmi cer scuze, tovarășe, îmi cer scuze, dealtfel sînt foarte ocupat... așa că liniștiți-vă și veți fi servit îndată așa cum se cuvine... Voi face cercetări să văd cum de a fost posibil așa ceva...

— Tovarășe, să știi că eu nu mă mulțumesc cu ce-ai zis dumneata. Aici am fost și am văzut cu ochii mei că la categoria noastră de turiști, toți au avut în farfurie resturi din astea...

— Tovarășe, în cazul ăsta n-aveți decît să reclamați, mai spuse chelnerul, și se făcu nevăzut după o perdea.

— Poftiți, vă rugăm, afară, trebuie să facem curățenie! se iți o femeie cu mătura în mînă, crezînd că în felul acesta va scăpa de recalcitrant.

— Nemaipomenit, Bunicule, nemaipomenit, dar aici, în stațiunea asta de vis, că așa-i, meștere, este ca un vis de frumoasă, se fură. Vin la masă, văd că-mi aduce o bucățică de carne și tac ca un om civilizat... Mă uit la ăilalți turiști și văd că sînt nemulțumiți, dar cu toate astea mănîncă... Mă uit la meniu, citesc negru pe alb cît trebuie să fie o porție și dumnealor... Bunicule, eu asta nu o las așa...

Și, supărat, Panaitescu ieși ca o furtună pe ușă și în cîteva minute fu înapoi cu Alsacianul, care moțăia de-a-npicioarelea.

— Îmi permiți, maestre, să fac eu această investigație pe cont propriu?

— Nu e voie cu animale în cantină, tovarășe! se răsti din nou femeia care făcea curățenie, dar Panaitescu n-o luă în seamă.

Simțind bucata de carne la nas, Alsacianul se mai învioră, strănută o dată, apoi, mirosind din nou, tremură de plăcere din tot corpul și fără să aștepte alt îndemn, o zbughi în dosul perdelei cu botul aplecat spre pămînt.

Din bucătărie se auziră mai multe țipete și Bunicul, temător să nu se întîmple ceva și în același timp nemulțumit pentru gălăgia pe care o făcea Panaitescu, se grăbi să ajungă și el la locul de unde se auzea zgomotul.

Cu o tigaie în mînă, gestionarul restaurantului alerga după cîine, în timp ce alți bucătari și ajutoare aruncau cu crătiți și resturi de zarzavat în bietul animal care își vedea liniștit de meseria lui, plictisit că fusese deranjat și nemulțumit că oamenii se purtau cu el atît de grosolan.

— Tovarășe, luați-l de aici, că-l omor! spuse un bucătar, pregătindu-se să lovească capul patrupedului cu un polonic mare cît toate zilele.

Însă Alsacianul, prevăzînd lovitura, se feri într-o parte, apoi cu ochiul lui de sticlă îl fulgeră pe războinic atît de aprig, încît acesta, la vederea colților galbeni și puțin tociți de bătrînețe, dar suficient de impresionanți prin mărimea lor ca să sperie pe oricine, se trase speriat în dosul sobei.

— Cine se atinge de cîine se atinge de miliție, strigă Panaitescu, și la auzul acestui substantiv de prestanță, pe chipul bucătarului-șef apăru o sumedenie de bobițe de sudoare care, după aprecierea Bunicului — atent în primul rînd la amănuntele semnificative — adunate la un loc ar fi fost suficiente pentru a umezi douăzeci de șervețele fine.

În liniștea creată de acel cuvînt cu valoare magică, rostit de Panaitescu, Alsacianul putut să-și vadă de lucru în liniște. Ocoli frigiderul mare și alb, știind că în frigider nu se țin decît alimentele legale, trecu pe lîngă cazanele imense de inox, ocoli la distanță apreciabilă sobele încinse, apoi, cu labele din față și cu dinții, săltă un capac de fontă destul de greu și pentru un om, și cu aceeași dexteritate scoase din bazinul canalului un sac de nailon

mînjit pe dinafară de murdărie, dar suficient de curat înăuntru ca să poată ascunde în condiții igienice o greutate importantă de carne. Alsacianul, cu toată robustețea lui, nu fu însă în stare să țină multă vreme în dinți sacul abia găsit, îl scăpă și cînd Panaitescu, fericit și jovial, se aplecă să-l ridice, mai dădu de doi saci cam de aceleași dimensiuni. În fundul canalului erau și cîteva blocuri de gheață și Bunicul, cînd observă, aprecie, totuși, gradul înalt de precauție al răufăcătorilor pe o asemenea căldură toridă.

La vederea mușchilor filé aruncați pe cîntar — doisprezece la număr — gestionarul cantinei avu un moment de slăbiciune și dacă n-ar fi fost lîngă el o femeie să-l sprijine, cu siguranță că echilibrul lui ar fi avut de suferit.

— Ce s-a întîmplat, Bunicule? întrebă Constantinescu atunci intrat pe ușă, adus de la miliție de un chelner, care crezuse că în persoana lui Panaitescu se ascunde un recalcitrant.

— Treizeci de kilograme de carne furate într-o singură zi, spuse Bunicul, după ce așeză pe cîntar o greutate de cinci grame, ca balanța să se afle în deplină egalitate: carne pe de-o parte, greutăți pe de alta.

— N-a furat nimeni, tovarășe, e marfa pentru masa de mîine...

— Și, mă rog, de ce nu țineți marfa la gunoi, că văd că frigiderul stă gol, zise Panaitescu, care dăduse o raită cu privirile și prin rafturile mari și sărace ale frigiderului.

— Pometcule, de mîine ești concediat și treci bucătar-șef la restaurantul „Perla", spuse gestionarul cu glas ridicat, ca omul miliției să înregistreze autoritatea lui și în același timp să se convingă că el personal nu avea nici un amestec.

— Vom vedea noi unde va trece, spuse Constantinescu, și furios începu să întocmească un proces-verbal.

— Tovarășe căpitan, nu e carnea noastră, a pus-o cineva aici... Să știți că în afară de dumnealui, nimeni nu ne-a făcut observații, ori aici sînt treizeci de kilograme de carne, spuse bucătarul-șef, arătînd lui Constantinescu cartea de sugestii și reclamațiuni complet goală.

— Cum te numești dumneata? întrebă căpitanul pe gestionar.

— Valeriu Pomișor, tovarășe căpitan, dar să știți că deși unchiul meu Pomișor Aristide e director în Trust, eu n-am nici un amestec... Pe toți am să-i concediez, vă rog frumos să...

— De ce să ne concediezi pe toți, tovarășe Pomișor? Doar dumneata ai dat dispoziție că se poate lua cîte douăzeci de grame din porții. Bucătarul-șef a făcut ce-ai zis dumneata, asta a făcut... De ce să ne...

— A mai auzit cineva de dispoziția dată de Pomișor? întrebă Constantinescu.

— Și eu am auzit, spuse un tînăr al cărui cap era acoperit cu un turban alb de cofetar.

— Scrieți, vă rog, o declarație! Împachetați carnea... Dumneata vii cu mine! mai spuse Constantinescu.

— Ai fi putut renunța la tot scandalul ăsta, colega, îi spuse Bunicul șoferului, noi am venit aici să ne odihnim, nu să...

— Meștere, odihnă, odihnă, cu toate că fără o piatră și un vîrf de brad, pentru mine odihna este egală cu zero, dar de ce să fiu furat? Am dat bani buni, vreau mîncare bună...

— Eu îți mulțumesc, nea Panaitescule, spuse ofițerul.

— De ce să-mi mulțumești? Mi-am apărat dreptul meu și legea.

Panaitescu își aduse aminte de ceva, se îndreptă spre cîntar, unde se mai vedeau bucățile proaspete de carne, dădu mușchii jos și tăind o bucățică de filé de cincizeci de grame o cîntări și o dădu Alsacianului care își aștepta de mult recompensa.

— Porția mea frustrată, zise el, și, supărat, luă cîinele și ieși din cantină plin de demnitate.

5

Se plimbau pe o stradă lăturalnică, departe de malul mării, pe un drum paralel cu gara. Cei cîțiva brazi, cu tulpinele destul de puternice, răcoriți după arșița zilei, aruncau în aer un miros ascuțit de rășină și Panaitescu

sorbea aerul de parcă în fața nasului s-ar fi aflat o cupă cu gura largă, din care se împrăștiau aromele unei băuturi puternice și plăcute. Șoferul, după succesul de la cantină, mergea înaintea Bunicului, cu mîinile la spate, arborînd un aer superior. În jurul gîtului avea legată o batistă menită să-i absoarbă transpirația și Panaitescu din cînd în cînd o dezlega și își tampona cu ea brutal fruntea brobonită de sudoare.

— Dragă Panaitescule, vorbi Bunicul, încep să-mi fac procese de conștiință că te-am adus la mare. Cred că numai spiritul dumitale de sacrificiu, dragostea și stima pe care mi-o porți te-au determinat să vii aici și să însoțești un om a cărui sănătate mai lasă încă de dorit. M-am gîndit să ne întoarcem acasă, cu toate că prietenul nostru Alexiu s-ar simți profund jignit dacă l-am răsplăti cu o întoarcere grăbită. De n-ar fi la mijloc și Alina, n-aș mai rămîne o clipă.

— Mai bine plecam la munte, Bunicule. Și acolo e nămol destul... După mine nămolul de aici nu-i bun de nimic... Atîta doar că miroase mai tare ca cel obișnuit. Mie, unul, mi-a mutat nasul. Dacă nu pătrundea nămolul cu mirosul lui în cantină, cred că nici nu m-aș fi înfuriat atît de tare pe șmecherii ăia. Trebuie să recunoști că i-am prins în doi timpi și trei mișcări.

— Experiența, Panaitescule, experiența! Dealtfel, tocmai urmărind felul inteligent în care ai acționat, mi-am dat seama cît de greu o să-ți vină în clipa cînd vei ieși la pensie. Desigur, o grădină e un lucru frumos, dar o grădină și un trai liniștit n-o să-ți ofere bucuriile pe care ți le-a oferit vreme de atîția ani această meserie nobilă de care ne-am ocupat.

Panaitescu se opri, se șterse cu batista la gît, dădu de cîteva ori din cap subliniind în felul acesta marile adevăruri pe care abia le spusese bătrînul lui prieten și cu o voce de înmormîntare continuă ideea abia anunțată de Bunic:

— Meștere, cum știi mata să pui degetul pe rană... Am vrut să fac pe nebunul, adică pe indiferentul cînd am zis că mă bucur de ieșirea la pensie. Rahat, meștere, am mințit, adevărul este că-mi vine să plîng. Dumneata cel puțin ești iubitor de animale, adică vreau să spun că ai

un suflet lîngă dumneata, eu n-am pe nimeni. Și dacă aș fi ieșit la pensie măcar adjutant...

— Dragul meu colega, eu cred că încă nimic nu-i pierdut. Exact la această dorință a dumitale m-am gîndit în clipa cînd bunul meu prieten Constantinescu m-a rugat să particip la dezlegarea unui caz pe cît de interesant, pe atît de dificil. N-am refuzat din motive care te privesc direct... Mi-am zis că dacă te-ai ocupa dumneata s-ar putea ca tovarășii, văzînd spiritul și abnegația de care ai dat dovadă în timp de concediu, să...

Panaitescu se opri în fața Bunicului și se uită la el cu ochii cît cepele, să vadă dacă vorbește serios.

— Adică crezi, meștere, că asta ar putea avea vreo influență?

— Dragul meu, eu nu pot să-ți promit nimic, dar în cazul că vei reuși, mai mult ca sigur Constantinescu va face un raport în care persoana dumitale va ieși neîndoios în evidență. Știu, adică s-ar putea... mai spuse Bunicul, nevoind să dea șoferului speranțe prea mari, dar în același timp ținînd să aprindă imaginația plină de practicism a bunului său prieten.

— Văd eu, meștere, că și dumitale îți pare rău că intri la reformă, spuse Panaitescu, făcînd cîțiva pași, ca apoi să se oprească din nou. Asta-i, nu sîntem noi făcuți pentru odihnă mai mult de-o zi... Iar dacă mata spui că s-ar putea ca... eu n-aș avea nimic împotrivă, mai ales că în materie de pricepere n-ai nici o îndoială că mă pot descurca destul de bine. Nu știu de ce nu mi s-a adresat căpitanul Constantinescu personal, de ce avea nevoie de intermediari, se interesă șoferul suspicios de felul lui și privindu-l pe Bunic într-un anumit fel.

— Dragul meu, cred că se temea c-o să-l refuzi, sau n-a voit să-ți răpească plăcerea unui concediu binemeritat. În fond, acum n-are importanță cine te solicită, important este dacă dorești sau nu dorești... Eu în locul dumitale...

Din toată perorația Bunicului, șoferul înțelesese cu precădere un singur lucru, și anume că de la afacerea cu carnea, maiorul se sfiește să-l mai numească pe nume, și acel *dumneata,* utilizat de cîteva ori, îl făcu să umble și mai drept și să sporească distanța dintre el și Bunic de la o jumătate de pas la unul întreg.

— Interesant, interesant! spuse Panaitescu, utilizînd formula Bunicului în asemenea cazuri, fiind însă sincer convins că n-o mai rostise nimeni înaintea lui. Şi dacă raportul lui Constantinescu n-o să influenţeze? şi Panaitescu, în locul substantivului cerut de propoziţiunea abia rostită, arătă cu degetul mare spre cer.

Bunicul îl apucă pe şofer de braţ, la încheietura cotului, îl strînse uşor ca să-l determine pe acesta să continue plimbarea şi, cu aceeaşi voce rugătoare, continuă:

— Există momente, dragul meu, cînd un om, mai ales un om din meseria noastră, trebuie să se arate generos; ca să mă înţelegi exact, uneori interesul ştirbeşte din calitatea umană a individului şi eu cred că numai dovedindu-te larg la suflet vei putea face ca multă vreme după ce vei pleca de aici oamenii să-şi amintească de numele pe care îl porţi cu imens respect. Ori eu ştiu, am chiar convingerea, că dumneata te poţi ridica deasupra acestui interes imediat, cu toate că de data asta îl socotesc şi eu normal.

— Poate doar aşa, dacă mă rogi dumneata, mai zise Panaitescu condescendent, nevoind să întindă aţa după ce maiorul se dovedise atît de larg şi-i oferise din proprie iniţiativă să se ocupe singur de un caz.

— Tocmai asta şi voiam să te rog, dragă colega. În plus, cazul, aşa cum ţi-am spus, la prima vedere ridicol de simplu, ascunde după părerea mea taine nebănuite. O bicicletă, o bicicletă furată... Posesorul a dat un anunţ că recompensa va fi de cinci mii de lei...

— Păi de ce nu spui aşa, meştere, de ce n-ai început cu asta?

— Dragul meu, n-am obiceiul să vînd blana ursului din pădure.

— Cinci mii de lei pentru o bicicletă, mi se pare...

— Tocmai asta e, dragul meu, e exagerat, cu toate că reclamantul a scris în declaraţie că e vorba de o bicicletă specială.

— O bicicletă nu poate fi decît bicicletă, cît ar fi ea de specială, spuse şoferul.

— Dragul meu, să luăm lucrurile încet. Cu toate că am rezerve serioase asupra propriilor mele bănuieli, îmi permit totuşi să-ţi spun că aşa cum în tocul unui pantof se pot ascunde briliante, în ţevile unei biciclete se pot

ascunde îngrozitor de multe lucruri. Căpitanul Constantinescu mi-a dat această idee...

Panaitescu se opri din nou.

— Uite, la asta nu m-am gîndit, zise el superior şi, nemulţumit că nu-i trecuse aşa ceva prin minte, scuipă fără jenă într-o parte, lucru pe care altădată nu şi l-ar fi permis în prezenţa Bunicului.

Bunicul trecu însă cu vederea, cu toate că voise să-i spună şoferului că gestul nu-i făcea cinste deloc.

— Păi, meştere, nimic mai simplu. Mă urc la volan, merg cu douăzeci pe oră şi dacă-mi dai mata bani de benzină, cutreier de dimineaţa pînă seara toate staţiunile... O bicicletă specială se vede...

— Dar o bicicletă se poate şi ascunde, dragul meu, mai ales cînd însăşi bicicleta poate ascunde ceva în ea.

Panaitescu se scărpină în barbă.

— Uite aici, am adresa reclamantului: Waldmann Ion, sau aşa ceva, hotel „Iris"... Orice acţiune trebuie luată de la început, aşa cum ştii prea bine, doar nu eşti la prima investigaţie de acest fel. Adică e nevoie de relatarea cazului concret de către cel aflat în pagubă, pentru a putea dezlega şi celelalte iţe. Întrucît am discutat cu căpitanul, îmi permit să-ţi relatez că cei care au operat nu pot fi decît localnici; în orice caz cineva de prin partea locului. S-ar putea foarte bine ca furtul să fi fost făcut sau de un individ care ştia că bicicleta ascunde în corpul ei ceva preţios, sau de un puşti, atras de ceea ce bicicleta putea avea în ea special, fără măcar să-i treacă prin cap că în resorturile ei ascunse tăinuie ceva valoros.

— Maestre, şi dacă bicicleta nu ascunde nimic?

— Tot ce se poate... Dar în acest caz e vorba de o bicicletă furată... Deşi mă întreb de ce posesorul ei oferă o recompensă aşa de mare...

Panaitescu căzu pe gînduri.

— Măi, fir-ar al dracului! zise el, şi se scărpină din nou în barbă.

Cîtva timp, şofer şi maior, se plimbară în tăcere, Bunicul urmărind calea lactee, iar Panaitescu mimînd că se gîndeşte la un plan anumit.

— Meştere, am o idee. N-ar fi rău ca în afacerea asta să intri şi dumneata. Nu pentru că n-aş putea-o rezolva singur, Doamne fereşte, după mine aici nu-i nimic com-

plicat, dar ce faci dumneata după ce dimineaţa îţi ungi piciorul cu nămol? Nimic! Arzi gazul de pomană. Eu zic că ar fi cu mult mai util să-mi dai o mînă de ajutor...

Bunicul se prefăcu că meditează.

— Dragul meu colega, n-am nimic împotrivă să te ajut. Îţi voi sta la dispoziţie. Da' uite că m-am luat cu vorba şi am uitat ceva important. Ieri s-a înecat o fată, iar în seara asta a venit la miliţie un medic care a reclamat că a primit de la băiatul lui un cadou mult prea costisitor pentru ca să-l fi putut cumpăra din propriile lui economii.

— Crezi că e vreo legătură, meştere?

— Dragă Panaitescule, mi-ar fi foarte greu să spun.

6

Panaitescu, hotărît să nu piardă nici un minut pentru elucidarea cazului încredinţat prin intermediul Bunicului de către căpitanul Constantinescu, se grăbi spre hotelul „Iris", în timp ce maiorul se îndreptă spre casă, îngrijorat că din prima zi, Alina îşi luase aere de independenţă mult mai mari decît îi îngăduise Alexiu în „prelegerea părintească" ţinută la plecare. Poate că fata nici nu era de vină, de vină era el, incapacitatea lui de a se opune acelui zîmbet sănătos, tineresc, acelor ochi verzi, puternic adumbriţi de plasa deasă a genelor. Mare fu însă mirarea Bunicului cînd, după ce dădu o raită ca să se încredinţeze că Alsacianul nu dă semne de nervozitate din pricina spaţiului restrîns al maşinii, o găsi pe Alina odihnindu-se într-un fel, după părerea lui de-a dreptul neomenesc. Sprijinită cu călcîiele de o spetează de scaun şi cu ceafa de altă spetează, cu trupul întins ca o coardă deasupra spaţiului gol dintre scaune, Alina citea un volum de versuri. Nu se vedea pe chipul ei nici urmă de efort din pricina acelei poziţii incomode, dimpotrivă, întreaga ei faţă era cuprinsă de un calm desăvîrşit, de unde Bunicul trase concluzia că fata nu era la prima ei experienţă de acest fel.

— Am să te spun tatii, Bunicule, începu ea atacul, uitîndu-se la ceasul-brăţară de la mînă. Ne-am înţeles că la ora nouă eşti în pat. Nu ţi-ai luat nici medicamentele şi sînt sigură să nu ţi-ai băut nici paharul cu iaurt. Bunicule, Bunicule! îl apostrofă ea cu un deget, fără să se mişte de pe cele două tăblii de spătare.

— Draga mea, dar nu e decît zece fără un sfert, se scuză bătrînul şi cuvintele de dojană cu care voise s-o apostrofeze pe fată se topiră undeva în el, şi acum, stîngaci, din pricina remarcelor făcute de Alina, nu ştia cum să-i intre în voie.

— Bunicule, dacă ai şti ce grozave sînt versurile astea de dragoste! zise ea şi ridicîndu-şi un picior şi-l puse peste celălalt, încît o clipă maiorul avu impresia că fără cel de-al treilea punct de sprijin, fata are să se prăbuşească pe podea.

— Draga mea, dar de ce te chinui aşa? întrebă el după ce văzu că prăbuşirea de care se temuse fusese iluzorie.

— Nu mă chinui deloc, Bunicule, dimpotrivă... Asta e odihna mea cea mai preferată. Dacă vrei să ştii, odată am dormit cîteva ore în şir...

— Dragă Alina, de un singur lucru mi-e teamă, ca din pricina preocupărilor tale şi mai ales din cauza agresivităţii de care dai uneori dovadă, să nu-ţi fie foarte greu să-ţi găseşti un băiat. O femeie este femeie în primul rînd prin acea slăbiciune aparentă, prin acea nevoie de ocrotire pe care numai bărbatul este capabil s-o ofere într-un cămin.

— Bunicule, spuse Alina ridicîndu-se şi aşezîndu-se şi ea ca toţi oamenii pe scaun, eu dintre toţi bărbaţii nu-l iubesc decît pe tata şi pe dumneata... Nu mă crezi, da' pe dumneata chiar mai mult... Ţi-am spus odată un mic secret al meu... Secretul ăla există, se află la mare, am să-ţi fac cunoştinţă cu el... Zău, Bunicule, spuse Alina sărind de pe scaun, eu cu tata nu pot niciodată vorbi, sau n-are timp, sau i se pare că ce spun eu e neinteresant, dar aş vrea foarte mult să-l cunoşti pe Dorin şi să-mi spui ce părere ai despre el. Ştii de ce-mi place de el? Că eu îs cea mai tare... Într-o zi, la şcoală, a trecut pe lîngă mine făcînd pe interesantul; era cu o colegă. I-am răsucit mîna... Vai, Bunicule, dacă l-ai fi văzut cum a

căzut! Era adorabil. De atunci nici o colegă nu mai îndrăznește să se uite la el, iar eu fac pe supărata și-l las să fiarbă.

— Dar, draga mea, nu știam că ești capabilă de asemenea răutăți.

— Ho, ho, Bunicule, habar n-ai ce-am eu uneori în cap! Uite, de exemplu, în seara asta trebuia să mă văd cu Dorin. A venit cu cîțiva prieteni și ne-am înțeles de la București asupra locului de întîlnire. Dar pentru că, ce mai, mata îmi ești mai drag, m-am dus după doctorul ăla, Bodea, sau așa ceva. Întîi trebuie să afli că e doctor veterinar, în al doilea că lucrează la o fermă de stat, în al treilea, acolo se afla și băiatul lui, cel pe care îl reclamase, în al patrulea l-am urmărit pînă acasă și am văzut pe fereastră că locuiește mișto de tot, într-un apartament destul de mare și că soția lui este foarte frumoasă... Au și mașină, un Fiat 124, albastru. Ea umblă cu mașina; am văzut-o plecînd într-o rochie lungă și cu un mantou de blană. Ce mai, tipa vorbește șapte limbi și patru le scuipă...

— Cum vorbește șapte limbi și patru le scuipă?! se interesă maiorul, mirat peste măsură de acest limbaj cifrat, al cărui înțeles îi scăpa.

— Așa zic eu cînd cineva arată ireproșabil.

— Și de ce-ai făcut toate astea fără consimțămîntul meu?

— Din dragoste, Bunicule! și Alina se repezi la bătrîn, îl strînse în brațe și se învîrti cu el prin toată camera.

— Alina, dar eu nu mai am douăzeci de ani, draga mea, amețesc...

— Dacă ai fi avut douăzeci de ani, Bunicule, te-aș fi aruncat pe fereastră și aș fi alergat eu jos să te prind, spuse ea și-l așeză pe bătrîn, palid, direct pe sofá.

— Hotărît, nici un băiat n-are să se lege de tine și ai să rămîi pe capul bietului taică-tău.

— Așa-i trebuie, el a vrut să mă pregătească pentru domeniul lui de activitate. Uite că începe să înregistreze succese. Dar pe capul lui n-am să rămîn... Cel mult pe al dumitale... Nu-i așa că ai să mă ajuți să învăț tot ce știi dumneata, Bunicule?

— Draga mea, dar asta-i o meserie din cale-afară de grea.

— Dumneata, Bunicule, ai rămas la vremea aia cînd femeile nu erau bune decît să se pudreze și să-și aștepte bărbatul în cămașă de noapte. Nu-i așa?

— Alina, unei fete ca tine...

— Știu, nu-i stă bine să fie băiețoasă, să bată un băiat, să urmărească indivizi suspecți, să vorbească altfel decît o cere dicționarul Academiei, să se culce nu mai tîrziu decît găinile și dacă se poate să nu facă nimic altceva decît să-și aștepte alesul acasă și să-i servească mîncarea zîmbind... Bunicule, ești demodat. Află că femeile pot face tot ceea ce pot face și bărbații. Nu o fac încă pentru că sînteți tributari unor concepții vechi, asta e și, pe deasupra, sînteți și invidioși. Ce vezi rău că vreau să mă dedic unei meserii, fără de care dumneata nu poți trăi? Ai venit la mare și primul lucru pe care l-ai făcut a fost să te duci la miliție. Și ca să-ți pun capac, află că m-am ascuns în portbagajul Fiatului și am însoțit-o pe doamna Bodea pînă la bar. Am coborît fără să mă vadă și am urmărit-o pînă la malul mării. Acolo s-a întîlnit cu un străin, ăla i-a dat o sacoșă plină nu știu cu ce și tot cu doamna Bodea m-am întors înapoi. Aici miroase ceva, Bunicule.

— Interesant, interesant! spuse Bunicul, ridicîndu-se de pe sofá și uitînd s-o mai certe pe fată pentru tot ceea ce făcuse, fără consimțămîntul lui.

— Acum e interesant, iar adineauri mă certai...

— Draga mea, am să te cert în continuare ori de cîte ori ai să întreprinzi ceva fără știrea mea.

— Atunci, Bunicule, dă-i drumul! La hotel cine crezi că mă aștepta în hol? Tînărul acela pe care l-am culcat în praf pe șosea. Nici nu știi ce băiat drăguț este. Mi-a cerut scuze pentru purtarea lui și mîine, ca să-i fac în ciudă lui Dorin, o să trec pe la corturi însoțit de el.

În încăpere, trîntind ușa, cu ochelarii de soare la ochi și cu o pipă scurtă în gură, în pantalonii scurți și cîrpiți în fund în două locuri, își făcu apariția, plin de importanță, Panaitescu.

Se duse direct la baie, se spălă pe mîini — avea oroare de microbii pe care îi putea lua de pe stradă — se șterse,

apoi își tamponă mîinile cu spirt și veni, ținîndu-și burta cît mai suptă cu putință, în camera Alinei.

— Sal'tare, meștere...

— Bună seara, nea Panaitescu, pun pariu că ai făcut o cucerire, își permise Alina, fără să țină seama de morga aleasă a șoferului.

— Cuceriri la mare? Domnișoară Alina, e neinteresant. În viața mea n-am văzut atîtea femei despuiate... Cred că cele mai multe dintre ele vin anume ca să-și arate urîțenia. Bag mîna în foc. Principiile mele, meșterul le știe, sînt de-o viață... Ferește-te de femei ca de dracu... Odată pun mîna pe tine și ești un om pierdut... Nu, eu cuceriri nu fac și nici nu mă las cucerit. Domnișoară Alina, poftim o bomboană. Am cumpărat pe drum... Cico, cu miros de brazi, că aici și brazii veritabili miros a alge.

Alina luă cîteva bomboane colorate, de mărimea unor capete de ace de gămălie și începu să le sugă cu plăcere.

— Bunicule, pentru dumneata niște *Mărășești*, ca să-ți amintești de primul război mondial. Și astea fiind zise, dragii mei colaboratori și prieteni, luați aminte la Panaitescu...

Alina se uită la Bunic într-un fel aparte, neînțelegînd atitudinea plină de infatuare a șoferului, dar cînd văzu că maiorul clipește discret, pricepu că între cei doi oameni există o anumită înțelegere de care ea nu știa nimic și, curioasă, ascultă.

— Meștere, la „Iris“ nu mai locuiește nici un Waldmann. S-a mutat astăzi, sau a plecat din stațiune, nimeni nu știe nimic. Curios e că s-a instalat acum patru zile și avea hîrtii în regulă pentru o lună întreagă. Din păcate, mare brînză n-am putut afla. Au dat hotelul pe mîna unor studenți aflați în vacanță: oameni fără experiență. Nici nu știa fata de la recepție, studentă în anul trei la Politehnică, cum arată. În schimb, se fîțîia în fața mea cu atîta importanță, de parcă ar fi fost regina frumuseții.

— Atît? întrebă Bunicul.

— Meștere, atît. Mi-a spus fata de la recepție că pe adresa lui Waldmann sosise o scrisoare și cum Waldmann nu mai era acolo, din curiozitate a desfăcut-o. Exact în

clipa cînd am picat acolo, fata tocmai voia să rupă plicul crezînd că la mijloc e o glumă. M-am uitat și eu și bomba, meștere, de care n-ai fi fost în stare nici dumneata. Am reținut conținutul scrisorii, și o dată ieșit afară am copiat totul, din minte, pe hîrtie, și Panaitescu, radios, scoase un șervețel din buzunar, îl despături și cu gravitate dădu citire:

„Am luat cunoștință de recompensa promisă prin anunț. Mîine la ora douăsprezece noaptea, dacă te vei înfățișa cu suma respectivă, învelită în «Revista literară», la kilometrul douăzeci și unu, spre Mangalia, a doua zi, în același loc, vei găsi bicicleta *Speziell für Kinder*. În cazul că ne vei aduce sticleții pe cap sau nu vei depune suma promisă, bicicleta va fi distrusă, iar dumneata vei suferi un tratament în consecință: semnat Salvamar“.

Bunicul se uită la Panaitescu, luă hîrtia din mîna lui, o mai citi odată, o întoarse pe ambele fețe, apoi cu grijă o așeză pe noptiera de lîngă el.

— Dragă colega, trebuie să recunosc că ai făcut o treabă deosebit de importantă. Ce zici, Alina?

— Bunicule, după punctuație cred că scrisoarea e scrisă de un intelectual. Nu-i așa, nea Panaitescule, că punctuația n-ai pus-o dumneata? Eram sigură, deci aș spune chiar că e vorba de un elev sau student. Mai mult ca sigur elev, conștiincios la limba română, altfel n-ar fi ținut cu tot dinadinsul să respecte, ca un tocilar oarecare, semnele de punctuație. Trag concluzia că avem de-a face cu un hoț amator și nu cu unul de profesie, cu un taie frunză la cîini care prin mijloace necinstite vrea să pună mîna pe ceva bani nemunciți.

— Dragă Alina, analiza este exactă! Aceleași remarci, dar intim, pentru a te verifica, le-am făcut și eu. Acum rămîne doar de văzut ce facem ca mîine la ora indicată pachetul cu bani să fie la locul amintit.

— Păi simplu, Bunicule, fac eu un pachet. Pun într-un ziar o bucată de lemn, mă duc la locul amintit, mă retrag în pădure, aștept și pe urmă e simplu ca bună ziua...

— Dragul meu colega, ideea este excelentă. Dar vreau înainte să fac o remarcă referitoare la scrisoare, remarcă pe care, cu părere de rău, n-a luat-o în seamă nici Alina, deși avea toate datele. Hoțul specifică în scrisoare ca banii

să fie inveliţi într-o revistă literară anume... De ce într-o revistă literară? Alina a menţionat că e vorba de un tînăr care are aplicaţie pentru gramatică. Eu aş adăuga că are înclinaţii şi spre literatură. Un om care se grăbeşte să întreprindă ceva are pe creier fixaţiile propriilor lui îndeletniciri. De ce n-a pus revista *Flacăra*, sau mai ştiu eu care, că, slavă Domnului, avem destule. Nu, el a pus revista pe care o citeşte.

— Bunicule, e nemaipomenit, aşa e!

— Dar în cazul acesta, dragă Panaitescule, nu e vorba de un singur individ, ci de mai mulţi. Însăşi semnătura care indică un substantiv colectiv este tot o fixaţie. Desigur, nici nu poate fi vorba de cei de la Salvamar. Asta e o invenţie ca să ne inducă în eroare. Dar substanţa colectivă din semnătură e reală, ori în acest caz n-are nici un rost să prindem numai pe unul dintre ei. Trebuie să-i prindem pe toţi.

— Meştere, acum de ce vrei dumneata neapărat să fie mai mulţi? Prindem pe unul, îi facem fundul rindea, luăm bicicleta, aşteptăm pînă face căpitanul raportul şi plecăm la munte. De ce ne complicăm? Nu-i aşa, domnişoară Alina? Doar n-am venit aici să umblăm numai după pungaşi?

Se auzi o bătaie în uşă şi după ce Alina se ridică să vadă cine-i poate deranja la o asemenea oră, intră însoţită de căpitanul Constantinescu.

— Bunicule, fata care a fost găsită ieri înecată n-avea în plămîni nici urmă de apă. În sînge s-a găsit o cantitate de alcool provenită din şampanie. După supoziţia medicului, din momentul decesului pînă la ora cînd a fost descoperită au trecut şase ore, ori ea a fost observată lîngă geamandură la ora nouă dimineaţa. În plus, din datele gestionarei de la magazinul special unde lucra sinucigaşa reiese că lipsesc mărfuri în valoare de 120.000 lei. Ori de aceste mărfuri răspundea direct Graţiela Rapciuc.

— Dragii mei, lucrurile, în cazul acesta, se complică şi am impresia că ne aflăm în faţa unui caz deosebit de interesant.

— Bine, meştere, dar ce legătură există între bicicletă şi moartă, cum naiba-i zice...

— Nu pot să spun nimic, dragă colega, dar profitînd de prezenţa căpitanului, prin amabilitatea căruia ne bucurăm aici de cea mai mare stimă, vom discuta şi vom face un plan amănunţit de cercetări. Acum, după anumite raţionamente care mi-au venit în minte, exact în clipa cînd vorbeam, am impresia că la mijloc e vorba de ceva cu mult mai grav.

7

După ce stabili gradul de urgenţă al cercetărilor pe ziua în curs, după ce îi dădu indicaţii lui Panaitescu, mai mult sugerîndu-i-le, Bunicul coborî la cantină.

Fericit pentru ziua aceea cu soare, îl plimbă apoi pe Alsacian vreme de zece minute. Nu-i dădu de mîncare. La cei şaisprezece ani ai lui o singură masă era arhisuficientă, cel puţin aşa sunase verdictul medicului veterinar al miliţiei, pe care Bunicul îl consulta mai des decît pe propriul său medic. După plimbare, cu o perie aflată în portbagajul Buickului pieptănă cu grijă blana tovarăşului său de singurătate, după care — pentru orice eventualitate îl legă la umbra unui brad. Mulţumit că se achitase cu conştiinciozitate şi dragoste de aceste îndatoriri îi făcu semn cîinelui să rămînă liniştit la locul indicat şi revenind în cameră se dezbrăcă, îşi puse halatul de baie şi pe balcon, ferit de privirile indiscrete, îşi unse piciorul bolnav cu puţin nămol adus într-o găleată de sergentul Creţu, fireşte, la rugămintea căpitanului Constantinescu.

Pe balconul vecin, o pereche de turişti nemţi făceau acelaşi lucru, şi fără să vrea Bunicul ascultă conversaţia dintre cei doi, lăsînd bineînţeles impresia celor de dincolo de balustradă că limba aceasta îi este cu totul necunoscută.

— Ia închipuie-ţi, Helga, începu bărbatul, după ce îşi unse coatele cu nămol, cu o grijă exagerată, de parcă materia aceea neagră şi urît mirositoare ar fi fost alcătuită din particule de o valoare inestimabilă, ce am face noi în Germania să avem un asemenea medicament valoros. Din păcate, românii ăştia, simpatici dealtfel, n-au deloc simţul propriilor lor avuţii, ca să nu mai vorbim

că în orice domeniu, inclusiv acesta, sînt de o largheţe nemaipomenită.

— Ce vrei să spui? întrebă femeia care îşi ungea cu un deget cutele de la ochi cu pasta aceea neagră de culoarea cremei de ghete.

— Aş transforma imediat unul din atelierele mele. Aş confecţiona pungi speciale de o sută de grame pe care le-aş umple cu acest noroi binefăcător şi aşa le-aş pune în vînzare în toată ţara. Românii nu cunosc psihologia clientului. Ei cred că valoarea unui medicament stă în cantitate şi din pricina aceasta dau o găleată de nămol pe doi lei, cînd după mine fiecare gram din această pastă preţioasă, vîndut raţional şi economicos, ar însemna o avere. Mai mult, n-aş vinde nămolul decît pe reţetă, în felul acesta stîrnind curiozitatea asupra valorii lui oculte. Aş însoţi fiecare pungă de o etichetă cuprinzînd substanţele ce le conţine, precum şi eficacitatea lor asupra unor boli. Trebuie să recunoşti că acest nămol, atît pe tine, cît şi pe mine, ne-a readus la viaţă. Durerile acelea permanente şi sîcîitoare aproape că ajunseseră să-mi schimbe şi caracterul.

— Tu totdeauna ai, Karli, idei preţioase, dar nu ştiu cum se face că numai pe cele proaste le pui în aplicare.

— Draga mea, nu mă refeream de data asta atît la ideile mele, cît la lipsa de spirit economic a gazdelor noastre. Eu aş face din acest nămol o avere... O sută de grame în plicuri de nailon... Aş umple toată Germania... Ceea ce fac ei e ca şi cum ar vinde aspirina cu carul, fără alegere, orişicui. Prin asta valoarea nămolului scade, iar bolnavul, cînd vede că se ung toţi, fără alegere, îşi pierde încrederea în el.

— Poate ar fi o idee, Karli, să construim o baie publică, unde să introducem nămol sau să încheiem o afacere cu băile publice... Am vedea cum merge... Apoi...

— Nu-mi place să fac afaceri cu statul! Prefer, dacă fac ceva, să fac pe cont propriu...

Femeia se întinse la soare pe patul pliant şi, după cîteva minute, Bunicul îi auzi respiraţia regulată. Adormise.

Bunicul era surprins de raţionamentul neamţului din balconul vecin. Chiar dacă nu putea fi întru totul de

acord cu el, trebuia să recunoască că în unele privinţe avea dreptate.

Brusc, pe uşă intră Alina. Alergase. Respira grăbit şi la vederea ei Bunicul sări de pe scaun şi veni în întîmpinarea ei.

— Bunicule, tocmai treceam drumul... M-a văzut căpitanul şi mi-a spus să te anunţ că peste cîteva minute Waldmann va ieşi de la sergentul Creţu. A venit să se intereseze dacă există noutăţi în privinţa bicicletei.

Bunicul nu răspunse. Îşi spălă repede piciorul, în cîteva secunde se îmbrăcă şi punîndu-şi din mers bobocul de trandafir la butonieră ieşi urmat de Alina.

Se aşeză pe banca din faţa miliţiei, în timp ce Alina, traversînd pe trotuarul celălalt, începu să se plimbe fără să dea nimănui de bănuit că de fapt plimbarea ei avea un scop precis.

Căpitanul Constantinescu apăru la fereastră, făcu un semn discret cu ochiul şi Bunicul se ridică.

Pe aleea străjuită de plopi pitici apăru un om cu o geantă de voiaj în mînă. Cu toată căldura, Waldmann — el era — purta o haină de lînă şi o cravată din acelaşi material. Ochii îi erau ascunşi în dosul unor ochelari cu ramă simplă de formă sferică. În picioare avea pantofi cu talpă groasă din crep, cu botul pătrat. Poate că Bunicul nu i-ar fi văzut pantofii dacă n-ar fi avut convingerea că Waldmann face eforturi să nu şchioapete.

Waldmann cercetă atent strada, trecu drumul pe la „Zebra albă", nu înainte de a se asigura că nu vine nici o maşină, apoi intră în clădirea telefoanelor.

Bunicul îi făcu semn Alinei să rămînă pe loc şi punctînd asfaltul cu vîrful bastonului din lemn de mahon se îndreptă spre clădire.

La automate era coadă şi Waldmann se uită nerăbdător la ceas, apoi, nemulţumit de ceva, părăsi coada la care se aşezase şi se postă la alta.

În clădire era cald. Lumea se ştergea de transpiraţie cu ce putea, şi cu toate că uşile erau deschise, în sala mare plutea miros de abur şi nămol.

Waldmann se uită din nou la ceas, apoi făcînd o grimasă părăsi clădirea Telefoanelor.

Bunicul îl urmări îndeaproape. Strada era un furnicar de lume, aşa că maiorului nu-i fu teamă că Waldmann îi va remarca prezenţa. Cu siguranţă că voise să vorbească cu un oraş dinafara litoralului, dar cine ştie din ce motive renunţase şi acum mergea grăbit spre hotelul „Iris".

„Numai de-ar fi reuşit Panaitescu", îşi spuse Bunicul, dar cînd ajunse în faţa intrării hotelului, îl văzu pe Panaitescu cu o batistă albă pe cap, pe care din cînd în cînd o umezea cu apă dintr-un bidon de plastic. Nu putea suporta căldura, şi pentru o clipă, Bunicul avu un sentiment de compasiune pentru şoferul care suferea fără doar şi poate cumplit. Cămaşa îi era toată năclăită de sudoare.

Waldmann întrebă ceva la recepţie şi fata de care îi vorbise Panaitescu îi întinse o scrisoare pe care cel urmărit, în loc s-o citească, o vîrî grăbit într-un buzunar al hainei. Ieşi apoi în stradă şi cu acelaşi pas grăbit porni din nou spre centru. Bunicul îi făcu lui Panaitescu un semn şi acesta, înclinînd din cap, preluă urmărirea. Bunicul se întoarse la sediul miliţiei. Alina era în stradă, stătea pe o bancă şi căpitanul Constantinescu îi povestea ceva hazliu, altfel fata n-ar fi rîs cu atîta poftă.

La vederea Bunicului, căpitanul se ridică de pe bancă.

— Ceva nou, căpitane?

— Bunicule, Sotir s-a dus la sediul O.N.T. Dacă vrei, putem merge acum la morgă. Cred însă că domnişoara Alina . . .

— De ce, căpitane? Dacă vrea să îmbrăţişeze o asemenea meserie, este bine să se familiarizeze şi cu lucrurile mai puţin plăcute.

Se îndreptară spre Policlinica centrală.

— Graţiela Rapciuc n-are părinţi, începu căpitanul, cercetînd un petic de hîrtie scos din buzunar. A crescut la orfelinat în Constanţa, a făcut liceul la Şcoala nr. 12, apoi a urmat cursurile pentru cadrele din comerţul exterior. Numai referinţe bune despre ea.

— Cînd s-a făcut inventarul magazinului unde lucra? întrebă Alina, şi Bunicul aprobă cu capul, în semn că

era întru totul de acord cu interesul fetei pentru acest amănunt.

— Înainte cu două zile de a muri.

— Trebuie oare să se deducă moartea ei ca urmare a acestei descoperiri de către organele de control?

— Aici e aici, Bunicule. Din discuţia pe care am avut-o cu inspectorul financiar reiese că el nu comunicase încă rezultatele inventarului.

— Înseamnă că Graţiela era convinsă că va fi prinsă şi . . . ce mai, e limpede, Bunicule.

— Nu te grăbi să tragi concluzii, draga mea! Numai în clipa cînd acest adevăr va ieşi la lumină, ca un rezultat firesc al tuturor faptelor, ne putem permite să emitem păreri cu valoare de adevăr. Pînă atunci trăim doar în lumea presupunerilor.

Alina îşi muşcă buza de jos, dar nu se putu abţine.

— Şi dacă eu am dreptate?

— Ar însemna atunci că între furtul bicicletei şi moartea Graţielei nu există nici o relaţie, ori deducţiile mele, încă şubrede, ce-i drept, îmi spun că o asemenea relaţie există.

Camera în care se afla cadavrul Graţielei Rapciuc era chiar în dreapta intrării, la subsol. Se auzea uruitul refrigeratorului şi Alina, cînd o văzu pe fată acoperită cu cearşaful alb, avu un moment de spaimă şi se agăţă de braţul maiorului. Infirmierul de serviciu dădu pînza albă la o parte şi atunci Alina zări chipul palid şi schimonosit al fetei. Avu senzaţia că de fapt Graţiela nu e moartă, ci doarme ascunzînd în ea o suferinţă cumplită.

— Ce crezi, Bunicule? întrebă căpitanul.

Bunicul se uită la infirmier şi după ce acesta trecu în camera alăturată dădu din cap fără să spună nimic. Abia la ieşire îi răspunse căpitanului:

— Durerea şi spaima de pe chipul ei atestă clar că fata a fost aruncată în apă. Sinuciderile de acest fel, ca să nu mai vorbesc de accidente, lasă pe chipul celor intraţi în nefiinţă o linişte pe care moartea o subliniază. După cum ai văzut însă, fata are pe chip o spaimă ciudată.

— Bine, Bunicule, dar autopsia nu indică deloc că

fata ar fi suferit vreo traumă aparte. Atîta doar că avea în sînge o cantitate mare de alcool.

— Constantinescule, cere, te rog, o expertiză specială asupra cauzelor decesului.

— Ar însemna să se supere medicul de aici.

— N-are decît să se supere. E dreptul nostru, dacă nu chiar obligația noastră, de a nu avea nici un fel de dubii asupra cauzei reale a decesului.

— Bine, Bunicule, am să vorbesc cu cei de la Constanța.

— Părerea mea este, dacă ții așa de mult la medicul de aici, să trimiți cadavrul acolo. În fond, neavînd rude, ei, acum, îi este indiferent unde va fi înmormîntată.

— Am înțeles, Bunicule! spuse căpitanul respectuos.

8

Cînd ieși din subsolul Policlinicii, Bunicul era de nerecunoscut. Intrase pentru o clipă în camera infirmierului și ieșise de acolo cu un pîntec proeminent. Haina cenușie își schimbase și ea culoarea, iar pe față apăru un barbișon care dădea noului personaj o alură de comerciant de cafea înstărit, dintr-o altă epocă. Pălăria, ca și haina, băteau într-un portocaliu închis, iar bastonul din mahon luase forma unei umbrele bună ca posesorul ei să se apere nu numai de o posibilă ploaie, dar și de soarele ce ardea nemilos. Pînă și mersul Bunicului se schimbase; era cu mult mai ferm, iar sub ochelarii cu ramă modernă, ochii lui blînzi cu zeci de cute în jurul lor, căpătară sclipiri noi.

Nu întîmplător se deghizase bătrînul maior. Avea anumite bănuieli și prefera să iasă din nou pe stradă, fără să fie cunoscut.

Familia Tumanov, unde stătuse Grațiela Rapciuc, locuia pe o stradă la marginea ghiolului și Bunicul nu avu nevoie de mai mult de zece minute să ajungă acolo. Casa cu două încăperi, cu multă verdeață și flori în grădină îi lăsă Bunicului o impresie plăcută. Abia cînd intră însă

în curte își dădu seama că în continuarea casei erau construite cîteva barăci vopsite în culori țipătoare, în fața cărora, întinse pe o frînghie, se uscau sumedenie de rufe proaspăt spălate. Înțelese că barăcile erau închiriate și ele pentru turiști, dar după vocile care se auzeau dintr-o coșmelie de culoare galbenă nu se îndoi că proaspeții chiriași erau de același neam cu el. În apropierea fîntînii, pe trei stîlpi de lemn era așezat un butoi din tablă, el constituind rezervorul unui duș sub care acum un copil, ajutat de maică-sa, se bălăcea de zor.

Altfel, în întreaga curte domnea o curățenie desăvîrșită, iar cele cîteva mese așezate sub un cireș erau și ele ireproșabile.

Doamna Tumanov intra tocmai pe poartă însoțită de copiii care îi purtau coșurile cu zarzavat. Văzîndu-l pe Bunic învîrtindu-se în mijlocul curții strigă de la poartă:

— Pentru seria asta nu mai avem camere de închiriat.

— Mă iertați, doamnă, dar n-am venit pentru cameră, cu toate că trebuie să recunosc, dacă aș avea timp pentru odihnă, un asemenea loc mi-aș alege... Prefer gălăgia și mulțimea, într-un cuvînt ador improvizația, căci ea apropie pe om mai mult de natură decît o cameră rece de hotel.

— Iona, du coșurile în bucătărie! se adresă femeia unuia dintre copii și ștergîndu-se pe obraz cu un capăt al baticului cu care era legată la cap se proțăpi în fața Bunicului.

— Sînteți amabilă, stimată doamnă, să-mi acordați din timpul dumneavoastră prețios cîteva minute? Știu că sînteți foarte ocupată. Cele șapte familii care locuiesc la dumneavoastră...

— Zece, îl întrerupse femeia.

— Mă iertați, înseamnă că două mi-au scăpat...

— Păi locuiesc și în pivniță doi tineri, iar în pod mai am doi chiriași, clienți vechi, de pe vremea cînd pe la noi nu era atîta omenet. Dar cine sînteți dumneavoastră? întrebă doamna Tumanov, și-l pofti pe Bunic în casă.

Încăperea cu geamurile acoperite cu hîrtie și cu perdele de culoare mov era răcoroasă și Bunicul o binecu-

vîntă pe femeie în sinea lui pentru că nu-l lăsase în soarele dogoritor, mai ales că se temea ca lipiciul de la barbă să nu se usuce prea repede și să se trezească cu barbișonul căzut pe jos.

— Doamnă, a locuit pînă acum cîteva zile la dumneavoastră o fată...

Doamna Tumanov se înroși și pe dată fața zbîrcită i se acoperi de sudoare.

— Sînteți vreo rudă de-a ei?

— Da, doamnă...

— Trebuie că sînteți de la Galați. Acolo avea pe cineva. Vai, cum s-a dus! recită aproape femeia cu accentul specific cu care vorbea.

— A locuit mult la dumneavoastră?

— Numai două luni... Așa ne-am înțeles: pînă la sezon. Peste o săptămînă trebuia să-mi elibereze camera... Aici a stat, în verandă... Știți, în timpul iernii noi închiriem ieftin, vara... ce să facem, cîștigăm și noi un ban... Sînt singură, bărbatul mi-a murit... Trebuie să trăiesc.

— Doamnă, cred că nu trăiți rău, deși îmi închipui că n-aveți nici o clipă de odihnă.

— Cincizeci de lei baraca, o sută camera, un pol pivnița, zece lei podul, o sută cincizeci camera de oaspeți...

— Pe serie...

— Nu, domnule, pe noapte...

— Atunci înseamnă că o duceți chiar foarte bine, doamnă.

— Nu mă plîng, statul ne dă drepturi, eu plătesc impozit și toți sîntem egali. Era o fată bună și la locul ei. Plătea chiria la timp, era curată, nu veneau bărbați la ea... Un tînăr o conducea pînă la poartă... Atîta... În casă nu dădeam voie să intre bărbații... Pentru ea... că fetele sînt proaste. I-am spus că dacă intră un bărbat în casă, de pe scaun pînă la pat drumu-i mai scurt decît de la poartă pînă la biserică, cu toate că biserica e foarte departe de aici.

— Înțeleg, țineați la cinstea ei.

— Foarte mult și era ascultătoare. Iarna lucra la Mangalia, nu-ș' ce făcea pe acolo... La mine numai astea două luni a stat... Poftiți, astea sînt lucrurile ei! spuse femeia arătînd o valiză din carton de culoare maron. Tot ce-a avut... M-am gîndit că o să vină cineva după ele, și uite c-ați venit dumneavoastră.

Bunicul se uită la lucrurile din valiză, făcu un inventar sumar, dar pînă la urmă în afară de două scrisori nu găsi nimic deosebit. O scrisoare era de la Pamfil Adam, și era expediată din Constanța, iar cea de a doua nu avea pe dosul plicului numele expeditorului.

— Biata Grațiela...

— Era o fată bună... Mie îmi dădea să-i țin banii... Seara nu se ducea nicăieri. Numai în ultima săptămînă a lipsit de acasă două nopți... Mi-a zis că a fost ținută la serviciu, apoi n-a mai venit... Cred că a fost foarte obosită, a făcut baie, apa era rece și... Nimeni nu știe cînd îl hărăzește soarta să moară.

— Înțeleg că nu prea avea prieteni.

— Ba da, odată a fost șefa de magazin pe aici, doamna doctor Bodea, că se cunoșteau și lucrau împreună... Mi-a adus votcă rusească, am băut și eu, vai ce băutură! se minună femeia.

— Doamnă, am să mai trec p-aici... Am venit și eu la odihnă... Poate cînd plec o să-i iau eu lucrurile...

— Chiar vă mulțumesc, domnule, că nici nu știu ce să fac cu ele...

Bunicul fu însoțit pînă la poartă și femeia îi rupse în grabă cîteva dalii din grădină. Bunicul fu impresionat de atenția cu care îl onorase doamna Tumanov.

9

Ferma de porci la care lucra doctorul Bodea era la cîțiva kilometri mai sus de stațiune și Bunicul, dînd dovadă de o energie cu totul aparte, refuză să ia autobuzul, cu toate că la ora aceea aglomerația nu era mare. Cînd ajunse în apropierea celor șaisprezece grajduri pentru porci, Bunicul o văzu pe Alina plimbîndu-se pe una din aleile înverzite ale crescătoriei și de departe îi făcu un semn discret cu mîna.

— N-a ieșit, Bunicule! șopti ea în treacăt și bătrînul își continuă drumul lăsînd fata să se plimbe mai departe.

Paznicul îl conduse pe Bunic într-un grajd și acesta rămase impresionat de instalațiile moderne și de curățenia în care erau ținuți porcii. Fără să vrea, făcu anumite analogii, dar pînă la urmă, dintr-un simț al pudorii, își refuză comparația și luă aminte cu interes la boxele unde se aflau guițătoarele gata să fete. Niciodată nu văzuse Bunicul asemenea porci. Cîțiva îngrijitori spălau cu furtunurile cu apă călduță și săpun cele două maternități. Se opri și rămase mut de admirație văzînd o duzină de purcei cum sugeau de la o scroafă. Fiecare purceluș era legat la picior cu o fundă de altă culoare. Deasupra boxei o tăbliță indica numele scroafei, anul nașterii și numărul de purcei cărora le dăduse naștere.

Pînă să dea de cabinetul doctorului Bodea, Bunicul mai traversă cîteva grajduri. Aceeași curățenie de laborator și același spirit practic, gospodăresc, în construcții atestau că oamenii care lucrau aici își cunoșteau meseria cu temei.

Medicul era în sala de operație, și efectua o castrare, în cele mai igienice condiții cu putință. La vederea Bunicului, Bodea se încruntă ușor, încercînd să-și aducă aminte unde îl mai văzuse pe bătrîn, apoi luminîndu-se deodată la față îl salută. Operația era pe sfîrșite. Vierul fusese anesteziat și grohăind încet se lăsa lipsit de însemnele lui de bărbăție, arborînd o indiferență totală, constată Bunicul. Doctorul unse rana cu tinctură de iod, apoi, doi paznici, ajutați de un cărucior cu roți de cauciuc, transportară animalul în rezerva creată anume pentru porcii aflați în convalescență.

— Văd că sînteți uimit, tovarășe, spuse Bodea și Bunicul rămase plăcut surprins de zîmbetul medicului, cu totul altfel decît în seara cînd se cunoscuseră întîmplător în cameră la Constantinescu.

— Du-te, te rog, Florentine, și adu puțină șampanie de soc, se adresă medicul veterinar unui tînăr înalt, cu părul lung la spate, plăcut la înfățișare.

— Băiatul dumneavoastră? întrebă Bunicul, după ce tînărul plecă, și doctorul înclină din cap. Vă seamănă foarte mult.

— În unele privințe doar, spuse Bodea și își scoase mănușile de cauciuc pline de talc.

— N-am mai venit la miliție, tovarășe. Presupun că nu sînteți din partea locului, deoarece nu-mi amintesc să vă fi văzut pînă acum prin stațiune. Sînteți probabil în concediu sau într-o misiune specială...

— Da, domnule Bodea, sînt în concediu, înainte de pensionare. Și cum căpitanul Constantinescu e foarte ocupat, iau eu voind să-l ajut, mi-am oferit serviciile venind pînă aici. Am impresia că ați renunțat la declarație, nu-i așa?

Doctorul Bodea își scoase șorțul pătat în cîteva locuri cu sînge, se spălă cîteva minute la chiuvetă, apoi își tamponă palmele cu spirt medicinal.

— Era cît pe-aci să fac o greșeală. Pînă la urmă soția a recunoscut că i-a dat băiatului din economiile noastre o mie de lei ca să-mi cumpere un ceas de ziua mea și eu, nerecunoscător... Îmi cer scuze și vă rog să i le transmiteți de asemenea și tovarășului căpitan. Am intrat ca un necioplit în biroul lui, iar pe dumneavoastră v-am făcut să veniți pînă aici... Adevărul este că a trebuit să asist la cîteva nașteri, altfel veneam eu să anunț gafa pe care era s-o fac...

— N-aveți de ce să vă scuzați, domnule doctor, ca să fiu sincer sînt profund interesat de munca pe care o depuneți aici. Sînt, cum v-am spus, în pragul pensionării și probabil, liberat de treburile zilnice, am să-mi permit... Frumoși porci aveți! conchise Bunicul, uitîndu-se la boxele care străluceau de curățenie.

Doctorul zîmbi, apoi fața lui deveni dintr-o dată severă. Îi făcu semn Bunicului să-l urmeze și după cîțiva zeci de metri parcurși pe un coridor presărat cu piatră albă de carieră, Bodea deschise cu cheia o ușă, nu înainte de a cerceta ambele intrări ale grajdului.

Bunicul rămase stupefiat.

În fața lor, într-o boxă, se afla un porc de dimensiuni neobișnuite. După o apreciere sumară socoti că animalul din fața lui depășește greutatea de patru sute de kilograme.

— Patru sute șaizeci de kilograme, tovarășe! E un exemplar de experiență, pe care nu-l arăt nimănui. Dacă nu v-aș fi deranjat și dacă n-aș avea sentimentul vinovăției că v-am adus pe un asemenea soare pînă aici, nu

vi-l arătam nici dumneavoastră. Munca mea de o viață. Am făcut zeci și zeci de încrucișări pînă am ajuns la acest exemplar, unic în felul lui. Mă aflu în fața unei probleme dificile. Jumătate din el este grăsime, ori strădania mea este aceea ca grăsimea, la aceste proporții uriașe, să nu depășească cincizeci de kilograme. Vă rog să nu spuneți nimănui ce ați văzut. Cu toate că, sînt convins, nimeni nu v-ar crede... chiar dacă ați spune cuiva...

— Nemaipomenit exemplar!

— Din pricina lui poate, tovarășe, mi-am neglijat alte obligații, dar trebuie să mă înțelegeți, vreau să fiu țării de folos.

— Și cum se explică cantitatea atît de mare de grăsime? întrebă Bunicul ca să nu iasă din tema preferată a medicului.

— Tocmai aici e buba. N-am reușit să fac încrucișări între exemplare cu un grad de rudenie îndepărtat. Acesta este exemplarul feminin cel mai reușit pe care l-am putut obține. Din păcate, exemplarul masculin face parte din aceeași familie și progeniturile dau semne vădite de degenerare. Am avut un mascul dintr-o altă familie. Din nefericire, cu toate că anul trecut am vegheat în această boxă mai mult de două luni de zile, ziua și noaptea, l-am pierdut, din prostia unui paznic. I-a pus în timpul iernii o cantitate prea mare de nisip. Instalația noastră termică s-a defectat și porcul a adormit în nisip. Nisipul umed, din pricina urinei, a înghețat și întreg spatele porcului a fost prins în acest amestec tare ca betonul. Porcul s-a smucit; trebuie să recunoașteți că un asemenea exemplar are o forță nemaipomenită. A reușit să se ridice, dar în nisipul înghețat i-a rămas toată partea dreaptă a corpului. Nu vă mint, am plîns. Îmi vedeam dusă de rîpă munca mea de-o viață... Acum am început din nou... Dar voi avea nevoie de cel puțin cinci ani ca să mai ajung la un asemenea mascul...

— În orice caz, munca dumneavoastră vă aduce multe satisfacții, spuse Bunicul sincer impresionat de tot ce văzuse.

— Satisfacții și insatisfacții aici... Numai insatisfacții acasă... Pentru asta am luat copilul aici, tovarășe, să

vadă. Poate nasc în el curiozitatea pentru această muncă... Am cincizeci de ani, m-am căsătorit tîrziu, tot din pricina cercetărilor, și am impresia că voi plăti din greu pentru ele.

— Nu vă înțeleg, domnule doctor!

— Dragul meu tovarăș, trebuie cu mîhnire să recunosc că nu sînt înțeles nici aici, de către anumiți oameni, și nici acasă. Știți de ce v-am arătat diamantul meu — cum îl numesc eu pe Gipsi — pentru că am simțit că vă interesează.

Intră tînărul cu șampania de soc și Bunicul gustă temător, apoi bău cu plăcere.

— O invenție de-a mea... Ajută digestia și favorizează secreția pancreasului, unul din cele mai importante organe ale omului.

— Tinere, dacă nu mă înșel, în timp ce intram aici o fată foarte nostimă întreba la poartă de dumneata, spuse Bunicul, și se întoarse iar spre medic.

Tînărul îl privi întrebător pe taică-său, apoi la un semn al acestuia alergă spre ieșire.

— Vezi, dumneata, tovarășe, pe stradă, să zicem, cîte un individ de două sute de kilograme. Spunem despre el că-i obez... Uite, eu vreau în domeniul meu să reiau invers ciclul genezei... Cu milioane de ani în urmă animalele aveau dimensiuni impresionante. De ce? Exista o plantă care avea asupra pancreasului o acțiune aparte. S-a schimbat clima, condițiile de viață, a apărut arcul și săgeata și animalul a trebuit să capete dimensiunile propice supraviețuirii... Ori eu vreau să renasc în laborator acele condiții și să găsesc acel nutreț care să facă posibilă o specie de animale care să ajungă la dimensiuni uriașe.

Bunicul se uită în ochii medicului și privirile acestuia îl făcură să transpire ușor. Pupilele lui Bodea se măriseră neobișnuit și o clipă Bunicul avu impresia că ochii aceia vor ieși din orbite.

— Dar propriul meu copil nu mă înțelege. Aș vrea să-mi continue cercetările, să se dovedească util societății. Ce folos... Adevărul este că propriile noastre progenituri moștenesc foarte puțin de la noi, aș zice că uneori nu moștenesc nimic. Avem doar falsa iluzie

că sînt copiii noştri, de fapt prin amestecul de cromozomi... dar ce tot zic... Va ieşi din el un neisprăvit.

— Cred că exageraţi, domnule doctor, exageraţi!

— Vă înşelaţi, nu exagerez deloc, am un ochi format, şi rar s-a întîmplat ca ochiul meu să dea greş... Dacă îţi plac aşa de mult porcii nu vrei după pensionare să... întrebă deodată Bodea, şi privirile lui căpătară o nouă strălucire, plină de speranţă. Am nevoie de oameni cu dragoste faţă de aceste animale.

— Îmi pare rău că trebuie să vă refuz, domnule doctor.

— În orice caz, vă mulţumesc că aţi avut răbdare să mă ascultaţi... Pentru mine şi asta înseamnă o victorie...

La ieşire, Bunicul fu oprit de portar care se apropie misterios de urechea lui şi-l întrebă:

— Nu v-a povestit nimic despre porcii cu opt picioare? Visează să aibă porci cu opt pulpe.

Bunicul se încruntă.

— Aseară, cînd am trecut pe lîngă un magazin anume, şi eu am visat acelaşi lucru, spuse Bunicul şi plecă, lăsîndu-l pe paznic aiurit. Cînd la un moment dat privi înapoi, îl văzu de departe cum îşi făcea cruce.

La intrarea pe şosea, Bunicul o întîlni pe Alina.

— Cum a mers? întrebă el, bucurîndu-se că Alina era veselă şi mai ales că pielea fină de pe chipul ei începuse să se bronzeze.

— I-am spus, Bunicule, să nu meargă nimeni la întîlnirea de la kilometrul douăzeci şi unu. A făcut ochii mari, s-a încruntat, m-a întrebat cine sînt şi despre ce kilometru e vorba, dar cînd am pronunţat cuvîntul Salvamar şi-a lăsat halatul la poartă şi a zbughit-o peste arătură spre oraş.

— E aşa cum credeam, Alina, o ceată de iresponsabili, incapabili să-şi ia cele mai elementare precauţii.

— Dar la dumneata cum a mers, Bunicule?

— Draga mea, mă bate serios gîndul să mă apuc de creşterea porcilor. Ce-ai zice de un porc cu şaisprezece picioare. Adică şaisprezece pulpe dintr-o dată?

— Bunicule, dumneata ai făcut insolaţie! spuse fata şi îşi duse palma la fruntea bătrînului.

10

Bunicul şi Alina se întoarseră acasă exact cu un sfert de oră înainte de a servi masa la cantină. Bătrînul se îndreptă spre locul unde-şi lăsase cîinele. Patrupedul nu se clintise. Atît doar că din pricina rotirii soarelui fusese obligat să se învîrtă şi el în jurul bradului şi lesa răsucită după trunchi aproape că ajunsese să-l sufoce. Cu toate astea, cîinele dădu din coadă bucuros cînd îşi văzu stăpînul şi îi linse mîna cînd acesta scoase din buzunar o bucată de zahăr.

Alina se duse înainte să ocupe o masă, iar Bunicul se plimbă cîteva minute prin parcul din apropiere, fiind atent să nu fie surprins de vreun paznic. Dintr-o pudoare lesne de înţeles, Alsacianul nu voi să se uşureze în văzul stăpînului, aşa că odată eliberat se duse într-un tufiş şi zăbovi vreme îndelungată. Apăru după un timp mai vesel şi se gudură pe lîngă bătrîn, încercînd să-l prindă cu dinţii de haină. Bunicul crezu că la mijloc e un simplu capriciu al cîinelui, dar cînd îşi dădu seama că acesta insistă, Bunicul îl urmă docil. Cînd ajunseră printre arbuşti, cîinele o luă la goană lătrînd, lucru pe care nu-l mai făcuse de cîţiva ani. În clipa aceea, din dosul unui trunchi văzu cum un tînăr cu barbă o ia la sănătoasa, sărind în graba lui peste un gard. Bunicul se opri. Era inutil să-l urmărească.

Tînărul trecuse în grădina Teatrului de vară, iar de acolo, prin dosul scenei, sărise în stradă şi se pierduse în mulţime.

— S-ar putea, dragă prietene, ca mirosul tău să te fi înşelat şi să mă fi deranjat de pomană, se adresă Bunicul cîinelui, dar după cîteva clipe de meditaţie îşi mărturisi că în nici un caz cîinele nu i-ar fi atras luarea-aminte dacă fugarul nu l-ar fi pîndit pe el. Ştia foarte bine că animalele din categoria cărora făcea parte şi odrasla lui aveau „o gîndire a lor“, cum îi plăcea maiorului să spună, ghicind de la distanţă un prieten sau un duşman. Ar fi putut pune pariu cu oricine că Alsacianul nu s-ar fi deranjat şi nici n-ar fi dat semne de nelinişte dacă n-ar fi fost sigur că în creierul celui ascuns se

zămisleau planuri ostile stăpînului său. Această capacitate, Bunicul o punea pe seama unui sistem de ultrasunete pe care cîinele era în stare să le perceapă și care-i dădeau posibilitatea să simtă ceea ce omul, cu toată puterea lui de a raționa, nu era capabil să facă. Citise el undeva că în Japonia se studiase o plantă în stare să descopere de la distanță apreciabilă omul care se îndrepta spre ea cu intenții agresive. În acest caz, emana un miros special, amețitor, care îl obliga pe răufăcător sau să se retragă, sau să o ocolească. De ce atunci un cîine, înzestrat de natură cu un creier destul de dezvoltat, să n-aibă posibilitatea de a se orienta în privința caracterului oamenilor, a intențiilor lor? Intim, avea ferma convingere, în ciuda tuturor tratatelor de medicină veterinară, că animalele aveau o gîndire rudimentară, dublată de anumite simțuri ce completau labirintul sărac al creierului, care le ajutau să fie mai abile în lupta pentru supraviețuire. Cunoștea bine animalele, se ocupase de ele de mic, le studiase și, pe măsură ce cunoștea oamenii tot mai bine, avea tot mai mare stimă pentru propriul său cîine, incapabil să trădeze și să mintă. Se gîndise chiar să scrie un studiu despre aceste observații ale lui, dar anii trecuseră, timpul alerga fără zăbavă și el nu-și găsise niciodată vreme pentru așa ceva. Poate, acum, după ce va ieși la pensie, conchise bătrînul nu fără tristețe.

Bunicul se întoarse și porni spre cantină. În dreptul tufișului unde stătuse ascuns tînărul, maiorul descoperi un cuțit de o construcție cu totul specială: de la prăsele spre vîrf tăișul avea formă de flacără și ambele muchii ale sale erau ascuțite ca briciul.

— Interesant, interesant! își spuse Bunicul și pentru o clipă se gîndi că Alina era în pericol și că trebuia să fie cu ochii în patru.

Duse cîinele la mașină și se îndreptă spre cantină, fără să vadă că două din cauciucurile Buickului erau pe geantă.

Așteptară mai bine de o oră să fie serviți. Cu toate zîmbetele pe care Bunicul le trimise în dreapta și-n stînga ospătarilor de serviciu, nici unul nu se grăbi să vină la el. Din pricina nervilor, Alina începu să bată ușor cu piciorul în pardoseala de marmură, făcînd în același timp

cîteva observații deloc măgulitoare la adresa celor ce serveau acolo. Numai cînd, exasperat, Bunicul îndrăzni să ceară condica de sugestii și reclamații, Valeriu Pomișor apăru în persoană, și făcînd semn unui ospătar îl trimise la masa cu pricina.

Li se aduseră cîteva resturi de care Alina, mai mofturoasă, nici nu voi să se atingă, în timp ce Bunicul, flămînd, mîncă cu poftă aproape fără să vadă ce e în farfurie.

— Bunicule, să știi că din pricina lui Panaitescu își bat ăștia joc de noi.

Bătrînul lăsă furculița în farfurie și după ce se gîndi un timp zîmbi, considerînd că observația Alinei era plină de adevăr.

— Ai dreptate, draga mea, zise el, și fu de-a dreptul fericit cînd îl văzu pe șofer intrînd în sala de mese.

Doi ospătari se și repeziră la el și Panaitescu, fără să-și scoată ochelarii de soare, se așeză la o masă lîngă ușă privind superior la cei doi oameni înclinați respectuos, de parcă în fața lor s-ar fi aflat directorul Trustului în persoană.

Bunicul îi făcu șoferului un semn discret cu ochiul și șoferul, trecîndu-și pasiv privirile prin sală, înregistră clipirea din pleoape și zise în sinea lui: „O.K., babacule!“,

— Alina, cuțitul ăsta ți-l las ca amintire, zise Bunicul, dîndu-i lama găsită în parc. Nu știu dacă eram eu cel vizat sau dacă te urmărea pe tine. Clar este un lucru: nu-ți mai dau voie să întîrzii seara, iar ziua să fii cu ochii în patru. Am impresia că am fost filați și că tinerelul lui Bodea și cu prietenii lui au vrut să știe cine anume îi cunoaște și mai ales ar fi dorit să afle de ce le-ai comunicat să nu se prezinte la noapte pentru recompensă.

— Mie nu mi-e frică de zece tipi ca băiatul lui Bodea, Bunicule.

— Draga mea, oamenii nu întotdeauna preferă lupta dreaptă, bărbătească.

— Vrei să mă sperii, Bunicule?

— Nu, draga mea, vreau doar să-ți atrag atenția să fii cu ochii în patru.

— Am să te ascult, Bunicule!

Trecură pe lîngă Panaitescu. Acesta avea în farfurie o friptură bine rumenită, care, nu era nici un dubiu, avea greutatea ce trebuia s-o aibă în mod legal o friptură.

Intrară în hotel.

Paturile erau nefăcute: nu se făcuse curățenie, iar cînd Bunicul voi să se spele pe dinți rămase cu pasta în gură; nu curgea apa.

Bunicul se șterse cu prosopul și tocmai voia să-i aducă la cunoștință Alinei părerea lui în privința dezordinii și lipsei de apă, consecințe ale amestecului lor în problema furtului de carne, cînd ușa se deschise și un băiat le aduse politicos la cunoștință că, din dispoziția centrului, trebuiau să se mute la alt hotel, deoarece camera le fusese repartizată din greșeală.

— Și cine, mă rog, de la centru a dat această dispoziție? întrebă Bunicul aproape amuzat de șicanele la care erau supuși.

— Tovarășul director adjunct Pomișor, răspunse băiatul, făcînd o ușoară reverență.

Tînărul nu reuși să termine ce avea de spus, deoarece Panaitescu, care ascultase totul de pe coridor, îl dădu pe tînăr la o parte fără prea multă delicatețe, după care, scoțîndu-și ochelarii, ca vorbele lui să aibă și mai multă autoritate, se uită în ochii tînărului pînă ce acestea făcu un pas înapoi și abia atunci strigă aproape revoltat:

— Să-i spui Pomișorului dumitale că dacă mai umblă cu de-alde astea îl fac arac de fasole.

Apoi trînti ușa cu atîta putere, încît Alsacianul care moțăia în mașină își ciuli urechile, știind că gestul acesta brutal nu putea fi decît al șoferului.

— Maestre, să nu te superi că nu m-am așezat la masa voastră, dar motive de precauție m-au determinat, începu el mai calm, utilizînd felul melodios de a vorbi al Bunicului, lucru care se întîmpla ori de cîte ori avea cîte ceva grav de comunicat.

— Ia loc, dragă colega, și povestește, cu toate că înainte de a trece la relatările pe care le bănuiesc deosebit de importante mi-aș permite să-ți sugerez ca pe viitor să te porți mai delicat cu aceste uși, după cum vezi, construite dintr-un material fragil și cu o finețe

de-a dreptul remarcabilă. În ceea ce privește șicanele la care sîntem supuși, ele n-ar fi existat dacă nu te-ai fi amestecat în treburile gestionarului, punîndu-l, așa cum am văzut cu toții, într-o situație destul de dificilă.

— Maestre, cu ușa mai treacă meargă, dar ca să spui atîtea cuvinte numai ca să nu-i zici pe nume hoție, asta e prea de tot. Ce dracu, doar nu mi-o fi frică în propria mea țară să spun sincer ce cred? Nu-i așa, Alina?

Alina strîngea lucrurile din cameră încercînd, conform obiceiului de acasă, să facă ordine.

— Eu cred, Bunicule, că nea Panaitescu are dreptate. Prea ești îngăduitor cu toate lichelele.

— Bine, draga mea, dar uite că din pricina acestor lichele suferim.

— Bunicule, dacă nu fac ei curățenie, fac eu. Numai că, nea Panaitescule, vreau să-ți amintesc că murăturile nu le-ai adus numai pentru dumneata. Am încercat să deschid dulapul și n-am reușit.

— Domnișoară Alina, din principiu, iau totdeauna cheile cu mine... N-am încredere nici în tata. Dumnezeu să-l ierte, că nici nu știa că în această țară există o mare, și zău că mare lucru n-a pierdut.

Panaitescu își turnă un pahar cu apă, se așeză pe fotoliul de lîngă măsuță și după ce își trosni zdravăn degetele, mai-mai să-și rupă falangă cu falangă, se apucă să povestească:

— Maestre, e de oaie, ascultă ce-ți spun! Am mai rezolvat eu la viața mea și alte sarcini, dar nici una nu mi s-a părut atît de complicată ca cea de azi. Să urmărești un om în furnicarul acesta, zău că e foarte greu, și dacă vom ajunge cumva la liman, n-ar strica să-i amintești personal căpitanului meritele mele deosebite... Eu din modestie nu mi-aș permite...

— Crezi că Waldmann și-a dat seama că-l urmărești? îl chestionă Alina pe șofer.

Acesta rîse superior, amestec de ironie și satisfacție adresate fetei. Se întoarse către Bunic și continuă să relateze:

— Cum știi, maestre, după ce mi l-ai plasat mie pe tip, că naiba știe cum îl cheamă, m-am luat după el. La un chioșc de răcoritoare s-a oprit, a scos scrisoarea din bzunar și a citit-o. Am văzut pe fața lui că e foarte

11—112

mulţumit. Cu toate că-şi plătise paharul cu limonadă, n-a mai stat să-l bea şi într-o goană nebună s-a îndreptat spre magazinul *Consignaţia*. Nici n-a apucat să intre, că un tip l-a şi prins de cot şi l-a întrebat ce vrea să cumpere sau să vîndă şi cînd tipul a scos din geanta aia a lui de voiaj un magnetofon, am căscat ochii de mirare. Era un magnetofon şi nu un radio, maestre, aşa cum eu n-am mai văzut, numai butoane şi butoane şi în loc de benzi avea nişte casete mici, dar habar n-ai ce muzică ieşea din ele . . .

— Magnetofon *Gründig* sau *Philips*, spuse Alina care nu împărtăşea entuziasmul lui Panaitescu, mai ales că văzuse şi ea asemenea magnetofoane.

— Dragă domnişoară Alina, în orice caz era ceva special, altfel tipul n-ar fi dat pe loc trei miare, în văzul vînzătorului de la magazin, care se uita plictisit din dosul vitrinei cum se încheiau afacerile afară, că el înăuntru nu prea avea ce face. Omul meu a băgat banii în buzunar fără să-i numere şi pe aici ţi-e drumul. Alerga aproape. În preajma unui bloc unde se aflau cîţiva copii cu bicicletele s-a oprit, s-a uitat la ei, apoi a intrat în vorbă cu unul. Aş minţi dacă aş spune că ştiu ce-au vorbit. Eu sînt cinstit, maestre, şi n-am obiceiul să inventez sau să exagerez, aşa cum fac alţii ca să-şi dea importanţă. N-am auzit şi pace, că după aceea omul meu a coborît în subsolul clădirii, s-a uitat în dreapta şi-n stînga şi cînd şi-a dat seama că nu-l urmăreşte nimeni s-a făcut nevăzut în străfundul acela de beton. Maestre, eu cred că blocul acela a fost construit pe o cazemată veche, altfel nu ştiu de ce dracu zidurile subsolului ar fi aşa de groase şi cu atîta metal în ele. Mi-am zis: „Panaitescule, acu-i acu'. Acu-i băgarea degetului, ştii matale, maestre, unde". Am intrat tiptil în subsol, cu paşi şovăielnici. O hrubă neagră, cît o casă, s-a deschis în faţa ochilor mei. Dar oricît am căutat în ea, n-am găsit pe nimeni. Cred că erau cîteva pivniţe acolo sau aşa ceva, dar cum boxele n-aveau uşi, nu-mi dau seama unde s-ar fi putut ascunde.

— Şi l-ai pierdut? întrebă Alina, lovindu-şi palmele cu ciudă că povestirea şoferului trebuia să se încheie.

— L-am pierdut, domnişoară, sau el s-a pierdut, asta nu mai ştiu.

— Interesant, interesant! spuse Bunicul.

— Maestre, e al dracului de interesant. La un moment dat m-a cuprins frica. Nu vedeam nimic. Am aprins un chibrit, dar chibritul s-a stins repede, de parcă cineva ar fi suflat în el şi atunci mi-am zis: „Panaitescule, viaţa-i frumoasă, cu un bandit în plus sau în minus ţara asta n-are să moară, în schimb dacă mori tu . . ." Aşa că am hotărît că între bandit şi mine, eu sînt cel mai important şi am ieşit afară. Am înconjurat blocul, dar nici copiii nu mai erau acolo, nici altcineva. Am venit pe jos ca să mai fac puţină mişcare, cum aveam obiceiul să fac la munte, dar aici la mare nici mişcarea nu-i ca la munte, să ştii, maestre, aşa că pînă la urmă am luat un autobuz şi iată-mă teafăr în faţa dumitale.

— Cred că e imposibil să nu fi existat o altă ieşire, spuse Bunicul.

— O fi existînd, n-o fi existînd, adevărul este că eu n-am văzut-o.

— Cred că dacă ai fi aşteptat afară, într-un anumit loc, de unde să nu fi fost văzut, dar în schimb să fi putut vedea totul, l-ai fi observat pe Waldmann ieşind. Doar n-a putut intra în pămînt.

De afară, se auzi un fluierat şi Bunicul, receptiv la asemenea triluri, se ridică şi se îndreptă cu discreţie spre fereastră.

Jos, aproape de intrarea hatelului, se afla un tînăr. Fluiera de zor în timp ce îşi făcea de lucru cu un nasture de la cămaşă.

— Alina, cred că e pentru tine, zise Bunicul.

Alina se ridică, se apropie cu grijă de perdea, se înroşi uşor la obraz, apoi se întoarse şi se aşeză la locul ei.

— Nu-i pentru mine, Bunicule. Cine m-ar fluiera pe mine?

— Draga mea, asta n-am de unde să ştiu.

Panaitescu, în vervă, văzînd că fluieratul continuă, ieşi pe balcon şi fără menajamente întrebă:

— Pe cine fluieri, bă, nu vezi că aici locuiesc oameni şi că la ora asta sforăie?

— Vă rog să mă iertaţi, dar o caut pe Alina Alexiu. Eu sînt Dorin, mai spuse băiatul, arătîndu-şi ochii mari

şi negri umbriţi de sprîncenele frumos arcuite, care lui Panaitescu — el avea nişte sprîncene ca fuioarele — îi făcură o impresie destul de neplăcută.

Panaitescu se întoarse spre Alina, dar ea îi făcu şoferului un semn disperat, din care acesta înţelese exact ce trebuia.

— Zice că nu-i acasă, băiete, aşa că valea...

— Vai, nea Panaitescule! spuse fata supărată şi la privirile pline de reproş ale Bunicului ieşi din cameră.

11

Alina nu se întoarse nici după o oră, nici după două şi Bunicul, uitîndu-se la ceas, începu să intre la bănuieli. La ora şase trebuiau să meargă acasă la Constantinescu; erau invitaţi la masă. Panaitescu, ca să capete forţă şi să fie în stare să facă faţă unui festin gratuit, se culcase şi acum dormea cu mîinile sub cap. Visa cine ştie ce, neîndoios un subiect legat de criminali, altfel n-ar fi gemut uşor în somn, din cînd în cînd. Mai mult ca sigur că se vedea prins de bandiţi şi dus spre un loc de execuţie ascuns. Acestea erau visele lui preferate, şi cu toate că se scula înspăimîntat de moarte şi transpirat din cap pînă în picioare, de fiecare dată cînd se culca se ruga tatălui ceresc ca somnul să-l ducă din nou în lumea aceea palpitantă, de care nu totdeauna avea parte pe pămînt. Bunicul ieşi din cameră încet, închise uşa în urma lui şi tocmai în hol se întîlni cu băiatul care o fluierase pe Alina sub fereastră. După ochiul drept învineţit şi după pantalonii murdăriţi, Bunicul îşi dădu seama că se întîmplase ceva deosebit.

— Numai eu sînt de vină, n-am fost în stare s-o apăr, zise el şi ochii mari şi adumbriţi erau gata să se umple de lacrimi.

— Ce s-a întîmplat? întrebă Bunicul şi luîndu-l pe tînăr de braţ se întoarse cu el în cameră. Trecură în camera Alinei, dar tocmai în clipa aceea Panaitescu scoase un ţipăt şi sări în pat de parcă s-ar fi aflat pe o sobă

încinsă. Pîrvi în dreptul inimii, văzu că maioul nu e pătat de sînge şi respiră uşurat şi fericit.

— A dispărut Alina, Panaitescule! zise Bunicul şi şoferul, abia scăpat de groaza propriilor sale năluciri, intră de-a dreptul în panică.

— Dar ce s-a întîmplat, maestre, cum a dispărut? se interesă el, şi ca să-şi potolească setea grozavă, se duse la dulap, îl deschise cu cheia şi scoase de acolo o pătlăgică murată.

Gestul i se păru Bunicului cu totul deplasat prin banalitatea lui, într-o situaţie cînd Alina se afla poate într-un mare pericol. Trecu totuşi cu vederea purtarea şoferului — ăsta era el — şi după ce Panaitescu se aşeză pe o margine de pat, ştergîndu-se la gură, Bunicul începu acel sumar interogatoriu care avea să-l pună pe gînduri:

— Spune, tinere, ce s-a întîmplat?

— Ieri v-am urmărit. Eraţi cu Alina, aşa că am aflat unde locuieşte, cu toate că... da, la Bucureşti ea mi-a spus... Acolo ne-am înţeles să ne întîlnim, se bîlbîi tînărul, a cărui purtare, deloc bărbătească, începu să-l enerveze pe bătrînul maior, cu tot calmul său proverbial. M-am bucurat că vin la mare... Eu o... Noi sîntem prieteni de şcoală, eu sînt în clasa a unsprezecea...

— Intră, domnule, în subiect, n-o mai suci atît! interveni nerăbdător Panaitescu. Ce te cîcîi atît... Unde-i Alina?

Bunicul nu-l apostrofă pe şofer pentru intervenţia brutală; de data asta era de acord cu el, cu toate că tînărul aproape îngheţă de spaimă la strigătul şoferului.

— Cum v-am zis, ne-am înţeles de la Bucureşti să ne întîlnim aici. Alina mi-a dat adresa ei de aici; eu m-am instalat la corturi. Deşi aveam întîlnire ieri, n-a venit. Azi am fluierat-o. Acesta e semnalul nostru cînd nu mai putem unul fără altul.

Panaitescu se uită înnebunit la Bunic, dar acesta îi făcu un semn discret să aibă răbdare.

— Cînd a ieşit din hotel mi-am permis s-o cert că m-a făcut aseară s-o aştept şi că astăzi s-a ferit să vină

să mă vadă. I-am propus să mergem la o cofetărie, dar Alina a refuzat și mi-a zis că preferă să mergem la corturi, să vadă cum locuiesc. Ne-am dus.

— Unde vin corturile astea, de care vorbești, tinere? se interesă Bunicul.

— Spre Eforie sud, aproape de malul mării, există acolo o pădurice. Am dus-o în cortul meu. Locuiesc cu un prieten venit și el odată cu mine din București, dar el nu era acolo, se dusese să facă baie. Nu vrea să piardă nici o rază de soare și nici un strop de apă, cum îi place lui să spună.

— Și cineva a luat-o de lîngă tine, nepricopsitule! interveni Panaitescu. Halal bărbat.

— Nu, n-a luat-o nimeni. Alina mi-a făcut curat în cort, mi-a spălat vasele, într-un cuvînt ea care e maniacă în ce privește curățenia, mi-a făcut ordine și mie.

— Pe urmă? se interesă Bunicul cu calm, și cînd tînărul privi fața bătrînului, calmul lui încurajator îi dădu viață parcă.

— Am plecat să ne plimbăm prin pădurice. La un moment dat am auzit în urma noastră pași, apoi ne-am văzut înconjurați de cîțiva tineri. Unul avea barbă și purta plete lungi și vorbeau toți într-o limbă din care n-am înțeles nimic. Cel cu barbă s-a îndreptat spre noi și foarte familiar i-a pus Alinei mîna pe umăr. Firește, eu m-am revoltat și l-am rugat să nu-și permită familiarități cu o fată pe care n-o cunoaște și în plus în prezența mea. Mi-a tras una, de am văzut stele verzi. Cînd m-am ridicat de jos, Alina rîdea și aproape se bucura că am fost trîntit. N-am putut să rabd și m-am luat la harță cu bărbosul.

— Sută la sută au intervenit și ceilalți, nu-i așa? întrebă Panaitescu.

Tînărul tăcu un timp.

— Nu, n-a sărit nimeni. Toți ceilalți stăteau deoparte. Trebuie să recunosc că nu sînt un sportiv. Eu sînt la *umană*, îmi place literatura, n-am acordat niciodată prea mare importanță sportului și acum îmi pare rău de-mi vine să mor. Aș fi dat toate lecturile mele din clasici numai să am în pumn o forță dublă. După alt pumn n-am mai putut să mă ridic de jos și Alina rîzînd, sau numai mi s-a părut că rîde, a plecat cu grupul acela de tineri prin pădure. Cînd m-am ridicat, am fugit în urma lor, dar în pădure nu mai era nimeni.

— Interesant, interesant! constată Bunicul, dar cu toate că voia să pară calm, glasul tremurat îl dădu de gol.

— Și Alina n-a sărit să te ajute? se interesă Panaitescu.

— Nu, și chiar dacă ar fi încercat, ce putea să facă o fată acolo unde un băiat n-a putut face nimic?

Panaitescu se uită la Bunic, iar acesta, copleșit încă de emoție, începu să se plimbe prin cameră. Se uita la fiecare lucrușor al Alinei și dintr-o dată își dădu seama că pentru toate nenorocirile ce aveau să urmeze, de vină era el. Desigur, n-avea cum să prevadă că Alina va dispare în plină zi, dar uite că dispăruse, prezența singulară a băiatului cotonogit era o certitudine, și Bunicul își făcu aspre reproșuri că nu putuse să-și înfrîngă tentația nici aici, la odihnă, de a nu sta calm și de a lăsa problemele infracționale pe seama altora.

— Maestre, nu mai înțeleg nimic, Alina ne-a dovedit doar că știe să se apere, atunci . . .

— Dragă colega, cred că am făcut o mare greșeală că din slăbiciune, numai din slăbiciune, am acceptat să se amestece și ea în treburi de care în mod normal ar fi trebuit să ne ocupăm numai noi.

— Dacă află căpitanul Alexiu, sîntem în pom, zise trist Panaitescu. Nu înțeleg de ce n-a schițat nici un gest de apărare, dom'le, uite asta mă înnebunește . . . A procedat ca și cum situația i-ar fi convenit de minune . . . Ascultă, mă mucosule, dacă nu ești în stare să aperi o fată, de ce o iei cu tine la plimbare?

— Pentru asta mă și simt vinovat, spuse tînărul și își șterse ochii cu dosul mîinii.

— Ce putea să facă? După mine a făcut tot ceea ce cavalerește era posibil, interveni Bunicul, luînd apărarea tînărului. Ce bătaie am să-i trag, numai să dau de ea . . . Tinere, du-te și vezi-ți de treabă și, mai ales, comportă-te ca și cum nimic nu s-ar fi întîmplat. Nu-i povesti nimic nici colegului tău de cort. Te voi ține la curent cu rezultatul cercetărilor în privința găsirii Alinei . . .

— Și să nu uiți că un bărbat trebuie să aibă nu nu-

mai cap, ci şi muşchi, zise Panaitescu, şi ca să demonstreze tînărului la ce anume muşchi se referea, îşi încordă braţul, făcînd să zvîcnească în sus încrengătura tare ca piatra, de mărimea unui pepene mijlociu, a muşchilor de la braţ.

— Vă rog să mă iertaţi măcar dumneavoastră, ştiu că pe ea am pierdut-o definitiv... Chiar dacă se va întoarce se va uita la mine cu dispreţul pe care dealtfel îl merit, mai spuse tînărul şi se îndreptă spre uşă.

— Şi nu mai boci, doar eşti bărbat, îl încurajă Panaitescu.

— Din păcate n-am reuşit s-o dovedesc... Sper că nu vă supăraţi dacă din cînd în cînd voi veni sub fereastră să fluier... Aş fi cel mai fericit om de pe lume dacă aş vedea-o apărînd la geam... Numai de nu i s-ar întîmpla...

— Fii liniştit, tinere, zise Bunicul, dar cu toate că voia să-l liniştească pe el, în sinea lui se simţea mai neliniştit ca niciodată.

— Ce facem, maestre? întrebă Panaitescu, uitîndu-se cu priviri ucigătoare la bătrîn. Dumitale ţi-au trebuit mare, cîine, soare, copii, cu toate că, trebuie să recunosc, toată această afacere începe să devină din ce în ce mai palpitantă.

— Critica ta, dragă colega, este justă, chiar foarte justă, şi n-am să-mi iert niciodată uşurinţa cu care am lucrat.

— Acum lasă regretele, maestre, dă-o dracului de treabă, hai mai bine să întreprindem ceva. Vreau să-ţi spun însă că, deşi sîntem în situaţia în care sîntem, n-am în mine pic de îngrijorare. Mie îmi spune cineva, detectivul ăla din mine, că Alina s-a lăsat voit luată de golanii ăia. Avea ea planul ei...

— Dragă Panaitescule, orice ar fi avut în cap, să nu uităm că ea este un copil, şi încă unul foarte necugetat, capabil de mult curaj, dar şi de multă nesocotinţă.

— Eu zic să-i dăm un telefon lui Alexiu şi să-l chemăm aici.

— Adineauri erai mai calm şi mai raţional, dragul meu! Înainte de toate trebuie să-l punem la curent pe Constantinescu.

Panaitescu se uită la ceas, se întristă pe dată şi spuse cu jumătate de gură:

— S-a dus masa... Că dacă plecam la munte, mă şi odihneam şi nici nu se întîmplau atîtea necazuri.

Îl găsiră pe Constantinescu în apartamentul lui, aflat în apropierea miliţiei. Masa era aranjată ca de o gospodină pricepută, iar între farfurii trona o sticlă de vin rubiniu.

— Dar unde e Alina, Bunicule? Nu-l văd nici pe Alsacian. Am pregătit ceva special pentru el...

— Alina a dispărut, dragul meu!

Pe faţa lui Constantinescu apărură broboane mari de sudoare. Sergentul major Creţu, care tocmai intra pe uşă, la aflarea ştirii se uită întrebător la căpitan.

— Căpitane, aşa cum dealtfel este convins şi Panaitescu, am certitudinea că Alina deliberat a făcut ce-a făcut; desigur, asta nu înseamnă că pericolul este mai mic. Mai mult ca sigur că-i vorba de tinerii care ne interesează în mod deosebit şi pe noi. Raţionamentul ei a fost simplu şi nu e greu de dedus. Avea două posibilităţi: să vină şi să mă anunţe pentru a-şi cere voie să-şi pună planul în aplicare, sau să acţioneze. Aşa cum o ştiu, voluntară şi curajoasă, a preferat să acţioneze zicîndu-şi în sinea ei că Dorin are să vină să ne anunţe, iar noi, cu ajutorul Alsacianului, vom reuşi ulterior să-i dăm de urmă. Asta a avut în cap, sînt sigur. Şi-a dat seama că nu ne poate anunţa personal şi a preferat să ne pună pe noi pe jar. Desigur, în felul ei a procedat bine, dar să nu uităm că lipsită de experienţă...

— Meştere, acu' mata de ce vorbeşti aşa? Păi după mine domnişoara Alina e o fată dintr-o bucată. Cu toate că dacă i se întîmplă ceva pe matale cade măgăoaia, maestre, mai spuse Panaitescu, şi se opri la timp sub privirile pline de admonestare ale căpitanului, care nu putea suporta un asemenea limbaj la adresa Bunicului.

— Nu i se poate întîmpla nimic grav, dragă colega, dacă vom acţiona la timp şi eficace şi dacă vom renunţa la această mîncare în faţa căreia văd că-ţi lasă gura apă. Vă asigur că mîine, la aceeaşi oră, vom mînca cu toţii din bucatele pregătite de căpitan.

— Bunicule, nu crezi că ar fi mai bine să anunțăm pe tovarășii de la Constanța?

— Constantinescule, știu că îți cer prea mult și faptul că nu mi-ai reproșat, vina pe care o am în mod cert, în privința Alinei, îmi dă tăria să cred că un om admirabil ca dumneata îmi va da în continuare posibilitatea să repar ceea ce s-a întîmplat fără voia mea.

Timp de încă un sfert de oră se sfătuiră amănunțit în privința sarcinilor fiecăruia și Constantinescu, în urma deducțiilor logice ale Bunicului, aprobă planul.

— Bine, Bunicule, să trecem la acțiune! Într-o oră vei avea ordinul de percheziție.

12

Bunicul nu prea avea idee unde anume putea fi Alina, dar oriunde s-ar fi aflat, era convins de un lucru: trebuia căutată. Voia să înceapă cu familia Bodea. Cu toate că avea îndoieli că fata lui Alexiu s-ar fi aflat cu Florentin, își zise că fiul lui Bodea era singurul care o cunoscuse pe Alina, deci, deocamdată, singurul în măsură să-i dea relații în legătură cu dispariția fetei.

Familia Bodea locuia într-o casă cu un etaj, proprietate particulară, după informațiile lui Constantinescu. Clădirea se afla în dosul pieții, într-un loc liniștit și plin de verdeață. Ferestrele cu jaluzele din lemn, ca dealtfel întreaga fațadă, erau în întregime acoperite cu iederă. Grădina nu prea mare era amenajată cu mult gust și rafinament, florile erau alese cu grijă și cu un deosebit simț al culorii. În spatele curții, sub un nuc de dimensiuni impresionante, era un chioșc vopsit în verde, acoperit tot de iederă.

Totul zăcea în nemișcare. La apelul soneriei nu se prezentă nimeni să deschidă. Maiorul cercetă strada. Era pustie. Doar la capătul ei se zăreau cîteva femei întorcîndu-se de la piață. Bunicul intră în curte ca un om de-al casei, începu să fluiere, apoi apăsă pe clanță. Spre surprinderea lui, ușa era deschisă. Mai mult ca

sigur că în casă se afla cineva și acest lucru îl bucură pe Bunic. Intră în vestibul, întrebă cu voce tare dacă e cineva acasă și neprimind răspuns trecu în prima cameră.

Era dormitorul soților Bodea și dintr-o privire Bunicul își dădu seama că în încăpere nu se afla nimeni. Din dormitor intră într-un alt vestibul de unde se deschideau două uși: una către baie — se auzea un susur de apă — iar a doua către o altă încăpere. Dacă dormitorul soților Bodea era mobilat simplu, banal chiar, în schimb camera tînărului avea un aer aparte, nu numai datorită mobilei stil, ci și coloritului pereților și subiectelor tablourilor care atîrnau pe pereți. Cele mai multe erau acuarele. Bunicul nu avu prea mult timp de pierdut cu aceste amănunte, semnificative și ele.

— Este cineva acasă? strigă el stînjenit că se afla singur într-o casă care după toate aparențele era goală.

Nu primi nici un răspuns. Își zise că mai mult ca sigur doamna Bodea se afla undeva în vecini. Trecuse pe la magazin. Lunea dimineața nu se lucra. Acesta fusese și motivul pentru care venise, fiind mai mult decît convins că va da de ea. Mai strigă o dată, dar tot nu-i răspunse nimeni. Voi să plece, dar o valiză deschisă, pe jumătate băgată sub pat, îi atraseră privirile. În valiză se vedeau vraiște calupuri de țigări și sticle cu băuturi străine. Bunicul dădu din cap. I-ar fi făcut o deosebită plăcere să cerceteze camera mai cu amănuntul, dar cu tot ordinul lui de percheziție, faptul că nimeni din cei ai casei nu se afla ca martor, îl făcu să-și mute privirile de la valiză pe pereți. Încăperea avea aproape douăzeci de metri pătrați. Bunicul ajunse la concluzia că era mobilată destul de feminin pentru un băiat. Baldachinul i se păru de-a dreptul stupid, cu toate că el se încadra întregului ansamblu, fără să sară în ochi. Un covor *Buhara* era întins în mijlocul camerei, iar în rest carpete vechi de aceeași valoare ca și covorul. Acuarelele reprezentau unul și același chip în diferite ipostaze: o femeie goală, cu forme prelungi, de cele mai multe ori înfășurată în văluri subțiri, diafane, din pricina cărora mîinile și picioarele aproape că nu se vedeau. Într-un colț, pe un raft din lemn de rădăcină de nuc sculptat, se aflau

un număr destul de impresionant de cărți în cîteva limbi străine, dar numai una părea să fi fost citită mai des: *Ana Karenina*.

Bunicul se apropie încă o dată de pat: da, nu greșea, sub baldachin se afla încă o acuarelă: nu era nici un dubiu, chipul fetei — o văzuse pe Grațiela la morgă — semăna leit cu al moartei. În locul unui ochi era desenată o floare din care cîteva petale cădeau pe obraz sugerînd lacrimile. Portretul îi plăcu Bunicului nu atît datorită asemănării cu modelul, ci datorită armoniei liniilor prelungi, exagerate la prima vedere, dar poate tocmai prin aceasta mai umane.

Bunicul nu mai zăbovi. Ieși în curte, apoi din curte în stradă. Pe drum, sub arșița soarelui, nu se vedea țipenie de om. La cîțiva zeci de metri de casa lui Bodea, la un colț de ulicioară maiorul văzu o inscripție comercială. Îi era sete. Intră în grădina bufetului și ca să scape de soarele torid se băgă într-o nișă acoperită cu iederă deasă. Ceru o sticlă de apă minerală. După primul pahar băut, fața i se umplu de transpirație.

— Pentru a cîta oară să-ți spun? se auzi vocea unei femei, din nișa alăturată.

Bunicul voi să vadă chipul femeii, dar îi fu imposibil. Verdeața era atît de deasă, că nu se vedea prin ea nimic.

— Ai venit să mă controlezi? se auzi o voce bărbătească.

— Da, am venit să te controlez, răspunse femeia, apoi vocea ei căpătă alte inflexiuni, cu mult mai calde, aproape rugătoare: Florentine, mamă, tu ai să mă omori...

Se auzi un scîncet.

— Acum de ce plîngi?

— Cîte n-am făcut pentru tine...

— Nu te-am rugat să faci nimic pentru mine, mamă.

— Ce căutai în port?

— Nimic, mă plimbam...

— Iar mă minți, Florentine, mamă. Știi ce părere are taică-tău despre tine... Puțin a lipsit să se ducă la miliție...

— Dar el știe ce părere am eu despre el?

— E tatăl tău...

— Din păcate nu ne putem alege tații.

Urmă o pauză. Bunicul nu mai avu dubii în privința vecinilor lui din nișa alăturată. Mai mult ca sigur că Florentin plecase de acasă, iar maică-sa plecase după el lăsînd ușile deschise.

— Te rog să nu mai bei, Florentine!

Tăcere.

— Ai crescut, te-ai făcut băiat mare... Ce te-ai fi făcut dacă încăpeai pe mîinile ăleia? Din pricina ei bei, nu-i așa?

— Poate aș fi fost fericit, mamă!

— Și cu ce-ai fi trăit?

— Aș fi lucrat în port, aș fi cîștigat. Așa din ce trăiesc?

— Tu știi bine că era o stricată... Tu singur mi-ai spus că ai găsit-o în cort cu Pamfil...

— Asta nu înseamnă că era stricată, mamă! Am iubit-o...

— Spui prostii. Tu nici nu știi ce e iubirea. În afară de iubirea de mamă, nici o iubire nu merită sacrificii, asta s-o știi de la mine... La toamnă mergem la București, dai din nou examen la *Arte Plastice*...

— N-am să reușesc.

— Ba ai să reușești... Lasă vinul ăla... Am să fac eu în așa fel să reușești...

— Cînd ai să înțelegi, mamă, că n-am nevoie de proptele? Și de ce nu pricepi că nici talent n-am?

— Ba ai, știu eu... Un om ca tine care vorbește două limbi străine, cu înclinațiile tale, n-are ce căuta aici... Auzi, hamal în port... Pentru o femeie... hai acasă să-ți încălzesc mîncarea!

— Nu, mamă, nu mi-e foame. Vreau să merg în oraș...

— La ora asta?

Pauză.

— Florentine, ce-ai făcut astăzi, unde ai fost?

— Mamă, am nevoie de o mie de lei, poți să-mi dai?

— Ca să-i dai lui Pamfil?

Pauză.

— Pe ăsta am să-l bag în pușcărie, ai să vezi tu. Îți mănîncă banii și tu ca un prost nu mai poți fără el.
— E prietenul meu.
— Prietenia presupune reciprocitate, ori în această prietenie numai tu te sacrifici.
Pauză.
— Mamă, dumneata cînd te-ai căsătorit l-ai iubit pe tata?
— Tata a fost totdeauna un maniac.
— Am impresia că nici dumneata nu-l înțelegi și m-ai făcut și pe mine să mă înstrăinez de el.
— Tatăl tău, în afară de porci, nu mai știe altceva nimic. De zece ani e căsătorit cu experiențele lui și cu Gipsi.
— Îmi dai o mie de lei?
— Ți-am spus că nu-ți dau. Ceea ce face Pamfil cu tine e pur și simplu furt.
— Și alții fură...
— La cine te referi?
— La nimeni.
Se auzi paharul lovit de masă.
— Vreau să rămîn singur, mamă.
Pauză.
— Florentine, de ce mă urăști?
— Nu te urăsc pe tine! Mă urăsc pe mine...
— Am să-ți dau o mie de lei, dar să știi că sînt ultimii...
— N-au să fie ultimii, mamă! O știi foarte bine Nu mă poți despărți și de prieteni... Chiar dacă prietenii trebuie să mi-i plătesc. Pe ea n-am plătit-o.
— Ea era o hoață, Florentine. N-ai de ce s-o regreți... A furat peste o sută de mii de lei...
— Nu cred, mamă!
— Pentru asta a și făcut ce-a făcut.
Tăcere.
— Florentine, eu trebuie să plec. La patru deschid magazinul... hai cu mine acasă...
— Mai rămîn, mamă!
— Tata zicea să treci pe la el...
— Tata și cînd sînt lîngă el și stăm de vorbă e departe de mine.
— Te iubește, Florentine.

Tăcere.
Bunicul auzi pași depărtîndu-se, apoi, la scurt timp, o văzu pe doamna Bodea traversînd curtea bufetului. În chioșcul vecin auzi un plînset, mai mult un scîncet, și Bunicul nu se îndoi nici o clipă că cel ce plîngea era tînărul Bodea. Deci Alina nu era cu el, se afla în altă parte, dar unde anume? Ar fi vrut să vorbească cu Florentin Bodea, dar își zise că în starea în care se afla, mai mult ca sigur, nu va putea scoate de la el nimic. Lăsă o hîrtie de cinci lei pe masă și ferindu-se, ca să nu fie văzut, ieși în stradă.

13

Înainte de a ajunge la magazinul unde lucra doamna Bodea, Bunicul se opri la umbra unui castan să-și șteargă transpirația de pe frunte. Era îmbrăcat în hainele lui obișnuite din tergal subțire, dar cu toate astea căldura îl sufoca, de parcă ar fi avut pe el șapte cojoace. Bobocul de trandafir de la butonieră, pe care i-l dăduse Alina cu o zi înainte, își aplecase degetarul roșu pe reverul hainei, și cu toate încercările pe care le făcu bătrînul pentru a-l aduce într-o stare mai demnă nu reuși. Tocmai se pregătea să pornească, cînd în apropierea lui se opri un tînăr de vreo paisprezece ani care îi făcea semne ciudate cu ochiul, în timp ce de sub bluza ușoară de in îi arăta un pachet de țigări.
— La magazin douăzeci, la mine cincisprezece.
Bunicul se căută grăbit în buzunare, găsi o hîrtie de zece lei, mai adăugă la ea cinci monede de un leu, dar cînd își ridică privirile, puștiul, cine știe din ce motive, dispăruse. Bunicul se uită roată. Lîngă un chioșc de răcoritoare îl văzu pe Sotir și înțelese de ce vînzătorul ambulant își luase tălpășița: nu-l interesară pe Bunic atît țigările, cît curiozitatea de a-l întreba pe băiat de unde le are. Tînărul se topise însă și Bunicului nu-i mai rămase altceva de făcut decît să-și aprindă o țigară din propriul lui pachet. Trase cîteva fumuri, ne-

mulțumit că nu putuse conversa cu puștiul, apoi intră în magazinul a cărei gestionară era doamna Bodea.

— Dumneavoastră ce doriți? întrebă doamna Bodea. Magazinul era pustiu, în afară de Bunic și de ea nu mai era nimeni.

— Stimată doamnă, vreau să discut cîteva probleme cu dumneavoastră! și Bunicul își scoase legitimația.

Doamna Bodea se îmbujoră ușor. Ochii ei albaștri căpătară nuanțe mai puțin rigide și zîmbi plăcut, arătîndu-și frumoșii dinți albi.

— Sînt la dispoziția dumneavoastră, tovarășe, cred că vă interesează moartea colegei mele, Grațiela Rapciuc...

— Da, doamnă, exact! După cîte sînt informat, dumneavoastră sînteți gestionara acestui magazin...

— Da, tovarășe, dar magazinul este împărțit în două: sectorul îmbrăcăminte, aparate foto, blănărie, a cărui gestiune cade asupra mea, și cel de țigări și băuturi, de care răspundea direct sărmana fată.

— Credeți, stimată doamnă, că între lipsa constatată la inventar și moartea ei există vreo legătură?

Doamna Bodea se așeză pe un scaun, îl pofti pe Bunic să se așeze și el, apoi cîtva timp se gîndi, neștiind ce să răspundă.

În acest răgaz, Bunicul se uită la femeie și fără să vrea făcu o comparație între ea și medicul veterinar. Contrastul era atît de izbitor, încît maiorul se întrebă cum de o asemenea femeie frumoasă și îngrijită putea să trăiască cu un om, care cu siguranță că și după duș mirosea tot a interior de grajd, cu toată curățenia pe care o constatase că domnea acolo.

— N-aș putea să spun, tovarășe! Mi-ar fi foarte greu... Dealtfel nici nu știu cum s-a întîmplat... Noi facem foarte des inventare... Cam la două săptămîni, tocmai ca să nu avem probleme... Niciodată nu i-a lipsit nimic. Grațiela era o fată cinstită, și cu toate că avea salariu mulțumitor pentru vîrsta ei, nu-și permitea — deși vă dați seama că se mai întîmplă — nici să-și cumpere un pachet de țigări... mai ales că fuma și ea.

— Cum vă explicați atunci, doamnă, că în numai două săptămîni a putut să delapideze mai bine de o sută de mii de lei? Mi se pare cam mult...

— Vă împărtășesc părerea, dar de explicat nu pot să-mi explic. Vreau să vă spun că o știam destul de bine pe Grațiela. Acum un an lucra la casa de schimb de la *Cazino*... S-a cunoscut cu băiatul meu și de cîteva ori a fost la noi în casă... O fată la locul ei, simțită, aș zice, și manierată, cu toate că n-a avut parte de căldura dragostei părintești, așa cum au alții. Mi s-a făcut milă de ea... Și cum băiatul meu — am un băiat — îi făcea curte, mi-am zis că n-ar strica să-i dau o mînă de ajutor... M-am dus personal la tovarășul Pomișor, directorul Trustului, și am intervenit să o transfere la mine, tot aveam nevoie de o vînzătoare. Am fost foarte mulțumită de ea... Aș putea spune că pînă la descoperirea lipsurilor din gestiunea ei a lucrat ireproșabil. Nu pot însă să mă hazardez în a da sentințe... Mi-ar fi foarte greu. Scuzați-mă o clipă...

Pe ușă intrase un străin și doamna Bodea, într-o engleză perfectă, îl întrebă ce dorește și grăbită împachetă două sticle de whisky. Reveni apoi la Bunic.

— Din spusele băiatului meu am înțeles că a ajuns pe mîna unor tineri dubioși, explicația doar aici poate fi găsită... Nici nu știți ce pacoste înseamnă pentru localnici această vacanță prelungită, plină de fel și fel de lume... Unii tineri, odată cu începerea sezonului, se lasă de școală, de meserii și se apucă de altele... Vă dați seama că numai într-un sezon vin atîția străini dornici de soare, încît bieții băieți își pierd literalmente capul... Probabil că a fost extorcată de vreun parazit, altfel nu-mi închipui...

— Ați spus, stimată doamnă, că a venit și în casa dumneavoastră... După cum ați spus, băiatul dumneavoastră avea pentru ea sentimente aparte, altfel nu-mi închipui... Ați încurajat aceste sentimente, sau dimpotrivă...

— Tovarășe, nu știu ce legătură ar exista între sentimentele băiatului meu și lipsa la inventar, spuse doamna Bodea, și Bunicul observă că buzele ei bine conturate tremurară ușor.

— O curiozitate de meserie, doamnă, dar o curiozitate necesară. O fată de douăzeci de ani a murit într-un fel ciudat. Aveți și dumneavoastră un băiat și vă dați seama ce groaznică poate fi o asemenea pierdere.

Doamna Bodea își lăsă capul în pămînt, apoi se ridică grăbită, fără să-și poată ascunde bucuria că în magazin intraseră unul după altul trei cumpărători. Îi servi pe rînd cu aceeași eleganță, vorbind cînd franțuzește, cînd nemțește și Bunicul urmări cu plăcere chiar cum mîinile îndemînatice ale femeii ambalau delicat calupurile de țigări și sticlele de băuturi.

Doamna Bodea reveni într-o stare de spirit cu mult mai bună. Probabil că în timp ce servise grupul de turiști avusese timp să se gîndească, așa că acum nu-i mai rămînea decît să debiteze frazele formulate dinainte:

— N-am încurajat această apropiere din motive lesne de înțeles, dar înainte aș vrea să spun că relațiile lor erau de simplă prietenie... Nici măcar această prietenie n-am încurajat-o și o să vă spun de ce. Băiatul meu abia a terminat acum un an clasa a douăsprezecea. A dat la *Arhitectură* și a căzut... Anul acesta va da la *Arte plastice*... o veche pasiune a lui. E un băiat bine pregătit, sensibil, și, după părerea mea, un băiat, spre deosebire de o fată, trebuie să se gîndească la o ocupație sigură înainte de a întemeia un cămin.

— După cîte sînt informat, stimată doamnă, cînd v-ați căsătorit erați și dumneavoastră studentă și fără ajutorul soțului dumneavoastră cred că v-ar fi fost foarte greu să ajungeți la cunoașterea acestor limbi pe care constat că le posedați, după umila mea cunoaștere, aproape la perfecție.

Doamna Bodea tresări.

— Dar de unde știți aceste amănunte despre viața mea?

— Un om al dreptului trebuie să fie foarte bine informat, stimată doamnă, înainte de a-și permite să intre într-o discuție.

— Eu eram femeie, m-a ajutat un bărbat... Nu văd lipsa de logică în ceea ce am spus.

— Perfect adevărat, doamnă, dar nu scrie nicăieri că numai bărbatul este chemat să ajute... Trăim o altă lume... De exemplu, sînt în posesia unui amănunt care-mi spune că fata s-ar fi oferit să-i fie de ajutor băiatului, în cazul că aveau să se căsătorească... Nu mă îndoiesc că i-ați fi ajutat și dumneavoastră... Asta nu înseamnă, stimată doamnă, că în principiu nu sînt de

acord cu atitudinea dumneavoastră. Am aceeași părere. Un băiat, înainte de a face acest pas, trebuia să aibă răspunderea gestului respectiv și mijloacele pentru a întreține o familie.

Doamna Bodea clipi mulțumită de înțelegerea de care dădea dovadă omul din fața ei.

— Credeți-mă că dacă băiatul meu ar face parte din categoria tinerilor robuști și căliți de viață, nu m-aș fi opus... Este un visător, un visător infirm aș zice, deoarece nu-i capabil nici măcar să-și taie o bucată de pîine. Mă credeți ori nu mă credeți? Dacă n-aș fugi de aici în jumătatea de oră rezervată mesei, ca să-i dau să mănînce, ar rămîne flămînd... Poate și noi părinții sîntem de vină, nu zic nu, dar în același timp are și o construcție debilă, nu atît fizică, cît sufletească.

Bunicul își scoase o mărășească, una întreagă și o aprinse, nu înainte de a-și cere voie.

— Stimată doamnă, în fond, cum prea bine ați spus, relațiile intime ale fiului dumneavoastră îi aparțin întru totul, dar poate știți pe ce mîini anume a căzut Grațiela de a ajuns să sustragă mărfuri din magazin... E limpede, din moment ce la ea nu s-au găsit nici mărfuri și nici bani, înseamnă că a făcut ceva cu aceste mărfuri...

— Numai Pamfil e de vină, tovarășe! Un băiat de aici din Constanța. Și-a părăsit postu... Era casier la nu știu ce gospodărie colectivă, dar a preferat viața aventuroasă a expedientelor... Este un băiat cu înclinații literare, are un farmec deosebit. Modului său de trai i-a găsit și un suport filozofic pentru condițiile în care se complace el. Și-a găsit și cîțiva adepți. Au alcătuit un fel de grup denumit *Salvamar*, din spusele lui Florentin al meu, înțelegînd că se ocupă cu eliberarea sufletelor de munca fizică și de înnobilarea lor prin meditație.

— Interesant, interesant!

— Poate Grațiela aici și-a dus banii...

— Făcea și ea parte din acest grup?

— Mi-e foarte greu să spun că *da*. Aș face o afirmație necontrolată... Nu mi-aș permite...

— Și unde poate fi găsit acest Pamfil? Iertați-mă că vă cer așa ceva... Dacă vreți puteți să nu-mi răspundeți...

— De ce să nu vă răspund? Din păcate, știu doar atît: că nici unul din acești tineri nu stau la părinți... Stau undeva în corturi... cu Pamfil...

— Vă mulțumesc, stimată doamnă... Mi-ați fost de un foarte mare ajutor... și să nu vă supărați dacă nevoia de a limpezi acest caz mă va obliga să vă mai solicit ajutorul.

— Cu plăcere, dar vă rog, spuneți-mi, nu sînteți din stațiunea noastră și nici din Constanța... nu-i așa?

— Sînt numai detașat, doamnă, dar despre asta, vă rog, știți numai dumneavoastră.

14

După ce se despărți de doamna Bodea în termenii cei mai cordiali cu putință, Bunicul își zise, făcînd un sumar bilanț, că Alina nu se putea afla decît acolo unde se găsea Pamfil Adam. Cînd își aduse aminte de cuțitul cu lama în formă de flacără pe care i-l dăruise Alinei, îi reveni în minte chipul tînărului bărbos care îl pîndise în parc și maiorul încercă un sentiment de vinovăție, de teamă chiar. Din spusele soției medicului veterinar aflase că Pamfil locuia undeva ascuns de ochii lumii, într-un cort, așa că n-avea nici un rost, deocamdată, să se deplaseze la Constanța. Trebuia să-l caute pe Pamfil, dar problema se punea unde anume? Ca să cauți pe întreg litoralul un cort, cînd din spusele lui Constantinescu existau peste douăzeci de mii de corturi, era curată nebunie.

Se duse la Constantinescu. Îl găsi în biroul lui. Căpitanul era mîhnit peste măsură, iar privirile cercetătoare ale Bunicului nu avură darul să-l liniștească.

— Ceva nou, Bunicule?

— Dragul meu, noutăți ar exista, dar nici una menită să-mi spună unde aș putea da de un individ pe nume Pamfil Adam.

Căpitanul ridică din umeri.

— Ce date ai despre el?

— Un tînăr cu barbă și cu părul lung, dacă instinctul nu mă înșală, același care ne-a pîndit în parc. Deci pot să adaug că are înălțimea cam de un metru optzeci, ochii verzi, pătrunzători, alură sportivă.

Constantinescu puse mîna pe telefon și ceru cazierul judiciar. Așteptă cîteva minute pline de încordare și cînd de la celălalt capăt al firului i se răspunse că Pamfil Adam nu figura pe lista celor cu antecedente penale, căpitanul trînti receptorul în furcă.

— Constantinescule, e clar că avem de-a face cu niște amatori. Multiple motive mă determină să spun acest lucru. Un amator are convingerea că dacă-i izolat de lume, poate opera mai ușor, lucru pe care un profesionist nu l-ar face niciodată. Deci, Pamfil, singur sau cu grupul lui, nu poate fi decît într-un loc izolat. Ce porțiuni din litoral sînt mai izolate, capabile să ofere, în concepția lor, ascunzișuri perfecte?

Căpitanul scoase din birou o hartă, o întinse pe masă și înainte de a se opri cu creionul într-un anumit punct, spuse cu o voce aproape ostilă:

— Mi-a dat telefon Alexiu acum o oră. M-a întrebat de fiică-sa. S-a scuzat că mă deranjează, dar soția lui l-a bătut la cap să se intereseze.

— Ce i-ai răspuns?

— Ce puteam să-i răspund? Că ați trecut pe aici cu totul întîmplător, că are o fată drăguță, că înoată toată ziua numai în apă pînă la genunchi și alte bancuri de acest fel.

— Îți mulțumesc, dragul meu, că nu i-ai relatat nimic din cele întîmplate.

Căpitanul îl fixă pe Bunic.

— Adică ești convins, Bunicule, că s-a întîmplat ceva?

— Dragul meu, din păcate, cred că da.

— Uite aici... Zona asta de la Mangalia, spre nord, este plină de pădure. În această parte a Mangaliei, lîngă linia ferată, sînt cîteva mlaștini... Trebuie să recunosc că niciodată n-am avut curiozitatea să trec pe acolo, cu atît mai mult că sectorul intră în răspunderea directă a celor de acolo. Știu doar că sînt cîteva izvoare termale și milioane de țînțari, motiv pentru care nici un turist cu scaun la cap nu se aventurează în această parte.

— Îți mulțumesc.
— Ce ai de gînd, Bunicule?
— Nimic altceva decît s-o caut.
— Nu te las singur.
— Constantinescule, dumneata rămîi la centrul de comandă. Nu-ți fie teamă. Îmi iau cîinele cu mine. Deltfel, mă și întreb de ce nu mi-a trecut această idee prin cap pînă acum. Ei, dar polițiști și detectivi perfecți nu găsești decît în romanele polițiste și uite că eu nu fac parte dintre ei. Dar Panaitescu, care mă va însoți cu mașina pînă într-un anumit punct, va păstra legătura cu dumneata. S-ar putea să cerem întăriri, așa că, dragul meu, prefer să te știu aici.
— Bunicule, îți urez succes.
— Și eu îți urez același lucru, dragul meu! și căpitanul Constantinescu tresări cînd auzi vocea gravă a bătrînului.
Se despărțiră fără să-și strîngă mîna.
La ușă, Constantinescu îi relată ca pe un fapt divers știrea că autopsia de la Constanța a constatat că Grațiela Rapciuc avea la tîmplă o ușoară zgîrietură, așa că motivul decesului rămînea, pînă la alte cercetări, cel stabilit de medicul din Eforie Nord: Atac de cord.
— La douăzeci de ani un atac de cord pare la fel de plauzibil ca și prăbușirea pămîntului peste soare! spuse Bunicul.
— Doctorul mi-a mărturisit că în anumite situații speciale, de spaimă prea mare sau din cauza unei bucurii prea mari — ceea ce cred că nu era cazul la Grațiela — pot avea loc asemenea accidente.
Bunicul ridică din umeri, apoi se gîndi la ceva și rămase multă vreme pe gînduri.
— Constantinescule, dacă nu mă întorc în trei ore, vii cu toți oamenii dumitale în punctul stabilit.
— Bine, Bunicule! Sper însă că nu va fi nevoie de așa ceva.
Bunicul nu-i răspunse.
Îl găsi pe Panaitescu ștergîndu-și mașina de praf. După figura amărîtă a Bunicului, șoferul înțelese că lucrurile nu stăteau bine deloc, așa că nu protestă cînd acesta îi ceru să încălzească motorul.

Cînd Bunicul coborî din cameră cu o bluză de-a Alinei, Panaitescu era gata de drum.
— I-ai dat ceva cîinelui de mîncare?
— Nu, maestre, te-am așteptat!
— Foarte bine!
Mașina demară. La locul amintit de Dorin, Bunicul îi ceru lui Panaitescu să încetinească, apoi mașina intră pe dreapta, la marginea unei pădurici. Bunicul, însoțit de Alsacian, traversă șoseaua urmat la scurt timp de șofer, care voia să fie martor la tot ce avea să se întîmple.
Bunicul îi trecu cîinelui pe la nas bluza Alinei, dar în loc să se concentreze așa cum îi era obiceiul în asemenea situații, Alsacianul se puse pe strănutat.
— Ce te-a apucat, prietene, doar n-ai răcit?
Puse din nou bluza la botul cîinelui, dar Alsacianul strănută din nou, motiv pentru care Bunicul fu nevoit să miroasă și el bluza.
Bluza mirosea a parfum, un parfum deosebit, cu care Bunicul, din plăcere, își umplu plămînii de cîteva ori. Înțelese. Alsacianul nu refuzase mirosul, ci din primul moment se socotise satisfăcut de prezența lui și acum, cu coama ridicată pe spate, aștepta ca stăpînul să-l lase liber, în căutarea acelui miros pătrunzător, cu iz de lămîie, capabil de a fi descoperit nu numai de un exemplar educat, ca el, ci de orice jigodie obișnuită.
Bunicul desfăcu lesa și Alsacianul își începu harnic cercetările. După numai o sută de metri, cei doi urmăritori, cu cîinele în frunte, se treziră în șosea și acolo cîinele începu să-și poarte botul în direcția vîntului. Bunicul înțelese. Din acel loc Alina se urcase într-o mașină.
Traversară din nou șoseaua și Buickul lui Panaitescu începu să înghită kilometri cu o viteză care îl sperie pe Bunic, semn că Panaitescu era pătruns de seriozitatea misiunii, altfel, hotărît, nu și-ar fi supus mașina unui asemenea efort.
În depărtare se vedea o barieră și Bunicul îl rugă pe Panaitescu ca din acel moment să urmărească partea stîngă a șoselei. Lucru pe care șoferul îl făcu cu deosebită grijă, altfel n-ar fi remarcat în curînd un intrînd în pădure, pe lîngă care ar fi trecut oricine fără să-l

bage în seamă. Era un drum de ţară atît de bine camuflat, încît la început Bunicul fu cît pe-aci să-l apostrofeze pe şofer pentru că era gata să ia o cărăruie drept drum.

Panaitescu ascunse maşina în pădure şi la indicaţia Bunicului rămase acolo, urmînd să-l caute dacă n-avea să se întoarcă în maximum două ore de la plecare.

Coborîră. Bunicul, împreună cu Alsacianul, intră în pădure. Cîinele nu găsea mirosul. Altfel n-ar fi mers alături de el, cu urechile pleoştite de căldură şi cu limba atîrnîndu-i de un cot.

La o cotitură de drum, Bunicul observă că din partea opusă se deschidea alt intrînd şi cînd cercetă praful şi iarba turtită înţelese că pe acolo avea obiceiul să circule o maşină. Merseră încă vreo cinci sute de metri şi Alsacianul deveni deodată foarte atent. Sub un arţar, printre tufe, acoperită cu frunze, încît cu greu s-ar fi bănuit că acolo se ascunde ceva, se afla o maşină. Bunicul se apropie, iar cîinele, din cîteva salturi, fu lîngă roata din spate. Era un Volkswagen, mai bine-zis o relicvă a acestei mărci, deoarece rugina era prezentă peste tot. Probabil ca să aibă mai mult spaţiu, proprietarul ei decupase partea de deasupra a caroseriei, maşina devenind astfel descoperită. Cîinele sări cu labele de dinainte pe capota motorului şi Bunicul fu fericit. Cîinele redescoperise parfumul Alinei.

15

Bunicul prinse lesa de zgarda Alsacianului, tăie drumul şi se înfundă în desiş vreo douăzeci de metri. Pădurea era frumoasă. Mestecenii viguroşi aruncau asupra pămîntului o umbră plăcută. Tufele pitice de tot felul făceau ca pasul Bunicului să nu fie atît de rapid pe cît ar fi dorit. După briză, îşi zicea că întinderea de apă nu putea fi prea departe, dar se înşelă. După o jumătate de oră de mers pădurea era la fel de încîlcită, iar lipsa nisipului indica sigur că pînă la plajă mai era de mers.

Se auzi un zgomot de crăci rupte. Cîinele ciuli urechile şi coama i se zbîrli, în timp ce muşchii picioarelor dinapoi tremurau, semn de supremă încordare. Zgomotul se apropie tot mai mult şi prin faţa maiorului trecu cu o iuţeală fulgerătoare o ciută urmată de puiul ei. Cîinele se smulse, voind să alerge în urma căprioarei, dar lesa îl obligă să rămînă locului.

Merseră mai departe. Pămîntul începu să fie din ce în ce mai moale şi în locul aerului curat, altul înecăcios îi luă locul. Bunicul transpiră abundent şi cum era la curent cu influenţa aburilor de sulf asupra organismului îşi spuse că o cură de aerosoli sulfuroşi n-avea decît să-i ajute respiraţia nu de puţine ori îngreunată.

Se opriră. Prin terenul mocirlos nu se mai putea umbla fără riscul unei împotmoliri şi Bunicul, ca să se convingă că n-a greşit drumul, făcu douăzeci de paşi, de data asta la dreapta. Nu mai era nici urmă de drum, în schimb terenul se dovedea mai solid, aşa că fără precauţii deosebite, înaintă printre pomii tot mai rari. În faţa lui se auzea un foşnet puternic. Bătea vîntul şi tecile de trestie indicau un ochi de apă prin apropiere. Bunicul nu greşi. Auzi orăcăit de broaşte, apoi cîteva lişiţe îşi luară zborul tăind aerul pieziş, în fîlfîiri grăbite, ca la scurt timp apa să plescăie din nou sub trupurile lor, ca şi cum luciul bălţii ar fi fost lovit la intervale scurte de lopeţi aprige de pescar.

Nu ştia ce să facă. Înainte nu se mai putea merge fără riscul afundării în nămolul tot mai cleios şi urît mirositor. Cu toate astea, maiorul îşi zise că nu se poate să nu mai existe o cale, un drum prin care, cei doritori să se ascundă în aceste smîrcuri, să poată circula în voie. Se lăsă purtat de cîine şi ceea ce nu fu în stare el, reuşi să facă cîinele, numai că Bunicul, odată ajuns la un răzor mai înalt şi mai solid, nu-i conveni această soluţie, fiindu-i teamă că drumul este păzit.

Se înfundă din nou în pădure şi cînd simţi pămîntul ferm sub picioare se bucură nespus. Nu voise pînă atunci să recunoască spaima care pusese stăpînire pe el, deşi ea fusese reală, nu atît din pricina necunoscutului care îl aştepta, ci din cauza lipsei posibilităţilor de orientare. Nu se vedeau decît petice de cer ici-colo, iar vîntul dinspre mare, singurul indiciu sigur de pînă atunci,

dispăruse. Trestia se lăsa bătută în toate părțile și Bunicului îi fu greu să-și dea seama unde anume se află. Voi s-o ia la dreapta, dar cîinele, urmărind mirosul, ținea morțiș să meargă pe răzorul de turbă negru ca smoala și Bunicul fu obligat să tragă puternic de lesă ca patrupedul să înțeleagă că în ciuda mirosului său preferat, existau rațiuni mai puternice pentru a ocoli acel loc periculos. Îi păru rău că nu-l luase cu el pe Constantinescu a cărui tinerețe și energie l-ar fi scos din impas.

Făcură un ocol de aproape un kilometru și Bunicul respiră ușurat cînd văzu în fața ochilor un lac destul de mare, cu o insuliță în mijloc: un plaur împrejmuit de jur împrejur cu stuf și cu tufișuri dese de sălcii. Observă undeva la marginea lacului o barcă pescărească trasă pe o ridicătură de pămînt și Bunicul se felicită că alese calea cea mai grea, că ocolise zona pe care dintr-o clipă în alta putea să apară cineva, altfel barca s-ar fi aflat la marginea insuliței și nu acolo pe peticul acela de pămînt care făcea legătura prin mlaștină, cu pădurea.

Bunicul se lăsă în genunchi. Își descheie gulerul de la cămașă ca să poată respira în voie și urmări cîtva timp insula. Nu se auzea nici un zgomot și nu era nici urmă de vreun cort. Numai stuful se clătina beat scoțînd un sunet de teci uscate: o orgă în miniatură, ale cărei sunete împrăștiate în eter sunau destul de lugubru, gîndi Bunicul. După un timp, se auzi un fluierat, apoi în barca pescărească se urcă un tînăr îmbrăcat într-o cămașă roșie și cu ajutorul unui băț nu prea lung începu să împingă barca spre insuliță. Barca lunecă lin. Bunicul trase imediat două concluzii deosebit de importante, și anume: apa nu putea fi deloc adîncă, iar în al doilea rînd, după ușurința cu care tînărul scotea bățul de pe fundul apei, însemna că acesta nu era mocirlos, se putea ca în adîncul lui să fie nisip sau pietriș. Mai mult ca sigur nisip, nisip cuarțat, altfel prin cîteva locuri nu s-ar fi văzut un abur ușor, abur de izvor termal, care odată ajuns la suprafață se împrăștia ca o ceață peste limpedele apei. Bunicul băgă un deget în apă și îl duse la gură. Apa era dulce, cu toate că pînă la malul mării nu puteau fi mai mult de cîteva sute de metri.

Barca ajunse la țărmul insulei și tînărul dispăru în stufărișul des. Vîntul își schimbă direcția. Briza începu să adie din nou și pînă la locul unde se afla Bunicul răzbătură frînturi de discuții, din care, de fapt, nu se înțelegea nimic, învăluind totul într-un mister.

Bunicul nu mai stătu la îndoială. Se înserase, era obligat să ia o hotărîre, iar hotărîrea nu putea fi decît una singură. Să ajungă la insuliță și cu orice risc să vadă ce se petrece acolo. Nu-i era teamă. Era un om bătrîn, oricînd cei de acolo l-ar fi putut lua drept un turist, excentric, dornic de escapade pline de neprevăzut.

Bunicul se dezbrăcă. Rămase numai în indispensabilele lui lungi, și în timp ce în el se dădea o luptă aprigă între pudoare și eficiență — pînă la urmă învinse eficiența — cîinele adulmecă aerul. Cu siguranță că Alina era acolo.

Bunicul își strînse hainele, le băgă sub un tufiș, lăsă un semn de recunoaștere, înnodînd la vîrf două trestii, și după ce se stropi cu puțină apă pe pieptul încă destul de robust, pentru a se familiriza cu răceala apei, își dădu drumul încet în lac. Temperatura apei trecea de treizeci de grade, după calculele bătrînului, iar această căldură, după aprecierea lui, nu putea fi decît rezultatul izvoarelor fierbinți care bulbucau în cîteva locuri netedul lacului. Fundul apei era tare, chiar plăcut la atingerea tălpilor, așa că Bunicul, încurajat de aceste amănunte importante, începu să înainteze voinicește avîndu-l în fața lui pe Alsacian. Cînd apa îi ajunse la gît, Bunicul, ca să nu facă zgomot, se lăsă tras de cîine. Legase lesa de zgardă din două părți ca patrupedului să-i fie mai ușor. De cîteva ori, Bunicul încercă să dea de fund, dar nu-l atinse decît cu vîrful degetelor de la picioare, lucru care îl bucură, totuși, deoarece nu era la vîrsta cînd își putea permite să facă pe eroul și prefera siguranța nisipului, în cazul că Alsacianul ar fi obosit și el n-ar mai fi putut să se țină deasupra prin propriile sale forțe. Cîinele trăgea voinicește în apa cu gust sălciu și din cînd în cînd își întorcea capul, mereu spre dreapta, ca semnul de încurajare spre Bunic să vină de la ochiul teafăr și nu de la cel de sticlă.

Ajunseră la țărm.

O linişte de mormînt domnea în insulă. Bunicul se ridică pe malul plin de rizomi. Cînd îşi săltă capul printre trestii, fu cît pe-aci să cadă înapoi în apă, consternat.

Într-o poieniţă bine bătătorită erau trei colibe de trestie acoperite cu papură, iar în faţa lor, un grup de tineri şi tinere stînd pe jos; cu frunţile aplecate spre pămînt, îngînau ceva neînţeles, un soi de litanie fără sfîrşit.

Bunicul cuprinse avid cu privirea acest spectacol ciudat, căutînd-o pe Alina, dar ea nu era acolo.

Deodată, la un anumit semnal, capetele se ridicară şi tinerii îşi încucişară braţele, în timp ce dintr-o colibă îşi făcu apariţia un om cu barbă, aşezat pe o bicicletă cu trei roţi, o bicicletă cum Bunicul nu mai văzuse în viaţa lui: nu numai pentru că în lumina înserării strălucea aproape neverosimil, ci pentru felul ciudat în care era construită; avea două ghidoane, în loc de unul, şi era prevăzută cu o sumedenie de lanţuri la roţi, prinse pe un sistem de scripeţi, ale căror rosturi Bunicul nu le înţelegea. În plus, pe ghidoane Bunicul descoperi fel şi fel de aparate şi oglinzi, precum şi un mic aparat de radio cu antena ridicată în sus. Omul cu barbă, cu palmele prinse de roţile din spate, îşi oferea plăcerea de a înainta în acest fel, în tăcerea de mormînt care domnea acolo. În spatele omului cu barbă, care nu putea fi altul decît Pamfil, stăteau doi vlăjgani. La un semnal al lui Pamfil, dintr-o colibă patru băieţi scoaseră o uşă ce se dovedea a fi destul de grea, după muşchii încordaţi ai braţelor. Uşa avea la un capăt doi ţăruşi puternici, a căror menire Bunicul n-o putu înţelege, pînă ce uşa fu pusă în picioare şi fixată zdravăn în pămînt. Bunicul rămase trăsnit. Pe uşă, legată de mîini şi de picioare, se afla Alina, îmbrăcată aşa cum plecase de acasă, numai în şort şi sutien. Bunicul avu la început impresia că fata era moartă, dar se linişti imediat văzînd capul fetei mişcîndu-se într-o parte şi alta.

După ce uşa rămase ţeapănă, cu trupul atîrnat în faţa tinerilor, Pamfil se opri şi ridicîndu-se de pe tricicleta lui ciudată îşi împreună mîinile pe piept.

În cîteva gropi, pe care Bunicul nu le observase pînă atunci, fu aprinsă trestie uscată şi din adînciturile ca

nişte candele adînci răzbătu la suprafaţă numai roşul flăcărilor. Nu se înşela, unul din tineri era Florentin Bodea.

Vîntul începu să sufle mai puternic, pe cer se vălătuciră nori negri, iar luna apărută la orizont se înroşi, la început cuprinsă parcă de văpăi, apoi secera ei se învineţi şi fu învăluită într-un cerc albicios de ceaţă.

Pamfil Adam se apropie de uşa din scînduri. La flacăra focului privi chipul Alinei. Ochii Alinei începură să se mărească. Mişcările ei nervoase se mai domoliră, apoi chipul îi deveni senin şi calm ca o mască inexpresivă.

Pamfil se îndepărtă iar spre tricicleta lui, apoi privi spre tinerii aşezaţi în jurul uşii pe care se afla Alina.

— Pentru a ajunge la liniştea sufletului, am venit aici. Nu e departe ziua cînd aceste trupuri, lăcaşuri pentru spiritele ce nu ne aparţin, vor fi dăruite pămîntului din care ne-am născut, dar sufletele, aparţinînd Universului întreg, vor călători de-a pururi prin acest spaţiu fără margini, în căutare de linişte.

Bunicul avu convingerea că Pamfil e nebun. Vorbele lui, deşi fără sens, produseră impresie asupra celor adunaţi acolo.

Cei doi vlăjgani aduseră lîngă focuri două rogojini şi tinerii începură să depună acolo tot ce aduseseră de acasă. În curînd rogojinile se umplură de bani şi de lucruri de valoare. Pamfil stropi darurile primite cu apă luată cu căuşul palmei dintr-un vas, apoi vlăjganii duseră rogojinile la loc în colibe.

Pamfil începu să vorbească din nou, dar vîntul nu-i era mereu prielnic Bunicului. Reţinu numele Alinei, auzi cuvîntul trădare, apoi Pamfil pomeni de cîteva ori de încercarea la care trebuie să fie supus fiecare nou adept.

Vîntul începu să bată iar din stînga, şi Bunicul auzi clar vorbirea curgătoare a lui Pamfil:

— Cine te-a îndemnat să intri în cercul nostru?

— Nimeni! răspunse Alina cu o voce calmă, poate prea calmă pentru situaţia în care se afla.

Ceea ce îl consterna pe bătrîn nu erau însă acele răspunsuri devenite în gura ei stereotipe, ci convingerea

că fata vorbea împotriva voinței ei. Ce-i făcuseră? Cum ajunseseră să-i înfrîngă voința într-un asemenea hal?

— Cu cine ai venit la mare? întrebă Pamfil, fără drept de apel.

Bunicul simți cum transpiră.

— Cu Bunicul.

— Jură că nimeni nu va afla ce-ai văzut și ce-ai auzit aici!

— Jur!

Urmară cîteva momente de liniște.

— S-o supunem încercării! se auzi o voce feminină din grupul de tineri.

— S-o supunem... minte... se auziră alte voci.

— Dacă minte, adevărul s-o omoare...

Cei doi tineri în alb ieșiră din colibă și aduseră pe o altă rogojină cîteva cuțite asemănătoare cu cel găsit în parcul de lîngă cantină. Pamfil se dădu cîțiva pași înapoi, își aplecă fruntea la pămînt, apoi unul din vlăjgani îi întinse un cuțit. Pamfil îi duse lama la buze, închise ochii și cînd îi deschise, trupul lui se încordă nefiresc și mîna lăsată pe spate cu cuțit cu tot zvîcni ca un arc. Cuțitul fulgeră în lumina roșie a flăcărilor peste care trecuse și se înfipse lîngă tîmpla Alinei. Fata nu schiță nici un gest de spaimă. Nici tinerii nu păreau impresionați de ceea ce se petrecea, de unde Bunicul deduse că erau obișnuiți cu acest obicei. Rînd pe rînd, cuțitele se înfipseră pe lîngă trupul Alinei. Penultimul cuțit taie legătura de la mîini, iar ultimul cea de la picioare și Alina căzu de pe poarta de lemn în picioare, teafără și liniștită. Primul gest pe care îl făcu fu acela de a-și scoate cerceii din urechi și inelul din deget și de a le așeza ca pe o ofrandă lîngă groapa din care focul continua să arunce spre înalt limbi ascuțite de flăcări.

— A spus adevărul! se auzi o voce.

Pamfil se îndreptă spre Alina, i se uită adînc în ochi, apoi cu vîrful unui cuțit o atinse ușor la tîmplă. Pe floarea aceea de sînge își lipi buzele. După ce se depărtă de ea, pe tîmpla fetei nu se mai văzu decît urma abia perceptibilă a pielei zdrelite.

Totul se terminase. Se auzi dintr-o colibă o melodie de dans și în fața focurilor care continuau să ardă,

băieți și fete începură să danseze într-un ritm calm, unduios, cu toate că melodia obliga la mișcări cu mult mai ritmate. Dansul și felul cum se mișcau tinerii nu aveau nimic trivial. Cei doi vlăjgani apărură și ei îmbrăcați în costumele lor obișnuite și Bunicului nu-i fu greu să recunoască pe băiatul doctorului Bodea.

Pamfil o luase la dans pe Alina și fata se încadră și ea, fără efort, acelui ritm unduitor ca o chemare, cu toate că după felul cum se mișca, maiorul înțelese că se întîmplase ceva cu fata. Picioarele aproape că i se împleticeau.

Bunicul nu mai avea de ce să rămînă. Mîngîie botul cîinelui, apoi profitînd de un nor negru care întunecă cerul se lăsă purtat spre malul de unde venise. Ca să se ascundă și mai bine în apă și să facă cît mai puțin zgomot, Bunicul se prinse de coada cîinelui și Alsacianul simțind că toată răspunderea apasă asupra lui, înotă voinicește. Îl găsiră pe Panaitescu înconjurînd nervos mașina, speriat de lunga absență a bătrînului.

— Unde e Alina, maestre?

— Fii fără grijă, se va întoarce acasă!

16

Bunicul și Panaitescu îl găsiră pe Constantinescu la sediu.

Bunicul îi povesti pe scurt tot ce văzuse. Căpitanul strînse din buze. În schimb, Panaitescu nu crezu o iotă din cele spuse de Bunic.

— Maestre, spui la chestii de mă doare capul, pe cuvînt, se adresă el Bunicului.

— Din păcate, dragul meu, din păcate, vorbele mele sînt adevărate.

— Bunicule, în anul 1964 să se petreacă asemenea povestiri științifico-fantastice e greu de crezut. Că te-a tras cîinele în apă, cred. Că ai stat naiba știe unde vreme de două ceasuri, iară cred. Dar chestiile cu focuri și cu-

țite și alte chestii ca la circ, asta, zău, sînt simple baliverne.

— Constantinescule, la noapte o mașină a miliției să se afle în apropierea kilometrului douăzeci și unu. Cu siguranță că Waldmann va fi acolo și sînt la fel de sigur că unul din oamenii lui Pamfil va verifica dacă Alina a spus adevărul.

— De acord, Bunicule, dar părerea mea este să mergem să-i arestăm.

— Asta-i, tovarășe căpitan, sări de la locul lui Panaitescu. Ce mai tura-vura...

— Facem o greșeală! Lucrurile sînt cu mult mai complicate... Sînt sigur că Grațiela a fost omorîtă. În fond, să zicem că mergem și-i arestăm... Bine... Eu sînt singurul martor... Așa cum nu m-a crezut nici Panaitescu, care e colaboratorul meu, cu atît mai puțin mă vor crede alții... Apoi vina pentru care-i arestăm, neexistînd încă motivele certe ale morții Grațielei, ar fi prea neînsemnată pentru tot ce merită acel Pamfil... Am impresia că e un mare escroc... Și un escroc apare în fața legii cînd este prins asupra faptului. Dacă mergem acum acolo, s-ar putea să nu-i mai găsim sau să dăm de niște tineri pașnici care dansează și atîta tot. Pe urmă, nu-mi pot permite, după toate cele întîmplate, s-o pun pe Alina într-o situație dificilă. Pamfil și oamenii lui ar fi siguri că de la ea pornește totul. Ar fi suficient ca unul dintre ei să rămînă liber și atunci viața ei ar fi în primejdie. Nu, căpitane, de-acum planul nostru trebuie să se schimbe dacă vrem să-i avem în mînă pe toți acești oameni pur și simplu îndobitociți de frazele frumoase și goale ale lui Pamfil...

— Ți-am spus eu, meștere, că generația asta nu face două parale? Nu mi-ai dat crezare, spuse Panaitescu.

— Nici nu-ți dau, dragul meu. Niște tineri care își permit să fure de acasă bani și lucruri de valoare, înseamnă că n-au supravegherea necesară. Desigur, e vorba la mijloc și de o oarecare extravaganță...

— Poate că Alina ne va fi de mare ajutor, Bunicule, spuse Constantinescu, care în tot timpul cît acesta vorbise nu se gîndise la altceva decît cum să-l prindă pe Pamfil.

— Din păcate, dragul meu, am impresia că Alina nu ne poate ajuta prea mult. Pentru mine e limpede că la început a vrut să se introducă în grupul lor. Dar pe parcurs s-a întîmplat ceva.

Cînd ajunseră în drum, Bunicul îl întrebă pe șofer:

— Sincer nu m-ai crezut, Panaitescule?

— Păi ce, maestre, așa mă știi dumneata, una gîndesc și alta zic?

— Interesant, interesant, foarte interesant! spuse Bunicul ca de obicei, această repetiție fiind la el semnul unei mari emoții.

— În schimb, maestre, eu am stat și-am ars gazul de pomană.

— Nu înțeleg, dragul meu! spuse Bunicul, fiind cu gîndul în altă parte și uitînd că el fusese acela care-i ceruse să o urmărească pe doamna Bodea, să vadă ce anume va întreprinde după discuția avută cu ea.

— Maestre, am stat pitit în grădina aia pustie din fața casei lor. Într-adevăr, nevasta medicului a venit acasă, dar n-am văzut să iasă cu nici o valiză, așa că după ce a plecat, am roit-o și eu tocmai la timp, altfel n-aș fi putut să-ți fiu de folos la toată plimbarea aia a dumitale, din care eu m-am ales doar cu zeci de mii de împunsături de țînțari. Ca să fiu sincer, nici nu pot crede că dumneata, gol pe jumătate, ai putut suporta înțepăturile acestor gîngănii pe care le urăsc mai mult decît pe orice criminal. Eh! La munte e cu totul altceva...

— Trebuie să recunosc, dragul meu, că n-am văzut nici urmă de țînțari, spuse Bunicul, uitînd că pielea de pe spate îl usturase cumplit, iar acum, dacă și-ar fi desfăcut cămașa, ar fi văzut zecile de împunsături consemnate de bîndele dureroase și roșii.

Își găsiră valizele în hol, cu tot restul de calabalîc, inclusiv borcanul cu murături învelit în ziar, așa cum îl lăsase Panaitescu în dulap, ca să nu pătrundă lumina zilei la pepenele de care încă nu avusese cînd să se atingă.

— Dar e nemaipomenit! i se adresă Bunicul femeii de la recepție. Cum este posibil?

— Dacă tovarășul Pomișor a dat dispoziție, totul este posibil, răspunse femeia.

— Bine, dar erau camerele noastre; sînt plătite pe două săptămîni, spuse Bunicul în al cărui glas revolta dispăruse, fiind înlocuită cu un ton rugător care-l făcu pe Panaitescu să tremure de furie.

— Camerele au fost ocupate de niște străini, ne pare rău, aveți repartizate altele la hotelul „Astoria".

— Și dacă refuz, stimată tovarășă, să mă mut la hotelul „Astoria"?

— Vă privește, tovarășe, dar în cazul ăsta o să rămîneți fără cazare.

— Stimată tovarășă, regret profund acest tratament față de niște concetățeni . . .

— Nu mai regreta atîta, maestre, că ăștia atîta și așteaptă, să regreți, zise Panaitescu și punînd mîna pe borcan ochi cheia prinsă de-un cîrlig al raftului de la recepție, intră în spatele tejghelii, o luă și fără să-i pese de nimeni se îndreptă spre camera din care fuseseră scoși.

— Tovarășe, dar ce-i asta? Cum e posibil, am să chem . . .

— Nu mai chemați, stimată, stimată pe dracu, reveni Panaitescu, că miliția este exact la fața locului, și fără să mai spună altceva intră în fostul lor apartament.

Încăperile erau goale, paturile nefăcute.

— Unde sînt străinii, madam, că acum îmi ies din pepeni? O să-i arăt eu acestui Pomișor, nici o grijă, o să-l fac să se tîrască în genunchi, spuse Panaitescu și scoțînd grăbit din buzunar legitimația de plutonier major o vîrî sub ochii speriați ai femeii, apoi cu aceeași grabă vîrî cartonul la loc. Dacă-ți dă mîna du-te și reclamă! Coacăzei ăluia de director să-i spui să se înfățișeze imediat aici, ca să nu mă duc eu la el.

— Mă iertați, tovarășe, mă iertați, cred că tovarășul director nu știa că sînteți de la . . .

— Exact de-acolo sîntem, spuse Panaitescu.

După cîteva minute toate bagajele erau în cameră, iar o femeie de serviciu în cîteva minute făcu încăperile lună.

— Dragă Panaitescule, mă uimești cu puterea dumitale de convingere. Cum de-ai reușit? Cînd am văzut

că se reped la bagaje am crezut că vor să le arunce în stradă . . .

— Le-am arătat legitimația maestre, asta-i!

Pe coridor, cineva își însoțea pașii grăbiți fredonînd o melodie veselă, apoi brusc în încăpere își făcu apariția Alina. Panaitescu rămase cu gura căscată și abia pricepu din privirile Bunicului că nu trebuia să-i amintească fetei absolut nimic din cele ce aflase de la el.

— Bunicule, sper că n-am întîrziat prea mult, nu-i așa?

Maiorul își stinse țigara în scrumieră, ca să nu i se vadă mîna tremurînd, apoi începu să-și aranjeze părul în oglindă.

— Am spus doar că fiecare e liber să facă ce vrea, Alina, doar sîntem în concediu. Cum ți-ai petrecut timpul? Cred că Dorin a fost fericit că a dat de tine. Ați făcut baie împreună?

Alina nu răspunse. Se duse în camera ei și reapăru îmbrăcată într-o rochie vaporoasă de mătase, singura dealtfel pe care o avea.

— Te-am întrebat ceva, Alina! insistă Bunicul, urmărind atent, dar fără ostentație, chipul fetei. La tîmplă i se vedea ușoara zgîrietură de care îi amintise și căpitanului. O văzuse imediat și Panaitescu, care în urma celor observate nădușea puternic, încercînd să scoată pepenele din borcan.

— Am fost cu el la plajă, Bunicule, am înotat, am stat de vorbă, zise ea ușor încruntată, încercînd să-și aducă aminte de un anumit lucru.

— Deci ți-ai petrecut timpul cît se poate de plăcut. Mă bucur, draga mea.

— Haideți la masă! Jur că în farfuria fiecăruia va poposi azi o friptură de zile mari, cu toate că am întîrziat peste program cu aproape o oră.

Panaitescu nu se înșelase.

Cu toate că în cantină nu mai era nimeni, o masă era pregătită pentru trei persoane și Bunicul remarcă, nu fără uimire, că pînă și apa minerală și cele cîteva sticle de bere pe care nu le comandase nimeni se aflau la gheață, iar pe masă trona și o fructieră plină cu portocale și banane.

— Ce zici, Bunicule? întrebă satisfăcut Panaitescu.
Bunicul nu mai putu spune nimic. Responsabilul cantinei venise personal să-i servească și după ce le puse în farfurie cîte o friptură încinsă, se simți dator să zică:
— Ne cerem scuze, nu știam cine sînteți, mii de scuze... Vreau să vă anunț că bucătarul a fost schimbat și acum împărat peste bucătărie este tovarășul Vasiliu, de la „Doi fazani" din București.
Bunicul se uită la friptura lui, se înroși la obraz și făcînd un mic calcul în minte, strigă după gestionar:
— Tovarășe dragă, ești amabil să-mi aduci puțin cîntarul?
— Dar de ce aveți nevoie de cîntar, tovarășe? Cu mare plăcere dacă doriți, dar vă asigur...
— Vrem să ne asigurăm și noi, spuse Bunicul malițios.
Sosi cîntarul învelit într-un șervet alb ca spuma laptelui și cu o delicatețe care-l uimi pe Panaitescu, Bunicul își cîntări friptura. Avea o sută cincizeci de grame...
Ospătarul tremura lîngă ei și ca nu cumva să leșine, Bunicul se simți dator să adauge:
— Ce-i în plus peste ceea ce ni se cuvine plătim din buzunar. Panaitescule, plusul fripturii tale îl suport eu.
Ospătarul plecă demn spre bucătărie, în timp ce Bunicul, cu aceeași delicatețe, luă friptura de pe cîntar și o așeză din nou pe farfuria fierbinte.
— Au crezut că ne cumpără cu cincizeci de grame de carne, spuse Panaitescu înfulecînd de zor.
— Plusul pe care ni l-au dat nouă ar fi însemnat mîine minus la alții. Ce părere ai, Alina?
— Mi-e o foame de lup, spuse fata, dar după felul cum mînca, se vedea cît de colo că era preocupată de cu totul altceva, nu de mîncare. M-a mai căutat Dorin în după-masa asta? întrebă Alina.
— Cum să te caute, dacă a fost cu tine? Doar așa ai spus.
Alina își așeză tacîmurile în farfurie, se sculă și ieși.

17

— Ce-i cu tine, Alina? o întrebă Bunicul, ieșind imediat după ea.
— Mă doare puțin capul...
— Vino să bei un pahar cu bere, are să-ți treacă. Cred că ai stat prea mult la soare și ai făcut insolație, spuse Bunicul și cu grijă părintească o duse din nou în sala de mese.
Mîncară în tăcere. Pepenele murat al lui Panaitescu cu care voise să-l facă praf pe bătrîn rămăsese aproape întreg și șoferul, zgîrcit din fire, îl mîncă singur.
— Am impresia că am adormit la soare, Bunicule, nu-mi dau seama, dar îmi vîjîie capul. Și pe urmă de unde ai inventat toată povestea cu Dorin? Dorin nici nu-i la mare, mai spuse ea.
— Bine, dar atunci cu cine ai fost să faci baie? întrebă bunicul, îngălbenindu-se la față.
— Singură.
— Draga mea, dacă ai fost singură cu atît mai bine, cu toate că te-aș sfătui ca pe viitor să fii mai precaută. Nu se umblă singură pe plajă pînă la ora asta.
— Așa am să fac, Bunicule.
Se ridicară de la masă, Bunicul plăti pentru toți trei plusul de la friptură și cînd șoferul văzu că în aceeași socoteală intră și berea, își permise să nu lase în sticle nici un strop.
Îi duseră de mîncare Alsacianului, apoi Panaitescu, socotind că e timpul să se întindă puțin, îi făcu semn Bunicului și se duse la el în cameră.
Bunicul, Alina și Alsacianul rămaseră să se mai plimbe.
— Bunicule, am avut un vis urît...
— Ce vis, draga mea? întrebă Bunicul absent, avînd aerul că pune întrebarea mai mult din curtoazie decît din curiozitate.
— Se făcea că am plecat undeva cu vaporul în altă parte de lume, undeva într-o țară necunoscută. După sute de kilometri pe jos am ajuns undeva sub zăpezile veșnice ale Himalaiei, într-un loc unde aerul este cel

mai pur din lume, unde sufletul are posibilitatea să zboare spre înalt...

— Ai adormit, draga mea, la soare! Din pricina aceasta, visul, un vis poate real, a căpătat alte dimensiuni, ca orice vis produs sub o stare de excitație aparte.

Alina își duse mîinile la față și în lumina becului pe sub care treceau, Bunicul observă lipsa inelului.

— Și în acest vis ți-ai pierdut inelul de la mama ta, sau în altă parte, Alina? întrebă Bunicul, care își dădea seama că fata se afla într-o stare psihică aparte.

Alina își privi degetele de la mîna stîngă și tresări.

— Poate l-am pierdut!

— Un inel nu se poate pierde așa ușor. Afară de asta, țin minte că acum cîteva luni i-ai spus tatălui tău că ai crescut și din pricina aceasta inelul primit la vîrsta de treisprezece ani ți-e strîmt. Alina, ce s-a întîmplat cu tine? zise brusc bătrînul și se uită fix în ochii fetei.

Alina se cutremură cuprinsă ca de friguri, apoi se clătină.

Bunicul se așeză cu ea pe o bancă din apropiere. Alina continua să tremure, apoi se puse pe plîns, un plîns de copil neajutorat.

— Nu știu ce-i cu mine, spuse ea, și sculîndu-se alergă spre hotel.

Bunicul se întoarse și el grăbit, și cînd o văzu pe fată că intră în hotel se mai liniști.

Se duse la căpitanul Constantinescu, îi povesti acestuia în cîteva cuvinte totul și-l rugă să cheme de urgență un neurolog.

Se întoarse acasă abătut și trist peste măsură.

Alina era în pat. Dormea. Perna pe care-și odihnea capul era udă de transpirație.

Sosi doctorul însoțit de căpitanul Constantinescu, îmbrăcat civil. Îl lăsară pe doctor singur cu fata.

— Ce crezi că are, Bunicule?

— Mi-e greu să spun, dragul meu, dar cu toate că nu sînt medic, pot afirma că starea ei se datorează faptului că a trecut prin emoții foarte puternice. Pe lîngă aceste emoții a mai intervenit și altceva... și acest altceva nu-l știu... Alina s-a întors într-o stare sufletească

cu totul ciudată, aș spune. Am avut impresia la început că vrea pur și simplu să-mi ascundă totul. Mi-am dat însă seama că nici măcar nu-și aducea aminte că a ieșit la plimbare cu Dorin. Acest amănunt pe care îl știam, doar eu i-am spus să iasă cu el, n-avea de ce să-l uite. Este vorba de un fenomen de anulare a memoriei și un asemenea fenomen nu se poate obține decît în două feluri: ori printr-un tratament medicamentos, ceea ce nu e cazul, ori printr-o puternică doză de sugestie datorată unei hipnotizări...

Apăru doctorul.

— N-are nimic deosebit, tovarășe maior! se adresă el Bunicului. I-am făcut o injecție. Pulsul îi e acum normal. Mi se pare însă ciudat că nu s-a trezit. Cred că a fost hipnotizată. În orice caz, mîine cînd se va simți odihnită o să aflăm...

Doctorul plecă și Bunicul, după ce îl conduse pînă în hol, se întoarse ca să discute cu căpitanul Constantinescu. Ar fi preferat să iasă cu el la aer curat, dar Panaitescu lipsea, cu mașină cu tot, și Bunicul nu voia s-o lase pe Alina singură.

— Am pregătit mașina, Bunicule, pentru la noapte, deși nu știu dacă mai are vreun sens, spuse căpitanul.

— Are, dragul meu, chiar mai multe. Întîi, putem vedea ce e cu Waldmann ăsta; în al doilea, Pamfil își va da seama că informația dată de Alina este adevărată și poate acesta este lucrul cel mai important... Am uitat să-ți spun, cred că bicicleta lui Waldmann este aceea văzută pe insulă. O bicicletă care mi s-a părut monstruoasă în felul ei... Nici n-aș putea să spun exact la ce anume ar putea fi folosită. Pare o bicicletă de infirm, mult prea mare însă și prea complicată ca să fie folosită de cineva numai pentru a se deplasa împingînd roțile cu mîinile... Este de fapt un mic automobil strălucitor, cu o mulțime de instalații a căror utilitate îmi scapă.

Maiorul își aprinse o țigară. Îl servi și pe căpitan.

Pe coridor se auziră pași. Era Panaitescu.

— Dragul meu coleg, unde ai fost? întrebă Bunicul.

— Bunicule, m-am dus să văd și eu cum arată o geamie... N-am văzut în viața mea.

18

Bunicul se uită la ceas. Era ora douăsprezece fără douăzeci. Căpitanul Constantinescu îl lăsase la kilometrul douăzeci, urmînd ca împreună cu sergentul Crețu să patruleze cu viteză redusă prin fața locului unde trebuia să apară Waldmann ca să depună suma de cinci mii de lei.

Bunicul se îndreptă pe jos spre kilometrul douăzeci și unu. Era mai mult ca sigur că Waldmann va veni, că-i va da banii lui Pamfil sau unuia din ajutoarele lui, dar maiorul era tot atît de convins că Pamfil n-avea să-i restituie bicicleta. Se putea însă, la fel de bine, ca Pamfil, fiind prevenit de Florentin Bodea și de Alina, să încerce doar să verifice autenticitatea spuselor ei, cum la fel de bine putea să nu vină de loc. În depărtare, Bunicul văzu o mașină semnalizînd spre stînga, semn pentru Bunic, din partea lui Constantinescu, că omul pe care îl așteptau era acolo, lîngă bornă. Bunicul își iuți pașii. Îl văzu de departe pe Waldmann în lumina lunii, cum se plimba în apropierea bornei kilometrice ca un turist oarecare, așteptînd o ocazie, fiind sigur că prezența lui nu va da nimănui de bănuit.

Bunicul se strecură printre piersicii plantați lîngă șosea și ajunse la vreo douăzeci de metri în spatele lui Waldmann. Era un om mijlociu de statură și la lumina lunii Bunicul îi văzu fața ridată: o față aproape de bătrîn, în ciuda mișcărilor sale vioaie și sigure.

„Cine era Waldmann și ce taine ascundea bicicleta lui?“ se întrebă iar Bunicul, dar chiar în clipa aceea din spate apăru Wolkswagen-ul decapotabil și Bunicul nu mai avu timp să-și pună alte întrebări. Mașina încetini în dreptul bornei și cînd Waldmann se apropie de mașină, dorind probabil să-și vadă bicicleta, patru mîini puternice îl săltară în sus; o altă mînă se văzu năpustindu-se spre capul lui. Totul se petrecu cu iuțeala fulgerului, încît Bunicul nu avu nici măcar timpul necesar să se mire. Mașina porni cu viteză. Maiorul era total descumpănit. O asemenea ipoteză nu-și formulase nici el și nici căpitanul. Și iată-i pe amîndoi trași pe sfoară! La cîteva clipe apăru

Constantinescu din sensul opus celui în care plecase Volkswagen-ul și cînd îl văzură pe Bunic agitîndu-se la marginea drumului, își dădu seama că se întîmplase ceva.

Bunicul se urcă în mașină.

— Întoarce, au luat-o înainte, nu i-ați văzut?

— N-am văzut nimic, Bunicule!

— Un Volkswagen decapotabil, cel de care ți-am vorbit.

— Nu ne-am încrucișat cu nici o mașină, spuse sergentul Crețu, apăsînd pe accelerație la maximum.

— Înseamnă că au luat-o pe un drum lateral.

Mașina încetini.

La numai două sute de metri văzură spre dreapta un drum de țară colbuit. Coborîră.

Prin praf nu se vedeau urme de roți. Merseră mai departe. Un alt drum se deschidea de data asta la stînga, printr-o pădure. Nici aici nu se vedeau urme de roți, în schimb Bunicul observă cum din iarba de la marginea drumului se ridică un om împleticindu-se.

— Waldmann! strigă Bunicul.

Mașina se îndreptă spre el, dar Waldmann, speriat, alergă, șchiopătînd, spre pădure.

— Domnule Waldmann, domnule Waldmann! strigă Bunicul, mai tare, dar din pădure nu se auzi nici un răspuns.

Îl căutară o jumătate de oră fără nici un rezultat. Waldmann dispăruse.

— I-au luat banii și l-au aruncat din mașină, spuse Constantinescu, în timp ce își ștergea fruntea îmbrobonată de sudoare.

— Ne-au dus! spuse căpitanul.

— I-am subapreciat, asta-i! își dădu cu presupusul sergentul.

— În primul rînd eram sigur că nici n-au să se oprească, zise Bunicul. Credeam că vor verifica spusele Alinei, atîta tot, sau puteau să nu vină deloc.

— Iar ei nu numai că au venit, dar i-au luat și banii lui Waldmann și au și dat cu el de pămînt.

— Nu înțeleg însă, de ce acesta a fugit? întrebă Constantinescu.

— Ca să știm de ce-a fugit, ar trebui mai întîi să

știm cine e și unde s-a mutat, își dădu cu părerea Bunicul.

— O fi amestecat și el, intră în discuție și sergentul major Crețu, în timp ce întorcea mașina spre Eforie.

Cîtva timp tăcură. Bunicul, nervos din cale-afară, își aprinse o mărășească.

În mașină se împrăștie mirosul de hîrtie arsă și de fum acriu.

— La două întrebări nu-mi pot răspunde, continuă Constantinescu: De ce s-a mutat Waldmann de la hotelul „Doina" și ce mister ascunde bicicleta...

— Dragul meu, dacă aș putea răspunde măcar la o întrebare, jumătate din enigma Waldmann ar fi dezlegată. În fond, venirea noastră aici era mai mult pentru el. Să-l protejăm, la nevoie să-l și urmărim; în cel mai bun caz să vedem unde stă. Că se ascunde, e clar.

— Să nu existe vreo relație între el și ceilalți, tovarășe maior, își dădu cu presupusul sergentul major.

Bunicul își aruncă țigara pe fereastră. Cerul gurii îi era uscat, iar limba îl ustura.

— Relația dintre jecmănit și cei ce jecmănesc, doar o asemenea legătură poate exista între ei, tovarășe Crețu. În afară de cazul că nu este și el, cum ai spus, amestecat într-o treabă care-l obligă să se teamă, spuse Bunicul.

Constantinescu își scoase chipiul și îl șterse pe dinăuntru cu o batistă.

— Ce-i acolo, Bunicule?

Pe șosea, în dreapta, se vedea o mașină răsturnată și pe măsură ce se apropiau își dădură seama că era vorba de Volkswagen. Opriră în spatele mașinii. În lumina farurilor de la Volga se vedea acum clar că mașina se lovise de un pom și din pricina izbiturii derapase în șanț.

Constantinescu coborî primul, urmat de Bunic și de sergent. La volanul mașinii, cu capul dat pe spate, se afla un tînăr. Volanul era răsucit de parcă ar fi fost din plastilină, iar în ochiul drept al șoferului intrase adînc o creangă de la pomul rupt.

— E mort! constată Bunicul, după ce luase mîna tînărului în mîna lui.

— Totul se plătește pe lumea asta, totul! spuse Constantinescu, ca pentru el. Du-te, tovarășe Crețu, după medicul legist. Adu-l și pe Sotir.

— Înseamnă că ceilalți doi au scăpat teferi, spuse Bunicul. Au fugit... Du-te, tovarășe sergent, nu sînt obosit... Vreau să rămîn și eu.

Volga plecă în grabă. Căutară în buzunarul mortului.

Nu găsiră nici un act. Doar în buzunarul din spate al pantalonilor dădură de o hîrtie, o adeverință veche care atesta că Urucu Gheorghe era de profesie instalator. Adeverința era eliberată de Șantierul 2 Construcții și era adresată O.N.T.-ului pentru ca posesorului să i se faciliteze o excursie pe vasul „Transilvania", în Turcia.

— Bara de protecție, Bunicule! Mașina era veche. Individul nu știa probabil să conducă prea bine...

Dar Bunicul nu era atent la spusele căpitanului. Citise pentru a doua oară adeverința și rămase pe gînduri.

Pe șosea venea o mașină gonind. Era Volga, cu sergentul major Crețu și medicul legist.

Crețu luă cîteva fotografii la lumina blițului și medicul făcu un control sumar tînărului pe care îl scoaseră de lîngă volan cu mare greutate.

— Parcă l-ar fi tras cineva în țeapă, dar nu cum o făcea Vlad Țepeș, ci de sus în jos, își permise să spună medicul, dar nimeni nu schiță nici măcar o urmă de zîmbet.

— I-a fost străpuns creierul, mai zise el, apoi se uită curios la mașină.

Medicul înclină dezaprobator din cap:

— N-ar trebui să se elibereze certificate de circulație pentru asemenea rable.

— Vorbești, doctore, de parcă cineva într-adevăr i-ar fi eliberat...

— Dar credeți că au circulat așa, fără...

— De unde să știu? Vom cerceta și vom vedea... Bag mîna în foc că și numărul mașinii e fals.

— Număr de München, spuse Sotir.

— Confecționat anume ca să fie mai greu de cercetat, răspunse căpitanul.

Sosi și ambulanța și doi brancardieri ridicară cadavrul și-l transportară în mașină.

Doctorul plecă odată cu Salvarea, în timp ce Bunicul și căpitanul continuară să cerceteze locul accidentului și păduricea de salcîmi din apropiere.

— Uite ce-am găsit, Bunicule!

Bunicul se apropie.

În iarbă zăcea un pantof de tenis plin de sînge.

— Tovarăşe Sotir, mai dă o fugă pînă la staţiune. Rămîi dumneata cu Alina şi trimite-l pe Panaitescu cu cîinele. Dacă am găsit un pantof, posesorul lui nu poate fi departe.

Căpitanul îi dădu sergentului încuviinţarea. Sotir şi sergentul Creţu se urcară grăbiţi în Volgă.

Panaitescu sosi peste o jumătate de oră. Bunicul consideră că acest timp însemna un adevărat record pentru Panaitescu, care avea nevoie de un sfert de oră numai ca să se trezească din somn.

Alsacianul mirosi pantoful de tenis, apoi începu să-l tragă pe Bunic cu putere spre pădure. Ajunseră în curînd la liziera ei, dar nu dădură de nimeni. Cîinele, trăgînd cu aceeaşi forţă, se îndreptă spre arătură, urmînd un drum anume. După mai bine de o oră, ajunseră la malul lacului Techirghiol. Acolo cîinele se opri şi se uită aproape cu deznădejde la stăpînul lui care făcuse un asemenea drum de pomană.

— Au plecat cu o barcă, Bunicule, spuse căpitanul.

— Ca să fi plecat cu o barcă, însemna că în acest loc trebuia să fie una.

— Hotărît că trebuia să fie. Dealtfel, uite că se vede parul de care a fost legată.

— În cazul acesta, unul din cei doi cunoştea foarte bine împrejurimile. Aş spune nu numai că le cunoştea, dar era chiar familiarizat cu ele. În concluzie, nu poate fi vorba decît de un om care locuieşte în Eforie Nord.

— Asta cam aşa-i, Bunicule, dar cine poate fi?

— Florentin Bodea, răspunse Bunicul şi obosit de moarte se aşeză pe iarba de pe mal şi îşi aprinse o ţigară.

19

A doua zi dimineaţa, cînd străzile erau pline de oamenii care se îndreptau spre plajă, Bunicul, însoţit de sergentul major Creţu, urcă grăbit strada principală, apoi

se opri la poarta casei familiei Bodea. Poarta era încuiată şi cu toate apelurile soneriei nu veni să deschidă nimeni.

Sergentul major Creţu era nedormit; nu apucase nici să se bărbierească şi faptul că stăteau în faţa unei porţi al cărei stăpîn nu voia să le deschidă, îl scotea din sărite.

— Trebuie să avem răbdare, tovarăşe sergent major.

Bunicul era gata să-i ţină sergentului o teorie întreagă în legătură cu necesitatea de a nu întrebuinţa niciodată forţa în cazuri similare, dar îşi dădu şi el seama că nu era nici momentul, nici locul potrivit. Apăsă mai tare pe clanţă şi poarta se deschise.

Intrară în curte, uitîndu-se unul la altul.

Uşa casei era închisă şi Bunicul se simţi dator să bată de cîteva ori, timp în care îşi pregăti pentru orice eventualitate şi ordinul de percheziţie obţinut de Constantinescu de la Procuratură. Nu răspunse nimeni, deşi Bunicul avu convingerea că în spatele uşii se afla cineva, iar acest cineva nu putea fi decît doamna Bodea; altfel, mirosul lui fin n-ar fi înregistrat urme abia perceptibile de parfum şi urechile sale exersate n-ar fi surprins în pîlnia lor fîşîitul unui capot din mătase, numai din mătase chinezească putea fi, deoarece numai aceasta putea, la cea mai mică mişcare, să producă foşneala aceea atît de aparte.

— Deschideţi, doamnă Bodea, în numele legii, spuse Bunicul, ridicînd uşor tonul şi cuvintele legii avură un efect miraculos, deoarece cheia se învîrti de două ori şi uşa se deschise, în rama ei apărînd doamna Bodea, îmbrăcată într-un halat lung pînă în pămînt, confecţionat, aşa cum bine gîndise Bunicul, din mătase chinezească.

— Dar ce s-a întîmplat? Tocmai mă pregăteam să merg la magazin. De obicei deschidem la ora nouă. Poftiţi, vă rog! mai spuse femeia.

Deşi doamna Bodea se străduia să fie cît mai amabilă, mai îndatoritoare cu putinţă, dincolo de această mască, Bunicul ghici adevărata stare de spirit a femeii, nemulţumită de această vizită.

— Vă rog să-mi scuzaţi ţinuta, spuse ea şi-i conduse pe cei doi oameni în holul mare, cu care Bunicul făcuse cunoştinţă numai cu o zi în urmă.

— Vă rog, stimată doamnă, aş vrea să stau de vorbă cu fiul dumneavoastră.

— Băiatul meu nu e acasă, a plecat la fermă cu tatăl său, spuse doamna Bodea, dar după același zîmbet nesigur, Bunicul își dădu seama că femeia mințea.
Bunicul trecu în oficiul de lîngă baie, apăsă hotărît pe clanța ușii camerei lui Florentin și intră.
Florentin era în patul lui cu baldachin, cu o pătură peste cap.
— Dragul meu, dar tata mi-a spus că te ia cu el, zise doamna Bodea din spatele Bunicului, voind prin această minciună să anticipeze orice afirmație a băiatului și, în același timp, să iasă și ea cu fața curată.
Florentin tresări speriat la auzul unei voci străine și se ridică brusc.
— Doamnă, vă rog, lăsați-ne singuri! Dealtfel, cred că ar fi bine să dați un telefon ca pe ziua de astăzi să fiți înlocuită. Vom avea de discutat mai mult.
— Nu vă supărați, dar ce-a făcut copilul meu? Sper că n-a făcut nimic, altfel mi-ar fi spus.
— Sînt convins că v-a spus, doamnă, aproape totul! Ca să fiu clar, v-a spus totul pînă într-un anumit punct. Dar despre asta mai tîrziu... Vă rog, lăsați-ne singuri.
Doamna Bodea ieși, își dădu seama că n-ar fi avut nici un rost să mai insiste.
— Deci, la ora asta, după spusele mamei dumitale, trebuia, tinere, să fii la fermă...
— Da, m-a rugat tata să mă duc, dar, nu vă supărați, cu cine am onoarea?
Florentin Bodea era calm, doar chipul palid îi trăda emoția și ochii copilăroși erau incapabili să ascundă adevărata lui stare sufletească.
— Să zicem că sînt de la miliție, că sînt sincer interesat de viața dumitale, că...
— Aveți acte? întrebă Florentin și ochii lui deveniră pe dată suspicioși.
Bunicul își scoase legitimația.
— Ordinul de percheziție l-am arătat mamei dumitale. Ia loc, tovarășe sergent major! Doresc ca această discuție să aibă loc cu martori.
Florentin se așeză cu capul pe pernă. Pe frunte îi apărură brobonițe mici de sudoare și maiorul aproape că le înregistră creșterea, pînă ce întreaga frunte deveni asudată de-a binelea.

— Domnule Bodea, aseară dumneata te aflai într-o mașină care a intrat într-un pom și în urma acestui accident Urucu Gheorghe, prietenul dumitale, și-a pierdut viața. Ai fugit de la locul accidentului. Ai fugit împreună cu un alt individ, al cărui nume vreau să-l rostești dumneata. Ați traversat pădurea, apoi, pe arătură, ați fugit pînă la marginea ghiolului. Azi-dimineață barca lui Chezir Ameid a fost găsită pe malul celălalt. Barca purta urme de sînge, era de la piciorul dumitale, și Bunicul dintr-o mișcare dădu pătura la o parte. Piciorul lui Bodea era bandajat. Deci, cine era celălalt tînăr cu care ai fugit?
— Nu știu! răspunse tînărul și fața lui se liniști dintr-o dată, ca în urma unei hotărîri de nestrămutat.
În fața acestei negații, cu toate că evidența era clară, sergentul major Crețu se ridică de pe scaun și dînd jos pătura de pe tînăr spuse cu o voce calmă.
— Te rog să te scoli din pat și așază-te pe scaun.
Tînărul se uită la sergent profund disprețuitor.
— Lasă-l, tovarășe Crețu... La vîrsta lor cei ca el sînt convinși că lipsa de bun simț face parte dintr-un ansamblu de trăsături specifice celor ce au curaj. Deci, domnule Bodea, spui că nu știi...
Doamna Bodea intră pe ușă cu o tavă în mînă. Două cești de cafea abureau.
— Vă mulțumesc, doamnă. Dar sîntem în exercițiul funcțiunii. Vă rog, lăsați-ne singuri.
— Dar ce-ai făcut, Florentine, pentru numele lui Dumnezeu... Dacă află tata... Știți, tovarășe, că tatăl lui e un mare specialist în...
— Știu, doamnă, zise Bunicul pe un ton care nu mai îngăduia nimic, ca femeia să înțeleagă că prezența ei nu era dorită. Tovarășe Crețu, fii, te rog, așa de amabil și ai grijă ca în timpul acestei discuții să nu ne deranjeze nimeni, spuse Bunicul și Crețu luă poziția de drepți.
— Am înțeles, tovarășe maior! și sergentul major se postă lîngă ușă.
Din camera alăturată se auzea plînsul în surdină al doamnei Bodea, plîns care nu avea asupra băiatului nici un efect.
— Puteți dovedi că am fost eu în mașină? întrebă tînărul care în timpul conversației Bunicului cu doamna

Bodea avusese, pesemne, destul timp să se gîndească ce anume răspunsuri să dea. Numai că Bunicul premeditase cu un anumit scop pauza.

— Un pantof de tenis a fost găsit pe cîmp, tinere, și pentru că nu ești de meserie, nici măcar nu ți-a trecut prin cap să-l arunci pe celălalt. Ai venit cu el acasă. Uite-l! spuse Bunicul scoțînd de sub pat celălalt pantof murdar de nămol.

— Vreau să vă spun că vă pierdeți timpul de pomană... De la mine n-o să aflați nimic; în plus, declar că azi-noapte n-am fost în nici o mașină. Mama e martoră că la ora zece, după ce m-am uitat la televizor, am intrat în pat.

— Domnule Bodea, n-am venit aici să pierd timpul cu dumneata... Dacă nu ți-aș fi cunoscut tatăl și n-aș avea pentru el o sinceră stimă n-aș discuta astfel. Îmi dau seama ce lovitură va fi pentru el cînd va afla că noaptea trecută te-ai aflat în mașina în care a murit un om, că ai luat împreună cu alți doi tineri banii de la Waldmann, că l-ați aruncat apoi în șanț. Dar dacă aceste delicte nu sînt încă atît de grave, în schimb, învinuirea de a o fi omorît pe Grațiela Rapciuc este cu mult mai mare.

Tînărul se încruntă ușor, apoi fruntea ștearsă pînă atunci de cîteva ori cu mîneca pijamalei transpiră abundent din nou.

— Soarta noastră este să fim acuzați, a dumneavoastră să acuzați, știu cîntecul.

— Ce cîntec, tinere?

Florentin tăcu.

— Domnule Bodea, dumneata i-ai făcut curte acestei fete, Grațiela. Ai vrut s-o iei de nevastă. Nu mă îndoiesc nici o clipă că sentimentele dumitale față de ea erau sincere. Cum se poate ca viața unei tinere cu care ai vrut să-ți unești destinul să te intereseze atît de puțin? Luni de zile te-ai plimbat cu ea, ați făcut planuri, te-ai hotărît chiar să lucrezi în port, pînă cînd mama dumitale ți-a pus în vedere că n-are să te ajute cu nimic în acest pas pe care-l considera necugetat. Mai mult, toate tablourile astea pe care le-ai pictat cu mîna dumitale, inclusiv cel

de deasupra capului, toate astea, zic, sînt incapabile să stîrnească în dumneata acel sentiment al dreptății pe care, de obicei, trebuie să-l aibă un artist? Sau arta dumitale este o simplă joacă, iar sentimentele dumitale, în privința ei, false?

Florentin Bodea ascultase cu atenție cuvintele maiorului și în fața fiecărui nou argument, considerat pînă atunci un secret al lui, reacționase prompt, aproape copilărește, mărturisind prin expresia ochilor și în general prin întreaga sa atitudine adevărul pe care pînă atunci nu se hotărîse încă să-l dea în vileag.

— Am vrut să mă căsătoresc. Părinții au fost împotrivă, începu el aproape tînguitor.

— Ai spus: părinții, sublinie Bunicul. Aș vrea să știu: amîndoi, sau numai mama dumitale?

— Numai mama.

— Crezi că Grațiela, de care ai vrut să-ți legi viața și pe care presupun că o cunoșteai bine, era capabilă să comită acel furt care i-a grăbit moartea?

— Nu, nu cred, Grațiela nu era o hoață.

— Vezi, tinere, vezi... Dacă dumneata, în clipa cînd ai aflat că din gestiunea ei lipsesc peste o sută de mii de lei, ai fi avut curajul să te duci și să spui că nu crezi, soarta ei poate n-ar fi fost atît de tragică. De ce nu te-ai dus? Ce te-a oprit să depui mărturie pentru un om pe care-l iubeai și de care erai atît de mult legat?

Tînărul se șterse din nou la frunte, apoi la ochi și se ridică în șezut. Dintr-o dată toată aroganța lui dispăruse: era un copil și atîta tot, temător pentru toate cele întîmplate și pentru tot ce avea să urmeze.

— Îmi permiteți să mă îmbrac?

— Te rog!

Florentin își luă pantalonii și cămașa de pe un scaun, se ascunse pentru cîteva clipe în spatele baldachinului, apoi reveni și se așeză pe marginea patului.

— Mama mi-a spus că ea e de vină, că a făcut totul premeditat. S-a prefăcut că mă iubește ca să intre vînzătoare cu ajutorul mamei în acel magazin. După ce a intrat, a continuat să se joace cu mine în timp ce fura marfa și o vindea, voind să pună vina pe mama.

— Deci asta era supoziția mamei, domnule Bodea, dar în sinea dumitale e limpede că nu credeai că ea a furat... Ai mărturisit chiar...

— Da, Grațiela nu putea să fure...

— De furat însă s-a furat, și încă din gestiunea ei. Atunci cine crezi că e hoțul?

Florentin deschise ochii mari: cine știe la ce se gîndise. Apoi pleoapele i se lăsară grele și ochii, scînteietori pentru o clipă, își pierdură din nou strălucirea...

— Nu știu...

— Nici nu poți bănui?

Tînărul, preocupat, dădu din cap.

— Domnule Bodea, și eu am impresia că Grațiela n-a putut fi o hoață. Înainte de a lucra în acest magazin a avut gestiuni destul de importante și niciodată nu i-a lipsit un leu. Pe urmă, nu-mi vine să cred că un om care se destăinuiește cu atîta sinceritate, cum a făcut-o ea, poate duce o viață dublă. Să mă înțelegi exact, nu pot crede că un om ca ea a putut să spună că te iubește și în același timp, la adăpostul acestui sentiment, să-și permită să fure tocmai dintr-un magazin unde responsabilă era mama alesului ei. Pentru mine e incredibil...

— Atunci cine a furat? întrebă tînărul și ochii îi sclipiră din nou.

— Asta aș vrea să știu și eu... Dar să mergem mai departe, tinere. Știu că te afli într-un moment greu, cu consecințe din cele mai grave pentru dumneata, dar este preferabil ca un om să fie pătruns nu numai de gravitatea situației în care se află, ci și de aportul lui la această situație gravă. Totul depinde de dumneata în privința acestei situații în care te afli, de sinceritatea dumitale; un om care și-a ales drumul meditației, un om care pune sufletul înainte de toate și este gata pentru salvarea lui să răpească alte suflete nu mai este om. Orice acuzații grave i s-ar putea aduce sufletului chinuit al Grațielei, despărțit de trup înainte de vreme, poate că în această clipă se află aici și îți urmărește fiecare cuvînt... În toată filozofia voastră există o doză imensă de minciună... Spun o doză și nu o calific în întregul ei ca pe o minciună, deoarece n-am o pregătire suficient de aprofundată în domeniul respectiv, ca să

mă pot hazarda... Dar dumneata crezi, dumneata ca adept al lui Pamfil, nu poți să nu crezi... Sau credința dumitale este și ea numai o minciună?

Tînărul se uită cu ochi mari la Bunic, apoi, tremurînd, își împreună mîinile. Falangele degetelor se încleștară puternic, oasele ieșiră în relief în urma strînsorii, iar pielea se îngălbeni din pricina lipsei de sînge.

— Alina va plăti... V-a spus... Cu toate că dacă a rezistat încercării adevărului, nu putea să vă spună nimic...

— Ce trebuia să-mi spună Alina și nu mi-a spus? Doar nu vrei să mă faci să cred că și ea e amestecată în treaba voastră? Ar fi prea de tot.

— Va plăti pentru că a trădat...

— Pentru asta te ferești să-mi spui adevărul, din teamă de a nu suporta consecințele propriei dumitale mărturisiri? De ce taci? Înțelege deci că acesta este motivul... Te temi zadarnic în cazul acesta, dragul meu!

— Nu mă tem eu, ci te înșeli dumneata, spuse tînărul galben la față. De fapt și dumneata ești un om condamnat. Ai intrat cu picioarele într-un perimetru unde sufletul acționează după alte legi decît cele pămîntești... Reacțiile sufletului sînt imprevizibile...

— Știu, tinere, numai că reacțiile voastre, pînă una alta, sînt supuse legilor acestui pămînt, și legile nu iartă și nici nu se lasă înșelate. Cine e Pamfil Adam?

Fruntea tînărului se încreți din nou și peste ochi pluti iar acea liniște prevestitoare de tăcere.

— Nu știu!

— Străduiește-te, tinere, străduiește-te! zise Bunicul și aplecîndu-se scoase de sub pat valiza pe care o văzuse întîmplător cu o zi înainte. Iată pentru ce a murit Grațiela Rapciuc, domnule Bodea. Sper că nu vrei să-mi spui că nu le-ai furat dumneata, din moment ce aceste lucruri se găsesc aici.

Tînărul se uită la valiză speriat, apoi la Bunic.

— N-am furat eu, n-am furat eu! șopti el pierit.

— Tovarășe Crețu, spuse Bunicul, Florentin Bodea este arestat, mai spuse el după ce apăru sergentul.

— N-am furat eu, n-am furat eu! țipă Florentin și trîntindu-se jos începu să-și rupă cămașa de pe el.

Doamna Bodea se afla în camera alăturată. Stătea pe un fotoliu. Cotul unei mîini era rezemată de brațul de lemn, iar în palma aceleiași mîini își odihnea bărbia care îi tremura ușor. Se îmbrăcase între timp, cu o fustă și un pulover cu mîneci scurte de culoare galbenă. Nu-și uitase nici părul. Era frumos pieptănat și așa cum era legat cu o fundiță la spate, doamna Bodea avea aerul unei femei de-abia trecută de treizeci și cinci de ani. Nu părea foarte afectată de această vizită, sau dacă era totuși, hotărît, știa foarte bine să-și ascundă simțămintele. Teama de la început, cînd Bunicul intrase în casă, fusese alungată și în locul ei doamna Bodea arborase indiferența.

— Doamnă, băiatul dumneavoastră este implicat într-o afacere pe care, personal, sincer o regret. Pot să vă spun cu certitudine că Grațiela Rapciuc nu s-a înecat. A fost aruncată în apă; moartă. În plus, azi-noapte doi tineri împreună cu băiatul dumneavoastră, după ce au luat suma de cinci mii de lei de la individul Waldmann, l-au aruncat din mașină într-un șanț. Mașina s-a lovit de un pom. Urucu Gheorghe care era la volan a murit. Nu știu dacă vă spune ceva acest nume. S-ar putea să nu fi auzit niciodată de el, cert este însă că acesta, împreună cu băiatul dumneavoastră, erau în strînsă legătură cu Pamfil Adam. Desigur, nu v-aș fi relatat aceste fapte, dacă n-aș fi fost convins că o mare parte de vină vă revine dumneavoastră. Mi-aș permite să încep discuția noastră printr-o simplă întrebare: alaltăieri seara ați fost văzută pe faleză cu un om care v-a înmînat o sacoșă. Cine era acest om, stimată doamnă?

— Un prieten, răspunse doamna Bodea calmă, așa cum dealtfel calmă fusese tot timpul cît Bunicul îi expusese situația nu tocmai plăcută în care se afla fiul ei.

— Doamnă, un prieten al familiei sau un prieten al dumneavoastră?

Doamna Bodea tăcu, apoi răspunse fără să clipească:

— Al meu.

— Ieri la amiază, după ce ați părăsit casa, ați plecat la Constanța. V-ați întors la magazin după două ore. Aș dori să știu dacă acolo v-ați dus la prietenul dumneavoastră sau în altă parte.

Doamna Bodea avu un moment de reținere, pe care Bunicul știu dinainte că femeia îl va depăși și că pînă la urmă va spune adevărul. Așa se și întîmplă.

— Da, am fost la el.

— Deci nu vă iubiți soțul, doamnă...

— Are oare vreo legătură viața mea particulară cu tot ce s-a întîmplat?

— Doamnă, cred că are o foarte mare legătură.

— Da, nu-l iubesc, nu l-am iubit niciodată.

— Atunci de ce v-ați căsătorit cu el?

— Eram tînără, mai tînără ca el cu zece ani, n-aveam pe nimeni în București.... Trebuia să-mi termin studiile. Pentru asta aveam nevoie de un om care să mă poată ajuta.

— Și ați rămas în continuare cu medicul Bodea din recunoștință pentru generozitatea lui sau din alte motive?

— Am vrut să ne despărțim de cîteva ori. N-a vrut sub nici un chip. Știe că nu-l iubesc și știe că trăiesc cu altcineva. În fața lumii el vrea să salveze aparențele.

— Doamnă, poate n-ați divorțat și din alte motive, poate a existat la mijloc și un anumit lucru care în cumpăna judecății dumneavoastră a cîntărit foarte mult. Pînă acum ați călătorit de șase ori în străinătate, pe cont propriu, se înțelege. Poate n-ați vrut să vă despărțiți și pentru faptul că soțul dumneavoastră, foarte apreciat, reprezenta o garanție materială...

— Da, așa este, răspunse doamna Bodea sec.

— Vă mulțumesc, doamnă, pentru sinceritate și aș prefera ca pînă la capăt acest dialog să fie continuat astfel. Doamnă, mai știu că vi s-a propus de cîteva ori să ocupați funcții mai importante decît aceea de simplă gestionară, indiferent că e vorba de un magazin cu destinație specială. Ați refuzat. Ați refuzat pentru a fi mai liberă, pentru a putea călători, nu-i așa?

Doamna Bodea aprobă.

— Dar, stimată doamnă, n-ați călătorit niciodată sin-

gură, aţi călătorit cu prietenul dumneavoastră, dacă nu mă înşel. O simplă presupunere a mea.

— O presupunere întemeiată. Soţul meu ştia cu cine călătoresc.

— Şi nu avea nimic împotrivă?

— Cred că avea, dar uita repede, pentru el sînt mai importante experienţele. Şi pe urmă, v-am spus, nu-l iubesc.

— Doamnă, poate vă miră că fac un ocol aşa de mare, adică evit deocamdată să intru direct în subiect, cu toate că aş vrea să vă asigur că de fapt ne aflăm în miezul lui. La magazinul la care lucraţi, înaintea Graţielei a mai lucrat o fată. A fost arestată pentru furt, un furt similar cu acela pentru care Graţiela a plătit cu viaţa. Aceasta nu vă spune nimic?

— Da, da, m-am gîndit nu o dată. Din această pricină am şi cerut să fiu schimbată. Dacă cunoaşteţi, după cum văd, toate amănuntele, sînt sigură că-l cunoaşteţi şi pe acesta.

— Îl cunosc, doamnă, şi încă foarte bine. Dar cum se face că niciodată din gestiunea dumneavoastră n-a lipsit nimic, numai din gestiunea lor, cu toate că dumneavoastră eraţi responsabila magazinului.

— Ştiu, tovarăşe, ce vreţi să insinuaţi, cu toate astea cu aceeaşi sinceritate vreau să vă spun că n-am furat eu.

— Stimată doamnă, aţi spus „n-am furat eu", deci sînteţi sigură de două lucruri: în primul rînd că s-a furat şi în al doilea că a furat altcineva. Cine, doamnă? Doar nu vreţi să mă faceţi să cred că două fete au avut lipsuri importante în inventar fără să bănuiţi nimic? Şi pe urmă cum de se întîmpla ca exact a doua sau a treia zi după furturi, dumneavoastră să cereţi să vină controlul economic pentru inventar?

— Nu ceream controlul în mod special. Fetele îmi semnalau lipsurile şi eram obligată . . .

— Deci, doamnă, dacă fetele vă semnalau lipsurile de la început, bănuiala asupra lor cădea. Cu toate astea, dumneavoastră n-aţi ţinut cont niciodată de acest lucru.

— Şi dacă am ţinut cont, ce puteam face? Am aşteptat în primul caz rezultatul procesului, am fost martoră . . . Eu cred că dacă legea găseşte pe cineva vinovat nu sînt datoare să mă ridic împotriva legii.

— Vă mulţumesc pentru răspuns, doamnă, dar în cazul Graţielei lucrurile s-au petrecut puţin altfel. Graţiela a fost în casa dumneavoastră. Deci Graţiela nu era o străină. Mai mult, copilul dumneavoastră v-a adus la cunoştinţă că vrea să se căsătorească cu ea. Nici în privinţa ei n-aţi încercat să cercetaţi lucrurile mai în adînc? Cum s-ar spune, era un viitor membru al familiei, sau în orice caz mai apropiată decît celelalte fete. Sau, poate, nu numai că n-aţi vrut să priviţi lucrurile aşa cum v-am sugerat eu, ci chiar aţi fost mulţumită că deznodămîntul a fost cel pe care îl cunoaştem amîndoi foarte bine.

— N-am dorit această căsătorie. V-am mai spus.

— N-aţi dorit-o sau aţi luptat împotriva ei?

Doamna Bodea tăcu.

— N-a fost simplu. M-am împotrivit. Doream pentru copilul meu ceva mai bun.

— Desigur, doamnă, bănuiesc că nutriţi pentru băiatul dumneavoastră o dragoste profundă şi sînteţi sincer interesată de viitorul lui. Cu ce l-aţi ameninţat, în cazul că nu vă dă ascultare?

Doamna Bodea lăsă ochii în jos, păstrîndu-şi calmul cu o tărie care-l uimi pe maior.

— I-am spus că nu-l voi întreţine, că nu-l voi ajuta, că în cazul că se va căsători nu mai are ce căuta în casa mea.

— Cum a reacţionat băiatul dumneavoastră?

— S-a dus şi s-a angajat în port şi după două zile s-a întors spăsit; era prea greu pentru el.

— Prea greu, dar de renunţat n-a renunţat la Graţiela.

— Nu.

— Trebuie să înţeleg, stimată doamnă, că lipsa ei din gestiune nu v-a bucurat, dar nici nu v-a întristat prea mult.

— Ca să fiu sinceră, m-a bucurat. Trebuia să se convingă că aveam dreptate în privinţa ei. Acest accident îl putea face să vadă singur că fata aleasă nu era cea mai potrivită pentru el.

— Cu toate astea, doamnă, băiatul dumneavoastră mi-a mărturisit că n-a crezut nici o clipă şi nici nu crede că Graţiela a furat.

— Un om care iubește e orb, nu poate crede nimic rău despre cel pe care-l iubește.
— Așa cum, probabil, dumneavoastră, care iubiți, poate cu aceeași pasiune cu care a iubit băiatul dumneavoastră, nu credeți nimic rău despre omul cu care trăiți și căruia, nu mă îndoiesc, i-ați povestit desigur necazurile cu băiatul.
— Da, i-am povestit.
— Și ce părere a avut el?
— Mi-a spus că mă va ajuta.
— Dar n-a mai fost nevoie de ajutorul lui, deoarece între timp a intervenit lipsa în gestiune, nu-i așa?
Doamna Bodea se încruntă ușor. Nu știa unde voia să ajungă maiorul.
— Da, este adevărat.
— Stimată doamnă, nemulțumirea dumneavoastră față de Grațiela nu era chiar așa de nouă, vreau să spun că ea n-a intervenit cu o zi-două înaintea morții ei, ci cu mai bine de o lună și jumătate. Ca să fiu exact, a intervenit chiar înainte de a o aduce la magazinul dumneavoastră. Atunci se naște legitima întrebare: De ce ați adus-o? Sau poate știați că în felul acesta o veți compromite, sau că se va compromite ea singură mai ușor?
— Nu, nu pentru asta, spuse doamna Bodea ferm. Nu eram sigură că Florentin va ceda îndemnurilor mele. Voiam ca fata să fie cu mine ca să îmi dau seama mai ușor de caracterul ei, pe urmă voiam să-i stîrnesc încetul cu încetul antipatia împotriva mea, socotind că în felul acesta, cunoscîndu-și viitoarea soacră, se va răzgîndi.
— Doamnă, sînteți o femeie inteligentă și trebuie să recunosc că roadele planului dumneavoastră s-au văzut curînd.
— Ce vreți să spuneți?
— Doamnă, de fapt nu mi-ați povestit totul. Partea mai ascunsă a planului dumneavoastră este cazul s-o luminăm acum. I-ați dat fiului dumneavoastră tot mai mulți bani, i-ați întărit credința că experiența cu o singură femeie nu este suficientă pentru un bărbat. Într-un fel, propria dumneavoastră nemulțumire față de viață și dragoste i-ați insuflat-o lui. I-ați dat de înțeles că o nouă aventură va umbri dragostea lui nesăbuită și l-ați împins nu în brațele unei femei, ci în brațele unui om care încet-încet, mizînd pe insatisfacțiile lui intime, îl putea duce la crimă. Doamnă, mi-a fost dat să cunosc mulți cinici, dar recunosc că ei se recrutau dintr-o lume aparte, din drojdia societății. Pentru prima dată întîlnesc un om care deliberat și-a împins copilul la pieire. Vina dumneavoastră este cu atît mai mare, cu cît viața v-a oferit totul sau aproape totul. Ați vrut să faceți din copilul dumneavoastră ceea ce de fapt reprezentați dumneavoastră dincolo de limbile străine pe care le cunoașteți, de scara socială pe care vă aflați, dincolo de aparențe. Nici măcar nu tresăriți, doamnă, de unde deduc că nici măcar în acest ceas nu aveți păreri de rău.

Doamna Bodea tăcea clipind arar pleoapele cu gene lungi. Un soi de nepăsare pusese stăpînire pe ea, o indiferență care nu era nici măcar calcul de data asta; era starea care reprezenta adevărata ei natură, rece și dură.
— Deci, doamnă, ca să revenim la subiectul nostru. Lipsurile din inventarele magazinului pe care îl conduceți nu vi s-ar datora dumneavoastră.
— Există o lege: legea n-are decît să mă acuze sau să mă absolve de acuzațiile pe care dumneata mi le aduci. Dealtfel, tovarășe, vreau să vă spun, da, vreau să vă spun că v-am ascultat cu atenție, cu foarte mare atenție chiar, și indiferent de ce credeți, da, indiferent de ce credeți, drumul pe care mergeți este fals. Întreaga pledoarie este unilaterală, scoasă din coduri de legi, falsă, pentru că n-are nimic comun cu viața. Desigur, n-am știut cine este Pamfil, nu-mi putea trece prin cap că băiatul meu a ajuns sub o asemenea influență nefastă. Dar decît să se căsătorească cu o fată care în afară de primele săptămîni de fericire, și acelea legate de pat, nu i-ar fi adus altceva nimic, prefer pentru el o experiență dureroasă care să-i deschidă ochii. Dacă are ceva bun în el, va avea pe urmă șansa să se redreseze, dacă nu, înseamnă că nu reprezintă nimic, și chiar dacă acest nimic este copilul meu, în afară de o tristețe fără margini pentru destinul lui slab, altceva, ca mamă, nu-i pot oferi. Poate că am greșit. N-aș sfătui însă pe nimeni să se căsătorească la vîrsta la care m-am căsătorit eu. Vreau să vă spun sincer că nu doream să devin soacră la treizeci și nouă de ani, să devin bunică, adică să privesc la viața

mea nu înainte, ci înapoi, să nu-mi mai permit nimic, numai din nevoia de a le permite lor.

Bunicul își aprinse o țigară, trase cîteva fumuri, apoi se uită cîtva timp în tăcere la femeia din fața lui. „Iată o mamă care se dovedește a fi pentru copilul ei dușmanul cel mai de temut", gîndi el. Era limpede pentru maior că femeia nu voise ca băiatul să repete greșeala pe care o făcuse ea la aceeași vîrstă. Dar dacă ea, cu toate insatisfacțiile, mici sau mari, reușise totuși în viață, odrasla ei nu putea să facă nici atît, și aceasta în primul rînd din vina ei.

— Doamnă, cine în afară de dumneavoastră mai avea chei de la magazin?

— Chei nu aveam decît eu.

— Deci Grațiela nu putea intra fără dumneavoastră în magazin.

— Ne întîlneam dimineața în fața intrării, după pauza de prînz la fel. Eu deschideam. Cheile erau permanent asupra mea.

— Deci, practic, Grațiela nu putea să-și însușească valori decît în prezența dumneavoastră. Un furt prin spargere este exclus, deoarece nimeni n-a reclamat o spargere propriu-zisă.

— Da, este adevărat. Uneori doar o mai rugam să aibă grijă și de raionul meu. Niciodată însă mai mult de o jumătate de oră. Ieșeam să-mi cumpăr cîte ceva.

— Doamnă, valiza cu țigări din camera băiatului dumneavoastră sper că nu vă aparține.

Doamna Bodea se încruntă ușor, ca și cum ar fi vrut să-și aducă aminte de ceva.

— Ba da, este a mea.

— Și țigările și sticlele de băutură de unde la aveți?

— Mi le-a făcut cadou acum două zile un prieten italian, reprezentantul unui oficiu de turism care pleacă definitiv în patrie, după ce a lucrat la noi mai bine de doi ani. Dacă vreți, puteți verifica, cred că se mai află încă aici.

— Care este numele lui?

— Rodolfo Pegasa, a fost de cîteva ori și în casă la noi.

— Bunicul își stinse țigara într-o scrumieră de faianță și se ridică.

— Mă scuzați, doamnă, mai am ceva de discutat cu băiatul dumneavoastră.

21

Florentin Bodea era așezat pe scaun. Criza de nervi îi trecuse: era liniștit, numai ochii căutau speriați în jur, cu o teamă de animal încolțit, care știe că îl pîndește o primejdie. În locul aroganței de la început, în locul credinței ferme în acel ceva superior, amintit atît de des de Pamfil, nu mai rămăsese decît nesiguranța și frica pentru cele ce urmau. Bunicul înțelese imediat că tînărul era gata să spună tot, numai să scape din această stare de nesiguranță, de această spaimă animalică de care era dominat în clipa aceea.

— De cît timp îl cunoști pe Pamfil, tinere?

Florentin Bodea tresări, scos de această întrebare brutală din propriile lui gînduri. Începu să răspundă mașinal:

— De un an și jumătate, poate chiar doi... Am făcut practica la ferma unde lucra el.

— Sînt sigur că te-a cucerit din primul moment și că te-ai atașat puternic de el.

— Da... Aș putea spune că m-a fascinat. Avea ceva deosebit. N-am mai întîlnit pînă acum la nici un om atîta ardoare și pasiune în tot ce face și spune.

— Ce anume te-a atras la el atît de mult? O explicație trebuie să existe! Vreau să zic: această ardoare a lui era fundamentată pe ceva, pe un anumit program de acțiune care te-a atras la început, apoi te-a cuprins cu totul?

— Da, este adevărat... Mi-a vorbit de credința lui într-o ordine unde primează sufletul... Mi-a povestit ore în șir de Kahtmandan, unde aveam să mergem și noi unde fiecare trăiește doar pentru sine, unde fiecare face ce vrea. Zile în șir, apoi... da, și nopți, mi-a povestit

mie şi altor colegi... de înălţimile veşnic albe, care se văd din oraşul unde aveam să întemeiem credinţa noastră nouă.

Tînărul surprinse mirarea maiorului. Speriat, se opri, ca apoi, cu aceeaşi grabă, de parcă l-ar fi fugărit cineva să povestească mai departe:

— Ne vorbea de contabilul de la ferma unde lucra şi pe care l-am cunoscut şi noi: un individ dubios, afemeiat, care îşi trecuse într-un carnet numele femeilor din sat, şi cum se culca cu una, o bifa, aşa cum bifezi o oaie pe care o trimiţi la abator. Nu se pricepea la nimic. Ştia să comande şi să vorbească la şedinţe şi cum încerca cineva din sat să-l denunţe sau să-i atragă atenţia, cum îi persecuta la zilele de muncă... Adică individul se răzbuna crunt... Pamfil în fiecare zi era obligat să asculte afronturile unui beţiv ordinar, cu proptele însă. Într-o zi însă contabilul a fost găsit mort. Nimeni n-a ştiut cine l-a omorît. Ţin minte, era într-o duminică, Pamfil a vorbit la o şedinţă două ore despre Ricoşan şi despre tot ce făcuse el în sat, despre femeile văduvite de cinste şi de bărbaţii înşelaţi. Şi ce credeţi că s-a întîmplat? După ce toată lumea a fost de acord, femeile au început să nege că Ricoşan ar fi avut de-a face cu ele. Vreo cîţiva bărbaţi, de ruşine, au negat şi ei, cu toate că Pamfil era cu carnetul în faţă. Toţi cei care luaseră bani sau alimente de la Ricoşan, cînd au aflat că au fost citaţi în şedinţă, au început campania împotriva lui. Aşa a plecat Pamfil de acolo.

— Bine, tinere, îl întrerupse Bunicul, înţeleg din spusele dumitale că ai convingerea că Pamfil e un om ireproşabil. Cum a putut deci un asemenea om să comită o crimă sau să împingă un om la moarte? Doar nu vrei să-mi spui că Graţiela Rapciuc nu este o victimă directă a lui...

Florentin tăcu cîtva timp, apoi se ridică şi se uită în ochii Bunicului.

— Cine v-a spus că el a omorît-o?

— Domnule Bodea, aici eu pun întrebări, nu dumneata. Te-am ascultat atent: îţi înţeleg sentimentele în privinţa lui Pamfil, deşi nu le aprob, dar nu uita că în faţa legii o asemenea pledoarie nu va fi în favoarea dumitale. Prin disculparea lui Pamfil vrei să te învinovăţeşti pe dumneata şi faci rău, deoarece ţi-am oferit şansa de a fi cinstit, de a te descătuşa cel puţin de nişte fapte reprobabile, fapte care odată destăinuite vor atîrna în cumpăna judecăţii celor de la tribunal.

— Eu nu vreau să îl disculp. Dar Pamfil n-a omorît-o pe Graţiela.

— De ce minţi? Graţiela a fost supusă „încercării adevărului", şi Graţiela n-a rezistat. Un cuţit i-a atins tîmpla. Crezînd că a fost lovită în plin, în starea de spaimă în care se afla, a făcut un şoc şi a decedat.

Tînărul se încruntă, apoi spuse:

— Este adevărat, n-a putut suporta încercarea la care a fost supusă, cu toate că eu o prevenisem să nu-i fie teamă. I-am spus că Pamfil este un ţintaş perfect. Învăţase treaba asta de la un circar care lucra la fermă. A leşinat după primul cuţit. Din pricină că şi-a mişcat capul, lama a atins-o uşor la tîmplă, ea s-a speriat, dar şi-a revenit după cîteva clipe. A fost exclusă din cercul nostru ca fiind un om nesigur şi atunci m-am despărţit de ea definitiv, la cererea lui Pamfil.

— De ce ţi-a cerut să te desparţi de ea?

— Noi, noi trebuia...

— Ce trebuia să faceţi, tinere?

— Să plecăm! Ori ea, dacă nu fusese în stare să suporte „încercarea", ar fi putut să nu fie în stare să suporte nici greutăţile care s-ar fi ivit pînă la plecare...

— Dumneata rezistaseşi şi doreai să pleci.

— Da, ăsta este adevărul!

— În cazul acesta, poate că ai propria dumitale variantă în privinţa morţii ei!

— M-am gîndit, dar nu ştiu... Graţiela a plecat în seara aceea... Noi am rămas acolo...

— Unde, acolo?

— Nu vă spun, răspunse tînărul cu aceeaşi fermitate în glas... Am rămas acolo şi ea a plecat; a doua zi dimineaţa a fost găsită moartă.

— Cîţi tineri faceţi parte din acest grup?

— Nu vă spun.

— Unde se află acum Pamfil?

— Nu vă spun.

— De ce ați furat bicicleta aceea strălucitoare cu trei roți?
— N-am furat-o eu și nu știu altceva.
— Ce rost aveau banii și obiectele de valoare pe care le dădeați lui Pamfil?
— Nu știu.
— De ce ați fugit aseară de la locul accidentului?
— N-am vrut să fugim. Urucu, înainte de-a muri, ne-a implorat. Pentru el totul era sfîrșit.
— După plecarea Grațielei n-ai încercat să o vezi? Oricum, îmi dau seama că țineai la această fată.
— Pamfil mi-a spus să nu mai am legături cu ea... Nu l-am ascultat. Seara tîrziu, după ce ceilalți s-au culcat, m-am dus s-o caut. M-am întîlnit cu mama pe drum. I-am spus unde vreau să mă duc, a rîs și a spus că Grațiela e necinstită, că în momentul acela se afla în brațele unui bărbat.
— Și n-ai căutat să te convingi dacă e așa sau nu?
— De ce să încerc? Mama mea nu m-a mințit niciodată...
— Ce-ai făcut după ce mama dumitale ți-a spus unde se afla Grațiela?
— M-am întors.
— Unde?
— Nu vă spun.
— Bine, tinere, nu vrei deci să-mi spui că la cîțiva kilometri de Mangalia, într-o mlaștină, v-ați instalat pe o insulă, că acolo aveți trei colibe de stuf, că acolo este locul de întîlnire al unor tineri care, din păcate, s-au lăsat hrăniți cu minciuni.
— Minciuni, spuse Bodea, zîmbind amar. Ce știți dumneavoastră despre aceste minciuni... Pentru dumneavoastră toate lucrurile de pe lumea asta sînt clare, nu mai aveți semne de întrebare, oamenii se împart în două categorii: buni și răi și întîmplarea a făcut, numai întîmplarea, ca noi să facem parte, așa cum ziceți dumneavoastră, din categoria celor răi.
Bunicul se ridică. Îl strigă pe sergentul Crețu.
— La ordine, tovarășe maior.
— Ia-l pe tînăr, zise Bunicul și în timp ce Florentin Bodea se îmbrăca, Bunicul îi șopti ceva la ureche sergentului.

Doamna Bodea apăru și ea în ușă. Cînd îl văzu pe Florentin, îi spuse doar atît:
— Ia-ți fîșul, s-au lăsat norii. S-ar putea să plouă.

22

Bunicul îl găsi pe Panaitescu în apropierea hotelului, lîngă un molid, sădit de curînd. Țepii verzi, de un verde obosit, erau aproape galbeni la vîrf și Bunicul își permise chiar să emită o părere privind ocrotirea arborilor de munte, care — desprinși din locurile lor de obîrșie — n-aveau nici o șansă să supraviețuiască aici, la șes, în aerul sărat al mării. Cîinele era așezat în dosul băncii și Bunicul avu un sentiment de admirație pentru șofer, căruia în general nu-i prea plăceau animalele, cu osebire cîinii-lup și în mod cu totul special Alsacianul, care nu o dată îi umpluse pernele mașinii de păr și aerul cu un miros, după expresia lui, „greu lavabil". Panaitescu însă nu era singur, lucru care îl făcu pe bătrîn să se oprească locului. Lîngă el, pe bancă, era o femeie îmbrăcată în halat alb, și după ce Bunicul clipi de cîteva ori ca să-și reîmprospăteze memoria, își dădu seama că femeia voluminoasă nu era alta decît ajutoarea de bucătar de la cantina unde luau ei masa. Cei doi discutau ceva cu aprindere, ceva vesel, altfel Panaitescu nu și-ar fi permis să treacă peste precauția lui obișnuită în privința femeilor de a nu le atinge; o lovea din cînd în cînd pe femeie cu cotul, chicotind, și se lăsa atins în aceeași manieră de bucătăreasă.
Bunicul ar fi vrut să afle de la șofer două lucruri: starea în care se afla Alina. Îl mai interesa digestia Alsacianului, fapt foarte important pentru sănătatea patrupedului, aflat la o vîrstă cînd asemenea amănunte erau decisive pentru existența lui. Dar Bunicul deduse că din moment ce șoferul își permisese să o lase pe fată singură, însemna că ea era în afara oricărui pericol, iar în privința cîinelui ajunse la aceeași concluzie op-

timistă, devreme ce bătrînul lui prieten sforăia cu atîta plăcere.

Intră în hotel. O găsi pe Alina în baie, spălîndu-şi cîteva nimicuri, şi felul calm în care îl întîmpină fata îi întări credinţa că Alina trecuse peste criză.

Alina îşi clăti mîinile cu apă rece, se şterse cu prosopul şi grăbită aprinse spirtiera pentru cafeaua cu care rămăsese datoare în ziua aceea.

— Bunicule, să ştii că am să te spun tatii pentru că nu respecţi nici una din indicaţiile doctorului Dobrescu. Bag mîna în foc că astăzi nici nu ţi-ai uns piciorul cu nămol, spuse ea grăbită şi după felul cum vorbea şi mai ales după privirile ei docile îşi dădu seama că fata ştia exact că era datoare cu anumite explicaţii şi căuta doar prilejul ca să le poată da. Ori tocmai asemenea destăinuiri nu dorea Bunicul din partea ei, considerînd că o explicaţie de moment ar determina-o pe Alina sau să se justifice, sau să nu fie exact pătrunsă de importanţa întîmplărilor prin care trecuse.

— Draga mea, chiar voiam să te rog să-mi faci o cafea, iar în privinţa observaţiilor pe care mi le-ai adus, am toată încrederea că vei fi de partea mea şi nu vei face de rîs un maior în faţa unui căpitan a cărui severitate o cunoşti foarte bine şi tu. Ca să nu mai spun că o pîră e un lucru din cale-afară de urît.

Alina puse mai întîi zahărul în ceaşcă, drămuit cu atenţie, ca băutura să nu fie prea dulce şi să fie astfel lipsită de aprecierile de rigoare ale Bunicului, apoi grijulie să nu dea caimacul în foc, spuse:

— Bunicule, dragul meu Bunic, aş vrea...

— Dragă Alina, ştiu că ai vrea să-mi faci cea mai bună cafea de pe lume, deşi la o lampă de spirt este foarte greu. Dar eu îţi declar de pe acum că voi fi foarte mulţumit de ea. E! Era să uit, trebuie să mergem numaidecît pînă la Policlinică. Mă aşteaptă acolo căpitanul Constantinescu... Ce zici de Panaitescu, draga mea? se simţi Bunicul obligat să schimbe mereu vorba. Uite-l cum gînguereşte, de se aude pînă aici, zise Bunicul uitîndu-se din balcon la şofer, care evoluase în degajare, distanţa dintre el şi bucătăreasă fiind micşorată simţitor. Stăteau aproape cot în cot.

— Bunicule, spune-mi, eu am fost bolnavă? întrebă

Alina şi Bunicul fără să se dezlipească de la postul lui de observaţie, sincer curios de această apropiere a lui Panaitescu de sexul slab, se prefăcu a nu fi auzit întrebarea.

— Draga mea, arăţi splendid, şi te rog, la o asemenea oră altădată să nu te mai văd în casă. Dorin n-a trecut pe aici?

— Nu, Bunicule! Trebuia să treacă?

— Draga mea, asta eu n-am de unde s-o ştiu. Dacă n-a trecut, firesc era să treci tu pe la el. Nu-i frumos să te înţelegi cu un băiat încă din Bucureşti că vă veţi petrece timpul împreună, ca odată ajunsă aici să nu-i mai dai nici o atenţie.

Alina tăcu. Încruntată, turnă cafeaua în ceaşcă, se apropie de Bunic şi cînd maiorul se uită la ochii ei îi văzu din nou limpezi şi frumoşi. Fu tentat să facă o comparaţie între ei şi apa mării, dar pînă la urmă comparaţia i se păru mult prea banală pentru culoarea aceea atît de pătrunzătoare. Numai un artist ar fi reuşit, în urma unui meşteşugit amestec de verde, albastru şi alb să redea pe pînză adevărata culoare a ochilor ei.

Prinzînd acest moment, în care bătrînul ei prieten se uita fascinat la ea, Alina îl cuprinse pe Bunic de braţe şi se uită la rîndul ei adînc în ochii lui.

— Bunicule, văd că faci tot ce-ţi stă în putinţă... Da, că vrei să te strecori. Adică, nu vrei să mă asculţi. Să ştii că nu-i frumos din partea dumitale...

— Dar tot ce ai făcut tu este frumos, Alina? E adevărat, am vrut să te scutesc de această discuţie, acum. Dacă ţii neapărat, sînt gata să stăm de vorbă. Dar de la bun început vreau să-ţi pun în vedere că tot ce ai făcut mi se pare mai mult decît reprobabil...

Alina se aşeză pe pat, îşi dădu cîteva fire de păr care îi atîrnau pe frunte la o parte, apoi îşi muşcă buza de jos dintr-un fel de neputinţă şi nemulţumire, pe care nu şi le putea ascunde.

— Bunicule, intenţiile mele au fost... Am crezut că înţelegi că mi-a venit în cap un plan... Eram sigură că Dorin te va anunţa de plecarea mea cu acei tineri, că dumneata cu Alsacianul şi cu Panaitescu o să daţi de mine... Asta am vrut... N-am avut de unde

să știu că moliul de Dorin, de frică, n-a mai vrut să treacă pe la dumneata... Am dat de Pamfil, nu-l puteam pierde... N-aveam personal, da, cum să te anunț... Am ajuns pe o insulă... Acolo, Bunicule, dragul meu Bunic, nu știu ce s-a întîmplat... M-am prefăcut pînă în clipa cînd Pamfil m-a luat la dans. S-a uitat în ochii mei și din momentul acela mi-am dat seama că voința mi se frînge, că încep să uit totul... Acum de-abia îmi dau seama ce mi se putea întîmpla... Ochii lui, ochii lui nu erau ochi, n-am putut rezista...

— Știu, Alina, recunoscu Bunicul, am fost acolo, te-am văzut...

Alina îl fulgeră cu privirile. Nu știa dacă bătrînul spune adevărul sau minte.

— Dorin a venit și mi-a spus ce s-a întîmplat, apoi, așa cum ai presupus, te-am găsit... N-am putut interveni direct. Iar cu tine s-a petrecut un fenomen obișnuit de hipnoză, de care ai să scapi definitiv, te asigur.

— Bunicule, te rog să nu mă spui tatii!

— Nu cred c-am să-mi dau cuvîntul de onoare, Alina. În orice caz, de acum va trebui să acționezi ca și cum ai fi mereu sub influența lor. Nu trebuie să le treacă prin minte că în atitudinea ta s-a întîmplat ceva...

— Numai să dau ochii cu Pamfil, îi arăt eu, spuse Alina, maltratîndu-și degetele de la mîinile strînse.

— N-ai să-i faci nimic, Alina.

— De ce, Bunicule? întrebă ea speriată.

— Asta nu știu nici eu, draga mea. Este o simplă presupunere. Și acum hai să mergem la Policlinică, să vezi ce-au fost în stare să facă ochii aceia superbi ai lui Pamfil, spuse Bunicul fără să-și ascundă malițiozitatea.

Alina nu pricepu că Bunicul voise să fie rău. Se îmbrăcă și împreună plecară fără să apeleze la Panaitescu, prins se vede destul de tare de noile lui preocupări.

Bunicul și Alina ajunseră, cu ajutorul troleibuzului, în cinci minute la locul unde cu numai două zile în urmă Alina o văzuse pe Grațiela acoperită cu cearșaful alb.

De data asta, în locul ei se afla Urucu Gheorghe, bandajat la un ochi, dar cu toate astea ușor de recunoscut, datorită trăsăturilor dure. Era chipul unui tînăr pe care Alina numai cu o zi înainte îl văzuse viu pe insula unde fusese și ea.

Mirarea pe care scontă Bunicul fu chiar mai mare decît s-ar fi așteptat din partea fetei și acest lucru îl bucură pe maior, deoarece îi dădea de înțeles că Alina era conștientă de cele prin care trecuse, că retrăia la adevăratele dimensiuni ceea ce acolo pe insulă i se păruse doar un joc, un joc magic, plin de promisiuni, ale cărui rezultate le vedea aici în toată hidoșenia lor. Lîngă cadavrul tînărului se afla un om în vîrstă, cu părul alb la tîmple. Era tatăl lui Urucu, zugrav de meserie; hainele de doc îi erau mînjite de vopsele și de humă, iar în mîini își ținea coiful din hîrtie de ziar pe care din cînd în cînd îl răsucea făcînd hîrtia coaptă de soare să foșnească.

Urucu Marin aștepta parcă ceva. Nu-i venea să creadă că unicul copil îi era mort și avea convingerea că din clipă în clipă el se va ridica și-l va întreba ce caută acolo și de ce nu-și vede de treburile lui. Sosi cu oarecare întîrziere față de ora fixată și căpitanul Constantinescu, și numai cînd omul ordinii își scoase chipiul, zugravul avu revelația tragicului adevăr. Chipul i se schimonosi, buzele i se desprinseră cu greutate și din ochii lui cenușii curseră două lacrimi absorbite repede de praful de humă ce-i acoperea într-un strat gros fața.

— Să mergem, căpitane! spuse Bunicul, și prinzîndu-l pe acesta de mînă ieșiră în aerul înăbușitor al străzii. Te rog, nu-i aminti Alinei nimic din cele întîmplate, zise Bunicul, înainte ca Alina să-și facă apariția lîngă ei.

— Bunicule, am făcut o descindere la insula cu pricina. Nu se mai vedeau nici măcar urmele celor două gropi în care se făcea foc. Totul era pustiu.

— Înseamnă că toată treaba cu Florentin Bodea a reușit, cineva l-a văzut însoțit de omul nostru și așa cum am presupus și-au luat măsurile de prevedere. Planul începe să dea roade.

— Eu ce am de făcut, Bunicule? întrebă Alina, pe

un ton egal şi această întrebare era exact lucrul pe care îl aştepta Bunicul.

Respiră uşurat, îşi aprinse o jumătate de mărăşească şi uitîndu-se la căpitan într-un anumit fel, zise:

— Dragă Alina, în curînd se vor petrece două lucruri deosebite, şi de ele va depinde reuşita sau nereuşita acţiunii noastre.

Bunicul le împărtăşi planul şi căpitanul rămase profund surprins de deducţiile bătrînului, care pe măsură ce povestea, era tot mai logic şi mai precis.

Căpitanul ar fi vrut să pună cîteva întrebări; avea impresia că în planul Bunicului existau cîteva goluri, mai ales n-ar fi vrut ca Alina să meargă singură să dea ochii cu Pamfil. Pînă la urmă însă renunţă, avînd încredere în priceperea şi experienţa maiorului. Îi promise că se va duce la locul indicat, în timp ce Alina, memorîndu-şi adresa dată de Bunic, se urcă în primul autobuz cu destinaţia Constanţa.

Bunicul urmări autobuzul de culoare roşie în care se urcase Alina pînă ce îl pierdu din vedere, apoi se întoarse din nou la hotel avînd o însărcinare specială pentru Panaitescu. Mare îi fu însă mirarea cînd îl găsi pe acesta în cameră, cu patrupedul tolănit la picioarele lui, bînd şampanie din cupe mari cu un om pe care maiorul îl vedea acum pentru prima oară.

— Aristide Pomişor, se recomandă oaspetele lui Panaitescu, şi jovial turnă în paharul gol restul de şampanie din sticlă.

— Am ţinut personal să vă vizitez, tovarăşe, să-mi cer scuze pentru tratamentul la care aţi fost supuşi... Ce să-i faci? Mai avem şi lipsuri şi încă nu puţine, se scuză Aristide şi înclinîndu-se uşor, ciocni paharul de cristal de cel al Bunicului.

Băură.

— De ce-ai adus, stimate Panaitescu, cîinele în incinta hotelului? S-ar putea să ne trezim cu cine ştie ce reclamaţii, spuse Bunicul, dar Aristide îşi miji ochii albaştri, după care începu să rîdă ciudat. Numai buzele i se deschiseră, lăsînd să se vadă dantura îngrijită, cu dinţi din cale-afară de mici.

— Tovarăşe maior, nu uitaţi că mai sînt încă şeful acestei staţiuni, spuse Aristide, cerîndu-şi parcă într-un

fel scuze că era nevoit să apeleze la funcţia lui. De acum înainte, cîinele va putea locui aici, dacă doriţi. În fond, avem nenumăraţi străini care vin însoţiţi de... Un cîine, la urma urmei, este prietenul cel mai apropiat al omului, nu-i aşa tovarăşe Panaitescu?

Panaitescu se pregătea să desfacă cea de-a doua sticlă de şampanie „Cordon rouge"; cele două pahare băute pînă atunci îl dispuseseră peste măsură şi în sinea lui considera că Aristide este un mare domn, iar el o personalitate mai mult decît importantă, din moment ce şeful cazării din acea staţiune venise personal să-l viziteze, şi încă nu cu mîna goală.

Uşa se deschise şi o femeie îmbrăcată în alb veni cu o tavă plină de aperitive, de unde nu lipseau icrele negre, nici somonul şi nici pîinea prăjită.

Panaitescu îşi frecă mîinile mulţumit şi turnă şampanie în pahare ca şi cum ar fi turnat apă minerală.

— Cărui eveniment îi datorăm, stimate tovarăşe Aristide, acest festin cu totul şi cu totul ieşit din comun? N-am mai mîncat icre negre de nu ţin minte.

Aristide se ridică în picioare, aşeză farfurioarele în faţa celor doi bărbaţi, apoi zîmbind se aşeză la locul lui, mulţumit de reacţia pe care bunătăţile aduse de el o stîrneau celor doi.

— Din păcate am fost informat cam tîrziu de anumite neregularităţi care s-au petrecut la acest hotel. Să ştiţi că nu sînt singurele. Ne lovim, stimaţi tovarăşi, de greutăţi foarte mari. Turismul nostru este la început. N-avem experienţă, n-avem cadre, iar cele existente nu sînt totdeauna de cea mai bună calitate. Vin mulţi oameni aici care sînt puşi pe o căpătuială rapidă, considerînd că nimeni pe lume nu poate fi indus mai uşor în eroare decît un om aflat în vacanţă, acesta refuzînd să-şi piardă timpul cu reclamaţii, nervi etc. Trimitem în străinătate la specializare zeci de ospătari, maîtres d'hotel etc. Am înfiinţat şcoli profesionale... Peste cîţiva ani, stimaţi tovarăşi, serviciul pe litoral va fi cu totul altfel, se va insista tot mai mult pe calitate...

— Adică cum? se interesă Panaitescu, care voind să fie pe placul generoasei gazde se simţea dator să-l încurajeze pe acesta în a expune cît mai amănunţit cu putinţă.

— Vedeți, deocamdată...

— Înțeleg, înțeleg! spuse Panaitescu care de fapt nu înțelesese absolut nimic, dar avea nevoie de această pauză ca să-și poată duce paharul la gură și cum îi era jenă să o facă singur, se străduia să-i determine și pe ceilalți să bea.

— Vedeți, dumneavoastră, stimați tovarăși, deficiențele nu sînt numai la cazare. Avem și alte necazuri. De exemplu, tocmai cazul de care vă ocupați dumneavoastră, cu magazinul acela special. Cine și-ar fi închipuit că vom avea asemenea surprize cu oameni verificați din toate punctele de vedere... Nu vă spun cîte critici și cîte amenzi am primit pentru lipsurile altora...

— Interesant, interesant! zise Bunicul, uitîndu-se într-un anumit fel la Aristide. Ca să fiu sincer, tovarășe Pomișor, numai lipsa de timp m-a împiedicat să vă vizitez. Văd că sînteți la curent cu preocupările noastre și dacă nu mă înșel ele v-au fost aduse la cunoștință de tovarășul căpitan Constantinescu.

— Da, într-adevăr, dînsul a avut bunăvoința să mă țină la curent cu toate cele petrecute aici... Știți, eu am domiciliu la Constanța, în fond o palmă de loc... Nu voiam să ocup aici o cameră, care poate aduce statului, pe sezon, un venit important.

— Cum vă explicați, tovarășe Aristide, aceste furturi repetate, cu consecințe atît de grave?

— Tentația, tovarășe, tentația față de mărfurile magazinului. În al doilea rînd, cred că am greșit și noi angajînd numai femei... În acest sector bărbații ar da rezultate mai bune... O fată are, și e și normal, un prieten, ca să mă exprim delicat. De obicei, din aceste relații se naște tentația de a fura. Azi un pachet de țigări, mîine o sticlă de băutură...

— Cordon rouge, spuse Panaitescu zîmbind, voind într-un fel să învioreze atmosfera, dar călcînd în străchini, după cum înțelese imediat din privirea dojenitoare a Bunicului.

Aristide se opri din vorbit, zîmbi și el de gluma făcută de Panaitescu, apoi continuă, sorbind cîteva picături de șampanie:

— Se poate să fi avut prea mare încredere în doamna Bodea... Dumneavoastră, ca unor oameni de meserie, mă simt obligat să vă spun: mi se pare ciudat că lipsurile surveneau cu regularitate doar din raioanele colegilor ei.

— Aveți vreo bănuială, tovarășe Aristide?

— Tovarășe maior, mi-e foarte greu să mă pronunț. O vorbă aruncată în vînt, în acest caz, vizează destinul unui om... Ori eu n-am obiceiul să fac afirmații gratuite...

— Păi atunci, amice, de ce-ai zis adineauri de doamna aia? interveni Panaitescu ușor amețit de pe urma băuturii prea tare pentru el.

— Dragă colega, în felul acesta ai putea să-l superi pe oaspetele nostru, care s-a dovedit atît de amabil cu noi...

— Adică de ce să-l jignesc, maestre? se oțărî Panaitescu roșu la față, care ori de cîte ori bea un pahar nu admitea să fie contrazis.

Bunicul se uită la șofer, dar după ce îl cercetă, atent, avu convingerea că Panaitescu nu era atît de beat pe cît se prefăcea.

— Vă rog, vă rog, nu-l admonestați, nu mă supără deloc aceste intervenții ale prietenului dumneavoastră și, consider, de aici înainte și al meu...

— S-o crezi mata, amice... Eu nu pot fi prieten cu oricine și eu, dacă vrei să știi, de la vîrsta de patruzeci de ani mi-am zis: „Ajunge, Panaitescule, de acum înainte rămîi cu atîția prieteni cîți ai, nimic mai mult, prieteniile noi sînt o pacoste..."

Aristide rîse arătîndu-și dinții mărunți, apoi rîsul îi muri brusc pe buze. Se adresă numai Bunicului:

— Vă rog să luați sub benficiu de inventar ceea ce v-am spus, tovarășe maior. N-aș vrea ca din pricina mea să ajungeți la vreo bănuială... Ar fi grav... În asemenea situații numai faptele sînt acelea care contează... Cu toate că, dar ce să zic... Eu vă stau la dispoziție cînd doriți... Mai puțin mîine și poimîine... Sînt chemat la o ședință importantă la București... pe urmă... dacă binevoiți, putem participa la un pescuit pe Razelm... N-ați fost niciodată? E încîntător! mai spuse Aristide și se ridică.

Bunicul îl conduse pe Aristide pînă în hol, și, după ce acesta plecă, se duse la restaurant, achită, spre stu-

pefacţia şefului de raion, două treimi din consumaţia dată de Pomişor, şi nemulţumit că din pricina şampaniei şi a icrelor îşi subţiase substanţial bugetul se întoarse grăbit, convins că trebuie să-i reproşeze cu toată seriozitatea lui Panaitescu atitudinea pe alocuri lipsită de delicateţe. Dar ajuns în cameră, cu toate că îl căută pe şofer peste tot, acesta lipsea. Dispăruse împreună cu Alsacianul. Bunicul ieşi pe balcon, găsi cîteva fire de păr cenuşiu pe marginea de zid a jardinierii şi se întrebă dacă patrupedul năpîrlea iar. Cînd ajunse la concluzia că probabil din pricina vîrstei, Alsacianul îşi schimba părul mai tîrziu, hotărî că părul nu putea fi decît de la cîine. Se uită în direcţia maşinii, lucru pe care ar fi putut să-l facă de la început, dacă nu i-ar fi intrat în sînge studierea înainte de toate a amănuntelor şi văzu că şi maşina lipsea de la locul ei. Abia atunci se declară mulţumit, chiar fericit, înţelegînd că Panaitescu făcuse într-adevăr paşi serioşi înainte, în greaua lor meserie.

23

Autobuzul se opri în apropierea gării şi Alinei nu-i fu greu să găsească pe un plan al oraşului, atîrnat de două bare nichelate, strada *Fundătura cheiului*. Era într-adevăr o fundătură; dincolo de ea începea rada portului turistic, strîngînd între zidurile groase ale digului o fîşie de apă de un verde strălucitor, netedă ca untdelemnul. Casa cu numărul 34 avea două etaje. Era o casă în care stilurile arhitectonice se amestecaseră ca şi locatarii care o locuiau: predomina stilul oriental, cu balconaşe din lemn, coapte de soare şi cu vopseaua scorojită, cu ogive astupate de scînduri, deasupra cărora se înălţa un acoperiş sub care o sumedenie de ferestre îşi trimiteau ochiurile de sticlă spre întinsul nemărginit al mării. Alina căută o sonerie, dar o căută în zadar; de altfel, poarta înclinată într-o parte era deschisă, aşa că nu-i fu greu să ajungă la o scară de stejar, surprinzător

de curată faţă de impresia detestabilă pe care ţi-o lăsa exteriorul imobilului.

La etajul întîi locuia familia lui Pamfil.

Alina apăsă pe rînd pe cele două sonerii din ebonită în jurul cărora peretele era înconjurat de pete negre, uleioase, şi văzînd că nimeni nu vine să deschidă, apăsă pe clanţă. Uşa era deschisă şi Alina, tuşind, ca să-şi facă remarcată prezenţa, intră din vestibul într-o cameră de vreo doisprezece metri pătraţi, cu o mică nişă între cele două ferestre ce dădeau spre mare. La o masă, cu o scoică uriaşă la ureche, lucioasă şi împestriţată în culori de la negru la roz, o femeie mormăia ceva neînţeles, ascultînd fără îndoială geamătul acela îndepărtat care venea din spaţiile ciudate ale cochiliei.

— Doamnă, îl caut pe Pamfil, spuse Alina.

Femeia însă, fie că nu auzi, fie că era prea absorbită de îndeletnicirea ei, nu-i dădu fetei nici o atenţie.

Alina făcu doi paşi la dreapta, dorind să fie remarcată, dacă auzită nu putea fi, şi atunci văzu chipul femeii: o bătrînă cu figură de madonă, cu ochii verzi inexpresivi, care mai păstrau însă în luminile lor şterse urmele unei tulburătoare frumuseţi.

— Nu mă lăsa, Doamne, nu mă lăsa, Doamne, du-mă în lumea ta cea fără de durere! murmura bătrîna, uitîndu-se undeva în gol şi continuînd să ţină cu mîna tremurîndă scoica în dreptul urechii.

— Doamnă, nu vă supăraţi, îl caut pe Pamfil, repetă Alina, dar nici de data asta, cu toate că se afla în faţa ei, bătrîna nu schiţă nici cel mai mic gest că ar fi văzut-o.

În spatele ei, Alina auzi uşa de la intrare şi speriată că putea fi surprinsă de cineva, se ascunse în nişa de lîngă fereastră. Pentru o mai deplină siguranţă îşi acoperi trupul cu perdeaua neagră de catifea, cu miros proaspăt de săpun.

În încăpere îşi făcu apariţia Pamfil, îmbrăcat în aceeaşi cămaşă roşie, cu aceiaşi pantaloni. Şchiopăta vizibil. Pamfil stătu cîteva clipe nemişcat, apoi, grăbit, intră într-o altă încăpere. Se auziră uşile de la un dulap date în lături, apoi închizătorile de la o valiză pocnind.

După cîteva minute Pamfil reveni în camera unde se afla maică-sa — nu era nici o îndoială că femeia îi era mamă — se așeză în genunchi lîngă ea și minute în șir nu făcu altceva decît să-i sărute mîna palidă cu vine albastre decupate sub pielea lucie și subțire ca o foiță de țigară.

— Știu, mamă, că n-am să te mai văd, spuse Pamfil, în șoaptă și buzele lui de un roșu ciudat de aprins sărutară din nou mîna aceea albă care atîrna aproape inertă pe lîngă trupul femeii.

Bătrîna, în sfîrșit, își luă scoica de la ureche și se întoarse spre bărbatul așezat în genunchi, alături de ea. Din locul în care se afla, Alina văzu acum pentru prima dată atît de aproape și atît de clar ochii verzi ai lui Pamfil, de un verde atît de strălucitor, încît aveai impresia că în spatele pleoapelor nemișcate arde un foc de aceeași culoare, în flăcările lui sclipirile pupilelor metamorfozîndu-se în vietăți mici, roșii. Alina simți din nou cum trupul începe să-i fie cuprins de un tremur și înfrigurată de acele priviri își strînse puternic pleoapele, dorind cu întreaga ei ființă să alunge din minte străfulgerările care prima oară o aduseseră într-o stare de semiinconștiență.

— Știu că pleci, Dumnezeu să te aibă în pază! și bătrîna îi puse o mînă pe creștet, ca și cum i-ar fi dat binecuvîntarea.

— O să ne mai vedem poate, mamă, o să ne mai vedem! spuse Pamfil și se apucă din nou să sărute mîna bătrînei.

— Dacă nu vei muri, așa cum spune sufletul scoicii, să cauți mormîntul mamii în Chios și să săruți pămîntul durerii mele...

— N-am să mor, mamă, nu mi-ai spus tu că m-am născut ca să fiu deasupra morții? Am să caut mormîntul și am să fac cum ai zis.

Alina își dădu acum seama că femeia era oarbă, altfel pupilele ei n-ar fi rătăcit în pustiul spațiului din fața ei, n-ar fi căutat cu mîna tremurîndă pe fața copilului trăsăturile atît de familiare, trăsături pe care voia să și le sădească și mai adînc în suflet.

— Ce ți-a venit să vorbești despre moarte, mamă?

— Scoica, zise ea, și luînd-o de pe masă i-o dădu lui Pamfil.

Pamfil puse scoica la ureche. Fața i se încruntă, se înfurie și trînti scoica pe podea. Dar, în afară de zgomotul surd al bufniturii, scoica nu suferi cu nimic și atunci Pamfil o culese de jos, o șterse cu mîna și o așeză din nou pe masă sub căutarea oarbă a privirilor mamei lui.

Pamfil se îndreptă din nou spre camera alăturată și Alina, mînată de o pornire ce nu-i mai aparținea, se apropie de dreptunghiul ușii.

La vederea ei, Pamfil rămase cu gura căscată.

— Ce cauți aici?

— Deci ai mințit. Vorbele tale...

— Bodea a fost prins, ne-a trădat.

Alina se postă în fața ușii, barînd ieșirea, cu toate că Pamfil n-avea de gînd să iasă.

— Tu ți-ai pregătit plecarea înainte, Pamfil, toată povestea cu Bodea este un simplu pretext ...

— Ce te privește pe tine? Tot răul se trage de la voi. De la tine. De la prostia mea. Numai eu sînt de vină, numai eu... Acum trebuie să plătesc pentru slăbiciunea de-o clipă.

Pamfil se îndreptă spre pat, scoase de sub el bicicleta lui strălucitoare, pliată, o băgă într-o învelitoare specială, închise fermoarul, apoi aruncă pachetul pe pat.

— De unde mi-ai știut adresa? întrebă el și ochii lui o țintuiră pe Alina plini de răutate.

— De ce vrei să fugi? Înseamnă că banii pe care i-ai strîns de la alții i-ai strîns pentru tine, nu pentru ei, înseamnă că vrei să-i lași și să pleci.

— Te-am întrebat de unde îmi știi adresa!? întrebă din nou Pamfil, și cuțitul scos de la brîu străluci în lumina soarelui strecurat în odaie.

— N-am să te las să pleci... N-am să te las... Trebuie să le spui și lor că i-ai înșelat, că de fapt toate cuvintele tale au fost simple minciuni.

Pamfil rîse: avea un rîs aparte, urît, ce contrasta neplăcut cu fața lui frumoasă. Barba roșcată și buzele

îi tremurau, iar din gît îi ieşea un sunet de sticlă spartă care o îngrozi pe Alina.

Pamfil se dădu un pas înapoi, şi cu mîna liberă desfăcu fermoarul husei în care se afla bicicleta, o scoase şi din ţevile ei nichelate începură să curgă inele şi brăţări, cercei, iar din alt compartiment bancnote de valută străină făcute sul.

— De doi ani mă pregătesc... De doi ani vreau să plec de aici... dar cum puteam fără bani? Cu ce aveam să trăiesc? Pentru asta am creat o nouă credinţă bună pentru copii de ţîţă... Să ştii că nu mi-e teamă de nimeni... La ora cînd eu voi fi departe, şi tu vei fi foarte departe, poate chiar mai departe decît mine.

— Canalie! şuieră ea, şi cu vîrful pantofului îi zbură lui Pamfil pumnalul din mînă, apoi, mai agilă decît el, îl luă de jos şi-l aruncă pe fereastră. Se auzi căderea lui în apa stătută a golfului şi Pamfil tresări, de-abia atunci realizînd că de fapt fata fusese aceea care îl dezarmase. Se repezi la ea, dar un pumn al Alinei trimis la stomac îl îndoi pe Pamfil, apoi un genunchi ţintit bine în bărbie îl întoarse pe acesta pe spate. Dinţii albi ai lui Pamfil erau plini de sînge.

— Canalie, canalie! şuieră din nou Alina, şi după felul cum rostise acest cuvînt era greu de ştiut dacă îl dispreţuia sau îi părea rău că era obligată să i-l spună.

Pamfil prinse momentul de derută al Alinei din acel ton neconvingător şi aruncă pachetul în care se afla bicicleta spre ea. Lovită de pachetul greu, Alina se pierdu pentru o clipă, timp suficient ca Pamfil să se repeadă. Îi prinse o mînă, i-o răsuci la spate, apoi căzu cu ea la pămînt. Alina ameţită de lovitură nu mai putu riposta. Pamfil o legă cu cureaua de la pantaloni, apoi cu o frînghie de rufe. O aşeză pe scaun, trecu frînghia peste spătar, de cîteva ori, apoi o înnodă. Se şterse satisfăcut la gură şi îşi privi palma însîngerată vreme îndelungată, ca şi cum în pata aceea de sînge ar fi descifrat înţelesuri cunoscute numai lui. Se îngălbeni. Îşi luă valiza şi sacoşa în care se afla bicicleta şi ieşi pe uşă fără să mai intre în camera unde se afla mama lui.

24

Bunicul o găsi pe doamna Bodea în aceeaşi cameră în care o lăsase, îmbrăcată la fel, stînd pe acelaşi fotoliu. Părea că nimic nu se schimbase în înfăţişarea ei, dar maiorul, în ciuda aparenţelor, descifră dincolo de ele o frămîntare intensă, o tristeţe fără seamăn. Fusese sigur că soţia medicului veterinar era autoarea furturilor din magazinul special; aşa crezuse pînă cu o oră în urmă, dar anumite date noi îl obligaseră să-şi schimbe părerea şi bătrînul îşi zise că numai soarele puternic al litoralului era de vină că pista pe care mersese cu atîta fermitate se dovedea acum aproape în întregime falsă. Nu era pentru prima dată cînd deducţiile proprii îi jucau feste neîngăduite la un om cu experienţa lui. Dar tocmai aceste greşeli îl făceau pe bătrîn să aibă din nou şi din nou revelaţia greutăţii meseriei sale plină de atîtea meandre şi de neprevăzut. În fond, un om de meseria lui, cît ar fi fost de priceput, nu era decît un simplu om, iar căile care duceau la adevăr se dovedeau nu o dată cu mult mai complicate, afurisit de complicate, chiar pentru un specialist de talia lui. Greşise în anumite privinţe, tocmai pentru că, datorită tendinţei de a simplifica cazul în speţă, i se păruse uşor de rezolvat, nesocotind că dificultatea consta tocmai în a alege pe principalul răufăcător din mulţimea de răufăcători pe care îi avea la îndemînă. Nu era simplu să alegi un anumit soi de neghină dintr-un pumn de boabe de aceeaşi culoare şi mărime: diferenţa consta în nuanţe şi el tocmai aceste nuanţe şi mai ales legătura dintre ele o subestimase.

— Stimată doamnă, vreau să vă spun de la bun început că deşi nu vă absolv de anumite vini, acuzaţia pe care v-am adus-o este neîntemeiată. Nu dumneavoastră v-aţi însuşit mărfurile din magazinul pe care l-aţi condus, cu toate că fără dumneavoastră n-ar fi fost atît de uşor ca aceste furturi să se producă. Într-un fel, aţi fost unealta unui individ şi a intermediarilor lui. Aţi crezut că sînteţi iubită, doamnă, că vi se dăruieşte acea iubire după care aţi tînjit, uitînd că ea era tocmai lîngă

dumneavoastră și poate tocmai de aceea ați neglijat-o. De fapt ați fost înșelată, stimată doamnă; oricît de dur ar fi termenul, nu pot să fac abstracție de el. V-ați sacrificat acestei iubiri false copilul, soțul, într-un cuvînt familia și vi s-a oferit în schimb doar posibilitatea de a fi oarba unealtă a unei hoții cu repercusiuni deosebit de grave, deoarece a costat viața unui om și poate a distrus definitiv alte cîteva.

Doamna Bodea îl asculta pe Bunic sau se prefăcea numai că-l ascultă, pînă în clipa cînd el pronunțase cuvîntul „înșelată", cuvînt care o făcu să tresară. Ochii își recăpătară strălucirea, buzele prinseră viață; pînă și nările fine începură să-i tremure și Bunicul înțelese pe dată că de fapt realitatea pe care el i-o înfățișase conta în sufletul femeii mai mult decît propriul ei copil, decît familia și întreaga ei poziție socială. Nu fusese iubită, fusese înșelată, iată magicele cuvinte care o făcură pe doamna Bodea să devină atentă, atît de atentă, încît fiecare fibră a trupului ei se transformase într-o coardă întinsă la maximum.

— Nu, am fost și sînt iubită, n-am fost înșelată... N-a iubit pe nimeni cum mă iubește pe mine, spuse doamna Bodea, încercînd să-și dea singură asigurări, dar după felul cum pronunțase cele cîteva cuvinte, era limpede că în siguranța ei se produsese o breșă ce tindea să capete proporții de prăpastie.

Bunicul își permise să zîmbească. Ar fi vrut să-i spună femeii tot adevărul acela dureros în posesia căruia se afla, dar anumite raționamente îl obligară să fie prudent și să nu se aventureze prea departe în largul acestui suflet bîntuit încă prea puțin de furtunile reale ce aveau să-l aștepte.

— Doamnă, v-am întrebat azi-dimineață cine mai avea cheia de la magazin și, dacă îmi amintesc bine, mi-ați răspuns că numai dumneavoastră. Vreau să vă asigur că mai avea cineva chei similare; imposibil să nu fi existat încă un rînd de chei.

— Mai aveam o dublură, două chei pe care le păstram acasă pentru orice eventualitate, închise într-o casetă unde îmi țin bijuteriile.

— Sînt convins, doamnă, că nimeni n-a utilizat a-

ceste chei. Dealtfel, dacă nu mă înșel, asta ați vrut să-mi spuneți și dumneavoastră.

— Exact! dădu răspunsul doamna Bodea.

— Asta este și părerea mea, doamnă. Cheile din cutia dumneavoastră cu bijuterii au rămas neatinse. În schimb, după cheile pe care le purtați permanent cu dumneavoastră, s-au făcut altele și aceste chei au fost utilizate în însușirea bunurilor din magazin. Cheile nu putea să le aibă decît un om care vă cunoștea foarte bine, un om în fața căruia nu v-ați debarasat numai de poșetă, ci și de alte lucruri, cu mult mai intime.

— Nu-i adevărat, nu-i adevărat! răspunse doamna Bodea.

— Stimată doamnă, faptele pînă la urmă vor demonstra adevărul. Numai că pînă vom ajunge la el mai am cîteva întrebări de pus. Din declarațiile pe care le-ați făcut în fața procuraturii reiese clar că și dumneavoastră erați convinsă că furturile erau comise de ajutoarele dumneavoastră, adică de vînzătoare. Cum ați ajuns la această concluzie? Doar n-aveați probe...

— În fața legii răspunde de furt cel care are în inventar lucrurile furate.

— Da, doamnă, dar asta numai pînă în momentul cînd este prins adevăratul făptaș. Declarațiile dumneavoastră, sugerate fără îndoială de cineva, erau atît de elocvente, încît practic limpezeau cercetările. În aceleași dosare însă se mai găsesc cîteva hîrtii, în care șefii dumneavoastră răspund prin propria lor persoană de cinstea dumneavoastră, în felul acesta fiind șters orice semn de întrebare în privința unui posibil amestec al doamnei Bodea în această afacere. Dar iată că numai cu o oră în urmă, dintr-o lipsă de precauție care mi-a dat serios de gîndit, același om care vă gira cinstea începe să aibă îndoieli; mai mult, să fie convins că nu sînteți străină de furt. Cu toate astea, stimată doamnă, eu vă repet că cel puțin la acest capitol, al furtului, sînteți complet nevinovată.

— Tovarășul Aristide nu putea să spună așa ceva.

— Doamnă, tovarășul Aristide, sublinie Bunicul malițios, este amantul dumneavoastră.

Doamna Bodea se înroși ușor. Înțelese imediat că făcuse o gafă pronunțînd acel nume, dar nici prin minte

nu-i trecuse că maiorul putea face o legătură între ea și el, de unde și siguranța și mai ales tonul oficial cu care îi pronunțase numele.

— Pentru el, doamnă, v-ați neglijat familia, pentru el v-ați îndepărtat de un om serios, poate ciudat în felul lui, dar cu un suflet de aur.

— Aristide nu putea să spună așa ceva despre mine.

— Cu toate astea a spus, stimată doamnă, de față cu martori.

— Vreau să stau de vorbă cu el! spuse doamna Bodea și brusc se ridică de pe fotoliu.

— Numai să-l mai găsiți, doamnă, mi-a mărturisit că pleacă la București, fiind chemat pentru o ședință foarte importantă. V-aș putea însoți, stimată doamnă, conchise Bunicul, și în cîteva minute Doamna Bodea, cu Bunicul în dreapta ei, gonea cu mașina Fiat 124 spre Constanța.

25

Nici vorbă nu putea fi ca Panaitescu să fi căzut pradă sexului slab, așa cum crezuse Bunicul văzîndu-l pe șofer stînd la taclale mai mult decît intime cu bucătăreasa de la cantina unde luau masa. Nu era mai puțin adevărat că după ce Panaitescu îi spusese femeii că nu e căsătorit, că mașina îi aparținea cu acte în regulă și că la București era proprietarul unei vile compusă dintr-o cameră de doisprezece metri pătrați, o bucătărie de trei pe trei, o pivniță de cinci pe cinci și că era printre altele și posesorul unei grădini splendide unde înfloreau an de an patru trandafiri, femeia — iubitoare de flori — devenise cu mult mai vorbăreață și îi povestise șoferului viața ei grea, dusă ani de zile alături de un bărbat nesimțitor, pe care pînă la urmă Dumnezeu, în marea lui milă, îl luase ca să-l dea de exemplu tuturor bețivilor. Adevărul era că femeia, în ciuda proporțiilor ei, care atestau o sănătate de fier, avea trăsături plăcute.

Ochii erau albaștri — singura culoare de ochi pe care Panaitescu putea s-o suporte la o femeie — și un nas cîrn atît de frumos, încît Panaitescu recunoscu că nu mai întîlnise în viața lui așa ceva. Bucătăreasa, tovarășa Firuța, cum se recomandase ea, era angajată în lunile de iarnă la bufetul „Ghiocelul" din București. Galant, Panaitescu o invitase să guste dintr-unul din pepenii lui murați, specialitatea casei, și din dulceața de smeură pe care o prepara singur după o rețetă cu totul și cu totul specială. În fața prieteniei legate pe moment, ce se anunța plină de promisiuni, tovarășa Firuța începu să-i povestească șoferului despre furturile zilnice de la cantină, îi spuse și cam cine fura, cam cîte alimente se sustrăgeau de la celelalte localuri de alimentație publică și cine se înfrupta din aceste venituri. Toate acestea îl făcură pe Panaitescu să se poarte și mai atent cu femeia care se arăta de o generozitate fără seamăn în destăinuiri. Panaitescu îi dădu femeii de înțeles că nu o dată voise să-și ia rămas bun de la această viață tristă ce nu merita să fie trăită de unul singur, dar că acum, odată ce întîlnise un suflet atît de ales și de priceput în ale bucătăriei, gîndurile negre îi pieriseră și chiar marea care îi producea o repulsie lesne de înțeles, datorită lipsei de decență pe care o admitea, i se părea mai atrăgătoare. La acest potop de mărturisiri, femeia îi dădu și cîteva indicii sigure, iar cînd Panaitescu se apropie și mai mult de ea, dovedindu-i astfel focul ce-l ardea, Firuța rosti și un nume care îl lăsă pe șofer consternat. Aflînd atîtea amănunte, șoferul deveni pe dată mai reținut, se supără că tovarășa Firuța putuse să țină în ea asemenea secrete și că nu avusese curajul să le divulge miliției, retractă o parte din promisiuni păstrînd, totuși, invitația în legătură cu murăturile, mai ales că bucătăreasa îi dădu cîteva rețete pe care Panaitescu, cu mintea atît de aglomerată de problemele mari ale delicvenței, le uită pe dată, motiv care îl determină să nu rupă atît de brutal cu femeia de al cărei ajutor se putea să mai aibă nevoie. Cînd Firuța i-l arătă pe Aristide, Panaitescu, fericit, îi sărută mîna ca o perniță plină cu puf și se îndreptă spre hotel neștiind că Aristide avea același drum cu el.

În timp ce Bunicul îl conducea pe Aristide Pomişor pînă în vestibul, Panaitescu, avînd propriile lui păreri despre el, ieşi pe balcon însoţit de Alsacian, iar de acolo, ca să ajungă pe gazonul parcului, pentru un om ca el şi mai ales pentru patruped, nu era o problemă. Panaitescu îl zări pe Aristide cum se urcă în Mosckviciul de culoare roşie alături de şofer şi convins că gradul de adjutant adăugat la cel de plutonier nu mai era o problemă, îl urmări pe Aristide cu propria lui maşină, fără teamă că acesta îl va observa. Pînă în Constanţa merse în urma Mosckviciului.

În Constanţa, Aristide se despărţi de şofer la un colţ de stradă şi grăbit se îndreptă pe jos spre un bloc nou aflat în imediata vecinătate a gării.

Panaitescu, ochind bine intrarea pe care dispăruse Aristide, se postă cu maşină într-un loc de parcare destul de aglomerat pentru ca să nu bată la ochi şi se puse pe aşteptate, ştiind că în asemenea cazuri aşteptarea era lucrul cel mai bun. Ca să nu se plictisească, folosindu-se de oglinda retrovizoare, începu să-şi taie cu o forfecuţă mică de unghii, perii ţepoşi care îi gîdilau nepermis de mult nările; şi pentru că avea la îndemînă timp berechet, îşi aranjă şi capătul mustăţii stîngi, pe care, din pricină că-l băga deseori în gură, se lungise în comparaţie cu celălalt. Tocmai îşi ştergea foarfeca de un crac al pantalonilor scurţi, cînd văzu că din acelaşi loc de parcare unde se afla se desprinde un Mercedes cu număr străin, un număr ciudat şi caraghios totodată, scris cu nişte litere ca şerpii: un soi de semne dintr-o scrisoare cu care el n-avusese de-a face, amănunt pentru care şoferul se simţi dator să urmărească puţin mersul acelei maşini elegante. Spre surprinderea lui, Panaitescu văzu şi altceva: de la o fereastră a etajului şase un om se retrăgea după perdea, după ce făcuse cuiva cu mîna, şi convins că la mijloc nu era lucru curat deveni cît se poate de atent. Încordarea, materializată într-o transpiraţie abundentă, fu sesizată şi de cîine căruia începu să-i freamăte nările moi, dorind să afle ce anume se întîmplase. Maşina cu număr străin opri în spatele blocului, la cîţiva paşi de intrare, şi şoferul, un om scund, negricios, cu o mustaţă asemănătoare cu a lui, făcu cîţiva paşi pe scări ca apoi să se întoarcă la

maşină cu două valize destul de voluminoase, după rotunjimea capacelor îndesate zdravăn. În afară de valize, Panaitescu nu mai observă nimic, adică nu văzu, aşa cum ar fi fost firesc, pe nimeni apărînd în spatele valizelor. Mercedesul porni leneş mai departe şi Panaitescu, între dorinţa de a aştepta să-l vadă pe posesorul valizelor şi cealaltă, de a urmări Mercedesul, cedă celui de-al doilea impuls şi aproape fără să vrea să trezi în urma maşinii, urmărind-o de la distanţă. Coborî o pantă spre mare, apoi făcu cale întoarsă şi, ca să nu consume prea multă benzină, se hotărî să nu se mai fîţîie după Mercedes, deoarece avea convingerea că tipul de la volan, pînă la urmă, oricît s-ar fi învîrtit tot prin acea intersecţie, unde se afla el, trebuia să treacă. De data asta însă Panaitescu se înşelă şi drept urmare se căi amarnic. Mercedesul dispăru după o cotitură, nu mai apăru timp de o jumătate de oră, ca apoi Panaitescu să-l descopere undeva pe dig, în apropierea unui vas modest ca mărime, deasupra căruia fîlfîia un steag cu însemne asemănătoare celor de pe numărul maşinii.

Panaitescu coborî din Buick, se strecură pe o ulicioară care ducea spre faleza înaltă şi părîndu-i rău că-şi pierduse timpul de pomană, urmărind un străin aflat în deplină legalitate, fu cît pe-aci să plece, şi ar fi plecat chiar dacă n-ar fi văzut că şoferul Mercedesului scoate din portbagaj nu două valize, ci trei, şi un pachet destul de voluminos, ceva îmbrăcat în material plastic. Un matelot preluă bagajul sub ochii unui funcţionar de la vamă care înclina respectuos din cap, apoi, şofer şi maşină, se făcură din nou nevăzuţi. Nimic nu-l contrarie pe Panaitescu în afară de bagajele care apăruseră în plus şi tocmai acest amănunt îl făcu să stea mai departe la pîndă, cu toate că în spatele lui o potaie cu colţi îl conturba prin lătratul ei de la liniştea conspirativă pe care el şi-o impusese. La nici zece minute, maşina apăru din nou pe chei şi din ea coborî un bărbat rotofei, cu pielea măslinie, cu o mustaţă neagră ca şi a şoferului şi, noul venit, după ce prezentă grănicerului şi omului de la vamă paşaportul, salută distins şi trecu pe puntea vasului ce se clătina uşor. Veni apoi rîndul maşinii: fu cercetată atent, inclusiv portbagajul, apoi o macara o ridică ca pe o coajă de nucă şi o depuse

pe punte, unde fu acoperită repede de doi marinari cu o prelată argintie.

— Măi, să fie al dracului! își spuse Panaitescu, cînd văzu că și șoferul se urcă pe vas. O fi vreun grangur care bate țări străine, își zise el: ăsta are la bani de te îngroapă.

Și furios îi trase potăii un picior pentru cutezanța de a se fi apropiat de el mai mult decît îngăduia legile bunei-cuviințe.

Hotărît, vasul se pregătea de plecare. Pe punte mai fură urcate cîteva lăzi cu bere și un berbec, care se împotrivea cu îndărătnicie să urce pe puntea îngustă. La vederea animalului cu coarnele ținute în atac, Panaitescu începu să rîdă cu hohote. Asemenea treabă nu mai văzuse.

— Ăștia pesemne nu mănîncă decît carne de berbec, își zise, și puse un pariu cu el însuși, că pînă la urmă berbecul se va dovedi cu încăpățînarea lui mai puternic. Așa se și întîmplă, numai că încăpățînarea îl costă scump pe bietul dobitoc, deoarece, după îndemnurile repetate, un marinar îl pocni cu o bucată de lemn în cap și animalul fu tîrît cu ușurință pe punte.

— De ce n-au făcut asta de la început? se întrebă Panaitescu și în capul lui încolți o bănuială. Dacă se ținea așa de mult ca pe bordul micului vas să fie urcat un berbec viu, de ce acei de acolo preferaseră pînă la urmă să-l urce mort? Pentru el era o enigmă, o enigmă greu de dezlegat și pentru că se încăpățîna s-o dezlege, aproape nu observă cum vasul se desprinde încet de țărm, însoțit de semnele de rămas bun făcute de cei ce rămîneau și deopotrivă de cei de pe vas.

26

Toate încercările făcute de Alina pentru a se elibera rămaseră zadarnice. La fiece mișcare frînghia de nailon îi intra adînc în carne și îi producea dureri groaznice, mai ales în brațe și deasupra pieptului. Cu toate că nu

o dată la antrenamente își pregătise mușchii și pentru cazuri similare, se dovedea că situațiile reale erau cu mult mai dificile decît cele presupuse de specialiștii din acest domeniu. Voi să renunțe, dar gîndul că în acest timp Pamfil putea să dispară definitiv o înfurie cumplit. Imposibilitatea de a acționa îi sporea disprețul și ura, dublate de un sentiment de culpabilitate față de ea însăși, pentru că lovitura primită o împiedicase să riposteze. Auzi din camera vecină pași și Alina întoarse capul. Bătrîna, condusă de instinct, înainta spre ea cu pași nesiguri. Simțise după anumite semne ale ei că în cameră se afla cineva străin și ochii ei de un alb verzui se învîrteau roată încercînd să prindă în globul lor, dacă nu contururile ființei străine, măcar locul unde ea se afla.

Alina ar fi vrut să-și facă într-un fel simțită prezența, dar ceva lăuntric o îndemna să nu se dea de gol. Pe măsură ce înainta însă, bătrîna pășea tot mai sigură, cu mîinile întinse, și la un pas de Alina se opri cu precizia omului care vede și întinse palmele cu degetele tremurătoare spre chipul alb de spaimă al fetei.

Alina voi să strige, dar pielea de pergament a degetelor bătrînei îi atinse gura, apoi aceeași mînă începu s-o pipăie cu grijă, cu delicatețe chiar, pînă ce obrazul fu cercetat cu minuție. Atunci, abia, bătrîna își retrase degetele ca arsă, simțind că în încăpere se află o femeie. Bătrîna deschise gura, dar cuvintele nu se lăsau rostite, se opriseră undeva în gîtlejul ei, și muriseră acolo înainte ca ele să capete glas.

Mama lui Pamfil începu s-o cerceteze din nou, atinse cu mîinile sfoara cu care era legată, rămase cîteva clipe pe gînduri, apoi, impasibilă, se îndreaptă cu aceiași pași nesiguri spre camera de unde venise. Nu după mult timp, cînd Alina întoarse capul spre ea, o văzu stînd la masă cu scoica la ureche, murmurînd cuvinte numai de ea știute.

Pe scări se auziră pași alergînd și ușa se dădu cu putere în lături. Prin oglinda din fața ei, atîrnată pe perete, Alina văzu — fără să fie văzută — chipul unui tînăr pe care îl cunoscuse pe insuliță cu o zi în urmă, cu singura deosebire că acum chipul tînărului era vînăt, iar sub tîmpla dreaptă unde își ținuse pînă în momentul

intrării o batistă se vedea o tăietură adîncă din care sîngele nu contenea să curgă.

Tînărul se îndreptă spre bătrînă, o zgîlţîi de umăr, apoi o întoarse cu scaun cu tot spre el.

— Unde-i Pamfil? Unde-i?

Femeia continua însă să asculte tainicul geamăt al scoicii, fără să pară tulburată nici de întrebare, nici de smuciturile la care fusese supusă.

La zgomotul venit din camera vecină, tînărul se răsuci brusc, îşi duse mîna sub cămaşă, unde se vedea pumnalul cu lama în formă de flacără. O recunoscu pe Alina şi alergă spre ea.

Cu o mişcare dibace îi tăie legăturile.

— Unde-i Pamfil?

— A fugit.

— Unde?

— Nu ştiu.

— El te-a legat?

— El, spuse Alina, masîndu-şi braţele amorţite. Am vrut să-l împiedic să fugă... V-a trădat... În primul rînd pe voi...

Tînărul se încovrigă de spate ca şi cum cineva l-ar fi lovit în stomac, căzu în genunchi şi cu gura plină de sînge abia putu spune:

— Au fost prinşi... De-abia am scăpat... Pamfil ne-a trimis la ferma lui Bodea să ne răzbunăm... Florentin a trădat... Dar pînă la urmă Pamfil n-a venit... Ne-au luat ca din oală...

— Ce trebuia să faceţi acolo? întrebă Alina şi grijulie tamponă rana sîngerîndă.

— Trebuia să lovim în ceea ce avea Bodea mai drag... În monstruozitatea aia de porc... Miliţia a fost prevenită... Acum totul s-a dus, ne-am expus la pericole ca pînă la urmă...

Alina nu mai stătu pe gînduri. Fără să zică nimic ieşi din cameră lăsîndu-l pe tînăr în starea de deprimare în care căzuse. Pe ultima treaptă însă tînărul o ajunse şi o apucă brutal de mînă:

— Dar dacă tu ai trădat? Pamfil, după tot ce-am făcut pentru el, nu ne putea lăsa... Nu... De ce te-a legat? De ce?

Alina nu mai voia şi nici nu avea timp să comenteze. Îşi smuci mîna prinsă şi printr-o fentă îl dădu pe tînăr peste cap. Apoi îl lovi cu latul palmei.

Îl tîrî apoi pe scări în sus, îl băgă în vestibul, închise uşa după ea şi coborî în goană.

Afară soarele ardea ca plumbul topit. Simţi că se clatină, dar pînă la urmă voinţa ei fu mai tare şi îşi reveni. Traversă în goană mica piaţetă din faţa casei şi coborî strada. Zări maşina lui Panaitescu. În maşină nu era decît Alsacianul care în clipa cînd o văzu începu să schiaune uşor. Alina nu mai zăbovi. Se urcă la volan, Buickul se supuse comenzilor ei. Trecu pe străzile oraşului cu o viteză ameţitoare. Auzi fluieratul unui miliţian, dar nici prin minte nu-i trecu să oprească. Nu voia să se prezinte la miliţia oraşului. Ar fi însemnat să piardă timp cu răspunsurile la nenumăratele întrebări pe care era sigură că aveau să i le pună înainte de a întreprinde ceva. Ori, acum nu mai era vreme de povestit.

Se uită în oglinda retrovizoare. Văzu o maşină cu însemnele miliţiei străduindu-se s-o ajungă. Alina apăsă pe accelerator. Mosckviciul pierdea teren şi Alina văzînd că nu putea fi ajunsă nu luă în seamnă sirena care spărgea înserarea cu ţipătul ei.

La Eforie Nord opri în faţa sediului miliţiei.

Constantinescu era la telefon. Cînd o văzu îi făcu semn să aştepte, apoi puse receptorul în furcă.

— Pamfil a fugit, spuse ea.

— Sper să nu reuşească, spuse căpitanul, şi grăbit îşi luă chipiul din cuier.

Lîngă maşina lui Panaitescu oprise Mosckviciul. Un ofiţer de la circulaţie îi ceru actele Alinei, fără să ţină cont de explicaţiile căpitanului.

27

Bunicul urcă scările în urma doamnei Bodea. Chemase liftul, dar femeia nu mai avu răbdare să-l aştepte. Oftînd, Bunicul se luă după ea. Ajunseră la etajul

patru. Doamna Bodea sună o dată prelung, apoi de două ori scurt, dar din camera lui Aristide nu răspunse nimeni. Căută cu febrilitate în geantă și dădu peste cheile de la mașină. Printre ele era și o cheie de la ușa apartamentului. Deschiseră. Cele două camere erau goale. Doamna Bodea cercetă dulapul. Înăuntru nu era decît un costum de haine vechi și rufărie de corp murdară.

— Deci a plecat la București, stimată doamnă! N-ați vrut să mă credeți.

Doamna Bodea nu răspunse. Coborî în grabă, obligîndu-l și pe Bunic să-și iuțească pașii.

— Credeți, doamnă, că e necesar să mergem la București, după el? întrebă Bunicul cu o ironie ascunsă, pe care femeia o pricepu imediat.

— Aristide n-a plecat la București... Aristide a fugit...

— Deci înseamnă, stimată doamnă, că v-ați înșelat totuși, zise Bunicul pe un ton egal. Și din moment ce v-a înșelat, eu cred că n-aveți nici un motiv să-l ascundeți. Dacă ne veți fi de ajutor, s-ar putea ca tribunalul să fie mai înțelegător cu fiul dumneavoastră.

Doamna Bodea rămase o clipă pe gînduri. Bunicul intui că acest moment de slăbiciune trebuie exploatat la maximum:

— Doamnă, dacă nu ne ajutați, veți intra într-un articol de lege care condamnă complicitatea la crimă la fel ca și crima. Deoarece, stimată doamnă, cel care a omorît-o pe Grațiela Rapciuc nu este altul decît Aristide, amantul dumneavoastră.

— Nu mi-a spus că vrea să fugă... Am bănuit doar... Dar nu mi-a venit să cred...

— Cu cine avea legături?

— Cu cine n-avea legături?

— Mă interesează acele legături care îi puteau favoriza fuga, doamnă, de restul ne vom ocupa pe urmă.

Doamna Bodea căzu pe gînduri. După felul cum își încrețise fruntea se vedea limpede că ezita. Nu știa dacă era sau nu cazul să-l divulge definitiv pe Aristide. Dacă i se întindea o cursă? Cu toate astea era limpede că Aristide plecase, camerele răscolite prezentau o dovadă ce nu putea fi pusă la îndoială.

— Îmi pare rău, doamnă, văd că nu vreți să faceți nimic pentru propria dumneavoastră salvare, spuse Bunicul și deschise portiera.

— Nu plecați! spuse doamna Bodea.

Mașina demară și coborî o stradă ce ducea spre chei.

— Aseară mi-a telefonat, spunîndu-mi că nu ne putem vedea. Avea o întîlnire cu reprezentantul unei agenții de turism care venise cu yachtul lui personal. Nu știu... Am crezut că mă minte, că are vreo întîlnire... În ultima vreme tot mai des spunea că n-are timp să ne vedem... Am verificat dacă într-adevăr în radă se afla un asemenea vas. L-am văzut...

Mașina opri. În depărtare se vedea silueta discretă a unui vas. Bunicul se apropie de grănicer, îi arătă o hîrtie și vorbi cîtva timp cu el. Grănicerul se îndreptă grăbit spre funcționarul de la vamă. Într-o clipă, agentul vamal dispăru într-o cabină aflată pe chei. Se întoarse fugind și-i comunică maiorului:

— N-au ieșit din apele noastre teritoriale.

În spate se auzi o frînă bruscă. Era Alina și căpitanul Constantinescu.

— Cum ai aflat că au plecat cu acest vas, căpitane?

— A mărturisit Florentin Bodea cu ce vas urma să plece Pamfil, ca din străinătate să le aranjeze și plecarea lor.

— Pe mine m-a adus doamna Bodea... Fii cu ochii pe ea... N-aș vrea să facă vreo prostie... Femeile înșelate sînt capabile de orice...

Căpitanul Constantinescu se uită spre mașina unde se afla femeia. O văzu cu capul prăbușit pe volan. Dădu din mînă.

— Uite, Bunicule, pentru asta nu mă însor...

Bunicul nu răspunse. Dinspre portul comercial se auzi zgomotul surd făcut de două vedete care se îndreptau cu toată viteza spre larg. Din spate se auzi sirena unei mașini a miliției.

— Ce-o mai fi și asta? întrebă căpitanul.

Era Panaitescu cu un ofițer.

— Bunicule, bandiții mi-au furat mașina.

— Nu ți-a furat-o nimeni, tovarășe Panaitescu, spuse căpitanul Constantinescu. Am împrumutat-o doar pentru o jumătate de oră. Uite-o acolo după colț.

Panaitescu fugi spre mașină, în timp ce Alina se apucă să-i povestească maiorului întîmplările prin care trecuse. Relatarea ei era însă seacă, fără participare; Alina avea chiar un soi de reținere, care nu-i scăpă Bunicului. Maiorul se uită la vedetele rapide care se apropiau tot mai mult de yachtul străin, apoi se întoarse spre căpitan.

— Constantinescule, nu te miră această legătură dintre Pamfil și Aristide?

— După ce m-ai pus la curent am încetat să mă mai mir de posibila legătură dintre ei. În schimb, poate-mi spui cum s-au furat mărfurile și cine a omorît-o pe Grațiela... Sau legătura dintre cei doi va explica și aceste necunoscute...

— Mă tem că această relație nu va putea explica absolut totul, spuse Bunicul și văzînd-o pe Alina cum stătea deoparte, absentă, cu privirile țintă spre larg, se îndreptă spre ea. Nu-i vorbi, se apropie doar de locul unde se afla, prefăcîndu-se a căuta un anumit lucru aflat prin preajmă, un obiect care de fapt nu exista decît în imaginația lui; digul de beton era neted și curat, nu se observau pe el nici măcar urmele de alge lăsate de valurile puternice din noaptea precedentă.

Panaitescu se întoarse după ce își verificase amănunțit mașina, convins fiind că ajunsă pe mîini străine nu putea să nu se deterioreze. Spre insatisfacția lui, mașina era intactă.

— Ce zici, colega, sînt sigur că cei doi răufăcători se află pe vas! spuse Bunicul, voind în acest fel s-o atragă și pe fată în discuție, s-o scoată din așteptarea ei mută, din panica ascunsă cu dibăcie, ce se lăsa totuși citită în ochii măriți peste măsură, așa cum erau îndreptați fără să clipească spre întinderea albicioasă și cețoasă a mării.

— Habar n-am și nici nu mă interesează, maestre! Pe mine mă interesează cu totul altceva, de ce paștele mă-sii au vrut să urce berbecul viu, apoi l-au pălit la moacă... Ascultă la mine, enigma aicea e, zise șoferul. Ce generație! mai spuse el concluziv, privind-o pe Alina. Apoi, un anumit lucru, pe care îl pricepu imediat, îl făcu să tacă.

Vasul fusese ajuns și acum era escortat de cele două vedete rapide, spre cheiul de unde pornise cu o jumătate de oră în urmă.

Nu mai vorbea nimeni.

Doamna Bodea privea prin parbrizul prăfuit înainte, aproape nemișcată, în timp ce căpitanul Constantinescu se plimba nervos pe chei. Panaitescu se uita din cînd în cînd la ceasul mare de buzunar cu două capace: era ora mesei și nu voia cu nici un preț să piardă bonul, cum tot atît de mult ar fi dorit să cineze singur, pentru ca Bunicul să nu mai aibă proasta inspirație de a cîntări friptura în caz că ea s-ar fi dovedit mai mare, mai ales acum, cînd își făcuse din bucătăreasă un aliat.

Yachtul înainta încet. Se decupa tot mai mult din penumbra serii, ca o siluetă neagră, fantomatică. De pe punte se auzeau vociferări într-o limbă străină, neînțeleasă.

Bunicul se șterse la frunte, cu toate că vîntul de seară era destul de răcoros.

Vasul ajunse la vreo două sute de metri de țărm cînd, deodată, Bunicul auzi un plescăit puternic, ca și cum în apă ar fi fost aruncat un obiect greu. În lumina săracă nu se văzu ce anume căzuse, de acolo de unde se aflau ei, dar înțeleseră imediat că era vorba de un om, altfel nu s-ar fi auzit distinct:

— Om la apă!

Cîteva colace de salvare fură aruncate grăbit; se distingeau clar în lumina reflectoarelor, apoi dinspre țărm se auzi o altă bufnitură, asemănătoare cu prima și cînd Bunicul se uită spre locul unde fusese pînă atunci Alina nu mai văzu decît rochia ei de stambă și sandalele aruncate neglijent pe dig.

— Alina! strigă speriat Bunicul, dar fata era aproape la patruzeci de metri de dig, înota voinicește, distanțîndu-se tot mai mult de țărm.

— Ce splendid înoată! zise Panaitescu sincer impresionat de înaintarea bărbătească a fetei.

Fasciculul de lumină de pe vedeta rapidă o prinse în conul ei pe Alina. Se afla acum numai la o sută de metri de vas. Nimeni nu știa ce voia și ce căuta acolo. Doar în clipa cînd într-un anumit loc ea se scufundă și timp de aproape un minut rămase sub apă, spre spaima celor de pe vas și a celor de pe țărm, Bunicul înțelese imediat cine se aruncase de pe vas în apă și de ce Alina se grăbise să înoate într-acolo.

Capul fetei apăru pentru o clipă la suprafață, apoi dispăru din nou, de data asta pentru mai mult timp. Vălurelele făcute din pricina scufundării dispărură topite în cercuri tot mai largi. În locul lor apa rămase liniștită, nemișcată. Pe o vedetă se zărea un marinar dezbrăcîndu-se, dar chiar în clipa cînd el se apropie de balustradă, Alina țîșni iar la suprafață, trăgînd după ea un corp inert. Bunicul nu putu distinge decît culoarea roșie a cămășii și de durere și amărăciune își strînse între dinți buza de jos, semn de intensă emoție și de teamă totodată. În curînd, Alina se afla pe bord, cu corpul neînsuflețit al lui Pamfil.

Vasele acostară. Primii se urcară pe yacht căpitanul, Panaitescu și un ofițer de grăniceri, apoi Bunicul.

Pamfil era întins pe punte cu fața în sus și Alina îi făcea respirație artificială. Văzînd că mișcările brațelor și masarea pieptului nu dădeau rezultate, Alina își apropie buzele de cele ale lui Pamfil, încercînd în acest fel să-i dea viață din propria ei viață, dar corpul rămase mai departe inert, cu ochii verzi deschiși larg, spre capătul de lună ce apăruse dincolo de orizont. Bunicul urmări cîtva timp încercările Alinei de a-l readuce la viață pe tînăr și avu certa convingere că această atingere dintre cei doi avea și alte semnificații și că picăturile mari de pe fața ei nu erau simple picături scurse din păr pe obraz.

Îl găsiră pe Aristide sub caroseria mașinii, într-un fel de ladă așezată sub scaunul din spate, greu de descoperit și dacă te uitai pe dedesubtul mașinii și dacă o cercetai pe dinăuntru. În față, sub scaune, era o nișă asemănătoare, astfel că nu mai trebuiră să piardă foarte mult timp ca să-și dea seama cum reușiseră cei doi să se îmbarce pe vas sub ochii autorităților.

Panaitescu nu se interesa nici de Pamfil, transportat pe o targă la mașina salvării, și nici de Aristide, care zîmbea ciudat privind spre Fiatul unde se afla doamna Bodea. El căuta berbecul și pînă la urmă îl găsi jupuit, spre nemulțumirea lui. Luă pielea pusă alături, pesemne nu avuseseră timp s-o arunce și șoferul văzu că e tăiată în vreo patru locuri pe spate.

— Bunicule, aici, sub pielea bietului animal a fost ascuns ceva. Un berbec nu se taie prin spate. Ori aceste

tăieturi spun clar că berbecul, viu fiind, ascundea sub piele ceva. Nici nu mă mir de ce se încăpățîna bietul animal să se urce pe vas. Știa, domnule, ca orice vietate, ce avea să-l aștepte.

Într-adevăr, la o cercetare minuțioasă găsiră patruzeci de inele cu briliante. Patronul vasului, în fața acestei ultime evidențe, căzu în genunchi și se rugă lui Alah implorîndu-l să fie martor al nevinovăției lui. Cu o voce seacă, ofițerul îi spuse în românește să se lase de teatru și patronul, pesemne înțelegînd perfect această limbă, se ridică și coborî docil scara care ducea spre țărm.

— Îmbracă-te, Alina! spuse Bunicul. Îți mulțumesc pentru gestul tău, deși s-a dovedit inutil.

Alina avu un surîs amar.

28

Din camera căpitanului Constantinescu, Bunicul privea în curte unde cîțiva oameni doreau să intre în sediul miliției, în ciuda protestelor sergentului Sotir care se străduia, transpirat, să păstreze ordinea. Cei cîțiva oameni nu erau alții decît părinții tinerilor reținuți — înștiințați să se prezinte la miliție și să-și identifice odraslele.

Un bărbat între două vîrste părea mai agitat decît toți, dornic să ceară explicații în privința greșelii — nu putea, după părerea lui, să fie vorba la mijloc decît de o greșeală — de a i se fi reținut copilul.

Bunicul îi făcu semn căpitanului.

— Căpitane, te rog, lasă-l să intre! O discuție cu el nu poate să fie decît edificatoare pentru noi, și maiorul se uită pe lista din fața lui unde erau trecute numele celor reținuți și adresa părinților.

În cameră își făcu apariția omul de la ușă, voluminos și gîfîind din greu, de parcă pînă atunci ar fi cărat pămînt cu roaba. La vederea oamenilor ordinii, ceva din aroganța bărbatului se topi și maiorul își dădu seama că

de vină erau hainele lui Constantinescu, legea şi ordinea materializate exterior în uniforma care impunea respect.

— Tovarăşi, cred că la mijloc e o greşeală... Mă numesc Laurenţiu Dimofte...

— Şeful întreprinderii de transport, adăugă Bunicul.

— Exact! răspunse Laurenţiu Dimofte, bucuros într-un fel că numele lui era cunoscut şi sperînd prin aceasta la eliberarea lui Dimofte Romică, eliberare însoţită, fireşte, de scuzele celor de la miliţie pentru graba nejustificată de a fi fost reţinut.

— Tocmai eram într-o şedinţă, cînd am fost anunţat... Nu înţeleg nimic, pur şi simplu nu înţeleg nimic... Ar fi fost cazul să fiu anunţat înainte — nu-i aşa? — dar dintr-o dată... Vă închipuiţi ce părere pot avea tovarăşii despre mine... Cred că aţi procedat necugetat şi în consecinţă am să anunţ forurile superioare...

— Sînteţi liber, domnule Dimofte, să anunţaţi toate forurile pe care doriţi, e dreptul dumneavoastră... Cum dreptul nostru este să apărăm aceeaşi lege, pe care şi dumneavoastră, ca simplu cetăţean al acestei ţări, sînteţi dator să o respectaţi.

— Dar pentru Dumnezeu, ce s-a... spuse Dimofte fără să-şi ducă fraza pînă la capăt, aşteptînd din partea Bunicului explicaţia pentru care copilul lui era reţinut.

— Domnule Dimofte, ştiu ce veţi spune în continuare. Aceeaşi scuză pe care o au părinţii în asemenea situaţii. Şedinţe, lipsa de timp, soţia care lucrează, U.T.C.-ul care nu se ocupă suficient de copii, şcoala etc., adică, în concepţia unor asemenea părinţi, de vină este totdeauna celălalt, mai bine-zis cei din afară, meritul dumneavoastră suprem fiind doar acela că aţi fericit societatea cu un copil de care trebuie să se ocupe tot ea. Nu-i aşa?

Domnul Dimofte îşi umflă buzele; voise să spună ceva, dar se oprise la timp şi acum, roşu la obraz, ridică din umeri:

— N-aş putea să spun că nu aveţi dreptate, cu toate că noi ne-am ocupat de copil... E un copil eminent, a terminat clasa a unsprezecea cu menţiune...

— Şi cu asta dumneavoastră vă consideraţi satisfăcut... Domnule Dimofte, copilul dumneavoastră este implicat în contrabandă de ţigări, trafic de valută, atac, cu scopul lovirii în avutul obştesc...

— Dar cum de a fost posibil... Copilul nostru...

— Uite, domnule Dimofte, înainte de a vă da aere şi de a încerca să pătrundeţi într-o instituţie a ordinii altfel decît ordonat, v-am ruga noi pe dumneavoastră să vă gîndiţi cum de a fost posibil... Este datoria dumneavoastră să răspundeţi la această întrebare, nu a noastră. Noi nu sîntem tribunal... Acolo veţi afla toate amănuntele.

— Tovarăşe, vă rog să nu mă jigniţi... Eu sînt sigur că băiatul meu este nevinovat şi că la mijloc este vorba de o greşeală... Am să anunţ...

Dimofte ieşi din birou înfrînt, gîrbovit de spate; pînă şi pîntecul i se micşorase parcă.

— Dă şi Dumnezeu ăsta copii la toţi proştii, spuse Bunicul, apoi îl rugă pe căpitanul Constantinescu să-l introducă pe Aristide Pomişor.

Sergentul major Creţu se înclină respectuos şi plecă să îndeplinească ordinul căpitanului, în timp ce Bunicul îşi masa fruntea transpirată.

— Bunicule, cine ar fi crezut că Pomişor ăsta, un om stimat...

— Dragul meu, viaţa îţi rezervă uneori surprize chiar mai mari... Vezi, Pomişor ăsta, la o cercetare atentă, oferă date care ar fi trebuit să facă pe oricine să se gîndească înainte de a-l fi promovat... Acum şase ani, cînd era simplu ghid, a fost prins cumpărînd de la turişti diferite obiecte... A fost mustrat, apoi pedeapsa care i s-a dat a fost aceea că imediat a fost trecut într-o funcţie mai mare... Din păcate, căpitane, iarăşi din păcate... Dar ştiu că arzi de nerăbdare să ştii cine este autorul morţii Graţielei Rapciuc... Dragul meu, o să ai surprize mai mult decît neaşteptate...

Pe uşă fu introdus Aristide Pomişor. Nu-şi părăsise zîmbetul cuceritor şi se vedea că face imense eforturi pentru a-şi păstra buna dispoziţie şi calmul.

— Domnule Aristide, iată-ne ajunşi şi aici... Bag mîna în foc că în urmă cu douăzeci şi patru de ore, cînd beam amîndoi şampania aia formidabilă, n-ai fi crezut în ruptul capului că ai să ajungi la miliţie. Bună şampanie, domnule Pomişor, trebuie să-ţi spun că n-am mai băut aşa ceva de pe vremea cînd am fost în Franţa... Te întreb totuşi, de ce n-ai aşteptat să pleci legal, doar

ai plecat de atîtea ori? Numai în acest an ai avut patru ieşiri în străinătate...

— Cînd am aflat că sînteţi aici şi vă ocupaţi de cazul Graţielei, cu furtul, am făcut, din teamă, imprudenţa să mă grăbesc... Bănuiam că pînă la urmă veţi descoperi că eu am furat...

— Domnule Aristide, s-o luăm metodic... Dumneata ai furat mărfurile din magazin, zici, dar în cazul acesta, sînt total consternat, deoarece nici n-am crezut, nici nu cred...

— Bine, răspunse jovial Aristide, atunci, atunci...

— Domnule Aristide, dumneata n-ai fi fugit dacă era vorba numai de furt, te asigur, sau în nici un caz nu te-ai fi grăbit să fugi aşa... Şi pe urmă eu nu m-am ocupat de cazul Graţielei, ci de o bicicletă... Pur şi simplu de o bicicletă... Şi dacă n-ar fi fost ea, probabil că dumneata ai fi plecat liniştit, cu acte în regulă, şi nu te-ai mai fi întors. Povestea cu furtul nu stă în picioare, domnule Aristide... Şi iată de ce: în primul rînd nu exista nici o dovadă concretă că ai furat, în al doilea rînd, existau, dimpotrivă, toate argumentele clădite inteligent că furtul a fost comis de Graţiela. În cazul că ar fi existat dubii, mai era posibilitatea de a o inculpa pe doamna Bodea... Iată de ce argumentele dumitale nu plutesc, spuse Bunicul, zîmbind mulţumit de figura lui de stil. Dumneata singur te-ai dat de gol. De fapt psihologia omului ordinar, cît de abil ar fi el, rămîne tot psihologie de om ordinar. N-ai ştiut exact cît anume ştiu despre Graţiela şi te-ai grăbit să creezi dubii asupra doamnei Bodea. Vreau să te asigur că pînă în clipa aceea nici prin cap nu mi-a trecut că dumneata eşti amestecat în afacerea asta... Cînd mi-ai dat acest amănunt aproape că era să sar în sus de bucurie. Pe urmă lucrurile s-au legat de la sine...

— Recunosc că am furat şi am vrut să trec ilegal graniţa, spuse Aristide, mecanic.

— Prea repede recunoşti, domnule Aristide, şi în meseria noastră un om care recunoaşte repede anumite lucruri dă de bănuit, te face să gîndeşti mai departe. Ca să mă înţelegi exact, înseamnă că are de ascuns alte fapte, poate chiar mai grave.

— Jur, domnule maior, că nu ascund nimic!

— Mai şi juri, domnule Aristide, mai şi juri... Bine... Cu toate astea n-ai furat. Dumneata doar ţi-ai însuşit pentru cîteva ore cheile doamnei Bodea. În timp ce ea era în pat, te-ai dus pe întuneric la baie. Ai luat din poşetă cheile şi i le-ai dat lui Pamfil. Pamfil a fost acela care a furat mărfurile. Dumneata nu voiai să cobori pînă acolo... Un domn nu face muncă neagră... L-ai cunoscut pe Pamfil acum patru ani... Ţi-a oferit spre vînzare ţigări străine... neştiind cine eşti. L-ai dat pe mîna legii, apoi tot dumneata l-ai scăpat, retrăgîndu-ţi plîngerea... Aşa ai făcut din el omul dumitale... De ce să vîndă el mărfuri străine ciupite de ici-colo, cînd puteai să-i furnizezi dumneata, mărfuri furate chiar de el? Pamfil a confecţionat cheile de la magazin. Era evident că din moment ce uşa nu a fost violată în vreun fel, n-a putut să fie deschisă decît cu cheia. După primul proces ţi-ai dat seama că e riscant şi l-ai trimis casier la o fermă. Devenise periculos şi pentru el şi pentru dumneata. În plus, plasatorii dumneavoastră de ţigări şi achizitorii de valută nu erau siguri: erau oameni recrutaţi întîmplător, ori aveaţi nevoie de indivizi siguri... Pentru asta însă nu erau suficiente micile recompense materiale, era nevoie de altele, cu mult mai mari, morale... I-ai insuflat lui Pamfil un soi de filozofie pe care el şi-a însuşit-o, trebuie să recunosc, cu destulă uşurinţă. De teama răzbunării eraţi siguri că tinerii recrutaţi nu vor ciripi... Şi trebuie să recunosc că aţi reuşit; de frică şi în credinţa unei posibile lumi, unde paraziţii n-au altceva de făcut decît să mediteze, acoliţii au tăcut... Chiar şi acum, domnule Aristide, nimeni nu vrea să scoată o vorbă... Şi aici este cea de a doua gravă crimă pe care aţi comis-o, înşelînd aceste suflete tinere... Deci Pamfil fura, grupul lui de adepţi vindea la suprapreţ, apoi tot la suprapreţ cumpăraţi valută... În plus, tinerii erau obligaţi să fure de acasă şi de pe unde puteau lucruri de valoare, pentru a avea mijloacele materiale de a subzista acolo, în acea lume care de fapt nu există... Şi iarăşi trebuie să recunosc, că toată această treabă Pamfil a făcut-o cu talent. Tot debitînd asemenea lucruri a ajuns el primul să creadă în ele... De fapt, odată ajuns cu el în străinătate, l-ai fi lăsat pe drumuri, nu-i aşa, domnule Aristide? În bicicleta lui nu mai era urmă de valută şi

bijuterii... Le-ai luat spunînd că la dumneata sînt în siguranță... Ai făcut treaba asta pe vas. În străinătate n-aveai decît să arunci cîteva cuvinte ca să-l compromiți... De exemplu să spui că el a omorît-o pe Grațiela...

— Nu mi-ar fi fost foarte greu să procedez așa, deoarece el a omorît-o pe Grațiela.

— Morții au marea calitate să tacă, domnule Aristide, morții nu se pot apăra. Cel mult ei pot fi acuzați...

— N-am de ce să-l acuz, el a omorît-o. Nu vreau să mă răzbun pe morți, dealtfel dacă n-ar fi fost așa, la ce bun s-ar fi sinucis, deoarece s-a sinucis, domnule maior... Fata dumneavoastră sau nepoata dumneavoastră sau, în sfîrșit, sugeră Aristide o altă relație între Bunic și Alina, pe care nu voia s-o rostească, a spus cînd l-a scos din apă că era prins cu mîinile de o piatră de balast, rămasă probabil de la o veche geamandură... Ce rost ar fi avut dacă...

— Domnule Aristide, Pamfil, așa cum ți-am spus, ajunsese să creadă el însuși în propriile lui minciuni. Dar, în sfîrșit, dacă dumneata știi că el a omorît-o, probabil că ești la curent și cu felul cum a făcut-o... Uite, mi-am bătut capul zile în șir să ajung la o concluzie în privința morții ei și n-am reușit...

Aristide își împreună degetele de la mîinile prinse în cătușe, apoi își apleacă privirile în pămînt.

— Îmi permiteți să fumez? zise el și căpitanul Constantinescu încuviință din cap.

Sergentul Crețu deschise cătușele cu cheia și Aristide luă o țigară din pachetul oferit de căpitan.

— Grațiela, crezîndu-se bănuită pentru furt — în sensul acesta existau declarațiile doamnei Bodea — a vrut să intre în cercul lui Pamfil, vizînd în ultimă instanță plecarea din țară. N-a rezistat „încercării adevărului". Poate știți că cei ce nu rezistau erau excluși din grup, mai mult, urmăriți atent ca să nu-i divulge pe cei rămași. După ce a plecat de pe insulă, Pamfil s-a dus după ea. A ajuns-o în pădure și Grațiela, temîndu-se de el, a început să fugă... Pamfil a prins-o și a amenințat-o că dacă va spune ceva se va răzbuna cumplit... Cred că Pamfil nu s-a mărginit numai la atît. A încercat și altceva, dar fata n-a vrut și a fugit din nou. Era noapte,

Grațiela a fugit, dar în disperarea ei nu și-a dat seama că se îndreaptă spre mare. Nemaiavînd unde să fugă a intrat în apă. Pamfil a urmat-o. El era un bun înotător, ea nu. Ceea ce nu reușise pe uscat, Pamfil a încercat acolo, la cîțiva pași, în mare. De spaimă, Grațiela a făcut un atac de cord. Așa a murit. Noaptea a fost furtună. Valurile au dus-o departe de țărm, dar dimineața trupul ei a fost zărit în apropierea geamandurii.

— Domnule Aristide, acum patru zile soția dumitale a plecat într-o croazieră. Ea știa de relațiile dumitale cu doamna Bodea?

Aristide se încruntă.

— Nu cred. Bănuia, vag, dar nu i-am dat niciodată motive să mă bănuiască...

— Și pentru a-i răsplăti înțelegerea ai trimis-o să voiajeze, nu-i așa?

— Nu tocmai... Eu îmi stimez soția, dealtfel voiam să rămîn acolo împreună cu ea.

— Înseamnă că doamna Bodea ți-a slujit doar ca simplă unealtă.

— Da, ăsta e adevărul.

— Mai trebuie să înțeleg că dumneata îți iubeai soția, de vreme ce voiai să rămîi în străinătate cu ea...

— Da, așa este.

Bunicul se căută în buzunar și scoase două fotografii. Se uită mai întîi la ele, apoi le arătă pe rînd lui Aristide.

— A cui este fotografia asta, domnule Aristide?

Aristide își scoase ochelarii, și-i puse la ochi. Se uită atent la fotografie.

— Grațiela Rapciuc.

— Iar aceasta? întrebă Bunicul, arătîndu-i cealaltă poză de mărime identică.

— Tot a Grațielei...

— Din moment ce ați subliniat că *e tot a Grațielei*, înseamnă că ați vrut să eliminați orice dubiu în privința existenței unei alte persoane.

Aristide se încruntă din nou.

— Nu înțeleg? Ce vreți să spuneți?

— Vă mulțumesc, domnule Aristide, deocamdată sînteți liber să vă fumați țigara în camera alăturată.

Aristide ieși însoțit de sergentul major Crețu.

— Bunicule, încep să înţeleg, spuse Creţu după ce se întorsese.

— Dragul meu, mă bucur din toată inima că înţelegi. Dacă ai avea experienţa mea de atîţia ani poate ai fi înţeles şi mai uşor. Nu trebuie să te superi că nu toate lucrurile ţi se dezvăluie cu uşurinţa cu care mi se dezvăluie mie... Dealtfel, vreau să-ţi spun că pînă ieri, foarte multe nu-mi erau clare nici mie. Mai mult, am făcut şi greşeli pe care un om la vîrsta mea nu mai are dreptul să le facă... Dar oameni sîntem şi noi... Vezi, căpitane, diferenţa dintre mine şi Aristide este următoarea: El ştie totul despre el, eu nu ştiu nimic sau aproape nimic. Este foarte greu să afli adevărul, mai ales cînd acest adevăr se vrea cu orice preţ ascuns. Dar şi ei fac greşeli, cu toate că îşi iau măsurile de precauţie... Şi aici le sîntem noi superiori: în clipa cînd dăm de o greşeală de-a lor începem s-o exploatăm, s-o legăm, şi atunci, comparînd faptele pe care ei le recunosc cu faptele reconstituite de noi, din greşelile comise de ei, ajungem la adevărata concluzie... Cu o seară în urmă, continuă Bunicul aprinzîndu-şi o jumătate de mărăşească, Aristide a venit la mine. A adus şi o sticlă de şampanie, Cordon rouge. Nu, nici nu-i trecea prin minte că-l pot bănui, aşa cum nu mi-a trecut nici mie că este amestecat în toată tărăşenia asta. El venise la cererea vărului său, responsabilul cantinei, să aplaneze diferendul lui Panaitescu cu bucătarul, în urma furtului cărnii... Aflase că sîntem de la miliţie. Pentru asta a venit... Dacă n-ar fi venit, tovarăşe, astăzi încă n-am fi ştiut mare lucru din tot ce ştim azi. M-a văzut însă că cercetez cu atenţie sticla de şampanie. Şi-a dat seama că a făcut o greşeală... Graţiela avea în stomac o cantitate mare de şampanie identică... Asta l-a determinat să plece iute acasă şi să-şi facă bagajul... Te vei întreba de ce n-a plecat odată cu soţia lui. Ei bine, soţia lui n-a plecat deloc şi ca să te uluiesc definitiv, trebuie să-ţi spun că, după datele mele destul de precise, Graţiela după ce a plecat de la Pamfil, n-a avut unde să bea. Aristide a mai greşit povestindu-mi cum a murit Graţiela... A crezut, pe bună dreptate, că n-are cum să fie controlat, doar Pamfil e mort. Pe insulă nimeni nu a băut în seara aceea şi în general, Pamfil, ştiind că omul beat este şi guraliv,

a introdus ca lege interzicerea consumării băuturilor alcoolice. Un om neexersat este incapabil să facă cincisprezece mutări înainte, la un joc de şah. Un jucător de meserie, însă, le face... Şi eu le-am făcut.

— Bunicule, înseamnă, deci...

— Căpitane, înseamnă că lucrurile nu sînt încă dezlegate şi că de-abia de acum încolo le vom dezlega... Te rog, fii amabil şi dispune să fie chemată doamna Bodea.

Doamna Bodea apăru din camera alăturată. Faţa îi era mai palidă şi ochii uşor încercănaţi lăsau să se vadă că în ciuda aparenţelor, suferea cumplit.

— Doamnă Bodea, cred că nu vă spun o noutate: Aţi fost, din păcate, doar o simplă unealtă. Cum au fost furate lucrurile din magazin, veţi afla la proces. Mizez însă pe cinstea dumneavoastră, atîta cît v-a mai rămas, şi pe acel dram de conştiinţă pe care nu mă îndoiesc că îl aveţi. Şi nu încercaţi să mă derutaţi, aşa cum aţi făcut-o pînă acum. La ce bun? Aţi fost înşelată, practic Aristide nu v-a iubit niciodată, de ce să-i mai luaţi apărarea? Ştiu, doamnă, dumneavoastră îl iubiţi sincer, dar tocmai acest lucru, tocmai faptul că aţi pus în joc cele mai sincere sentimente pentru un om care nu este altceva decît o otreapă, ar trebui să vă determine să colaboraţi cu noi în spiritul adevărului... A fost soţul dumneavoastră pe aici, minţi Bunicul, s-a interesat şi e dispus...

— Nu cred, n-am valorat în ochii soţului meu mai mult decît un exemplar nereuşit din rasa de porci la care lucrează de atîţia ani.

— Doamnă, greşiţi...

— Nu greşesc şi vă rog întrebaţi-mă ce aveţi de întrebat. N-am nevoie de compasiunea nimănui. Nu sînt copil. Am făcut conştient tot ce-am făcut şi n-am obiceiul să regret atunci cînd fac ceva...

— Din păcate, doamnă, din păcate...

— Pentru păcatele mele răspund eu şi nimeni altcineva.

— Este adevărat, doamnă, dar atunci cînd păcatele dumneavoastră se repercutează şi asupra altora, ele devin notorii şi impietează asupra legii. Doamnă Bodea, cînd

ați aflat că Aristide v-a înlocuit în viața lui intimă cu Grațiela?

Doamna Bodea îl fixă aiurită pe Bunic. Întrebarea lui o descumpănise total. N-avusese cum să bănuie, că i se va putea pune o asemenea întrebare și fusese luată prin surprindere, pe neașteptate.

— Doamnă, de ce nu răspundeți? Am o serie de indicii care îmi confirmă că Aristide v-a înlocuit cu Grațiela.

— Acum două luni, spuse doamna Bodea sfîrșită.

— Deci ați acceptat s-o luați la magazin nu atît din motivele pe care mi le-ați spus, cît din dorința de a-l supraveghea îndeaproape pe Aristide. Imboldul acesta a fost mai puternic decît acela de a-l scăpa pe fiul dumneavoastră de ea.

— Da, acesta este adevărul. I-am povestit într-o seară mai multe despre ea, cu acel lux de amănunte de care numai femeile sînt în stare atunci cînd nu apreciază o altă femeie. L-am făcut, probabil, curios. Într-o zi, a venit la magazin și a făcut cunoștință cu ea. Din primul moment mi s-a părut că există ceva la mijloc: nu mi-am dat seama ce anume, dar instinctul nu mă înșela, ceva exista. Tocmai nepăsarea cu care a trecut peste ea cu privirile îmi spunea că de fapt acele priviri insistă, o cercetează, deși, mi-aduc foarte bine aminte, în clipa aceea Aristide se uita la mine.

— Exact perioada cînd ați încurajat avansurile fiului dumneavoastră în privința Grațielei, cînd formal erați aproape pe punctul de a accepta căsătoria lui cu ea.

Doamna Bodea se uita la Bunic. Nu numai că îi citise gîndurile, dar probabil că maiorul avea relații cu mult mai precise decît își închipuia, lucru care o îndemna să nu mai aibă față de el reticențele de la început. Relatările ei nu mai erau mitraliate, parcă, prin simple propozițiuni afirmative sau negative; începeau să semene a poveste, o poveste tristă și deznădăjduită.

— Da, este adevărat, pe urmă, cînd m-am convins că trăiesc împreună am vrut din nou să-mi feresc copilul. Nu voiam ca din pricina propriilor mele sentimente să-l arunc în brațele unei aventuriere. Preferam să pierd eu, și am pierdut, decît să piardă băiatul. Din clipa aceea, adică din momentul cînd am fost conștientă de sacrificiul

meu, am început să-l iubesc pe Florentin mai mult. Era o dragoste de om rănit care vedea în rana celuilalt o continuare a propriei sale suferințe și ea mă ajuta să suport totul mai ușor. Îmi dădeam seama că pentru el sentimentele mele n-au reprezentat mare lucru; acum cînd știu cu mult mai multe, sînt sigură că ele n-aveau nici o valoare; eram de fapt o simplă jucărie în mîna lui. Am mers pînă acolo încît eram gata să plec cu el oriunde, să-mi părăsesc țara, numai ca să fim împreună. Dragostea mea dintîi, dragostea care nu se uită niciodată, s-a născut la mine tîrziu. Numai că eu nu țineam seama de asta și procedam copilărește, uitînd că nu mai am vîrsta cînd îmi puteam permite să acționez și să gîndesc numai și numai cu sufletul. V-am spus, nu mi-am iubit bărbatul niciodată; el și-a iubit numai experiențele, și doream într-un fel să mă răzbun.

— Doamnă, ați vorbit de un lucru foarte important pentru mine. Și-a exprimat vreodată Aristide intenția de a pleca cu dumneavoastră definitiv peste graniță?

Doamna Bodea se uită în pămînt. Se ducea în ea o luptă, era clar, lupta unei femei inteligente care nu știa dacă e bine să dea în vileag chiar toate amănuntele. Nu pentru că i-ar fi fost teamă, dar îi era jenă față de maior, ar fi putut lua relatarea ei drept răzbunare pentru dragostea ei înșelată.

— Doamnă, nu e cazul să mai aveți reticențe pentru un om care v-a utilizat doar ca pe un pion într-un joc cu mult mai abil alcătuit decît vă închipuiți.

— Da, mi-a propus.

— Cînd?

— Acum cîteva luni.

Bunicul scoase din buzunar cele două fotografii; una o puse cu fața în jos pe masă, iar cealaltă i-o arătă soției lui Bodea.

— Știți cine e în această fotografie?

Femeia se uită îndelung.

— Grațiela, spuse ea, neștiind ce urmărește bătrînul detectiv.

Bunicul nu-i mai arătă și cea de-a doua fotografie. Le băgă în buzunar, apoi își împreună mîinile, uitîndu-se trist la căpitanul Constantinescu, care era uluit de felul încîlcit cum conducea maiorul interogatoriul.

— Cînd ați văzut-o prima dată pe soția lui Aristide?

— Am cunoscut-o la București; am plecat împreună la o consfătuire și seara, la restaurant, ne-am cunoscut.

— Doamnă Bodea, cu siguranță că în seara aceea nu v-ați simțit tocmai bine constatînd că soția lui este cu mult mai frumoasă decît dumneavoastră. Nu-i așa? Vă rog să nu vă supere comparația. Dacă Aristide nu ar fi fost și el conștient de asta, n-ar fi favorizat întîlnirea.

— Da, am încercat acest sentiment, dar am avut și puterea să-l anulez imediat, spunîndu-mi că în compensație eu aveam alte calități, de ordin intelectual, care de obicei flatează pe bărbații mai puțin instruiți, așa cum este el.

— Numai că el nu era flatat de aceste calități ale dumneavoastră, doamnă, și ca să vă servesc un argument edificator, trebuie să vă spun că el trăia cu Grațiela cu mult înainte de-a fi remarcat dumneavoastră acest lucru.

— Nu cred, spuse doamna Bodea sincer, dar în același timp își zise că la urma urmei putea fi așa. Totul putea fi posibil.

— Sînteți liberă să credeți ce vreți, doamnă, complet liberă... Aș vrea să vă mai întreb un anumit lucru, foarte important pentru mine. Nu v-a frapat niciodată asemănarea fizică dintre soția lui Aristide și Grațiela?

Doamna Bodea se încruntă din nou.

— La început nu, mai apoi... Am observat odată că soția lui Aristide are în partea dreaptă a feței o mică aluniță, așa cum purta și Grațiela, cu singura deosebire că alunița Grațielei era desenată.

— Vă mulțumesc, doamnă, pentru aceste amănunte.

29

Aristide intră din nou în camera în care se afla Bunicul. Sergentul major Crețu adusese cîteva cafele și cînd maiorul mai ceru una în plus pentru Aristide, Crețu se simți obligat să se uite la căpitan. Rămase mirat cînd acesta, din priviri, se declară de acord. Nu înțelegea

acest gen de anchetă, unde inculpatul era tratat la fel ca orice om cinstit, dar pînă la urmă se supuse ordinului. Intră și Aristide. Zîmbetul din colțul gurii se transformase într-o grimasă, atît era de fals și de grotesc. Sorbi din cafea cu neîncredere și numai în clipa cînd îl văzu pe căpitan și pe maior că beau și ei din ceștile aburinde, se liniști. Își aprinse încă o țigară oferită de Bunic, apoi își puse picior peste picior sub privirea total dezaprobatoare a sergentului.

— Domnule Aristide, începu Bunicul, după ce pufăi și el de cîteva ori, trebuie să recunosc că ți-ai întocmit un plan chiar mai complicat decît ar fi trebuit. Dacă marii strategi ar proceda la fel, ar pierde, așa cum ai pierdut dumneata, și asta pentru că ai exclus din planul dumitale orice risc. Sînt planuri care eșuează tocmai prin prea marea lor precizie. N-ai vrut să riști deloc, domnule Aristide, și tocmai de aceea ai riscat totul. Dar să intrăm în subiect.

În anul 1962, în luna august, cineva de la Serviciul *personal* a venit la dumneata și te-a anunțat că ghidul Grațiela Rapciuc nu este chiar așa de singură pe lume pe cît dovedeau actele ei. Drept dovadă vi s-a arătat o scrisoare din partea unui oarecare Papadopol, cetățean de origine greacă, trăit mulți ani la Galați și plecat din țară în anul 1945. Scrisoarea a venit la miliția din Galați, și cei de acolo au trimis-o la Constanța, unde își avea domiciliul stabil Grațiela. Dumneata ai intervenit la Serviciul *personal* din cadrul unității în care lucrai, spunînd, pe bună dreptate, că fata n-avea nici un fel de vină pentru existența acestui Papadopol, despre care, la data amintită, nici dumneata nu știai nimic. Grațiela și-a văzut mai departe de slujbă și dumneata de treburile dumitale. Fata nu știa nimic și mai ales nu știa de această scrisoare care întîmplător s-a păstrat în copie în dosarul Grațielei. Dacă unii au îngropat această scrisoare într-un simplu dosar, dumneata însă i-ai reținut conținutul și cîteva luni mai tîrziu, la Pireu, cînd la debarcarea de pe vasul „Transilvania" ai fost întîmpinat de un domn cu numele *Papadopol*, ți-ai adus aminte și de Grațiela. Te-a frapat un anumit lucru: insistența cu care omul voia să afle ceva despre această fată. Ai refuzat să primești un anumit ca-

dou din partea acestui domn pentru ulteriorul serviciu pe care urmai să i-l faci, în schimb te-ai interesat în cele cîteva zile cît ai stat acolo de acest Papadopol. Și ai aflat un lucru uluitor. Plecase din țară cu un vas propriu, de mic tonaj, burdușit însă cu lucruri de valoare. Papadopol era un nume cunoscut în Pireu, și nu ți-a fost greu să afli că era posesorul unei averi însemnate. Te-ai întors în țară. Nu știu dacă pe drum ți-a încolțit în minte planul sau acasă, cert este că el a încolțit. Ți-ai zis că n-are nici un rost ca Grațiela să plece și dumneata să te mulțumești doar cu o anumită sumă de bani, cînd fata putea foarte bine să fie aleasa inimii dumitale. O dată ce ți-a venit această idee, ai început să complici, și ai complicat în continuare. Nu i-ai spus Grațielei nimic de existența unui prezumtiv tată în Pireu. Ai mutat-o de la Constanța la Eforie, mai aproape de doamna Bodea cu care trăiai în acea perioadă. Din amantă ai vrut s-o faci pur și simplu unealtă. În același timp, îi făceai avansuri discrete Grațielei. Pentru o fată orfană, care n-avea pe nimeni, avansurile dumitale, nu erau de lepădat. I-ai mărturisit că vrei să te căsătorești cu ea, dar cum erai căsătorit și cum această țară începuse subit să nu-ți mai placă, i-ai mărturisit că acest lucru se va petrece în străinătate, unde urma să plecați amîndoi. Ca să nu dați nimănui de bănuit, ai împins-o pe Grațiela să-i facă curte lui Florentin Bodea, apoi, la cererea doamnei Bodea, dumneata n-ai făcut altceva decît să-ți dai avizul să lucreze în magazinul ei. În acest timp, făceai curse destul de dese în străinătate și nu uitai să-l anunți pe Papadopol că Grațiela va pleca și că dumneata vei fi acela care o va ajuta să fugă. Ți s-au promis sume mari. Dumneata ai refuzat, spunîndu-i lui Papadopol, că fata nu-ți este indiferentă și dacă n-are nimic împotrivă — fiind necăsătorit — nu te-ai da înapoi să fugi împreună cu ea. Reîntors în țară, după fiecare călătorie te și vedeai înavuțit și planul începea să fie tot mai laborios pus la punct. Nu voiai să pierzi. Dimpotrivă, voiai să cîștigi totul. Cînd ți-ai dat seama că Grațiela ar putea foarte bine s-o înlocuiască pe soția dumitale ai făcut tot ce ți-a stat în putință ca cele două femei să semene. Și trebuie să recunosc că ai și avut noroc, domnule Aristide. Dealtfel, am credința, acum, în clipa

aceasta, că tocmai această asemănare dintre soția dumitale și Grațiela te-a împins la acest plan. Ți-ai adus soția la Constanța și timp de două săptămîni ai umblat cu ea, ca figura ei să fie reținută; nu prea mult, dar să fie băgată în seamă, totuși. Ca să te verifici, într-o seară, ți-ai înlocuit soția și te-ai dus cu Grațiela. Nimeni n-a observat. Din clipa aceea ai fost sigur de reușită. Trebuia însă să inventezi dispariția Grațielei. Și ai inventat-o. Relațiile dumitale mai vechi cu Pamfil, relații de înavuțire ieftină, te-au ajutat foarte mult să-ți duci planul la îndeplinire. Cu o seară înainte de plecarea soției dumitale în Grecia cu un grup de turiști, fericiți, ați băut amîndoi șampanie. O cantitate foarte mare. Ai vrut să sărbătorești evenimentul și soția iubitoare te-a înțeles. Pe urmă i-ai propus să se distreze și dumneata fiind foarte ocupat ai dat-o pe mîna lui Pamfil. Într-adevăr, Pamfil s-a distrat cu ea și în parte povestirea dumitale despre moartea Grațielei este adevărată, firește cu unele amendamente. Soția te iubea, domnule Aristide, te iubea foarte mult. După ce a fost supusă acelui joc al „încercării", Pamfil a condus-o chipurile spre casă, dar în pădure a băgat groaza în ea. Intenția lui nu era de a o ucide și nici de a avea ceva cu ea. Intenția lui era doar s-o sperie, s-o împingă spre mare. Soția dumitale nu știa să înoate. S-a speriat, într-adevăr, și a avut acel atac de cord de care ai vorbit cu atîta răceală, de parcă la mijloc ar fi fost vorba de o străină. Soția dumitale a murit nu în apă, ci pe țărm. Pamfil, înfricoșat, a fugit. Valurile puternice din noaptea aceea au tîrît-o în mare și așa a fost descoperită lîngă o geamandură. Numai că moarta nu era Grațiela, ci soția dumitale. În momentul cînd doamna Bodea a identificat-o la morgă — cine oare era mai în drept s-o identifice? — Grațiela era pe vapor cu destinația *Atena*. De ce a făcut doamna Bodea acest lucru? A fost anunțată că Grațiela s-a înecat și din primul moment a crezut că este așa. Motive doar existau. Și a mai crezut doamna Bodea pentru ceva. În sinea ei, fără să mărturisească cuiva, era mulțumită de sfîrșitul tragic al fetei. Pe drum, pînă la morgă s-a gîndit atît de mult la ea, încît odată ajunsă acolo, după prima privire i-a spus medicului că, într-adevăr, fosta ei vînzătoare era

cea care se înecase. Acasă la Grațiela s-au găsit lucrurile ei și actele.

Nu mai putea fi nici o îndoială asupra identității ei. În schimb, medicul avea îndoieli serioase că fata s-ar fi înecat. Acesta a fost pentru mine primul semnal de alarmă. Ce nu știa însă doamna Bodea? Nu știa că femeia care se îmbarcase pe vapor nu era soția lui Aristide, și de-abia astăzi a aflat că dumneata te pregăteai să fugi. Ți-am expus adevăratele motive pentru care ai vrut să pleci, la care am să mai adaug încă unul. Ai fost anunțat de unul din oamenii lui Mufar Arat, patronul vasului aflat într-o croazieră particulară, că Papadopol ți-a aranjat plecarea. Papadopol nu este la primul lui trafic de trădători. Din păcate, pînă acum n-a fost prins, așa cum, dacă colegul meu Panaitescu, cu spiritul său de observație atît de fin, n-ar fi intuit toată povestea cu berbecul, n-am fi aflat poate niciodată cum scotea din țară valori atît de însemnate. Ai ceva de adăugat, domnule Aristide, la tot ce-am spus? Vreau să-ți mărturisesc că în afară de probele evidente, restul sînt simple deducții. Dumneata ai construit pilonii unui pod peste care eu am aruncat dantelăria de oțel, dar calculată exact, domnule Aristide, după planul făcut inițial de dumneata.

Aristide ascultase în tăcere, la început plictisit, apoi din ce în ce mai curios și sfîrși prin a fi sincer impresionat de întregul eșafodaj construit de bătrîn. Își dădea seama că în fața atîtor probe de netăgăduit n-avea nici un rost să nege. Își permise doar să facă o scurtă remarcă:

— Vă rog să consemnați totuși să nu eu mi-am omorît soția...

— Dar ai premeditat moartea ei, domnule Aristide.

— Premeditarea se înscrie în alt capitol de lege.

— Recunosc, domnule Aristide, că ai dreptate.

— Domnule maior, aș vrea doar să știți un lucru: viața m-a învățat să fiu cinic. Omul nu trăiește decît o singură dată, într-un fel viața nu este altceva decît propria lui carte pe care joacă. Am jucat totul. Regret că m-am dat de gol cu șampania... Altfel sînt sigur că nu mă prindeați... Voiam să vă trimit din Pireu o vedere. Păcat că nu v-am putut-o trimite...

Căpitanul Constantinescu îi făcu semn sergentului major Crețu și acesta se apropie de Aristide.

— O singură întrebare, Aristide! zise Constantinescu. De ce n-ai dat-o pe soția dumitale drept Grațiela? În fond, Papadopol nu-și văzuse fata niciodată.

— Credeți, domnule capitan, că nu m-am gîndit și n-am acționat în acest sens? Să fii dumneata sănătos. În primul rînd că fosta mea soție nu s-ar fi pretat pentru nimic în lume la așa ceva. Pe urmă existau doi martori care cunoșteau adevărata identitate a Grațielei. N-aveam cum să-i suprim. Ori acești doi oameni, înștiințați de Papadopol, au început să mă verifice și să-mi controleze mișcările. N-aveam ce face. De ce credeți că la început am ținut așa de mult să semene nevasta mea cu Grațiela? Pentru ambele variante. Nu mi-a ieșit decît asta și mi-a ieșit prost, dar vă asigur că Papadopol se va ține de cuvînt. Orice mi s-ar întîmpla, mă va ajuta să scap din acest rai în care am intrat. Vă salut, domnilor, și regret că v-am subapreciat. Credeam că sînteți niște nepricepuți. Prima mea mare greșeală asta a fost. Că nu puteai și dumneata, domnule maior, să-ți faci concediul în altă parte, la munte, de exemplu... Tocmai aici ți-ai găsit și tocmai acum.

Aristide fu scos din cameră și la cîteva secunde, pe altă ușă, intră transpirat doctorul. Se șterse la frunte, apoi cu o voce tainică îi spuse Bunicului:

— Tovarășe te rog să vii să vezi, am reușit un anumit progres în privința posibilităților de încrucișare.

— Domnule Bodea, te rog intră în camera alăturată și vezi ce-a ieșit din fiul dumitale.

30

Bunicul și căpitanul Constantinescu tocmai se întrebau ce să facă cu bicicleta lui Waldmann, cînd pe ușă își făcu apariția plutonierul Sotir însoțit de un turist german. În spatele lui se afla o bicicletă asemănătoare

cu aceea găsită pe vapor, cu singura deosebire că bicicleta turistului era incomparabil mai ușoară.

— Tovarășe căpitan, uite, cetățeanul ăsta străin se plînge că dumnealui — vino, domnule, ce te ascunzi acolo, se adresă omul ordinii unui individ care stătea cu capul aplecat lîngă ușă — i-ar fi furat bicicleta.

Neamțul începu să povestească în limba lui cum s-au petrecut lucrurile și Bunicul înțelese că Waldmann într-adevăr îi luase bicicleta.

— Am crezut că-i a mea, tovarășe căpitan, spuse Waldmann, ținîndu-și pălăria de paie în mîini. N-aveam de unde să știu că e alta. Pe a mea mi-au făcut-o colegii de la fabrică în orele libere, după o fotografie dintr-o revistă străină... N-am furat-o, am crezut că el a furat-o pe a mea.

Bunicul se lumină la față. Îi explică turistului cum stăteau lucrurile și văzînd că acesta nu prea se arată convins, scoase dintr-o cameră alăturată bicicleta lui Waldmann. Puse una lîngă alta, bicicletele semănau perfect. Cea a lui Waldmann părea însă cu mult mai trainică.

Turistul își ceru scuze și se îndepărtă împingînd bicicleta de la spate, în timp ce Waldmann, pipăind bicicleta, abia își găsea cuvintele ca să-și exprime bucuria.

— Nici nu știți ce bucurie mi-ați făcut mie și soției mele. Din păcate, recompensa s-a dus pe apa sîmbetii, tovarăși, n-am de unde să v-o mai dau.

— Nu-i nimic, tovarășe Waldmann, ți-o dăm noi înapoi, spuse căpitanul și scoase din birou pachetul în care se aflau cele cinci mii de lei luate de Pamfil cu o seară în urmă.

Waldmann luă pachetul, îl desfăcu și cînd văzu banii rămase uluit.

— De unde ați știut că am fost jefuit?

— N-ar fi trebuit să aflăm noi, tovarășe Waldmann. Ar fi trebuit să ne spui dumneata, dar în loc să ne ții la curent, făceai pe misteriosul, încît mult n-a lipsit să credem că de fapt bicicleta asta ascunde cu totul altceva, spuse căpitanul.

— Și într-adevăr a ascuns, adăugă Bunicul, zîmbind. Nu știm însă de ce are pentru dumneata o valoare așa de mare, stimate domn. Cît e ea de specială, după părerea mea nu face cinci mii de lei recompensă. Cu toate că trebuie să recunosc cinstit că dacă nu era anunțul acela din ziar, poate n-am fi intrat la idei, iar dumneata cu siguranță n-ai mai fi putut intra în posesia ei...

— Tovarăși, dacă nu vă supărați, vă rog să poftiți, stau aproape, vreau să vadă și soția pe binefăcătorii ei și să vă mulțumească, tovarăși, din tot sufletul să vă mulțumească.

Bunicul se arătă dispus să facă această plimbare și căpitanul, cu toate treburile, consimți și el.

— Am plecat de la hotel deoarece am vîndut biletul ca să fac rost de bani. Nu mi-au ajuns și atunci am vîndut și aparatul de radio. Fără această bicicletă, tovarăși, aș fi fost un om nenorocit... Am lăsat-o în fața blocului, n-am mai vrut s-o urc. După cum vedeți, este destul de grea, cu mult mai grea ca a neamțului, cu toate că ați putut observa, e identică. Tocmai din pricina asta am crezut că el mi-a furat-o.

Ajunseră la marginea stațiunii. Casa în fața căreia se opri Waldmann era acoperită de verdeață, aproape că nici nu se vedea din stradă. În fundul curții, într-un șopron curat, vopsit în alb, Bunicul zări o femeie încă tînără și frumoasă, cu toate că fața îi era neînchipuit de palidă. Cînd văzu bicicleta, femeia își duse mîinile la gură și scoase un țipăt. Grăbită, se îndreptă spre fundul șopronului și atunci Bunicul văzu într-un pat o fetiță de zece ani, cu chipul supt, cu ochii mari și încercănați. Nevasta lui Waldmann luă fetița în brațe și o așeză pe tricicletă, apoi cu curelele îi legă picioarele subțiri.

— Cînd a fost de doi ani a avut poliomielită... Această bicicletă înseamnă salvarea ei și pentru noi speranța că într-o zi se va face bine. Hai, Odette, ieși, draga mea, la soare, învîrte roțile! o îndemnă Waldmann cu o voce duioasă.

Fetița începu să învîrte cu mîinile de roțile mari din spate. Pe măsură ce roțile se răsuceau, scripeții ridicau picioarele în sus, apoi le lăsau în jos, obligîndu-le în felul acesta la efort și mișcare. Zîmbetul fetei îl cutremură pe maior, și ca să nu-i ghicească cineva emoția își aprinse o țigară pe care o isprăvi din cîteva fumuri sorbite adînc.

— Tovarăși, nici nu știți cît sînt de fericit, spuse Waldmann umblînd de colo-colo, în căutarea unui lucru pe care nu-l găsea.

— Am pus țuica la rece, spuse femeia, și Waldmann bucuros că în sfîrșit nu mai trebuie să se fîțîie fără rost se duse și aduse sticla.

— Vă rog să nu mă refuzați, tovarăși, vă rog... Colegii mei au lucrat trei luni la această bicicletă... Trei luni... Să știți că am avut și aprobare de la director, de la toți factorii responsabili am avut aprobare... Nu s-a luat un gram de material... Numai din deșeuri, explică Waldmann, cercetînd din cînd în cînd chipul căpitanului.

Băură țuica tare, bine aromată, apoi Bunicul, văzînd un boboc de trandafir, îl rupse și și-l prinse la butonieră.

— Ce soare, domnule Waldmann, ce soare! spuse Bunicul bucuros pentru ziua aceea atît de frumoasă.

BUNICUL ȘI PORUNCA SĂ NU UCIZI

Fratelui meu, Aurel

1

Gogu Pomişor dădu cearşaful de pe faţa cadavrului la o parte şi Bunicul, fără să vrea, făcu un pas înapoi. Văzuse nu puţini morţi în viaţa lui, dar nici unul dintre ei nu voise să intre în nefiinţă surîzînd; or, fata la care se uita îi făcea, într-un fel destul de obraznic, cu ochiul, în timp ce dintr-un colţ al gurii zîmbea, continuînd şi după moarte să transmită o stare de veselie incredibilă. Fata nu avea mai mult de nouăspreze ani, cel mult douăzeci, şi, ca să fie şi mai sigur, Bunicul îi dădu chiar douăzeci şi unu, cu toate că zîmbetul acela copilăresc o apropia mai mult de prima presupunere. Două cozi groase, negre acopereau urechile şi se prelungeau sub cearşaful îmbibat de formol, una dintre ele făcînd o mică acoladă în dreptul bărbiei şi din această pricină dînd senzaţia că sub albul de in, o mînă se joacă cu vîrful mătăsos al împletiturii. Detectivul fu chiar tentat un moment să descopere cadavrul şi mai mult, avînd convingerea că fata, într-adevăr, murise cu vîrful cozii răsucit între inelarul mîinii drepte şi degetul mare, dar renunţă, socotind, curiozitatea inutilă. Fata era moartă, nu era nici o îndoială, cu toate acestea senzaţia de viu era atît de puternică pe chipul ei, încît Bunicul cu toată experienţa lui, avu credinţa că autopsierul, ajuns la o vîrstă destul de înaintată şi pus în ultima vreme pe glume, nu o dată grosolane, îl chemase şi de data asta cu atîta grabă ca să-i arate una din farsele lui, evident lipsită de haz. Gogu Pomişor îi citi neîncrederea pe faţă, mai bine-zis îndoiala, şi atunci dezveli întregul cadavru. Dacă faţa moartei exprima o anumită maturitate, în schimb trupul o anula prin formele lui miniaturale, neîmplinite. Era o discordanţă aproape neîngăduită între ochiul întredeschis de culoare albastră, între zîmbetul ei şi trupul maltratat şi vînăt, tăiat şi cusut la loc, şi Bunicul, a cărui fantezie pe măsură ce treceau anii era tot mai fără hotare, avu de data asta altă credinţă, de-a dreptul bizară, anume că acel cap trebuia să aibă altfel de trup, sau trupul cu sînii abia ghiciţi era străin de acel cap de expresie, împrumutat cine ştie de unde. Bătrînul detectiv îşi duse o mînă la ochi, şi cînd şi-o luă, nu mai văzu în faţa lui decît cearşaful alb modelînd trupul firav şi capul care, şi sub pînza umedă, nu înceta să pară viu.

Afară, în faţa uşii, Alsacianul rîcîia pragul cu picioarele, probabil îi era frig, dar detectivul, cu toată grija faţă de prietenul său patruped, nu făcu un gest din care cîinele să înţeleagă că aşteptarea lui n-are să fie de lungă durată.

— Ce zici, meştere? întrebă Gogu Pomişor, după ce împinse cadavrul în spaţiul refrigerat din peretele de beton.

Autopsierul îşi formulase întrebarea pe un asemenea ton, încît nu era greu de înţeles că sconta pe consternarea detectivului, dar Bunicul ridică din umeri, în viziunea lui cadavrul fiind un simplu cadavru, cam straniu ce-i drept, dar nimic mai mult.

— Dragul meu, cînd am găsit biletul infirmierului, scris agramat şi destul de grăbit, am crezut că ţi s-a întîmplat ceva, mai ales că n-ai răspuns nici la repetatele mele apeluri telefonice. Mă bucur că eşti viu şi întreg, sincer mă bucur. În privinţa . . . — Bunicul arătă cu capul spre capacul abia închis al dreptunghiului unde fusese introdusă fata — în afară de acel zîmbet scrîşnit şi de ochiul întredeschis, în afară de trupul parcă de împrumut pentru acel chip, n-am văzut nimic deosebit.

Autopsierul stinse lumina şi îi făcu semn Bunicului să intre în camera încălzită de alături, care îi servea drept birou.

— Cred că a fost lovită de o maşină, continuă detectivul, după ce se aşeză pe un scaun rulant, locul lui preferat ori de cîte ori îi făcea vizite lui Gogu.

— Meştere, pentru o fată omorîtă de maşină, nu te scot eu la douăsprezece noaptea din casă. Am vrut să te chem mai devreme. N-am făcut-o, deoarece nu voiam să am musafiri nepoftiţi şi pe urmă m-am frămîntat destul dacă e cazul să-ţi spun ce cred sau e mai bine să omor la rîndu-mi în mine această taină.

Gogu se aşeză şi el pe un colţ al biroului şi ultimele cuvinte, mai ales cele care se refereau la taină, îl făcură

pe Bunic să fie mai atent cu autopsierul, intuind în dosul termenului simplu, adevăruri ce se anunțau impresionante.

Colțul biroului nu-i prea conveni lui Gogu, era incomod, și atunci medicul se așeză pe o canapea, în partea din stînga, acolo unde perna păstra în mijloc o adîncitură aproape permanentă, semn că autopsierul, în ultima vreme, prefera în momentele de răgaz să-și odihnească trupul anume în acel loc.

Trecură cîteva minute într-o totală tăcere. Gogu, cu mîinile împreunate pe pîntecul scofîlcit, se gîndea cine știe la ce, în vreme ce Bunicul își netezea mustața țepoasă, fără ca între acest gest de mîngîiere spontan și gîndurile care-i treceau prin cap să fie vreo legătură. Nici nu putea fi, deoarece detectivul făcea reflecții intime pe seama prietenului său și aceste reflecții în nici un caz nu-i erau favorabile. Îmbătrînise Gogu, îmbătrînise nepermis de mult, și ce era mai trist că starea aceasta de deteriorare era lăuntrică, pornea de la suflet și devenise constantă. I se citea și acum cu ușurință această stare în luminile ochilor de un stins cenușiu, în pungile de sub ochi, și mai ales, în colțurile buzelor, unde nenumărate cute se adunaseră, făcînd la cea mai mică mișcare a buzelor un joc de linii geometrice, întipărite adînc în pielea flască a feței. Bunicul știa că bătrînul autopsier nu putea suporta cadavrele mutilate oribil și cu deosebire trupurile tinere, față de care viața se arătase atît de zgîrcită în ani. Pentru morții în vîrstă, Gogu nu avea nici un fel de considerație sentimentală, mai bine-zis avea un soi de obiectivitate rece, în care viu era doar bisturiul purtat cu dezinvoltură, de o mînă sigură și calmă. În fața tinereții moarte se simțea pierdut, mîinile începeau să-i tremure, iar ochii, atît de glaciali în prilejurile obișnuite, deveneau cețoși, iar bărbia osoasă și puternică își pierdea duritatea, transformîndu-se în ceva gelatinos și lipsit de contur. Numai că de data asta Gogu avea altă expresie, de unde Bunicul deduse că sentimente cu mult mai adînci îl măcinau pe amicul lui de-o viață.

— Cîți ani îi dai fetei, meștere?

Bunicul voi să zîmbească, dar privirile aplecate ale lui Gogu îi dădură de înțeles că autopsierul era sincer

interesat să afle vîrsta fetei. După toate aparențele, nu pusese o întrebare de circumstanță.

— Cel mult douăzeci.

— Deci ar fi putut să trăiască pînă la optzeci de ani, nu-i așa?

— Nu înțeleg, Gogule!

— Celui ce-a omorît-o i-aș da șaizeci de ani de pușcărie grea, adică exact atît cît nu i-a fost dat ei să trăiască.

— Deci ai convingerea că a fost omorîtă intenționat, altfel . . .

— Ascultă, meștere. Ți-am povestit acum vreo zece ani că am descoperit un ser — nu intru în amănunte, tot n-ai să înțelegi nimic din compoziția lui — cu care nu o dată am constatat pe cadavre, cu aproximație aproape de minute, ora la care s-a produs stopul cardiac. Ai rîs atunci de mine, dealtfel au rîs și alții, dar eu n-am încetat o clipă să mă slujesc de acest ser numai al meu, neomologat de nimeni și practic neștiut de nimeni. Ei bine, am utilizat și de data asta acest ser și am ajuns la concluzia . . .

Gogu făcu o pauză și ascultă cîtva timp rîcîitul din fața ușii. Cîinele, plictisit probabil, dădea semne de nerăbdare.

— La ce concluzie ai ajuns, Gogule?

Gogu se ridică de pe canapea și scoase din birou o bucată de hîrtie pe care Bunicul observă scrisul foarte aplecat, ciudat de aplecat al autopsierului, de parcă ar fi compus acele cîteva rînduri cu capul întors.

— Uite aici, am extras acum cîteva ore, în timp ce te căuta infirmierul, din registrul de operații, cauza decesului. Traumatism la baza craniană, șoc puternic în regiunea toracelui stîng, hemoragie internă . . .

— Bine, și ce-i cu asta? Din leziunile de pe corp nici nu se putea trage o altă concluzie . . .

— Perfect adevărat, numai că datorită serului meu, am dedus că fata a fost operată la trei ore după ce a murit. Pricepi? A fost adusă ca să fie operată în urma unui accident de mașină, i s-a făcut o operație destul de complicată, dar fata era moartă de trei ore, înțelegi?

Bunicul se ridică de pe scaun, apoi se reașează consternat.

— Bine, dar este aproape incredibil.

— Uite, pentru acest „incredibil" te-am scos la ora asta din casă.

— Gogule, fă-mi, te rog, o cafea! spuse Bunicul și fața lui, pînă atunci jovială și calmă, începu să se contracte ușor de pe urma acestei stări, suferind în primul rînd mustața, care tresărea nervos în partea stîngă, independent de voința detectivului.

— Lasă cafeaua dracului, de cafea îți arde? ripostă după cîteva secunde Gogu, deși prima intenție, aceea de a face cafea, fusese reală, altfel autopsierul nu s-ar fi ridicat de pe canapea, nu s-ar fi dus să deschidă dulapul. Renunțase în clipa cînd prin ușa deschisă a șifonierului văzuse sticla de țuică. Gogu bău zdravăn de cîteva ori și nici măcar nu-l servi pe bătrîn, așa cum făcuse altădată.

— Bine, dar medicul care a operat-o nu și-a dat seama? Nu-mi vine să cred că un medic, atunci cînd așază pe cineva pe masa de operație, nu știe în ce stare se află pacientul.

— A operat-o Dumitriu. De fapt, din spusele lui, el ar fi lovit-o pe fată cu mașina. După operație, s-a dus la Miliție și a declarat accidentul.

— Interesant, interesant! spuse detectivul, aprinzîndu-și o jumătate de mărășească.

Strică cinci chibrituri la rînd. Mîna îi tremura.

— Meștere, eu sînt un om cu experiență, aș putea zice, și nu mi-e rușine de dumneata, chiar cu o mare experiență. Un om care accidentează pe cineva nu mai are calmul să-l și opereze, mai mult, nici curajul să opereze o moartă. El a operat-o, totuși. Fără a fi o somitate, Dumitriu e un om priceput în ale meseriei, e un chirurg cu mînă, cum îmi place mie să spun. Credința mea este că nu el a accidentat fata, și dacă nu e el autorul accidentului, mă întreb de ce a operat-o moartă?! Pentru mine nu e nici un dubiu în această privință.

— Dumneata ce crezi, Gogule?

— Dacă aș ști ce să cred, nu te mai chemam pe dumneata. Am vrut să mă sfătuiesc. Înainte de-a mă sfătui, mi-am mușcat pumnii, crede-mă. Dorința de a tăcea era mai mare. E vorba de un medic, de un coleg. Că va fi pedepsit pentru crimă prin imprudență, nu mă îndoiesc.

Deci lucrurile s-ar încheia aici din punct de vedere legal. Nu-i așa? Dar iată că eu, Gogu Pomișor, constat că fata a fost operată la trei ore după ce a murit și tot eu, ramolitul de autopsier, văd prin fereastră cum Dumitriu, înainte de a pleca la Miliție, lovește cu o manivelă bara din față și o parte din capota mașinii. Te întreb: De ce? Deci înseamnă că după ce Gogu le știe pe toate astea, nu mai poate tăcea, n-are dreptul, cu toate că e socotit un bătrîn bețiv. Și atunci Gogu Pomișor îl cheamă pe prietenul lui, detectiv de meserie, și îi aduce la cunoștință părerile lui și-i mai spune acestuia să facă ce vrea, dar pe el să nu conteze, deoarece Gogu nici usturoi n-a mîncat și nici gura nu-i miroase.

Bunicul, contrariat, se ridică de pe scaun.

— Bine, Gogule, dar acum chiar că nu mai pricep nimic, cum adică nu vrei să te amesteci?

— Foarte bine, așa cum m-ai auzit. Meștere, eu vreau să mor în această morgă. Să mor acasă, pentru mine nu-i nici un haz. Dumneata cel puțin ai o jigodie de cîine, eu nu mai am pe nimeni. M-am obișnuit cu morții și vreau să tac ca un mort. Nimeni n-o să-mi ia în seamă serul meu, dealtfel n-am nici un interes să-i divulg compoziția. E secretul meu și vreau să merg cu el în pămînt, iar atîta timp cît sînt în viață, el e singurul meu sprijin. Că l-am văzut pe Dumitriu cum și-a lovit mașina, mi se poate contesta, n-am martori și nu cred să-l mai fi văzut cineva în afară de mine. Dar chiar dacă aș avea toate datele de partea mea, nici atunci nu m-aș amesteca. Știi de ce? Dumitriu, acum vreo patru ani, a fost director și a vrut să mă dea afară. Uite, eu nu mă pot ridica împotriva unui om care mi-a vrut răul. S-ar zice că intenționat vreau să-l bag la apă, că atunci, așa și pe dincolo... Acum pricepi?

Bunicul aruncă mucul de țigară într-o scuipătoare aflată în colțul opus al camerei și avu un moment de plăcere că nimerise exact în golul rotund din mijloc.

— Dar dacă serul nu e bun de nimic, Gogule, și s-ar putea, pur și simplu, să te fi înșelat? Dacă în loc să-și deterioreze mașina, Dumitriu a vrut să și-o repare și ție, de aici, de la ferastra morgii, ți s-a părut că, dimpotrivă, vrea s-o strice?

— Adică, meştere, dumneata crezi că mă frămînt de douăsprezece ore numai ca să te chem şi să-ţi spun baliverne? De fapt, ce mai, chiar dumneata îmi dai de înţeles că părerile mele pot fi puse sub semnul întrebării. Atunci la ce bun mă critici că nu vreau să mă amestec? Dacă dumneata, care mă ştii, spui asemenea chestii, ce-or să zică ceilalţi? La toate acestea m-am gîndit pînă ce ai venit aici, şi nu te-aş fi chemat dacă n-aş fi văzut trupul ăla de copil, zîmbetul ăla şi ochiul deschis care a văzut tot şi din păcate nu mai poate spune nimic. Dar dacă dumneata vrei să laşi toată treaba baltă, n-ai decît. În cazul ăsta, conştiinţa dumitale va fi încărcată, nu a mea.

Bunicul se plimbă prin încăpere şi cu toate că nu avea obiceiul să-şi exteriorizeze în vreun fel stările de nelinişte, de data asta, în picioare fiind, se apucă să se joace cu vîrful metalic al bastonului, un joc necontrolat, altfel nu s-ar fi înţepat la un deget din pricina forţei cu care apăsase.

— Sigur, ţie îţi convine, spuse Bunicul, fără a mai întrebuinţa pronumele de reverenţă, semn că nu mai lipsea mult să-şi iasă definitiv din sărite. Mă chemi, îmi spui, în acelaşi timp îmi refuzi ajutorul, mai mult, îmi ceri să nu-ţi folosesc nici numele. Să zicem că mă duc la Alexiu, că îi împărtăşesc punctul meu de vedere şi el mă întreabă pe ce bază am ajuns la asemenea concluzii? Eu ce să-i spun?

Gogu se duse din nou la dulap, dar detectivul îi aţinu calea. Închise uşa cu cheia şi o băgă în buzunar.

— Ai băut destul. Ajunge! Să ştii că eu nu sînt medic ca să asist la primul tău infarct.

Gogu se îndreaptă îmbufnat spre uşă, apoi ieşi. Din camera refrigerată de alături se auziră cîteva zgomote metalice, şi cînd Bunicul dori să afle ce anume s-a petrecut în încăperea învecinată, îl văzu pe Gogu în faţa cadavrului Cameliei Iovan, uitîndu-se la zîmbetul ei copilăresc.

— De-aş fi avut eu un copil, aş fi ştiut să-l apăr, spuse Gogu, şi, profesional, se apucă să facă fetei genele mari şi arcuite, cu rimel.

2

Bunicul hoinări multă vreme pe străzi. Ningea uşor, era o zi de sfîrşit de ianuarie. Alsacianul dădea vădite semne de oboseală şi cînd detectivul îi văzu ochiul albastru, imobil, pe care se aşezase un fulg de nea, la fel de imobil şi de rece ca şi sticla cu irisul fals, se îndreptă spre o bancă din apropiere. Şterse banca cu batista şi cei doi bătrîni prieteni îşi odihniră oasele trudite de atîta umblet. Era ora două din noapte şi Bunicul nu voia să-l deranjeze pe căpitanul Alexiu la un ceas atît de nepotrivit. Detectivul scoase din buzunar un sandviş cu salam, învelit într-un şerveţel, îl rupse în două şi, calmi, se înfruptară, cu o lenevie caracteristică celor în vîrstă, el şi cîinele. Alsacianul îi mulţumi stăpînului dînd din coadă, apoi, ca şi cum ar fi simţit că pe sticla străină de corpul lui se aşezase un corp şi mai străin, cu laba unui picior dinainte îndepărtă fulgul de gheaţă, a cărui răceală o simţea dincolo de stratul glacial, şi el, al ochiului fals.

— Am îmbătrînit, copile! filozofă bătrînul. Uite şi mie îmi atîrnă o picătură sub nas şi aproape la fel de jignitor îţi atîrnă şi ţie. E noapte, sîntem numai noi şi dacă mergem acasă vom fi la fel de singuri. Ca să nu fim atît de singuri e preferabil să ne lăsăm înjuraţi de Alexiu; oricum, atunci cînd te înjură un om e semn sigur că trăim, şi noi vrem să trăim, nu-i aşa?

Cîinele se uită cu ochiul sănătos la detectiv şi, mînat de cine ştie ce sentiment de recunoştinţă, îi linse acestuia mănuşa la o mînă de cîteva ori, cu o încetineală firească celor şaisprezece ani pe care îi avea, înfiorător de mulţi pentru specia lui.

Bunicul se ridică de pe bancă, se uită în urmă să vadă dacă n-a uitat ceva, şi, ca Alsacianul să se înviorezе, îi desfăcu lesa de la zgardă. Cîinele, liber chiar, nu voi să se îndepărteze pe lîngă Bunic. Mergea în pas cu el, căscînd din cînd în cînd atît de aprig, încît detectivul, fără să vrea, începu să-l imite, cu singura deo-

sebire că el nu putea clămpăni din fălci cu voluptatea cu care o făcea patrupedul.

Străzile erau cu desăvîrşire pustii; nici ţipenie de om, nici maşină. Ningea calm şi rar, şi Alsacianul, aducîndu-şi aminte de altă vîrstă, fugi să prindă un fulg. Se poticni de marginea trotuarului şi rămase cu botul deschis, încremenit. Pe limba lungă şi aburindă se aşezară cîţiva bănuţi albi şi cîinele, voios, simţindu-le răcoarea, rămase cîtva timp nemişcat, plăcut impresionat de gîdiliturile reci.

Îi întîmpină Alexiu în persoană, îmbrăcat într-o pijama vărgată, exact cum avea una şi Bunicul: roşu cu verde. Pijamaua era roasă uşor la unul din coate şi detectivului nu-i fu greu să ghicească de ce. Căpitanul se scărpina şi acum în acel loc cu o perseverenţă şi o plăcere de-a dreptul copilărească.

— Şi eu am o pijama asemănătoare, domnule căpitan, ce curios...

— Nu-i nimic curios, jumătate din ţară se îmbrăcă la fel, datorită celor de la industria uşoară. Sper însă că nu pentru asta ai venit să mă trezeşti. Ţi s-a întîmplat ceva?

— Cine-i, Ioane, se auzi din fundul unei camere un glas de femeie. Cine a venit?

— Miliţia, cine poate să vină la noi? răspunse Alexiu şi-l pofti pe Bunic înăuntru.

— Îmi cer scuze, domnule căpitan.

— Acum dacă m-ai deranjat de ce-mi mai ceri scuze?

Căpitanul aprinse o lampă undeva deasupra televizorului, apoi umblă la uşile unui bufet.

Bunicul se afla pentru prima dată în locuinţa căpitanului şi rămase aproape surprins de modestia în care trăia acesta. Printr-o uşă deschisă se vedea o altă încăpere, iar la lumina lămpii din sufragerie se zăreau trei paturi suprapuse, ca la armată, în care dormeau şase din cei şapte copii ai lui Alexiu.

— Nu te mira, la mine e ca la cazarmă. Sau credeai că stau într-un palat? Am trei camere, dar pînă mai acu' opt luni am stat în două; deci, vezi, progresăm. Pentru o primă generaţie de intelectuali ajunge, ăştia care vin după

noi — şi căpitanul arătă spre paturile din lemn masiv de stejar — dacă nu le convine n-au decît să-şi facă.

Alexiu turnă vişinată în pahare. Din rama uşii îi privi o femeie îmbrăcată într-o cămaşă lungă.

— Du-te, tu, fată, şi te culcă. E Bunicul. N-are somn şi a venit să-mi ţină de urît. Dealtfel, să ştii, Bunicule, că pe soţie n-ai deranjat-o deloc, tot sforăiam.

— Să vă fac o cafea?

— Nu, doamnă, vă rog, şi aşa am remuşcări, nu e în firea mea să fiu nepoliticos, dar...

— Lasă, lasă, interveni Alexiu.

Bunicul îi povesti căpitanului motivul pentru care venise, şi Alexiu nu rămase prea impresionat de povestirea detectivului, tot aşa cum nu rămăsese nici Bunicul la început, cînd i-o spusese Gogu.

Căpitanul se scrăpină la cot, bău apoi din vişinata rubinie şi plescăi încet din buze.

— Am auzit astăzi ceva de cazul ăsta de la cei de la circulaţie. Pentru prima dată în cariera lor vine cineva nesilit de nimeni să spună că a omorît un om. Din cîte am înţeles, dumneata crezi însă că la mijloc e vorba de altceva...

Bunicul tăcu cîtva timp.

— Domnule căpitan, sînt sigur că am cuvîntul dumneavoastră că ceea ce vă spun va rămîne între noi...

— Dacă eşti atît de sigur că-l ai, de ce-l mai aminteşti? zise Alexiu rîzînd. Înseamnă că siguranţa nu te dă afară din casă.

Detectivul zăbovi înainte de a-i împărtăşi căpitanului părerea lui Gogu Pomişor, Pînă la urmă îşi luă inima în dinţi şi-i spuse constatările autopsierului.

— Ce zici, domnule căpitan?

— Cred că Gogu s-a tîmpit de tot.

— Aşa am crezut şi eu la început, dar dacă el s-a putut tîmpi, în schimb experienţa lui e reală şi nu mă îndoiesc nici o clipă că are dreptate. Aveţi ceva împotrivă dacă îmi permit să vă rog să-mi lăsaţi mie spre dezlegare acest caz? E iarnă şi mi-e urît, domnule căpitan, credeţi-mă...

— Prea ai spus-o încîlcit ca să nu fiu de acord, Bunicule, deşi povestea n-are nici cap şi nici coadă ca s-o poţi apuca de undeva. Gogu ăsta a fost totdeauna un

fricos, Te incită, în schimb el nu vrea să participe cu nimic. Adică eu mi-am eliberat conștiința, acum încarcă-ți-o dumneata. Cam așa ar veni.

Din bucătărie se auzi un zgomot ușor de pași și peste cîteva clipe pe masă se văzură aburind două cești cu cafea.

Bunicul se înclină în fața femeii, modestă ca statură, dar în orice caz cu o jumătate de cap mai înaltă decît Alexiu, mai ales acum cînd căpitanul nu era încălțat cu cizmele lui cu taloane înalte.

— Ciudat, adică a operat o moartă, spuse Alexiu ca pentru el, și Bunicul zîmbi aducîndu-și aminte că și el reacționase cu întîrziere. Dimineață să vii să-ți iei hîrtiile trebuitoare, Bunicule. Pe cei de la circulație îi lăsăm să dea curs dosarului. Nu discuți cu nimeni decît cu mine. S-ar putea ca Gogu ăsta al dumitale să-și fi bătut, pur și simplu, joc de noi și cel puțin dacă se va vădi că e așa, să nu ne știe lumea! Panaitescu ce mai face?

— E bolnav, are ceva cu rinichii parcă. Nici nu știți ce surpriză i-a făcut decorația. Am convingerea că de bucurie s-a îmbolnăvit.

Căpitanul se încruntă . . .

— Ai necazuri, domnule căpitan?

— Nu, că eu sînt gradat, sînt scutit, spuse Alexiu zîmbind și își netezi ușor mustața deasă, lăsată pe oală. Adică fata zîmbește și trage cu ochiul! Nu ți se pare cam mult pentru o moartă? reveni căpitanul la subiect.

— În orice caz, domnule căpitan, n-am văzut în viața mea un mort care să rămînă cu această expresie de mulțumire pe față.

— Ascultă ce-ți spun. Asta este o farsă de-a lui Gogu.

— Domnule căpitan, dumneavoastră vă poate face figuri, e în stilul lui, dar mie nu-mi face, de asta pot să vă asigur.

— Nu fi chiar așa de convins, Bunicule . . .

— Tată, vreau pipi, se auzi o voce dintr-un pat supraetajat, și căpitanul se ridică, dar gîndindu-se cine știe la ce, se reașeză pe scaun.

— Și eu vreau, Nicule. Și dacă vreau și eu și vrei și tu, spune-mi ce-i de făcut?

Se auzi un căscat pornit din toată inima și după cîteva secunde vocea puștiului.

— Păi eu mă duc și-ți aduc oala matale de noapte și matale mi-o aduci pe-a mea.

— Am o propunere, Nicule, dacă lucrurile stau așa, zic să și-o aducă fiecare pe a lui. Nu-i mai logic?

Tăcere.

— Dumneata totdeauna mă duci, tată, spuse puștiul și trecu în goană pe lîngă ei, ținîndu-și pantalonii de la pijama cu mîna.

— Vezi să nu te scapi, mă, că te omoară mama!

Bunicul își închipui cam ce vacarm trebuia să fie în casa lui Alexiu dimineața, cînd se trezeau cu toții, dar în sufletul lui îl pizmuia pe căpitan. N-avea timp să se plictisească, de asta era sigur.

— Bunicule, lasă-mi o țigară, am rămas fără și dimineață pînă îmi cumpăr . . .

Bunicul lăsă pe masă două mărășești și se îndreptă spre ieșire.

3

Cînd ajunse la Panaitescu era aproape de ora șase dimineața. Ningea în continuare cu fulgi rari, iar noaptea, pictată cu alb, rămînea încă stăpînă peste oraș. Cu toate că nu dormise deloc, bătrînul detectiv nu se simțea obosit. În ultima vreme se odihnea din ce în ce mai puțin, dar lipsa de somn se părea să nu aibă prea mari influențe asupra lui. Aproape se bucura că are să-l deranjeze pe șofer, care, cu toată zgîrcenia lui, și-ar fi dat jumătate din avere numai să poată fura dimineața încă o oră de somn în plus.

Alsacianul deschise poarta apăsînd clanța cu labele lui mari, și tot el fu acela care rîcîi, într-un mod destul de dezagreabil, ușa de la intrare. Spre mirarea Bunicului, ușa era deschisă și o clipă detectivul se sperie pentru această lipsă de precauție, lucru cu totul nou în felul de-a fi al șoferului.

Panaitescu sforăia pe sofaua lată. Adormise îmbrăcat, cu decorația prinsă de reverul hainei.

Bunicul îi făcu semn Alsacianului să nu facă zgomot, apoi se duse la bucătărie să pregătească ceaiul pentru Panaitescu. Nu o dată șoferul îl veghease atunci cînd fusese bolnav și Bunicul era chiar bucuros că se putea, într-un fel, revanșa pentru atenția cu care Panaitescu îl îngrijise.

Cînd se întoarse în dormitor, mare fu mirarea Bunicului zărindu-l pe Alsacian tolănit pe pat, cu capul așezat pe pernă chiar lîngă capul șoferului. Detectivul trase cîinele de coadă și numai după un efort serios patrupedul consimți să se despartă de locul cald și moale, aruncîndu-i bătrînului din ochiul sănătos o uitătură deloc prietenoasă.

— Scoală-te, colega, te așteaptă fapte mari de rezolvat pe ziua de azi! parafrază Bunicul un filozof, dar cu toată fraza aleasă și plină de sensuri înălțătoare, Panaitescu, în afară de un mormăit lipsit total de discreție, nu dădu nici un semn că ar avea de gînd să facă ochi.

Numai cînd Alsacianul îi linse mîna, sări ca ars în sus, atît de treaz, de parcă pînă atunci nu făcuse altceva decît să mimeze somnul.

— Cine m-a aruncat în apă? întrebă speriat Panaitescu, și numai după ce se convinse că se afla în propria lui casă, așezat destul de comod pe marginea patului și cu decorația lustruită la locul ei, respiră ușurat. Pă cuvînt, maestre, am avut credința că cineva m-a aruncat în apă. Uite-așa, visam și eram în vis undeva pe malul Pacificului și cineva m-a luat în brațe și m-a aruncat... Ptiu, fire-ai al dracului de cîine! mai spuse șoferul și își șterse mîna încă umedă.

— Cum mai stai cu rinichii, Panaitescule? întrebă detectivul și așeză lîngă șofer cana cu ceai din cozi de cireșe, un diuretic admirabil, după propriile concluzii ale Bunicului, care folosise nu o dată, la sugestia șoferului, acest medicament natural.

— Mai bine mă lăsai să dorm, maestre, era așa de frumos în Atlantic! ... Golful Hudson, chestii ... Măcar în vis să ajung și eu pe-acolo ...

— Dragul meu, se lansă Bunicul într-o amplă teorie, de fapt visul dumitale n-a durat decît o fracțiune de secundă, adică el a început exact din clipa cînd Alsacianul a binevoit să-ți umezească mîna și s-a sfîrșit în momentul cînd asprimea limbii lui a declanșat trezirea. În locul dumitale i-aș mulțumi cîinelui că în timpul acela atît de scurt te-a transportat atît de departe, pe meleaguri accesibile astăzi nu oricărui muritor de rînd. Umezeala simțită la mînă, dragul meu, a declanșat interacțiunea între niște celule dispuse în partea dreaptă a creierului, celule în care dumneata ai înmagazinat, de-a lungul acestei splendide vieți, toate dorințele neîmplinite; poate că cea mai profundă dorință se referea tocmai la peisajul amintit cu atîta voluptate, motiv pentru care el s-a selecționat dintre celelalte dorințe. Semn de tinerețe, colega, dacă mai poți visa așa ceva. În plus, cred că și decorația aceasta atît de însemnată, pe care o meriți deplin, ți-a creat terenul euforic pe care s-a dezlănțuit cu atîta violență visul abia povestit...

— Ce-aș mai pleca, așa, cu un vapor, maestre... Să vină un vapor și să mă ia, și eu să mă tot duc... Ce chestii, domnule, cu toate că dacă mata zici că javra m-a făcut să visez, te înșeli.

— Dragul meu, eu doar am presupus și am încercat să-ți explic în termeni cît mai accesibili cu putință acest fenomen care este visul. Ți-am mai sugerat, nu o dată, că n-ar strica, din cînd în cînd, să te mai duci pe la conferințele publice, organizate în vederea ridicării nivelului cultural, lucru atît de necesar unor oameni de vîrsta noastră.

Panaitescu sorbi zgomotos din ceaiul amărui — Bunicul uitase să pună zahăr — și se uită la ceasul mare de pe perete. Nu era încă ora șapte.

— Bine, maestre, dar uite... spuse el arătînd spre ceas, și pe fața lui se citi o reală suferință că fusese trezit atît de devreme.

— Dragul meu, motive importante m-au adus la dumneata. Știi foarte bine că de cîteva luni trăim într-o totală lipsă de activitate. Ori lipsa de activitate omoară, dragul meu, mai ales pe niște oameni ca noi, plini de vioiciune și cu o superbă voință interioară de a activa. În plus, nu vreau să-ți ascund o anumită latură, defi-

nită de ştiinţă ca materială, latură care în ultima vreme ne-a cam fluierat prin buzunare. Ei, uite, avem de lucru şi cercetările se anunţă destul de pasionante.

Bunicul îi povesti şoferului în cîteva cuvinte „cazul", fără să amintească nimic de Gogu Pomişor dintr-un spirit de precauţie mai vechi, care îi spunea că lui Panaitescu îi era suficient esenţialul, mintea lui nefiind pregătită pentru subtilităţi în care oricum nu s-ar fi descurcat. În afară de asta îşi dăduse autopsierului cuvîntul că nu va pomeni nimănui de numele său şi dorea să-şi respecte cuvîntul.

— Dragul meu, acum, după ce activitatea dumitale prodigioasă a fost onorată cu atîta cinste, sper ca simpla urmărire a unui medic să nu-ţi ştirbească cu nimic demnitatea proaspăt dobîndită. M-ar interesa să vezi ce face Dumitriu, unde se duce, adică, dragă Panaitescule, ca să nu mai pierd vremea atît de preţioasă, doresc să ştiu ce întreprinde în aceste prime ore ale dimineţii prestigiosul medic. Te duci la spital şi îl aştepţi, apoi cu superba dumitale limuzină te ţii după el, urmînd ca după încheierea misiunii să ne întîlnim la o oră stabilită, aşa cum procedăm de obicei.

Panaitescu îşi frecă degetele de la mîna dreaptă, degetul mare şi arătătorul, semn că încă din aceste prime clipe ale misiunii, latura materială nu-i era cu nimic indiferentă.

— Dragul meu, s-ar putea să luăm ceva, cum foarte bine s-ar putea să nu luăm nimic. În caz de nereuşită, ai jumătate din pensia mea; în caz de reuşită, cam tot pe-atît, deoarece ai observat ce mult se discută despre economii dovadă că dorinţele noastre trebuie să se înscrie în sfera modestă a cerinţelor unor cetăţeni conştienţi de momentul pe care îl trăim.

Panaitescu se strîmbă la pledoaria plină de ifose a Bunicului, dar din respect pentru el şi pentru capacitatea lui de a vorbi atît de neînţeles, se mulţumi să tacă, ştiind că în orice situaţie bătrînul detectiv era om de cuvînt, lucru demonstrat de practica comună atît de îndelungată.

— Bine, maestre, fie cum zici. Pînă se luminează de ziuă, mă duc să cumpăr carne, pe urmă fac ce-ai zis. Dar vreau să-ţi spun, maestre, că mie niciodată nu

mi-a plăcut să am de-a face cu medicii din ziua de azi. Uite, să zicem că rinichii mei, care sînt încă destul de solizi, pe la nouăzeci de ani au să mă lase şi o să am nevoie de un doctor să mă taie. Ei bine, doctorul ăla dacă ştie că eu aşa şi pe dincolo cu dumneata, nu poate din nebăgare de seamă să bage bisturiul numai cu o jumătate de milimetru mai mult? Eu zic că poate, şi atunci adio şi un praz verde, Panaitescule! Viaţa, maestre, m-a învăţat să mă am întotdeauna bine cu măcelarii, cu doctorii şi cu popii, cum s-ar zice cu oamenii de care avem permanentă nevoie în viaţă. La mine mîncarea fără carne nu mai e mîncare şi vreau să-ţi declar oficial, de pe acum, ca sindicalist ce sînt, că dacă într-o zi se va ivi un caz cu un măcelar, eu categoric nu particip. Uite, aseară, de pildă, am telefonat la o policlinică cu plată să vie cineva să mă vadă, că dacă mă duceam la una fără plată, aş fi aşteptat pînă la ziua de apoi. Doctorul a venit, m-a consultat; adică vreau să-ţi spun, cu ce ochi mă uit eu diseară la medic cînd vine din nou? Eu, care acum, după ora opt, sînt obligat să-l urmăresc pe unul din tagma lor. Nu faci bine, maestre, că te bagi în aşa daravere, ascultă-mă pe mine.

— Dragul meu, o infracţiune este o infracţiune şi cel ce o comite, în faţa legii, este dezbrăcat de ranguri şi de profesie, el rămîne un simplu inculpat.

— Asta să i-o spui lui mutu, maestre. Dar ca să nu zici că aşa şi pe dincolo, sînt de acord să particip la acţiune, că nici pe mine nu mă aruncă banii din casă. Ce ţi-am spus, ţi-am spus doar aşa, din experienţa mea de zi cu zi, nu că mi-ar fi frică, doar ce dracu, sînt un om dintr-o bucată . . .

— Constat, dragul meu, că deşi au trecut atîţia ani de cînd ne cunoaştem, cu toate că am înfruntat moartea împreună nu o dată, spiritele certate cu societatea au avut totdeauna asupra dumitale o influenţă mai puternică decît spiritele oneste, singurele în care trebuie să credem şi pe care să le urmăm în viaţa noastră.

— Aşa-i, maestre, aşa-i, că prea le zici frumos şi ca din carte, dar dacă mă luam după mata, azi nu dormeam în casa mea şi în patul meu, dormeam cu chirie, ca dumneata, într-o împuţită de cameră, că nici gaz n-ai în sobă.

— Dragul meu, ai rămas un spirit iremediabil pragmatic și cred că nimeni pe lume nu te mai poate îndrepta. Această reacție însă, să știi de la mine, pornește tot de la sufletul dumitale onest, ușor alterat de unele experiențe triste, ca aceea a lui Guriță, experiențe care te revoltă totuși în forul dumitale intim, sînt sigur. Și pentru că te revoltă și nu poți face nimic împotriva lor, ești dispus să le dai dreptate, o dreptate aparentă, se înțelege. Nu sînt supărat pentru tot ce mi-ai spus, mi-ai spus-o nu o dată, și cu toate astea ani de zile te-ai dovedit un colaborator devotat. Deosebirea dintre mine și dumneata, colega, este formală, fondul nostru sufletesc fiind același, cinstit, motiv pentru care te ascult totdeauna cu îngăduința cuvenită. Eu am crezut în bine și binele mi-a fost îndreptar în viață, indiferent că satisfacțiile ce mi-au însoțit anii de activitate au fost mai mult de ordin spiritual. Unii luptă pentru biruința spiritului lor, alții, neavîndu-l, vor să-l compenseze cu altceva, dar pînă la urmă toți ajungem în același loc și ne transformăm invariabil în aceleași minerale.

— Hai s-o lăsăm baltă, maestre, că dacă dumneata mă mai ții mult cu mineralele moarte, am să rămîn fără minerale vii, că se termină rasolul.

— Dragul meu, atunci sînt încîntat că ai înțeles punctul meu de vedere asupra lucrurilor și că, în continuare, vom putea colabora în același înalt spirit de conștiinciozitate. Valoarea unui stat stă în conștiinciozitatea membrilor societății, în abnegație și disciplină, în stima față de adevăr și legile care îl guvernează. Mă bucur că ai înțeles.

— S-o crezi dumneata, maestre, că am înțeles. Eu am înțeles că dacă nu reușim îmi dai o mie de lei, dacă reușim tot atît. Asta am înțeles. Că dacă societatea îi dă omului, și omul îi dă societății, ori viceversa, cum zici mata... Că dacă vreau și eu pot fi un intelectual. Ieri, fiind bolnav, am învățat zece cuvinte, de te sperii dacă ți le spun...

— Dragul meu, degeaba ai primit această importantă distincție, asupra dumitale onorurile văd că nu au nici o înrîurire, deși recunosc că le porți cu un înalt respect.

— Ei, maestre, acum și mata! Pînă și porcul se ridică cu picioarele în sus cînd îl scarpini, darmite omul, care nu e totdeauna cum am zis eu despre porc.

— Am să vorbesc cu Alexiu, dragul meu, să te trimită la niște cursuri, văd că ai rămas foarte în urmă cu teoria, începi chiar să mă sperii, dragul meu, să mă sperii.

— Maestre, vrei un șpriț? Mi-a făcut cineva rost de o *Fetească regală*. Poți s-o cauți cu lumînarea în teoria dumitale că tot n-o găsești, iar pe piață nici atît.

— *Fetească?* Cu plăcere, dragul meu, tot îmi simt sîngele înghețat și poate găsești și un os mai moale pentru amicul meu. N-am mîncat toată noaptea nimic.

— S-a făcut, maestre, iar matale îți fac și o cafea, să mai prinzi puțin suflet. Auzi, domnule, să nu doarmă o noapte întreagă din pricina unui Dumitriu, mai spuse șoferul ca pentru el și, grăbit, luă de pe cuier un șorț.

— Trebuie să recunosc, Panaitescule, că te-ai aranjat destul de drăguț, uite biblioteca asta cu romane polițiste nu ți-am văzut-o pînă acum.

— M-am aranjat, maestre, răspunse șoferul, din bucătărie. M-am aranjat că nu m-am însurat, de-aia m-am aranjat. Că matale te duci în fiecare zi la cimitir și doar știi că coana mare ți-a tocat ultimul leu și nici ușă de biserică n-a prea fost.

— Interesant, interesant, Panaitescule, și eu care credeam că asta e doar o taină de-a mea. În orice caz, prin trecerea anilor, nu mi-au rămas în minte decît lucrurile frumoase legate de dînsa.

— De frumoasă a fost frumoasă, n-am ce zice, așa femeie mai rar. Uite, eu de la dumneata am învățat să nu mă însor. De multe ori am vrut, pînă la urmă m-am potolit. Mi-am zis că dacă îmi iau o nevastă care să mă înșele, măcar să fie frumoasă, dar uite că frumoasă n-am găsit nici una.

Panaitescu sosi cu șprițul și cu cafeaua, dar atît Bunicul, cît și Alsacianul dormeau duși, detectivul așa cum stătuse pe scaun, cu mîinile rezemate în bastonul cu măciulie de argint, iar Alsacianul, așa cum avea obiceiul, cu capul mare și roșcat pe ghetele de iuft ale Bunicului.

4

Bunicul trecu pe la serviciul de circulaţie al Miliţiei. Îl găsi pe locotenentul Prodan în biroul de la etajul trei, împărţind camera cu încă trei subofiţeri. Era un du-te-vino de nedescris. Cele două uşi, una de la intrare şi alta care dădea spre încăperea în care lucra căpitanul Troiescu, erau deschise aproape în fiecare minut, şi Bunicul, uitîndu-se cîteva clipe la sergenţii şi subofiţerii care alergau dintr-o parte în alta, cu dosarele sub braţ, îşi permise să facă cîteva reflecţii intime, spunîndu-şi că de aceea era şi vorba de un serviciu de circulaţie, ca să se circule mult.

Prodan tocmai încheia dosarul *Cameliei Iovan*, un dosar incomplet, lipsit de fotografiile de la locul accidentului şi de datele obligatorii care se iau în asemenea cazuri, şi asta pentru că Iovan Camelia fusese ridicată chiar de doctorul Dumitriu, adică de cel ce o accidentase.

— Ia loc, Bunicule, şi spune-mi ce te aduce în parohia noastră, că aşa de florile mărului nu vii dumneata pe aici. Cum o duci cu sănătatea? O ţigară vrei?

— Mulţumesc, domnule Prodan. Cu sănătatea o duc nesperat de bine, iar ţigara de-abia am aruncat-o înainte de a intra. Ştiu că te ocupi de dosarul Cameliei Iovan şi dacă eşti amabil m-ar interesa să ştiu în ce împrejurări a decedat. O rugăminte pur personală, deoarece fata mi-este cunoscută.

— Îmi pare rău, Bunicule, mai ales că-mi spui că o cunoşti. Fotografiile nu mi-au sosit încă de la laborator, dar din cîte am fost informat, fata n-a fost fotografiată la locul accidentului, ci la morgă.

— Dar după regulamentele dumneavoastră, domnule Prodan — mă scuzi că îţi pun o asemenea întrebare, dar sînt complet în afara temei — un şofer care accidentează are dreptul să ridice victima de la locul unde s-a produs?

— Este chiar obligat, Bunicule, în cazul că este vorba de un rănit, cu condiţia ca după ce îl transportă la spital să se întoarcă cu maşina la locul... Dar din întrebarea dumitale, Bunicule, am impresia că ai oarecare dubii în privinţa...

— Nu, dragul meu, căută să-l liniştească Bunicul pe locotenent, n-am nici un dubiu, dar în meseria noastră tocmai lipsa de dubii ne dă uneori serios de gîndit. Nu ţi-a spus nimic căpitanul Alexiu?

— Mi-a telefonat şi m-a avertizat că ai să treci pe la mine, dar n-a menţionat pentru ce anume.

Bunicul voi să întrebe ceva, dar uşa se deschise şi îşi făcu apariţia Margareta de la laborator. Aşeză pe masa lui Prodan un set de fotografii de la locul accidentului şi de la morgă.

Chipul Cameliei Iovan, cu zîmbetul ei, apăru din nou în faţa Bunicului. De data asta însă, bătrînul detectiv descoperi o anumită tristeţe în acest zîmbet, lucru pe care nu-l observase atunci cînd Gogu Pomişor îi arătase cadavrul. Probabil, pe măsură ce timpul trecea şi din pricina formolului, pielea se strîngea şi zîmbetul căpăta noi contururi, adăugîndu-şi, prin subţierea buzelor, acea notă de tristeţe care nu existase la început.

— Domnule Prodan, dumneata îţi urmezi ancheta în termenii stabiliţi, dar dacă nu te incomodează aş vrea să mă ţii şi pe mine la curent cu unele date. Trebuie să-ţi mărturisesc — şi ceea ce îţi mărturisesc trebuie să rămînă între noi — că mă interesează acest accident din multiple motive. Interesant, deci aici s-a produs accidentul, în faţa blocului, mai spuse Bunicul, uitîndu-se la fotografia pe care se vedeau urmele trase cu creta pe asfalt. Blocul apărea în imagine destul de aproape de stradă şi Bunicul fu tentat, pentru o clipă, să-şi facă pe cartonul lui cîteva însemnări, dar pînă la urmă renunţă.

— Bunicule, după mine, accidentul e mai mult decît clar. Dacă n-ar fi aşa, doctorul Dumitriu n-ar fi venit singur să-l anunţe. Dificil pentru noi e atunci cînd făptuitorul fuge de la locul... Sau dumneata crezi că la mijloc e vorba de altceva?

— Nu, domnule locotenent, sincer nu cred nimic, L-ai văzut pe medic, din cîte am înţeles.

— Da, l-am văzut. A venit după o oră de la accident, după ce a făcut tot ce i-a stat în putinţă să salveze fata. M-a apucat mila, crede-mă. Încă n-am văzut

un om atît de răvășit. Dealtfel, trebuie să-ți spun, nu e prima dată cînd m-am întîlnit cu doctorul. Întîmplarea a făcut să fiu acum cinci ani în comisia care l-a examinat pe teren atunci cînd și-a luat carnetul de șofer, și tot din întîmplare el m-a operat de stomac. Poate datorită lui mai sînt astăzi în viață, așa că-ți dai seama de ce regret așa de mult. Are o mînă de aur. Eram în misiune și am făcut o perforație la stomac. M-au transportat în stare de inconștiență la spital. De-abia pe urmă am aflt că...

— Care sînt concluziile medicului legist?

— Autopsia a făcut-o Gogu Pomișor. Deces prin multiple traume, fisură a bazei craniului, patru coaste rupte și... Doctorul de la noi a confirmat certificatul.

— Martori n-au fost la locul accidentului?

— Uite aici declarația lui Dumitriu! Reiese din ea că strada era pustie... Dar nu știu, Bunicule, ce valoare mai pot avea martorii din moment ce un om vine singur și recunoaște că e vinovat. Fata a sărit pur și simplu în fața mașinii. Au fost fotografiate urmele de frînă, trei metri, ceea ce înseamnă că *Fiatul 1300* n-avea o viteză mai mare de șaizeci pe oră.

Bunicul se uită la fotografia în luciul căreia se distingeau destul de bine urmele roților pe asfaltul străzii.

— Depinde ce pretenții are familia. Poate se înțeleg și scapă doar cu despăgubiri. Mi-ar părea rău, e un doctor eminent, adăugă Prodan.

— La ce oră s-a petrecut accidentul?

— Noaptea, pe la ora două.

— Mașina ați fotografiat-o?

Locotenentul Prodan răsfiră teancul de fotografii și pînă la urmă descoperi ceea ce căuta. Se vedea bara din față a *Fiatului* lovită în partea dreaptă și capota turtită pe o porțiune destul de mare.

— Probabil că după ce a fost lovită la picioare, fata s-a cățărat pe capotă și de acolo a căzut cu capul pe asfalt. De fapt, din decalrația lui Dumitriu reiese același lucru.

— Nu s-a stat de vorbă cu părinții fetei?

— Noi nu ne ocupăm de așa ceva. Întocmim dosarul și-l trimitem la Procuratură. Dealtfel, procedeul cred că-l știi. Mie personal mi se par lucrurile foarte

limpezi, Bunicule, și sînt chiar surprins că poți avea îndoieli. În sfîrșit, fiecare are dreptul să creadă ce vrea.

— Nu chiar ceea ce vreau. În limitele adevărului, domnule Prodan, doar în limitele adevărului. În orice caz, îți mulțumesc pentru amabilitate. Ah, era să uit! Asupra fetei s-a găsit ceva?

— Absolut nimic. Numele i l-am aflat deoarece era scris pe o bucată de pînză sub gulerul paltonului. Paltonul fusese cu cîteva zile înainte la curățat. Toderaș s-a dus acum o oră la spălătorie pe bulevardul Republicii, dar uite, nu s-a întors încă.

Se auzi ușa deschisă din nou și cînd Prodan se întoarse, îl văzu în rama ei pe sergentul major căruia de-abia îi pronunțase numele.

— Tovarășe locotenent, am găsit. Pe data de nouăsprezece ianuarie. Camelia Iovan a avut un palton, o fustă și un taior la curățat.

— Fusta și taiorul cu care a fost îmbrăcată, spuse Bunicul. Nu era prea avută deci, conchise tot el, în timp ce își aprindea o țigară.

— M-am dus pe strada Armenească, unde locuia. N-are părinți. Stătea la o mătușă, coafeză, iar Camelia era elevă la o școală de ospătari. Toate astea le-am aflat de la o vecină care era acasă. Mătușa ei, pe nume Tulcea Vasilica, lucrează la cooperativa din strada Zorilor. Pentru că nu era prea departe și eu eram cu mașina, am dat o fugă pînă acolo. Am anunțat-o. Împreună cu sergentul Timoc, s-a dus s-o identifice la morgă. Asta-i tot, tovarășe locotenent.

— Mulțumesc, Toderaș, pînă la noi dispoziții ești liber.

Sergentul major salută și ieși. Locotenentul începu să bată masa cu stiloul.

— M-am întrebat și eu Bunicule, de ce fata nu avea nimic la ea, o poșetă, în sfîrșit un buletin sau un act. Dumitriu spune că tot ce se poate ca în starea de spirit în care se afla să nu fi dat importanță poșetei. Pentru el era importantă accidentata. Așa că tot ce se poate ca poșeta să fi fost luată pînă la urmă de cineva. Dacă vreți, vă pot da numărul de telefon al doctorului și adresa. Le am la mine, spuse locotenentul.

— Mulţumesc, domnule Prodan, nu-i nevoie. Şi mie lucrurile încep să-mi devină limpezi.

— În schimb pe mine m-ai băgat la idei, Bunicule. La început ai spus că o cunoşti, ori tot dumneata m-ai întrebat de părinţii fetei. Ai auzit şi dumneata că fata n-are părinţi, de unde deduc că n-ai văzut-o pe Camelia în viaţa dumitale şi că de fapt...

— Dragă domnule Prodan, mai fac greşeli de circulaţie şi cei de la judiciară, spune Bunicul zîmbind, în timp ce se ridica de pe scaun. Dealtfel, eu credeam că ai fost prevenit de căpitanul Alexiu.

— Căpitanul Alexiu totdeauna face pe misteriosul.

— Ce poate să facă un căpitan, care nu ştie nici el nimic despre accident, dacă nu să facă pe misteriosul! adăugă Bunicul şi, salutîndu-l pe Prodan, ieşi din încăpere.

Alsacianul îl aştepta cuminte lîngă uşă şi Bunicul, dezlegîndu-i lesa, se îndreptă spre depozitul unde se aflau hainele Cameliei Iovan.

Bunicul cercetă cu atenţie paltonul din stofă neagră, cu guler de vidră, şi taiorul. Gulerul de blană era plin de sînge, iar în partea dreaptă, sub mînecă, se vedea stofa ruptă din pricina loviturii. Bunicul îşi scoase dintr-un buzunar lupa şi cercetă cu migala lui caracteristică o anumită porţiune a taiorului, apoi, cu aceeaşi încetineală, îşi trecu lentila spre palton.

— Interesant, interesant! spuse el, şi grăbit îşi scoase unul din cartoanele lui speciale şi, tot din cale-afară de grăbit, se apucă să noteze. Ceru o foarfecă de la magaziner şi îşi permise, în văzul acestuia, să taie o bucată din stofă din locul pe care numai cu cîteva clipe înainte îl studiase cu atîta minuţie.

Bătrînul era bucuros de constatările făcute, dar nu-şi dădu frîu liber mulţumirii pînă ce laboratorul, pe căile lui, n-avea să ajungă la aceleaşi concluzii. Jumătate din stofa tăiată o lăsă la laborator, iar peticul rămas, învelit într-o batistă, îl păstră la el pînă în stradă. Ajuns într-un gang, legă dreptunghiul de material de botniţa Alsacianului, ca mirosul acela străin să i se impregneze, în nările bătrîne, cît mai profund. Mirosul Alsacianului slăbise îngrijorător. Îi rătăcea din te miri ce şi Bunicul fu obligat să dea dovadă de inventivitate

şi de un oarecare umanism totodată, pentru că altfel ar fi trebuit să renunţe la serviciile cîinelui care îl servise cu atîta aplicaţie şi devotament vreme de aproape cincisprezece ani. Avînd obiectul în botniţă, cîinele sfîrşea prin a-i pătrunde total şi particularităţile de miros. În momentul cînd prezenţa aceea străină îi provoca cîinelui stări de nervozitate, era un semn pentru Bunic că Alsacianul îi dădea de înţeles că mirosul îi devenise mai mult decît familiar.

Bunicul ocoli străzile aglomerate. În general nu-i plăcea oraşul iarna şi cu atît mai mult nu-i plăcea în acest anotimp gălăgia şi îmbulzeala. Voia să mediteze în linişte la puţinele date în posesia cărora intrase şi pînă la urmă ajunse la convingerea că Gogu Pomişor avusese dreptate. La mijloc nu putea fi vorba de o glumă de-a lui, şi cu atît mai puţin de un simplu accident. Dacă serul original întrebuinţat de autopsier pentru stabilirea exactă a orei cînd fata murise fusese semnificativ pentru medic, în schimb pentru detectiv era semnificativ altceva. Acel zîmbet, acea expresie ce nu puteau fi rodul întîmplării. Deci, pentru a stabili de ce zîmbise Camelia Iovan în ultimul moment, trebuia înainte de toate căutată acea stare care o făcuse să zîmbească. Mai mult ca sigur că fata murise instantaneu, fără să-şi dea seama ce o aşteaptă; mai mult ca sigur că tînăra se aştepta în clipa morţii la cu totul altceva. În stomacul victimei însă nu se găsise nimic deosebit. Sîngele marca o anumită cantitate de alcool, dar atît de redusă, încît era aproape exclusă posibilitatea nefericită a unei căderi sau a unui deces premeditat. Decesul putea la urma urmei, să fie şi întîmplător, dar în nici un caz provocat de maşina lui Dumitriu. Cel puţin aceasta era părerea detectivului. Dar atunci de ce doctorul luase asupra lui o asemenea vinovăţie? Existau, probabil, anumite raţionamente foarte importante, raţionamente intime, altfel nici un om sănătos la minte nu poate fi capabil să-şi bage gîtul în laţ numai de dragul de a se afla în treabă. Dar dacă cineva îl obligase pe doctor să procedeze aşa?

Bunicul se îndreptă spre fosta locuinţă a Cameliei Iovan.

5

Într-o cameră de cinci metri pe cinci se afla un pat, o sofa, un dulap cu două uşi, un aragaz cu trei ochiuri. Camera era mai mult decît bine îngrijită şi nu lipsită de o anumită cochetărie. Lîngă fereastră se vedea o masă; fără îndoială slujise în primul rînd Cameliei, altfel n-ar fi fost plină de caiete şi de fotografii tăiate din reviste străine şi autohtone, reprezentînd expoziţii culinare. Pe peretele din stînga mesei erau lipite cîteva fotografii, de data asta reprezentînd actori de film şi diferite formaţii muzicale, figuri şi instrumente destul de noi pentru Bunic, deoarece în ultima vreme nu mai văzuse aşa ceva. În casă nu era nimeni. Tulcea Vasilica, mătuşa Cameliei, se întorsese de la morgă mai bine de o oră, şi după spusele unei vecine, care îl însoţise în încăpere, se dusese pînă la preotul cartierului, pregătind probabil cele necesare înmormîntării.

— Cum vă numiţi, doamnă? o întrebă Bunicul pe femeia care îi deschisese uşa.

— Lucreţia îmi zice toată lumea, tovarăşe, aşa mă ştiu pe-aici, răspunse cea întrebată.

— Aţi cunoscut-o pe Camelia?

— Cum să n-o cunosc, tovarăşe, doar stă la mătuşă-sa de aproape zece ani. Părinţii i-au murit, tatăl de oftică şi mamă-sa la fabrică, într-un accident. Atunci a luat-o Vasilica la ea, care-i o femeie tare de treabă, vreau să spun...

— Veneau pe la ea prieteni sau prietene?

— Acum, eu n-am stat toată ziua pe urmele ei, am şi eu gospodăria mea, dar de venit veneau, că o dată am auzit chiar muzică aici, că m-am întrebat de unde, că doar Vasilica n-are radio, că e cam bolnavă de nervi şi nu poate auzi nici un fel de zgomot.

Bunicul începu să răsfoiască caietele aflate pe masă, dar nu găsi nimic semnificativ. Căută în geanta destul de roasă pe la colţuri, dar în afară de cîteva cărţi de bucate nu găsi altceva. Observă că masa are un sertar şi încercă să-l deschidă. Sertarul era închis. Scoase din buzunar una din cheile lui tehnice şi nu trebui să depună prea mare efort ca broasca să cedeze. În sertar, învelit în hîrtie albastră, se afla un caiet de dictando. Bunicul citi pe copertă scrisul citeţ al fetei: „Însemnări zilnice". Răsfoi caietul, fiind convins că are să găsească măcar un indiciu cît de mic asupra preocupărilor intime ale fetei, dar caietul era gol. Detectivul se uită cu atenţie la legăturile lui de metal şi îşi dădu seama că paginile scrise fuseseră rupte. Numai Camelia le-ar fi putut rupe; dacă cineva ar fi avut vreun interes să dispară însemnările Cameliei, ar fi făcut nevăzut întregul caiet, nu numai nişte foi. Caietul rămăsese însă. Detectivul zări între paginile unei cărţi un semn de piele, zimţat la ambele margini, iar în mijlocul lui, acoperit de o peliculă fină din plastic, un portret de băiat. Pe dosul semnului de carte Bunicul putu citi: „De la Sandu, de ziua ta". Bunicul luă semnul şi-l băgă în buzunar. Nu mai aşteptă să sosească gazda, cu toate că ar fi dorit foarte mult să stea în primul rînd de vorbă cu ea. Era tîrziu. Cînd voi să coboare scările, în faţa lui apăru o femeie între două vîrste, destul de bine îmbrăcată şi mai ales coafată ireproşabil. Nu purta nimic pe cap. Părul şaten era oxigenat, dar rădăcinile întunecate nu lăsau nici un fel de dubiu asupra culorii lui iniţiale.

— Doamna Tulcea, dacă nu mă înşel, spuse Bunicul şi, ca femeia să nu-l mai întrebe cu cine are de-a face, arătă legitimaţia semnată de colonelul Leonte.

— Dar pentru numele lui Dumnezeu, nu-i de ajuns c-a murit, ce-a mai făcut?

— Nimic deosebit, stimată doamnă, dar vrem să ne încadrăm unei legislaţii care ne obligă să analizăm cu multă atenţie fiecare caz de acest fel în parte.

Femeia intră în casă, îşi scoase paltonul, îşi scoase şoşonii de culoare albă şi, fără jenă, începu să-şi maseze degetul mare de la piciorul drept.

— Mă strîng pantofii. Ştiţi, am lucrat întîi zece ani ca manichiuristă, apoi, din lipsă de cadre, m-am făcut coafeză. În această meserie stai tot timpul în picioare. Din cauza asta mi se umflă.

Doamna Tulcea, fără a fi frumoasă, era totuşi agreabilă la vedere şi se îmbrăca cu suficient gust, după cum constată Bunicul dintr-o privire.

— Biata de ea! Tot neamul nostru a fost blestemat,

tovarăşe. Am fost zece copii la părinţi şi nici unul din cei şase care au decedat n-a murit de moarte bună. Eu eram soră cu maică-sa. Mi-a fost şi mie destul de greu, credeţi-mă. Cînd am luat-o aveam treizeci şi cinci de ani, m-aş fi putut şi eu mărita, mi-aş fi putut întemeia un cămin, dar cine vine aici, într-o cameră cu două femei? Cu toate astea, am avut grijă de ea mai bine ca mama ei; n-am vrut s-o trimit la cămin. Şi uite, acum ce s-a ales din anii mei de grijă! Mă gîndeam c-o să-mi fie de ajutor la bătrîneţe. De, omul se mai gîndeşte . . .

Doamna Tulcea, cu toată povestirea ei vădit tristă, nu părea din cale-afară de afectată de moartea Cameliei, sau poate desele decese pe care le avusese în familie o căliseră suficient ca dispariţia nepoatei să fie înregistrată calm în şirul celorlalte.

— Îmi permiteţi să mă aşez, doamnă?

— Vai de mine! V-am găsit îmbrăcat şi gata de plecare, aşa că . . . din cauza asta . . .

— Nu ştiam cît aveaţi să întîrziaţi. În asemenea momente sînt, pe lîngă durerile sufleteşti, destule formalităţi de îndeplinit şi, de ce să nu recunosc, deloc plăcute.

— Eu sînt obişnuită, tovarăşe. Numai în doi ani am îngropat trei; Camelia e a patra. V-am spus, e un blestem la mijloc, altceva, spune şi dumneata, ce poate fi? Acu' dacă a murit, a murit, înseamnă că aşa i-a fost scris, dar sfătuiţi-mă şi dumneavoastră, dacă-i cer doctorului zece mii de lei despăgubire, are să-mi dea? M-aş înscrie şi eu, ca singură moştenitoare a fetei, la construcţia unui apartament cu două camere. Am muncit destul pentru ea ca să merit măcar . . . Să nu mă judecaţi greşit . . . Am venit la Bucureşti de la ţară. Niciodată nu m-a impresionat în mod deosebit moartea. N-am plîns nici la moartea mamei mele. Numai cu o moarte sîntem datori cu toţii şi acest adevăr l-am învăaţt de mică.

— Nu ştiu, doamnă, în orice caz, în această privinţă, nu vă pot da nici un sfat. Mă iertaţi dacă îmi permit să canalizez discuţia pe un alt făgaş, rostul meu aici fiind cu totul altul.

— Poftiţi, şi nu vă supăraţi că v-am ţinut cu ale mele.

Se adresă apoi femeii care apăruse în uşă:

— Doamnă Lucreţia, nu vrei dumneata să te ocupi de colivă? Îţi dau eu ce trebuie. Popa zice s-o îmbrăcăm mireasă, dar de unde să dau eu atîţia bani? Are o rochie nouă, i-am făcut-o nu demult, eu zic că şi aşa e bine.

Vasilică scoase din poşetă cîteva hîrtii de douăzeci şi cinci de lei şi i le întinse femeii, după care se întoarse din nou spre Bunic.

— Stimată doamnă, cunoaşteţi întîmplător un prieten de-al Cameliei, pe nume Sandu Ioan?

Doamna Tulcea stătu cîteva clipe pe gînduri. Faţa rotundă, cu pielea destul de netedă, se încruntă, apoi se lumină dintr-o dată.

— Un băiat de la ea de la şcoală, mi se pare. I-a dat de ziua ei şi un semn de carte.

— Lipsea des de acasă, în timpul liber, nepoata dumneavoastră?

— Tovarăşe, eu lucrez în două schimburi. Uneori mă mai duc şi eu pe acasă pe la cliente. Deşi se spune despre noi că nu ducem lipsă de bani, şi într-o oarecare măsură, e adevărat, niciodată banii nu ajung. Am pus ceva deoparte, mă gîndeam să-mi fac şi eu, acolo, două camere, că dacă o femeie singură are un apartament altfel se uită la lume şi îşi găseşte mai uşor un pretendent. Aşa că, de fapt, am vrut să vă spun că uneori, după-masa, ea rămînea singură şi nu prea ştiu ce făcea. Dacă vreţi vă arăt carnetul de note, învăţa destul de bine, de unde zic că se ocupa de şcoală şi nu de altceva.

— Cum a ajuns la şcoala de ospătari?

— N-a reuşit la examenul de admitere la liceu şi mi-am zis să înveţe o meserie. La început am vrut s-o fac coafeză, dar uitaţi-vă la picioarele mele. La şcoala asta învaţă şi limbi străine, franceza şi engleza, şi primea şi bursă, acolo, cîteva sute de lei. Chelnerul nu duce lipsă de mîncare, are tot ce-i trebuie, iar ăştia cu şcoală servesc numai la marile restaurante.

— Deci, stimată doamnă, în afară de Sandu nu ştiţi ca nepoata dumneavoastră să fi avut şi alţi prieteni. Mi se pare puţin ciudat pentru o fată de douăzeci de ani.

— Nu, domnule, de unde pînă unde douăzeci. De-abia a împlinit optsprezece.

— În noaptea accidentului nu v-a spus unde se duce? Nu-mi vine să cred că nu v-a spus şi iarăşi sînt sigur că de obicei îi indicaţi şi ora la care să se întoarcă. La optsprezece ani mi se pare cam exagerat să pierzi nopţile, mai ales cînd a doua zi te aşteaptă şcoala. Nu vi se pare?

— Tovarăşe, fata e moartă, aşa a vrut Dumnezeu, ce rost mai au toate aceste întrebări? Sînt şi eu femeie, am aproape patruzeci şi cinci de ani şi în seara acea trebuia să vină la mine un prieten. Am rugat-o să meargă la o colegă de-a ei să doarmă, nu era pentru prima dată. Eu am dat telefon la mama colegei, este o clientă de-a mea, eu o coafez şi pentru că e femeie înţelegătoare, de fiecare dată cînd mergeam la ea, nu-i luam nici un ban.

— Bine, dar dacă fata trebuia să doarmă la o prietenă, ce căuta noaptea la ora două pe stradă?

— Vedeţi, asta e, nu ştiu! Camelia n-a ajuns în Drumul Taberei ăsta e adevărul. Pe la douăsprezece, doamna Pompiliu mi-a telefonat şi mi-a spus că fata n-a ajuns la ea. Am crezut că zăboveşte pe la vreun restaurant unde colegii ei mai mari lucrează deja. Nu o dată a stat pînă la ora de închidere şi îmi spunea de fiecare dată unde anume a stat, la ce restaurant. Pentru ea nu e o ruşine să stea la local, doar toată viaţa de aici înainte acolo ar fi lucrat. Da' uite că de data asta... Poate să fi fost totuşi şi în drum spre casă s-a întîmplat ce s-a întîmplat... Dar văd, tovarăşe, din întrebările pe care mi lei puneţi, că dumneavoastră urmăriţi cine ştie ce şi ar fi mai bine să-mi spuneţi şi mie.

— Doamnă Tulcea, domnul doctor Dumitriu vă este cunoscut, adică vreau să întreb dacă l-aţi văzut vreodată cum arată la faţă!

Doamna Tulcea avu un moment de ezitare, apoi răspunse destul de ferm, poate prea ferm:

— Nu, nu l-am văzut niciodată, jur.

— Nu v-a rugat nimeni să vă juraţi, doamnă, dar tocmai faptul că nu v-a cerut nimeni să vă juraţi şi dumneavoastră aţi făcut-o totuşi, mă face să cred că probabil aţi uitat numai că nu l-aţi văzut.

— De ce credeţi că vă mint? Eu nu vă mint.

— Eu n-am spus, stimată doamnă, că mă minţiţi, eu v-am făcut doar să înţelegeţi că s-ar putea să nu vă cred.

— La urma urmei, dumneata poţi să crezi ce vrei, dar nu ştiu cu ce anume a putut greşi biata fată de nici moartă n-o lăsaţi în pace!

— Ea n-a greşit, doamnă, dar s-ar putea foarte bine ca alţii să fi greşit faţă de ea.

6

La bufetul „Ghiocelul", Bunicul mîncă o friptură în sînge. Alsacianul îl privea de lîngă masă fără să schiţeze nici cel mai mic gest de nerăbdare. Bunicului îi fu milă de privirea răbdătoare a cîinelui, dar în mod voit nu voia să-i dea să mănînce. Din cînd în cînd, patrupedul încerca să-şi lingă botul, dar de fiecare dată dădea de bucata de stofă pe care detectivul i-o băgase în botniţă; gestul de a înfometa cîinele, dîndu-i în acelaşi timp de înţeles că nu avea să-şi primească hrana pînă nu-şi va îndeplini misiunea, i se păru bătrînului lipsit de umanitate, dar nu avea încotro. Tăie ultima bucată de carne de pe osul mult prea mare pentru o simplă friptură şi cu cinism — aşa consideră detectivul — i-o trecu cîinelui pe la nas. Alsacianul înghiţi în sec şi se uită cu o supuşenie demnă de toată lauda, cum bucata fragedă lua drumul spre gura Bunicului.

Ajunşi în stradă, detectivul luă stofa de la gura Alsacianului şi ca acesta să poată urmări mai bine traiectul mirosului şi în acelaşi timp să fie mai liber în mişcări, îi scoase şi botniţa.

Se opriră la locul accidentului. Strada era destul de puţin aglomerată la acea oră de prînz, cartierul, locuit în cea mai mare parte de muncitori — acum aflaţi la lucru — fiind aproape pustiu. În dreptul unde fusese accidentată Camelia Iovan se ridica un bloc cu şapte etaje, iar în stînga şi în dreapta lui alte două, cu cîte

cinci. Bunicul îl duse pe Alsacian la locul unde se mai vedeau vag urmele lăsate de vopseaua cu care cei de la Miliție definiseră poziția exactă a corpului după ce fusese lovit de mașină. Cîinele mirosi asfaltul de cîteva ori, apoi își ridică botul în sus, adulmecînd. Detectivul se simți tras cu destulă forță de lesă și această mișcare, mult prea sportivă pentru cîinele care de obicei îl urmărea pe bătrîn cu un calm aproape imperturbabil, îi dădu de înțeles detectivului că Alsacianul, cu mirosul stofei stăruind în nările lui umede, a găsit o anumită urmă. Vreme de ani de zile Bunicul își educase cîinele prin răbdătoare exerciții, nu numai să fie în stare să găsească un infractor după mirosul unui obiect oarecare lăsat la locul infracțiunii, dar și să poată stabili, după același simț, spațiul, sau mai bine-zis perimetrul în care victima își petrecuse ultimele ore ale vieții. Dacă Gogu Pomișor l-ar fi anunțat din vreme, șansa ca Alsacianul să găsească ceva ar fi fost cu mult mai mare, dar Bunicul încercă și această soluție, cu toate că de la momentul tragicului sfîrșit al Cameliei Iovan trecuseră aproape douăzeci de ore.

Se lăsă purtat de cîine, dar, spre părerea de rău a Bunicului, acesta nu se opri la nici unul din blocurile din apropiere. Se învîrti cîtva timp în jurul unei gropi de lîngă o fundație nouă și, începînd să scheaune îi dădu stăpînului de înțeles că s-ar simți cu mult mai bine dacă ar fi lăsat să acționeze liber. Bunicul îl dezlegă și cîinele, alergînd, coborî în groapa răscolită de buldozere. Pentru cîtva timp detectivul îl pierdu din vedere, groapa avînd un intrînd sub mal, ca o peșteră, plin cu apă. Se întoarse după cîteva minute ținînd în bot o poșetă mică de culoare neagră. Poșeta mustea la fel ca și Alsacianul, dar cîinele era vesel nevoie mare pentru deosebita lui descoperire. Bunicul scoase din buzunar pachetul cu zahăr cubic și îi dădu o bucată, drept răsplată, tovarășului de strădanii care se manifesta mult prea gălăgios pentru puțina lumină adusă în desfășurarea cercetărilor lui. Bunicul ar fi preferat ca patrupedul să-l ducă la locul unde își petrecuse ultimele ore Camelia Iovan.

— Ai îmbătrînit, Copile, ai îmbătrînit, spuse bătrînul, dar cîinele, neînțelegînd, luă cuvintele lui drept apreciere și în semn că a înțeles, lătră de cîteva ori destul de gutural și de nesemnificativ.

În poșetă nu se aflau decît buletinul de identitate și legitimația de elevă și, lucru curios, o pereche de chiloți de culoare cîndva albă, acum murdăriți de apa murdară din groapa de unde fusese scoasă poșeta. Nu putea fi vorba de nici un fel de amprente, dar faptul că Alsacianul dăduse peste poșetă nu i se mai părea neînsemnat, deoarece Bunicul își întări și mai mult credința că în acest cartier zăbovise Camelia Iovan înainte de accident. Mai rămînea de stabilit unde întîrziase, la cine, și ce era mai greu, dacă sfîrșitul ei fusese rezultatul unui simplu accident sau era vorba de cu totul altceva. Nu-și împinse raționamentele mai departe. Avea date prea puține, dar știa, era aproape sigur, i-o spunea instinctul, că Gogu Pomișor avusese dreptate și că fata murise cu mult înainte ca doctorul Dumitriu să o așeze pe masa de operații. Înveli poșeta în ziarul pe care îl avea în buzunar, legă cîinele din nou în lesă și se hotărî să meargă spre primul restaurant ca să recompenseze așa cum se cuvine rezultatele eforturilor Alsacianului. Dar cînd se îndreptă spre stația de taximetre, o zări pe Tulcea Vasilica apropiindu-se de unul din blocurile cu cinci etaje și inima detectivului începu să bată într-un ritm destul de amenințător, dacă ținem seama de anii lui. Mai mult ca sigur că ceea ce nu știa nici el și nici Alsacianul, știa coafeza, al cărei mers era destul de hotărît, cu toate că numai cu cîteva ore în urmă se plînsese de cumplite dureri la picioare. Bunicul o urmări de la o distanță respectabilă și cînd văzu că femeia a intrat în blocul din stînga, așteptă în dosul unor grămezi de cărămizi. La cinci minute ieși din ascunzătoare și o urmă. Nu-i fu prea greu să dea de urma doamnei Tulcea. Cîinele îl duse pînă la etajul trei și în fața unei uși se opri dînd din coadă. Pe o placă nichelată, era gravat un nume. Atît placa, respectabilă ca mărime, cît și numele erau destul de caracteristice pentru a defini, fie și măcar în parte, cantitatea de orgoliu a celui ce răspundea la numele de Gheorghiță Fodor. Bunicul coborî scările în grabă. Ce era important aflase. Se duse la

primul birt şi dădu cîinelui o fleică incomparabil mai puţin îndoielnică decît aceea pe care o mîncase el.

Era bucuros detectivul. Gheorghiţă Fodor nu putea să fie altul decît amantul doamnei Tulcea, de asta era sigur, cum tot atît de sigur era, cu o anumită aproximaţie de data asta, se înţelege, că doamna Tulcea îl informa pe Gheorghiţă Fodor că cineva de la Miliţie trecuse pe la ea şi îi pusese întrebări destul de neliniştitoare.

Meditînd în dosul aceloraşi grămezi de cărămizi, Bunicul îşi aprinse o ţigară. Cîinele picotea la picioarele lui, cu capul rezemat de ghete şi detectivul avu un sentiment de milă pentru necuvîntătoarea de lîngă el care tremura într-un fel destul de lipsit de demnitate. Cîinelui îi era pur şi simplu frig. Detectivul îşi dădu seama că avea de ales între a sta de vorbă, imediat ce avea să iasă doamna Tulcea, cu amantul ei, şi a lua un taxi pentru a duce cîinele acasă. Optă pentru ultima variantă. Sănătatea cîinelui îi era mai preţioasă. Pe Gheorghiţă Fodor avea să-l găsească fără îndoială şi peste o oră. Dacă nu se dusese la lucru pînă atunci, însemna că n-are să se ducă nici de aici înainte. Găsi un taxi.

Ajuns la locuinţa lui din strada Pietăţii, făcu o baie caldă Alsacianului, îi încălzi puţină supă de oase, în care, în mod obişnuit, introducea un amestec special de vitamine, şi după ce înveli patrupedul într-o pătură, îi făcu semn discret cu mîna, ceea ce însemna „la revedere“. Dar cîinele nu-i putu răspunde la binevoitorul salut. După baia caldă şi supa aproape fierbinte, adormise cu limba neînchipuit de lungă, proptită de castronul din care mîncase.

7

Bunicul sună de două ori apăsat. Din locuinţa lui Fodor nu se grăbi însă nimeni să vină să deschidă. Tocmai se pregătea să-şi scoată din buzunar cheile tehnice, cînd în spatele lui auzi paşi apăsaţi pe scări.

— Pe cine cauţi, tovarăşele? se auzi Bunicul întrebat, şi cînd se întoarse, văzu în faţa lui un bărbat în jur de patruzeci de ani, cu o mustaţă abia ghicită, bine aranjată sub nasul proeminent. Dar ceea ce îl făcu pe bătrîn să se cutremure uşor fu statura masivă a omului şi privirile care îl cercetau destul de pieziş.

— Mi se pare că dumneavoastră sînteţi domnul Fodor, dacă nu mă înşel. În caz că răspundeţi la acest nume, trebuie să recunosc că de data asta am avut noroc.

— Da, eu sînt, dar nu-mi amintesc să vă mai fi văzut...

Bunicul îşi scoase legitimaţia, dar bărbatul sau nu ştia să citească, sau nu era dispus să se uite la ea. Băgă cheia în broască şi după ce deschise, îl pofti pe bătrîn înăuntru. În coridor, Fodor îşi scoase pantofii cu vîrfurile neînchipuit de ascuţite şi îşi luă alţii, de casă. La fel făcu şi cu haina în carouri ţipătoare, pe care o înlocui cu un halat scurt, confecţionat dintr-un material pluşat.

— Sînt obligat să păstrez curat. Eu sînt doamnă, eu sînt bărbat, spuse Fodor, şi mulţumit de cuvintele rostite, rîse copilăreşte, arătîndu-şi dinţii, dintre care doi erau îmbrăcaţi în aur. Poftiţi! mai spuse gazda la fel de jovial, şi detectivul remarcă la degetele lui de la mîna stîngă două ghiuluri de aur, inestetice şi grosolane după părerea lui.

Gheorghiţă Fodor avea o singură cameră şi bătrînul rămase aproape mirat de curăţenia şi ordinea care domneau înăuntru. Aproape că se jenă că intrase încălţat, cu ghetele ude, peste covorul nou şi de bună calitate, cu toate că desenele erau comune, iar culorile mult prea aprinse pentru gustul lui.

— Ştiţi, îmi pare rău...

— Dacă vreţi vă pot da nişte papuci de casă, curaţi, pentru musafiri, şi Fodor, fără să se jeneze, îşi îndoi statura masivă şi începu să desfacă butonierele de la ghetele de iuft ale Bunicului.

Detectivul se simţi de-a dreptul dezarmat, dar în acelaşi timp senzaţia de panică cu care intrase i se risipi. Fodor îi aduse nişte papuci, într-adevăr foarte curaţi şi foarte feminini, şi detectivul aproape că se simţi bine

în ei. Picioarele îi fuseseră înghețate, lucru pe care de-altfel îl remarcă și Fodor cînd îi atinse cu degetele talpa ciorapului umed.

— Luați loc, la mine ca la dumneavoastră. Am și un conecuț bun și feminin, căci tovărășele, la mine toate sînt feminine.

Scoase dintr-un dulăpior o sticlă cu lichid arămiu și Bunicul bău un pahar cu suficientă poftă ca să-l dorească și pe al doilea.

— Deci, tovărășele, sînteți de la Miliție. Bun! Să știți că eu o respect. Am avut o dată de-a face cu ea. Un anișor. Drept comun. Nu sînt porc și vreau să vă mărturisesc că am căzut dintr-o greșeală de calcul. M-a turnat o tîrfă. Eu nu fur, nu lucrez, nu încalc legea; eu sînt cinstit. Am lucrat, tovărășele, cînd am fost mai tînăr. Bun. Deci am lucrat, cum am zis, apoi m-am apucat de sport, această mană cerească în vremurile noastre. Boxer. Categoria cred că se vede. Dar anii au trecut, meseria am uitat-o, numai traiul bun n-am putut să-l uit. Ce mi-am zis: frumos sînt, putere am, femei gîrlă și uite că trăiesc. Garsoniera e a mea. Toate sînt ale mele și o duc al dracului de mișto. Încă zece ani. După aia mă recalific. Ți le-am spus pe toate astea, tovărășele, că altfel m-ai fi întrebat dumneata. Așa-i?

— E adevărat, domnule Fodor, și îți mulțumesc pentru amabilitatea de care ai dat dovadă.

— Să știi că eu cunosc legile. Uite, bibliotecă... numai legi. Le știu ca un avocat, pe dinafară. Nu mai vreau să greșesc și, cinstit vă spun, am de-a face numai cu marfă fină. Vara, ca să nu fiu considerat parazit, lucrez la „Salvamar“, iar alteori rup lanțuri la baruri. Am hîrtii. Deschis, de ochii lumii se înțelege, dar dacă legea cere, eu cu legea nu mă pun. Nici acum cinci ani nu intram la dos, dar am caftit-o pe aia de-a zis că mă pîrăște că i-am mîncat banii. Puteam să n-o caftesc. Legea la noi nu dă dreptul. Dar acum m-am învățat minte și lucrez după lege. Bun.

— Domnule Fodor, ai cunoscut-o pe Camelia Iovan? Uite, pentru că ai fost atît de amabil și deoarece nu vreau să-mi stric buna impresie despre cinstea dumitale, spunîndu-mi la această întrebare cine știe ce minciună, vreau să-ți declar eu că o cunoști și nu se poate

spune că n-o cunoști, de vreme ce mătușa ei, doamna Tulcea, acum vreo oră a plecat de la dumneata. Am stat ascuns și am văzut. Doresc și eu să fiu cinstit, cu un om atît de deschis ca dumneata eu cred că aceasta e singura metodă de a discuta.

— Perfect, tovărășele. Ai făcut bine că mi-ai spus, că era gata, gata să spun că n-o cunosc. Uite, acum îmi dau seama că n-are nici un rost. E-adevărat, am relații cu Vasilica. Fată bună. Are experiență și cîștigă bine.

Bunicul mai sorbi un pahar de coniac și își aprinse o țigară. Fodor se grăbi să deschidă fereastra.

— Un singur lucru nu înțeleg, domnule Fodor, de ce alaltăieri noapte te-ai dus la doamna Tulcea și de ce n-a venit ea la dumneata, văd că ai condiții...

Fodor rîse, arătîndu-și dinții de aur.

— Chestie de prevedere. În primul rînd, n-am de-a face cu o singură femeie, p'ormă nu vreau să-mi fac deranj și a treia nu vreau în fața legii să par un stricat. Așa, să meargă un bărbat la o femeie e îngăduit, dar să vină mai multe femei la același bărbat e imoral. Spune și dumneata, ce impresie ți-aș lăsa dacă ai ști că în fiecare zi vin la mine două sau trei femei, unele dintre ele chiar căsătorite? Mi-aș schimba impresia despre mine, nu m-aș mai considera un om serios. Așa...

— Domnule Fodor, trebuie să-ți mărturisesc că am ascultat cu interes intimitățile mărturisite, cu plăcere chiar, dar eu nu pentru asta am venit. Cu o seară înainte, aici, aproape de casa dumitale, Camelia Iovan a fost călcată de o mașină. Uite, mă uit la dumneata, te văd un om simpatic, cu toate că nu-ți împărtășesc deloc punctul de vedere despre morală, și mă întreb, și în același timp te rog să te întrebi și dumneata! Ce căuta Camelia Iovan în cartierul ăsta, mai exact, la cîteva zeci de metri de blocul în care locuiești? La întrebarea pe care mi-am pus-o sînt gata să răspund, și pe urmă te rog să răspunzi și dumneata în cazul cînd s-ar putea ca în scurta mea alocuțiune să se strecoare o greșeală. Camelia Iovan a fost în această cameră, nu-i nici un dubiu, în altă parte nu se putea duce, cu toate că doamna Tulcea afirmă că în seara aceea dumneata erai la ea.

Gheorghiță Fodor se încruntă, considerînd în sinea lui că întrebarea pusă de bătrîn era în orice caz logică, chiar dacă constatările nu erau adevărate.

— Tovărășele, dumneata singur ai zis. Nu putea să fie la mine. Nu putea să fie din două motive. Bun. Unul. Eu în casă la mine nu aduc femei, al doilea, nu putea să fie la mine dacă eu eram la mătușa ei. Bun. Pot adăuga al treilea motiv, foarte serios, pă cuvînt. N-am de-a face cu puștoaice. Ele vor partide, măritiș, fleacuri. Eu nu vreau experiențe cu femei nerodate. Clar?

— Dar dacă în seara aceea n-ai fost la Vasilica, domnule Fodor? Dacă ai rămas acasă și știind că fata trebuia să doarmă la o colegă, ai chemat-o aici? Poate fi și asta o variantă, nu-i așa?

Fodor își privi degetele groase pe care inelele săpaseră șanțuri adînci.

— Este, este și asta o variantă, dar asta e varianta dumitale, moșule, nu a mea. Hai să zic ca dumneata. Că dacă vreau, și eu pot face pe polițaiul. Să zic că fata a fost la mine, că nu știu ce și nu știu cum, adică ce-ți trece matale imoral prin minte. Legea, legea ce poate să zică? Nu poate să zică nimic. Fata moare, un doctor zice că el a lovit-o, toate astea le știu de la Vasilica. Mai mult, coafeza mea recunoaște, tot în fața legii, că în noaptea aia am fost la ea. Păi bine, domnule, nu-ți dai seama că în fața legii sînt imbatabil? Și pe urmă nu știu de ce-ți pierzi vremea, ori poate așa se pierde la Miliție, să umbli creanga și să găsești un alt vinovat numai așa, că dumitale nu-ți place de mutra celui care zice singur că e de vină. Spune cinstit, tovărășele, n-am dreptate?

— Ca să fiu sincer, ai foarte mare dreptate, domnule Fodor.

— Mai bei un coniac?

— Nu te refuz, mi-e frig.

Bunicul mai bău un păhărel și Fodor, cu aceeași îndemînare, îl ajută pe bătrîn să se îmbrace. Îl conduse pînă la ușă și după ce își strînseră mîinile afectuos, Fodor zise:

— Și acu', moșulică, m-ai deranjat, bun. Treacă meargă, dar a doua oară pe-aici să nu te mai prind și nici să nu-mi faci atmosferă în bloc și cartier, că eu

numai o jumătate de pumn îți dau. La unul ca dumneata n-am ce face cu unul întreg, și fostul boxer trînti ușa cu o asemenea violență încît se cutremură întregul bloc.

8

Bunicul se îndrepta spre sediul Miliției. Îl sunase pe Alexiu de la un telefon public și acesta îi promisese că-l așteaptă. Ninsoarea se oprise și soarele își arăta fața rece și neprietenoasă de după o pînză cenușie de nori. Streșinile începură să curgă.

În sinea lui, Bunicul nu putea să nu fie de acord cu raționamentele lui Fodor. Exista undeva o cheie pe care el încă n-o găsise și știa că atîta vreme cît nu va da de ea, risca să se învîrtă într-un cerc fără ieșire. Dacă Gogu avusese dreptate, și detectivul era încredințat că avea, atunci această cheie nu putea fi găsită decît la medicul Dumitriu. Dar omul recunoscuse că e vinovat și, juridic vorbind, era aproape imposibil să stabilești o vinovăție cînd vinovăția era gata stabilită prin recunoașterea ei de către inculpat. Cazul începea să-l pasioneze cu atît mai mult cu cît numai o dată, în lunga lui carieră, i se mai întîmplase să pledeze împotriva vinovăției unuia care susținuse, sus și tare, că e criminal. Într-un sat din apropierea Bucureștilor se comisese un omor. O femeie fusese ucisă și bărbatul ei venise la Poliție cu instrumentul crimei, cu toporul, și declarase că el își lovise nevasta. Cu toate astea, întreg satul susținea că femeia fusese omorîtă de alt bărbat, cu care aceasta trăise, iar soțul luase crima asupra lui dintr-o demnitate prostească de om înșelat. Dar dacă acolo învinsese, cauza se datora și simplității oamenilor cu care avusese de-a face, și probelor ce nu putuseră pînă la urmă să fie tăgăduite nici de soțul ce voia cu orice preț să sfîrșească în fața plutonului de execuție... Acum lucrurile stăteau cu totul altfel. La mijloc erau un medic și o fată. Între medic și Camelia nu existaseră nici un fel de relații, deci era greu de găsit un mobil, fie el

oricare. Cu toate astea, Bunicul, în virtutea aceleiași îndelungate experiențe, era convins — ca să nu spunem tot mai convis — că la mijloc era vorba de o crimă, o crimă foarte bine pusă la cale și din cauza asta, greu de lămurit. Desigur, nici Fodor nu era străin de ea. Ultima reacție a fostului boxer nu era întîmplătoare. Întreaga lui structură morală, putredă pînă în măduva oaselor, cu toate aparențele de legalitate în care avea impresia că acționează, îl trăda. Trebuia neapărat să-i mai facă o vizită lui Fodor, dar bineînțeles cînd acesta nu se afla acasă, altfel n-ar mai fi ieșit întreg de acolo, asta o știa.

Îl găsi pe Alexiu în birou. Avea cearcăne la ochi. Nu se odihnise cum trebuie și bătrînul detectiv își zise că numai el era de vină. Îi stricase somnul la o oră cu totul nepotrivită.

— Ce-i, Bunicule, te văd cam plouat?!

— Plouat, domnule căpitan, și înrăit, aș putea spune...

Alexiu se duse la reșou și luă ibricul în care fiersese cafea. Turnă în două cești, apoi, galant, deschise cu cheia un sertar și-l servi pe detectiv cu o țigară bună.

— Le închid. Mă mai cheamă tovarășul colonel și frații dau iama ca în tîrg, uitînd că n-am șapte mii pe lună, ci numai șapte copii.

— Domnule căpitan, am credința, instinctual vorbind, că la mijloc e vorba de o crimă odioasă. Spun cu toată răspunderea acest lucru, cu toate că nu pot dovedi cu nimic încă.

— O crimă nedovedită începe să miroasă a calomnie, Bunicule, și legile, ce să-ți mai spun...

Bunicul îi povesti în amănunțime tot ce făcuse în ziua aceea. Căpitanul îl asculta în liniște. Pe măsură ce povestirea evolua însă, căpitanul părea tot mai distrat și sfîrși prin a rîde.

— Bunicule, așa n-ai să ajungi prea departe. Hai să luăm treaba gospodărește, cu toate că sînt convins că, așa cum te știu, ai rumegat-o și dumneata de zeci de ori. De obicei, în cercetările noastre căutăm un vinovat. Dar culmea este că noi îl avem. Una la mînă. Și dacă îl avem, chit că e vorba de un accident, nu știu de ce ne mai batem capul să căutăm altul. Dar hai să

luăm lucrurile invers. O fată este găsită moartă pe una din străzile Capitalei. Cel care a accidentat-o sau a omorît-o a dispărut.

— Interesant, interesant, domnule căpitan...

— Nu-i nimic interesant, Bunicule. Fă abstracție că știi cine-i vinovatul de data asta și încearcă să-l găsești mergînd pe drumul normal, ca și cum n-ai ști nimic. De fapt, în această ultimă ipostază, avînd un vinovat, știi cu mult mai multe decît în cazul că te-ai afla în fața unei necunoscute. Noi avem cunoscuta, dar facem abstracție de vina ei, nu însă și de persoana în cauză. Consideră că Dumitriu nu este vinovatul principal, dar că în mod firesc, prin existența lui, este amestecat. Împarte cărțile și vezi dacă îți iese pasiența.

— Atunci însă, domnule căpitan, trebuie să excludem accidentul și să anunțăm crima ca atare. Și dacă pînă la urmă nu-l găsim pe vinovat, ce facem?

— Nu facem nimic. Făptuitorul este închis pînă atunci în plic. Nu găsim altul, rupem plicul și-l scoatem ca din oală. Asta numai în cazul că ești convins că Gogu Pomișor are dreptate. Ori eu, ca să fiu sincer, nu prea sînt convins, Bunicule. Nu cred în serul lui. Dealtfel, dacă el ar fi crezut, nu l-ar fi ținut atîta vreme ascuns. Pe urmă, nu cred nici să mă omori că un medic de talia lui Dumitriu operează o moartă numai așa, ca să se afle în treabă.

Bunicul se lumină la față. Se ridică de pe scaun.

— Dar dacă, inițial, Dumitriu, prin operație, a vrut să mascheze ceva și pînă la urmă și-a dat seama că n-are nici o șansă de reușită?

Alexiu rămase pe gînduri. Remarca Bunicului nu-i trecuse prin minte; ori putea să existe, nu era nici un dubiu, și o asemenea posibilitate.

— Bine, spuse Alexiu, dar atunci, Bunicule, dacă a vrut să mascheze și pînă la urmă a revenit asupra hotărîrii lui, tot acolo ajungem. Să zicem că a lovit fata, fata era moartă, el a operat-o și... Uite, mai departe continuă dumneata, că eu nu mai pot. Mă doare mintea cînd mă gîndesc că toată zarva asta e numai din pricina lui Gogu al dumitale. Pur și simplu nu înțeleg ce motive ar avea Dumitriu să preia asupra lui o crimă

sau un accident, sau... zi-i cum vrei dumneata?! Uite, poţi să mă omori şi nu înţeleg.

— Stai, stai, domnule căpitan! Ai spus un lucru deosebit de important, chiar foarte important. „Ce motive avea Dumitriu să preia crima asupra lui." Cred că de aici ar trebui să încep...

— Începe, dragul meu, dar peste cîteva zile cînd ai să vii la mine, te asigur că vom fi în acelaşi stadiu, cel puţin atunci anunţă-mă din vreme ca să fac rost şi de un coniac.

— Domnule căpitan, Fodor, de care v-am vorbit nu este străin de tot ce s-a întîmplat; fireşte, la ora actuală am numai convingerea şi, din păcate, mult prea puţine date.

— Bine, să zicem că nu e străin. Mai mult, să spunem că el a omorît-o pe Camelia. Ce-are a face crima lui cu faptul că doctorul a declarat că el e de vină?

— Dar dacă Dumitriu se afla, domnule căpitan, într-o stare specială şi nu şi-a dat seama că fata pe care el, presupunem, a lovit-o cu maşina, era de fapt lovită şi se afla pe stradă, adică vreau să spun că era moartă? Poate în clipa aceea şi-a aprins ţigara sau s-a uitat în altă parte, poate era cu cineva în maşină şi ştiind că strada e pustie n-a fost atent la ceea ce se petrecea în faţa lui. Cînd a simţit că e ceva sub roţi, a pus frînă. A coborît, şi-a dat seama că din neatenţie a călcat pe cineva şi, speriat şi grăbit, a urcat-o pe Camelia în maşină.

— Nu te înţeleg, Bunicule, sau dacă te înţeleg prea bine, brodezi o întîmplare numai pentru a-l uşura pe doctor de pedeapsă. De ce?

— Deoarece, domnule căpitan, din experienţa mea ştiu că o crimă nu se poate petrece decît într-un mediu favorabil unei crime, ori doctorul nu poate face parte dintr-un asemenea mediu. Mediul în care s-a comis crima poate fi mediul lui Fodor, al mătuşii Cameliei, deşi aici mă îndoiesc, sau, în sfîrşit, în altul, pe care avem datoria să-l găsim. De găsit am să-l găsesc, să ştiu că n-am să dorm nici ziua, nici noaptea pînă în clipa aceea.

— Bunicule, fă ce vrei, îţi stau la dispoziţie. Dă-i drumul! Uite cîte bătăi de cap ne poate da unul ca Pomişor. Dealtfel, trebuie să recunosc sincer că în cariera mea este primul caz de acest fel.

— La mine al doilea, domnule căpitan.

Alexiu se ridică.

— Domnule căpitan, mai am o rugăminte. Tot ce se ştie la Miliţie despre Dumitriu aş vrea să ştiu şi eu.

— Atunci e foarte simplu. Nici noi nu ştim nimic. N-a avut cazier niciodată. Ori noi cunoaştem îndeaproape doar oamenii cu cazier.

— Foarte important pentru mine, domnule căpitan.

— Atunci să-ţi fie cu folos.

Bunicul coborî la laborator şi căută într-un dosar rezultatele de care avea nevoie. Din scrisul destul de citeţ al laborantei află că bucata de stofă din paltonul Cameliei, dată la analiză, avea urme superficiale de vopsea de maşină. Compoziţia chimică a vopselei era identică cu aceea de la *Fiatul* lui Dumitriu. În plus, stofa de lînă era impregnată cu un puternic miros de tutun. Laboranta făcea şi o supoziţie, fără să uite să pună în dreptul ei un semn de întrebare: ţigări americane. Celelalte date nu-l interesară pe Bunic. Îi mulţumi laborantei, o fată oacheşă, cu ţigara nelipsită din colţul gurii — niciodată n-o văzuse altfel — şi detectivul, nemulţumit că rezultatele nu erau de importanţa celor pe care le aşteptase, îşi permise să fie răutăcios, spunîndu-şi că mirosul puternic de tutun se datora ţigărilor Margaretei, care însă nu erau americane.

Deci urmele uşoare de vopsea atestau o coliziune între victimă şi maşină, argument în plus că fata fusese lovită. Mirosul de tutun l-ar fi scos din culpă pe Fodor, sau, în orice caz, paltonul nu se îmbibase cu miros de ţigări din locuinţa lui. Varianta culpabilităţii lui Dumitriu părea tot mai evidentă şi pe măsură ce se demonstra ca atare, detectivul devenea tot mai nervos. Dacă Alexiu avea dreptate şi Gogu Pomişor făcea cu ei o glumă sinistră? Sau nu era vorba de nici o glumă, ci pur şi simplu datele furnizate de el erau greşite? Nu mai ştia ce să creadă. Niciodată în lunga lui carieră nu fusese într-o asemenea derută. Ar fi vrut să meargă din nou la Gogu să-i ceară lămuriri suplimentare sau să capete încă o infuzie de siguranţă asupra adevărului celor sus-

ţinute de el. Îşi dădea seama însă că l-ar fi jignit pe Gogu de moarte. Nu dorea să se arate neîncrezător. Îl ajutase în zeci de cazuri, aşa cum nu l-ar fi putut ajuta nici un doctor, afirmaţiile autopsierului fiind în proporţie covîrşitoare reale. Ce motiv avea să se îndoiască tocmai acum? Dacă Alexiu avea dubii, în schimb el, care îl cunoştea atît de bine pe medic, nu avea dreptul să aibă. Dar atunci ce era de făcut? Îşi propuse să fie răbdător şi pe cît cu putinţă să stea de vorbă cu căpitanul doar în clipa cînd avea să deţină argumente palpabile pentru cauza pe care o susţinea. În urma acestei hotărîri, se mai linişti. Poate că Panaitescu găsise la rîndul lui, urmărindu-l pe Dumitriu, fapte revelatoare, şi deşi Bunicul ardea de nerăbdare să-l întîlnească pe şofer, o teamă nemărturisită îl sfătui să nu se grăbească, să aştepte seara, să-i dea putinţa colaboratorului său să folosească ziua de muncă în întregime. Se îndreptă spre şcoala de ospătari, cum o numise doamna Tulcea. Dorea să stea de vorbă cu Sandu Ion, colegul şi, din cîte bănuia, prietenul intim al Cameliei Iovan.

9

Sandu Ion avea şaptesprezece ani, Cu toată vîrsta lui fragedă, era mai mult decît bine „dăltuit“, cum avea detectivul obiceiul să spună. Statura înaltă, umerii laţi, mîinile osoase cu degete prelungi, mustăcioara abia mijită sub nasul drept şi ferm, ochii mari şi puţin oblici, ca şi bărbia ascuţită şi voluntară, toate acestea îi făcură Bunicului o impresie favorabilă. Tînărul tocmai îşi încheiase cursurile şi se pregătea să se ducă spre restaurantul „Ca la mama acasă“, unde îşi efectua zilnic cele două ore de practică.

Îl recunoscuse imediat după fotografia aflată pe semnul de carte şi, cu toate că detectivul îi spuse de la bun început că era de la Miliţie, tînărul nu păru deloc încurcat.

Se aşezară pe o bancă la intrarea în Cişmigiu şi cîtva timp detectivul îl cercetă pe Sandu cu coada ochiului, voind să surprindă pe faţa lui o reacţie cît de cît aparte. Dar tînărul era constant abătut şi Bunicul înţelese că, în sinea lui, Sandu avusese pentru Camelia nu numai sentimente de amiciţie şcolărească.

— Domnule Sandu, mă uit la dumneata, mai bine-zis din clipa în care te-am văzut m-am întrebat ce te-a făcut să urmezi această şcoală? Te rog să mă înţelegi bine, am toată consideraţia pentru meseria pe care ţi-ai ales-o; bănuiesc şi nu-ţi ascund convingerea mea că un schimb de personal în acest sector se impunea. Asta o mărturiseşte un om care cunoaşte aproape toate cîrciumile Bucureştilor de la cele mai mici pînă la cele mai mari. Zi de zi mănînc în altă parte şi, cu cîteva excepţii, la fel de prost, oriunde mă duc. Privindu-te mai atent, ceva lăuntric îmi spune că nu eşti prea bucuros de meseria căreia vrei să i te dedici. Mi-am permis, pînă la ieşirea dumitale de la cursuri, să mă uit în catalog. Nu prea străluceşti la note. De unde deduc că nici meseria nu-ţi face o deosebită plăcere. Altfel te-ar atrage.

— Nu mi-am ales eu meseria. Doream... Dar în fond pentru ce m-aţi chemat?

— Înţeleg că nu vrei să-mi răspunzi la întrebare şi asta mă face, tinere, să-mi cer scuze că am îndrăznit să ţi-o pun.

— Nu, nu că n-aş putea răspunde. Pot, nu mă costă nimic. Tata a vrut. Lîngă noi locuieşte un ospătar. Cîştigă într-un sezon, la mare, cîte patruzeci de mii. Adică cît cîştigă tata, care e muncitor calificat, în aproape doi ani.

— Dar nu trebuie să uiţi, dragul meu, că vecinul dumneavoastră cîştigă probabil atîţia bani nu numai din salariu... Poate-i cîştigă într-un mod nu prea corect şi nu asemenea exemplar ar trebui să urmezi...

— Tata le urmează, nu eu. Eu voiam să mă fac botanist. Îmi plac fluturii şi în general gîzele. Am acasă o colecţie întreagă. Cu toate că am reuşit la liceu printre primii, tata a zis că e timpul să cîştig bani, că el nu poate aştepta pînă ce am să-mi termin studiile la liceu şi apoi la Universitate. L-am înţeles. O duceam destul de greu. Eu sînt cel mai mare. Sîntem patru fraţi. Mi-a

zis că după ce termin îmi dă voie să dau la seral. Dar să ştiţi că nu notele de la şcoala asta sînt cele adevărate. Tata nu ştie că pe ascuns urmez seralul, cu toate că îmi e destul de greu să mă împart. Acolo am note foarte bune. Cum prind puţin timp liber, învăţ; alteori mă ascund, cînd sînt în orele de practică, la W.C. Dar să ştiţi că la şcoala asta de ospătari, în materie de limbi străine se învaţă mai serios ca la liceu, asta v-o pot spune prin comparaţie.

— Şi fiind aşa de ocupat, tinere, mai aveai timp să te întîlneşti şi cu Camelia Iovan? Uite, aş vrea să te întreb, avînd credinţa că vei fi foarte sincer cu mine, de ce crezi dumneata că îşi pierdea Camelia nopţile? Sau poate poţi să-mi spui ce anume, după părerea dumitale, a dus-o la acest accident? Desigur, oricui i se poate întîmpla o nenorocire, cu toate că, după mine, uneori nenorocirile pot fi evitate. Devin legice şi ele, adică vreau să spun că nu sînt totdeauna rodul întîmplării. Iar în ceea ce o priveşte pe Camelia, am credinţa că este aşa cum îţi spun. Îţi plăcea de Camelia, nu-i aşa? Te rog încă o dată să fii sincer! Îmi pot da seama la vîrsta dumneavoastră de ce natură pot fi aceste prietenii, şi tocmai pentru că le preţuiesc foarte mult aş vrea să-ţi cunosc opinia în privinţa ei.

Sandu Ion înghiţi de cîteva ori în gol. Nodul lui Adam, destul de proeminent, lunecă de cîteva ori în jos, apoi făcu aceeaşi cursă în sus, înaintea ca Sandu să articuleze primul cuvînt.

— Era o fată bună, dar întotdeauna tristă. Nu ne vedeam prea des. Aşa, la cursuri. Stăteam cu ea în bancă uneori, cînd orele erau plictisitoare, ne scriam bileţele, ştiţi dumneavoastră cum îşi scriu elevii. Spre deosebire de mine, ea îşi iubea viitoarea meserie. Visa să ajungă să conducă o unitate, s-o amenajeze după gustul ei. Odată mi-a zis că ea ar face pe tot cheiul Dîmboviţei numai restaurante mici, cu cîteva mese, fiecare, cum să zic, cu specificul lui; da, aşa zicea, cu specificul lui... Era împotriva restaurantelor tip cazarmă, cum le zicea ea. Mătuşa ei este coafeză şi are cliente din lumea bună, mai zise Sandu, schimbînd cine ştie de ce subiectul discuţiei.

— Ce înţelegi dumneata, tinere, prin lumea bună? îl întrebă Bunicul, curios să afle părerea puştiului.

— Păi sînt oameni care o duc greu, alţii mai uşor, iar alţii trăiesc chiar foarte bine. Mătuşa ei avea cliente ale căror bărbaţi umblă mult prin ţări străine şi aduc reviste şi altele. Mătuşa Cameliei împrumuta reviste pentru ea, şi Camelia, atunci cînd nu putea decupa fotografiile, le desena tare frumos. Adică îi plăcea meseria, aşa cum v-am spus. Ea n-a intrat la şcoală pornind de la criteriile tatălui meu. Aş vrea să vă conving că printre chelneri sînt şi oameni foarte cinstiţi, dacă vreţi vă pot da cuvîntul meu de onoare. Nu toţi se pretează să încarce nota, că cei care o încarcă şi spun că de aia există proşti, ca să fie duşi de nas... Dar să revenim la Camelia. Ne-am împrietenit şi uneori seara, cînd ieşea de la practică şi eu de la seral, sau cînd ieşeam amîndoi de la practică, o conduceam pînă acasă. Eu stau la cămin, că noi n-avem decît o cameră. Aşa, ai mei respiră uşuraţi puţin, cu toate că bursa o dau mamei.

— În afară de dumneata n-avea prieteni, adică nu-ţi aduci aminte să o fi văzut cu altcineva? Adu-ţi, te rog, bine aminte şi nu te feri să-mi spui, tinere, chiar dacă acest lucru te-ar jena. Uite, ca să fiu foarte cinstit, acum că te cunosc puţin, am impresia că la mijloc nu e vorba doar de un simplu accident. S-ar putea să fie şi altceva şi am mare nevoie de ajutorul dumitale. Tot ce-i posibil ca fosta dumitale prietenă să n-aibă nici o vină şi ar fi păcat ca adevăratul vinovat de sfîrşitul ei tragic să nu-şi primească pedeapsa cuvenită.

Sandu Ion tăcu minute în şir, uitîndu-se undeva în pămînt. Spuse apoi:

— Să ştiţi că la noi multe fete nu sînt foarte corecte. Nu-mi place să vorbesc urît de colegele mele, mai ales că niciodată în public nu le-am criticat, şi atunci nu mi se pare frumos să vă spun dumneavoastră şi lor să nu le spun. Mi-am zis că eu tot n-o să fac meseria lor şi că e mai bine să nu mă amestec în treburi care nu mă privesc. Pentru că aţi spus că vă pot fi de ajutor, vreau să zic, Iovan Camelia nu era din rîndul lor. O dată mi-a spus că ar vrea să se mute de la mătuşă-sa, că nu-i place şi că deseori e nevoită să stea noaptea pe

străzi pînă ce un prieten, adică un bărbat care venea la doamna Tulcea, pleca acasă. Eram o dată la ei și bărbatul acela, un om foarte solid, a pișcat-o de bărbie. Atunci Camelia i-a tras o palmă, dar bărbatul nu s-a supărat și a rîs. A venit doamna Tulcea și a certat-o. Dacă nu eram eu acolo, cred că ar fi și bătut-o. Într-o zi, la școală, mi-a scris un bilețel și mi-a zis că doamna Tulcea a povățuit-o să se mărite. Mi-a cerut părerea. I-am răspuns că pînă nu-și termină școala n-are nici un rost. Pe urmă, în recreație, a rîs și a zis că de-aia mi-a scris, ca să vadă dacă o iubesc. Am recunoscut că-mi place de ea, dar că eu vreau nu numai să-mi termin liceul, ci și facultatea și că eu nu puteam să-i fiu decît prieten. A zis că sînt un băiat drăguț, dar cam mutălău și urs și că ea a cunoscut cîțiva băieți, foarte nostimi și cu bani, și că a fost și la cîteva ceaiuri.

— Nu ți-a spus nici un nume, domnule Sandu, te rog adu-ți bine aminte, n-a rostit numele cuiva? Poate îți amintești . . .

Sandu înghiți din nou în gol și dădu din cap.

— Nu mi-a spus, dar uneori seara, la restaurant, își scotea uniforma și, la vestiar, se îmbrăca frumos; avea cîteva rochii foarte frumoase și îi stăteau bine. Mătușa ei o coafa de părea cu mult mai în vîrstă. Zicea că se duce la un ceai, dar nu mi-a mărturisit niciodată unde anume. Într-o seară am văzut-o cu bărbatul acela care a pișcat-o de bărbie. I-am urmărit. Pe urmă s-au urcat într-un autobuz și nu știu unde s-au dus.

Bunicul își aprinse o țigară și mai mult din curiozitate, dorind să vadă reacția tînărului, îi întinse pachetul, îndemnîndu-l să se servească. Sandu Ion zîmbi încurcat, fața i se înroși, voi să spună ceva, dar pînă la urmă renunță și luă o mărășească. Degetele întinse după țigară îi tremurau.

— Uneori mai fumăm pe la W.C., alteori cînd nu avem clienți, la restaurant. Tata a zis că nu e bine să fumezi, dar mie îmi place; de fapt și tata fumează și în fiecare zi spune că se lasă.

— Tinere, în ultima vreme nu s-a întîmplat ca Iovan Camelia să-ți vorbească de un anumit lucru care o frămînta poate în mod deosebit? N-ai surprins la ea nici o reacție aparte, care să-ți dea într-un fel de gîndit?

Eu nu sînt superstițios, nu cred în semne și n-aș vrea ca în mintea dumitale, încă nu suficient de coaptă, să semăn îndoiala, dar cu toate astea aproape științific s-a putut determina că înaintea unui mare eveniment — și ce eveniment mai mare poate exista decît moartea — oamenii dau semne de nervozitate, au o purtare ciudată, sînt triști sau din cale-afară de exuberanți. Mi s-a întîmplat nu o dată, și anii mei sînt destul de mulți pentru ca din noianul lor să-mi pot alege fapte pentru argumentare, ca înaintea unor întîmplări marcate de gravitate, o anumită latură a instinctului meu de conservare s-o ia razna, să nu se mai supună întregului și, prin reacții nefirești pentru caracterul meu, să-mi dea de înțeles că imprevizibilul se va produce. Această stare aparte de alarmă a organismului în fața neprevăzutului este accentuată la animale, instinctul de conservare ținînd loc de apărarea conștientă de care sîntem capabili noi, oamenii. În virtutea inteligenței noastre, anulăm voit anumite semne, considerîndu-ne prea superiori pentru a le băga în seamă, și numai după ce se produce ireparabilul, cu noi sau cu cei apropiați nouă, în sinea noastră dăm dreptate acestor vestitori de alarmă. Din bilețele pe care le-ai primit de la Camelia n-ai înregistrat înțelesuri care să-ți pară noutăți în felul ei de a gîndi?

Tînărul ascultase cu atenție pledoaria Bunicului, și cu toate că anumite pasaje din vorbirea lui aleasă îi rămăseseră întunecate, neînțelegînd sensul cuvintelor, în mare pricepu ce anume voia bătrînul detectiv și nu numai că îl pricepu, dar avea temeiuri bazate pe experiența lui modestă, dar experiență totuși, ca să-i dea dreptate.

— Mi-a scris de cîteva ori, dar asta nu numai în ultima vreme, că numai după moartea ei o să-mi pară rău că nu m-am purtat cu ea așa cum ar fi dorit. Rîdeam, ce puteam să fac, știți, la vîrsta noastră nu o dată ne gîndim la moarte; și eu mă gîndesc, dar într-un fel comic, nu pot stabili o relație concretă între mine și moarte, moartea o socotesc ca avînd o vîrstă foarte înaintată, de aceea niciodată n-am putut-o lua în serios. Numai o dată, cînd i-am scris Cameliei o poezie, m-am

gîndit serios la moarte. Atunci am lăcrimat, dar cred că, de fapt, lăcrimam nu eu, ci o anumită slăbiciune din mine. Nu i-am răspuns la asemenea bilețele, au fost mai multe, deoarece n-aveam ce să-i răspund și, ca să fiu sincer, nici nu credeam că ea scria lucrurile alea în mod serios.

Sandu Ion tuși de cîteva ori, nu era obișnuit cu astfel de țigări, lucru pe care îl mărturisi dealtfel.

— Știți, noi ne cumpărăm țigări mai bune, sau ne dau ospătarii mai în vîrstă, astea sînt foarte tari.

— Continuă, te rog, domnule Sandu, continuă . . .

— Sînt atîtea lucruri frumoase pe lumea asta și noi sîntem atît de tineri, avem atîtea de făcut, încît de fiecare dată, cînd o vedeam în această stare o ironizam, o ironizam în recreații, firește, la cursuri nu-mi puteam permite. Mi-a zis că am să fiu un bărbat frumos și că soția mea are să mă iubească, dar că din păcate eram mult prea tînăr pentru ea și că va veni ziua cînd ne vom despărți definitiv. Cred că-și dădea prea multă importanță cu maturitatea ei, asta cred. În fond, era mai mare ca mine numai cu un an. Cel mai bine ne înțelegeam cînd vorbeam de viitor, eu îi vorbeam de grădini botanice și ea de restaurante „șic", așa-i plăcea să spună — „șic", — cu toate că mie nu-mi plăcea acest cuvînt. Într-o seară i-am povestit tot ce știam despre cele mai mari grădini botanice. Săptămînal citeam cîte o carte, ca să-i pot povesti, și ea îmi spunea că ar vrea să se plimbe cu mine prin grădina botanică din Crimeea, despre care eu știam cele mai multe lucruri. Voia să se plimbe printre palmieri și să se cațere pe liane, ca apoi, brusc, să mă întrebe dacă aș fi capabil să o apăr dacă peste ea s-ar abate o nenorocire. Nu mi-a spus despre ce nenorocire e vorba. Totdeauna după ce povestea lucruri triste, începea să rîdă, de nu prea înțelegeai bine dacă pînă atunci a fost serioasă sau nu. Într-o altă zi mi-a povestit că, într-una din seri, s-a culcat și, noaptea tîrziu, a auzit în cameră niște zgomote ciudate. S-a trezit, dar de spaimă n-a scos nici un cuvînt. Zgomotul venea din patul doamnei Tulcea și, din spusele Cameliei, am înțeles că mătușa ei nu era singură. Zile în șir mi-a povestit numai despre asta, și dacă la început a zis că

vrea să se mute, pînă la urmă am simțit o anumită curiozitate în povestirea ei și brusc, așa cum avea ea obiceiul, m-a întrebat dacă am avut de-a face la modul real cu o femeie. N-am știut ce să-i spun. Îmi era și rușine să declar adevărul și în același timp întrebarea ei suna în urechile mele ca o ofensă. I-am spus că lucruri de soiul ăsta nu mă preocupau, nu aveam timp pentru așa ceva, trebuia să învăț. Să știți că eu sînt un om cu multă voință, vă rog să nu vă supărați că mă laud, dar eu știu ce vreau în viață. La cămin mi-am pus pe pereți niște lozinci inventate de mine. Colegii rîd, zic că m-am prostit. Nu mă interesează părerea lor, dar eu vreau în fiecare dimineață, cînd mă trezesc, să văd cu ochii acele cuvinte de îmbărbătare de care am nevoie, cuvinte scrise de mine și care îmi dau putere ori de cîte ori mă simt foarte obosit. Eu sînt un băiat sărac, eu știu că numai prin muncă pot ajunge ceva în viață, și muncesc. În afară de muncă nu vreau deocamdată altceva. Doresc ca tatăl meu să-și dea seama că nu sînt un tîrîie-brîu, bun numai să primesc bacșișuri, eu pot face din viața mea ceva frumos și pentru societate. Aș vrea s-o ajut pe mama, ea e cea mai năpăstuită dintre toți, de dimineața pînă noaptea tîrziu muncește într-una. Cea mai mare bucurie a vieții mele va fi atunci cînd din banii cîștigați de mine am să-i pot cumpăra pantofi, adică să-i fac niște pantofi de comandă. Are tălpile de la picioare foarte late și pantofii care se găsesc în magazine o strîng întotdeauna. Mama a venit de la țară, nu-i o doamnă, dar e o femeie așa cum eu n-am văzut încă. I-am povestit despre ea și Cameliei și ea a rîs. A spus că sînt un copil, că alții la vîrsta mea știu deja ce-i viața, dar că ea mă iubește tocmai pentru că nu știu nimic. Așa vorbea întotdeauna. Mă umilea, apoi zicea că se mîndrește cu mine. Adică ceea ce constituia pentru ea, la început, un soi de rușine, pînă la urmă tocmai cu rușinea aia se mîndrea.

— Îți mulțumesc, tinere, pentru tot ce mi-ai spus. Sînt convins că vei face lucruri de seamă în viață. Nici nu știi de ce imens ajutor mi-ai fost, și Bunicul, strîngîndu-i mîna, îi dădu lui Sandu adresa lui de acasă, rugîndu-l ca, dacă are ceva prețios să-i comunice, să-l caute neapărat.

10

După ce se despărţi de Sandu Ion, Bunicul zăbovi multă vreme pe străzi, fără nici o ţintă precisă. Discuţia cu tînărul îl reconfortase, îi amintise într-un fel de anii lui de tinereţe, la fel de ambiţioşi şi plini de visuri. Fusese pirpiriu de statură şi slab ca o arătare, şi ca să se îndemne în fiecare zi să facă gimnastică, îşi lipise şi el pe perete o bucată de hîrtie, o lozincă numai a lui, care îi apărea în fiecare dimineaţă, cînd se scula, direct în faţă: „Vreau să fiu solid". Numai la vederea îndemnului scris, oboseala din trup îi dispărea, şi ca să se convingă şi mai mult că o anumită stare sufletească poate fi uşor dominată de altă stare, atunci cînd doreşti din tot sufletul, se apuca şi făcea cîte o jumătate de oră mişcare. „Totul înseamnă, de fapt, în viaţă, să ştii cum să-ţi domini pornirile slabe şi să le educi pe cele bune", îşi spuse Bunicul. Şi în Sandu Ion tocmai asta văzuse. Îl mai bucurase şi pentru altceva confesiunea tînărului; îl bucurase acea stabilitate lăuntrică, sănătoasă, acel punct de reper luminos, cu valoare de referinţă pentru o altă categorie de tineri, doar cu numele tineri. Nu o dată discutase cu Alexiu despre delincvenţa juvenilă, participase la nenumărate procese şi se ocupase nu de un singur caz vizînd această vîrstă a formării caracterelor şi nu o dată ajunsese să-şi pună întrebarea spre ce anume se îndreptau tinerii, care erau idealul lor în viaţă? Intuise şi se edificase apoi asupra unei anumite duplicităţi, mai mult decît periculoasă la această vîrstă, şi ajunsese la convingerea că vinovaţi pentru duplicitate erau nu numai tinerii, deoarece în judecata lui nu existau copii răi, ci numai părinţi răi, incapabili să ofere odraslelor lor acel ochi magic, înălţător, atît de necesar ca orizont vîrstei incertitudinilor.

— Modestia, modestia este suma tuturor lucrurilor în educaţie, îşi spuse Bunicul, şi se hotărî ca din pură plăcere, din cînd în cînd, să-l mai caute pe Sandu Ion, să mai stea de vorbă cu el.

Soarele se ascunsese dincolo de oraş. Era ora cinci şi ceva şi noaptea îşi făcea simţită prezenţa printr-o ceaţă deasă, mai întîi cu urme lăptoase, ca apoi, încetul cu încetul, albul să dispară şi negrul de plumb să pună stăpînire peste oameni şi lucruri. Nu-i plăceau Bunicului serile, avea o aversiune declarată pentru ele, pentru singurătatea ce o aduceau în sufletul omului şi mai ales pentru că păstra permanent treze în el simţăminte legate de o altă noapte, ce urma să vină ca un apus definitiv. Nu-i era teamă de moarte, anii îi aduseseră înţelepciunea şi calmul de a o întîmpina matur, dar dacă nu-i era teamă de ea, în schimb îi părea rău, mai bine-zis simţea un soi de nostalgie mereu biruitoare în tainiţele lui sufleteşti, pentru toate frumuseţile cu care îl obişnuise viaţa şi care aveau într-o zi să nu mai existe. Ştia însă că frumuseţea lucrurilor avea să se perpetueze în alte suflete, avea să se continue şi, la urma urmei, continuitatea conta în toate, chiar dacă fizic el avea să fie eliminat din această trecere meteorică prin viaţă.

Îl treziră la realitate înjurăturile unui şofer. Trecuse strada fără să se asigure şi, Bunicul, în loc să se supere pentru înjurăturile spumoase, îi zîmbi şoferului, mulţumindu-i pentru invectivă. Şi ea făcea parte din viaţă şi fără ea nu s-ar fi putut constitui în formulă ceilalţi termeni ai civilizaţiei. Voi să se îndrepte spre casă. Se simţea obosit, o oboseală plăcută i se scurgea din cap pînă în picioare, dar tocmai cînd se îndrepta spre autobuz, o văzu pe doamna Tulcea urcîndu-se în autobuzul treizeci şi unu. Oboseala îi dispăru ca prin farmec şi, tinereşte, se apucă de bara de la uşa din spate a autobuzului în care se urcase nu prea vechea lui cunoştinţă. Nu avansă ca să nu fie văzut şi se scotoci vreme îndelungată prin buzunare ca să găsească cincizeci de bani. Nu avea decît o sută de lei şi primi destule coate din partea călătorilor pînă ce casieriţa sfîrşi să-i schimbe, aproape în bătaie de joc, întreaga sumă, în hîrtii de un leu şi de trei. Cineva chicoti în spatele lui, dar Bunicul nu luă aminte la veselia pe care o stîrnise în jur teancul de hîrtii care de-abia încăpea în buzunarul pantalonului.

Cînd maşina ajunse în cartierul Sergent Niţu Vasile, aglomeraţia încetă să mai fie aşa de mare. Doamna Tulcea coborî, prin faţă, la ultima staţie, şi Bunicul, cu gulerul de la palton ridicat, avînd în locul ochela-

rilor obişnuiţi cu lentile confecţionate parcă din sticlă de la farurile de automobil — din pricina multelor dioptrii — alţii, fumurii, coborî prin spate, cenzurînd-o răutăcios pe casieriţa atît de puţin amabilă cu el.

— Altădată să vii cu mărunt, babalîcule, spuse fetişcana, şi Bunicul, ca să nu confirme părerea preaobraznicei creaturi, cu un mers de adolescent grăbit, se luă după doamna Tulcea.

Era destul de întuneric, aşa că nu îi fu teamă că va fi descoperit. Ultimele blocuri îi apărură detectivului în faţă. Era aproape sigur că doamna Tulcea va intra în unul din ele, dar se înşelă. Femeia trecu de ultimul bloc cu acelaşi mers grăbit şi Bunicul fu obligat să recunoască agerimea cu care coafeza ştia să-şi poarte paşii prin acel teren, devenit nesigur din pricina gropilor de care el se împiedica la tot pasul. La ultimul stîlp de telegraf luminat se opri. După stîlp nu se ghicea decît cîmpul, şi ca dovadă în plus că era aşa, vîntul rece îl izbi puternic în obraji. Nu ştia ce să facă. Doamna Tulcea abia se mai zărea; mai bine-zis, din pricina conului de lumină mişcător ca şi becul izbit de vînt nu i se mai zăreau decît picioarele grăbite, partea de sus a corpului, îmbrăcată într-un palton de culoare închisă, făcîndu-se una cu negrul nopţii. Îşi simţea picioarele ude şi îngheţate, mai ales piciorul stîng îl supăra, deoarece circulaţia sîngelui — avusese la el o rană veche — era defectuoasă. Dar mai presus decît frigul şi durerea de la picior era curiozitatea, şi Bunicul, făcînd peste cîmp vreo cincizeci de paşi laterali, coti brusc, urmînd paralel, de data asta, acelaşi drum cu coafeza. La întretăierea unei cărări nămoloase cu şoseaua, nu mai puţin desfundată şi ea, văzu o maşină, un *Fiat 600* şi nu-i fu greu să ghicească, după statura ce se contura la lumina becurilor de poziţie, umerii muntoşi ai lui Fodor Gheorghiţă. Doamna Tulcea nu se mai zărea, dar după loviturile de palme amplificate de vîntul ce bătea spre el Bunicul fu sigur că femeia ajunsese la destinaţie şi îşi încasase, cine ştie din ce motive, brutala răsplată.

— Cretino, cine te-a pus să vii la mine dacă ştiai că eşti urmărită? auzi detectivul vocea cu inflexiuni nu lipsite de tandreţe a lui Fodor.

Se auzi un plîns ca un scheunat, apoi Bunicul nu mai auzi nimic. Vîntul îşi schimbase direcţia. Ascultă în tăcere, cu teamă aproape, atent la cea mai mică mişcare, dar vîntul nu mai aduse în direcţia lui nici o frîntură de vorbă.

Cerul se lumină dintr-o dată. Un nor negru se îndrepta spre nord şi luna, eliberată de cearşaful negru, limpezi cîmpia albă din faţă. Bunicul se lăsă la pămînt. Cînd privi în direcţia unde se aflaseră pînă atunci cei doi oameni, nu observă decît maşina. În preajma ei nu se zărea nimeni şi nici înăuntru. Precaut, detectivul făcu cîţiva paşi înainte. În dreapta se profila un arţar dezgolit, îndoit de vînt, iar lîngă tulpina lui mai mult ghici trupurile celor doi. Vîntul îl bătu din nou în faţă şi atunci ajunse la el scîncetul doamnei Tulcea. Bunicul se cutremură. Era aproape sigur că sub ochii lui se petrecea o crimă şi nu ştia ce hotărîre să ia. Fugi spre maşină. Piciorul stîng i se împiedică de un ciot şi bătrînul se lungi cît era de lung pe pămîntul îngheţat. Stătu cîteva clipe nemişcat, apoi, fiind convins că zgomotul făcut la căderea lui nu putuse atrage atenţia nimănui, se ridică în picioare şi din cîţiva paşi ajunse în spatele *Fiatului*. Geamul maşinii era deschis. În noapte continua să se profileze arţarul îndoit de vînt, distinct aproape pe cîmpia albă, dar numai pentru o clipă. Norii goniţi de vîntoasă acoperiră din nou luna şi întunericul se făcu de smoală. Detectivul nu avea decît două posibilităţi. Ori să se îndrepte spre arţar, ori să părăsească acel loc neplăcut. Dar ţipătul împrăştiat în noapte îl obligă să reacţioneze prompt, şi atunci detectivul îşi vîrî mîna prin spaţiul dintre geamul lăsat şi rama uşii şi apăsă pe butonul care pe dată declanşă farurile mari ale *Fiatului*. Lumina străfulgeră noaptea într-o fîşie galbenă şi se opri undeva înainte. Se auzi un alt ţipăt, de data asta de spaimă, şi tocmai pentru că de data asta era de spaimă, Bunicul avu putinţa să-l compare cu celălalt de dinainte şi ajunse la concluzia că, de fapt, primul fusese de altă natură. Farurile îi confirmară presupunerile, altfel Fodor n-ar fi sărit în picioare într-un mod care nu avea nimic de-a face cu buna cuviinţă. Bunicul lăsă luminile aprinse şi o luă la fugă. Cînd ajunse în dreptul primului bloc, îşi schimbă direcţia, tăind unghiul

de o sută optzeci de grade în două. Nu se opri decît lîngă restaurantul „Giurgiului". Rămase aproape surprins că nu simțea nici un fel de oboseală și, la o cercetare mai atentă, observă că nici pulsul nu o luase razna prea tare. Bunicul puse buna lui condiție fizică pe seama gimnasticii zilnice și a spiritului încă foarte tînăr, în ciuda celor mai bine de șaptezeci de ani pe care îi avea. Mîndru de el, se opri la barul restaurantului și își permise să bea un Campari, lux pe care și-l oferea destul de rar. În timp ce bea lichidul de culoarea uleiului bine rafinat, îi reveni în minte din nou scena dintre cei doi și vagi amintiri îl făcură să nădușească ușor. Se întreba însă de ce tocmai în acel loc a ținut Fodor să-și aducă amanta? Oricît își bătu capul, nu găsi nici un răspuns cît de cît plauzibil. Mai mult ca sigur că în afară de acea dezlănțuire de simțuri la zero grade, cei doi aveau să-și comunice ceva deosebit de important, altfel fostul boxer n-ar fi ținut ca întîlnirea lor să aibă loc tocmai la marginea Bucureștilor. În orice caz, față de nimicurile pe care le știa despre tragedia Cameliei Iovan, acest fapt, chiar și nedezlegat încă, era revelator.

Își sorbi ultimele picături de băutură și aducîndu-și aminte că Sandu Ion îi spusese că uneori fumează țigări bune, își permise să-și cumpere un *Kent*. Trase cîteva fumuri și aruncă țigara într-o scrumieră de mărimea unei farfurii, aflată pe tejgheaua barului, spre nedumerirea barmanului, dintr-o dată devenit mai politicos. Îl întrebă pe Bunic dacă mai dorește ceva. Detectivul dădu din cap și, înainte de a-și pune pălăria, spuse:

— Mi-e un somn de mor.

O luă spre casă și la fiecare pas auzea sub talpa piciorului cum zloata plescăia, făcînd un zgomot destul de dezagreabil.

11

Ajuns în apropierea casei, își simți trupul frînt de oboseală. Urcă cu greu cele cîteva trepte pînă la ușa de la intrare și se înviora doar în clipa cînd Alsacianul, cunoscîndu-l după miros, începu să sară cu picioarele pe clanță, dorind să-și vadă stăpînul cît mai iute. După baia bună și somnul binefăcător, animalul își revenise din starea de toropeală și acum îi ardea de joacă, încercînd să desfacă cu dinții copcile de la ghetele Bunicului. Detectivul îi cercetă cerul gurii cu ajutorul lingurii de pantofi, și cînd se convinse că prietenul lui arăta perfect, începu să se ocupe de propria lui sănătate. Puse ibricul pe reșou, scoase dintr-o pungă o amestecătură de ceaiuri, se strîmbă numai la gîndul că trebuia să bea toată porcăria aceea cu gust de venin, apoi se dezbrăcă și intră sub duș. Altădată, sub picăturile calde ale apei, cînta de plăcere; de data asta se mulțumi doar să mormăie ceva pe două note, o închipuire de cîntec în stare să jeneze și urechile sensibile ale cîinelui, neobișnuit cu asemenea falseturi. După dușul cald, Bunicul voi să facă unul rece, dar pînă la urmă renunță. Îndurase destul frig. În timp ce se ștergea, își zise că a doua zi era necesar să-și cumpere niște șoșoni cu fermoar, așa cum văzuse într-o vitrină, ghetele de iuft nemaifăcînd față deselor drumuri pe care le avea de străbătut de aici înainte. Intenționase de mult să achiziționeze pentru picioarele lui, deosebit de sensibile la schimbările de temperatură, încălțăminte mai groasă și mai caldă, dar de fiecare dată își mărturisise că nu era încă așa de bătrîn încît să-și încotoșmăneze picioarele ca un paznic de noapte.

Îmbrăcat în pijama, detectivul își bău ceaiul amar ca fierea și cam de aceeași culoare ca ea, apoi își pregăti pe noptieră gramofonul cu pîlnie. Învîrti arcul exact de paisprezece ori și jumătate, atît cît era regula, și puse pe discul dublat de o bucată rotundă de catifea neagră placa lui favorită: *Sonata opus 111*, anume partea a doua de la *Adagio molto semplice e cantabile*. Nu-i fu greu să găsească locul, deoarece placa, utilizată de sute de ori, nici nu mai putea să scîrțîie decît de la un anumit șănțuleț înainte. Ascultă cu imensă atenție *Arietta* și se bucură ca un copil cînd se enunțară cele șaisprezece măsuri, reduse apoi la un singur motiv, subliniat în prima lui parte de patetismul celor trei sunete, optimea, șaisprezecimea și pătrimea punctată. Ca să fie și mai pătruns de substanța melodică, Bunicul începu

să dirijeze cu un deget, spre mirarea cîinelui care își sucea capul conform traiectoriei impusă de arătătorul detectivului. Pînă la urmă, obosit de acest joc, pe care nu-l înțelegea, cîinele începu să latre, și Bunicul nu-l apostrofă, așa cum îi era obiceiul, deoarece treaz în el mai era doar acel deget, restul trupului urmînd ușoarele tresăriri ale respirației sforăitoare ce pusese stăpînire pe el.

Gramofonul se opri singur în clipa cînd arcul, obosit și el, nu mai avu putere să miște acul de oțel pe discul de ebonită, și Alsacianul, știind că menirea lui era aceea de a veghea somnul stăpînului, se lungi lîngă pat, rezemîndu-și capul de mîna cu care Bunicul dirijase și care, acum moale și inofensivă, atîrna în jos pe lîngă marginea patului.

Bunicul tocmai se visa dormind undeva într-o grădină, sub un cais înflorit — nu putea suferi merii, de aceea nu se visa niciodată dormind sub un măr, numai sub un cais — cînd Panaitescu, uzînd de cheia pe care Bunicul i-o încredințase, își făcu apariția în încăpere cu o lipsă de delicatețe înregistrată și de cîine, acesta trezindu-se brusc și plin de spaimă.

— Ce faci, maestre, dormi? Dormi la ora asta?

— Nu, dragul meu, visez doar, spuse bătrînul prin somn.

— Maestre, am alergat ca un catîr, pă cuvînt, că la un moment dat mi-a venit să las totul baltă și să intru într-o crîșmă...

— Nu scutura pomul, dragul meu, florile sînt atît de gingașe, spuse Bunicul, și șoferul, mirat peste măsură că era învinuit pentru o treabă pe care nu o făcea, se uită în jur avînd convingerea că tovarășul lui vorbea cu o a treia persoană.

— Maestre, dumneata dormi?

— Nu, dragul meu, numai visez.

— Bine, maestre, atunci ascultă!

Cîinele își permise să latre gutural de două ori, ca să curme acel dialog ilogic, și Bunicul își deschise ochii, mirîndu-se peste măsură că Panaitescu se afla în fața lui.

— Deci ai venit, dragul meu, spuse el și căscă discret, ducîndu-și mîna care îi atîrnase pînă atunci, la gură.

— Maestre, mi se pare că dumneata vorbești prin somn. Vorbeai de pomi și chestii, de m-am și speriat.

— Dragul meu, am fost puțin obosit, cred de fapt că n-am dormit mai mult de două minute.

Bătrînul se uită la ceas și, spre surprinderea lui, constată că dormise trei ore, dar cum se visase dormind, iar visul i se păruse din cale-afară de scurt, fusese aproape sigur că din clipa cînd pusese capul pe pernă și pînă cînd apăruse șoferul, nu putuseră trece mai mult de două minute.

— Adică dumneata dormi și visezi și eu alerg; dar, maestre, zău că nu-mi pare rău, se îmbună pînă la urmă șoferul.

— Ai găsit ceva interesant, dragă colega? Nu mă îndoiesc, cum dealtfel nu m-am îndoit niciodată că spiritul dumitale de observație, subtil dezvoltat, numai din neputința de a se defini total, n-a făcut dintr-un om ca dumneata un mare detectiv.

În fața unor asemenea laude întortocheate, orice supărare de pe fața șoferului se topi ca prin farmec și Panaitescu, lăsîndu-și pîntecul enorm să-i atîrne, semn că îngăduia egalitatea pe care i-o oferea detectivul, începu să povestească:

— De fapt, maestre, chiar m-am gîndit, dumneata n-ai dormit o noapte întreagă și aveam remușcări că de dimineață nu te-am trimis cu forța la culcare.

— Dragul meu, îți mulțumesc pentru grija ce mi-o porți. Totdeauna ți-am fost îndatorat, iar acum ți-aș rămîne și mai mult dacă nu m-ai face să mor de curiozitate.

Panaitescu își desfăcu nasturele de la haină, își scoase ochelarii de soare, descheie nasturele de la gulerul cămășii, ca sîngele să poată circula mai în voie și, punîndu-și un picior peste altul — ca întreaga ținută să pară mai degajată și în același timp mai impunătoare — tăcu cîteva secunde care i se părură Bunicului o veșnicie. De fapt, Panaitescu așa făcea întotdeauna cînd voia să-și dea importanță, și cum Bunicul îi cunoștea destul de bine obiceiul, nu se supără absolut deloc.

— Mult preaprețuite maestre, azi am avut o zi bună sau, cum se spune atît de des, excelentă în realizări

pozitive, de valoare. Să-ţi mărturisesc drept, nu mi-a prea convenit mie că mi-ai dat o asemenea însărcinare. Mi se părea o chestie mică faţă de posibilităţile mele, despre care dumneata ai vorbit mai adineauri cu laudă. Fiind somnoros, de dimineaţă nici nu te-am întrebat cum arată Dumitriu şi nici unde îl pot găsi. Abia după ce ai plecat mi-am dat cu presupusul că, de fapt, mi-ai cerut un lucru şi eu nu ştiam de unde să-l apuc. M-am dus la spital şi l-am întrebat pe Gogu Pomişor, bănuind că el, care, ştie toţi morţii, dintre vii măcar pe doctorul Dumitriu trebuie să-l cunoască. Aş! Ţi-ai găsit-o! Mi-a zis că lucrează la chirurgie, dar că nu-şi aminteşte de figura lui. Era trist babalîcul, maestre, cu toate că, după cîte ştiu, e mai tînăr ca dumneata cu aproape o jumătate de an. N-are condiţie, ce mai, altfel nu făcea pe moarta aia, de care mi-ai amintit mata, cu ruj pe buze, n-ar fi plîns în acelaşi timp ca o babă şi n-ar fi înjurat ca un birjar lumea asta a noastră, atît de fericită şi îndestulată. În loc să-mi spună cum arăta Dumitriu şi unde pot da de el, a început să-mi ţină o lecţie despre părinţi şi copii, spunînd că părinţii sînt nişte fiare faţă de plodurile lor: îngeri cu aripioare. Mi-a zis că dacă el ar fi avut o fată, ca moarta aia, ar fi ştiut cum să se ocupe de ea, ca să nu ajungă niciodată pe masa aceea rece. L-am întrebat, mai ales că matale nu mi-ai spus nimic, dacă răposata era fată, şi el, scărpinîndu-se la ureche, a început să blesteme şi mai grozav, spunîndu-mi că Iovan sau Iovana Camelia, sau cum îi spune, era la fel de neatinsă ca Maica Domnului şi că duhul sfînt n-a coborît nici măcar în glumă asupra ei. De unde am dedus, maestre, că şi eu am cap să deduc, nu numai dumneata, că fata a murit tocmai că n-a vrut să lase duhul sfînt să pogoare asupra ei.

— Interesant, interesant, colega, este o deducţie foarte importantă, cu toate că ea se bate cap în cap cu realitatea, deoarece fata a fost găsită sub maşină şi nu în patul cuiva.

— Bancuri, maestre, ascultă-mă pe mine, toate astea sînt bancuri, şi matale, care eşti un sentimental, te rog să mă ierţi, şi uneori cu capul în nori, nu cunoşti lumea şi mai ales femeile şi bărbaţii din ziua de azi. După mine, nouăzeci la sută din crime au la bază şarpele şi

necuratul, adică mărul lui Adam şi şarpele, ca să fiu mai clar pentru dumneata şi să mă înţelegi. Dacă la optsprezece ani era cum a zis Gogu „nealterată“, că aşa a zis, de parcă un om ar fi o bucată de salam sau de brînză, înseamnă că, ce mai, fata avea concepţii despre viaţă şi voia să iubească, adică nu voia aşa, ca să mă exprim mai intelectual, să se întindă cu unul şi cu altul. De aici i s-a tras.

Bunicul ridică un deget în sus şi Panaitescu, uşor admonestat de acea mişcare domoală, se opri îndreptîndu-se de spate.

— Dragul meu, mă interesează esenţa, nu o lua razna, cu toate că povestirile dumitale adiacente sînt din cale-afară de izbutite sub raport artistic, aproape aş zice că ai avea o anumită chemare şi în acest sens. Dar cu toate astea noi trebuie să rezolvăm o problemă criminală şi nu un tratat despre muzicalitatea frazei, mai ales că limba noastră are o melodicitate fără seamăn. Deci, să trecem la esenţă, dragul meu, deoarece e destul de tîrziu şi simt că pe la ochi din nou îmi apar florile de cais, de unde deduc că nu mi-am împlinit somnul.

Panaitescu se simţi uşor jignit de felul cum fusese întrerupt, dar îşi zise în sinea lui că Bunicul este într-adevăr obosit şi că ar fi cazul să intre în subiect, lăsînd deoparte literatura de care se simţea sincer atras ori de cîte ori era nevoit să povestească.

— Deci maestre, m-am urcat la etajul doi la secţia de chirurgie şi acolo m-am întîlnit cu o soră, cu una care a avut grijă de mine atunci cînd am fost operat de apendicită. Faină femeie, ce să zic, cu toate că de la ultima noastră întîlnire au trecut aproape douăzeci de ani. Văzînd-o, am simţit un real regret că atunci cînd eram mai tînăr, şi mi-a făcut curte, nu m-am însurat cu ea; că a rămas tot nemăritată şi mi-a mărturisit că asta numai din cauza mea. M-a iubit, maestre. Auzi, toanta, îmi spune după douăzeci de ani că m-a iubit şi lucrul cel mai interesant, din tot ce mi-a dăruit natura cu generozitate, ei nu i-au plăcut decît sprîncenele mele stufoase, aşa cum mi-a declarat fără pic de jenă. Să mori şi să nu crezi, dar eu, maestre, am crezut. Am vrut să-mi fac autocritica şi chiar am şi început, vor-

bind întîi de realizări și alte chestii pozitive din viața mea, ca apoi să trec la cele negative, dar ea mi-a pus un deget pe buze și m-a oprit, zicînd că nu merită. Atunci am întrebat-o de doctor și ea mi l-a arătat. Înalt, distins, prezentabil doctorul, maestre. Înarmat cu datele lui exterioare, am intrat în lift cu sora Diuța. Pînă la etajul cinci am strîns-o de cîteva ori în brațe, cu oarecare decență, dar nu prea, să simtă că și eu am sentimente în mine, și, ajunși sus, am coborît din nou, pe urmă tot așa de cîteva ori, ca doi porumbei, pînă ce am rugat-o să-mi facă rost de un loc de unde aș putea să-l văd pe Dumitriu ce face, dar el să nu mă vadă. I-am zis Diuței că aveam vagi semne că trebuia să fiu operat din nou și cineva m-a sfătuit să nu mă las operat de altcineva decît de Dumitriu. Ori eu voiam să-l văd cum lucrează. Uite-așa am ajuns acolo, deasupra, un fel de sală sau amfiteatru unde de obicei stau studenții, dar acum sala era pustie, nefiind în ea nimeni în afara persoanei mele. Maestre, nu-ți mai spun ce-am văzut, că dumneata, care ești o fire slabă și n-ai ținut în viața dumitale un pistol în mînă, deci n-ai omorît pe nimeni, habar n-ai ce înseamnă o operație. Dar înainte de operație s-a întîmplat o chestie. Dumitriu a fost chemat la telefon de cineva și eu, grăbit, am coborît și m-am făcut că mă plimb prin fața unui cabinet de unde vorbea doctorul. La început n-am auzit mare lucru, dar mai apoi strigătele lui Dumitriu cred că s-ar fi putut auzi și din stradă. „Vreți să mă jecmăniți, să mă șantajați!“ Uite așa a ținut-o și pe urmă a închis telefonul și s-a dus din nou în sala de operații. A tăiat, a hăcuit, a cusut, că era un fleac de operație, o apendicită, și după ce a terminat-o, s-a spălat pe mîini, a ieșit afară cu o soră tînără și al dracului de frumoasă. Am coborît și eu, mai mult leșinat, dealtfel cred că o dată sau de două ori, pentru puțin timp, chiar am leșinat, deoarece n-am văzut la început decît bisturiul cum intră în burtă și apoi cum Dumitriu coase de parcă ar fi cusut o pereche de izmene. Ei bine, maestre, pe coridor, Dumitriu cu fata aia brunetă, care avea un metru șaizeci și cinci înălțime — am notat datele ei, dar nu ți le mai enumăr, că toate la un loc înseamnă pur și simplu frumusețe picată din cer — au continuat

să vorbească și, la un moment dat, am văzut că sora îl strînge de mînă, dar, maestre, un strîns de mînă din ăla de și pe mine m-ar fi făcut praf, atît era de delicat, numai din buricele degetelor l-a mîngîiat, de parcă ar fi vorbit printr-un aparat morse. Fata s-a despărțit grăbită de doctor și s-a dus să se îmbrace de oraș. M-am repezit la Diuța, i-am spus că numai de Dumitriu am să mă las operat, am mai făcut două curse cu liftul, am invitat-o la mine acasă și ca din pușcă, am alergat afară din spital, ca să n-o pierd pe micuța și frumoasa în toate brunetă. Ea s-a urcat în autobuz, în treizeci și trei, eu în limuzină și, fiecare cu mijlocul lui de transport ne-am îndreptat spre țintă. Ținta pentru ea era *Agenția de voiaj* și dacă a ei era acolo, închipuie-ți că nici a mea nu putea fi alta. M-am așezat la coadă cu ea și am stat pînă ce a cumpărat un bilet de tren spre Brașov. De acolo, fata a plecat cu autobuzul șaptezeci și șase și eu, cum era și firesc, pe urmele ei. A urcat într-un bloc cu șase etaje, că m-am și mirat după ce le-am numărat de ce l-au făcut cu șase și așa de urît. De aceea m-am și enervat.

— Dragă Panaitescule, ești tendențios și uneori negativist...

— Bine, maestre, fie pe-a dumitale, cu toate că eu circul mai mult, am mașină, nu ca dumneata, că nu te-ai ales toată viața cu nimic. Deci s-a urcat în blocul cu șase etaje. După cîtva timp, fata a ieșit și, cu toate că mergea mai liniștită, legănîndu-și șoldurile, de se uita după ea fiecare muritor de rînd ce o întîlnea, eu nu m-am mișcat de lîngă bloc, știind că biletul de tren, frumusețea aceea de soră nu-l luase pentru ea. Am așteptat, maestre, cinci ore, auzi mata, cinci ore încheiate, și numai în clipa cînd am crezut că fata m-a tras pe sfoară, ca pe un prost, numai în momentul cînd am vrut să mă urc în mașină cu direcția spital, ca să fac o crimă premeditată, am văzut că din blocul acela iese un tînăr înalt și spilcuit, cu o vînătaie sub ochi și cu un geamantan de piele în mînă. Geamantanul nu era prea mare, adică era așa și așa. Am crezut că l-am prins pe Dumnezeu de picior și deștept, așa cum mă știi, făcînd pe interesantul, i-am spus tînărului că fiind liber pentru o oră, deoarece ștabul pe care îl servesc se află

la masă, în schimbul unui pol i-aş putea fi de folos în perimetrul scumpei noastre Capitale înfloritoare. Tîmpitul habar n-avea ce hram port eu şi a primit, dînd indicaţia pe care eu o ştiam: gara. Prin oglinda retrovizoare m-am uitat la el şi jur, maestre, că nu putea fi altul decît Dumitriu într-o ediţie mai tînără, de unde cu oarecare dificultate am tras concluzia că era chiar fiul doctorului.

— Interesant, interesant, Panaitescule!

— Şezi pe cur, maestre, că de-abia acum începe.

— Dragul meu, te rog să nu fii vulgar...

— Se poate, maestre? Am fost eu vreodată? Dar pe ce stă omul? Dumneata, dacă îmi este îngăduit să întreb, în clipa asta, mort de curiozitate, pe ce te-ai ridicat?

— Pe acea parte de trup, dragă colega, de care ai amintit, dar termenul în limbajul civilizat trebuie ocolit. Spune-i şi dumneata popou, sau şezut, ori şi mai delicat, dacă există alt cuvînt în dicţionarul Academiei, deşi eu nu cred.

— Bine, maestre, stai atunci pe popoul dumitale şi ascultă, de-abia acum începe...

— Aşa mai merge, dragă colega, acum este cu totul altceva, cu toate că expresia ultimă nu respectă întru totul limba tradiţională, deoarece îmi vine foarte greu să cred că pe vremea dacilor se spunea popou.

— Deci, maestre, vezi că tot la vorba mea te întorci? Şi asta ştii bine numai din pricină că atît eu, cît şi dumneata ne iubim atît de mult tradiţia...

— Deci, cum ziceai, dragul meu?

— Cum ziceam, maestre...

— Da, da, acum îmi amintesc, termenul totuşi mi se pare destul de inspirat.

— Deci, pentru a cincea oară, maestre, şi asta numai din cauza fineţei dumitale, că de-aia după ce au să te îngroape n-o să rămînă colaboratorilor dumitale moştenire nici un chil de ţuică, adică după ce mi-am dat seama cu cine am de-a face, m-am uitat insistent prin oglinda retrovizoare la mutra tînărului, atît de atent încît n-am auzit cum de două ori miliţienii au fluierat după mine că nu mai respectam nici o lege de circulaţie, aşa cum dealtfel nu respectă nici ei. M-am

întrebat de unde la tînăr vînătaia aceea sub ochi şi de ce era aşa de plouat. Am început să zîmbesc şi, înainte de a opri la intrarea aia cu ştaif de la Gara de Nord — unde n-ai voie să parchezi, dar eu am parcat — l-am întrebat dacă nu e băiatul doctorului Dumitriu care m-a operat pe mine acum doi ani de hernie, aiurea... S-a uitat mucosul la mine, maestre, dar nu fără o oarecare spaimă în priviri şi a zis că probabil îl confund, deoarece el nu are tată doctor, şi ca să mă convingă şi mai mult, mi-a spus că tatăl lui a murit într-un accident.

— Deci, asta-i convingerea ta, dragă colega.

— Asta-i, maestre! Dar stai că n-am terminat. M-am dus din nou la spital, flămînd ca un lup. Toată ziua n-am mîncat nimic, că dumneata nu mi-ai dat un sfanţ, cu toate că n-aveai. M-am interesat la Diuţa dacă doctorul are familie şi chestii, că eu nu mă pot lăsa operat de un om fără familie care nu ştie ce-i aia răspundere socială. Proasta de Diuţa, că după ce-am văzut cît e de proastă, nici nu mi-a părut rău că nu m-am căsătorit cu ea, mi-a zis că are nevastă bolnavă şi un băiat şi două fete; fetele, una studentă la chimie, alta la medicină, şi băiatul n-a intrat nicăieri că n-a reuşit, dar se pregăteşte să dea în toamnă. Ei, ce zici, maestre, de aceste prodigioase rezultate?

Bunicul se ridică de pe sofa, îşi îmbrăcă halatul, făcu două cafele şi abia după ce sorbi fiertura neagră catadicsi să vorbească.

— Bineînţeles, nu te-ai dus la familia Dumitriu să încerci, printr-un truc oarecare, să verifici dacă spusele acelei surori de caritate erau adevărate.

— Nu, maestre, de ce să mă duc, doar eu am încredere în Diuţa, am fost prieteni şi i-am lansat o invitaţie pentru mîine seară ca să ne amintim de tinereţe.

— Vezi, dragul meu, asta este diferenţa dintre un adevărat detectiv şi un amator. Amatorul se opreşte acolo unde de fapt ar trebui să înceapă, pe cînd profesionistul îşi dă seama imediat de balastul cercetărilor, le elimină şi continuă de acolo de unde datele încep să fie preţioase.

— Adică, maestre, dacă înţeleg bine, tot ce ţi-am povestit este un balast, vrei să zici...

— Dragă colega, nu mi-o lua în nume de rău, dar

mie mi se pare că de-abia de aici încolo vor apărea lucrurile interesante. Dar aşa cum se întîmplă — şi este chiar firesc să se întîmple aşa — partea cea mai dificilă a cercetărilor îmi revine mie, cu toate că trebuie să declar, aşa cum am mai spus-o dealtfel, că pentru pregătirea dumitale te-ai ridicat la un nivel cu totul excepţional. Dacă n-ar fi aşa, nu mi-aş permite să împart pe din două prima modestă oferită de Alexiu, adică mai mult decît frăţeşte.

Panaitescu se arse cu cafeaua şi Bunicul, nedînd atenţie strigătului de durere, îi povesti şoferului pe un ton pasionant peripeţiile din ziua aceea, fără să observe privirile aproape îngăduitoare ale şoferului, care nu vedea nimic interesant în tot ceea ce făcuse multstimatul şi admiratul său şef.

Dar în timp ce Panaitescu căsca cu o ostentaţie vădită şi în vreme ce Bunicul se pregătea să-şi încheie peripeţiile, se auzi sticla spartă la geam şi, în casă, o dată cu aerul rece de afară, pătrunse un bolovan de dimensiuni neobişnuite, învelit, aşa cel puţin crezu Bunicul, pentru a nu face zgomot prea mare, într-o bucată de ziar.

Calm, Bunicul se trînti la podea, Panaitescu la fel, şi văzînd că războiul bolovanilor nu mai continuă, detectivul se apucă să desfacă cu grijă învelitoarea. Găsi un bileţel pe care era scris cu litere de tipar un fel de poezie mai mult decît ciudată: „Henric al doilea muri ca un barbar / Ucis prin dos c-un corn de vacă, / Plăcerea ca să-i fie-ntreagă! / Eu cornul am să ţi-l bag prin gură, şi-am să ţi-l scot prin c..., stîrpitură.“

— Interesant, interesant, ce similitudine de termeni, dragă Panaitescule, spuse Bunicul, îngălbenit la faţă de cumplitul supliciu de care era ameninţat.

12

Bunicul se sculă la ora cinci dimineaţa îngheţat. Noaptea, împreună cu Panaitescu, stricaseră aproape un kilogram de făină ca să facă un terci cleios cu ajutorul căruia să lipească cîteva ziare în locul geamului spart,

dar vîntul stîrnit rupsese hîrtia şi casa se răcise ca un frigider. Cu toate astea, detectivul se simţi odihnit şi refăcut fiziceşte, de unde trase concluzia că n-ar strica nici în timp de iarnă să lase geamul deschis, aerul curat, după cum constatase, avînd asupra lui o influenţă mai mult decît binefăcătoare.

Înainte de plecarea lui Panaitescu, cei doi colaboratori mai discutaseră aproape zece minute, punîndu-şi fiecare în parte şi apoi amîndoi la un loc nu puţine întrebări în legătură cu individul care spărsese fereastra atît de grosolan. Nici Bunicul şi nici şoferul nu dezlegară enigma. Acum odihnit, în timp ce se afla sub duşul fierbinte, detectivul reluă, de data asta singur, discuţia purtată în contradictoriu cu şoferul şi trecu în revistă pe toţi delincvenţii din ultimii zece ani, cu care avusese de-a face şi care ar fi fost în stare să facă o poezie rudimentară ca aceea pe care o primise. Nu avea obiceiul să studieze numai cazul separat, fie că era vorba de o crimă sau de o simplă infracţiune. Dintr-o pasiune pe care nu şi-o putea explica, simţea nevoia intimă să cerceteze, atît cît îi stătea în putinţă, şi caracterele oamenilor, lucru care avea să se dovedească atît de util, nu numai pentru memoriile lui la care lucra, dar acest sistem, în lunga lui carieră, se dovedise nu o dată fructuos în prinderea a nu puţini delincvenţi. Adevăraţii infractori erau în felul lor oameni cu personalitate, indiferent că această personalitate era întrebuinţată în lupta cu legea şi Bunicul nu se îndoia că individul care atentase la fereastra lui şi voia să atenteze în aceeaşi măsură şi la întreruperea puţinilor ani de existenţă care îi mai rămăseseră, cu mijloace de determinare atît de barbare, nu putea să fie decît o personalitate din această categorie. Dar din moment ce individul nu se lăsa scos şi identificat din dosarele mai vechi, însemna că la mijloc era vorba de un client mai nou, necunoscut sau necunoscut numai lui, un infractor legat, nu era nici un dubiu, de cazul pe care îl ancheta şi care se anunţa din ce în ce mai interesant. Constatările lui personale şi datele culese de Panaitescu erau de fapt o dovadă. Dar cine putea să fie? Se simţi mult prea încălzit de apa fierbinte şi treptat o răci, pînă cînd şuvoiul se transformă într-un jet rece ca gheaţa. La o asemenea

temperatură joasă era practic imposibil să mai gîndească, așa că renunță cu desăvîrșire să-și mai pună întrebări, în schimb gloanțele fluide și reci ce-i biciuiau trupul cu asprime, îl obligară să scoată țipete ca din gură de șarpe, cu toate că nu o dată Bunicul se întrebase ce intensitate putea avea un asemenea strigăt. Desigur, o intensitate maximă, își mărturisi el concesiv și închise dușul.

Se îmbrăcă în grabă, își parfumă mustața și regretă amarnic că era iarnă și că florăriile, bogate în culori numai primăvara și vara, adică atunci cînd se găseau flori pe toate drumurile, îl lipseau de plăcerea de a-și pune bobocul lui preferat de culoare roșie la butonieră. Odată voise chiar să-și facă o mică seră pentru a nu renunța la această mică cochetărie zilnică, dar la un calcul sumar își dădu seama că pentru punga lui o asemenea idee, pusă în practică, ar fi însemnat o ruină financiară totală. Încercase să-și confecționeze unul artificial, din mătase, altădată să-și cumpere un trandafir din material plastic, dar renunțase de fiecare dată, socotind că natura nu l-ar ierta niciodată că vrea să o înlocuiască cu surogate de un gust mai mult decît îndoielnic. Luă din biblioteca modestă, dar plină cu cărți de o valoare remarcabilă, un album, și privi cîtva timp la o natură moartă a lui Luchian, ca să-și îmbete măcar privirile cu roșul trist al unui trandafir, dacă practic nu avea posibilitatea să-l aibă. Se gîndi la danezi, la lalele lor și îi invidie sincer. Îi lăsă cîinelui, care continua să doarmă, o porție de mîncare apreciabilă, și ieși în stradă.

Timpul în acea dimineață era întunecat și soarele lumina printre păturile de nori ca un bec slab. „Ah, unde-i primăvara!“, își spuse bătrînul detectiv și, lovind asfaltul umed cu bastonul lui de lemn de tec, își îndreptă spatele ușor adus, ca să elimine orice urmă de tristețe.

Avea în ziua aceea un plan de activitate încărcat. Știind că după ora opt Dumitriu ar fi putut intra în sala de operații, se grăbi spre spital, discuția cu medicul socotind-o mai mult decît importantă pentru cele ce avea de făcut.

Îl găsi pe doctor în camera de gardă, discutînd despre un caz grav și, după calmul cu care îi număra zilele bolnavului aflat în discuție, înțelese de ce Dumitriu nu era din cale-afară de afectat de decesul celeia pe care, cel puțin din spusele lui, o omorîse. Dumitriu ieși pe coridor și după ce Bunicul se recomandă și își arătă împuternicirea, amîndoi, detectiv și medic, se duseră într-o rezervă liberă ca să poată sta de vorbă în liniște.

— Domnule doctor, știu că sînteți surprins de această vizită pe care o socot și eu la fel de neplăcută, dar meseria este meserie. Ați comis un accident de circulație soldat cu moartea unei tinere: Camelia Iovan. Domnule doctor, ce părere ați avea dacă v-aș spune că eu am serioase îndoieli în privința faptului că dumneavoastră ați omorît-o?

Doctorul făcu niște ochi mari și dacă pînă atunci fața lui fusese calmă, după cuvintele rostite de Bunic, chipul i se îmbujoră ușor, iar trăsăturile i se crispară. Mult ar fi vrut să știe detectivul dacă acea schimbare bruscă se datora bucuriei că cineva îi punea la îndoială accidentul, sau temerii că în spatele cuvintelor se aflau ascunzișuri de care trebuia să se teamă. Nu existau decît două explicații pentru acea stare, dar Bunicul știa că va mai trebui să treacă mult timp pînă să afle adevărul atît de simplu, adevăr la care subconștientul medicului reacționase cu sinceritate.

— Domnule inspector, cred că așa vi se spune — Bunicul înclină din cap — ca să fiu sincer, nu numai că nu-mi este plăcut să discut de acest accident tragic, dar, credeți-mă, am momente, cum este cel de acum, în care cu greu îmi pot stăpîni spaima. Am suferit un șoc teribil. Ca medic și chirurg sînt obișnuit mai mult să tai în alții și să constat durerea într-un perimetru în afara mea. Tocmai de aceea am crezut pur și simplu că înnebunesc. Numai munca de fiecare zi, o muncă epuizantă mă mai poate scoate din această stare, și iată-vă pe dumneavoastră... Am greșit! Să știți că nu eram amețit și cred că aș fi putut evita accidentul dacă fata aceea n-ar fi dorit cu orice preț să moară.

— Domnule doctor, s-a aruncat în fața mașinii?

— N-aş putea spune, cu toate astea a apărut aşa de brusc, încît aproape că am avut senzaţia că s-a aruncat. De ce însă tocmai în faţa maşinii mele? Ştiu că mă paşte închisoarea şi, credeţi-mă, aş suferi mai uşor rigorile legii dacă aş fi convins că sînt pe deplin vinovat, dar aşa... E adevărat, eu am lovit-o, eu am încercat s-o salvez, dar am convingerea că aş fi putut evita această dramă dacă n-ar fi fost la mijloc intenţia ei... intenţie pe care nu ştiu cum s-o calific.

— Domnule doctor, sînteţi un chirurg cunoscut, mi-a vorbit de dumneavoastră multă lume şi chiar locotenentul Prodan, care anchetează acest caz, este din cale-afară de nefericit. Dumneavoastră, mi se pare, i-aţi dat telefon după ce fata a murit...

Dumitriu zîmbi vag, şters aproape.

— Da, l-am operat şi aveam numărul lui de telefon... Am încercat... Adică nu vreau să vă ascund că doream să ancheteze acest caz cineva care să mă cunoască, nu că aş fi avut ceva de ascuns, dar voiam să fiu înţeles...

— Tocmai asta şi vrem, domnule doctor, să vă înţelegem şi, în măsura în care putem dovedi nevinovăţia dumneavoastră, să o dovedim.

— Vă mulţumesc, domnule inspector, dar chiar dacă s-ar constata că, fie şi numai în parte, sînt de vină, indiferent de intenţia ei de a-şi curma zilele, povestea asta îmi va lăsa în suflet, domnule inspector, un imens regret pentru toată viaţa... În orice caz, am de gînd să nu mai conduc maşina de aici înainte, cu toate că îmi va fi foarte greu.

— Domnule doctor, puteţi, cît mai scurt cu putinţă — dealtfel vreau să vă spun că nu e vorba de un interogatoriu, ci de o pură formalitate — să-mi povestiţi cum s-au petrecut lucrurile? Poate în clipa accidentului nu eraţi atent, poate vă ocupaţi cu altceva, în sfîrşit, poate nu v-aţi dat seama şi dintr-o dată aţi observat că fata e în faţa maşinii... Pentru mine şi mai ales pentru dumneavoastră este foarte important să ştiu în amănunt cum s-au petrecut lucrurile.

— Era ora două noaptea şi mergeam spre spital. Am primit un telefon că unul din pacienţii mei, operat cu o zi înainte, nu se simte bine şi mă grăbeam să ajung

cît mai iute. Străzile erau pustii, burniţa, nu eram decît eu şi cu gîndurile mele, ca să fiu sincer mă gîndeam la soarta bolnavului cînd, dintr-o dată, văd o fîşie neagră în faţa maşinii. Am crezut că ştergătorul face o cursă greşită, dar reflexul a fost mai puternic decît ceea ce gîndeam eu în momentul acela. Am frînat brusc, uitaţi, şi acum mai port semnul acesta în frunte din pricina loviturii de la parbriz, sau de la volan, nici eu nu mai ştiu bine. Am coborît. O roată trecuse peste picioarele fetei. Dar înainte de a trece peste ea, în clipa în care am lovit-o a sărit pe capotă, de unde am dedus că era în picioare în momentul coliziunii, şi nu culcată sau într-o poziţie oblică, aşa cum mi s-a părut la început. Am urcat-o în maşină şi am venit la spital. Împreună cu sora Otilia am încercat s-o operez. Totul a fost zadarnic.

— Sora Otilia era de serviciu?

— Da. Trebuia să fie pe secţie de serviciu şi un medic, dar numai cu două ore înainte de sosirea mea a fost anunţat că trebuie să plece la Cluj. Îi murise o rudă apropiată. Din această pricină am şi fost chemat pentru bolnavul meu.

— În maşină, în timp ce vă întorceaţi la spital, eraţi singur, domnule doctor?

Dumitriu zăbovi o clipă cu răspunsul, apoi zise:

— Da, singur, de ce credeţi că n-aş fi fost singur?

— N-am crezut asta.

— Atunci n-aţi fi pus întrebarea, domnule inspector! Puţin psiholog sînt şi eu, şi dacă aţi venit să discutaţi cu mine, vă rog să discutaţi deschis, aşa cum discut şi eu, spuse doctorul puţin iritat.

— Aveţi dreptate, dar să ştiţi, nu m-am gîndit la nimic neobişnuit. În fond, vreau să vă salvez, domnule doctor, nu numai de la închisoare, ci mai presus de ea, doresc să elimin din dumneavoastră acea stare de vinovăţie care îl urmăreşte pe om toată viaţa, aşa cum prea bine aţi spus. Mi-am permis să vă pun întrebarea deoarece, atunci cînd un om se află cu o femeie în maşină, se mai întîmplă să vorbeşti cu ea şi mai ales, ştiind că strada e liberă, să nu fii foarte atent, secundă de secundă, la asfalt. Ori poate tocmai în clipa aceea să se...

— Am fost singur, domnule inspector.
— Cu toate acestea, acasă la dumneavoastră se știa că în noaptea respectivă sînteți de gardă, domnule doctor... Vedeți, mi-ați reproșat că nu sînt sincer și deschis, dar dumneavoastră de la bun început n-ați fost cu mine.
— De unde știți că trebuia să fiu de gardă? V-am spus doar că de gardă era doctorul Săvescu.
— Eu n-am spus, domnule doctor, că medicul Săvescu nu era de gardă. Am susținut că acasă la dumneavoastră se știa că sînteți la spital. Ori dumneavoastră mi-ați mărturisit acum cîteva minute că vi s-a telefonat *acasă* și de acolo ați plecat spre spital. Dealtfel, accidentul nu s-a produs pe drumul de la locuința dumneavoastră spre spital — socotind drumul între două puncte ca fiind cel mai direct, se înțelege —, ci de la o altă locuință, bănuiesc, spre aceeași instituție în care ne aflăm.
— De unde știți?
— Domnule doctor, fiecare om cu meseria lui. Vă rog să fiți liniștit. Am întrebat la telefon. Mi-a răspuns o femeie, poate chiar soția dumneavoastră, dar am întrebat în așa fel încît niciodată n-o să-și închipuie că am urmărit altceva decît, ca un vechi pacient al dumneavoastră — așa m-am recomandat — să aflu la ce oră ați plecat la spital, deoarece aveam o întîlnire. Deduc, din moment ce nu v-a spus, că nici azi-noapte n-ați fost acasă, nu-i așa?
— Ce urmăriți, domnule inspector?
— Să vă salvez, domnule doctor, doar v-am spus. Și pentru că sîntem între bărbați, vă pot spune că ați fost la sora Otilia, acolo ați dormit, și dacă ați dormit acolo, sora Otilia, în noaptea aceea, nu putea fi la spital.
— A fost, cum îndrăzniți să...
— A fost, dar a venit cu dumneavoastră, domnule doctor. Ați plecat de la ea și ați venit cu ea. Și atunci mă întreb: De ce v-a însoțit? Știa că pe drum o să călcați neapărat pe cineva cu mașina și trebuia să vă fie de ajutor? Sau v-a însoțit pur și simplu din sentimente pe care le înțeleg și la nevoie le pot chiar încuviința?

Ușa se deschise și în cadrul ei apăru o soră brunetă, sora de care vorbise Panaitescu și care, după părerea galantă a detectivului, era mult mai frumoasă decît o descrisese șoferul.
— Domnule doctor, spuse sora, destul de surprinsă de prezența unui străin acolo, pacientul este pregătit pentru operație...
— Nu vreau să vă rețin, domnule doctor, spuse Bunicul uitîndu-se după fata care închizînd ușa își mușcase buza de jos, semn, în ochii Bunicului, că era în mod real îngrijorată.
— M-a însoțit, continuă doctorul, ca răspuns la întrebarea detectivului.
— Este deosebit de frumoasă, domnule doctor, și vă înțeleg, cu toate că, după cîte știu, are exact vîrsta fiicei dumneavoastră mai mari, poate cu două luni mai mică...
— Domnule inspector, este vorba de viața mea intimă...
— Și de moartea unei vieți tinere care putea avea și ea o viață intimă, domnule doctor, spuse Bunicul. Am să vă mai caut și v-aș sfătui, dacă sînteți tulburat, să lăsați pe altcineva să opereze.
— Este o intervenție de rutină, mărturisi medicul pe un ton moale, și, lăsîndu-l pe Bunic singur, se îndreptă spre sala de operații.

13

Bunicul nu părăsi rezerva. Știa că doctorul avea să se întoarcă, sau, în cel mai rău caz, îi va trimite un emisar. Discuția se întrerupsese într-un moment complet nefavorabil pentru el, și dacă era un om inteligent și preocupat sincer de soarta lui, era dator, indiferent de faptul că trebuia sau nu să opereze, să-i dea detectivului cel puțin o explicație. Bunicul nu greși. Ușa se deschise și sora Otilia intră în încăpere, făcîndu-și de lucru cu niște seringi.

— Domnule inspector, mi-a spus domnul doctor că știți. Am o singură rugăminte, să nu afle soția lui.

Fata se întoarse de la chiuvetă și îl privi pe detectiv drept în ochi. Otilia nu era numai frumoasă, dar și extrem de interesantă și cîteva secunde Bunicul nu-și putut dezlipi ochii de la chipul ei, interes pe care Otilia îl remarcă și nu s-ar fi putut spune că fără plăcere.

Deși era foarte suplă, Otilia Suru avea tot ce-i trebuie, cum îi plăcea omului legii să se exprime, atunci cînd sexul frumos răspundea în proporții apropiate de concepția lui despre sublim. Nu era prea înaltă. Ochii mari, negri, migdalați cu ajutorul creioanelor de aceeași culoare, buzele bine conturate și umerii obrajilor aduși puțin în afară îi dădeau un aer voluntar și încăpățînat totodată. Dinții regulați, dar mici, gîtul subțire și lung făcînd înspre ceafă o adîncitură ușoară, părul purtat în coc, sînii bine reliefați sub halat și picioarele ireproșabil „clădite“ îl făcură pe Bunic să aibă o părere mai mult decît bună despre gusturile doctorului Dumitriu.

— V-a trimis doctorul să-mi transmiteți rugămintea formulată de dumneavoastră, domnișoară?

— Da, mi-a spus, în timp ce se îndrepta spre sală, că sînteți la curent cu relațiile noastre. Era distrus, domnule inspector.

— Domnișoară, vă rog să înțelegeți că nu urmăresc altceva decît să dovedesc nevinovăția doctorului Dumitriu. Faptul că am venit aici pentru a vă spune așa ceva trebuie să vă liniștească pe amîndoi. Vreau să abordez acest caz de pe poziții favorabile dumneavoastră, și nu ostile. Dar pentru a vă putea ajuta am nevoie de date exacte, domnișoară, și, mai ales, cît se poate mai adevărate.

— Sînt gata să vă răspund la tot ce doriți, spuse Otilia și, ca un școlar cuminte, se așeză pe scaun, avînd grijă să-și țină picioarele cît mai apropiate unul de altul, firește dintr-o decență pe care Bunicul, rău uneori — și acum era rău — o socoti calculată.

— De cînd trăiți împreună, domnișoară?

— Asta este chiar așa de important pentru accident?

— Domnișoară, absolut fiecare întrebare este importantă, altfel, credeți-mă, nu v-aș pune-o.

— De trei ani.

— Doctorul Dumitriu te ajută cu bani?

— Da, uneori, cu toate că nu acesta este motivul pentru care sînt împreună cu el. Este un om de o delicatețe deosebită și micile atenții pe care mi le face din cînd în cînd nu le pot socoti decît dezinteresate. De altfel îl iubesc, domnule inspector.

— Nu mă îndoiesc că vă iubește și el, domnișoară, cu toate că nu-mi scapă faptul că este căsătorit și are trei copii. Dumneata ești singură?

— Nu, locuiesc cu mama și am un frate mai mare ca mine cu doi ani.

Bunicul își aprinse o țigară. Se simțea pornit împotriva acestei creaturi și nu-și putea explica acest sentiment. Încercă să-l domine cu fum de țigară și cîteva minute reuși. Fumul îi domoli pornirile și-i făcu bine.

— Domnișoară Otilia, cine a dat telefon în noaptea accidentului ca doctorul Dumitriu să vină la spital?

— Nu știu. Eram în baie. Mi-a spus numai că este chemat și atunci i-am zis că-l voi însoți. Urma ca de acolo să mă întorc cu mașina.

— Știți să conduceți?

— Da, m-a învățat Radu, adică doctorul Dumitriu.

— Dumneata ai văzut-o pe Camelia Iovan cînd s-a aruncat în fața mașinii?

Otilia zăbovi cu răspunsul. Ochii i se mijiră și în colțul gurii îi apăru un zîmbet, mai mult o umbră de zîmbet. Fata era cuprinsă probabil de alte sentimente și încerca să și le stăpînească, cutele buzelor făcînd o linie pe care Bunicul, în starea în care se afla, o percepu de-a-ndoaselea.

— Domnule, în clipa aceea doctorul m-a sărutat. Eram foarte veseli și eu i-am spus pe drum cîteva glume. A rîs fericit și, știu eu, de bucurie sau poate din alte motive, necunoscute mie, m-a sărutat. În secunda imediat următoare n-am simțit decît o frînă puternică și o izbitură. N-am știut ce s-a întîmplat. „Un accident“, a zis Radu și a coborît imediat. Mi-am dat seama că era așa cum spusese și am coborît și eu. Fata respira

încet. Am urcat-o în mașină și am venit cu ea la spital.

— La spital ați vorbit cuiva de accident?

— Nu, domnule inspector.

— Bine, dar pînă la sala de operații n-ați întîlnit pe nimeni?

— Ba da. Portarului i-am spus că am găsit o accidentată în apropiere și că cel care a lovit-o a fugit. La fel am spus și celor două surori de gardă pe secție, care ne-au ajutat.

— Cînd v-ați dat seama că Iovan Camelia a murit, domnișoară Otilia?

Otilia își scoase din buzunarul șorțului bine strîns pe talie o batistă albă, scrobită și începu să se șteargă la ochi. Plîngea.

— Am bănuit de cum am văzut-o că nu mai are sorți de scăpare. Cred că a murit în timp ce o operam. O coastă ruptă îi intrase în plămîn. Punga de cauciuc de la aparatul cu oxigen nu se mai mișca. Am înțeles și eu și Radu că totul s-a sfîrșit.

— Ce ați făcut apoi, domnișoară?

— Ce puteam face? A fost transportată la morgă... Domnule inspector, pot să fiu foarte sinceră cu dumneavoastră?

Bunicul se uită la Otilia și simți din ochii ei că sora îl măsoară într-un fel aparte.

Desigur, domnișoară, chiar eu v-am îndemnat doar.

— Atunci să știți că am impresia ca și Radu de altfel, că dumneata nu numai că nu vreți să ne ajutați, dar urmăriți altceva.

— Ce vă face să credeți aceasta, domnișoară?

— Totul.

Bunicul își stinse țigara, destul de brutal, în scrumiera murdară aflată pe un colț al mesei.

— Închipuiești, domnișoară, că dumneata te-ai afla în locul meu, că ești obligată să te ocupi de elucidarea acestui caz. Ai fi chiar așa de puțin interesată de faptul că o fată care avea dreptul la viață, așa cum ai și dumneata — și nu poți să spui că nu te bucuri de ea — moare din motive pe care nu și le poate explica încă nimeni? Doctorul susține că Iovan Camelia s-a aruncat în fața mașinii, sau, în orice caz, a avut impresia că gestul a fost premeditat. Eu vreau să știu de ce acest gest a fost premeditat, deoarece, în acest caz, articolul de lege sub care se află doctorul în momentul de față se va schimba, domnișoară, spre binele lui.

— Cu toate astea, dumneata ne vrei răul, o simt, domnule inspector, sînt femeie și de fapt dumneata nu pentru asta ai venit aici să ne ajuți. Iar în acest caz nu știu ce ar mai avea Radu și eu de discutat cu dumneata. Dacă va fi nevoie, voi face închisoare alături de el, nu-l voi lăsa singur. Și-a recunoscut vina, ce mai vreți? Judecați-ne și lăsați-ne în pace! spuse Otilia. Nu ne mai chinuiți, destul de chinuiți sîntem și așa.

Bunicul se uită la soră cum plînge, avînd grijă să-și ude cît mai puțin genele, dar, cu toate acestea, era clar, durerea reală, de dincolo de plîns, exista, și îi fu ciudă că, fără voia lui, avusese față de fată și față de medic o atitudine premeditată. Se apostrofă, cu toate că era la fel de sincer convins că cei doi îi ascundeau lucruri foarte importante.

— Domnișoară, îmi cer scuze, o anumită rutină ne face să nu ne dăm seama totdeauna de tonul și de termenii pe care îi întrebuințăm într-o anchetă. Dumneavoastră ce v-ați face, domnișoară, dacă în fața fiecărui bolnav, în loc să vă străduiți să-l vindecați, utilizînd la nevoie și tonul aspru, poate mai puțin plăcut dar mai convingător în orice caz, v-ați pune pe văicăreală? Nu-i așa, domnișoară Otilia, că am dreptate, nu se poate să nu-mi dați dreptate, că uneori rutina împinge pe om la formulări stereotipe? Îmi pare rău că am abuzat de ele.

Fata își lăsă capul în jos și pînă la urmă se șterse la ochii adumbriți de lacrimile ușor înnegrite din pricina rimelului.

— Domnișoară, cîteva întrebări doar, promit că vor fi ultimele pe ziua de astăzi. Ce-ați făcut după ce Camelia Iovan a fost dusă la morgă? Din datele existente la dosar reiese că doctorul Dumitriu l-a sunat pe locotenentul Prodan abia după două ore de la operație, ori regulamentul de circulație prevede clar că imediat după ce victima este transportată la spital, cel ce a acciden-

tat-o este obligat să se întoarcă cu vehiculul la locul unde s-a produs accidentul.

— Eram pierduți, pur și simplu. Ne era teamă de ce o să se întîmple. Vreau să vă spun foarte cinstit că i-am sugerat lui Radu să anunțe Miliția, dar să comunice că a găsit-o pe Camelia Iovan pe drum, adică nu voiam ca el să recunoască fapta. Gîndiți-vă la situația lui, la familia lui... N-a vrut. S-a îndreptat spre telefon și atunci eu i-am barat calea. L-am rugat să aibă puțină răbdare să analizăm situația. M-a ascultat, cu destulă greutate. Am venit amîndoi în această rezervă unde ne aflăm acum. Și-a pus capul în mîini și din pricina șocului aproape că a avut o criză cardiacă. I-am adus puțină valeriană, știind că medicamentul o să-și facă efectul rapid, apoi i-am dat un calmant mai puternic. Am pus mîna pe telefon și atunci, cu o voce stinsă, m-a întrebat ce am de gînd să spun. I-am mărturisit că vreau să iau vina asupra mea. Mi-a luat receptorul din mînă și l-a pus în furcă cu brutalitate, cu aceeași brutalitate m-a împins lîngă ușă. Eram distrusă numai la gîndul ce avea să urmeze. Am vrut să-l conving că luînd fapta asupra mea, el are să scape de toate neplăcerile și că în felul acesta se va convinge că îl iubesc cu adevărat.

— Deci nu era convins că-l iubești, domnișoară...

— Spunea mereu că e bătrîn și că într-o bună zi am să-l părăsesc. Cocheta cu bătrînețea, îi place să cocheteze, și nu o dată ne-am certat pe această temă. De vină pentru starea lui e soția lui care, înainte de a se îmbolnăvi, l-a îmbolnăvit și pe el cu aerele ei de fostă prințesă.

— Trei copii nu se nasc din ură, domnișoară.

— Ba se nasc, și eu m-am născut așa.

— Părinții dumitale unde locuiesc?

— Mama, cu mine; tata e la Petroșani.

— Și ai un frate student.

— Da, am.

— Astăzi a plecat la Brașov, e-adevărat?

— Da, eu i-am cumpărat bilet; dar de unde știți?

— Un detectiv nu mai e detectiv dacă nu știe totul, domnișoară..

14

De la spital, cu ajutorul a două autobuze, Bunicul se duse în Drumul Taberei. Se ascunse în dosul acelorași grămezi de cărămidă, cum făcuse cu o zi înainte. Strada nici de data asta nu era prea populată. Din pricina camioanelor care transportau moloz și a zăpezii topite, un strat gros de noroi acoperise întreg asfaltul. Bunicul se uită spre partea laterală a clădirii și observă printre alte mașini parcate și *Fiatul* șase sute. Îl recunoscu după nenumăratele păpuși agățate înăuntru: două la oglinda retrovizoare și alte trei în spate. Fodor Gheorghiță era un iubitor de păpuși, după cum se vedea. Bunicul se apropie cu băgare de seamă de mașină. Întîi se opri în spatele ei ca să-i citească numărul, apoi cercetă caroseria cu atenție. Ezită la bara din față. În partea dreaptă metalul fusese îndoit și reparat decurînd. Aripa era puțin îndoită. Spre deosebire de farul din stînga, rama de nichel de la farul din dreapta era mai strălucitoare. Aflase de la Panaitescu că în magazine nu se vînd sticle de faruri separate. Se vînd numai seturi complete. Mai mult ca sigur că farul din dreapta fusese înlocuit în întregime. După ce se uită la capota mașinii și constată că e neatinsă, Bunicul se furișă din nou în spatele grămezilor de cărămizi. Nu voi să emită păreri definitive în urma celor descoperite. S-ar fi putut foarte bine ca Fodor să-și fi spart farul la o garare prost efectuată sau într-o ciocnire fără urmări grave. Cu tot numărul redus de mașini, ciocniri se petreceau și în București, chiar mai multe decît în capitalele aglomerate și asta deoarece șoferii erau siguri că au spațiu de mișcare în voie. Uneori se întîmpla însă să nu fie tocmai așa.

Voi să-și aprindă o țigară, cînd zări la ușa de la intrarea blocului statura muntoasă a lui Fodor. Era îmbrăcat într-un costum maro, cu pantofi de aceeași culoare, ascuțiți la vîrf, iar pe cap purta o pălărie cu panglică lată, înnodată într-o parte în formă de fluture. Fodor își îmbrăcă pardesiul ținut pînă atunci sub braț și, uitîndu-se încă o dată la cerul înnourat, se îndreptă spre mașină. Bunicul își schimbă locul ca să nu fie văzut. *Fiatul* demară și după cîteva minute detectivul zări ma-

șina rulînd cu viteză pe șoseaua udă și murdară. Așteptă cîteva minute bune, apoi, degajat, urcă la etajul trei al imobilului din care ieșise Fodor. Nu-i fu greu să deschidă ușa. Cunoștea sistemul aproape comun al tuturor broaștelor folosite la construcțiile noi. O simplă învîrtitură și șperaclul făcea broasca să cedeze. Nu intră bine în cameră cînd auzi un glas care-l sperie cumplit.

— Nu intra, tîrfă; ți-am spus să nu vii la mine, tîrfă!

Bunicul se întoarse brusc. Pe un dulap se vedea o colivie și un papagal mare, cît o frunză de banană, se rotea nervos pe inelul din mijlocul domiciliului forțat, aruncînd în dreapta și-n stînga injurii cu nemiluita. Mai mult ca sigur că data trecută Fodor ținuse papagalul în bucătărie sau în nișa alăturată camerei unde se afla. Papagalul continua să fie gălăgios și atunci detectivul scoase dintr-un buzunar o lamă de gumă de mestecat, o băgă între dinți și după ce pasta albă deveni aproape fluidă, Bunicul o întinse printre gratii papagalului. Răutăcios, papagalul voi să-l muște și prinse cu ciocul, în locul degetului, guma. Detectivul se liniști. Papagalul, cu ciocul lipit, făcea încercări desperate să scape de lipicioasa mîncare, fără să reușească însă. Bunicul roti ochii prin cameră. La prima vizită înregistrase totul, dar acum avea motive speciale să se uite în primul rînd la bibliotecă. Voia să găsească o anumită carte, dar cu toate că luase fiecare volum la rînd, nu găsi ceea ce căuta. Nu erau pe cele două rafturi decît tomuri pline de legi și legate frumos, zeci de decizii și dispoziții de stat de dată mai recentă. Probabil Fodor, așa cum îi spusese dealtfel, voia să fie la curent cu toate noutățile în materie de legislație. Bunicul se duse la fereastră și se uită în stradă. Nu văzu nimic deosebit. Reveni în încăpere și începu să cerceteze fiecare colțișor cu maximă atenție. Cînd ajunse la pat, își scoase lupa și privi atent locul unde, de obicei, se așează perna. Investigația lui nu rămase fără rezultat. Găsi două fire de păr de culoare neagră, destul de lungi ca să nu fie ale lui Fodor. Își scoase batista, apoi din nou o bucățică de gumă de mestecat și după ce prinse firele de pasta lipicioasă, o împachetă cu fire cu tot în batistă. Apoi, cu un genunchi îndoit, cercetă în continuare parchetul. Lucrătura era destul de proastă sau, ca să folosim cuvintele Bunicului, „de mîntuială“, altfel lamele de stejar n-ar fi fost așa de îndepărtate una de alta. Cercetă spațiile pline de praf, dar nu observă nimic aparte. În apropierea caloriferului, vopsit cine știe de ce în maro, văzu între lamele parchetului un mic flec, fără îndoială rămas acolo de la un pantof cu toc cui. Scoase cu vîrful briceagului bucata de ebonită și, bucuros de această descoperire, se ridică.

— Tîrfă, tîrfă, se auzi din nou glasul papagalului.

Bunicul se îndreptă spre pasăre. Reușise să înghită guma de mestecat...

Trecu apoi la bucătărie. Era și aici, ca dealtfel în tot apartamentul, o ordine desăvîrșită. Pe peretele din dosul aragazului era prinsă în pioneze o bucată de pînză cusută cu albastru, pe care se vedea o gospodină în fața sobei de gătit. În partea de jos scria: „Cine gospodină bună are, nu rabdă niciodată de mîncare“.

Bunicul zîmbi și se apropie de ușa pe care intrase. Afară, pe coridor, se auzeau două femei sporovăind. Bunicul simți că transpiră. Se întoarse din nou în casă și, neavînd ce face, deschise dulapul. Pe umerașe atîrnau vreo zece costume de haine, iar deasupra, în despărțiturile rezervate lenjeriei de corp, văzu cîteva gulere de blană. Își aduse aminte că paltonul Cameliei Iovan avea la guler o blană asemănătoare. Smulse cîteva fire din părul maro închis, le umezi cu puțină salivă, apoi le băgă în buzunarul rezervat obiectelor mărunte. Buzunarul era căptușit cu o bucată de pînză cauciucată, din pricina aceasta adezivă. Se duse din nou la ușă. Vocile se auzeau în continuare. Detectivul începu să dea semne de nerăbdare. Ce s-ar întîmpla dacă s-ar întoarce Fodor? Dacă ar da peste el, cu siguranță că fostul boxer nu l-ar lăsa să iasă viu. Bunicul începu să-și facă curaj, mărturisindu-și că dacă un om pleacă cu mașina, nu pleacă doar pentru cîteva minute. Această simplă presupunere îl mai liniști. În stradă se auzi un claxon și detectivul se apropie din nou de fereastră. Îngălbeni. Fodor voia să treacă spre spațiul de parcare și o basculantă care patina în nămolul de lîngă cărămizi îi bara drumul. Simți că îi bate inima gata să se spargă și curios din fire cum era, mai ales că pînă atunci nu-și au-

zise inima bătînd atît de distinct, își duse mîna la piept în timp ce privea ceasul din perete. Pulsul, firește, era exagerat, dar nu din cale afară. 101 bătăi, totul calculat la sfert, apoi adunat la șaizeci de secunde.

Fodor făcea semne disperate prin portiera mașinii, dar camionul patina în continuare. Cîtva timp Bunicul îi urmări de sus pe cei doi șoferi, încercînd să le descifreze după mișcarea buzelor înjurăturile. La o nouă opintire, basculanta porni, gata să treacă peste *Fiat* și numai îndemînarea de ultim moment a șoferului îl scăpă pe Fodor de la dezastru.

— Fie ce-o fi, zise Bunicul cu voce tare, și calm, ca și cum ar fi ieșit din propria lui casă, deschise ușa. În fața ei nu mai era nimeni.

Cu același șperaclu zăvorî intrarea. Termină această operație exact în momentul cînd liftul opri la palierul unde se afla. Bunicul fugi pe scări, în sus, oprindu-se la celălalt etaj. Numai după ce auzi ușa închizîndu-se coborî și, cînd ajunse în stradă, își făcu o cruce cu limba în cerul gurii. Hotărît, se născuse într-o zodie mai mult decît norocoasă.

Se urcă în primul autobuz și nu respiră ușurat decît atunci cînd mașina ajunse pe una din străzile principale ale orașului.

Lăsă firele de păr la laborator, la fel și pe cele luate de la gulerul de blană, apoi se duse la magazia unde se păstrau obiecte găsite asupra victimelor.

Bătrînul Caramfil, magaziner de patruzeci de ani, trecut, cum îi plăcea să spună, prin patruzeci și cinci de șefii locale și douăzeci și patru de guverne, îi aduse lada în care se găseau lucrurile Cameliei Iovan. Bunicul scoase pantofii. Flecul găsit în casă la Fodor era de la pantoful ei. Se așeză pe scaun și își șterse fruntea de transpirație. Caramfil îl văzu și după ce se uită roată, se aplecă spre urechea Bunicului:

— Am auzit că se schimbă șeful. Mi-am zis să nu mor pînă nu îl mătur și pe cel de-al cincizecilea. Ce zici, se duce? Eu așa am auzit...

— Moș Caramfil, ce înseamnă cînd, în casa unui cetățean oarecare, găsești un flec care corespunde unuia lipsă de la pantoful unei moarte?

Bătrînul se scărpină la o ureche și ridică o mînă în sus:

— Înseamnă, meștere, că moarta, cînd a plecat de acolo, era vie.

— Interesant, foarte interesant, răspunse Bunicul ca pentru el și lăsîndu-i bătrînului o țigară, urcă la etajul patru, la Alexiu.

Căpitanul era în biroul lui. Mînca o bucată de pîine prăjită unsă cu unt.

— Șezi, Bunicule, și dacă vrei, servește! Mi le face nevasta ca să nu mă îngraș, spuse Alexiu și cu o mînă își netezi chelia ce făcuse ravagii pînă aproape de ceafă.

— Domnule căpitan, nu v-am telefonat ieri, deoarece eram mort de oboseală. În plus, aveam remușcări că v-am trezit noaptea din somn.

— Dacă aveai remușcări, înseamnă că n-ai găsit nimic important de comunicat, iar acum că nu le mai ai...

— Într-adevăr, cred că am găsit ceva...

— Stai o clipă, așteaptă!

Alexiu dădu drumul la un magnetofon și Bunicul fu nevoit să asculte, pe rînd, glasurile copiilor căpitanului, înregistrate pe bandă. Nu era pentru prima dată că Alexiu îl obliga să asculte și nu se îndoia nici acum că Alexiu îi va spune același lucru, mărturisit de fiecare dată cu asemenea ocazii: „Uite, nu le recunosc vocile". Dar spre surprinderea detectivului, Alexiu îi înșiră cele șapte nume vădind o bucurie fără seamăn.

— Cred că sînteți fericit, domnule căpitan, că aveți atîția copii.

— Întrebarea asta să mi-o pui cînd e și nevasta de față, ca să pot spune da. Ei, ia zi, ce-ai găsit?

Bunicul îi povesti în amănunțime și nu uită să amintească și de constatările lui Panaitescu.

Căpitanul tăcu, netezindu-și mustața. Vorbi într-un tîrziu:

— Adică o ții pe-a matale că Gogu are dreptate!

— Da, domnule căpitan.

— Prodan a fost la mine și mi-a mărturisit că nu te-ai purtat prea galant cu medicul.

— Adică doctorul s-a plîns.

— Şi ce vezi rău în asta?
— Faptul că în sinea lui contează pe sprijinul lui Prodan. Şi contează pe sprijinul lui Prodan exact din clipa cînd a luat vina asupra lui.
— Adică dumneata crezi, Bunicule, că altcineva a omorît-o pe Camelia Iovan şi el, suflet larg, îşi riscă întreaga carieră dintr-un simplu spirit de altruism?
— Tocmai aici e, domnule căpitan, că el a scontat de la început că nu va risca nimic. Dacă ar fi ştiut că riscă prea mult, n-ar fi făcut-o.
— Bunicule, eşti de o încăpăţînare nemaipomenită, iartă-mă că-ţi spun aşa. Ai să vezi că pînă la urmă te acoperi de ruşine din pricina lui Gogu al dumitale. Ce te face să crezi că Dumitriu nu e de vină?
— Faptul că Prodan a venit la dumneata, faptul că Dumitriu i-a dat telefon chiar locotenentului şi nu altcuiva, faptul — şi ăsta este argumentul cel mai important — că simt, domnule căpitan, că la mijloc e vorba de cu totul altceva. Între doctor şi Otilia . . .
— Uite, Bunicule, spuse Alexiu întrerupîndu-l. Dumneata n-ai avut prea mult parte de nevastă. Te-aş vedea eu însă, ca să zic aşa, dar mai bine nu mai zic.
— Domnule căpitan, altădată aveaţi încredere în mine.
— Am şi acuma, dragul meu . . . Altfel n-a fi fost de acord să cercetezi acest caz.
Sună telefonul şi Alexiu îi şopti detectivului că era laboratorul.
— Adică se confirmă, bine, mulţumesc.
— Ce se confirmă, domnule căpitan? întrebă Bunicul, curios.
— Firele de păr sînt aceleaşi.
— Acum ce mai ziceţi?
Alexiu zîmbi:
— Nu mai zic nimic, sau cel mult pot să zic că o fată poate dormi în patul unui bărbat fără ca neapărat să fie omorîtă de acesta.
— Domnule căpitan, cu dumneavoastră se petrece ceva. Am impresia că voit mă aţîţaţi, că doriţi, pe planul discuţiilor, să fiţi într-o permanentă contradicţie cu mine.

— Numai argumentele mă pot face să fiu de partea lor, Bunicule, ori dumneata nu le ai. Crezi că Fodor a omorît-o pe Camelia şi Dumitriu ia vina lui Fodor asupra lui. Uite, asta poţi să mă omori că n-am s-o cred.
— Bine, domnule căpitan. Dar reţineţi că eu n-am spus că Fodor e criminalul şi nici că Dumitriu a omorît-o pe Camelia Iovan.
— Demonstrează-mi, Bunicule, altfel, zău, pierdem vremea de pomană.
— Domnule căpitan, am să demonstrez.
După ce plecă Bunicul, Alexiu îşi frecă mîinile mulţumit şi zise:
— Merge ca pe roate!

15

Cooperativa de coafură „Modern“ nu era prea solicitată. Ziua de miercuri era îndeobşte o zi calmă, femeile dînd buzna să se înfrumuseţeze, aşa cum era şi firesc, începînd de vineri dimineaţa. Cele mai multe dintre lucrătoare stăteau de vorbă; una îşi bea liniştită cafeau citind un ziar, iar alte două tocmai veniseră de la piaţă cu sacoşele încărcate.
— Tu, se găsesc ouă de fermă, din alea fără miros, spuse una din proaspetele venite, aşezîndu-şi cu grijă plasa pe o bancă lîngă calorifer.
Doamna Tulcea, singură în faţa unei oglinzi, îşi aranja părul, şi aşa destul de bine aranjat. Cînd îl văzu pe Bunic, gura i se deschise gata parcă să dea drumul unui ţipăt, dar Bunicul îi făcu un semn discret şi femeia, uitîndu-se la zîmbetul cuceritor al detectivului, se mai linişti.
— Mult stimată doamnă, îi spuse Bunicul pe o voce şoptită, pentru colegele dumitale sînt o rudă mai îndepărtată, iar pentru dumneata un simplu client. Ştiu, din datele pe care le deţin, că aţi practicat multă vreme şi meseria de manichiuristă şi pedichiuristă şi că numai după aceea aţi trecut la cealaltă, de coafeză, ultima fiind

mai bănoasă. Bunicul se așeză pe un scaun, se uită la unghiile de la mîini, apoi făcînd o grimasă de durere, își arătă piciorul drept.

— Am umblat enorm de mult în ultimele zile și o bătătură de la degetul mare, ca să fiu mai precis, de sub degetul amintit, îmi dă serios de furcă. Sper că veți avea amabilitatea să-mi suprimați această durere mai mult decît stînjenitoare, timp în care vom putea discuta și treburile care m-au adus cu atîta grabă la dumneavoastră. Să nu mă refuzați, doamnă, nu uitați că sînt o rudă, față de care responsabila unității va trebui să aibă toată înțelegerea. E spre binele dumneavoastră să nu se afle în ce chestiune mi-am permis să vă deranjez. Și Bunicul luînd tăcerea femeii ca o confirmare, începu să-și desfacă capsele de la ghete.

Doamna Tulcea se îndreptă spre un mic birou, aflat în dosul unei draperii colorată în gri-închis și, după cîteva minute, se întoarse dînd semnificativ din cap, semn că responsabila n-avea nimic împotrivă ca, într-o asemenea zi de calm aproape total, doamna Tulcea să scoată o bătătură — contra cost, se înțelege — unei rubedenii atît de distinse, cum remarcă, trăgînd cu ochiul din dosul perdelei, chiar responsabila în persoană.

Doamna Tulcea aduse un lighean cu apă, puse în el fărîmituri de săpun, apoi, analizînd bătătura, avu o ușoară strîmbătură de compasiune. Bunicul n-o mințise, bătătura era reală și din constatările ei de cunoscătoare nu putea să fie decît extrem de dureroasă.

Bunicul își băgă piciorul în apa călduță și avu un frison de netăgăduită plăcere. Dacă n-ar fi venit cu un scop anume și-ar fi permis, în timp ce femeia acționa asupra delicatei lui tălpi cu briciul, să tragă un binemeritat pui de somn. Aerul cald ca și apa în care își îmbăia piciorul, ca să nu mai vorbim de mîinile doamnei Tulcea, care îi masau ușor degetele cu finețe profesională, îi creaseră o stare de somnolență vecină cu fericirea. Detectivul își pipăi buzunarul în care avea pachetul cu țigări, dar hîrtia colorată, prinsă de perete, care preciza că acest viciu este interzis în Unitatea „Modern“, îl făcură să-și scoată grăbit și cu părere de rău mîna din buzunar.

Doamna Tulcea se înarmă cu un al doilea brici, cu o piatră ponce, cu cîteva foarfeci de mai multe mărimi și cînd detectivul își simți piciorul fin, fără asperitățile osoase caracteristice altora de vîrsta lui, odihnindu-se în poala femeii, își permise pe un ton de discuție calmă și plăcută s-o întrebe:

— Doamnă, mult stimată doamnă, păcat că nu v-am cunoscut mai devreme, în alte împrejurări. Aș fi fost unul din clienții dumneavoastră constanți.

— Nu-i tîrziu, unchiule, spuse doamna Tulcea și îi făcu discret Bunicului cu ochiul.

— Aveți o remarcabilă îndemînare, trebuie să recunosc. Nici nu mi-aș fi putut închipui vreodată că se poate tăia în pielea omului atît de profund, fără ca simțurile să reacționeze dureros.

— Practica, unchiule, practica. M-am lăsat de pedichiură din motive de sănătate. Mă cam dor șoldurile. Nu-i prea plăcut să stai așa aplecată opt ore de muncă. În plus, nici cu ochii nu stăteam prea strălucit. Atunci cînd tai, trebuie să vezi exact unde tai, să nu faci vreo boacănă.

Bunicul se cutremură ușor. Recunoscu că ultimele amănunte nu avură darul să-i mărească starea de beatitudine simțită numai cu cîteva clipe înainte, motiv pentru care își zise că timpul frazelor generale cu scopul de a nu atrage atenția nimănui trecuse și că era cazul să intre în subiect.

— Doamnă Tulcea, șoldurile la o femeie sînt extrem de prețioase și vă înțeleg grija deosebită pe care le-o acordați. Dar tocmai din sinceră grijă față de dumneavoastră, aș vrea să că sfătuiesc medical că este contraindicat să stați cu aceleași părți ale corpului, amintite de dumneavoastră, dezgolite în plină iarnă, chiar dacă iarna e blîndă anul acesta. Pur și simplu, este o exagerare din partea dumneavoastră.

— Deci dumneata ai fost, unchiule, dumneata ai aprins farurile...

— Eu, draga mea nepoată, spuse Bunicul cu o voce ceva mai tare, ca responsabila, care aproape se atinsese de el în trecere, să consemne gradul de rudenie dintre el și doamna Tulcea.

Bunicul recepționă o mică împunsătură la picior

și își zise în sinea lui că o atinsese pe coafeză la punctul cel mai sensibil, iar coafeza, din consternare, din teamă sau pur și simplu din neatenție, nu se lăsase mai prejos, atingîndu-l și ea cum putea.

— Ce-ai căutat la marginea Bucureștilor, dragă nepoată? De ce te-ai dus tocmai acolo, acum cînd Camelia Iovan nu te mai putea deranja și cînd Fodor are un apartament destul de cochet? Pe el îl înțeleg, nu vrea să primească femei, dar dumneata ai primit bărbați și poate nu numai pe el, așa că...

— Voia să-mi spună ceva, bîigui doamna Tulcea, și Bunicul respiră ușurat cînd văzu că femeia lasă briciul deoparte și ia în mînă piatra ponce.

— Draga mea nepoată, cred totuși că Fodor a exagerat. Numai grija de a nu mă amesteca în treburile altei persoane, de a nu atenta la integritatea lui corporală m-au determinat să nu intervin atunci cînd ți-a dat două palme.

— Le-ai auzit și mata, unchiule?

— Au fost destul de tari, nepoată, altfel nu le-aș fi auzit.

— Am să i-o plătesc eu, nici o grijă; cu toate aerele lui de om cult și de intelectual, nu-i decît o brută. Dar mi-e rușine pentru ce-ai văzut, unchiule, mai apoi.

— Pentru ce-am văzut mai apoi cred că nu poartă numai el vina, nepoată. O femeie dacă nu vrea, nu vrea și pace, dar am înțeles că acest fel de brutalitate la zero grade ți-a făcut plăcere și ție, altfel n-ai fi acceptat.

— Nu-l cunoști. Dacă nu m-aș fi dus, m-ar fi omorît, pur și simplu. M-a bătut că i-a fost teamă că l-ați urmărit și că ați văzut unde stă și, mai ales, așa zicea el, după ce mata ai fost la mine, nu trebuia să-l caut.

— Trăiți de mult împreună?

— De trei luni, mi se pare că v-am zis, dar el nu trăiește numai cu mine. El zice că-i adevărat, cu toate că aș fi vrut să mintă.

— Dar, draga mea, de ce accepți o asemenea situație?

— Păi ce să fac? Crezi că o femeie la patruzeci și cinci de ani își alege ea pe cine vrea? Ai un colț la unghia asta mare, mamă, mamă...

— Scoate-l, draga mea, dar cu finețe, am oroare de suferința fizică, nu numai la mine, ci în egală măsură și la alții.

Doamna Tulcea, cu o foarfecă abia vizibilă în mîinile ei destul de pline, se apucă să-i rotunjească unghia de la degetul mare.

— Mi se pare, nepoată, că tu i-ai telefonat ieri dimineață doctorului Dumitriu, nu-i așa?

Doamna Tulcea se îndreptă de spate și piciorul Bunicului, sprijinit pînă atunci în poală, căzu brusc în lighean, făcînd un zgomot nu prea plăcut.

— Ce faci, Vasilico dragă, fii mai atentă, pentru noi chiar și rudele-s clienți și trebuie să ne purtăm ca atare, se auzi vocea autoritară a responsabilei.

— Eu sînt de vină, doamnă, nepoata mea își face meseria cu o măiestrie remarcabilă, dar într-un moment de neatenție din partea mea, piciorul mi-a alunecat în lighean.

Responsabila zîmbi cu multă îngăduință în fața frazei frumos rotunjite de bătrîn și, în sinea ei, o invidie pe Vasilica Tulcea că era rudă cu o persoană atît de distinsă, distincția văzînd-o mai ales în acel „r" cîntat într-un fel aparte, venit în gura bătrînului de pe alte meleaguri parcă.

— Te rog, fii mai atentă, nepoată, nu vreau să ai neplăceri din cauza mea, spuse detectivul zîmbind larg, semn de fapt că micul incident îi provocase o reală plăcere.

— De unde știți de telefon?

— Draga mea, aici, cu toate că sînt cu piciorul în fața briciului dumitale, eu pun întrebări. Și nu numai că le pun, vreau răspunsuri exacte, altfel s-ar putea să-mi declin gradul de rudenie pe care l-am convenit amîndoi la început. Vreau să-ți spun că am dubii serioase că nepoata dumitale ar fi murit într-un simplu accident. Orice minciună o voi interpreta ca o asociere la o posibilă crimă și nu vreau să-ți ascund faptul că legea pedepsește în cazuri similare cu între zece și douăzeci de ani de temniță. Nu doresc să te sperii, dar am sentimentul, nepoată, că ești o femeie cinstită și aș dori sincer să fii cît mai puțin amestecată în această moarte tragică. Cîți bani i-ai cerut doctorului Dumitriu?

— Optzeci de mii.
— Optzeci de mii?
— Da. La început am vrut să cer zece, dar Fodor a venit la mine şi m-a bătut. A zis să cer atît cît spune el şi să-l amenint pe doctor că va sfîrşi prost dacă nu va accepta suma. Doctorul a zis că vreau să-l şantajez, că el n-a comis crima voit şi că moartea nepoatei mele a fost întîmplătoare, că dacă vreau atîţia bani el preferă să facă puşcărie, că n-are de unde să-mi dea.
— De atunci ai mai discutat cu doctorul?
Doamna Tulcea avu un moment de ezitare şi Bunicul fu sigur că între Vasilica şi doctor a mai avut loc o discuţie.
— Fodor a zis să mă duc personal la doctor şi să măresc preţul la o sută de mii, să nu mă mai mulţumesc cu optzeci, că de restul va avea el grijă.
— Cum a reacţionat doctorul?
— La început am crezut că mă omoară, dar pînă la urmă a acceptat.
— Înseamnă că a acceptat cu uşurinţă, totuşi.
Doamna Tulcea se mulţumi să tacă.
— Şi ce amestec are Fodor în toată afacerea asta, doar Camelia nu a fost nepoata lui?
— Mi-a zis că cu o sută cincizeci de mii mă ia de nevastă, dar că nu mă poate lua pînă nu cumpără alt apartament mai mare şi pînă nu-şi schimbă maşina. Unchiule, ştiu că vrei să spui că sînt femeie proastă, dar înţelege că nu mai sînt tînără şi el e aşa de frumos... Îmi pare rău că a murit Camelia, dar dacă asta i-a fost soarta, atunci cel care a omorît-o să plătească. Eu am întreţinut-o aproape zece ani după ce i-au murit părinţii, merit şi eu atît, mai ales că doctorii au bani, nu-i plîng de sărăcie.
— Camelia Iovan mergea des la Fodor?
— N-a mers niciodată. El se cam uita la ea, dar eu i-am atras fetei atenţia că e un om periculos şi nici într-un caz să nu aibă de-a face cu el.
— Eşti sigură că n-a fost niciodată la el?
— Pot să jur. Mi-ar fi spus ea, mi-ar fi spus pînă la urmă şi el. În felul lui e un om cinstit. Nu-mi ascunde că are de-a face cu alte femei. Spune că pînă se căsătoreşte cu mine e un om liber, aşa cum sînt şi eu

şi că poate face ce vrea, aşa cum nici mie nu-mi interzice să fac ce vreau. După căsătorie, punct, aşa a zis. Aţi văzut ce voinic e, cum să nu-l cred?
Doamna Tulcea termină şi cu celălalt picior. „Este o bună meseriaşă“, îşi spuse Bunicul, uitîndu-se la unghiile bine tăiate, bucuros că apăsarea aceea sîcîitoare de la bătătură dispăruse acum cu desăvîrşire.
— Nepoată, cu toate astea, sînt în posesia unor date precise că fata, în sfîrşit, Camelia, a fost în casa lui.
— Nu se poate, pot să jur.
— De ce eşti aşa de convinsă?
— Camelia era cinstită. Am dus-o la medic nu o dată. Ori dacă o femeie intră în casă la Fodor, atunci...
— Cu toate astea a fost, nu am nici un dubiu. Dar dacă a fost şi Camelia nu ţi-a spus nimic, dacă Fodor nu s-a atins de ea, înseamnă că între ei era o anumită înţelegere de alt ordin. Important este în clipa de faţă să stabilesc ce anume înţelegere exista între ei, iar dacă nu exista această înţelegere, de ce fata, pe ascuns, se ducea totuşi la el. Am să te ajut să-ţi primeşti banii de care ai nevoie, dar îi vei primi numai dacă vei fi cinstită cu mine în toate amănuntele şi de aci încolo.
— Nu pot să cred, adică ce-ar fi căutat Camelia la el?
— Asta aş vrea să ştiu şi eu.
Bunicul se încălţă. Îi surîse din nou femeii, apoi se duse la casă şi plăti.
Doamna Tulcea îl însoţi pînă la uşă.
— O să ne mai vedem. Nu-i spune că te-ai văzut cu mine ca să nu te bată. Şi mai ales nu uita că fata era copilul sorei dumitale. Nu se poate clădi nimic frumos pe tragedia altora. Dacă nu vom descoperi adevărul, banii n-au să-ţi poarte noroc, te asigur.

16

Bunicul avu impresia că cineva îl urmăreşte. Se întoarse, dar din pricina ninsorii dese nu-şi putu da seama cu exactitate cine era omul acela înalt şi subţire

care se ținea scai de el. Mîncase ceva la o bodegă de pe șoseaua Ștefan cel Mare și la ieșire văzuse un individ fugind. Nu făcuse nici o legătură între omul care fugise și cel care îl urmărea, dar pînă la urmă avu aproape convingerea că este unul și același. Detectivul se opri în fața unei vitrine cu bijuterii și trase cu coada ochiului spre trotuarul înțesat la acea oră de pietoni. Cineva se furișă într-un gang, la cîțiva metri de locul unde staționa Bunicul, și atunci detectivul, curios, făcu cîțiva pași înapoi și bară ieșirea boltei arcuite pornită din două ziduri de susținere. În fața unei uși, întors cu spatele, se decupa în semiobscuritate silueta unui tînăr. Purta sub braț o servietă și Bunicul își aduse aminte că mai văzuse acel obiect undeva.

— Sandu Ioan . . .

Cîtva timp tînărul nu se întoarse, apoi, îndoit de spate, își arătă profilul îngălbenit.

Detectivul se apropie de el și-l prinse de braț. Sandu nu făcu nici cel mai mic gest de împotrivire.

— De ce mă urmărești?

Tînărul se șterse cu mîneca de la paltonul subțire și jerpelit la nas, apoi îl privi pe bătrîn undeva la nivelul genunchilor.

— Vrei să-mi spui ceva? întrebă Bunicul, iritat de muțenia elevului.

Tînărul înclină din cap și atunci detectivul, continuînd să-l țină pe Sandu de braț, ochi pe partea cealaltă a drumului o cofetărie și cei doi traversară strada.

— Consideră-te invitatul meu, spuse Bunicul și din precauție își pipăi monezile mărunte din buzunar.

Se așezară la o masă și Bunicul comandă două savarine.

— Poți să-mi spui de ce mă urmăreai? Te-am văzut încă de la bodega aceea unde am mîncat, te-am văzut prin vitrină, dar ningea destul de tare și nu am fost sigur că erai dumneata. Mai mult ca sigur că data trecută ai trecut ceva cu vederea în povestirea dumitale, sau lucruri noi ți-au răvășit conștiința și ai crezut necesar să mi le comunici. Alt motiv nu văd să ai, căci nu-mi poate trece prin minte că voiai să te răfuiești cu mine. Ar fi de fapt și ridicol.

— Nu v-am mințit. Pur și simplu am ascuns intenționat cîteva fapte. Credeam că nu trebuie să vi le spun, din moment ce i-am promis Cameliei că n-am să le divulg nimănui. N-am putut dormi toată noaptea. Am lipsit și de la cursuri. Nu știam unde să vă găsesc. Mi-ați spus că dacă mai vreau să vin la dumneavoastră să vă spun ceva, n-aveți nimic împotrivă, dar de cîte ori v-am căutat nu am dat de dumneavoastră. De dimineață m-am dus la Miliție și am așteptat cîteva ore. V-am văzut ieșind, dar după ce v-am văzut, mi-a fost teamă. Nu vreau să fiu amestecat în nimic, vreau să învăț, nu vreau să-mi supăr părinții. Ori atunci cînd am văzut sumedenia aia de milițieni și pe dumneavoastră, am zis că și dumneavoastră sînteți de fapt tot un milițian, civil, și mi-a fost frică să nu afle cumva ai mei, mai ales mama la care țin în mod deosebit. V-am urmărit toată ziua, dar n-am avut curajul să vă opresc. Acum o oră m-am hotărît, dar dumneavoastră m-ați luat pe neașteptate.

Bunicul începu să mănînce din prăjitura proaspătă cu miros de rom. Sandu stătea cu mîinile pe genunchi și se uita la prăjitură, fără să se atingă de ea.

— Mănîncă, să nu crezi c-am plătit-o ca s-o dau înapoi.

— Camelia mi-a dat să-i păstrez o mie de lei.

— Cînd ți-a dat banii?

— Cu două zile înainte de accident.

— Ți-a dat banii, așa, fără să-ți spună nimic?

— Mi-a zis că jumătate sînt ai mei, să-mi cumpăr palton, și jumătate să-i țin pentru ea. Eu nu voiam să-mi cumpăr palton din banii ei, așa că am zis că am să-i păstrez pentru ea pe toți. Nu voia să-i dea banii mătușii, a zis că n-are încredere în ea, că are să-i cheltuie sau are să-i dea bărbatului cu care trăia. De fapt, tot ce cîștigă doamna Tulcea îi dă lui.

— Bine, tinere, dar cînd o fată îți dă bani ca să-ți cumperi un palton, înseamnă că relațiile cu ea nu sînt numai niște simple relații. Camelia, înțeleg, era obligată față de dumneata. Cu ce era obligată?

— Cu nimic. Mă iubea. Cîteva nopți la rînd am lucrat la asfaltarea unei străzi. Tata nu avea bani destui și mamei îi erau necesare niște medicamente străine. Tata trebuia să le cumpere, cineva le primise din pachet. Am lucrat și, noaptea tîrziu, Camelia m-a văzut

din autobuz. Mi-a spus a doua zi, dar eu n-am vrut să recunosc şi atunci a doua noapte a venit la şantier. N-o mai puteam minţi.

— Era deci o fată cu suflet bun, domnule Sandu, şi ai fi greşit, în numele memoriei ei, să nu-mi spui adevărul. Cu siguranţă că în seara cînd a dat de dumneata, n-a venit numai să te vadă, ţi-a şi spus ceva. Nu-mi vine să cred că dumneata contrazici o fată, spunîndu-i că nu lucrezi la asfaltarea unei străzi, ca apoi, cînd te-a prins asupra faptului, să nu-ţi facă un mic reproş, cel puţin.

— Mi-a zis că-mi face rost de bani, că trebuie să pricep că este prietena mea şi că dacă o iubesc într-adevăr puţin, are să mă aştepte pînă la terminarea studiilor mele. Ca să mă conving că mă iubeşte cu adevărat, a zis că n-are nimic împotrivă şi că este gata să fie a mea. Mătuşa ei era plecată în noaptea aceea undeva, mi se pare la o vilă în afara Bucureştilor, avea acolo o clientă, şi Camelia a propus s-o însoţesc. M-am învoit de la meşter pentru o oră ca s-o conduc (i-am zis că e sora mea şi meşterul, un om cumsecade, m-a învoit).

— Şi ce-ai făcut acasă, la Camelia?

— Am stat amîndoi şi am plîns. I-am zis că şi eu o iubesc, dar că un om care iubeşte cinstit nu pîngăreşte ce are drag şi nu vreau să am alte relaţii cu ea decît de strictă prietenie. M-a întrebat dacă am avut de-a face cu vreo femeie în viaţa mea, uitase că m-a mai mai întrebat o dată şi, pentru că uitase, am minţit-o. I-am spus că da. Camelia a rîs şi a zis că ea nu a avut de-a face cu bărbaţi, dar că ar dori ca primul să fiu eu. M-a rugat foarte mult. Pe urmă a zis că a glumit, că n-are să mă aştepte pînă termin şcoala, că atunci eu n-am să mă mai uit la ea, dar că îmi dă bani de palton şi mă roagă ca restul să-l păstrez pentru ea.

— Ai stat mult cu Camelia în noaptea aceea, domnule Sandu?

— Nu, nu foarte mult. Camelia, după ce mi-a dat banii, s-a întristat şi a zis că eu sînt un băiat curat, cu toate că am minţit-o în privinţa femeilor, cu mult mai curat la suflet decît ea, dar că indiferent ce se va întîmpla, ea are să aibă grijă de mine. A zis că chiar dacă se va căsători, eu să o consider în continuare ca pe cel

mai bun prieten al ei, că are să mă ajute şi cu bani, şi cu orice am nevoie.

— Nu ţi-a spus de unde are banii?

— Am întrebat-o. A rîs şi a zis că nu-i treaba mea, pe urmă a recunoscut că i-a dat un prieten de-al ei, un chelner. Dar ea n-are prieteni chelneri, vă jur, că şi eu o iubeam şi trebuie să vă spun că eram gelos şi nu o dată am urmărit-o, cum v-am urmărit pe dumneavoastră, cu toate că mi-am dat seama că nu e frumos ce fac.

— Atunci de unde a putut avea banii? O mie de lei nu-i chiar aşa un nimic, domnule Sandu, trebuie să fii de acord cu mine.

— Vreau să vă spun, tovarăşe, pînă la capăt ce s-a întîmplat, chiar dacă mă veţi judeca cu asprime, chiar dacă trebuie să fac puşcărie pentru asta.

— Dar, pentru numele lui Dumnezeu, ce-ai mai făcut? întrebă Bunicul, sincer îngrijorat.

— Am bătut-o în seara aceea. N-a vrut să-mi spună de unde are banii şi atunci, din gelozie sau din prostie nici eu nu ştiu, i-am zis că probabil i-a dat cineva pentru că n-a fost cinstită. Am început să strig şi să întreb cine e omul cu care trăieşte şi atunci ea mi-a tras o palmă şi a zis că sînt un mucos şi că mai bine i-aş mulţumi decît să-i cer socoteală pentru bani. Atunci i-am dat şi eu o palmă şi am zis că e şi treaba mea, că nu de ieri de azi îmi place de ea şi chiar dacă nu sîntem căsătoriţi, n-are dreptul să mă înşele. Eu sînt bărbat. Dacă palma ei n-am simţit-o, în schimb, palma mea a făcut să-i curgă sînge din nas. Mi-a părut rău, mi-am cerut iertare şi n-a vrut să mă ierte. A zis că ea m-a pălmuit în glumă şi că eu am dat în serios şi că ea nu poate avea încredere într-un om care o bate, că un om care bate e o brută şi că nu mai vrea să aibă de-a face cu mine. A ieşit din casă şi a plecat. Am crezut că se întoarce, că s-a dus pînă afară, că ei n-au veceu în casă, numai în curte. Cînd am ieşit, n-am mai văzut-o, iar a doua zi era moartă, domnule miliţian, şi numai eu sînt de vină, aşa că faceţi cu mine ce vreţi.

Bunicul se uită la tînăr, la mîinile lui butucănoase, mult prea butucănoase pentru anii lui, la ochii limpezi, gata să plîngă, la pieptul uscăţiv şi oftă prelung, mai mult ca la o aducere-aminte.

— Domnule Sandu, fireşte, nu-i frumos c-ai lovit-o, dar de aici pînă a te socoti dumneata vinovat pentru ce s-a întîmplat e un drum foarte lung. Îţi înţeleg durerea şi să ştii că particip şi eu la ea, şi eu am fost tînăr şi cu toată diferenţa de epocă, tinereţea e tinereţe, îşi are legile ei şi splendidele ei frumuseţi. Păcat că n-ai urmărit-o, domnule Sandu, locul unde s-a dus în seara aceia i-a fost fatal. Dar ascultă-mă pe mine, în acel loc trebuia să se ducă, nu putea să nu se ducă, deoarece banii de acolo îi avea, din acel loc unde s-a dus şi de unde nu s-a mai întors. Nu-ţi maltrata sufletul mai mult decît trebuie, deşi sufletul trebuie să te doară, deoarece sîntem responsabili nu numai de ceea ce facem noi, ci şi de cea ce fac oamenii apropiaţi nouă. Vină n-ai, ascultă-mă pe mine, iar atît cît îţi aparţine ai să plăteşti pentru ea cu această tristeţe ce te va urmări încă multă vreme şi e firesc să fie aşa. A murit un om apropiat dumitale, dar îţi promit că atunci cînd voi dezlega această taină a morţii ei, am să-ţi povestesc în amănunţime, deoarece nu vreau ca sufletul dumitale neîntinat să poarte în el dureri mai mari decît trebuie.

— Eu sînt de vină. Nu trebuia s-o las să plece, cu toate că, jur, n-am ştiut unde pleacă.

17

Locotenentul Prodan era la bufet; mînca pe pervazul ferestrei dintr-o farfurie, cu o grabă greu de imaginat. Detectivul îşi cumpără un pachet de mărăşeşti, apoi privi mai departe la locotenent cum înfuleca. Avu pentru el un soi de milă pornită dintr-o înţelegere de burlac faţă de alt burlac cu mult mai tînăr, însă şi mai fără experienţă în ale traiului de unul singur. Cu siguranţă că asta era unica masă pe care Prodan reuşise să o ia în ziua aceea şi asta nu numai din pricina multiplelor treburi, dar şi din cauza traiului dezorganizat. Dealtfel, aceste adevăruri se citeau concret pe faţa suptă a lui Prodan, pe pieptul destul de scofîlcit, cu toată uniforma

lui groasă şi bine întreţinută. Locotenentul avea sistemul său aparte de a se alimenta şi Bunicul zîmbi cînd observă pe şervetul de hîrtie, bucăţelele mici de pîine, rupte dinainte, pe care Prodan le băga pe rînd în gură, în timp ce cu cealaltă, înarmată cu o linguriţă, se înfrupta din brînza de vaci, mai mult ca sigur degresată şi cu un gust de iască. „Mîncare de om bolnav de stomac", îşi spuse Bunicul, şi cînd observă că Prodan nu mai are nimic în farfurie, se apropie de el.

— Să-ţi fie de bine, domnule locotenent!

— Mulţumesc, Bunicule.

— Cred că ai făcut armata la mitraliori, văd că ştii ce-i iuţeala, dacă o mai fi existînd azi companii de mitraliori. Pe vremea mea existau . . .

— Am făcut la vînătorii de munte, Bunicule.

— Atunci se explică de ce n-ai timp niciodată şi eşti mereu pe drumuri. Te-am mai căutat azi. Mi s-a spus de fiecare dată că eşti pe teren. Cresc accidentele de circulaţie, nu-i aşa?

— Creşte numărul de beţivi, Bunicule. Dacă şoferii ar bea mai puţin, n-am avea nici pe jumătate atîtea accidente cîte avem.

— Ce să-i faci, anul care a trecut a fost bogat în struguri.

— Mai ales în prune. Dar cred că nu pentru asta mă cauţi.

— Ca să fiu sincer, nu. Ştiu că Dumitriu ţi-a telefonat şi s-a plîns de mine.

— N-aş putea spune că s-a plîns, dar înţelege şi dumneata în ce situaţie se află omul. Îi e teamă, o teamă de moarte, să nu afle nevastă-sa şi copiii, dar mai ales nevastă-sa.

— Nu eu l-am legat la cap, domnule locotenent.

— Acum fii şi dumneata înţelegător, sau în orice caz nu fi mai puţin înţelegător decît ar trebui să fii. Urci pînă la mine? întrebă Prodan şi fiind sigur că detectivul va urca, îi deschise uşa ca să păşească primul.

— Domnule locotenent, nu crezi că Dumitriu, în virtutea faptului că te-a salvat, aşa cum ai zis dumneata, de la moarte, consideră că ai oarecare obligaţii faţă de el?

— Față de un om care te salvează totdeauna ai obligații, depinde însă de ce natură.

— Nu ți-a cerut să-l ajuți ca să scape din această dandana cît mai ieftin?

Prodan zîmbi. Ajunseră la biroul lui și locotenentul, de data asta, nu-l mai pofti pe detectiv să intre primul. Încăperea era goală. Afară se întunecase. Era destul de tîrziu.

— Cred că este suficient de inteligent și în același timp cred că nici pe mine nu mă consideră prea prost, ca să nu-și dea seama că asemenea lucruri nu se cer unui ofițer de miliție. Aș putea să mă supăr pentru întrebările pe care mi le pui cu o oarecare ostentație, dar uite, nu mă supăr.

— Chiar te rog să nu te superi, domnule Prodan. Mi-ar părea rău. Cît despre întrebările nu lipsite de ostentație, cum le spui dumneata, s-ar putea din partea dumitale să fie doar o simplă părere. Cunosc psihologia omului îndatorat moral. Se gîndește permanent la soluții, deși știe că nu are prea multe la îndemînă, și atunci cînd este întrebat, se supără, considerînd că cineva citește în sufletul lui. Ori eu am citit în sufletul dumitale. Și dacă acolo ai înțelegere pentru el, în dosar înțelegerea dispare, deoarece hîrtiile nu suportă, aici unde lucrăm noi, sentimentalismul.

— S-ar putea să ai dreptate, Bunicule, dar n-ar trebui să-l mai sîcîi pe doctor. În fond, el și-a recunoscut greșeala, spuse locotenentul și din multele dosare aflate pe masă căută unul anume.

Bunicul se duse pînă la fereastră, se uită în stradă, apoi la cerul din care zăpada nu mai contenea să cadă și plictisit că ningea într-una, se întoarse spre Prodan și se așeză la birou, în fața lui.

— Domnule locotenent, știi de fapt pentru ce-am venit? Ai să spui că știi, dar eu îți zic că nici prin minte nu-ți trece ce anume am să te întreb.

Locotenentul se încruntă, apoi pe fața lui suptă apăru o ușoară paloare, ca și cum ar fi fost prins asupra unei fapte neîngăduite.

— Despre ce-i vorba?

— Poți să-mi spui dacă în ultima vreme, persoane marcante, de talia lui Dumitriu, sau pe scara valorilor

chiar mai sus puse decît el, au avut accidente de mașină sau alt soi de accidente? Ca să fiu mai precis, oameni din categoria amintită au avut de-a face cu Miliția?

Prodan stătu cîtva timp pe gînduri, întrebîndu-se înainte de toate de ce îl interesa pe detectiv un asemenea gen de accidente. Pentru că nu găsi nici un răspuns imediat, încercă să-și aducă aminte dacă în ultimii ani trecuse prin mîna lui vreun dosar care prin conținutul lui să răspundă la întrebarea detectivului. Se lumină la față. Se duse la un dulap și începu să caute printre zecile de dosare așezate și catalogate într-o ordine perfectă. Găsi ceea ce căuta.

— Un profesor Gheorghe Lăzărescu, accident de mașină soldat cu moartea unei fete de douăzeci și trei de ani. Acum un an. Dar nu eu m-am ocupat. Atunci eram la spital.

Bunicul luă dosarul și-l citi cu atenție, apoi îl întinse locotenentului.

— Interesant, interesant . . .

— Vreo deducție, Bunicule?

— Munca mea se bazează numai pe deducții, domnule locotenent.

— Uite, eu nu înțeleg nimic.

— Nici eu nu înțeleg prea multe. Deocamdată pot doar să-ți spun că Lăzărescu a scăpat doar cu trei luni de pușcărie, cu suspendarea pedepsei și cu plata unei despăgubiri în valoare de cincizeci de mii de lei.

— Și ce-i cu asta? Despăgubirile sînt legale.

— Tocmai asta e, că sînt legale și se fac la buna înțelegere între acuzat și cel ce a suferit dauna.

— Bunicule, omoară-mă și tot nu pricep la ce te gîndești.

— Deocamdată, domnule locotenent, te-aș minți dacă ți-aș mărturisi că am în cap ceva precis. Pot doar să-ți spun că acest simplu și într-un fel banal accident de mașină, în fond, este al dracului de complicat. Nu numai complicat, dar am impresia și al dracului de bine organizat.

— Bunicule, cred că Gogu te-a făcut să pierzi timpul de pomană. Dumneata încerci să lupți împotriva eviden-

ței, adică vrei să-mi dovedești că doi și cu doi nu fac patru. Cred că te strădui de pomană.

— Dragul meu, există o teorie a relativității și în această simplă matematică a dumitale și pînă una alta și a mea. Dar s-ar putea ca într-o zi această axiomă să fie dată peste cap, cineva dovedindu-ne că vreme de secole și milenii poate ne-am înșelat amarnic. Poate tocmai din pricina unor asemenea socoteli prea pămîntene să nu putem încă să ne întîlnim cu cei ce trăiesc dincolo de propria noastră haină atmosferică. Dar va veni timpul... Cine știe însă cine îl va ajunge.

Bunicul îl părăsi pe Prodan și se duse la arhivele secției judiciare. Stătu aproape două ore împreună cu arhivarul de serviciu și pînă la urmă acesta îi puse în față cîteva dosare.

— Bunicule, Gheorghiță Fodor, ăsta-i numele lui adevărat de cînd a încetat să mai aibă de-a face cu noi. A lucrat înainte sub numele de Caftanache Traian și Vasile Purică. În ambele cazuri, tentativă de șantaj.

Bunicul se uită la dosare. Erau destul de voluminoase, așa că apelă la memoria prodigioasă a arhivarului.

— Își făcea de lucru cu femei din lumea aleasă, cu situație, sau în orice caz cu o anumită poziție socială. Trăia cu ele, apoi, cum făcea, cum nu făcea, le fotografia în pozițiile nu cele mai cuminți cu putință. Începea apoi șantajul. A treia oară a fost prins. Era nevasta unui militar, demnitar mi se pare, educată și ea în spirit milităresc. Mi se pare că femeia își făcea de lucru cu amorezii sub oblăduirea soțului, care nu era prea tare în virtute. Soția s-a dus și i-a spus bărbatului, și așa a fost prins actualul Fodor Gheorghiță. Dar uite, de șase ani e curat ca lacrima.

— Îți mulțumesc, domnule Ispas. Ce n-aș da eu să am memoria dumitale și mai ales sutele astea de dosare în cap.

— De ce, Bunicule? Facem tîrg? Eu îți dau memoria, dacă îți poate folosi la ceva, și dumneata îmi dai prestigiul de care te bucuri. Ce n-aș fi dat eu să am în mine stofă de detectiv! Dar uite, fiecare cu ale lui; ce ne-am face dacă am avea toate talentele de pe lume.

— Ai dreptate, domnule Ispas.

— Cu sănătate, și să ne vedem, Bunicule, cînd ne-o veni vremea, în rai. Să stăm așa la umbra unui nor, că timp o să avem, slavă Domnului, și atunci să-ți povestesc tot ce-am băgat în cap vreme de cincizeci de ani.

18

Panaitescu îl așteptă pe Bunic la Universitate, în fața Agenției de transporturi aeriene.

— Cred că nu m-ai așteptat prea mult, colega, spuse Bunicul, cerîndu-și în felul acesta scuze că-l făcuse pe șofer să stea în frig aproape o oră.

— Dacă mai întîrziai mult, maestre, aveam de gînd să-ți propun ca la noul contract să te oblig să-mi cumperi materiale de protecție. Iarna umedă e mai rea decît o iarnă geroasă.

Bunicul se urcă în mașină și șoferul porni motorul răcit, cu destulă greutate.

— Iarna asta este iarna săracilor, Panaitescule. Gîndește-te la cei care ard lemne. Fac economie, nu glumă.

Cei doi tăcură cîtva timp. Panaitescu își scoase din bordul mașinii un sandviș făcut din două bucăți de pîine garnisite la mijloc cu papară. Îl îmbie pe Bunic, dar acesta refuză, cu toate că pînă la nas îi ajungea un miros mai mult decît apetisant.

— Maestre, interveni șoferul, am tot stat și m-am gîndit, în vreme ce te așteptam și am ajuns, cum zici matale, la concluzia că pierdem timpul de pomană.

— Pînă și dumneata, dragă colega, ai ajuns la concluzia asta? Am impresia că în jurul meu s-a creat o conjurație preocupată doar de faptul că pierdem timpul de pomană.

— Am zis că-l pierzi, maestre, nu-l pierdem, deoarece eu chiar dacă îl pierd sînt plătit. În schimb dacă-l pierzi dumneata nu-ți dă nimeni o lețcaie.

— La spital, Panaitescule. E ora opt. Contravizita s-a terminat şi vreau să văd unde merge şi ce face Dumitriu, spuse Bunicul, după ce se uită la ceas. Ştia unde bate şoferul cu pledoaria lui.

Panaitescu ambală maşina şi Buickul se întinse la drum cu impresionanta viteză de patruzeci pe oră.

— Nu prea sînt piese de schimb, maestre. De filtre şi chestii nu mai zic. Românul e bun tehnician, le mai face şi singur, dar am nevoie la Buick de capete de bară. Uitai să-ţi spun, maestre, am cumpărat din hală o jumătate de cap de porc şi trei picioare. Fac piftie. Mîine eşti invitatul meu. Creşte nivelul de trai, ce mai...

— Cum ai ajuns la concluzia asta, Panaitescule?

— De cinci luni caut capete de porc. Acum, cîte vrei, că mă şi întreb unde sînt trupurile de la atîtea capete.

— Vezi că-i pe roşu, colega, iar o să plăteşti amendă.

Panaitescu nu suporta să i se atragă atenţia atunci cînd conducea. Se îmbufnă pe dată şi de unde pînă atunci fusese jovial, acum continua să se uite înainte, tăcînd mofluz.

Ajunseră la spital. Panaitescu trase după un colţ de stradă, în apropierea porţii pe unde ieşeau maşinile Salvării şi, neavînd ce face, începu să tamburineze volanul cu degetele, de parcă ar fi cîntat la pian.

— Dragă colega, am impresia că vom descoperi lucruri deosebit de importante. În viaţa noastră plină de atîtea evenimente, crima aceasta va fi cea mai spectaculoasă. Dacă aş fi murit cu un an înainte, aş fi avut toate motivele să-mi pară rău,

— Dacă la mijloc e o crimă, înseamnă, maestre, că şi eu sînt profet.

— Nu e tîrziu să ajungi, dragul meu, nu e tîrziu! Nu e vorba de o crimă obişnuită, se înţelege, ci de una foarte complicată, al cărei mobil sînt în orice caz banii. Dar banii sînt escrocaţi aproape legal. Ca să fiu mai explicit, pentru tine, dragă colega, vreau să-ţi spun că avem de-a face cu o crimă *aproape* perfectă.

— De ce nu *perfectă,* ripostă Panaitescu, pur şi simplu din dorinţa de a fi în opoziţie.

— Nimic mai simplu. Dacă am avea de-a face cu o crimă perfectă, n-am reuşi s-o descoperim. Dar cum am convingerea că voi ajunge la un rezultat mai mult

decît pozitiv, n-am nici un temei să o socotesc perfectă.

— Uite, maestre, asta e maşina...

Pe poarta spitalului se văzu ieşind, cu destulă grijă, un *Fiat 1300.* La volan nu era altul decît doctorul Dumitriu.

Ningea încă destul de des, aşa că Panaitescu fu obligat să se ţină cît mai aproape de maşina din faţă.

— E singur, maestre.

— Nu-i nimic, în curînd vor fi doi.

Bunicul avu dreptate. După vreo cinci sute de metri, la colţul unei străzi, maşina trase pe dreapta şi de sub o poartă, închizîndu-şi în grabă umbrela, apăru Otilia. Se urcă în maşină şi *Fiatul,* dacă pînă atunci mersese cu o viteză rezonabilă faţă de *Buickul* lui Panaitescu, gonea acum de-a dreptul exagerat.

— Iar au să facă un accident, maestre.

— Nu ştiu dacă au să accidenteze pe cineva, dar sînt sigur că în stilul în care circulăm noi, nu putem urmări nici o căruţă.

Panaitescu tăcu. Avea o mare dragoste faţă de maşina lui — altfel n-ar fi lucrat cu ea patruzeci de ani — dar de data asta Bunicul îl jignise peste măsură. Apăsă pe accelerator pînă la fund şi *Buickul,* aducîndu-şi aminte de vremurile de altădată, începu să alerge cu o sprinteneală de care nici Panaitescu nu mai era convins. Străzile se perindară una după alta prin faţa lor şi Bunicul trebui să recunoască în sinea lui că, cu toată vremea proastă, atît maşina, cît mai ales şoferul erau ireproşabili. *Fiatul* apăru din nou în faţa lor, dar Panaitescu, supărat, nu mai voi s-o urmărească. O depăşi cu eleganţa cu care ar fi depăşit un vehicul oarecare, de un cal sau cel mult doi cai putere.

— Ce faci, dragul meu, ce faci?

— Circul, maestre, circul.

După un colţ şoferul făcu la dreapta, pînă ce apăru din nou *Fiatul. Buickul* se luă iarăşi cuminte după el.

— Vezi, maestre, că merge şi că pot? Numai că dacă aş fi condus timp de patruzeci de ani aşa, acum ai fi umblat pe jos, nu într-o limuzină, ferit de vînt, de arşiţă şi de ploi. Aşa că nu te amesteca în meseria mea. Fiecare cu a lui. Măcar de ţi-ai face-o mata aşa de bine

cum mi-o fac eu, să luăm şi noi, colo, o primă grasă, că intrăm în primăvară şi organismul are nevoie de vitamine.

În Balta Albă, în faţa unui bloc nou, *Fiatul* se opri şi Otilia coborî. Bunicul era convins că va coborî şi doctorul, dar de data asta se înşelase. Maşina făcu un ocol şi se întoarse pe acelaşi drum pe care venise, spre nedumerirea şoferului care, văzîndu-l pe detectiv încruntat şi tăcut, nu ştia ce hotărîre să ia.

— Să întorc, maestre?

— Nu, aşteptăm, spuse bătrînul şi respiră profund, de parcă ar fi făcut gimnastică respiratorie.

— Am pus geamul, maestre. Doi poli. Dar pentru că tot veni vorba de banii pe care i-am plătit la geamgiu, cine dracul să fi spart fereastra cu bolovanul ăla? Cred că Fodor, e în stilul lui.

— Nu cred, dragă Panaitescule, sau în orice caz am îndoieli serioase în privinţa lui. Nu cred ca Fodor să cunoască cît de cît istoria Angliei şi nici n-a citit *Regii blestemaţi*. N-are în casă decît coduri de legi, pe care le-a studiat, de asta sînt sigur. Poezia a scris-o un agramat, dar care a avut timp la dispoziţie să se cultive, deoarece sistemul acela original cu care a fost ucis Henric al doilea este evitat de istorie, în schimb romanul amintit îl scoate în evidenţă, dacă nu mă înşel, în volumul cinci. Deci, vezi, respectivul a trebuit să citească cinci volume.

— Cinci volume ca să afli aşa o chestie! spuse Panaitescu mirat. Dar de ce nu l-am urmărit pe doctor, maestre?

— Pentru mine a început să devină mai interesantă pupila lui.

— Şi ce-o să facem, o să stăm toată noaptea aici să-i veghem somnul?

— Dacă e nevoie, o să stăm, Panaitescule, deşi nu cred că vom aştepta chiar aşa de mult.

— Cît e ceasul?

— Nouă. Din păcate, e însă destul de devreme.

— O fi pentru dumneata, care te-ai obişnuit să dormi cîte două ore pe noapte, în schimb, la ora asta, de cele mai multe ori eu sînt în pat şi mă cultiv. Somnul de seară reface celulele nervoase, maestre, şi eu nu întîmplător mă culc seara devreme. Cred că am complet refăcute celulele, după felul cum mă simt.

— Atunci nu e rău că le mai deteriorezi puţin, să ai apoi ce reface, dragă colega. În organism nu e bine să existe un echilibru perfect. De aici somnolenţa, lenea, ca să nu mai vorbim de alte tare şi mai profunde. Dar uite, dragul meu, că n-a trebuit să zăbovim prea mult, mai puţin chiar decît m-aş fi aşteptat.

Pe uşa blocului îşi făcu apariţia Otilia, îmbrăcată într-o blană neagră, din astrahan, cu guler alb de vizon, iar pe cap cu o căciuliţă de culoarea gulerului, însă din altă calitate de blană, mai puţin costisitoare.

— Nu s-ar putea spune că medicul n-o ţine bine, spuse Panaitescu, şi Bunicul, la remarca şoferului, începu să zîmbească răutăcios.

— Numai că fata, după cum ai să te convingi, dragul meu, cu hainele cumpărate de Dumitriu, îşi va oferi graţiile cu totul altcuiva.

— De unde ştii, maestre?

— Am prins firul pistei, dragul meu, tot aşa de sigur sînt de asta cum eşti dumneata sigur pe volan. Şi o dată prins firul, nu e nevoie decît să urmăreşti în spiritul primei formule derularea aproape matematică a celorlalte, ca să ajungi la final. Desigur, acum exagerez puţin, dar tehnica, într-un caz destul de complicat ca acesta, este neînchipuit de simplă, de fapt aşa cum sînt totdeauna marile descoperiri. Gîndeşte-te la legea gravitaţiei! Nimic mai simplu şi cu toate astea cîte secole au trebuit să treacă pînă la descoperirea acestei legi? Aşa e şi cu acest caz, impresionant de complicat şi cu o cheie impresionant de simplă. Ia-te după ea!

Otilia se îndrepta cu paşi de felină obosită spre staţia de autobuz. Panaitescu se ţinu după mijlocul de transport în comun şi opri de fiecare dată cînd oprea şi acesta. Otilia coborî la a patra staţie.

— Ce facem, Bunicule?

— Dacă nu-ţi spun nimic, înseamnă că o urmărim, atîta tot, spuse Bunicul şi, emoţionat, îşi aprinse o ţigară, cu toate că Panaitescu nu prea suporta ca cineva să-i fumeze în maşină.

Panaitescu fu nevoit să gareze la două sute de metri înaintea stației ca să nu încurce circulația, apoi întoarse și se postă cu mașina pe partea opusă străzii, exact în dreptul locului unde garase prima dată. Priveliștea era excelentă. Otilia se plimba destul de nervoasă sub lumina becului de neon și detectivul fu încă o dată nevoit să recunoască frumusețea și distincția femeii.

— Parcă-i un cal de curse nărăvaș, maestre, își permise șoferul să facă o comparație, dar Bunicul, deși îi dădea dreptate, nu voi să comenteze figura de stil împrumutată de Panaitescu din cine știe ce roman polițist, capacitatea lui de combinare a cuvintelor, pînă la nivel de artă, fiindu-i cu totul străină, după părerea exigentă a detectivului.

— Panaitescule, am impresia că, dacă drumul pe care merg este bun, în curînd vom auzi de un nou accident mortal.

— Maestre, dar asta mi se pare imposibil. Adică mi se pare imposibil ca moartea pe care o prevezi dumneata să aibă vreo legătură cu sfîrșitul Cameliei Iovan.

— De mult nu mai cred în lucruri imposibile, dragul meu.

Sora Otilia se uită la ceas, apoi își reluă din nou mersul din ce în ce mai grăbit. Făcea douăzeci de pași înainte — Bunicul îi numărase — apoi exact douăzeci înapoi. Se văzu o mașină apropiindu-se în viteză. Era un *Opel Record.* Mașina frînă brusc în fața fetei, patină cîțiva metri din cauza alunecușului și în sfîrșit, în clipa cînd stopă, se deshise portiera.

Cu o grație neobișnuită, Otilia se urcă în mașină lîngă șofer și Bunicul, la lumina aceluiași bec de neon, mai putut să observe că fata gesticula, semn că-i reproșa bărbatului de lîngă ea întîrzierea.

— Dar e un babalîc, maestre, constată Panaitescu, uite la el, părul complet alb.

— Și al tău e alb, Panaitescule, dar mi-e teamă că n-ai să recunoști niciodată că expresia abia folosită ți s-ar potrivi.

Șoferul nu mai avu timp să răspundă. Întoarse *Buickul* și se luă după *Opel.* Dar culoarea roșie a semaforului se aprinse exact în momentul cînd se pregătea să traverseze bulevardul. *Opelul*, avînd un demaraj mai bun, reușise să-l treacă.

— E mașină nouă, maestre, ce să fac! Cu toate că n-aș da *Buickul* pe zdreanța aia cu caroseria de foiță de țigară, zdreanța are motor mai proaspăt. Asta-i! conchise Panaitescu, cu ochii pe borcanul milițianului.

— Mi se pare că-i pierdem, dragă colega, și în cazul acesta, tot efortul nostru se va dovedi inutil.

— Nu-i pierdem, maestre, mai mult ca sigur că au prins roșul la intersecția cu Magheru. Cu puțin noroc, dăm de ei.

Panaitescu avusese dreptate. Trecură peste Calea Victoriei și în locul amintit de șofer, văzură *Opelul* în care se afla Otilia, așteptînd culoarea verde pentru a se înscrie pe Bulevardul Magheru.

Urmărirea dură aproape o jumătate de oră. Mașina din față ieși din oraș și intră în pădurea Băneasa; apoi, trecînd de restaurantul „Parcul privighetorilor", depăși poligonul și o luă pe un drum de țară, unde de obicei ziua învățăceii în ale șoferitului făceau garări și întoarceri. Luminile roșii de la lanternele de poziție se afundaseră adînc în noapte, apoi staționară, ca la scurt timp să se stingă definitiv.

— Înseamnă că tipul n-are condiții de spațiu, spuse Panaitescu pe un ton destul de vulgar, și Bunicul dădu din cap, apostrofîndu-l.

— Nu, dragul meu, Otilia nu-i dintre acelea, te asigur. Tehnica ei este cu totul alta. Are să-l înnebunească, apoi tipul are să găsească spațiu în propria ei locuință, spațiu pe care îl va plăti mai scump decît și-a închipuit el vreodată.

Primele bănuieli ale Bunicului se adeveriră.

Opelul întoarse și trecu ca o vijelie pe lîngă pomii desfrunziți, unde se ascunsese Panaitescu cu mașină cu tot.

Buickul se puse din nou pe urmărit și nu se opri decît în fața unei bodegi retrase, la marginea orașului.

— Panaitescule, am o rugăminte la dumneata. Cu acest aparat care conține în el o peliculă ultrasensibilă, te duci și-i fotografiezi pe cei doi. Firește, mă interesează figura lui cu osebire, dar n-ar fi rău, pentru

orice eventualitate, s-o prinzi în cadru şi pe a ei. M-aş duce eu, dar mi-e teamă să nu mă recunoască. Ori dacă mă recunoaşte, totul este pierdut.

Panaitescu se execută grăbit. Totdeauna îi plăceau astfel de misiuni care nu-i puteau periclita viaţa şi care îi dădeau totodată sentimentul că e cu mult mai mult decît un simplu şofer. Luă aparatul şi în curînd detectivul îl văzu intrînd pe uşa restaurantului, mult prea cochet pentru locul unde era aşezat.

După aproape o jumătate de oră, şoferul se întoarse radiind de bucurie.

— A fost al dracului de greu, maestre, dar m-am făcut că mi-a căzut ceva sub masă şi i-am pozat de acolo. Am tras de două ori, am băut două beri la repezeală, cu bacşiş zece lei, cu ceilalţi doi poli fac cincizeci, aşa că te rog să mă treci în cont, că stau pe drojdie.

Întorşi în oraş, Bunicul se duse direct la laboratorul Miliţiei. O rugă pe Margareta să-i developeze filmul cît mai repede cu putinţă. În zece minute fotografiile erau gata, puse la uscat pe masă, şi cu lupa Bunicul se apucă să le cerceteze. Execuţia tehnică era de cea mai proastă calitate, dar cu toate astea, detectivul avea totuşi o imagine destul de clară a celor doi. Dar cine era bărbatul?

19

— Deci aici locuieşte, dragă colega? îl întrebă Bunicul pe şofer, după ce acesta oprise în faţa blocului în care o văzuse pe Otilia intrînd, după ce cumpărase biletul de tren în direcţia Braşov.

— Da, maestre, asta este casa! Mi-am notat în minte nu numai numele străzii, dar mi-am luat ca punct de reper şi aceste lăzi de gunoaie în număr de cincisprezece, cum le poţi număra şi dumneata, dacă te interesează.

— Nu s-ar putea spune că salubritatea dă în gît cu hărnicia.

— Salariul le merge, ce le pasă? Duc gunoaiele la timp numai în preajma Anului Nou ca să poată după aceea cere tainul. Ştii doar, gunoierii aduc oamenilor noroc şi oamenii le dau, cu toate că tot anul îi înjură. Superstiţii.

— Dragă colega, dumneata stai cu maşina aici, în acest loc destul de bine găsit. Dacă vezi ceva suspect, claxonezi de două ori. Eu am să încerc să intru în casa tînărului care a plecat la Braşov, dacă a plecat într-adevăr.

— Cum să nu plece, maestre, doar eu l-am dus pînă la gară.

— Dumneata l-ai dus, dragul meu, dar de atunci a trecut o zi şi el se putea foarte bine întoarce, iar dacă previziunile mele nu mă înşală, n-a plecat deloc.

— Bine, maestre, dar ce te face să crezi? Dumneata, am impresia, vezi în fiecare om cinstit un infractor.

— Nu, dragul meu, numai unul prezumtiv şi asta doar în cazul că intră într-un fel sau altul în calculele mele, aşa cum intră acest tînăr.

Bunicul coborî. Intră în bloc şi se opri la tabloul cu numele locatarilor. Vasiliu Suru stătea la etajul patru. Detectivul se uită la numele celor ce locuiau în vecinătatea apartamentului căutat şi, ca să nu facă zgomot, deoarece lifturile bubuiau la fiecare palier, preferă să urce pe jos. Mare îi fu însă mirarea cînd, uitîndu-se pe gaura cheii, văzu lumină în apartamentul tînărului Vasiliu. Deci fratele Otiliei sau plecase numai pentru o zi, sau nu plecase deloc. Mai mult ca sigur că plecase pentru o zi, altfel nu vedea de ce sora lui îi luase bilet. Ascultă cu atenţie la uşă. Dintr-o cameră mai îndepărtată se auzi un zgomot de muzică ritmată şi, pentru o clipă, Bunicul nu ştiu ce hotărîre să ia. Sună la uşa de la apartamentul alăturat, spunîndu-şi în gînd că dacă cineva va deschide, are să spună că-l caută pe locatarul din dreapta lui Vasiliu. Aşa se şi întîmplă. În rama uşii apăru un bărbat somnoros, îmbrăcat numai în izmene.

— Nu vă supărați, îl caut pe domnul Rogojinaru, vă cer mii de scuze, dar știți, nu sînt din București...

— Apartamentul patruzeci și doi, dar nu e acasă, mi se pare că-i pe teren, mai spuse bărbatul și închise ușa destul de brutal.

Bunicul auzi cum din încăpere bărbatul își ceartă nevasta că n-a pus la sonerie numele ca să nu mai fie trezit din somn de toți, „terche-berchea“ și, după ce vocea încetă, detectivul se îndreptă spre apartamentul cu numărul amintit. Pentru orice eventualitate sună de cîteva ori. Așteptă. Nu se auzi nici un zgomot. Atunci Bunicul, cu ajutorul cheii lui speciale, deschise ușa. Îi trebui un oarecare timp, însă, pînă să facă același lucru și cu broasca yale, dar marca fiind foarte cunoscută și mijloacele de a-i veni de hac simple, reuși.

Văzuse de afară cum erau dispuse balcoanele între apartamente și, încă de pe scări, își făcuse socoteala că dacă se va întîmpla ca Vasiliu să fie acasă, să încerce să pătrundă pe balcon. Avusese noroc, așa cum avea de cele mai multe ori, deoarece tot atît de bine s-ar fi putut ca familia Rogojinaru să fie acasă și atunci șansele de a vedea ce se petrece în camera fratelui Otiliei ar fi fost nule. Încercă un sentiment de jenă că era nevoit să violeze un spațiu de locuit străin, dar își zise că scopul scuză mijloacele și, îmbărbătat de această formulă, înaintă prin coridorul întunecat, cu grijă. La un moment dat simți că ghetele lui de iuft calcă în ceva lichid și Bunicul, speriat, își aprinse bricheta lui electrică. Văzu că parte din coridor era inundat cu apă. Deschise ușa la baie și spectacolul fu suficient de grăitor pentru a nu mai fi chiar așa de supărat că fusese nevoit să intre ca un hoț în casa unor oameni de treabă. Closetul era înfundat și apa se scurgea din bazinul de rezervă într-un șuvoi subțire. Bunicul înregistră mintal cantitatea de apă care se revărsa continuu, se uită apoi la ceas și, făcînd un mic calcul, ajunse la concluzia că în douăzeci și patru de ore apa ar fi fost, în întreaga locuință, mai mare de o jumătate de metru. Dădu din cap dezaprobator pentru această neglijență importantă și, cu peria ce se vedea rezemată de colțul încăperii, se apucă să facă singur ceea ce gospodarii nu făcuseră la timp. De cîteva ori fu cît pe-aci să vomite, dar își ținu răsuflarea

bărbătește. Elimină starea de nervi prin autosugestie și o dată cu ea se potoliră și spasmele de la stomac. După vreo zece minute de muncă, timp în care transpiră vîrtos, reuși să înlăture restul de coji de banane și de portocale, și apa, lipsită de barajul de murdărie, își văzu mai departe de scurgerea ei lină. Bunicul se spălă pe mîini, se șterse cu propria lui batistă și trecu pe balcon, cu sentimentul că se afla la el acasă. Ajuns afară, cercetă fațada clădirii și, cînd se convinse că în noaptea aceea era singurul iubitor de aer curat, se tîrî, cu spatele rezemat de zid, spre apartamentul vecin, cu care familia Rogojinaru împărțea balconul. Între cele două apartamente era o despărțitură de sticlă peste care detectivul trecu cu o ușurință de copil. Locuința alăturată era de fapt o garsonieră asemănătoare cu aceea a lui Fodor, cu singura deosebire că încăperea mare era împărțită în două cu un material lemnos, ascunzînd privirilor, de pe balcon și chiar din interior, jumătate de cameră. Ceea ce-l uimi mai întîi pe Bunic fu coloritul pereților. Unul era vopsit în negru, altul în roz, iar celălalt, al treilea, în siclamen. Trecerea între culori se făcea de la o lumină galbenă care atenua grosul vopselei, dînd senzația de unitate.

Bunicul dădu din cap, mirat de acest gust, continuat pe podea, unde se vedea un covor de mărime considerabilă, pe care culorile erau dispuse la fel ca și pe pereți. Numai că acolo unde peretele era negru, partea de covor era deschisă, dînd impresia că încăperea era de fapt un cub cameleonic care își schimba coloritul în funcție de veioza ce se învîrtea pe o axă de metal.

Toate acestea i se părură Bunicului interesante, dar nu lipsite în substanța lor internă de ceva patologic. Detectivul avu la început impresia că încăperea este goală. Nimic nu se mișca în afară de veioză, dar de vină erau culorile într-o continuă mișcare și, fără îndoială, multele lui dioptrii, deoarece la o cercetare mai atentă ar fi văzut trupurile goale întinse pe sofa, intrînd și ele prin albul lor în spectrul de culori, identificîndu-se chiar cu ele. Deci Vasiliu Suru nu era singur, și nu numai că nu era singur, dar era și într-o postură care i se păru Bunicului caracteristică pentru ceea ce gîndise despre el înainte de a-l vedea. Fata ducea leneșă la gură

o cupă şi după spuma de la marginea paharului, detectivului nu-i fu greu să ghicească produsul alcoolic. Era şampanie. Fata bău cîteva înghiţituri, apoi dădu paharul băiatului. Acesta refuză însă şi se dădu la o parte cu o oarecare brutalitate. Oare ce-şi vorbeau? Dar Bunicul nu mai avu timp să-şi răspundă. În încăperea familiei Rogojinaru izbucni lumina, o lumină puternică şi Bunicul aproape îngheţă.

— Vezi, tu, măi Irino, auzi detectivul prin uşa deschisă, că murdăria s-a scurs singură? Şi tu care vroiai să-i faci în ciudă Popeascăi de jos. Ţi-am spus că trebuia să-l înfunzi cu o cîrpă, deşteapto. Uite, ai lăsat şi uşa de la balcon deschisă. Noroc că afară nu-i prea frig.

— N-am lăsat-o, Gicule, pe cuvînt, ştiu precis cînd am închis-o. Poate ai lăsat-o tu şi nu-ţi mai aminteşti.

— Că m-oi fi tîmpit, adică nu mai ştiu ce fac? Tu ai lăsat-o, eu nici n-am umblat pe balcon.

— Bine, atunci am lăsat-o eu, ce atîta tura-vura de parcă s-ar fi întîmplat cine ştie ce cataclism.

— Nu s-a întîmplat nimic, ce să se întîmple, dar aşa eşti tu, totdeauna dai vina pe mine.

— Friptura a fost bună?

— Puţin cam tare, zise bărbatul şi rîgîi puternic.

— Vai, ce nesimţit eşti!

— Aerul putred trebuie dat afară, draga mea.

— L-ai putea da, dar mai discret.

— În casa mea fac ce vreau.

— Vezi, Gicule dragă, cît de uşor îţi sare ţandăra? Nu mai poate omul să-ţi facă nici o observaţie.

— Lasă, dragă, că îmi fac alţii observaţii destule, şi Rogojinaru începu că cînte.

— Închide, dragă, uşa aia, ce dracu, nu vezi că m-am dezbrăcat? strigă femeia.

— De cîte ori ţi-am spus să nu te mai dezbraci în faţa mea? Am trăit patru inşi într-o cameră, dar eu n-am văzut-o pe mama sau pe tata să se dezbrace vreodată în faţa noastră.

— Lasă, măcar aşa să-ţi mai aduci aminte că . . .

Uşa se trînti brusc şi Bunicul simţi că leşină. Îşi duse o mînă la inimă şi inima bătea gata să-i sară din piept. Simţea că picioarele nu-l mai ţin. Dacă trebuia să stea pe balcon toată noaptea era un om pierdut. A doua zi aveau să-l găsească îngheţat. Şi vedea cum are să vină Miliţia să-l ridice, cum se va aduna lumea şi va comenta că a fost prins un hoţ pe balconul familiei Rogojinaru. Bunicul respiră de cîteva ori profund şi bătăile inimii i se mai potoliră. Se uită apoi peste marginea balconului şi văzu maşina lui Panaitescu. Măcar dacă acesta şi-ar da seama în ce situaţie se află. Putea şi el să claxoneze atunci cînd îi văzuse pe cei doi intrînd, dar, mai mult ca sigur, Panaitescu n-avea de unde să-şi dea seama că el intrase pe balcon prin apartamentul vecin, şi nici să ştie că cei doi locuiau chiar acolo pe unde intrase el. Nu mai fusese într-o asemenea situaţie penibilă în viaţa lui. Dacă ar fi fost mai tînăr ar fi scos din buzunar frînghia subţire, de nylon, de care nu se despărţea niciodată, dar aşa? Chiar dacă s-ar fi încumetat, frînghia ar fi ajuns prin lungimea ei pentru un etaj, două, dar nu pentru patru. Şi pe urmă ce s-ar fi întîmplat dacă de la etajele inferioare l-ar fi văzut cineva cum atîrnă? Ce i-ar fi putut spune lui Alexiu? Căpitanul îi atrăsese nu o dată atenţia că nu are voie să violeze domiciliul oamenilor, că vremurile cînd se putea face aşa ceva apuseseră odată cu regimurile trecute, dar cu ce era el de vină dacă îşi făcuse educaţia şi învăţase metodele de investigare cu zeci de ani în urmă? Pentru o clipă, Bunicul îşi aduse aminte de soţia lui, numai pentru o clipă, apoi îşi zise că era cu mult mai bine că murise şi că nu trebuia să asiste la marea lui umilinţă, deoarece în situaţia în care se afla, se simţea înainte de toate umilit. Strînse bastonul de mijloc, pentru orice eventualitate, dar bastonul nu-l putea apăra de vîntul pornit să bată în rafale şi nici de zăpada care întîlnea în corpul lui o rezistenţă cu destule găuri, ca să se infiltreze şi pe urmă, dînd de căldură, să se topească.

În apartamentul familiei Rogojinaru lumina se stinse, în schimb se deschise uşa de la balconul lui Vasiliu şi prin lama deschizăturii năvăli afară un miros gros de parfum. Bunicul îşi duse mîna la nas. Îi venise să strănute, totdeauna făcea alergii neprevăzute la mirosurile de parfum, iar din garsoniera lui Vasiliu nu ieşea un simplu miros, ci o întreagă parfumerie.

— Te îmbraci?
— Da, mă îmbrac, e tîrziu, spuse fata, şi Bunicul, înviorat oarecum de acest dialog care îi dădea senzaţia utilităţii, începu să asculte, ridicîndu-şi încet gulerul de la paltonul mult prea subţire ca să-l apere împotriva frigului.
— Cînd mai pot să viu? întrebă fata, şi Bunicul rămase plăcut impresionat de vocea cristalină, după care detectivul stabili că fata nu putea să aibă mai mult de optsprezece, nouăsprezece ani.
— Cum ţi-am spus, săptămîna viitoare. Mama ta nu trebuie însă să afle nimic. O să-i facem o surpriză, în clipa cînd o să depunem actele pentru căsătorie.
— O să se bucure, nu atît că mă căsătoresc, cît pentru că scapă de mine.
— Exagerezi . . .
— Lasă, Sile, ştiu eu ce ştiu. În fond are şi ea dreptate. Viaţa i-a fost dată fiecăruia să fie trăită şi n-am nimic împotrivă să se recăsătorească. Dar tipul nu-mi place. Nu-mi place tocmai pentru aerele lui de eleganţă falsă, de spoială şi de tot ce vrei . . .
— Nu trebuie să confunzi gusturile tale cu ale ei. Există nu numai o diferenţă de vîrstă, dar şi de cultură, de mentalitate.
— Într-o zi am să-ţi fac cunoştinţă cu el. Sînt foarte curioasă să-ţi spui părerea.
— Nu vreau să mă amestec, Mary. Eu vreau să mă căsătoresc cu tine, şi nu cu problemele mamei tale, cu toate că te-aş sfătui să fii mai înţelegătoare. Eu, unul, nu mi-aş permite să vorbesc aşa despre mama mea. Nu trebuie să uiţi că te-a crescut, că de zece ani e văduvă şi că, aşa cum ai spus, are şi ea dreptul la viaţă. În plus, cu toate că se ţine, după părerea mea, destul de bine, nu trebuie să uiţi că are patruzeci şi cinci de ani, adică vreau să zic că la această vîrstă poţi cel mult prin bunăvoinţă să fii aleasă, dar în nici un caz nu ai libertatea să alegi. Fii mai indulgentă cu prietenul ei şi cu ea. Cred că te-ai simţi cu mult mai fericită dacă ai şti că şi ea e la fel.
Bunicul se uită în cameră şi, de data asta, o văzu pe cea care răspundea la numele de Mary. Îmbrăcată, fata era neînchipuit de frumoasă, dar Bunicul avu impresia că greşise în aprecierea vîrstei. Fata era cu mult mai tînără.
— Ce bun eşti tu, Sile!
— Vreau pur şi simplu să fiu drept, răspunse Vasiliu, care continua să stea lungit pe pat, cu mîinile sub cap, în timp ce fata îi turna şampanie într-un pahar.
— Tu nu vii să mă conduci?
— Cred că ar fi mai bine să ieşi singură. Te rog să nu te superi. N-aş vrea să mă vadă administratorul cu tine, e un tip care a lucrat pe la Miliţie şi acum l-au dat afară. Face pe administratorul, dar se comportă cu locatarii de parcă n-ar fi un simplu întreţinut din solda noastră, ci un adevărat proprietar. Şi pe urmă mă doare şi capul cumplit. Am să-ţi cer un taxi. Îţi dau bani şi încă o dată te rog să mă scuzi. Mîine am un examen la trigonometrie şi cu toate că sînt destul de bine pregătit, mai vreau să repet puţin:
— Bine, Sile, faci cum vrei tu. Mîine seară am să trec din nou, spuse fata şi se reaşezară pe pat. De ce eşti supărat?
— Poate că era mai bine ca tot ce-am făcut în seara asta să fi făcut după cununie. Cred că dacă ar afla . . .
Mary rîse încet, apoi îl sărută pe Vasiliu de mai multe ori pe obraz, apoi pe gură.
— Eu am vrut. Nu mi-ai spus că ne vom căsători? Consideră că sîntem, ne lipsesc doar nişte hîrtii, atîta tot. Crezi că în hîrtii stă totul?
— Nu, nu cred, dar pentru tine . . .
— Pentru mine nu exişti decît tu. Te-am cunoscut de cîteva luni şi parcă te-aş şti de totdeauna . . . De ce nu mă laşi să vin la tine mai des?
— Simplu, numai de pe urma dragostei nu poţi trăi. Mai trebuie să şi muncim.
— Eu îmi cîştig pîinea.
— Atunci, dă-mi voie şi mie, ca bărbat, să pot să mi-o cîştig, să n-am senzaţia că sînt un întreţinut.
— Eşti un prost!
— Asta-i calitatea mea cea mai de seamă.
Fata închise uşa la balcon şi Bunicul nu mai auzi nimic. Apoi, la scurt timp, se stinse şi la Vasiliu lu-

mina. După cîteva minute, Bunicul o văzu pe fată în stradă. Din partea opusă venea un taxi. „De-ar avea Panaitescu minte s-o urmărească“, își zise Bunicul, dar Panaitescu în clipa aceea numai la asta nu se gîndea. Bunicul luă rapid o hotărîre. Trebuia neapărat să afle unde locuiește fata. Sări din nou balconul la familia Rogojinaru. Din încăpere se auzea un sforăit dur și, la adăpostul lui, Bunicul cu lama unui cuțit, încercă să deschidă ușa. Știa că dacă Rogojinaru se va trezi, era un om pierdut, dar între două feluri de a sfîrși, îl prefera pe acela care nu-l obliga să înghețe. Ușa cedă. Bunicul intră tiptil în casă și trecînd pe lîngă patul în care dormeau cei doi, voi să dispară în coridor. O văzu însă pe femeie înghesuită undeva la marginea sofalei, descoperită, și dintr-un sentiment părintesc exagerat, trase plapuma peste picioarele goale ale femeii. Simțind prin somn că este menajată, doamna Rogojinaru se întoarse și își trecu o mînă albă în jurul gîtului bărbatului, oprit din pricina acestui gest din sforăit.

Bunicul ajunse în coridor și, ca să iasă din el, nu mai era o problemă.

Jos, sări grăbit în mașină și îi spuse lui Panaitescu să gonească cît poate în urma taxiului în care se urcase tînăra blondă de-abia ieșită din bloc. Dar toate eforturile lui Panaitescu fură zadarnice. Întîlniră în calea lor nu puține taxiuri, dar cum toate erau mașini de aceeași marcă și fără excepție de aceeași culoare închisă, nu-și putură da seama în care dintre ele se afla tînăra Mary. Bunicul, după vreo două ore de căutări, renunță. De-abia pe urmă îi povesti șoferului peripețiile prin care trecuse. Cu toată stima pe care Panaitescu i-o purta maestrului său, își zise că detectivul probabil a îmbătrînit și s-a rablagit, altfel n-ar fi inventat atîtea lucruri greu de crezut.

— Maestre, te rog să mă ierți că îmi permit, dar cred că tragi la bărbi de... Adică după ce ești cu furca în coaste, te mai și oprești să-i acoperi nevasta. Zău că asta e prea de tot...

— Bine, dragul meu, dar era descoperită! De ce să răcească biata femeie numai pentru că eu, ca să nu mai fac un zgomot inutil, m-am ferit să închid ușa de la balcon. Înseamnă că toată noaptea ea ar fi... Ar fi fost

vina mea... tot așa cum fata aceea pe care am pierdut-o din vedere peste o săptămînă s-ar putea s-o găsim moartă, dacă între timp n-o să dăm de ea.

20

Bunicul se afla în sala pașilor pierduți, în incinta Tribunalului, cînd în față îi apăru pe neașteptate avocatul Robescu, o cunoștință mai veche și rival cu mulți ani în urmă, atunci cînd acesta avusese de apărat vreun inculpat, adus în fața judecătorilor prin priceperea și deducțiile detectivului.

— Ce faci, Bunicule, nu te-am văzut de un car de vreme, spuse avocatul îmbrățișîndu-l pe detectiv, cu o jovialitate și o bucurie vădit exagerată.

— Tot pe-aici, tot pe-aici?

— Dragul meu, din cînd în cînd. Nu mai sînt procese ca altădată, răsunătoare; acum ne ocupăm de fleculețe.

Bunicul își aduse aminte cum o dată, Robescu, altfel un orator excelent, scăpase de la moarte un criminal și asta pentru că Bunicul nu avusese probe suficiente, deși, din deducțiile lui acceptate de toată lumea, teoretic chiar și de Robescu, era limpede că dublul omor fusese săvîrșit de individul aflat în boxa acuzaților. Robescu încasase atunci o sumă importantă de bani, iar Bunicul fusese pur și simplu umilit.

De douăzeci și trei de ani nu-l mai văzuse, și acum, în locul omului impunător de altădată, văzu un bătrînel gîrbovit, cu urdori la ochiul stîng, îmbrăcat într-un palton cu guler șal, a cărui blană stabilea cu exactitate nu numai anii îmbrăcămintii, dar și ai omului.

— Ce vînt de aduce pe aici? întrebă Robescu, luîndu-l pe Bunic de braț. Dar înainte de asta, spune-mi cum o mai duci? Am aflat că lucrezi cu ăștia, ce să-i faci, și eu sînt obligat, dealtfel, ca să fiu sincer, fără ei aș fi rămas pe drumuri.

— Am auzit că băiatul cel mare ți-a plecat în străinătate.

— Da, dragul meu, a plecat, a luat cu el toate valorile și am rămas cu nevasta să-mi duc bătrînețele în două camere și bucătărie. Știi ce casă aveam!

Bunicul încuviință din cap.

— A trebuit s-o vînd. Acum ne mulțumim cu puțin, în fond nici nu mai avem nevoie de prea multe. Gigi, mezinul, a murit, poate știi, da, dragul meu, s-a dus și el, a făcut o tumoare la creier. Dar hai să lăsăm tristețile la o parte! Mi se pare că te-am întrebat ce te aduce pe aici. Mai ții minte, altădată, cînd apăream în togă, impunător, cum ne strîngeam mîna la intrare și cum urlam unul împotriva altuia înăuntru, ca apoi să mergem să bem un vin din clasa aia? și Robescu ridică degetul arătător în sus, marcînd în felul acesta cifra unu.

— Vreau să asist la un proces, unul Dumitriu, doctor.

— Păi bine, dragul meu, eu sînt avocatul apărării. Ce coincidență, dar sper că nu sînt obligat să pledez împotriva ta; nu cumva faci parte din acuzare?

— Nu, domnule Robescu, sînt pur și simplu un spectator dezinteresat. E un medic admirabil, știu, deoarece a umblat prin măruntaiele unui amic de-al meu. N-am avut ce face și am venit și eu să pierd vremea într-un fel cît mai puțin plictisitor cu putință.

— Dragul meu, începu Robescu, stropindu-l ușor cu salivă pe Bunic, aș fi putut să-l scap. Mi-a dat telefon chiar în noaptea accidentului, eu am fost douăzeci de ani avocatul soției lui, și avea avere, nu glumă. Din păcate, tipul a recunoscut că el a comis accidentul. I-am găsit o soluție atenuantă, dar el n-a vrut. Aproape că dorește să fie condamnat — aceasta este constatarea mea — și ca să fiu sincer, nu știu de ce.

— Pe ce-ți întemeiezi pledoaria? întrebă Bunicul, voind să știe ce șanse are Dumitriu de a scăpa cît mai ieftin.

Robescu își arătă servieta voluminoasă și la fel de atinsă de vreme ca și blana de la palton, apoi zise:

— Mie nu-mi rămîne decît să atenuez vina fără însă s-o pot pune, evident, sub semnul întrebării. Vina e vină, gata. M-ai întrebat pe ce bază am să-i cer circumstanțe atenuante. Firește, o să mă refer la cele neînscrise în lege. Omul acesta a făcut două mii patru

sute de operații, deci — aici am să merg pe o chestie lacrimogenă — a salvat tot atîtea vieți. Cînd s-a produs accidentul, se ducea să salveze un alt om de la moarte. Sculat noaptea la două, chestii, datorie, abnegație... Ce să-i faci! Am s-o ponegresc puțin pe moartă, un mort suportă așa ceva, dar nu mult, asistența totdeauna ține cu morții mai mult decît cu vii. Vrea spectacol, ce mai, lumea asta. Poate scapă cu despăgubirea, deși, azi, procuror e unul tînăr, Laurian, taie în carne vie. Dragul meu, am să fac ce pot. Mare brînză însă nu. Acum, pe vinovat nici nu poți să-l aperi prea tare. S-a deșteptat lumea, domnule, știe ce-s alea legi. Mai acu' cîțiva ani președintele a trebuit să evacueze sala, deoarece Gogan — îl știi doar, că a pledat și pe vremea noastră — a fost huiduit de lume. Apăra un viol. Închipuie-ți, Bunicule, să aperi azi așa ceva. Înainte mergea, domnule, puteai să faci un proces cu ușile închise, se puteau unge ușile la nevoie. Azi? Se fac și azi prostii și erori de judecată, dar cu unsul nu mai merge, s-a zis. Hai în sală, deși aș fi preferat să nu mă auzi, ca să nu-ți schimbi impresia despre Robescu cel de altădată. Te-am ras, Bunicule, de cîteva ori, mi se pare că ultima dată tot eu am cîștigat, dar las' că și eu am pierdut destui bani din pricina dumitale. Erai incorigibil, domnule, uite stau și acum și mă întreb de ce? Puteai să faci avere frumoasă dumneata, nu eu, că eu am avut-o, dar erai bățos al dracului; adevărul și alte șmecherii din astea, mai spuse Robescu, stropindu-l din nou pe Bunic cu o puzderie de bobițe de salivă. Uite că-mi face semn aprodul, sau naiba știe cum îi mai zice azi...

Robescu intră în sală și, la cîtva timp după el, și Bunicul. Detectivul se așeză în ultimul rînd, ca să nu fie observat de Dumitriu care se afla în față. Detectivul fu neplăcut impresionat de lipsa de solemnitate a ședinței, și aici nu putea să nu-i dea dreptate lui Robescu. Între cei de pe podium și cei din sală nu era nici o deosebire, exterioară se înțelege, nu se crea acea barieră care să-l facă pe inculpat să simtă că nu omul din completul de judecată condamnă la zece ani, ori la muncă silnică pe viață, ori la moarte, ci legea, acea lege neiertătoare pentru cei certați cu societatea și cu legile ei. Încercă să o zărească pe Otilia Suru, dar fata lipsea,

așa cum Bunicul, din felul stingher al doctorului, înțelese că lipsea și soția lui.

Lîngă Bunic își făcu loc un tînăr, și dacă la început detectivul nu-l băgă în seamă, pînă la urmă, din pricina tremurului nervos al acestuia, își permise să întoarcă puțin capul. Atunci văzu copia fidelă a lui Dumitriu, doar la altă vîrstă. Bunicul își aduse aminte de descrierea făcută de Panaitescu, descriere care îl viza pe tînărul dus de el la gară și detectivul avu certa impresie că dus cu mașina de șofer nu fusese Vasiliu Suru, ci acesta, băiatul lui Dumitriu, care acum stătea lîngă el. Ce se întîmplase? Probabil greșise Panaitescu, sau Panaitescu avea dreptate și transportase de la casa lui Vasiliu pe odrasla medicului. Dar ce căutase tînărul Dumitriu acolo? De ce plecase la gară din casa lui Vasiliu? Și dacă plecase de acolo, însemna că Otilia cumpărase bilet pentru el, și nu pentru fratele ei, cu toate că ea afirmase contrariul. Bunicul reveni la poziția inițială, nevoind să dea de gîndit în vreun fel vecinului său. Cu toate acestea, cu coada ochiului îl supraveghea, iar atunci cînd nu se putea uita la chipul lui, îi observa mîinile fine și osoase stăpînite de un tremur ciudat. Cîteva cazuri fură amînate de pe rol din pricina neprezentării unor martori principali, apoi urmă procesul unui tînăr de șaptesprezece ani. Bunicul uită pentru o clipă pentru ce anume venise acolo și privi cu atenție la băiatul suplu, adus de spate din cauza inconsistenței mușchilor, tuns zero, îmbrăcat într-o uniformă școlară jerpelită, cîrpită grosolan la coate și sub brațe, la ochii lui adumbriți, opaci, incapabili de vreo expresie anume. Tînărul își frămînta mîinile fine, cu unghiile murdare și, din cînd în cînd, se uita la judecători, mai bine-zis la președinta Tribunalului, o femeie fără îndoială în doliu, altfel n-ar fi fost îmbrăcată toată în negru și cu ochii roșii de plîns. Tînărul fugise de la școala de corecție, cel puțin așa reieșea din actul de acuzare, hoinărind pe străzi săptămîni de zile, apoi intrase într-un apartament din Cotroceni, în timp ce locatarii erau în concediu și stătuse acolo vreme de trei săptămîni. Intrase, așa cum reieșea din propria lui depoziție, printr-o fereastră de cămară, și tot pe acolo ieșea la trei zile ca să vîndă lucruri din casă și să-și cumpere de mîncare. Fusese surprins dormind, în patul mare din dormitor, îmbrăcat în pijamaua stăpînului casei. În timpul cît stătuse acolo reparase robinetul de la baie — învățase la școala de corecție meseria de lăcătuș instalator — și din motive pe care tînărul nu voia să le dea în vileag, tăiase cu foarfeca în bucățele cele cincisprezece costume de haine bărbătești aflate în dulap. Părinții, deși fuseseră chemați prin citație, nu veniseră la proces; trimiseseră doar o hîrtie că nu-și recunoșteau fiul în această postură. Venise în schimb contabilul-șef de la școala de corecție — tot avea drum prin București — și avocatul, din oficiu, al apărării. Procesul nu dură nici o jumătate de oră. Lucrurile erau clare, infracțiunea recunoscută, pedeapsa aceeași ca și înainte: Școala de corecție pînă la majorat, apoi reluarea procesului, în caz că tînărul nu dădea în acest răstimp semne de îndreptare. Bunicul îl privi cu atenție pe Costache Aioanei cînd acesta trecu pe lîngă el, urmat de milițian și de contabil, și în sinea lui rămase nemulțumit că întreaga dezbatere n-a atins sfere mai adînci. Pentru propria conștiință a tînărului ar fi fost necesar să se răscolească sufletul lui, nu numai faptele, cauzele care l-au determinat să acționeze așa, și nu exclusiv efectele acestor cauze. După părerea detectivului, cauzele erau fără îndoială adînci, ca și tristețea fără seamăn și tenace a tînărului, ca și încăpățînarea lui, deoarece în tot timpul procesului Costache nu voi să scoată nici un cuvînt. Bunicul observă aceeași nemulțumire și în ochii cețoși ai președintei completului de judecată, prea plini încă de propriile ei dureri ca să mai aibă suficient timp și pentru durerile atît de complicate ale altora.

Urmă procesul lui Dumitriu. În sala Tribunalului, asemănătoare unei săli de clasă, își făcu apariția locotenentul Prodan și doamna Tulcea Vasilica, ultima îmbrăcată în negru, dar vopsită pe buze cu un roșu destul de intens.

Robescu se dovedi la înălțime. Pe măsură ce vorbea, vocea îi devenea tot mai aprinsă și obrajii tot mai roșii, dar era vădit că toată pledoaria lui bogată în fraze, iar frazele bine cîntate, nu aveau asupra celor de pe podium nici o influență. Procesele nu se mai cîștigau prin vorbe frumoase, faptele erau fapte, restul era mun-

că de opt ore, indiferent dacă aveai vocaţie pentru meserie sau nu. Preşedinta îl opri pe Robescu de cîteva ori, fără a mai bate cu ciocănelul în masă, simplu, de parcă ar fi fost la o şedinţă oarecare şi în virtutea funcţiei, avînd drepturi depline asupra celorlalţi, inclusiv asupra vorbăreţului avocat, întristat de fiecare dată cînd vedea buzele stoarse de viaţă ale femeii în negru mişcîndu-se, semn că voia din nou să-i fărîmiţeze frazele admirabil compuse acasă pe hîrtie, apoi învăţate inutil pe de rost. Bunicul se uită la avocat. De unde la început umerii îi erau drepţi, acum spatele îi arăta adevărata vîrstă, se gheboşase nepermis de mult, iar spre sfîrşitul pledoariei, cuvintele abia îi mai ieşeau din gură, stoarse de vlagă şi de forţă de convingere. De fapt, însuşi Robescu îşi dăduse seama că nu mai trebuie să convingă pe nimeni, deoarece completul de judecată era gata convins că doctorul era o somitate şi că săvîrşise fapta în afara oricărei premeditări. Dumitriu primi trei luni de închisoare cu suspendarea pedepsei, obligat la plata unei amenzi de judecată de cîteva mii de lei şi la despăgubiri civile în valoare de nouăzeci de mii. Acuzatul fusese de acord cu suma cerută, în dosar actul era încheiat, iar avocatul apărării dădu glas unei hîrtii semnată de doamna Tulcea, prin care aceasta spunea că nu mai are nici o pretenţie şi că Iovan Camelia avusese în general un comportament ce lăsa de dorit, altfel n-ar fi surprins-o maşina la ora două noaptea pe stradă. Preşedinta Tribunalului îşi muşcă buza de jos, semn de enervare, dar n-o chestionă pe doamna Tulcea asupra propriei vini pentru acest comportament al fetei. Cîţiva medici se repeziră la doctorul Dumitriu să-l felicite că scăpase, doctorul se înclină în faţa Curţii îmbrăcată în civil şi ieşi plin de demnitate. Bunicul se uită în dreapta lui, unde fusese odrasla lui Dumitriu, dar probabil tînărul ieşise pe nesimţite.

Robescu se apropie de Bunic, ridică din umeri, îşi băgă dosarele în geanta jerpelită, şi ieşi, cine ştie din ce pricină, neînchipuit de jignit. Probabil se simţise prost în faţa detectivului, fiind sigur că acesta în forul lui intim îl judecase prin comparaţie şi că din această comparaţie, Robescu cel de acum nu avusese decît de pierdut.

Bunicul plecă ultimul — era pauză de prînz pentru judecători — şi după el, Prodan.

— Bunicule, îl costă cam scump, dar tot e mai bine că a ieşit fără puşcărie.

— Mie îmi pare rău că a ieşit aşa, dragul meu.

— Am impresia că nu-l ai la inimă, Bunicule.

— N-am nimic cu el, domnule locotenent. Dar o viaţă de om e o viaţă de om, chiar dacă ai răpus-o fără să vrei. Eu nu-l judec pe Dumitriu, eu judec principiul în speţă şi nu mă pot declara de acord cu o pedeapsă aşa uşoară. Banii nu sînt pedeapsă, dragul meu, şi la urma urmei beneficiază de ei exact cine nu trebuie. Dacă i-ar fi lăsat statului, treacă-meargă. Nu ţi-a făcut scîrbă declaraţia doamnei Tulcea? Mie mi-a făcut şi încă una profundă.

— Văd eu, Bunicule, că eşti pornit. Trebuie să fii de acord că nici fata n-a fost uşă de biserică.

— Dragul meu, nu judec aptitudinile, pentru ele pot da pedepse separate, judec cazul şi mă întreb, chiar atît de puţin interesaţi sîntem de ce această fată de optsprezece ani umbla noaptea pe stradă? Uite, eu ştiu că umbla, deoarece mătuşa ei aducea bărbaţi acasă şi fata nu avea unde să se culce. Rezultatul? Camelia moartă şi mătuşa îmbogăţită de pe urma tragicului sfîrşit al fetei şi a prostiei doctorului Dumitriu.

— De ce prostiei doctorului?

— Deoarece am ferma convingere, dragul meu, că el nu e vinovat, adică nu e vinovat de crimă, e vinovat de cu totul altceva, e vinovat pentru comportamentul lui moral, pentru că s-a lăsat aşa de uşor dus de nas.

— Bunicule, zău că nu te pricep!

— Ai să pricepi în curînd, dragul meu, chiar foarte curînd.

21

Pe trotuarul din faţa Tribunalului, Bunicul îl zări pe tînărul care, în timpul procesului, stătuse lîngă el. Aşa cum arăta acum, semăna şi mai mult cu doctorul

Dumitriu. Tînărul se afla într-o stare de agitație continuă, altfel nu s-ar fi uitat pieziș la poarta metalică, înaltă, din fier forjat, a clădirii și nu s-ar fi plimbat în jurul unui pom desfrunzit de pe trotuarul unde se afla.

Bunicul se îndreptă spre el, bucuros că nu mai trebuia să facă un drum pînă la el acasă.

— Tinere, dacă nu mă înșel, îți aștepți tatăl. Mai are cîteva formalități de îndeplinit. Are să iasă îndată, nu-ți face griji! Dar pînă se întoarce aș vrea să stăm puțin de vorbă. Mă ocup de cazul tatălui dumitale, fireşte, cu totul pe alt plan decît cel la care ai asistat astăzi și vreau să-ți spun, nu numai ca să te liniștesc, că doctorul nu e vinovat de accidentul mortal pentru care astăzi a fost judecat.

Ca să fie și mai convingător, Bunicul își scoase legitimația și Dumitriu-junior o cercetă amănunțit, de unde detectivul deduse că băiatul nu era de felul lui prea încrezător.

— Cum puteți să spuneți că nu e vinovat, din moment ce el și-a recunoscut vina? Astăzi a și fost condamnat pentru ea. Ați fost de față doar.

— Nu vrei să intrăm în cofetăria de alături? După cum vezi, sînt destul de bătrîn, mi-e mai greu să pot purta o discuție în picioare.

Tînărul înclină din cap și Bunicul intră primul în cofetăria modestă, zugrăvită în tonuri țipătoare și înghesuită într-o cameră în care, în afară de frigiderul voluminos, mai erau trei mese și cinci scaune.

— Două cafele, domnișoară! spuse Bunicul și își așeză bastonul și căciula pe unul din scaunele din apropiere.

— Să știți că nu beau cafea, vă mulțumesc foarte mult, dar și așa sînt destul de agitat.

— Te-am văzut în sală că erai, domnule...

— Paul...

— Mie nu mi se spune, în mod special, nicicum, dar pentru dumneata pot fi un simplu inspector. Nu știu, domnule Paul, dacă nu greșesc, dar mi se pare că te-am văzut acum trei zile în Gara de Nord. Poate a fost o simplă părere.

— Da, am plecat la Brașov. Am adus-o pe mama. Era la o casă de odihnă. Suferă cu nervii, iar acum...

— Știe ceva?

— Cum credeți că ar putea să nu știe? Ea și-a vîndut bijuteriile și două covoare ca să poată face rost de bani. Tata nu cîștigă prea mult. Dar cel mai important lucru tata nu l-a aflat încă. Azi, mama a încercat să se sinucidă...

— De ce să se sinucidă? întrebă Bunicul, curios din cale-afară.

Sosiră cafelele și Paul, uitînd că i-a spus detectivului că nu bea, începu s-o soarbă cu voluptate.

— A primit la Brașov o carte poștală. Cineva îi scria că tatăl meu, în momentul accidentului, era cu o femeie. O anonimă, se înțelege, dar anonimul nu s-a mulțumit să spună numai atît. Scria că tatăl meu trăiește cu femeia respectivă de trei ani...

— Dumneata ai văzut scrisoarea, domnule Paul?

Tînărul se căută în buzunar și scoase cartonul subțire pe care se vedea un scris apăsat și caligrafic.

— După ce a primit scrisoarea, mama i-a telegrafiat tatii la spital că se întoarce. M-am dus după ea. N-am vrut s-o las singură.

Bunicul se încruntă. Cu cîteva zile în urmă telefonase acasă la doctor și îi răspunsese o femeie că medicul se afla la spital, ori Bunicul avusese credința că vorbise cu soția medicului.

— Era bunica, probabil, răspunse tînărul, după ce detectivul îi relată convorbirea. La telefon se dă drept mama. Mama nu răspunde niciodată.

— Dumneavoastră nu locuiți împreună?

— Nu. Înainte am avut o casă mare, apoi casa a fost naționalizată și noi a trebuit să ne mutăm într-un apartament modest, cu trei camere. Mama atunci s-a îmbolnăvit de nervi. Mai am două surori, în total, cu bunica, eram șase. Acum doi ani mi-am construit o garsonieră, m-a ajutat și tata, am mai avut și eu economii...

— Mi se pare că n-ai reușit la facultate.

— N-am reușit. Lucrez de la vîrsta de cincisprezece ani. Am urmat liceul la seral. În toamnă am să reușesc. Vreau să vă mărturisesc că nu sînt în cele mai bune relații cu tatăl meu. Certuri mai vechi, legate de atitu-

dinea lui față de mama, în sfîrșit, lucruri care nu știu cu ce v-ar putea ajuta. Cu toate astea să nu înțelegeți că nu-mi prețuiesc părintele și nu-l iubesc.

— Bilet pentru Brașov ți-a adus o soră de spital, dacă nu mă înșel.

— De unde știți? În sfîrșit, nu-i treaba mea să vă întreb. Da, o soră mi l-a adus. Nu l-am văzut pe tatăl meu după ce m-am mutat de acasă, adică mai bine de doi ani. Mi-a telefonat să merg după ea. I-am spus că n-am bani și nici de unde împrumuta. Mi-a trimis el bilet.

— Locuiești în blocul F.D.5, intrarea B.

— Înseamnă că m-ați urmărit.

— Cu totul întîmplător. Te-ai urcat în mașina colaboratorului meu ca să fiu mai exact.

— Da, era tîrziu. M-am urcat într-o mașină de ocazie.

— Ai mai văzut-o pînă atunci pe sora care ți-a adus biletul?

— Nu. Era pentru prima dată.

— N-ai idee cine i-a putut scrie mamei dumitale despre cele întîmplate?

— Nu știu și nici nu cred că tata s-a încurcat cu cineva. Poate ar fi avut dreptul, mama de mulți ani e bolnavă, dar nu-l cred pe tata în stare să se afișeze. Nu se potrivește cu el așa ceva. Cred că cineva răuvoitor a vrut s-o distrugă pe mama, altfel nu înțeleg.

— Tinere, nici eu nu cred că tatăl dumitale întreține asemenea relații. Dealtfel, din datele mele nici nu reiese așa ceva. Aș vrea să fii convins că-ți spun adevărul.

Paul Dumitriu se lumină la față, ochii i se încețoșară ușor și un zîmbet stins îi înflori în colțul gurii.

— Știam că nu poate fi adevărat. Tata e un om dur, din pricina aceasta ne-am și certat, dar totdeauna a fost un om drept. Mă bucur din toată inima că-mi confirmați presupunerile. Dacă ar fi fost adevărat, m-aș fi răzbunat cumplit. Poate nu acesta este termenul, dar în orice caz n-aș mai fi discutat cu el toată viața. Mama n-ar fi meritat o asemenea rușine.

Bunicul își aplecă privirile în pămînt.

— În asemenea probleme, tinere, nu e bine să fii tranșant. Ți-o spun asta deoarece ești bărbat și în viața unui bărbat se pot întîmpla multe.

— Poate că m-am exprimat greșit, dar consider că atunci cînd ai acasă o soție bolnavă, indiferent de relațiile pe care le ai cu ea, o anumită decență se impune. Ori scrisoarea, adică anonima, dă în vileag altceva. Tata nu m-a bătut niciodată în viața lui decît pentru minciună. Din cauza asta n-am putut să suport minciuna și să nu credeți că mi-a fost ușor. Dacă biciuești simțurile unui om, vreme de ani și ani, în numele adevărului, atunci cel care încalcă adevărul nu poate fi demn decît de dispreț.

Bunicul își aprinse o țigară. Bău zațul din ceașcă, deși era de calitate proastă, și cîtva timp nu spuse nimic. Duritatea și intransigența tînărului îi plăcură detectivului. Era bucuros și fericit ori de cîte ori viața îi scotea în cale asemenea oameni. Învîrtindu-se mai mult în medii viciate, Bunicul privea ca pe o rază de soare specimenele diferite ale acelei categorii umane cu care lucra și, poate tocmai de aceea, bucuria lui era uneori exagerată, așa ca acum, cu toate că nu și-o manifesta în vreun fel.

— Îmi permiteți să vă întreb, de ce credeți că tatăl meu este nevinovat?

— Tinere, deocamdată, din motive de meserie, nu-ți pot spune întregul adevăr, ori un adevăr spus pe sfert nu mai e adevăr. Dă-mi posibilitatea să-l aflu în întregime și te asigur că față de dumneata n-am să fac din el un secret. Dar pînă atunci, sfatul meu este să te duci acasă și să-ți liniștești mama și pe toți ai casei. Dacă n-ai nimic împotrivă, lasă-mi mie cartea poștală. Am să-i vorbesc tatălui dumitale de ea. De fapt te-aș ruga, în numele aceluiași adevăr de care mi-ai vorbit, să mi-l lași mie pe tatăl dumitale pentru o oră. Am să-l rog eu pe urmă să meargă acasă. Fă-mi această favoare...

— Cum vreți dumneavoastră.

Bunicul se ridică, plăti și ieși cu Paul Dumitriu în stradă. În curtea Tribunalului detectivul îl văzu pe doctor, și mai mult ca sigur că și doctorul îi văzuse, deoarece își lăsă imediat umbrela în față, ca cei doi să nu-l recunoască.

Bunicul îl prinse pe Paul de braț și amîndoi coborîră strada, detectivul nevoind ca tînărul să-și zărească tatăl care încerca destul de stîngaci să se facă nevăzut.

— Era să uit, mi-ai spus că lucrezi.

— Da, lucrez la uzinele „Înfrățirea".

Bunicul se opri o clipă locului.

— Îl cunoști pe unul Negoițescu Ion, dacă nu mă înșel e ceva mai mare pe acolo . . .

— Da, din văzute mai mult, e director comercial,

— Tinere, uite numărul meu de telefon. Nu-l găsești în carte. Te rog din tot sufletul, înainte de a întreprinde ceva, sună-mă! În felul acesta te pot ține și eu la curent cu acel adevăr pe care m-am obligat să ți-l dezvălui.

— Vă mulțumesc, domnule inspector.

Bunicul se uită în urma tînărului și pentru o clipă, după ce înregistră mersul lui degajat și oarecum liniștit, se întrebă dacă făcuse bine că trecuse sub tăcere acel amănunt deosebit de important din viața tatălui său, referitor la viața lui intimă. Poate n-avusese dreptul, cu atît mai mult cu cît Paul l-ar fi putut afla cu totul pe alte căi. Îl emoționase însă fermitatea din privirile tînărului, dorința lui evidentă, dovedită de fiecare gest și cuvînt pronunțat, de a întreprinde ceva împotriva propriului părinte, și poate nu atît tînărul îl determinase la un asemenea act, cît propriul lui plan, care ar fi putut să se năruie dacă Paul Dumitriu ar fi pus la cale ceva necugetat. Se întrebă cine anume putuse scrie cartea poștală, prin care soția medicului era anunțată că soțul ei întreține relații de concubinaj? Cu siguranță numai cineva care știa de aceste relații, un om căruia nu-i erau străine amănunte din viața familială a lui Dumitriu, cineva interesat ca cearta dintre soți să se precipite. Putea fi cineva din familie, poate chiar mama soției medicului, la curent cu desele și nejustificatele gărzi de noapte, sau, și mai sigur, chiar cineva din anturajul lui Dumitriu, dacă nu Otilia însăși. Ultima posibilitate i se păru Bunicului mai reală, deoarece, dacă planurile și deducțiile lui nu erau greșite, Otilia, consumînd un capitol, era nevoită să înceapă sau să continue altul și nu mai avea nevoie de întîlniri vechi, sîcîitoare și lipsite de rentabilitate. În orice caz, acel cineva era

apropiat medicului, altfel n-ar fi știut adresa femeii la Brașov, unde aceasta se odihnea.

Bunicul se îndrepta, pe jos, spre Miliție. Avea nevoie de un sfat din partea lui Alexiu.

Era trist Bunicul. Nu-și putea determina exact cauzele tristeții, dar ea era reală și persistentă, tot așa cum persistentă era ninsoarea și cerul înnourat, care nu îngăduia nici o perspectivă de soare și frumos. Mai mult ca sigur că toate porneau de la Camelia Iovan, de la moartea ei, mai bine-zis de la suprimarea ei, în calculele criminalilor ea jucînd doar rolul unui obiect oarecare de șantaj.

Bunicul își cumpără de la un chioșc revista „Rebus", ca să aibă pentru o săptămînă cu ce se îndeletnicii în orele tîrzii de noapte fără somn, și cu toate că voi să imprime pasului o anumită sportivitate și degajare, picioarele supuse altui îndemn, lăuntric, călcau neînchipuit de bătrînește, și dacă n-ar fi fost bastonul cu vîrful ascuțit, ar fi căzut de cîteva ori, drumul fiind pe acea porțiune destul de alunecos.

Se opri la un telefon public. Îl sună pe Panaitescu, și îl rugă să-i dea Alsacianului ceva de mîncare, apoi, în măsura în care era cu putință, să încerce să afle unde locuia Mary.

Șoferul ripostă spunînd că detectivul îi cere să găsească acul în carul cu fîn, dar pînă la urmă, mai mult ca să-și dea importanță, îi zise Bunicului că are să utilizeze una din metodele lui cele mai noi cu care speră să ajungă la un rezultat pozitiv. Bunicul îngădui această nouă metodă a șoferului, deși ea era veche de cînd lumea, adică avea să-l ia cu el în mașină și pe Alsacian, ca acesta să facă treaba pe care Panaitescu, singur, n-ar fi putut-o duce la bun sfîrșit.

22

Alexiu se afla în una din zilele lui „închise", ceea ce însemna că dormise prost, ori îl duruse stomacul din cauza rîntașului cu care gătea nevastă-sa, ardeleancă din

Sălaj, sau i se îmbolnăvise un soldat din compania lui de copii. După privirile ascunse în dosul sprîncenelor încruntate, Bunicul deduse că supărarea era de gradul trei, adică foarte importantă, şi conchise că pricina nu putea să fie decît băiatul cel mai mic, leit taică-său, şi de aceea atît de apropiat de Alexiu.

— Mi s-a îmbolnăvit cel mic, îl întîmpină căpitanul, şi Alexiu se supără cînd văzu pe faţa detectivului, în locul unui sentiment de compasiune, un zîmbet fugar, aproape ştrengăresc.

— N-a putut să iasă azi-dimineaţă afară? îl întrebă Bunicul jumătate în serios, jumătate în glumă, ştiind că cea mai mică crampă la stomacul favoritului însemna pentru Alexiu cel puţin sfîrşitul lumii.

— A făcut pojar, Bunicule, auzi, în plină iarnă, spuse căpitanul, ca şi cum iarna copiii ar fi trebuit, conform concepţiei lui despre boli, să nu sufere de nimic. Am vrut să-l duc la doctor şi apoi să-l internez, dar vezi de te înţelege cu căpoasa de nevastă-mea. Îţi dai seama, din toţi şapte numai trei au făcut pînă acum pojar, deci există un pericol real şi pentru ceilalţi patru. Cel mic ar fi trebuit să fie izolat, dar în loc să facă aşa, Livia i-a îngrămădit pe toţi la un loc şi cu un cinism, Bunicule, pe care nu pot să-l înţeleg şi să-l accept, a zis că trebuie să se îmbolnăvească toţi, mai bine acum decît mai tîrziu. Doamne, iartă-mă, dar am impresia, uneori, că nu-i normală. Auzi, domnule, ce concepţii, să se îmbolnăvească toţi, aşa vrea dumneaei!

— Şi eu cred că are dreptate, domnule căpitan. Ia închipuie-ţi că s-ar îmbolnăvi pe rînd. Chiar dacă o asemenea boală nu-i obligatorie, mai devreme sau mai tîrziu, ea îşi arată colţii şi, într-adevăr, ştiu şi eu, la maturitate boala e cu mult mai gravă. Poate te întrebi de unde ştiu, sau poate îţi închipui că vreau să ţin parte soţiei dumitale. Nu, te rog să mă crezi! Vreau doar să fiu obiectiv. Cu vreo patruzeci de ani în urmă, cînd răposata mea soţie mi-a dat un semn care mai apoi nu s-a adeverit, am început să citesc literatura medicală referitoare la cei mici, şi acolo am întîlnit reflecţii asemănătoare acelora făcute de soţia dumitale şi în parte de mine.

— Te pomeneşti atunci că are dreptate, spuse căpitanul mai concesiv şi sprîncenele adunate pînă atunci la rădăcina nasului, dîndu-i acestuia o formă caraghioasă, deveniră mai elastice, iar privirile ceva mai dubioase. Pur şi simplu nu pot să lucrez cînd ştiu că unul dintre ei . . .

— Deşi nu sînt tată, domnule căpitan, deşi aş fi dorit sincer să fiu, vă înţeleg . . .

Alexiu puse mîna pe telefon, îşi sună soţia şi, auzindu-i vocea, dintr-o dată faţa lui se îmbujoră uşor, iar tonul, destul de crispat pînă atunci, căpătă unele inflexiuni subalterne.

— Dragă, ce mai fac copilaşii? întrebă căpitanul, şi Bunicul, cu toate că era la un metru de receptor, auzi vocea înţepată a femeii.

— Tu să-ţi vezi de crimele tale, iar eu îmi văd de copii şi nu te mai amesteca unde nu-ţi fierbe oala, că numai panică ştii să faci . . .

Căpitanul îşi lipi involuntar receptorul de ureche, în dorinţa ca vocea nevestei să nu fie auzită şi de bătrîn, dar cu toate măsurile de precauţie, detectivul auzise şi receptorul trîntit de Livia în furcă. Cu toate astea, pentru a nu lăsa Bunicului o impresie deplorabilă asupra lipsei lui de autoritate, căpitanul mai rosti cîteva fraze de circumstanţă în gol, cu zîmbetul pe buze, cu toate că la celălalt capăt al firului de mult nu mai era nimeni.

Bunicul făcu eforturi deosebite ca să nu rîdă. Pentru a nu se trăda, îşi lăsă chibritul să cadă pe podea şi după ce se aplecă, zăbovi puţin cu capul sub biroul lui Alexiu ca să poată domoli rîsul ce-i dădea ghes. Reveni la poziţia iniţială plin de seriozitate şi demnitate şi făcu eforturi apreciabile să poată trece de la subiectul abia comentat, la altul, cel pentru care venise acolo.

— Domnule căpitan, începu Bunicul, după ce Alexiu împinse telefonul cu scîrbă evidentă spre marginea biroului, am impresia că am să vă întristez şi eu. În timp ce mă îndreptam spre dumneavoastră, mă întrebam de ce eraţi atît de convins că acest caz, de care mă ocup cu asentimentul dumneavoastră, nu ascunde nimic deosebit în straturile lui intime. Niciodată în activitatea noastră în comun n-aţi pledat cu atîta hărnicie şi cu

convingere pentru înmormîntarea unui dosar cu vădite semne de întrebare. M-am întrebat de ce, dar n-am găsit nici un răspuns.

— Bunicule, să fim serioşi. Aici nu-i vorba de pojar, unde putem discuta cum vrem şi mai ales luînd partea celor care nu au dreptate. Eu n-am zis că nu sînt semne de întrebare. Am zis doar că Gogu n-are dreptate, că nu cred în serul lui şi că, din moment ce există un vinovat şi încă unul sigur, nu văd nevoia să găsesc altul. Atîta tot.

— Ei bine, domnule căpitan, foarte curînd am să vă dovedesc că Gogu are dreptate, că Dumitriu e doar un fraier şi nimic mai mult şi că adevăraţii vinovaţi pentru această crimă şi pentru alta ce va putea urma sînt alţii.

— După cîte ştiu, Bunicule, stă în dreptul nostru să ne ocupăm de orice caz ce ni se pare suspect, indiferent de secţia care s-a ocupat iniţial de el. Parohia noastră, în frunte cu patriarhul — Alexiu arătă cu degetul undeva, spre tavan — nici nu ne-ar ierta dacă am proceda altfel. Cu toate astea, nu-mi vine să cred că vei mai putea schimba ceva, acum după pronunţarea sentinţei.

— Deci sînteţi la curent, domnule căpitan.

— Da, sînt la curent, şi în zadar îl suspectezi pe Prodan de trafic de influenţă. Să ştii că n-are nici un amestec în sensul în care crezi dumneata. E un om făcut din cinste, Bunicule, de la cizme pînă la păr, pentru el sînt gata să-mi bag şi mîna în foc. A venit omul şi m-a întrebat ce-ai cu el, că el niciodată nu ţi-a făcut vreo figură cum ţi-au făcut alţii. A, că judecătorii se lasă impresionaţi de nume şi de funcţii, asta-i altă mîncare de peşte. Adresează-te lor. Noi vrem ca inculpaţii să fie pedepsiţi, dar nu noi hotărîm cum şi cît să fie de mare pedeapsa. Sincer sînt de părerea dumitale. Să ştii că nici eu nu sînt de acord cu pedeapsa minimală care i s-a dat lui Dumitriu. Am să fac chiar o hîrtie în acest sens. Tovarăşul colonel e de acord. Ei, spune, ce-ai descoperit, dacă într-adevăr ai descoperit ceva? întrebă Alexiu.

Bunicul îi povesti pe scurt deducţiile lui.

— Bunicule, uite, de data asta, ca să nu mă mai suspectezi, mai ales că nu mă pot duce ca Prodan să mă plîng, intru deschis în modul dumitale de a gîndi. Să zicem că ai dreptate, că presupunerile dumitale sînt adevărate. Cu ce le dovedeşti? În dosar există un vinovat, vinovatul — aşa cum ţi-am mai spus de cîteva ori — şi-a recunoscut fapta. Vreau să ştiu care sînt argumentele dumitale, nu cele teoretice, cele palpabile.

— Domnule căpitan, ştiu la fel de bine ca şi dumneavoastră că am nevoie de probe. Nu le voi avea atîta vreme cît mă voi mărgini, aşa cum aţi spus, la simple deducţii. Hoţul care nu e prins asupra faptei nu e hoţ, ori eu vreau să-i prind asupra faptei.

— Stai, că nu pricep! Vrei s-o reînvii pe Camelia Iovan, să o faci să asiste încă o dată la tot calvarul prin care a trecut?

— De unde ştiţi că a trecut printr-un asemenea calvar, domnule căpitan? Intuiesc o nouă poziţie la dumneavoastră, sau ştiţi ceva şi îmi ascundeţi.

— Nu ştiu nimic, dragul meu, spuse căpitanul destul de fîstîcit, şi această fîstîceală, provenită dintr-o pauză prea mare între două cuvinte, îl puse pe Bunic serios pe gînduri.

— Nu, n-am s-o reînviu pe Camelia, domnule căpitan. Intuiesc însă că se pregăteşte o nouă Camelie.

— Bunicule, dacă lucrurile stau într-adevăr aşa, nu pot fi de acord ca din dorinţa de a avea argumente să aştepţi producerea altei tragedii.

— Crima este ca şi comisă, domnule căpitan. N-am nici o putere s-o opresc. V-am spus, voi face tot ce-mi stă în putinţă s-o evit. Dar ea nu depinde de mine. În cazul meu ea există teoretic. Practic n-o pot localiza, deoarece nu ştiu precis cine anume o va comite.

— Împuţită poveste . . .

— Oamenii sînt datori să fie responsabili pentru actele lor, domnule căpitan. Nu mă refer la responsabilitatea celor care premeditează crima, ci la răspunderea celor pe care îi înconjurăm ziua cu stimă şi atenţii, şi care, noaptea, prin comportamentul lor, îi ajută pe criminali. Există o duplicitate, domnule căpitan, o duplicitate păgubitoare şi pentru ei, şi pentru societate. Nu ştiu dacă prin legile noastre le-am creat unor atari in-

divizi condiții de existență, dar știu sigur că acest gen de comportament dublu există.

— Bunicule, în cazul acesta voi fi obligat să discut cu tovarășul colonel.

— N-am venit întîmplător la dumneata, domnule căpitan, am venit tocmai ca să mă consult. Ca să-ți fie și mai ușor, am să-ți dau cîteva puncte de reper din viitorul plan și te rog să-mi spui cum ai proceda dumneata în locul meu.

Bunicul începu să povestească. Pe măsură ce asculta, Alexiu se îngălbenea tot mai mult și sfîrși prin a-și încleșta fălcile.

Căpitanul se ridică în picioare, după ce detectivul își termină expunerea, și, agitat, începu să se plimbe prin cameră. Se opri la un moment dat brusc și puse mîna pe telefon. Vorbi cu bufetiera și ceru două cafele cu o voce de parcă ar fi cerut două pistoale pentru a stăvili cine știe ce infracțiune de interes național.

— Bunicule, stai de vorbă cu toți la rînd... Nu, nu e bine... Dacă unul dintre ei intră prea tare la idei, tot planul dumitale sare în aer... Fir-ar a dracului de treabă!

— Mai am o idee, domnule căpitan, dar din păcate n-o pot pune în aplicare singur.

Alexiu îl ascultă pe detectiv, apoi dădu nesatisfăcut din cap.

Sosiră cafelele.

— Dar ce s-a întîmplat, tovarășe căpitan, am crezut că s-a aprins Miliția? spuse fata.

— Arde, sigur că arde, dar arde înăuntru, prin reprezentanții ei, adică mă arde mintea, tovarășă, cît de cretine pot fi uneori femeile.

Bufetiera ieși, roșie la față ca focul și Alexiu, nervos cum era, sorbi cafeaua fierbinte zgomotos, uitînd de orice bună-cuviință.

— Bunicule, urmează-ți calea, deși încă o dată îți spun, s-ar putea să te înșeli. În cercetări ai destule găuri. Umple-le! Și înainte de marele salt, vii și ne consultăm. Dacă e adevărat, atunci înseamnă că Gogu are dreptate. Face ce face și la momentul oportun se face util, șmecherul.

23

Era ora zece seara. Bunicul îl căută pe doctorul Dumitriu în sala de gardă, dar o soră îi spusese că medicul se afla la televizor, voia să asculte buletinul de știri. Spitalul era pustiu. Nu ardeau decît luminile de pe coridoare. Într-un salon se auzea un geamăt stins și Bunicul, mult prea impresionabil la suferința umană, își grăbi pașii. În aripa din stînga a secției chirurgicale era complet întuneric. Pînă se obișnui cu lipsa de lumină, Bunicul călcă cu grijă. Coborî cîteva scări și înainte de a pătrunde într-o sală unde de obicei pacienții care puteau umbla se uitau pînă la ora stingerii la emisiunile micului ecran, auzi două voci șoptite. Detectivul se opri. Făcu doi pași laterali, ca lumina blîndă ce răzbătea de la un bec de securitate să nu-l dea de gol, prin umbra prelungă ce se întindea pe mozaicul coridorului, și cu vîrful bastonului băgat sub latura glisantă a ușii, o îndepărtă la distanță de o palmă. Vocile se distingeau acum destul de bine. Erau ale doctorului și Otiliei.

— Ți-am spus că n-am trimis-o eu. Ce interes aș fi avut? auzi Bunicul glasul sorei, ușor tremurat.

— Otilia, nu mai sînt un copil. N-am obiceiul să-mi pară rău pentru lucruri trecute, mai ales că nu m-a îndemnat nimeni să le fac. Adresa soției de la Brașov n-o cunoșteai decît tu și cei de la mine de-acasă. Cei de acasă nu știau însă de relațiile noastre. Îmi dau seama că sînt prea bătrîn pentru tine, că într-un fel vrei să scapi, dar să știi, puteai ajunge la același rezultat fără să mă pui într-o situație din care nu știu cum voi ieși.

— Radule, pentru numele lui Dumnezeu, vrei să-mi dau cuvîntul de onoare că nu-i adevărat? Am făcut imprudența de cîteva ori să stăm de vorbă la spital mai mult decît îngăduiau relațiile noastre medicale, apoi transferul meu de la O.R.L. aici, nu-ți dai seama că a putut da de bănuit? De ce neapărat eu trebuie să fiu aceea care să fac un asemenea gest, după mine incalificabil. Numai faptul că-l pui așa de ușor pe seama mea îmi spune foarte mult despre sinceritatea simțămintelor tale. Am vrut să te fac fericit și acum îmi reproșezi...

— Aseară, după ce te-am lăsat acasă, unde ai plecat?

Pauză.

— Nicăieri. Am mîncat, am stat de vorbă cu mama și m-am culcat.

— Te întreb încă o dată, Otilia, aseară, după ce te-am lăsat acasă, unde ai fost?

— Ți-am spus doar. Pentru numele lui Dumnezeu, sper că n-ai ajuns să mă suspectezi?

— Te-am urmărit, Otilia, mai bine-zis te-am urmărit pînă ai ieșit din casă. Pe urmă mi-a fost jenă de propria mea situație.

— Adică m-ai urmărit.

— Da, deși, crede-mă, îmi pare rău. Aveam senzația că se petrece ceva cu tine și nu știam ce. Apoi a venit anonima aceea. Am vrut să-mi șterg din minte o bănuială. Dar iată că ea s-a confirmat.

— Adică ce s-a confirmat? Că de un an de zile sînt obligată seară de seară să stau în casă, că în acest răstimp n-am fost la un restaurant? Oare nu ți-ai pus totuși întrebarea dacă ai dreptul să pretinzi din partea mea să mă izolez complet, numai de dragul de a nu te supăra pe tine? Nu uita, Radule, am douăzeci și doi de ani. Știu, și nu ți-am cerut să-mi oferi ce nu-mi puteai oferi. Dar în acest caz nu trebuie să uiți că, indiferent în ce relații te afli cu familia ta, tu ai o familie și eu n-am. Cred că nu-mi poți reproșa ieșirea la un restaurant, sau întîlnirea cu o prietenă, sau un prieten. Nici eu nu ți-am cerut socoteală pentru nimic...

— Otilia, spune-mi, m-ai chemat aici ca să rupem relațiile dintre noi? Dacă asta este motivul, să știi că n-am să întreprind nimic ca să te recapăt. Ești liberă să faci ce vrei.

— Radule, nu te-am chemat pentru asta. Doream doar să te rog ca un timp să nu ne mai vedem, din motive pe care tu singur le-ai explicat. Ai spus că a aflat soția ta, mi-ai spus în ce împrejurări și ai insinuat că eu aș fi aceea care i-am trimis scrisoarea. La orice mă puteam aștepta din partea ta numai la o asemenea acuzație nu. Te-am iubit, o știi foarte bine...

— Îmi place trecutul, este pentru prima dată cînd utilizezi acest timp...

— Tu ai vrut să-l utilizez.

— Consecințele lui am impresia însă că numai eu le suport. În fond, ai dreptate, trebuia să mă gîndesc mai bine. Sînt un om bătrîn și am sperat într-o clipă de fericire pe care familia nu mi-a dat-o. Ce s-a ales din toate? Din mine, din tine, din familia mea? Cînd mă întorc acasă toți se uită la mine ca la un străin, ca să nu spun ca la un dușman. Am dorit să mai prind ceva din viață, dar martoră mi-e conștiința că n-am dorit să-mi plătesc puțina fericire pe care mi-ai dat-o cu un asemenea preț.

— Te referi la bani?

— N-am fost niciodată meschin, Otilia.

Bunicul își trase bastonul de sub ușă și, în vîrful picioarelor, urcă scările spre secția de chirurgie. Nu cunoștea planul spitalului și îi era teamă că neexistînd altă ieșire, atît doctorul, cît și sora aveau să dea peste el, lucru pe care nu l-ar fi dorit pentru nimic în lume. În fond, discuția dintre cei doi începea să devină pentru el mult prea intimă și neinteresantă. Ce voise să afle, aflase, dealtfel oricum ar fi aflat. Evidența relațiilor Otiliei pe mai multe planuri era clară, așa că episodul petrecut în fața televizorului, devenise cel mult evidență și pentru doctor. Nimic mai mult. Se duse în camera de gardă. Își scoase paltonul și își aprinse o țigară. Așa cum bănuise în clipa cînd plecase, discuția dintre cei doi nu putuse, în termenii în care evoluase, să dureze prea mult. Se auziră pe coridor pași grăbiți. La vederea medicului, Bunicul făcu un gest de surpriză.

— V-am așteptat, doctore.

— A trebuit să schimb pansamentul unui bolnav, spuse Dumitriu și se duse la chiuvetă să se spele pe mîini.

— N-aș fi vrut să vă deranjez, domnule doctor, dar astăzi am avut o discuție cu băiatul dumneavoastră, Paul.

Doctorul tresări și mîinile îi rămaseră nemișcate sub apa ce continua să curgă, la fel ca și privirile sale ațintite pe oglinda din fața lui.

— Cu totul întîmplător ne-am întîlnit, domnule doctor, dar nu-mi pare rău că v-am cunoscut băiatul. Ca să fiu sincer, pentru asta m-am grăbit să vă găsesc, deși

dacă mă gîndesc la ce oră m-am despărţit de el şi ce oră e acum, termenul de „grăbit“ mi se pare cam impropriu.

Dumitriu se şterse pe mîini cu un prosop atîrnat lîngă oglindă, apoi îşi trase un scaun şi se aşeză în dreapta detectivului. Cu o mînă închise uşa, nu înainte de a se uita pe coridor.

— Aş putea să vă întreb, domnule inspector, ce-aţi discutat?

— Nu numai că aveţi dreptul să mă întrebaţi, dar sînt chiar dator să vă pun la curent. Nu ştiu ce anume m-a determinat, domnule Dumitriu, dar i-am spus băiatului dumneavoastră că rîndurile acelea, scrise de mîna unui anonim sau anonimă, au un suport fals, că în realitate n-aveţi relaţiile de care sînteţi acuzat acolo. După felul cum s-a luminat Paul la chip, cred că n-am făcut rău. Dacă, totuşi, am făcut o greşeală, nu e prea greu de reparat. În orice caz, de pe acum sînt gata să-mi cer scuze pentru ea.

— Nu trebuie să vă cereţi scuze, domnule inspector, dar dacă totuşi sîntem la acest capitol, nu înţeleg de ce nu vă reproşaţi altceva. Amestecul dumneavoastră într-un caz, ca să folosesc cuvîntul cel mai propriu, încheiat prin pronunţarea unei sentinţe legale. De ce nu mă lăsaţi în pace? Credeţi că-mi face plăcere să vă stau la discreţie cu sufletul deschis, numai ca să vă satisfac dumneavoastră curiozitatea? Pur şi simplu nu înţeleg. Mi-aţi spus şi data trecută că vreţi să-mi dovediţi, poate n-am ales bine expresia, că nu sînt vinovat. Dar un asemenea lucru trebuie făcut, dacă nu mă înşel, şi cu asentimentul meu. Ori eu n-am nevoie de ajutorul dumneavoastră şi nici nu ţin să se schimbe o sentinţă.

Bunicul zîmbi. În sinea lui se simţea destul de lezat de cuvintele medicului, mai ales că aceste cuvinte erau rostite cu o supărare reţinută şi numai gradul ridicat de civilitate al doctorului îi dădea, probabil, acestuia tăria să-şi păstreze buna-cuviinţă şi calmul.

— Domnule doctor, aşa cum v-am spus la început, am venit tocmai să-mi cer scuze că m-am amestecat. Dar dacă dumneavoastră v-aţi permis să-mi puneţi cîteva întrebări la care am să vă răspund, vreau să vă pun şi eu una. De ce ţineţi aşa de mult să NU dovedesc

că sînteţi nevinovat? Simt în dumneavoastră, şi vă mărturisesc sincer, o dorinţă cu mult mai profundă şi doar vag mărturisită, de a vă lăsa în pace. De ce, domnule doctor? Un om cînd vrea foarte tare un anumit lucru, cred că are şi motive speciale să procedeze aşa.

Doctorul îşi căută în buzunare portţigaretul, dădu de el în buzunarul din dreapta al hainei, şi îşi aprinse o ţigară, nu înainte de a-i bate un capăt de unghia degetului mare de la mîna stîngă.

— Mi se pare că aţi fost la proces. Altceva n-am de adăugat.

— Atunci pot adăuga eu, domnule doctor. Vă e teamă ca adevărul dumneavoastră să fie cunoscut în substraturile lui. Vreau să vă mărturisesc că nu vă consider nici eu nevinovat, deşi sfera acuzaţiilor mele nu se referă la datele procesului ca atare, actul de acuzare oficial interesîndu-mă cu mult mai puţin. Domnule doctor, sînteţi numai cu vreo zece ani mai tînăr ca mine şi în virtutea apropierii de vîrstă şi cred că şi de educaţie, vă întreb de ce v-aţi lăsat tîrît pînă aici, deoarece dumneavoastră sînteţi de vină şi nimeni altul. A murit o fată, un copil aproape. Putea foarte bine să fie şi copilul dumneavoastră. Aţi plătit despăgubirea, sau o veţi plăti. Credeţi că conştiinţa se poate limita doar la ceea ce obiectiv, sau neobiectiv cere legea de la dumneavoastră? Dumneavoastră ştiţi la fel de bine ca şi mine, că nu sînteţi cauza principală a morţii Cameliei Iovan. Ştiţi, dar nu vreţi să recunoaşteţi. Ei bine, domnule doctor, vreau să fiu cinstit cu dumneavoastră pînă la capăt. Am ascultat discuţia, sau ce era mai important din discuţia dumitale cu Otilia Suru, discuţie, cred, edificatoare nu numai pentru mine. Nu vă miraţi, domnule doctor, că v-am ascultat? Îmi cer scuze şi pentru această lipsă de politeţe, dar în meseria mea trebuie să fac uz de toate mijloacele pentru a ajunge la adevăr. Dealtfel, faptul că aţi urmărit-o şi dumneavoastră pe Otilia îmi spune că, intim chiar, îngăduiţi asemenea mijloace. Dar să fiu mai concret, domnule doctor. De ce nu vreţi să-mi spuneţi că la volan în timpul accidentului, nu eraţi dumneavoastră? De ce nu vreţi să-mi spuneţi că în clipa cînd roata maşinii trecea peste corpul Cameliei Iovan, corpul ei era răcit de mult? Dumneavoastră, ca medic

și ca martor direct la tot ce s-a petrecut, nu puteți să nu știți ceea ce eu cu atîta trudă am ajuns să deduc.

— Numai eu am fost martor și nimeni altul, și n-am nici un motiv să susțin altceva decît ce am susținut la proces.

— Domnule doctor, văd că nu vreți să colaborați cu mine, în folosul adevărului, se înțelege. Vreau însă să vă atrag atenția cu toată seriozitatea că tot ceea ce v-am spus trebuie să rămînă între noi. Țin așa de mult la această taină, domnule Dumitriu, deoarece Otilia Suru face parte dintr-o bandă organizată, a cărei victimă ați fost și dumneavoastră, și Camelia Iovan. Dacă ea are să afle ceva, nu-mi va fi greu să-mi dau seama că știe de la dumneavoastră și atunci, din simplu martor, veți deveni pentru a doua oară inculpat și vă asigur că pedeapsa va fi din cale-afară de aspră.

Doctorul se uită încruntat la Bunic, apoi pe frunte începură să-i apară broboane mari de sudoare. Voi să spună ceva, apoi buzele i se închiseră și el tăcu, galben la față ca ceara.

— Bănuiesc că ați primit indicații să-mi menajați prestigiul, spuse Dumitriu, dar să știți că din această pricină n-am să mă las tras pe sfoară și nici n-am să admit să fie altcineva pedepsit în locul meu.

— Domnule doctor, noi nu primim indicații pentru menajarea prestigiului nimănui, mai ales cînd cei ce-l au nu știu și nu fac eforturi suficiente ca să și-l menajeze singuri. Dar mai știu și pentru ce inventați asemenea lucruri. Vreți să fiți pînă la capăt un domn. De fapt pentru această atitudine a dumneavoastră și pentru acest prestigiu de care vă bucurați real ați și fost ales, deoarece altfel nu vi se puteau scoate nouăzeci de mii lei. Altcineva în locul dumneavoastră n-ar fi consimțit să preia asupra lui lucruri pe care nu le-a făcut. Dar acum le-ați preluat și vă e teamă de consecințe, domnule doctor! Știu că nu-mi dați dreptate, dar acesta este adevărul.

Bunicul se îmbrăcă. Își luă bastonul de pe masă, apoi ieși fără să se uite la ușa întredeschisă. Făcu cîțiva pași în gol, mimînd îndepărtarea, în timp ce prin crăpătura ușii continua să se uite la medic.

Radu Dumitriu își lăsă capul în mîini, apoi mîinile și capul pe masă, și Bunicul ori i se păru, ori într-adevăr masa se clătina din pricina tremurului nevors al chirurgului.

24

Panaitescu îl aștepta afară. Purta la ochi aceiași ochelari de soare, cu lentile mari ca să-i acopere sprîncenele dese ca niște fuioare, iar în gură avea o havană de dimensiuni neobișnuite.

— Sînt aici, maestre, spuse el pe un ton plin de infatuare, și temător că bătrînul detectiv n-are să-i vadă de la bun început havana groasă și lungă, se apucă să tragă vîrtos din ea pînă ce fumul se făcu gros ca și cum ar fi ieșit din țeava de eșapament a *Buick*-ului, atunci cînd acesta mergea în trei bujii sau avea în benzină un amestec prea gros de ulei.

— De unde ai făcut rost de țigară, dragă colega? întrebă Bunicul, invidiindu-l sincer pe șofer și, mai ales, părîndu-i rău că acesta fumează o țigară atît de aleasă, într-un mod nepermis de brutal.

Panaitescu își lăsă greutatea de pe un picior pe altul și, scoțîndu-și ochelarii de soare, se șterse la ochi cu dosul mîinii.

— Maestre, mașina e încălzită, eu zic că e păcat să se răcească.

Detectivul se supuse sugestiei șoferului, mai ales că între temperatura din camera de gardă a spitalului și cea de afară era o diferență substanțială.

— Mai am vreo zece, spuse șoferul, referindu-se evident la țigări.

De îndată ce, șef și colaborator, se aflară pe pernele roase și cîrpite ale mașinii, Panaitescu scoase cinci havane și i le întinse Bunicului, cu o vădită părere de rău.

— Fifti-fifti, spuse el, și detectivul rămase de-a dreptul consternat de acest limbaj cu totul nou în obiceiul șoferului.

— După ce mi-am îndeplinit misiunea, maestre, mi-am dat seama că stau prost cu benzina. Bani n-aveam, că matale nu mi-ai avansat nimic, și cum știam din experiență că la o asemenea oră n-aveai nevoie de mine, m-am dus la Gara de Nord și am făcut și eu cîteva curse, mai ales că nu stăm prea grozav cu taxiurile. Adică vreau să spun că am ajutat la prestigiul statului, deoarece așteptau tocmai niște străini și mașini ioc. I-am poftit înăuntru și i-am dus pînă la hotel, sub ochii ălora de la Miliție, care credeau că mașina este oficială. *Buick*-ul, fiind printre primele mașini în București, are un număr de circulație deosebit de semnificativ și, de ce n-aș spune, obligă la respect și pe oamenii ordinii. Neamțul mi-a dat un sutar, italianul o cutie cu zece havane. Italianul a zis fifti-fifti, și eu, care mai țin minte cîteva cuvinte din limba asta, de-ți vine să-ți tai beregata cînd trebuie s-o vorbești, am luat toată cutia și ți-am dat juma matale, că de-aia a zis ăla fifti-fifti.

Buick-ul demară cu o vioiciune impresionantă după aprecierea Bunicului care, bucuros de darul primit, nu avea curajul să-l întrebe pe Panaitescu lucrul cel mai important, anume cum și-a îndeplinit misiunea.

Șoferul intui încurcătura în care se afla detectivul și, după ce-l mai fierse cîteva minute, începu pe un ton degajat, ca și cum asemenea fleacuri, ca acelea pe care le rezolvase, erau neînsemnate în vasta lui gamă de posibilități în materie de urmărire.

— Maestre, m-am dus la Vasiliu acasă. Nu puteam merge în altă parte, nu cunoșteam altă adresă și m-am pus pe așteptat cu răbdarea mea caracteristică. Mi-am luat și un ziar și am început să citesc ceva deosebit de important, altfel n-aș fi adormit imediat. Nu știu cît timp am stat așa în starea aceea deosebit de plăcută, de ajuns doar că atunci cînd am făcut ochi și m-am uitat la ceas, se făcuse aproape seară. Motorul a mers încontinuu, motiv pentru care era să rămîn fără benzină, dar dacă n-ar fi mers cred că aș fi înghețat și nu aș fi avut nici o șansă să aflu lucruri atît de importante, mai ales că fără căldură eu sînt lipsit de acel dar pe care îl ai dumneata și care se cheamă răbdare. Mi-am scos din buzunar o jimblă, din celălalt o bucată de salam și, continuînd să privesc înainte și în toate părțile, am început

să mănînc. Numai ce-o văd pe domnișoara Mary — dacă nu mă înșel, dumneata ai zis că o cheamă așa. Mi-am zis: „Panaitescule, ai prins pe Dumnezeu de-un picior". N-au stat mult în casă, de unde am dedus că au fost cuminți, nu, ca data trecută, că matale mi-ai povestit că data trecută n-au fost și mi-ai povestit așa de frumos, încît pînă la urmă mi-am dat seama că exagerezi. Dacă dumneata vezi ceva și-ți place, le înflorești de nici Dumnezeu nu mai știe unde începe invenția și unde se termină realitatea.

— Panaitescule dragă, dă-mi voie, n-am exagerat deloc. Ți-am spus doar ce am văzut și atîta tot. Dacă am adăugat de la mine cîteva adjective și atribute, asta numai pentru că un caz obiectiv nu poate fi povestit decît subiectiv, nu-i așa? Mi se pare că ți-am mai spus, dar cred că ai uitat. Natura lucrurilor este permanent obiectivă față de perceperea noastră permanent subiectivă. Deci este și firesc ca într-o povestire care respectă întru totul realul, să intervină acea participare de care vorbeam, participare afectivă, se înțelege, dar care nu mutilează adevărul, ci, dimpotrivă, îl reliefează.

— Bine maestre, fie precum zici, deși să i-o spui lui mutu că n-ai exagerat. Dumneata totdeauna te îndrăgostești de victime sau de viitoarele victime, și atunci participarea dumitale devine interesantă, adică, să mă exprim..., cu toate că aș putea nici să nu mă exprim, că matale mă înțelegi și așa. Deci, ca să nu mai pierdem vremea, că mănînc benzină din buzunarul neamțului ăla pe care l-am dus, Mary a intrat și după puțin timp a ieșit cu Vasiliu. Și unde crezi, maestre, că s-au dus? La Sfatul Popular, nici mai mult și nici mai puțin. Au depus actele, că am fost deștept și m-am interesat. Portarul, un vechi amic de-al meu, că sîntem vecini, s-a dus, s-a uitat și, pentru cinci lei, mi-a mărturisit că actele erau în regulă.

— Interesant, interesant...

— Ce-i interesant, maestre, că se căsătoresc? Asta după mine chiar că nu-i interesant deloc. Că mi-a spus Gogoneață, prietenul ăsta al meu, portarul, că neavînd ce face s-a apucat de vreo cinci ani să numere căsătoriile și divorțurile din raionul lui. Că divorțurile au loc în aceeași clădire, numai că se intră pe altă poartă.

Inspirați oamenii, ce mai, de ce să piardă tinerii căsătoriți atîta vreme între Tribunal și Sfat, sau invers, cum îți place matale să zici. Ei, ce crezi? „Aici, la Sfat", — a zis Gogoneață, că el asistă la toate ceremoniile și a fost și martor de vreo douăzeci de ori ca să mai cîștige un ban — „se iubesc"; — „dincolo la Tribunal își aruncă murdării unul în capul celuilalt încît mai mare plăcerea să-i asculți". Să nu crezi, matale, maestre, că îți spun toate astea așa, de plăcere. Dar Gogoneață, care e un mare specialist în preziceri, că lui îi e suficient să se uite la marfă și știe exact cîte parale face, a zis că clienții mei și ai matale n-au șanse să stea împreună mai mult de două luni. „Prea frumos și spălat tipul pentru șleampăta aia", a zis Gogoneață, și pă cuvînt că m-am închinat în fața unui asemenea spirit de observație.

Bunicul își aprinse cu maximă grijă o havană și, după ce se șterse pe buze, îl contrazise cu vădită îngăduită pe șofer, afirmațiile lui și ale prietenului său, Gogoneață, părîndu-i-se exagerate.

— Dragul meu, o femeie nu este chiar așa de ușor de descifrat cît pare la prima vedere. O femeie reprezintă, în arsenalul psihologiei moderne, o ecuație cu foarte multe necunoscute, spre deosebire de bărbat a cărui structură intimă este cu mult mai simplă. Ca să spun așa, dragul meu, fata de care vorbești și care i-a lăsat lui Gogoneață o impresie ștearsă, este destul de bine făcută și tainele cu care l-a cucerit pe Vasiliu sînt de altă natură, ea reprezentînd pentru el o valoare materială, deoarece, dragul meu, Vasiliu le alege nu atît după criterii exterioare, cît după altele. Din cîte am înțeles din discuția lor, atunci cînd se aflau singuri în pat, aceste criterii vizează întotdeauna și familia viitoarei victime. În cazul de față, mama fetei este singură și atunci se atacă pe două fronturi. Pe de o parte, Vasiliu acționează asupra tineretului, iar pe de altă parte, Fodor lucrează cu maturele. În urma unui asemenea atac nu mai există scăpare.

— Maestre, dar ești formidabil, pă cuvînt...

— Ce te face să crezi, multprețuitul meu coleg, că sînt formidabil?

— Păi după ce-au ieșit äia de la Sfat, eu m-am luat după ei, că uitai să-ți spui maestre, că abia pe urmă m-am întors la Gogoneață, ca să-i las și lui timp să se intereseze. Ei bine, cei doi s-au urcat într-un taxi, noroc că era cam rablagit și n-a trebuit să-mi forțez prea mult limuzina, și am ajuns în strada Cutezanței, o fundătură ca vai de lume, și de acolo cine crezi că a ieșit? Fodor și mama fetei. Știi ce-i curios, maestre, că mata mi-ai zis că între cei doi — între Vasiliu și Fodor — sînt relații, ca să le zic așa, curente și de interes. Ei bine, greșești, maestre. Cei doi nici nu se cunoșteau. Mama fetei le-a făcut cunoștință pe loc.

— Deci, dragul meu, iată cum deducțiile mele se verifică în practică, iată ce mare dreptate am avut! La început nu m-ai crezut, deși am fost convins că numai o minte ageră și proaspătă ca a dumitale este capabilă să priceapă labirintul destul de întortocheat, trebuie să recunosc, al intuițiilor mele. Dar, dragă colega, nu mai vreau să te rețin și ard de nerăbdare să-ți ascult în continuare atît de interesanta povestire.

Panaitescu deschise portiera mașinii, aruncă țigara, trînti ușa cu un dispreț suveran, spre stupoarea Bunicului, care vedea o admirabilă țigară tăvălindu-se pe jumătate neconsumată în zloata drumului.

— Deci, maestre, cum am zis, au făcut cunoștință, apoi Fodor, mișto bărbat, crede-mă, și-a scos pălăria, a salutat cu demnitate de prinț, s-a urcat în mașina lui și a plecat, claxonînd de cîteva ori în semn de rămas bun. Doamna Spoială a rămas în poartă și se ștergea la ochi de atîta emoție. Cei doi tineri au stat cît au stat în casă, apoi s-au dus la restaurant. Ce era să fac? M-am întors la doamna Spoială, că rămăsese singură, și, maestre, trebuie să recunosc că dacă aș fi fost ceva mai tînăr și mai fără experiență în materie de femei, mi-aș fi depus candidatura la mîna ei, că are niște picioare și un obraz clasa întîi. Așa cum spuneam, sau mi se pare că încă n-am spus, mi-am lăsat mașina pe o stradă din apropiere și scoțîndu-mi o hîrtie din multele pe care le am, mi-am ales o meserie ca să pot pătrunde legal în casa doamnei Spoială. Între instalator și agent ADAS am ales-o pe a doua, părîndu-mi-se de o condiție mai bună, dealtfel, după cum vezi, și eu sînt îmbrăcat destul de elegant, și am intrat în casă. I-am arătat doamnei legitimația și dă-i, Panaitescule, cu vrăjeala. I-am zis

că nu se știe niciodată ce se poate întîmpla pe acest pămînt plin de atîtea neprevăzute, și cum toți sîntem supuși întîmplării, ar fi bine să-și facă o asigurare pe viață. Bine că n-a vrut, toanta, că aș fi intrat în bucluc. N-am, maestre, la mine nici un chitanțier. Și uite-așa din una în alta, după ce i-am lăudat cafeaua, după ce i-am spus că întîmplător am văzut ieșind din casă un tip nemaipomenit de bine, doamna Spoială, gîngurind ca o turturea, mi-a mărturisit că-l cunoaște pe Fodor de două luni, că e cel mai șic bărbat din cîți a văzut în viața ei și că fostul ei soț, inspector financiar întru-n minister, să-l ierte Dumnezeu, dar în cele lumești era pe lîngă Fodor o rablă. Tîmpite femeile, maestre! Nu se simt bine dacă nu aruncă lături cu găleata peste bărbații lor atunci cînd îi înșală, sau după ce bieții de ei au dat ortul popii. Și mata mai zici să mă însor. Cînd o face plopul pere și răchita micșunele! Mi-a vorbit și despre fiica ei, tehniciană dentară, că are venituri frumoase de cînd nu se mai vinde aur pentru dinți decît la Bancă și că se va căsători cu un student la matematici, adică cu un savant. Am mai băut, maestre, o cafea și, atunci, ca reprezentant al opiniei publice, că așa ai zis că trebuie să fiu, i-am zis că mi se pare căsătoria fetei cam grăbită, că ar fi trebuit să-l lase pe băiat, dacă era student, să-și termine studiile și așa mai departe. Nu și nu, că dacă fata ei nu se mărită, ea ca mamă nu se poate căsători înaintea ei, că ce-ar zice vecinele și că fata cîștigă destui bani să-l întrețină și pe el pînă are să-și termine școala. Am băut cafeaua, ea și-a băut-o pe a ei și luîndu-i ceașca, maestre, am început să-i ghicesc. I-am spus că pe fata ei o paște o nenorocire, că ar fi bine s-o ție de scurt și să nu-i mai dea voie să umble noaptea pe străzi, i-am zis că o să ia plasă în căsătoria ei, că bărbatul are gînduri ascunse, că o să-i toace pînă la urmă economiile — că a zis că are douăzeci de mii puși deoparte pe carnete C.E.C., cu cîștiguri în autoturisme și în dobîndă sigură garantată de stat — adică ce mai tura-vura, maestre, așa cum ai zis mata, am încercat s-o previn ce o așteaptă, ca să fim amîndoi cu conștiința împăcată. Doamna Spoială mi-a mărturisit că-i superstițioasă, că i s-a mai ghicit în cafea, chiar Fodor i-a ghicit, dar că el i-a spus cu totul

pe dos față de ce i-am spus eu și că între mine și el preferă să-i dea crezare lui. Maestre, într-un cuvînt, m-a dat pe ușă afară și eu am ieșit bucuros că mi-am îndeplinit misiunea pe cinste. M-am urcat în mașină și o jumătate de oră m-am tot gîndit cît de proaste sînt femeile și că toate necunoscutele de care vorbeai mata nu valorează două parale, atunci cînd li se aprinde becul și vor neapărat bărbat.

— Panaitescule, dragul meu, ai făcut o treabă cît se poate de bună. Trebuie să remarc sincer că, față de acțiunile dumitale anterioare, ai progresat enorm, chiar chestia cu cafeaua fiind, într-adevăr, o găselniță. De fapt, dragul meu, vreau să te asigur că doamna Spoială, sau cum ai zis că o cheamă, nu te-ar fi crezut chiar dacă i-ai fi zis deschis că peste o zi, două fata ei va muri. Mai mult ca sigur că atunci nu numai că te-ar fi dat pe ușă afară, dar te-ar fi și lovit în cap, deoarece o caracteristică a unei anumite categorii de femei — și trebuie să recunoști că Fodor e genial în a le recruta numai pe acestea — este aceea de a urî adevărul din toată inima, și îl urăsc cu atît mai mult cu cît el este mai evident. Chiar dacă ne-am întoarce și, cu calitățile mele de convingere, aș încerca o ultimă posibilitate, rezultatul ar fi același, dragă Panaitescule, pentru că o femeie cînd apucă pe un asemenea drum n-o mai poți întoarce de pe el nici cu douăsprezece perechi de boi.

— Maestre, ai dreptate și mă bucur din toată inima că îmi aprobi acțiunea. Dar iată-ne și ajunși.

— Unde, dragul meu?

— Acasă la Vasiliu Suru.

— Pur și simplu ești un as în ale telepatiei, dragul meu, deoarece exact în clipa asta mi-am zis că n-ar strica să facem o mică incursiune în camera viitorului mire.

25

Parcară mașina la o sută de metri de blocul unde locuia Vasiliu Suru. Panaitescu coborî din mașină însoțit de Bunic și, ca doi oameni în vîrstă ieșiți să-și facă

plimbarea de seară, trecură strada. Pentru cîteva clipe se opriră chiar în fața casei în care Bunicul mai fusese o dată. Detectivul se uită la ferestrele unde locuiau Vasiliu și familia Rogojinaru și avu un ușor fior. Vedea foarte bine balconul în care trăise momente de coșmar și fără să vrea îl prinse pe Panaitescu de braț. Ferestrele de la garsoniera lui Vasiliu erau întunecate, în schimb la Rogojinaru era lumină. Bunicul respiră adînc și, strîngînd cu putere bastonul în mîna dreaptă, spuse cu o voce din care șoferul simți că pe bătrîn îl încearcă spaima:

— Dragul meu, n-aș mai vrea să trec prin ce am trecut data trecută. E adevărat că astăzi m-am îmbrăcat mai gros pentru orice eventualitate, dar aș fi de-a dreptul fericit să n-am nevoie să încerc căldura hainelor la frig. Întrucît tînărul Vasiliu îți este la fel de cunoscut ca și mie, te-a ruga să-ți apropii mașina de clădire, aici în locul acesta viran. La orice apariție cît de cît suspectă, te rog să aprinzi fazele mari ale farurilor de două ori, în caz că Vasiliu va veni însoțit, și o singură dată dacă e singur.

Detectivul învîrti bastonul de cîteva ori, ca și cum ar fi învîrtit o umbrelă, și sfîrșind jongleria pentru care altădată îl invidiase și Isbășescu intră în bloc ca un locatar oarecare și începu să urce scările cu o încetineală de adevărat bătrîn. La etajul trei își încetini și mai mult mersul, deoarece puțin lipsi să nu se trezească în cap cu un făraș de gunoi aruncat de cineva de la etajul patru.

— Am să-ți arăt eu ție, se auzi o voce feminină de sus, și după glas Bunicului nu-i fu foarte greu să-și aducă aminte de doamna Rogojinaru. Pe lîngă el trecu alergînd o altă femeie, numai în capot, dispăru într-o încăpere, pentru ca la scurt timp să reapară cu o mătură. Bunicul se lipi de zid și doamna Popescu urcă cîte trei scări deodată, cu toate că nu mai era la prima tinerețe și ar fi avut tot interesul să-și menajeze sănătatea, mai ales că avea o alcătuire șubredă.

Curios din fire, uitînd aproape pentru ce a venit, detectivul urcă la etajul patru și se trase încet spre ușa liftului, defect de data asta, pentru a nu risca să fie surprins în cîmpul de acțiune al celor două femei.

Lîngă Bunic, doi bărbați fumau în tăcere. Unul era înalt și solid, celălalt nu trecea de un metru cincizeci, hai să spunem un metru șaizeci, dacă punem la socoteală și părul tuns special, cu creastă, ca posesarul lui să pară cît mai înalt.

— Destrăbălat-o, anume ai lăsat apa la veceu să curgă, să-mi strici mie casa, că tu n-ai băgat din banii tăi un leu în reparații. Am să te dau în judecată, așa să știi! Eu mi-am rupt de la gură ca să-mi fac garsoniera asta, bani trudiți ani de zile, și, mă rog, dumneaei, care nu plătește decît chirie și nu-i pasă de avutul străin, îmi lasă o după-masă întreagă să-mi curgă zoaiele ei murdare în cap.

Perorația femeii i se păru Bunicului cam lungă și tonul distonînd cu atitudinea ei războinică, mai ales că ținea mătura ridicată în sus, încît detectivul fu obligat să se întrebe, cu oarecare nerăbdare și nervozitate, cînd are de gînd doamna Popescu să se slujească de arma după care alergase cu atîta grabă?

Doamna Rogojinaru, cu fărașul într-o mînă și cu cealaltă mînă în șold, zîmbea cu superioritate, știindu-și atuurile de partea ei. Era o femeie destul de frumoasă și tînără, iar halatul de casă, legat strîns cu cordonul la mijloc, lăsa să se ghicească formele mai mult decît agreabile.

— Tîmpite rău, spuse bărbatul mic de statură, de lîngă detectiv, și celălalt, solidul, dădu din cap într-un fel de plictis, adică era și el de acord cu spusele vecinului.

— N-ai un foc, domnule Rogojinaru?

— Ba da, domnule Popescu.

Rogojinaru îi aprinse celuilalt țigara și Bunicul rămase uimit de atitudinea bărbaților celor două femei. Discutau și priveau pașnic cum nevestele lor făceau vădite progrese spre încăierare.

— Nu mi s-au întors porumbeii. Să știi că am intrat la idei, spuse domnul Popescu și își trecu o mînă peste părul vîlvoi, care în urma pieptănăturii se făcu cu cîțiva centimetri și mai înalt.

— Ar trebui să trimitem la Oradea o telegramă să vedem dacă n-au trecut granița. Și data trecută tot pe acolo au trecut. Mi se pare că atunci am pierdut trei.

— Da, trei, spuse Popescu, cei care i-am hrănit cu porumb.

Domnul Rogojinaru se scărpină la ceafă, trase cu o-chiul spre cele două femei și văzînd că nu se petrece nimic grav și că războiul n-a depășit faza cuvintelor de ocară, se întoarse spre vecin.

— Eu zic să nu le mai dăm porumb. Mi se pare că șmecherul ăla din Obor ne-a dat porumb încins. Îmi face mie rost unul, la fabrică, de niște grîu. Să vezi ce forță dă ăla! Îi face oțel, nu alta.

— Nenorocito, că dacă nu s-ar ocupa de porumbei bărbatul meu, ai voștri nu s-ar fi întors nici de la Bu-huși.

Cu siguranță că pentru domna Popescu, Buhușul era un oraș de nimica, altfel nu l-ar fi folosit în discuție drept element de insultă.

— Am să ți-i otrăvesc, stricato, că te-am văzut eu cum te uiți după bărbați, că al tău nu-ți ajunge, deși ar putea, că e cît un munte și frumos, îl menajă doamna Popescu pe bărbatul doamnei Rogojinaru.

— Să nu te legi de bărbatul meu, dacă vrei n-ai de-cît să te legi de mine, dar pe el să-l lași în pace, că a venit de la o ședință. Ai înțeles? spuse doamna Ro-gojinaru, punînd punct, ca și cum cuvîntul „ședință" trebuia să aibă menirea s-o sperie definitiv și irevocabil pe vecina de la etajul trei.

— Păi la revedere, domnule Popescu. Dimineață, cînd mergem spre uzină, stăm de vorbă să vedem ce facem cu telegrama. Hai, femeilor, ajunge, gata pe ziua de azi, spuse domol Rogojinaru și căscă aprig, încît o bretea întinsă direct peste maiou se desprinse de la pantaloni și sări spre spate ca un arc.

— La revedere și pe mîine, domnule Rogojinaru! spuse și omul mic de statură, luîndu-și femeia de braț, ca și cum nimic nu s-ar fi întîmplat pînă atunci.

După ce se închise ușa locatarilor prin a căror ca-meră mai trecuse o dată, Bunicul dădu din cap, mirat de acest gen de ceartă cu totul aparte.

„A evoluat lumea, a evoluat", își spuse el, și, ca să-și revină puțin din buimăceală, urcă pînă la etajul cinci, apoi coborî din nou la patru.

Era destul de tîrziu după cum arăta ceasul, aproape

de miezul nopții, și în bloc, după gîlceava celor două fe-mei, se instală o liniște de mormînt.

Detectivul se asigură că pe coridor nu mai era ni-meni, se uită prin găurile de la cheie să vadă dacă în holuri s-au stins luminile și, numai după ce se convinse că pacea domnea deplină, încercă, cu o discreție demnă de toată lauda, clanța de la locuința tînărului Vasiliu. Ușa era închisă și Bunicul avu un moment de tresărire cînd văzu deasupra și dedesubtul zăvorului obișnuit două yale, necunoscute ca marcă pentru practica lui. „Sînt stăine", își zise el și se apucă de treabă, aproape curios să afle dacă tehnica occidentală avea să-i dea foarte mult de lucru. Deschise yala de sus și, bucuros, voi să-i vină de hac și celei de a doua. Dar toată strădania lui rămase zadarnică. Utilajul cu care era dotat se dovedea inefica-ce și Bunicul își simți fruntea, netedă pentru anii lui, ușor transpirată. Mai încercă de cîteva ori, dar totul se dovedi la fel de inutil ca la început. I se păru că simte un miros aparte și pentru o clipă crezu că mirosul venea de la uleiul fin cu care își trata săptămînal uneltele, ca să le țină în cea mai bună stare. Nu! Mirosul venea din altă parte și în nici un caz nu era un miros obișnuit. Detectivul își așeză batista lîngă ușă, ca să nu-și mur-dărească pantalonii la genunchi, și își apropie nasul, atît de exersat în privința mirosurilor, de crăpătura de jos, dintre ușă și pragul de beton. Nu, nu era nici o îndoială. Mirosul venea dinăuntru și avea toate caracteristicile e-terului.

Bunicul se ridică grăbit, închise prima yală la loc, ca să nu dea de bănuit, și cu ajutorul unei bucăți de ceară foarte fluidă atunci cînd era ținută în palmă, dar avînd proprietăți de solidificare maximă în contact cu metalul, luă măsura cheii. Se uită la ceas și după exact cinci secunde, suflă cu putere asupra bucății de mate-rial introdusă în broască și astfel reuși, fără eforturi deo-sebite, să o scoată afară. Tiparul era executat destul de corect.

Bunicul coborî scările și văzînd mașina lui Panaites-cu la locul stabilit, se duse într-acolo. Îi povesti șoferu-lui, pe scurt, că nu ajunsese la nici un rezultat și nu uită să-i amintească de mirosul acela specific, despre care nu știa ce să creadă.

— Bunicule, au grăbit, cine ştie din ce motive, punerea în aplicare a planului.

— Bine, dragă Panaitescule, de ce crezi că...

Bunicul se opri aici, dîndu-şi seama că şoferul putea să aibă dreptate. Stătu o clipă pe gînduri, neştiind ce hotărîre să ia.

— Dragă colega, mi se pare că ai intuit exact. Nu o dată m-am întrebat cum au reuşit s-o scoată pe Camelia din casă, deoarece să arunci pe cineva în faţa maşinii nu-i o treabă atît de uşoară, dacă acel cineva este treaz. Mi se pare că am descoperit, cu ajutorul dumitale, şi această cheie. Va trebui de urgenţă să merg la Alexiu. Cred că în noaptea asta, dacă nu ne grăbim, se va mai produce o crimă. Uite acolo, în colţ, telefonul. Din sfert în sfert de oră să suni la biroul căpitanului. Acolo are să fie centrul de legătură. Dacă se iveşte ceva deosebit, din clipa în care ne despărţim, îl suni pe Alexiu şi-i comunici, indiferent dacă eu am ajuns între timp acolo sau nu.

— Mi se pare că se lasă lată, maestre!

— Asta e şi impresia mea, dragul meu. M-a indus în eroare chestia aia cu nunta. Credeam că o vor face totuşi, de ochii lumii, dar probabil şi-au dat seama că sînt filaţi sau poate alte motive i-au determinat să se precipite. Dragul meu, deci cu ochii în patru.

Bunicul dădu să plece, dar Panaitescu avu din nou o idee. Trase maşina în mijlocul şoselei, la o oarecare distanţă de blocul unde locuia Vasiliu, barînd drumul posibilelor vehicule care ar fi trecut pe acolo.

— Ce faci, Panaitescule?

— Păi, maestre, mata îţi închipui că la ora asta, dacă faci cuiva cu batista albă, o să oprească? Ce, te crezi o fată de optsprezece ani sau crezi că te afli în nu ştiu ce ţară, unde autostopul a devenit lege? Ce dracu, spuse şoferul îmbufnat.

Apăru o maşină la capătul străzii. Şoferul văzînd *Buick*-ul pus de-a curmezişul şi pe cei doi oameni postaţi în faţa lui, n-avu încotro şi opri.

— Tovarăşe, îl duci pe tovarăşul general de la Miliţie. Se află într-o misiune importantă şi maşina noastră s-a defectat.

Panaitescu îl împinse pe Bunic, aproape cu forţa, lîngă şoferul năucit de gradul omului pe care trebuia să-l ducă şi *Moskvici*-ul demară scoţînd din cutia de viteze un scrîşnet de oase măcinate.

— Ăsta habar n-are să conducă, îşi spuse Panaitescu, şi din milă faţă de maşina care dispăruse după colţ, simţi cum îl înţeapă o durere acută la ficat.

26

Mockvici-ul îl lăsă pe Bunic în apropierea spitalului şi detectivul, după ce mulţumi şoferului pentru amabilitate, urcă scările spre secţia de chirurgie, sărind cîte două trepte deodată, semn de imensă grabă. Îl căută pe doctorul Dumitriu. Era în sala de operaţie de mai bine de o oră, obligat să intervină rapid într-un caz de peritonită. Niciodată Bunicul, în lunga lui activitate, nu intrase în panică, dar acum, presat de evenimente şi fiindu-i teamă că are să rateze prinderea criminalilor Cameliei Iovan, simţi că nu-şi mai poate domina tremurul mîinilor. Intră în camera de gardă a surorilor şi se interesă de Otilia Suru. O femeie în vîrstă, îmbrăcată în alb, îi spuse că n-a văzut-o decît cu o jumătate de oră în urmă. O duruse capul îngrozitor şi înghiţise o fiolă de algocalmin. De atunci n-o mai zărise.

Bunicul se îndreptă spre sala de operaţii. Cînd ajunse în faţa uşii, văzu becul semnalizator stingîndu-se. Însemna că intervenţia s-a terminat. Bunicul, fără să ezite, deschise uşa. Doctorul păşea peste pragul sălii de reanimare, îmbătrînit atît de mult de la ultima întrevedere cu detectivul, deşi acesta avusese loc doar cu cîteva ore în urmă, încît Bunicul avu o uşoară tresărire.

— N-ar trebui să operaţi, domnule doctor, în starea în care vă aflaţi.

— Şi ce-ar trebui să fac după dumneata? Să ies în stradă şi să strig în gura mare: „Nu mă mai lăsaţi să operez, deoarece am probleme de ordin sentimental?“ Domnule inspector, am făcut întregul război ca medic

de campanie și între sufletul meu chinuit, și atunci și acum, și mîinile care țin bisturiul, nu există nici o legătură. Dacă ar fi altfel, n-aș mai fi chirurg.

Pe lîngă ei trecu un cărucior, împins de o soră. Deasupra mai mult se ghicea un trup sub cearșaful alb, care îl acoperea în întregime. Bunicul avu o bănuială în privința stării în care se afla pacientul abia operat.

— Ce s-a întîmplat? întrebă Bunicul.

— Ceea ce se întîmplă într-o bună zi cu fiecare din noi.

— Nu ne este indiferent însă la ce vîrstă se întîmplă, domnule Dumitriu.

— Nu noi stabilim vîrsta, deși, dacă am fi mai prevăzători, uneori am putea-o corecta.

— Acesta este și punctul meu de vedere, domnule doctor. Depinde cum și cînd, și mai ales în ce fel o corectezi.

— Ce vreți să spuneți?

— De fapt, cu totul altceva vreau să spun.

— A venit în ultimul moment. Putred complet pe dinăuntru. În loc să-l aducă la doctor, l-au dus la mănăstire, la oasele Sfîntului Ieronim. Firește, în starea în care era, nici Sfîntul, cu atît mai puțin eu, care nu sînt sfînt, n-am mai putut face nimic.

Doctorul își desfăcu halatul pătat de sînge, își scoase mănușile de cauciuc și începu să se spele pe mîini cu săpun. Mîinile mari, bărbătești cu degetele totuși fine și foarte expresive se încleștau una în alta într-o dușmănie surdă.

— Domnule doctor, n-au dispărut de la dumneavoastră, întîmplător, medicamente tranchilizante? Ca să fiu mai exact, nu și-a însușit nimeni, de aici, o anumită cantitate de eter?

— Au dispărut două flacoane, răspunse medicul sec, ca și cum ar fi știut că detectivul anume venise pentru a pune această întrebare.

— A dispărut unul singur, domnule Dumitriu.

— Eu vă spun că au dispărut două.

— Unul a dispărut acum o săptămînă, celălalt azi. Știați și de cel de atunci, dar nu i-ați dat importanță, iar dispariția celui de-al doilea v-a pus pe gînduri după toate discuțiile noastre. Ați adunat la un loc flacoanele

dispărute la date diferite ca să puteți justifica prin răspunsul de azi neglijența de atunci, nu-i așa?

— Așa e, domnule inspector.

— Poate puteți să-mi spuneți unde se află domnișoara Otilia Suru, mi se pare că și ea e de gardă în seara asta!

— Am învoit-o. Nu se simțea bine.

— Ați învoit-o ca să mai poată participa la o crimă, domnule doctor.

Dumitriu se îndreptă de spate și gura, destul de arogantă pînă atunci, îi rămase deschisă, iar buzele se subțiară ciudat de mult.

Bunicul alergă spre camera de gardă și-l sună pe Alexiu.

Căpitanul se pregătea tocmai de plecare. Răspunse destul de agresiv, dar după ce Bunicul îi spuse despre ce e vorba, îl rugă să-l aștepte la spital, deoarece în cîteva minute avea să fie acolo. Într-adevăr, după exact zece minute Alexiu se afla în camera de gardă, însoțit de doi colaboratori.

— Domnule căpitan, spuse Bunicul după ce închise ușa, cineva să se repeadă pînă la restaurantul din Pădurea Băneasa. Aceasta este fotografia unuia Negoițescu. Mai mult ca sigur că se află cu Otilia Suru. Dacă nu-s de găsit aici, unde i-am văzut de două ori, înseamnă că se află în altă parte, dar nu mă îndoiesc că într-un restaurant totuși. Pe dumneavoastră, dacă n-aveți nimic împotrivă, v-aș ruga să mergeți cu mine. Nu știu dacă ați lăsat pe cineva în biroul dumneavoastră. Panaitescu s-ar putea să dea telefon dintr-un moment în altul.

— L-am lăsat pe Prodan, doar e cazul lui, să piardă și el o noapte, că noi pierdem destule. Altceva mai dorește tovarășul detectiv? întrebă Alexiu zîmbind, ca să destindă puțin atmosfera.

— Nimic, tovarășe căpitan.

— Vezi, Bunicule, de aia te prețuiesc eu pe dumneata, că o dată pe an îmi spui tovarășe. Uite, în asemenea clipe, mă topesc de fericire și uit pur și simplu că dacă azi nu făceai pe secretosul, poate acum nu trebuia să improvizăm.

— S-a întîmplat ceva, domnule căpitan, nu știu ce anume. După prevederile mele, ceea ce se va petrece

în noaptea asta nu trebuia să se petreacă decît peste cîteva săptămîni.

— Şi ce anume trebuie să se petreacă, Bunicule?

— Exact ce s-a petrecut cu doctorul Dumitriu. Otilia Suru, acum o săptămînă, poate exact la ora asta, era într-un restaurant cu el. Bine dispuşi, pe la ora două, s-au urcat în maşină ca să facă o plimbare. Doctorul i-a propus să meargă într-un loc anume, dar fata a mărturisit că se simte nespus de bine şi înainte de a încerca marea fericire, vrea să se distreze. Otilia i-a cerut s-o lase pe ea la volan şi doctorul, galant, n-a avut nimic împotrivă. La ora două exact, ea se afla cu maşina în cartierul Balta Albă. Într-un loc anume, cu toate că era cu mîinile pe volan, Otilia s-a aplecat spre doctor, lăsînd să se înţeleagă că vrea să fie sărutată. Maşina se afla, pentru siguranţă maximă, într-o viteză redusă. Doctorul a sărutat-o, dar în clipa aceea el a simţit că *Fiatul* trece peste ceva. Sub roţi era Camelia Iovan. Cine a sedus-o pe Camelia? Vasiliu Suru. Cine i-a făcut legătură cu el? Fodor Gheorghiţă. Pentru asta i-a dat Cameliei bani.

— Şi cum au omorît-o?

— Domnule Alexiu, dacă aş fi ştiut şi a fi avut probe, n-ar mai fi fost nevoie de această noapte îngrozitoare. Dar la această întrebare vom afla răspuns în maximum două ore de aici înainte.

Căpitanul şi Bunicul coborîră în grabă. Locotenentul care primise însărcinarea să meargă în Pădurea Băneasa plecase de cîteva minute. Jos se afla o maşină cu un post de radio-emisie, aşa că Alexiu făcu imediat legătura cu maşina plecată.

— Alo, aici Numărul Unu, ce face Doi, trec pe recepţie?

— Doi fumează o ţigară proastă şi se apropie de restaurant. M-am gîndit, tovarăşe căpitan, să-l trimit pe şofer la Negoiţescu ăla . . .

— O clipă, Numărul Doi, ţi-l dau pe Bunic, nu vreau să-i iau pîinea şi nici să dau indicaţii proaste în locul lui. Mai bine să dea el.

Bunicul luă receptorul.

— Domnule Parpală, fă te rog o experienţă. Dacă Negoiţescu e acolo, spune-i că eşti un vecin din blocul unde locuieşte el. Pentru siguranţă, spune că te cheamă

Ion Alecu. Am văzut un asemenea nume scris pe uşă. Negoiţescu nu are de unde să te cunoască, deoarece acest Alecu s-a mutat de două zile şi stă tocmai în fundul coridorului. Spune-i că te-ai întîlnit cu nevastă-sa şi că băiatul, băiatul cel mic, că are doi, s-a îmbolnăvit şi are febră.

— Bunicule, dar asta-i o prostie, s-ar putea să ratăm toată afacerea, spuse Alexiu.

— Domnule căpitan, aţi spus că trebuie să fim umani. În plus, am şi eu curiozităţile mele. Dealtfel vă spun de la început, şi pot paria pe prima mea, că Negoiţescu n-o va lăsa pe Otilia. Preferă să nu meargă acasă. Vreau să mă conving dacă este aşa sau nu.

— Bunicule, te previn că dacă ratăm, eşti un om pierdut pentru Miliţie.

— Pentru ea sînt pierdut de mult, domnule căpitan, altfel n-aş fi alături de dumneavoastră, unul din credincioşii ei slujitori.

— Pe răspunderea dumitale.

— Pe răspunderea mea. Vreau să-i ofer o şansă, domnule căpitan, şi o vă vedem, în cazul că locotenentul Parpală va da de el, dacă Negoiţescu va prefera sau nu să arunce cinstea pe fereastră.

Alexiu luă receptorul.

— Am auzit totul, tovarăşe căpitan. Am oprit în faţa restaurantului. Ce fac?

— Uită-te, poate vezi un *Opel Record* la scară. Ăştia, de obicei, le trag la lumină, să se vadă.

— Înţeles, tovarăşe căpitan.

Alexiu puse receptorul în furcă.

Căpitanul îşi aprinse o ţigară. După ce trase cîteva fumuri, îl întrebă pe Bunic.

— Ceva nu înţeleg. Dacă vor pe Maria Spoială, sau cum îi zice, s-o omoare, de ce Vasiliu a înaintat actele de căsătorie?

Bunicul zîmbi. Avea de fapt senzaţia că Alexiu ştie la fel de bine ca şi el de ce Vasiliu Suru înaintase actele, dar voia printr-o discuţie relaxată să iasă din starea de încordare maximă în care se afla.

— Nimic mai simplu, domnule căpitan. Pînă în clipa cînd mi-am dat seama că este vorba de o crimă, am făcut cîteva greşeli aproape imposibil de prevăzut la etapa

aceea. Nu uitaţi că am stat de vorbă cu Fodor, cu Otilia şi cu medicul. Cu toate că Fodor, ştiindu-se acoperit de măsurile de precauţie luate, era sigur că n-are să fie prins, a voit ca următoarea crimă să fie cît mai plauzibilă ca accident. Cînd moare o fată oarecare este una, cînd moare propria ta logodnică este altceva. Vasiliu, pus şi el în temă de ceilalţi, şi-a însuşit ideea lui Fodor. Nimănui nu-i poate trece prin minte că un bărbat îşi poate înainta actele cu gîndul să-şi omoare viitoarea consoartă. Voia ca totul să pară cît mai întîmplător cu putinţă. Dar pe Maria Spoială, domnule căpitan, cred că n-o mai putem ajuta cu nimic.

— De ce crezi?

— Nu cred numai. Simt, şi cînd simt înseamnă că sînt mai mult decît sigur. Sunaţi-l pe Prodan!

Alexiu formă numărul de telefon şi la celălalt capăt al firului se auzi vocea somnoroasă a locotenentului.

— Nimic, Prodane?

— Nimic, tovarăşe căpitan. Am impresia că babalîcul ăla v-a pus pe drumuri de pomană.

— Vrei să ţi-l dau la telefon să-i spui singur ce mi-ai spus?

— Tovarăşe căpitan, vă rog...

— Eh, Prodane, ce talent avem noi de a spune deschis oamenilor ce gîndim despre ei! Sună-mă dacă primeşti ceva! Noi ne îndreptăm spre Drumul Taberei.

— Am înţeles, tovarăşe căpitan, şi îmi cer scuze.

— Auzi, Bunicule, îşi cere scuze, spuse Alexiu după ce aşeză receptorul în furcă.

— Pentru ce îşi cere scuze?

— Aşa, că la vîrsta dumitale, din pricina dosarului întocmit cu o oarecare superficialitate, eşti obligat să baţi drumurile în loc să fii în pat.

— Totdeauna mi-a fost simpatic Prodan. Ar trebui să se însoare. Viaţa de burlac îi vine de hac. Mi se pare că stă prost şi cu locuinţa. Ieri, după ce l-am văzut cum mănîncă, mi-am zis că n-ar fi rău să se mute în casa mea şi eu în locul lui. La anii mei, pentru mine şi pentru cîine îmi ajunge o cămăruţă. El, el are tot viitorul în faţă.

— După plăcerea pe care i-ai făcut-o cu cazul Dumitriu, cred că Prodan va fi fericit să primească acest

premiu de la dumneata. Dealtfel, după cîte sînt informat de la cei ce te-au cunoscut şi în celălalt regim, ştiu că ai locuit la un moment dat într-o vilă. E adevărat?

Bunicul zîmbi:

— Da, e adevărat, domnule căpitan. În patruzeci şi şase mi s-a spus că ocup prea mult spaţiu şi m-am mutat întru-n apartament cu trei camere, pe urmă în unul cu două.

— Şi acum vrei într-una singură Nu-i aşa, ca după aceea să ne poţi bîrfi, zise Alexiu glumind.

— Nu, domnule căpitan, pe cuvînt că nu. Dar omul trebuie să se obişnuiască încă din viaţă cu strîmtoarea. După ce moare ce face în doi metri de pămînt?

— Bunicule, atunci eu, cu toată liota mea, ce naiba ne facem? Înseamnă că după obişnuinţa de aici, acolo, în lumea aia de care vorbeşti dumneata, m-aş acomoda foarte uşor cu o jumătate de metru.

— La statura dumitale cred că nici nu e nevoie de mai mult, îl atinse Bunicul pe căpitan, şi acesta, de ciudă şi mai ales că nu găsi o replică, îşi muşcă un capăt al mustăţii ţepoase.

— Mi-ai zis-o, Bunicule, dar las'că şi eu te ating, nici o grijă.

— Numai la primă nu, domnule căpitan, că o împart cu Panaitescu şi ăsta nu mă iartă.

27

Maşina înainta în noapte. Cerul era înnourat şi pe măsură ce părăseau străzile principale, întunericul era tot mai profund. Şoferul fu nevoit să aprindă farurile de întîlnire, şi la lumina lor Bunicul văzu că începe din nou să ningă. Sarea aruncată peste asfalt topise gheaţa şi roţile *Volgăi* înotau cu destulă greutate prin bălţile negre şi ele, ca smoala. Aparatul de emisie-recepţie păcăni de cîteva ori şi Alexiu luă receptorul, dar preferă să i-l întindă Bunicului, dintr-un mai vechi obicei, ştiind

că cel care a început o investigație trebuie să aibă frîele în mîini pînă la sfîrșitul ei.

— Alo, aici Bunicul...

— Maestre, se auzi vocea locotenentului, am găsit *Opelul*, dar contrar celor spuse de tovarășul căpitan, nu se afla tras la scară, ci la marginea pădurii, la vreo patru sute de metri de restaurant. Bună mașină, pe cinste! Nu știu cum o să-i urmărim cu tancul nostru în frac dacă își pun mintea să-și dezlănțuie toți caii putere.

— Să-i urmăriți cu grijă, spuse Bunicul, nepricepînd la ce cai putere se referise locotenentul.

— Maestre, am fost în restaurant, dar cei doi nu erau acolo. Pentru asta nici nu v-am chemat. Găsind însă mașina, văzînd că are numărul indicat de dumneavoastră, mi-am zis că trebuie să fie undeva pe aproape. N-am greșit. Erau în pădure. S-au dus apoi la restaurant. Nu sînt multe mese ocupate. Spuneți-mi dacă rămîne în vigoare treaba aceea cu băiatul bolnav.

— Rămîne, domnule locotenent.

— Să nu prindă de veste, Bunicule.

— Dacă nu te simți în stare să joci puțin teatru, las-o baltă, domnule locotenent, cu toate că știu că înainte de a intra în Miliție, ai dat examen la Institutul de artă teatrală, dar de, ăia care nu se pricep la talente, nu te-au primit. Așa-i că nu se pricep?

— Maestre, pot să vă garantez că e așa. Ca dovadă, am să fac o chestie de nici prin minte n-o să-i treacă lui Negoițescu că nu sînt Alecu de la etajul lui.

— Vezi, domnule locotenent, ce bine-i să-și aducă omul aminte, măcar din cînd în cînd, că are haz?

— Mare șmecher ești, Bunicule! îi spuse Alexiu, care urmărise cu atenție întreaga convorbire. Cu toate că, sincer vorbind, nu văd rostul unei asemenea încercări. De ce? Ca să-mi dovedești mie că Negoițescu e o lepră? Păi e suficient să-mi spui și eu te cred. Nu mai e nevoie pentru asta să-l pui pe Parpală să-și dovedească talentul. Mîine o să vină în audiență și o să ceară salariu mai mare și eu n-am de unde să-i dau. La noi se plătește după grad, nu după talent, spuse Alexiu în glumă.

— Ar trebui să se plătească și talentul, domnule căpitan. De fapt, am impresia că în legătură cu Negoițescu nu m-ai înțeles. În primul rînd că nu-i o lepră, așa cum spui mata. În al doilea, lucrurile sînt cu mult mai complicate decît par la prima vedere. I-am citit dosarul. Deși dosarele nu se fac decît în două feluri: ori omul e bun și atunci referințele gîlgîie de laude, ori omul e prost și atunci hîrtiile poartă culoarea aceea neagră din care cu greu se mai poate ieși. Negoițescu e fiu de țărani. A intrat în armată, apoi s-a angajat la o uzină, simplu muncitor. Dar iată-l pe Negoițescu căsătorit cu o fată urîtă și șchioapă, pe care n-o iubea. Soția însă, ca fată, făcea parte dintr-o familie care-l putea ajuta. Nu se dă înapoi și o ia de nevastă. Dealtfel și părinții fetei știau pentru ce a ținut Negoițescu să le fie ginere. Nu se feresc să pună o vorbă bună pentru alesul lor. Azi nu mai sînt, domnule Alexiu, oameni avuți, nu se mai dă zestre, bani și altele, ca să acoperi micile sau marile defecte ale unuia din parteneri. Astăzi cel care intervine și vrea să căpătuiască pe cineva, știe că statul nu-i e frate. Negoițescu a fost un timp ceva la partid. Și-a dat liceul și examenele la Institutul de studii economice și așa a ajuns director comercial. A fost în străinătate, și-a cumpărat mașină, și văzînd că-i merge bine, ce și-a zis omul? Trebuie să mai și trăim. Urîtei îi facem copii, frumoaselor le facem cadouri, de unde nu iese, pică. Ca să mă înțelegi exact, domnule căpitan, i-am acordat o șansă, o șansă de recuperare pentru mine. El o va refuza. Ce se va întîmpla dacă într-adevăr va pleca și o va lăsa pe Otilia singură? Am dublat planul. Să nu crezi că nu m-am gîndit. Dar din păcate planul nu va suferi nici o modificare. La sfîrșit îi voi spune de șansa pe care i-o acordasem. Numai atunci va suferi, domnule căpitan, numai atunci își va da seama de gravitatea lucrurilor. Am sistemul meu, poate cinic, dar e sistemul meu. Nu mă îndoiesc că simpaticii mei clienți vor primi pedeapsa capitală. Aș vrea să-i văd în fața plutonului de execuție, domnule căpitan, să vadă moartea, s-o simtă, să fie pătrunși de ea pînă în ultima fibră a trupului lor abrutizat. Adică doresc ca înainte de moarte să revină la sensibilitatea umană de a se teme de moartea pe care au premeditat-o pentru alții cu atîta calm.

Bunicul se opri. La cîteva sute de metri, pe dreapta, se vedea mașina lui Panaitescu.

— Bunicule, nu știu ce să zic, dar dacă voi zice ceva, să știi că înclin să-ți dau dreptate. Nu totală, dar îți dau totuși.

Nu parcă lîngă Panaitescu. Șoferul *Volgăi* își conduse mașina printre două blocuri pînă ce ieși din raza de vizibilitate a celor ce, întîmplător, mai puteau trece pe stradă la ora aceea înaintată. Panaitescu, după ce văzu că din lampa de direcție a *Volgăi* se semnalizează de trei ori spre stînga și o dată spre dreapta, înțelese consemnul și, mahmur că *Buick*-ul lui trebuie să aibă o sarcină de subordonat, se luă după vehiculul înghițit de strada întortocheată.

— Nimic, Panaitescule?

— Nimic, Bunicule, spuse șoferul și îl salută în același timp pe Alexiu, înclinîndu-se ca în fața unui împărat.

De cînd primise decorația, Panaitescu îi purta căpitanului o stimă deosebită și îi descoperea noi calități pe care numai Bunicul, nedespărțitul lui prieten, le putea depăși.

— Adică, tovarășe căpitan, nimic esențial vreau să zic, deoarece acum o jumătate de oră au ieșit doi tipi pe balcon. Unul la etajul trei, altul la patru. Cel de la patru a coborît cu o frînghie la trei, apoi, de acolo, au început să dea drumul la niște porumbei. Cred că erau . . ., și Panaitescu, ca să definească mai bine starea celor doi, duse un deget la tîmplă învîrtindu-l de cîteva ori ca pe un burghiu.

— Cum arătau? întrebă Alexiu, și galant îi oferi șoferului o țigară, pe care acesta o refuză, făcînd aceeași plecăciune.

— Unul mic de staură și altul solid. Erau numai în pijamale, tovarășe căpitan, cu toate că e destul de frig, cum vă puteți convinge și dumneavoastră.

— Domnule căpitan, interveni Bunicul, n-au nici o legătură cu cazul nostru. Sînt doi microbiști, i-am văzut nu cu mult timp în urmă, mai spuse Bunicul, amintindu-și de originala ceartă dintre doamnele Rogojinaru și Popescu.

— Niculae, tu rămîi permanent pe recepție, spuse Alexiu sergentului major care era la volan. În caz că ți se comunică plecarea celor doi de la Băneasa, faci două

semne cu lanterna verde spre blocul pe care ți l-am arătat. Hai, Bunicule! adăugă căpitanul, și detectivul o luă primul, ca să arate drumul lui Alexiu.

— Domnule Alexiu, trebuie să vă mărturisesc că n-o să putem intra. Am încercat cu toate cheile mele, dar pare-se că una din broaște este de construcție cu totul specială. Dealtfel trebuie să recunosc, nu cu prea multă plăcere, că tehnica nouă m-a cam depășit.

28

Bunicul văzuse garsoniera lui Vasiliu Suru din afară, de pe balcon, dar fie din pricina geamurilor nu prea curate, fie din cauza luminii ce se rotea atunci i se păruse vopsită în tonuri mult prea dure și deci respingătoare pentru ochiul lui iubitor de frumos. Imaginea de afară fusese într-o oarecare măsură falsă, deoarece la mica lumină de buzunar, aprinsă de căpitan, trebui să recunoască că încăperea dovedea în toate bun gust.

Mirosul de eter plutea în aer, poate mai atenuat ca prima dată, cînd Bunicul îi simțise prezența prin spațiul dintre ușă și pragul de beton. În direcția dulapului însă emanația eterului era puternică și Alexiu, ghidat de usturimea de la ochi, se îndreptă rapid spre șifonierul cu două uși. Dulapul era închis cu cheia și dacă aparatul complicat al căpitanului făcuse față unei broaște la fel de complicată, în fața unui zăvor autohton, fără îndoială de o simplitate maximă, se dovedea ineficace. Se auzi presiunea aerului intrînd prin gaura cheii de cîteva ori, dar broasca nu reacționă în nici un fel, de unde Bunicul deduse că numai tehnica lui rudimentară se potrivea la acest tip de broască, rămasă în afara evoluției tehnicii mondiale. Cu un șperaclu, pe al cărui vîrf îndoit se vedeau semnele multiplelor sale utilizări, detectivul deschise într-o fracțiune de secundă ușa și în cameră năvăli un miros sufocant de eter, amestecat cu altul, mai acru, a cărui proveniență nici Alexiu și nici Bunicul nu o putură determina imediat. În dulap se afla un geamantan voluminos de carton presat mai degrabă

o ladă de voiaj încorsetată de jur împrejur, de două chingi metalice ce-i garantau soliditatea. Bunicul deschise cele două închizători. Ele cedară numaidecît sub presiunea bagajului prea voluminos aflat înăuntru. Capacul se ridică aproape singur, și Alexiu făcu un pas înapoi, fără să-și poată înăbuși un ușor strigăt de uimire. Înăuntru, ghemuită, cu picioarele la bărbie, îmbrăcată în palton și cu poșeta lîngă ea, se afla Maria Spoială. Pe bărbie i se vedeau resturi de vomă, șterse de cineva, dar persistente totuși. Fata parcă dormea, dar somnul nu era decît aparent. Cînd Bunicul voi să-i ia pulsul, simți că mîna fetei era rece ca ghiața.

— E moartă, domnule căpitan.

— Cred că de o oră sau două.

— Asta numai Gogu poate stabili, spuse Bunicul, închizînd capacul valizei cu greutate.

— Să plecăm, Bunicule, spuse căpitanul calm, dar Bunicul, după ce se uită pe fereastră și nu văzu nici un semnal, se apucă să caute prin dulap cu o grijă deosebită, abia atingînd lucrurile cu vîrful degetelor peste care avea niște mînuși suple din piele de căprioară.

— Numai puțin, domnule căpitan, se rugă Bunicul și de sub niște cămăși scoase la iveală un ciocănel aproape obișnuit, dacă la unul din capete, la capătul pătrat, nu s-ar fi văzut un ac. Acul era lung de vreo trei centimetri, subțire și foarte rezistent, altfel ar fi cedat la ușoara presiune a degetului Bunicului, care voise să-l îndoaie. Ciocanul putea fi ținut într-o palmă. În ciuda dimensiunilor sale reduse, era neînchipuit de greu. Bunicul clătină lîngă ureche partea metalică a ciocanului și auzi înăuntru un zgomot înfundat.

— Mercur, domnule căpitan, spuse el și puse ciocanul la loc, după ce îl fotografie discret de cîteva ori cu un aparat răpciugos, a cărui carieră fotografică începuse în al doilea deceniu al secolului al XX-lea.

Închiseră totul la loc. Cu o cîrpă, căpitanul șterse iluzoriile urme, deoarece lucraseră cu deosebită grijă, și îngroziți și unul și altul de lucrurile descoperite, ieșiră grăbiți pe coridor. Operația de închidere a ușii dură ceva mai mult. Mîinile lui Alexiu aveau un tremur nervos, dar cu toate astea sfîrșiră treaba în timp util. Nimeni nu se ivi în acest răstimp pe coridor și nici pe scări,

iar pînă în stradă nu văzură țipenie de om și nici nu auziră vreun zgomot. Ajunși în spatele unui bloc, Bunicul își ridică ochii spre cerul înnourat. Văzu întunericul fulgerat de cîteva arătări albe. Erau porumbeii lui Rogojinaru și ai prietenului său.

— Ce zici, domnule căpitan?

— Zic că ar fi trebuit să-l fi arestat pe Vasiliu din prima clipă, am fi cruțat o viață de om.

— Desigur că așa ar fi trebuit, dacă aș fi știut exact ce vrea. Dar nici eu nu sînt mafalda, domnule căpitan. În plus, dacă l-aș fi arestat, din ordinul dumitale, peste cîteva zile, ar fi trebuit să-i dau drumul, deoarece nimeni nu îngăduie să arestezi și mai ales să ții în detențiune pe cineva fără probe. Am fost obișnuit să bag eu borfași și criminali la închisoare și n-am ajuns la vîrsta asta ca din prostie să fiu pedepsit în locul lor.

— Biata fată! spuse Alexiu.

Căpitanul ar fi vrut să-l audă pe Bunic vorbind de cauzele reale ale morții Mariei Spoială. Nu-i venea să creadă că eterul produsese stopul cardiac. Nu, mai mult ca sigur, eterul folosise doar la adormirea fetei; lovitura de grație o primise de la altceva, poate instrumentul morții ei era totuși acel ciocan atît de delicat și ciudat totodată, despre care Alexiu gîndi pînă la urmă că e un obiect întrebuințat la forțarea caselor de bani. Bunicul continua să neglijeze însă acest subiect, cine știe din ce motive.

— Vedeți ce plan simplu, domnule căpitan, aproape rudimentar. Dacă nu era Gogu, nimănui nu i-ar fi trecut prin minte că la mijloc e vorba de o crimă înfiorătoare. Atît Camelia Iovan, cît și Maria Spoială n-au fost alese întîmplător. Fodor le făcea curte mamelor, ca apoi să le poată influența să ceară despăgubiri exorbitante, despăgubiri care intrau pînă la urmă în buzunarul lui. În acest răstimp Vasiliu, ca cel mai cinstit cuceritor, își făcea de lucru cu fetele, promițînd, firește, că are să le ia în căsătorie. Otilia avea sarcina să găsească oameni de așa-zisa lume bună, cu funcții și cu bani, capabili să plătească și suficient de înamorați, ca din dragoste să ia fapta asupra lor. Acum înțeleg de ce Fodor avea în bibliotecă tomuri întregi de legi. Lucra legal, cum s-ar zice. Numai întîmplarea și anumite greșeli făcute de cri-

minali i-au putut duce la pierzanie. Dar stau şi mă întreb, domnule căpitan, de ce lumea este atît de credulă, asta nu înţeleg. De ce? Parcă ar fi nişte copii care pot fi duşi cu vorba, sau, cum se spune, cu zăhărelul.

— Simplu, Bunicule! Nu informăm opinia publică şi atunci lumea trăieşte în linişte şi pace, avînd convingerea că aşa ceva se întîmplă numai aiurea. Adică se vrea liniştea oamenilor, dar în acelaşi timp se uită că această linişte aparentă îi şi dezarmează în faţa infractorilor. De multe ori am spus că neinformînd opinia publică, nefăcîndu-i educaţia şi în acest sens, o lipsim de arma prevederii. Să-ţi dau un caz. O tipă şi-a însuşit o sumă imensă de bani, spunînd în dreapta şi-n stînga că poate procura repartiţii pentru case. Lumea a crezut-o. Dacă cu totul întîmplător nu prindeam infractoarea, ar fi continuat să escrocheze lumea mai departe. Miza pe încredere.

— Nu numai pe încredere, domnule căpitan, ci şi pe practici, de data asta reale, folosite nu o dată de unii intermediari. Unii escrochează fără a se ţine de cuvînt, dar cum pot fi catalogaţi cei care escrochează şi se ţin de cuvînt, adică fac într-adevăr rost de case? Cred că infractorii, care nici într-un caz nu se recrutează din rîndul oamenilor tîmpiţi, au mirosit tocmai acest procedeu, limitat fireşte, dar practicat nu o dată. L-au mirosit şi au acţionat ştiind că numai pentru că e credul şi e prost, crede pentru că ştie că înaintea lui mulţi şi-au rezolvat anumite situaţii în acest fel. Dar pentru că ştiu că arzi de nerăbdare, domnule căpitan, să afli cum a fost ucisă Maria Spoială şi Camelia Iovan, vreau să-ţi spun că am întîrziat comentarea acestui subiect în mod voit, deoarece în mintea mea nu se legau cîteva amănunte. Acum, pentru mine cel puţin, ele sînt mai mult decît clare.

— Trebuie să recunosc, Bunicule, că ştii să fierbi oamenii.

— Mi-ar părea rău, domnule căpitan, să credeţi că am făcut-o intenţionat. Motivele sînt cele enunţate mai sus, vă dau cuvîntul meu. De fapt, ce o să vă spun eu acum nu poate fi confirmat decît de Gogu, la o autopsie mai mult decît minuţioasă, şi probabil utilizînd aparate optice cu o mare putere de mărire. Nici nu-i de mirare de ce Gogu, cu toată experienţa lui, n-a putut stabili cauzele morţii reale ale Cameliei Iovan. Cînd un trup are nenumărate fracturi, cînd baza craniană este distrusă, literalmente nu-ţi mai trece prin minte să cauţi alte cauze. Tot aşa, cum în afara noastră ceilalţi, n-au vrut să mai căutăm vinovatul, din moment ce exista unul şi încă atît de convingător prin corectitudinea lui şi prin antecedentele lui ireproşabile. Cred că aţi observat zîmbetul acela şi expresia aceea a Cameliei Iovan, cu care a rămas şi dincolo de moarte. Aţi surprins aceleaşi amănunte, dacă le pot numi aşa, şi la Maria Spoială. Cred că Vasiliu Suru le-a arătat fetelor ciocănelul ca pe un lucru deosebit de interesant şi nostim, aş zice. Sînt sigur că dacă vom lua amprentele de pe ciocănel, vom vedea urmele de la degetele fetelor. Am credinţa că ele s-au jucat cu el. Un obiect, aproape o bijuterie, mic ca dimensiuni şi cu toate astea de o greutate remarcabilă, atrage şi incită, ca orice lucru ce ascunde în el una sau mai multe taine.

— Bunicule, trebuie să-ţi mărturisesc că, în toată cariera mea de aproape douăzeci de ani la secţia judiciară, n-am întîlnit un asemenea soi de crimă.

— Eu am cincizeci, domnule căpitan, şi e tot pentru prima dată. Totul a fost calculat, domnule căpitan. Numai un lucru n-au calculat, mai bine-zis două: faptul că pînă la urmă nu l-am confundat pe Paul, băiatul lui Dumitriu, cu Vasiliu Suru, şi al doilea că Vasiliu nu este student şi nici n-a fost vreodată. Nu întîmplător în aceeaşi zi, cînd s-a anunţat moartea Cameliei, Paul Dumitriu a fost trimis la Braşov. În cazul unor descoperiri teoretice, tot teoretic s-ar fi putut arunca vina pe el. Scrisoarea a fost trimisă doamnei Dumitriu, n-am nici un dubiu, de Otilia. Pentru ea, după încasarea banilor de către doamna Tulcea, doctorul nu mai avea nici o valoare. Dar iată unde duce orbirea. Dacă nu-mi fac iluzii în ce priveşte caracterul unui om ca Fodor, Vasiliu sau Otilia, în schimb, ca un medic să accepte numai din motive de pasiune să opereze o moartă, asta mi se pare de-a dreptul revoltător. Am dealtfel impresia că Dumitriu, făcînd concesie după concesie, a vrut pînă la urmă să ascundă că el ar fi fost autorul accidentului. Otilia, văzîndu-şi banii pierduţi, a apelat la conştiinţă,

la cinste, la viitor, la un trai în comun, ce nu putea demara ascunzîndu-se o faptă atît de gravă. Ea a jucat pe cinstita şi cred că numai la insistenţele ei doctorul a cedat şi a anunţat Miliţia. Putea foarte bine să spună că au găsit corpul Cameliei pe drum, că adevăratul făptuitor fugise etc. Altfel nu văd de ce Dumitriu, cu mijloace proprii, a încercat să-şi repare bara maşinii şi capota. La cercetări aproape că nu se mai vedea nimic, şi atunci, ca să se vadă, Dumitriu, dimineaţa a lovit singur cu manivela locurile din tabla maşinii îndreptate peste noapte. Gogu l-a văzut, dar Gogu a crezut că de fapt Dumitriu vrea să ascundă urmele loviturilor, cînd în realitate voia să le pună în evidenţă. Dealtfel laboratorul mi-a întărit presupunerile prin analizele făcute. Deci, domnule căpitan, după cum vedeţi, nu susţin că Dumitriu e nevinovat, susţin doar că vina lui este conştientă şi că deci trebuie scos de la articolul „fără premeditare“ şi introdus la altul, de „complice“.

— Bunicule, îi vrei capul?

— Nu, nu i-l vreau, domnule căpitan. Vreau doar dreptate, o dreptate cît se poate mai aspră.

— Te-ai înrăit, văd eu bine.

— Numai înrăindu-ne vom putea scăpa această societate de răi.

Toată discuţia avusese loc la cîţiva metri de maşina lui Alexiu. Sergentul major făcea semne disperate şi Alexiu şi Bunicul se îndreptară spre aparatul de emisie-recepţie. La celălalt capăt era Parpală.

29

— De ce n-ai dat nici un semn de viaţă pînă acum? întrebă Alexiu, abia în clipa aceea îngrijorat pentru tăcerea atît de îndelungată a locotenenetului.

— Mi s-a stricat bateria, tovarăşe căpitan. Am reparat-o şi totul este în ordine. Le-am spus la garaj să mi-o schimbe, dar mi-au zis că nu şi-a făcut planul de erodare şi uite . . .

Alexiu îi dădu receptorul Bunicului.

— E ceva nou, domnule locotenenet? întrebă Bunicul şi îşi mută receptorul la cealaltă ureche, cu care auzea mai bine.

— Am jucat un teatru de nota zece, Bunicule. Dar asta am să-ţi explic în amănunte după ce-i prindem pe găunoşii ăştia. În orice caz, a părut foarte afectat şi a zis că va pleca imediat. Dar apoi am văzut-o pe femeia aia, al dracului de frumoasă, cum îl încolăceşte, cum intră în el, cum îi pune stăpînire pe fiecare por. În clipa asta ies din restaurant, Bunicule, cred că sînt ultimii. Negoiţescu pare destul de ameţit, tare mi-e teamă că n-are să poată conduce.

— Nu-ţi fie frică, domnule locotenent. Am să-l rog pe domnul căpitan să dea telefon la punctele de control, sau mai bine s-o facă Prodan că-i parohia lui. Nu cumva să i se pună băşica la gură, că ne strică toată mustăria. Întrerup legătura pentru un minut, să se facă comunicarea de care ţi-am vorbit.

Alexiu luă receptorul şi-l sună pe Prodan. Îi comunică acestuia numărul maşinii şi-l rugă să anunţe punctele de control să lase cale liberă unui *Opel Record* de culoare gri.

— Deci înseamnă că Bunicul a avut dreptate, tovarăşe căpitan. Tare aş fi vrut să n-aibă.

— A avut, spre nenorocul tău, Prodane. Dar dacă ai pierdut, în schimb Bunicul e dispus să facă cu tine schimb de locuinţă. Crede că numai mutîndu-te în casa lui ai să devi mai deştept, spuse Alexiu şi întrerupse legătura.

Bunicul zîmbi şi aprecie starea plină de optimism a căpitanului. Formă numărul şi intră în legătură cu Parpală.

— Am pornit, Bunicule. Cu toate că e beat, conduce destul de bine. Înseamnă că e obişnuit să stea la volan în starea asta.

— Domnule Parpală, ţine-te de ei! Din cînd în cînd schimbă-ţi numărul maşinii. Dacă el e beat, în schimb ea este, sînt sigur, trează. Anunţă-mi permanent traseul. Cred că la o oră stabilită se vor întîlni pe aceeaşi şosea. Deocamdată aici linişte şi pace. În curînd cred însă că vor veni după cadavru.

— Cum, există şi un cadavru?

— Fără o crimă, criminalii n-ar mai fi criminali, ci nişte ageamii. Ai pistolul la dumneata?

— Am o puşcă mitralieră la radiator, alta în spate prin ţeava de eşampament, iar noi, pînă în dinţi.

— Atunci pune-le plombă dacă sînteţi pînă în dinţi şi nu te folosi de ele. Clar?

— Clar, Bunicule, deşi nu văd . . .

— N-am tras în viaţa mea un glonte, domnule Parpală, şi consideră că în locul dumitale sînt eu.

— Tovarăşul căpitan aprobă?

— Aprob, spuse Alexiu nu prea convins, după ce ascultase la casca de rezervă întreaga discuţie.

Panaitescu se apropie grăbit de maşina Miliţiei.

— Au venit, Bunicule, au tras *Fiatul 600* în dosul clădirii.

— Fir-ar să fie, înseamnă că există şi a doua ieşire. Eu n-am ştiut, spuse Bunicul enervat brusc de lipsa lui de prevedere. Cred, domnule căpitan, că ar trebui să-mi fac rost de nişte Glutacid. Am uitat că mai poate exista o uşă.

— Nu-i nimic, Bunicule, doar tot în şosea trebuie să iasă. Numai în cazul că broasca aia de maşină are niscai aripi de elicopter, ceea ce nu cred, altfel Miliţia ar fi informată.

— Tovarăşe sergent major, ţine motorul sub presiune, ca nu cumva, după un plan dinainte stabilit, să ne lase baltă cînd ne e lumea mai dragă.

Şoferul ambală motorul de construcţie specială. Era admirabil fonizat. Cu toate că mergea, nu se auzea nici înăuntru, nici afară, nici cel mai mic zgomot.

— Trec pe emisie, Bunicule! A depăşit curba de la Pădurea Băneasa. Ne îndreptăm spre Aeroporot. Miliţianul de serviciu a fost informat, altfel nu s-ar fi apropiat ca un prost de maşină să-i citească numărul. Dacă cel de la benzinărie şi-a uitat ochelarii acasă, ne-am ras, că nu vede decît de la cinci centimetri distanţă.

— Parpală, nu-ţi dau voie, interveni Alexiu zîmbind.

— Am înţeles, tovarăşe căpitan, nu vă ştiam pe fir, credeam că discut cu Bunicul.

În blocul unde intraseră Fodor şi Vasiliu Suru nu se vedea mişcare. La etajul patru nu se aprinse nici o lumină şi Alexiu fu sigur că cei doi lucrau pe întuneric.

— Bunicule, am trecut de benzinărie, maşina, şi-a redus din viteză. Văd că semnalizează spre stînga. Cred că o iau pe Şoseaua Nordului.

— Înseamnă că vor opera undeva prin apropiere, cu toate că s-ar putea să fie o simplă manevră din partea fetei. Cred că ea îl dirijează pe Negoiţescu.

Alexiu îi făcu semn lui Panaitescu şi acesta se apropie de căpitan. Se opri în dreptul portierei în poziţie de drepţi.

— Panaitescule, du-te cu viteza ta caracteristică înainte. Vezi, ai cam băut şi conduci alandala.

— Cum am băut, domnule căpitan, n-am băut pe ziua de azi nimic, Doamne fereşte! spuse şoferul speriat.

— Ţi-am spus aşa, ca äia să nu te poată lua drept altcineva.

— Adică să fac pe băutul.

— Da, dragul meu, să faci, că dacă-i prindem, pe cuvînt, ne îmbătăm şi cum ştiu că ţie nu-ţi place să plătească altul, îţi las plăcerea să plăteşti tu întreaga consumaţie. Eşti bucuros?

— Bucuros, domnule căpitan! spuse Panaitescu, dar după felul cum se îndrepta spre maşina lui, atît Bunicul cît şi Alexiu îşi dădură seama că şoferul numai bucuros nu era.

— Zău, Bunicule, chiar că ne îmbătăm şi pînă în ultima clipă îl las să creadă că va plăti el. Ai să vezi, n-are să se atingă de un pahar de vin, în schimb o să le numere pe ale celorlalţi. La urmă îi dau lovitura de graţie. Am să plătesc eu . . . Ce zici?

— Zic că nu-i strică o lecţie de generozitate, dar înainte, domnule căpitan, să avem siguranţa că ştim pentru ce o să bem.

— Bunicule, trec pe emisie, maşina a făcut la stînga, se îndepărtează de Şoseaua Nordului, se întoarce spre Băneasa, dar de data asta prin spate.

— Nu-ţi fie teamă, vor acţiona într-un cartier locuit, dar pustiu. În cîmp, un accident poate fi oricînd pus sub semnul întrebării, într-un cartier cu multe maşini, chiar dacă ele nu circulă, lasă asupra organelor anchetatoare cu totul o altă impresie. Sînt deştepţi, domnule Parpală, altfel n-ar fi tras pe sfoară şi un profesor.

— Ai dreptate, Bunicule, au luat-o la dreapta, pe lîngă Herăstrău, adică spre grădina Bordei. Nu, din nou spre Floreasca.

— Ce ți-am spus?

— Uite, Bunicule, îi atrase atenția Alexiu bătrînului detectiv, și acesta, ca să poată auzi mai bine, închise aparatul.

În spatele blocului se auzea un zgomot de motor și peste cîteva clipe, *Fiatul* apăru în șosea, prin partea laterală, adică prin spatele altui bloc.

— Tovarășe sergent major...

— Am înțeles, tovarășe căpitan.

Fiatul, cu toată încărcătura lui, gonea cu viteză apreciabilă și *Volga* se ținu după el la o distanță destul de mare. Urmele lăsate de roțile *Fiatului* erau ușor detectabile în zloata topită a drumului.

— Am impresia că vor acționa în Militari, domnule căpitan.

— Și eu cred! răspunse căpitanul și voi să-și aprindă o țigară.

Bunicul băgă mîna într-un buzunar și scoase o havană.

— Te-ai îmburghezit, Bunicule, spuse căpitanul, și în loc să aprindă țigara de foi, o băgă în buzunar și își aprinse una de-a lui.

— Trec pe emisie, Bunicule, s-au întors. De ce ați ținut aparatul închis? Sînt lîngă Casa Scînteii, în dos, cred că se îndreaptă sau spre Drumul Taberei, sau spre Militari. Cum e la dumneavoastră?

— Urmărim, domnule locotenent, mai mult ca sigur că se vor întîlni în partea de nord a cartierului.

— Vă rog, nu mai închideți aparatul!

— De ce, mă Parpală, ți-e frică fără noi? Spune cinstit!

— Am emoții, tovarășe căpitan.

— Crezi că noi n-avem?

— Am înțeles, tovarășe căpitan, că aveți emoții și dumneavoastră.

— Bunicule, uite că ușa din dreapta se deschide ușor, ce naiba vor să facă?

— Probabil o încearcă numai, sau o lasă așa, ca să n-aibă dificultăți în clipa cînd vor arunca cadavrul.

— Tot ce se poate.

Apărură primele blocuri masive, de construcție nouă și *Fiatul* încetini viteza.

— Bunicule, în dosul Expoziției a trecut fata la volan.

— Ești un profet, Bunicule, spuse Alexiu.

— Domnule locotenent, acum fi foarte atent la ce îți spun. Cele două mașini se vor depăși. Deși sîntem acum în spatele *Fiatului*, la un moment dat veți fi și dumneavoastră, deoarece *Fiatul* numai prin depășire din același sens va putea arunca cadavrul. Din sens contrar e imposibil, ar însemna ca valiza să stea pe picioarele celui ce conduce și practic nu se poate. Acum, că s-a urcat fata la volan și șoseaua duce direct spre Militari pe o stradă lăturalnică, depășiți-i. Postați-vă undeva la loc sigur! Preluăm noi conducerea de aici. Ca să fie limpede pentru dumneata, vreau să-ți spun că trebuie să barăm drumul din două părți. Dumneata din fața lor, iar noi din spate. În mod intenționat l-am scos pe Panaitescu din cursă. Dacă i s-ar întîmpla ceva mașinii, sută la sută face un atac de cord; în plus, ca să fiu sincer, nici nu vreau să-i pun pielea la bătaie. Există o înțelegere între noi pînă unde pot merge cu el și unde trebuie să mă opresc. Înțeles?

— Înțeles, Bunicule.

— Domnule căpitan, cred că totul se va petrece în fața blocului turn. Acolo o stradă face imediat la stînga. Deci după ce vor arunca cadavrul sub roțile mașinii lui Negoițescu, Fodor o va lua la stînga, de asta sînt sigur.

— Domnule Parpală...

— Da, Bunicule.

— Dincolo de blocurile acelea cu cinci etaje se ridică un bloc turn cu douăsprezece. Imediat la stînga e o stradă mai îngustă. Te duci acolo și barezi cu mașina dumitale drumul. Nici unul să nu rămînă în *Volgă*. La o eventuală coliziune să nu se întîmple ceva. Ascundeți-vă în apropierea mașinii. Atenție! Fodor, văzînd drumul blocat, s-ar putea să coboare. Anihilați-l. E un tip periculos. Nu cred să fie înarmat. Vrea să lucreze, zice el, legal, dar un cuțit tot se va găsi la el. Atenție la Vasiliu! S-ar putea să aibă în buzunar un ciocănel. E

mai periculos ca un pistol. Somați-l imediat să ridice mîinile în sus. După ce îi arestați, îi aduceți la locul accidentului.

— Am înțeles, Bunicule!

— Domnule Alexiu, aș avea o rugăminte. Sună-l pe Prodan și roagă-l să facă în așa fel încît să-l aducă la prima oră la Miliție pe Dumitriu, pe doamna Tulcea și pe madam Spoială.

— Am înțeles, Bunicule, spuse Alexiu și îi transmise lui Prodan rugămintea Bunicului.

— Vezi că-ți scapă, tovarășe sergent major, spuse Alexiu uitîndu-se undeva înainte și abia văzînd luminile de poziție ale *Fiatului.*

— Nu mă duc ei pe mine, spuse șoferul și viră brusc la dreapta. Am crescut în București, tovarășe căpitan, iar prin locurile astea am copilărit. Dracu știe de ce, dar cînd eram mic nu-mi plăcea să fiu polițai, îmi plăcea de fiecare dată să fiu bandit. Era mai nu știu cum.

— Păi de ce nu te-ai făcut bandit, mă Trică?

— Păi am dat de dumneavoastră că altfel...

— Bravo, mă, adică eu sînt de vină că în seara asta nu te urmărim pe tine.

— Păi pe mine nici nu m-ați putea urmări, tovarășe căpitan, ăștia din față sînt proști ca noaptea. Păi ar trebui să se gîndească, de ce dracu merge mașina aia din spate fără lumini de poziție, și dacă-s deștepți, dar nu-s, odată ar ghici.

— Ar ghici, mă Trică, dacă la mașina noastră ar fi un șofer tîmpit ca Fodor, dar șofer ești tu.

— Asta așa-i, tovarășe căpitan, aveți perfectă dreptate.

Mașina ocoli cîteva străzi, apoi se opri în dosul unei case mici. Înainte se vedea blocul turn. Din față se apropie *Opelul,* stropit cu noroi. Mergea cu cel mult treizeci de kilometri la oră.

— Dă-i drumul, Trică, și acum îți poți aprinde și farurile.

Mașina țîșni din ascunzătoare ca un bolid, exact în clipa cînd ușa *Fiatului* lăsă să cadă la cîțiva metri în fața *Opelului* cadavrul Mariei Spoială. Bunicul nu mai văzu

decît *Opelul* oprindu-se, apoi luînd-o după cîteva secunde din nou la goană.

— A trecut el la volan, Bunicule.

Opelul trecu repede colțul, urmînd drumul *Fiatului* și Alexiu închise ochii.

— Acu', Bunicule! spuse el și în clipa aceea se auzi o bufnitură puternică. Cele două mașini se izbiră una de alta și amîndouă de *Volga* care baricada drumul.

— Iar nu mai ia primă Niculae, spuse Trică, fără să-și poată ascunde zîmbetul.

Volga, cu Alexiu și Bunicul în ea, ajunse din spate și drumul pentru cei din *Fiat* și *Opel* fu închis.

Alexiu își scoase pistolul, dar nu mai era nevoie. Din mașini ieșiră, unul cîte unul, loviți, dar toți vii, Fodor, Vasiliu și Negoițescu. Numai sora nu apăruse. Deschizînd cealaltă ușă, Otilia încerca să fugă. Un con de umbră o favoriză.

Bunicul cobori din mașină și Alexiu după el. Otilia reușise să se ascundă în dosul unor grămezi de nisip.

— Nu-ți murdări conștiința cu ea, Parpală, nu merită, spuse căpitanul, văzînd că locotenentul își scoase pistolul.

Otilia se apropie de schela unui bloc-turn în construcție. Începu să urce. Bunicul și căpitanul se apropiară de clădire.

— Otilia Suru, în numele legii ești arestată, coboară, altfel trag.

Otilia nu voi să asculte. Urca cu tot mai multă repeziciune, etaj după etaj.

Alexiu o mai somă de două ori. Fata nu voi să dea ascultare somației nici de data asta. Alexiu își scoase pistolul.

— Domnule căpitan, eu n-am tras în viața mea cu o armă de foc și Bunicul luă pistolul din mîna căpitanului.

Urmări pata albă oprită pentru o clipă locului și fără să ochească, dealtfel nici nu știa prea bine unde vine cătarea, Bunicul trase. Un singur foc. Se auzi un țipăt și Otilia se prăbuși de la etajul trei.

— Destinul a vrut să fie așa, domnule căpitan, destinul...

Se îndreptară spre marginea clădirii. Otilia era căzută cu fața la pămînt. Alexiu o întoarse. Glontele o nimerise în mijlocul frunții.

30

Erau adunați într-o sală a Miliției toți cei ce participaseră, direct sau indirect, la moartea Cameliei Iovan și a Mariei Spoială. Dintr-o altă cameră, în fața unui pupitru, prevăzut cu cîteva butoane și cu un ecran de televiziune, Bunicul se uita pe rînd la ei. Fața bătrînului detectiv era trasă și nesomnul, ca și oboseala din ultima săptămînă, erau adînc întipărite pe chip, din care vii erau doar ochii, pătrunși în adîncul lor de o satisfacție amară. Doctorul Dumitriu stătea într-un colț, cu mîinile împreunate deasupra unei mese și se uita fix spre fereastră. Nu mai era de recunoscut. Era nebărbierit și firele albe se amestecau dezordonat cu cele negre, scoțînd în evidență riduri ce se adînciseră în ultimele ceasuri ale nopții cu o repeziciune îngrijorătoare. Bunicul apropie imaginea și mai mult, aducînd chipul răvășit în prim plan. Observă cum o pleoapă a medicului se zbătea ușor.

Doamna Tulcea se apropie de el, ținînd ceva la piept, cu destulă încordare, și Bunicul auzi prin megafonul din perete vorbele șoptite ale coafezei:

— Nu-ți dau banii înapoi, nu-ți dau banii, așa să știi.

Bunicul încercă să zîmbească, dar nu reuși. Păstră imaginea cu cei doi în cadru, dorind să surprindă pe fața doctorului o reacție oarecare, dar trăsăturile lui rămaseră imobile, turnate parcă în ciment.

Doamna Tulcea se îndepărtă și Bunicul îi văzu mersul greoi. Femeia se așeză la locul ei, undeva spre ușă și, profesional, își aranjă coafura.

Din cînd în cînd trăgea cu coada ochiului spre Fodor. Îl văzu stînd de vorbă cu Ruxandra Spoială. Fața ei se încruntă și buzele începură să-i tremure. Se ridică de pe scaun și se apropie de bărbat, apoi se intrepuse fățiș între el și cealaltă femeie, vădit mai tînără și mai frumoasă decît ea.

— Ghiță, orice s-ar întîmpla, n-am să te las! Am să cheltui toți banii cu avocații și la nevoie îl cumpăr și pe dracu numai să te scape...

Fodor o privi pe sub gene cu o scîrbă reținută, se strîmbă și, fără să zică nimic, își schimbă locul, așezîndu-se undeva mai în față.

— Cine ești dumneata, doamnă, de ce nu-l lași în pace? Mi-a promis că mă ia de soție. De fapt de cîteva luni de zile Giță e ca și soțul meu.

— Parcă mie nu mi-a promis, parcă mie nu mi-a zis că mă ia de nevastă și eu, proasta, am crezut? De fapt, el n-avea nevoie de mine, el avea nevoie de altceva. Îi trebuiau banii mei, biata Mary.

Doamna Spoială se rezemă de perete. Hohotea, abia acum înțelegînd exact ce rol anume jucase ea în viața lui Fodor.

— Mai și plînge, după ce se bagă pe fir mai și plînge, spuse doamna Tulcea și scuipă spre Ruxandra, cu toate că aceasta era întoarsă cu spatele spre ea.

— Stricato, că tu l-ai ademenit, din cauza ta...

— Zît, spuse Fodor, întorcîndu-se greoi spre doamna Tulcea, și aceasta amuți pe dată. Nu vă cunosc, nu mă cunoașteți, eu am condus mașina, atîta tot, legal nu mă poate atinge nimeni, nici măcar cu un deget.

Bunicul apăsă pe un alt buton și o bandă de magnetofon începu să înregistreze discuția care dealtfel pentru el nu mai avea nici o importanță. Mută obiectivul spre Vasiliu Suru. Impasibil, acesta își curăța unghiile vădit preocupat de frumusețea lor. Negoițescu, cu capul în mîini, plîngea jalnic.

Bunicul, interesat de ultima reacție a acestor oameni, ar fi voit ca măcar în acest ceas să vadă pe fața lor o cît de mică remușcare. Dar spre amărăciunea lui, în afară de Ruxandra Spoială, nici unul dintre cei aflați acolo nu era capabil de un asemenea sentiment. Dumitriu era prea dărîmat de propria lui prăbușire, de prestigiul lui pierdut odată pentru totdeauna.

Bunicul închise televizorul scîrbit. În cameră nu se auzeau decît vocile șoptite. În naivitatea lui, Fodor încerca să-i determine pe ceilalți la o poziție din care el să iasă neîntinat. Bunicul se simți cuprins de o silă fără margini. Voise să le mai spună cîteva cuvinte, despre responsabilitate, despre menirea omului pe pămînt, dar își dădu seama că ar fi fost pur și simplu ridicol.

Alexiu îi aduse o cafea, dar detectivul nu se atinse

de ea. Își luă bastonul, pălăria lui veche, sub care îi înghețaseră urechile în atîtea ierni, și ieși fără să spună nici un cuvînt.

Afară îi ieși înainte Paul Dumitriu. Așteptase la poarta Miliției din clipa cînd tatăl lui fusese ridicat de acasă.

— Am aflat totul, tovarășe inspector. Înainte de a fi ridicat, tata mi-a povestit. Aș vrea să vă spun că în această noapte am înțeles ceea ce n-am fost capabil să înțeleg în toți anii în care am trăit lîngă el. Vreau să vă spun doar, fără a vrea să-l justific, că tata a fost un om chinuit, între datoria față de familie și propriul lui suflet. Nici unul dintre noi, cei ai lui, n-am știut și n-am reușit să-i oferim căldura de care avea nevoie. Noi am știut doar să cerem de la el, să avem pretenții, fără a ne strădui să-i dăm ceva în schimb. Dacă va fi închis, am să-l ajut, domnule inspector, am să fac tot ce-i omenește posibil să repar greșeala mea față de el. Și eu sînt de vină, poate cel mai vinovat. L-am părăsit poate în clipa cînd avea cea mai mare nevoie de mine. Am reacționat dur la atitudinea lui, deși trebuia să înțeleg că are suflet și e om. Încă o dată, vă rog să mă credeți, nu vreau să-l justific. Ați vrut, atunci cînd ne-am întîlnit să mă liniștiți, să-mi dați încrederea pe care eu mi-o pierdusem în el. Dumneavoastră, un străin . . .

Bunicul nu spuse nimic. Tînărul se îndepărtă spre locul unde stătuse pînă atunci, iar el își văzu de drum spre casă.

Șoferul lui Parpală se oferi să-l ducă, dar Bunicul refuză. Cu o oră înainte îi dăduse drumul și lui Panaitescu. Știuse de atunci că în clipa aceasta voia să fie singur.

Orașul, la acel ceas al dimineții, era pustiu. Becurile cu lumina lor gălbuie se clătinau în bătaia vîntului și Bunicul numai cînd văzu fîșiile de altă culoare legănîndu-se pe asfaltul murdar, își dădu seama că bate vîntul. Altădată după misiuni de acest fel era fericit. Acum era îngîndurat. Nu știa nici el de ce. Pașii lui se tîrau greoi. Bătrînul detectiv se sprijinea tot mai mult în bastonul cu vîrful metalic. Își aduse aminte de cîine și fără să-și dea seama îl cuprinse un val de căldură, știind că pînă avea să se lumineze de ziuă avea cu cine să tacă. Simți

că sub nas, din pricina frigului, i s-a adunat o picătură umedă. Voi să-și ducă mîna la buzunar, să-și scoată batista, dar pînă la urmă renunță dintr-un sentiment de abdicare față de el și față de lume. Merse mai departe, gîrbovit de spate și cu sentimentul că poartă pe umerii lui toată greutatea aceea adormită a orașului.

La poarta casei lui se opri. De sub acoperișul verandei îi ieși în întîmpinare un om mărunt de statură, cu căciula trasă pînă aproape de ochi.

— Să trăiești, Bunicule, nu mă mai recunoști? Te aștept de cinci ore. I-am dat lui ăla micu al meu să-ți aducă ieri un mesaj. Tîmpitul abia azi mi-a spus că ți-a spart fereastra.

Bunicul se uită cu atenție la omul din fața lui și acesta, dîndu-și seama că detectivul nu-l recunoaște, își scoase căciula. Numai cînd detectivul văzu tatuat pe creștetul pleșuv, ca o palmă, cuvintele „Aici e mintea“, puse între ghilimele, își aduse aminte că de fapt în fața lui se afla Durere Chițimie, pe care cu cinci ani în urmă îl băgase la pușcărie.

— Dumneata ești, Durere, dacă nu-ți citeam tatuajul pe creștet nu te-aș fi recunoscut!

— Am ieșit alaltăieri, Bunicule, și am vrut să-ți aduc omagiul meu.

— Hai să intrăm înăuntru, spuse Bunicul, dornic să stea de vorbă cu fostul lui client.

— Am venit să-ți plătesc paguba, că după versuri eram sigur că o să mă ghicești și nu mai vreau să am de-a face cu pîrnaia. Pă cuvînt, Bunicule, m-am hotărît să mă fac om de treabă și intelectual.

— Durere, vrei să bei un pahar cu mine?

— Vreau, cum să nu vreau, că-s înghețat bocnă!

Bunicul desfăcu o sticlă de coniac superior, cu cinci stele, și turnă în două pahare de apă.

— Bine te-ai întors, Durere!

— Să trăiești, Bunicule!

Băură pînă în fund, ca doi bețivi de rînd, coniacul aspru și tare.

— Bunicule, se confesă fostul pușcăriaș, în primul an de pușcărie mi-am zis că după ce-oi ieși te omor, în al doilea, am zis că numai o să te fur, în al treilea, mi-am zis că nu face, ai fost un om de treabă, în al patrulea,

m-am apucat de poezie, că era cu noi şi un poet, şi acu' la ieşire ţi-am făcut un vers. Am trimis copilul, pă ăl mai mic, să ţi-l aducă şi mucosul de frică ţi l-a trimis prin fereastră. Mic şi prost, de parcă aş fi eu la vîrsta lui. Uite aici polul.

— Doi poli, Chiţimie, dar eu unul te iert că m-ai aşteptat şi ai consimţit să bei cu mine un pahar. Dar n-am înţeles, nici la proces, nici mai apoi, cu toate că m-am gîndit nu o dată, de ce te cheamă Durere?

— Păi aşa m-am ştiut de mic, aşa mi-a spus lumea şi acu', ca poet, eu zic că sună bine că toţi avem cîte o durere în noi.

— Să-ţi fac, Durere, o cafea?

— Fă-mi, Bunicule, dar una amară, că aşa beau poeţii.

Bunicul se duse să aprindă focul şi Alsacianul, după ce îl mirosi pe fostul puşcăriaş de cîteva ori, se aşeză pe labele din spate, lîngă el, urmărind cu ochiul sănătos ceaşca de argint aflată pe bufet.

s f î r ş i t

CUPRINS

Lector: VIORICA MĂRII
Tehnoredactor: L. HLAVATHY

Apărut: 1980. Bun de tipar: 29.XI.1979
Comanda nr.: 1930. Coli de tipar: 36,5
Hîrtie: tipar înalt B 63 g/m.p.
Format: 16/54×84.

Tiparul executat sub comanda nr. 471/1979
la Întreprinderea Poligrafică Cluj,
Municipiul Cluj-Napoca, B-dul Lenin nr. 146
Republica Socialistă România

Scanare și prelucrare digitală

de

Anonim

și

CAT Graur

Antwerpen

2023

